

Erasmus+

Przewodnik po programie

Ważny od 1 stycznia 2014 r.

Wersja 3: 04.06.2014

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	7
CZĘŚĆ A – OGÓLNE INFORMACJE O PROGRAMIE ERASMUS+	9
Jakie są cele i istotne aspekty programu Erasmus+?	12
Jaką strukturę ma program Erasmus+?	16
Jaki jest budżet programu?	19
Kto odpowiada za realizację programu Erasmus+?	20
Kto może uczestniczyć w programie Erasmus+?	25
CZĘŚĆ B – INFORMACJE O AKCJACH OBJĘTYCH NINIEJSZYM PRZEWODNIKIEM	28
Kształcenie i szkolenie	29
Młodzież	31
Trzy akcje kluczowe	33
Akcja 1: Mobilność edukacyjna osób	34
Które akcje objęte są wsparciem?	34
Projekty mobilności w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży	36
Projekty mobilności studentów i kadry szkolnictwa wyższego	38
Projekt mobilności osób uczących się i kadry w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego	53
Projekt mobilności kadry zajmującej się kształceniem szkolnym	63
Projekt mobilności kadry zajmującej się kształceniem dorosłych	70
Projekt mobilności osób młodych i osób pracujących z młodzieżą	77
Wydarzenia na dużą skalę w ramach wolontariatu europejskiego	91
Wspólne studia magisterskie	98
Gwarancje kredytowe dla studentów studiów magisterskich	107
Akcja 2: Współpraca na rzecz innowacji i wymiany dobrych praktyk	110
Które akcje objęte są wsparciem?	110
Partnerstwa strategiczne w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży	112
Sojusze na rzecz wiedzy	129
Sojusze na rzecz umiejętności sektorowych	139
Budowanie potencjału w dziedzinie młodzieży	154
Akcja 3: Wsparcie w reformowaniu polityk	169
Które akcje są objęte wsparciem?	169
Spotkania osób młodych i decydentów do spraw młodzieży	171
Działania „Jean Monnet”	178
Które akcje objęte są wsparciem?	178
Moduły Jean Monnet	180
Katedry Jean Monnet	184
Centra doskonałości Jean Monnet	188
Wsparcie Jean Monnet na rzecz instytucji i stowarzyszeń	193
Sieci Jean Monnet (debata orientacyjna ze światem akademickim)	197
Projekty „Jean Monnet” (debata orientacyjna ze światem akademickim)	201

Sport	210
Które akcje objęte są wsparciem?	210
Współpraca partnerska	211
Niekomercyjne europejskie imprezy sportowe	216

CZĘŚĆ C – INFORMACJE DLA WNIOSKODAWCÓW 220

Jakie warunki należy spełnić, aby móc przedłożyć projekt w ramach programu Erasmus+?	220
Krok 1: rejestracja na portalu dla uczestników	220
Krok 2: sprawdzenie zgodności z kryteriami programu	221
Krok 3: sprawdzenie warunków finansowych	224
Krok 4: wypełnienie i złożenie formularza wniosku	227
Jakie są dalsze kroki po złożeniu wniosku?	228
Jakie są dalsze kroki po zatwierdzeniu wniosku?	230
Terminy cyklu trwania projektu i warunki dokonywania płatności	233
Inne ważne przepisy umowne	235

**ZAŁĄCZNIK I – SZCZEGÓŁOWE ZASADY I INFORMACJE NA TEMAT DZIAŁAŃ
DOTYCZĄCYCH MOBILNOŚCI I PARTNERSTW STRATEGICZNYCH 238**

ZAŁĄCZNIK II – ROZPOWSZECHNIANIE I WYKORZYSTYWANIE WYNIKÓW..... 281

ZAŁĄCZNIK III – GLOSARIUSZ NAJWAŻNIEJSZYCH TERMINÓW 289

ZAŁĄCZNIK IV – PRZYDATNE ŹRÓDŁA INFORMACJI I DANE KONTAKTOWE 296

SKRÓTY

- **EACEA:** Agencja Wykonawcza ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego
- **EBI:** Europejski Bank Inwestycyjny
- **ECHE:** Karta Erasmusa dla szkolnictwa wyższego
- **ECTS:** europejski system transferu i akumulacji punktów w szkolnictwie wyższym
- **ECVET:** europejski system transferu osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym
- **EQAVET:** europejskie ramy odniesienia na rzecz zapewniania jakości w kształceniu i szkoleniu zawodowym
- **EQF:** europejskie ramy kwalifikacji
- **ESCO:** europejska klasyfikacja umiejętności, kompetencji, kwalifikacji i zawodów
- **ICT:** technologie informacyjno- komunikacyjne
- **NARIC:** sieć krajowych ośrodków ds. uznawalności akademickiej i informacji
- **OECD:** Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju
- **OER:** otwarte zasoby edukacyjne
- **PIC:** numer identyfikacji uczestnika
- **UE:** Unia Europejska
- **VET:** kształcenie i szkolenie zawodowe

WPROWADZENIE

Niniejszy przewodnik przeznaczony jest dla osób, które chcą zdobyć gruntowną wiedzę na temat programu Erasmus+. Dokument ten jest skierowany głównie do potencjalnych:

- organizacji uczestniczących, tzn. do organizacji, instytucji i organów, które organizują działania wspierane w ramach programu;
- uczestników, tzn. do osób fizycznych (studentów, stażystów, praktykantów, uczniów, dorosłych słuchaczy, młodzieży, wolontariuszy lub profesorów, nauczycieli, osób prowadzących szkolenia, osób pracujących z młodzieżą i osób zawodowo związanych z kształceniem, szkoleniem, młodzieżą i sportem itd.), które uczestniczą w działaniach organizowanych przez organizacje uczestniczące.

Każdego roku organizacje z całej Europy zgłaszają tysiące projektów, ubiegając się o wsparcie finansowe w ramach programu Erasmus+; z tego względu Komisja opracowała przejrzystą procedurę oceny, dzięki której dofinansowanie ma być przyznawane na najlepsze projekty:

- w odniesieniu do większości akcji wszystkie zasady i warunki uzyskania dofinansowania z programu zostały określone w niniejszym przewodniku;
- w odniesieniu do niektórych innych akcji, o których w niniejszym przewodniku tylko wspomniano, zasady i warunki uzyskania dotacji są określane w poszczególnych zaproszeniach do składania wniosków publikowanych przez Komisję Europejską lub w jej imieniu.

Planując złożenie wniosku, potencjalne organizacje uczestniczące mogą posiłkować się innymi dokumentami referencyjnymi i korzystać z zawartych w nich informacji; niektóre z tych dokumentów wymieniono w załączniku IV do niniejszego przewodnika.

JAK KORZYSTAĆ Z PRZEWODNIKA?

Niniejszy przewodnik składa się z trzech głównych części:

- w części A zawarto ogólny zarys programu. Przedstawiono w niej informacje na temat celów, priorytetów i głównych elementów programu, krajów uczestniczących w programie, struktur wykonawczych i całkowitego dostępnego budżetu. Ta część skierowana jest do osób, które chcą uzyskać ogólne informacje na temat zakresu i struktury przedmiotowego programu;
- w części B przedstawiono konkretne informacje na temat akcji w ramach programu, o których mowa w niniejszym przewodniku. Przedmiotowa część skierowana jest przede wszystkim do osób, które chcą uzyskać bardziej szczegółowe informacje na temat rodzajów projektów, które są wspierane w ramach programu. Informacje zawarte w tej części doprecyzowano w załączniku I do niniejszego przewodnika;
- w części C zawarto szczegółowe informacje na temat procedury składania wniosków o dofinansowanie i wyboru projektów, a także na temat przepisów finansowych i administracyjnych dotyczących przyznawania dofinansowania w ramach programu Erasmus+. Przedmiotowa część skierowana jest do wszystkich, którzy zamierzają złożyć wniosek w sprawie projektu w ramach programu Erasmus+.

Ponadto niniejszy przewodnik obejmuje następujące załączniki:

- załącznik I: dodatkowe zasady i informacje dotyczące akcji, o których mowa w przewodniku;
- załącznik II: wytyczne dla beneficjentów dotyczące rozpowszechniania wyników;
- załącznik III: glosariusz podstawowych terminów stosowanych w niniejszym przewodniku;
- załącznik IV: przydatne źródła informacji i dane kontaktowe.

Niniejszy przewodnik po programie Erasmus+ przetłumaczono na języki urzędowe UE. W przypadku rozbieżności między poszczególnymi wersjami językowymi wersją nadrzędną jest wersja angielska.

CZĘŚĆ A – OGÓLNE INFORMACJE O PROGRAMIE ERASMUS+

Kształcenie, szkolenie, młodzież i sport to dziedziny, które mogą znacząco przyczynić się do sprostania głównym wyzwaniom, przed jakimi stoi Europa zarówno obecnie, jak i w przyszłości. W ramach strategii „Europa 2020” wspomniane dziedziny uznano za główne czynniki umożliwiające przezwyciężenie kryzysu społeczno-ekonomicznego, z jakim zmagają się państwa europejskie, pobudzenie wzrostu gospodarczego i zatrudnienia oraz wspieranie sprawiedliwości społecznej i włączenia społecznego.

W tym kontekście Erasmus+ stanowi program UE na rzecz kształcenia, szkolenia, młodzieży i sportu na lata 2014–2020¹. Ma on na celu sprostanie poniższym wyzwaniom.

Walka z rosnącym bezrobociem, w szczególności wśród osób młodych, stała się jednym z najpilniejszych zadań rządów europejskich. Zbyt wiele osób młodych wcześniej kończy naukę i naraża się na wysokie ryzyko bezrobocia. Na takie samo ryzyko narażonych jest wielu dorosłych pracowników o niskich kwalifikacjach. Silne i sprawnie funkcjonujące systemy kształcenia i szkolenia oraz programy na rzecz młodzieży mogą przyczynić się do przezwyciężenia wspomnianych wyzwań, zapewniając obywatelom umiejętności wymagane na rynku pracy i w ramach konkurencyjnej gospodarki.

Kolejne wyzwanie dotyczy rozwoju kapitału społecznego wśród osób młodych, wzmocnienia pozycji osób młodych oraz ich zdolności w zakresie aktywnego uczestnictwa w społeczeństwie, zgodnie z postanowieniami traktatu lizbońskiego w celu „zachęcania młodzieży do uczestnictwa w demokratycznym życiu Europy”. Do przedmiotowej kwestii można się również odnieść za pomocą działań z zakresu uczenia się pozaformalnego mających na celu podnoszenie umiejętności i kompetencji osób młodych oraz zwiększanie ich aktywności obywatelskiej.

Promowanie systemowych reform w krajach uczestniczących zgodnie z ustaleniami na szczelbu Unii Europejskiej wymaga wyraźnego przywództwa oraz wspólnej wizji organów i zainteresowanych stron, prowadzących do współpracy na wszystkich szczeblach za pośrednictwem szeregu dostępnych instrumentów. Ponadto konieczne jest zapewnienie organizacjom młodzieżowym i osobom pracującym z młodzieżą możliwości szkolenia i współpracy w celu rozwijania ich profesjonalizmu i nadania pracy z młodzieżą wymiaru europejskiego.

Program Erasmus+ został opracowany tak, aby wspierać starania krajów uczestniczących w programie na rzecz efektywnego wykorzystywania potencjału kapitału ludzkiego i społecznego Europy, potwierdzając jednocześnie zasadę uczenia się przez całe życie przez powiązanie wsparcia na rzecz uczenia się formalnego, pozaformalnego i nieformalnego w dziedzinach kształcenia, szkolenia i sportu. Program zwiększa również możliwości z zakresu współpracy i mobilności dotyczące krajów partnerskich, przede wszystkim w dziedzinie szkolnictwa wyższego i młodzieży.

W ramach jednego z nowych elementów wprowadzonych w traktacie lizbońskim Erasmus+ będzie również wspierać działania z zakresu sportu powszechnego w krajach uczestniczących w programie oraz promować europejską współpracę polityczną w dziedzinie sportu. W programie będzie się promować tworzenie i rozwój europejskich sieci, zapewniając możliwości współpracy między zainteresowanymi stronami oraz wymianę i transfer wiedzy i *know-how* w różnych obszarach dotyczących sportu i aktywności fizycznej. Ta wzmocniona współpraca przyniesie wyraźne pozytywne skutki pod względem rozwijania potencjału kapitału ludzkiego w Europie, przyczyniając się do ograniczenia kosztów społecznych i gospodarczych braku aktywności fizycznej.

Ogółem w ramach programu wspierane będą działania, współpraca i narzędzia spójne z celami strategii „Europa 2020” i jej inicjatywami przewodnimi, takimi jak Mobilna młodzież i Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia. Program przyczyni się również do realizacji celów strategii ET 2020, strategii UE na rzecz młodzieży i działań zewnętrznych Unii Europejskiej. Ponadto w programie wspiera się priorytety polityki ustalone na szczelbu europejskim w ramach otwartych metod koordynacji.

Przedmiotowa inwestycja w kapitał ludzki przyniesie korzyści osobom fizycznym, instytucjom, organizacjom i całemu społeczeństwu, przyczyniając się do wzrostu gospodarczego oraz zapewniając dobrobyt i włączenie społeczne w Europie i poza jej granicami.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1288/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiające „Erasmus+”: unijny program na rzecz kształcenia, szkolenia, młodzieży i sportu (<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:347:0050:0073:PL:PDF>).

Przewodnik po programie Erasmus+ sporządzono zgodnie z rocznym programem prac Erasmus+ przyjętym przez Komisję Europejską, a zatem można dokonywać jego przeglądu w celu odzwierciedlenia priorytetów i kierunków działania określonych w programach prac przyjętych w kolejnych latach. Wdrażanie niniejszego przewodnika zależy również od dostępności środków przewidzianych w projekcie budżetu po przyjęciu budżetu na dany rok przez władzę budżetową lub przewidzianych zgodnie z zasadą dwunastej części środków tymczasowych.

Dodatkowo udział:

- Islandii, Liechtensteinu i Norwegii jest uwarunkowany decyzją Wspólnego Komitetu EOG;
- Konfederacji Szwajcarskiej jest uwarunkowany zawarciem umowy dwustronnej z tym krajem;
- Turcji i byłej jugosłowiańskiej republiki Macedonii jest uwarunkowany podpisaniem umowy między Komisją a właściwymi organami każdego z tych krajów.

Jeżeli w momencie podejmowania decyzji o udzieleniu dofinansowania wymienione powyżej warunki uczestnictwa wspomnianych krajów nie są spełnione, będą one uznawane za kraje partnerskie.

WCZEŚNIEJSZE DOŚWIADCZENIA I PRZYSZŁE MOŻLIWOŚCI

Program Erasmus+ opiera się na osiągnięciach z ponad 25 lat funkcjonowania europejskich programów na rzecz kształcenia, szkolenia i młodzieży obejmujących współpracę w wymiarze zarówno wewnętrznym, jak i międzynarodowym. Erasmus+ jest wynikiem połączenia następujących europejskich programów realizowanych przez Komisję w latach 2007–2013:

- programu „Uczenie się przez całe życie”;
- programu „Młodzież w działaniu”;
- programu Erasmus Mundus;
- Tempus;
- Alfa;
- Edulink;
- programów współpracy z krajami uprzemysłowionymi w dziedzinie szkolnictwa wyższego.

Wspomniane programy wspierały działania w dziedzinie szkolnictwa wyższego (w tym jego wymiaru międzynarodowego), kształcenia i szkolenia zawodowego, kształcenia szkolnego, kształcenia dorosłych oraz młodzieży (w tym w wymiarze międzynarodowym).

Erasmus+ ma na celu wykroczenie poza zakres wspomnianych programów przez promowanie synergii i wzajemnego inspirowania się w różnych dziedzinach kształcenia, szkolenia i młodzieży, eliminowanie sztucznych granic między poszczególnymi działaniami i projektami, wspieranie nowych pomysłów, przyciąganie nowych podmiotów ze środowiska pracy i społeczeństwa obywatelskiego oraz pobudzanie nowych form współpracy. Erasmus+ ma za założenia stanowić skuteczniejszy instrument pozwalający na zaradzenie rzeczywistym potrzebom w zakresie rozwoju kapitału ludzkiego i społecznego w Europie i poza nią.

W związku z tym kluczowe znaczenie ma dopilnowanie, aby nowy program był silną, powszechnie rozpoznawalną marką. Z tego powodu wszystkie informacje na temat akcji i działań wspieranych w ramach programu będą rozpowszechniane przede wszystkim z wykorzystaniem nazwy „Erasmus+”. Aby pomóc uczestnikom i beneficjentom wcześniejszych programów odnaleźć się w ramach Erasmus+, do celów komunikowania i rozpowszechniania informacji w odniesieniu do akcji skierowanych do określonego sektora oprócz wspólnej nazwy „Erasmus+” można również stosować następujące nazwy:

- „Erasmus+: Comenius” w odniesieniu do działań w ramach programu związanych wyłącznie z edukacją szkolną;
- „Erasmus+: Erasmus” w odniesieniu do działań w ramach programu związanych wyłącznie ze szkolnictwem wyższym i ukierunkowanych na kraje uczestniczące w programie;
- „Erasmus+: Erasmus Mundus” w odniesieniu do wspólnych studiów magisterskich;
- „Erasmus+: Leonardo da Vinci” w odniesieniu do działań w ramach programu związanych wyłącznie z kształceniem i szkoleniem zawodowym;
- „Erasmus+: Grundtvig” w odniesieniu do działań w ramach programu związanych wyłącznie z uczeniem się dorosłych;
- „Erasmus+: Młodzież w działaniu” w odniesieniu do działań w ramach programu związanych wyłącznie z uczeniem się pozaformalnym i nieformalnym młodzieży;
- „Erasmus+: Jean Monnet” w odniesieniu do działań w ramach programu związanych wyłącznie ze studiami z zakresu Unii Europejskiej;

- „Erasmus+: Sport” w odniesieniu do działań w ramach programu związanych wyłącznie ze sportem.

JAKIE SĄ CELE I ISTOTNE ASPEKTY PROGRAMU ERASMUS+?

CEL OGÓLNY

Program Erasmus+ przyczynia się do:

- osiągnięcia celów strategii „Europa 2020”, w tym wyznaczonego w niej głównego celu w dziedzinie edukacji²;
- osiągnięcia celów strategicznych ram europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia („ET 2020”), w tym odpowiednich poziomów odniesienia;
- zrównoważonego rozwoju krajów partnerskich w dziedzinie szkolnictwa wyższego;
- osiągnięcia ogólnych celów odnowionych ram europejskiej współpracy na rzecz młodzieży (na lata 2010–2018);
- rozwoju europejskiego wymiaru sportu, w szczególności sportu powszechnego, zgodnie z planem prac UE w dziedzinie sportu;
- promowania europejskich wartości zgodnie z art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej³.

ISTOTNE ASPEKTY PROGRAMU ERASMUS+

Na szczególną uwagę zasługują wymienione poniżej aspekty programu. Niektóre z nich przedstawiono bardziej szczegółowo na stronach internetowych Komisji.

UZNAWANIE I WALIDACJA UMIEJĘTNOŚCI I KWALIFIKACJI

W ramach Erasmus+ wspiera się unijne narzędzia przejrzystości i uznawalności – w szczególności Europass, Youthpass, europejskie ramy kwalifikacji (EQF), europejski system transferu i akumulacji punktów w szkolnictwie wyższym (ECTS), europejski system transferu osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym (ECVET), europejskie ramy odniesienia na rzecz zapewniania jakości w kształceniu i szkoleniu zawodowym (EQAVET), europejski rejestr zapewniania jakości (EQAR), Europejskie Stowarzyszenie na Rzecz Zapewnienia Jakości w Szkolnictwie Wyższym (ENQA) oraz sieci w dziedzinie kształcenia i szkolenia o zasięgu unijnym wspierające wspomniane narzędzia, w szczególności sieć krajowych ośrodków ds. uznawalności akademickiej i informacji (NARIC), a także sieci Euroguidance i krajowe centra Europass.

Wspólnym celem wspomnianych narzędzi jest zapewnienie łatwiejszego uznawania umiejętności i kwalifikacji w poszczególnych krajach i poza ich granicami we wszystkich podsystemach kształcenia i szkolenia oraz na rynku pracy. Narzędzia te powinny również prowadzić do tego, aby polityka w zakresie kształcenia, szkolenia i młodzieży w dalszym ciągu przyczyniała się do osiągnięcia celów strategii „Europa 2020” z zakresu konkurencyjności, zatrudnienia i wzrostu gospodarczego dzięki skuteczniejszej integracji rynku pracy oraz większej mobilności, a także do osiągnięcia głównych celów w dziedzinie edukacji i zatrudnienia.

Aby można było osiągnąć wspomniane cele, narzędzia powinny być do nich odpowiednio dostosowane. Powinny one umożliwiać reagowanie na nowe zjawiska, takie jak umiędzynarodowienie edukacji i coraz częstsze stosowanie cyfrowych narzędzi edukacyjnych, oraz wspieranie tworzenia elastycznych ścieżek kształcenia zgodnych z potrzebami i celami osób uczących się. Oznacza to, że w przyszłości może zająć konieczność wprowadzenia zmian we wspomnianych narzędziach. Zmiany te powinny prowadzić do większej spójności i ogólnego uproszczenia narzędzi i procedur oraz powinny wspierać tworzenie prawdziwie europejskiego obszaru umiejętności i kwalifikacji, w którym obywatele mogą się swobodnie przemieszczać w celach związanych z pracą lub w celu dalszego uczenia się.

Dalsze informacje można znaleźć pod adresem: http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/mobility_en.htm

ROZPOWSZECHNIANIE I WYKORZYSTYWANIE WYNIKÓW PROJEKTÓW

Rozpowszechnianie i wykorzystywanie wyników stanowi jeden z kluczowych etapów realizacji projektu w ramach Erasmus+. Daje on organizacjom uczestniczącym możliwość informowania o wynikach i rezultatach uzyskanych w ramach ich projektów oraz dzielenia się nimi, przedłużając w ten sposób wpływ takich projektów, zwiększając ich

² Głównym celem w dziedzinie edukacji jest zmniejszenie odsetka osób przedwcześnie kończących naukę do poziomu poniżej 10% i zwiększenie odsetka osób z wyższym wykształceniem do co najmniej 40% do 2020 r.

³ Unia opiera się na wartościach poszanowania godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, państwa prawnego, jak również poszanowania praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości. Wartości te są wspólne państwom członkowskim w społeczeństwie opartym na pluralizmie, niedyskryminacji, tolerancji, sprawiedliwości, solidarności oraz na równości kobiet i mężczyzn.

trwałość oraz uzasadniając europejską wartość dodaną programu Erasmus+. W celu skutecznego rozpowszechniania i wykorzystywania wyników projektów organizacje zaangażowane w projekty w ramach Erasmus+ są proszone o poświęcenie niezbędnej uwagi działaniom z zakresu rozpowszechniania i wykorzystywania wyników już na etapie opracowywania i realizacji swoich projektów. Poziom oraz intensywność takich działań powinny być proporcjonalne do celów, zakresu i założeń różnych akcji programu Erasmus+. Wyniki osiągnięte w ramach konkretnego projektu mogą mieć duże znaczenie i mogą być interesujące również w odniesieniu do dziedzin, które nie wchodzą w zakres danego projektu, a opracowanie strategii oraz metod mających na celu zapewnienie innym łatwego dostępu do elementów już opracowanych i stworzonych należy do zadań w ramach poszczególnych projektów. Szczegółowe wytyczne w tej kwestii można znaleźć w załączniku II do niniejszego przewodnika.

OTWARTY DOSTĘP DO MATERIAŁÓW EDUKACYJNYCH, DOKUMENTÓW I MEDIÓW OPRACOWANYCH W RAMACH PROGRAMU ERASMUS+

W ramach Erasmus+ promuje się otwarty dostęp do materiałów, dokumentów i mediów, które są pomocne w uczeniu się, nauczaniu, szkoleniu oraz pracy z młodzieżą i które powstają w ramach projektów finansowanych przez dany program. Beneficjenci dofinansowania w ramach programu Erasmus+, którzy opracowują takie materiały, dokumenty i media w zakresie jakiegokolwiek finansowanego projektu, powinni podać je do wiadomości publicznej w postaci cyfrowej, dostępnej bezpłatnie za pośrednictwem internetu na zasadzie licencji otwartych. Beneficjenci mogą jednak określić najbardziej odpowiedni poziom otwartego dostępu, w tym w stosownych przypadkach jego ograniczenia (np. zakaz wykorzystania do celów komercyjnych przez osoby trzecie) w odniesieniu do charakteru projektu i rodzaju materiału. Wymóg otwartego dostępu nie narusza praw własności intelektualnej beneficjentów dofinansowania.

WYMIAR MIĘDZYNARODOWY

Erasmus+ ma silny wymiar międzynarodowy (tj. współpracę z krajami partnerskimi) przede wszystkim w dziedzinie szkolnictwa wyższego i młodzieży.

W dziedzinie szkolnictwa wyższego w ramach Erasmus+ wspierane będą następujące główne akcje ukierunkowane na współpracę z krajami partnerskimi:

- **międzynarodowa mobilność poszczególnych osób w celu uzyskania punktów zaliczeniowych oraz wspólne studia magisterskie** (w ramach Akcji 1) promujące mobilność osób uczących się i kadry z krajów partnerskich i wyjazdy do tych krajów;
- projekty z zakresu **budowania potencjału** w dziedzinie szkolnictwa wyższego (w ramach Akcji 2) promujące współpracę i partnerstwa, które mają wpływ na modernizację i umiędzynarodowienie instytucji i systemów szkolnictwa wyższego w krajach partnerskich, ze szczególnym uwzględnieniem krajów partnerskich sąsiadujących z UE;
- wsparcie **dialogu politycznego** (w ramach Akcji 3) za pośrednictwem sieci ekspertów do spraw reformy szkolnictwa wyższego w krajach partnerskich sąsiadujących z UE, międzynarodowego stowarzyszenia absolwentów, dialogu politycznego z krajami partnerskimi oraz międzynarodowych imprez mających na celu zwiększanie atrakcyjności i promocję;
- działania „**Jean Monnet**” mające na celu pobudzanie nauczania, badań i dyskusji w dziedzinie studiów dotyczących Unii Europejskiej na całym świecie.

Niektóre z akcji wymienionych powyżej (tj. międzynarodowa mobilność poszczególnych osób w celu uzyskania punktów zaliczeniowych oraz projekty z zakresu budowania potencjału w dziedzinie szkolnictwa wyższego) będą wspierane za pomocą finansowania z instrumentów współpracy zewnętrznej. W związku z tym akcje te rozpoczną się na późniejszym etapie, natychmiast po zakończeniu negocjacji dotyczących wspomnianych instrumentów i po przeprowadzeniu niezbędnych działań dotyczących przydzielenia środków do różnych akcji programu Erasmus+.

W odniesieniu do młodzieży w ramach Erasmus+ wspiera się następujące główne akcje:

- **mobilność osób młodych i osób pracujących z młodzieżą** (w ramach Akcji 1) promujące wymianę młodzieży, wolontariat europejski oraz mobilność osób pracujących z młodzieżą we współpracy z krajami partnerskimi sąsiadującymi z UE;
- projekty z zakresu **budowania potencjału** w dziedzinie młodzieży (w ramach Akcji 2) promujące działania z zakresu współpracy i mobilności, które mają pozytywny wpływ na jakościowy rozwój pracy z młodzieżą, polityki młodzieżowej i systemów wsparcia dla młodzieży oraz na uznawanie kształcenia pozaformalnego w krajach partnerskich, przede wszystkim w krajach Afryki, Karaibów i Pacyfiku (AKP), Azji i Ameryki

Południowej;

- zaangażowanie osób młodych i organizacji młodzieżowych z krajów partnerskich sąsiadujących z UE w **usystematyzowany dialog** młodzieży (w ramach Akcji 3) przez ich uczestnictwo w międzynarodowych spotkaniach, konferencjach i wydarzeniach promujących dialog między młodzieżą a decydentami.

Ponadto inne akcje w ramach programu (partnerstwa strategiczne, sojusze na rzecz wiedzy, sojusze na rzecz umiejętności sektorowych, współpraca partnerska) również są otwarte dla organizacji z krajów partnerskich w zakresie, w jakim ich uczestnictwo wnosi wartość dodaną do danego projektu.

WIELOJĘZYCZNOŚĆ

Wielojęzyczność jest jednym z filarów europejskiego projektu i wyraźnym symbolem aspiracji UE do zjednoczenia w różnorodności. Znajomość języków obcych odgrywa kluczową rolę wśród umiejętności, które przyczyniają się do lepszego przygotowania osób do rynku pracy i pozwalają obywatelom na lepsze wykorzystanie dostępnych możliwości. Celem UE jest zapewnienie każdemu obywatelowi możliwości uczenia się od najmłodszych lat co najmniej dwóch języków obcych.

Promowanie uczenia się języków i różnorodności językowej stanowi jeden z celów szczegółowych programu. Brak kompetencji językowych jest jedną z głównych barier w uczestnictwie w europejskich programach na rzecz kształcenia, szkolenia i młodzieży. Możliwości, jakie oferuje się w celu udzielania wsparcia językowego, służą zwiększeniu wydajności i skuteczności mobilności, poprawie wyników uczenia się, a zatem przyczyniają się do osiągnięcia szczegółowego celu projektu.

Wsparcie językowe jest dostępne w odniesieniu do języka, którego uczestnicy używają do celów uczenia się, uczestnictwa w stażu lub w zagranicznym wolontariacie w ramach długoterminowych działań z zakresu mobilności wspieranych na podstawie Akcji 1. Wsparcie językowe będzie oferowane głównie *online*, ponieważ w przypadku uczenia się języków proces e-uczenia się jest korzystny pod względem dostępu i elastyczności. Wsparcie *online* obejmuje obowiązkową ocenę kompetencji językowych oraz dobrowolne kursy językowe. Ocena znajomości języka, która stanowi kluczowy element przedmiotowej inicjatywy, ma na celu właściwe przygotowanie każdego uczestnika oraz zgromadzenie dowodów potwierdzających umiejętności językowe uczestników unijnego programu mobilności. W związku z tym uczestnicy będą przechodzić ocenę znajomości języka przed rozpoczęciem okresu mobilności, a na jego zakończenie przeprowadzana będzie kolejna ocena mająca na celu monitorowanie postępów w zakresie kompetencji językowych. Udział w działaniu z zakresu mobilności nie jest uzależniony od wyników testu znajomości języka, który rozwiązują uczestnicy przed wyjazdem.

Przed opracowaniem narzędzi internetowych tak, aby obejmowały wszystkie języki, beneficjenci projektów z zakresu mobilności otrzymają finansowanie w celu uzyskania wsparcia językowego w językach, które nie są dostępne za pośrednictwem usługi *online* oferowanej przez Komisję.

W ramach Akcji 2 wspierane będą partnerstwa strategiczne w dziedzinie nauczania i uczenia się języków. Innowacje i dobre praktyki mające na celu promowanie umiejętności językowych mogą obejmować na przykład metody nauczania i oceny, opracowanie materiałów dydaktycznych, badania naukowe, uczenie się języków wspomaganie komputerowo oraz przedsięwzięcia z zakresu przedsiębiorczości wykorzystujące języki obce. Ponadto w razie potrzeby beneficjentom partnerstw strategicznych, którzy organizują długoterminowe szkolenia i działania z zakresu nauczania dla kadry, osób pracujących z młodzieżą i osób uczących się, można zapewnić finansowanie wsparcia językowego.

Jeżeli chodzi o przyznawanie europejskiego znaku jakości dla nowatorskich inicjatyw w dziedzinie nauczania i uczenia się języków obcych (ELL), agencje narodowe zachęca się do dobrowolnego organizowania regularnych (odbywających się co roku lub co dwa lata) krajowych konkursów w krajach uczestniczących w programie. Przyznawanie europejskiego znaku jakości powinno stanowić bodziec do wykorzystywania i rozpowszechniania znakomitych wyników w zakresie wielojęzyczności oraz powinno przyczyniać się do promowania publicznego zainteresowania nauką języków.

RÓWNY DOSTĘP I WŁĄCZENIE SPOŁECZNE

Program Erasmus+ ma na celu promowanie równego dostępu i włączenia społecznego przez ułatwianie dostępu osobom uczącym się ze środowisk w niekorzystnej sytuacji i o mniejszych szansach w porównaniu z rówieśnikami. Osoby te znajdują się w niekorzystnej sytuacji z powodu osobistych trudności lub przeszkód, które ograniczają ich uczestnictwo w transnarodowych projektach lub uniemożliwiają je. Poniżej przedstawiono kategorie przeszkód lub trudności, z jakimi mogą zmagać się wspomniane osoby:

- niepełnosprawność (tj. uczestnicy o specjalnych potrzebach): osoby niepełnosprawne intelektualnie

(upośledzone umysłowo, osoby z upośledzeniem funkcji poznawczych, osoby o obniżonym poziomie rozwoju intelektualnego), fizycznie, sensorycznie lub w inny sposób;

- trudności edukacyjne: osoby młode mające trudności w uczeniu się; osoby przedwcześnie kończące naukę; osoby o niskich kwalifikacjach; osoby młode osiągające słabe wyniki w nauce szkolnej;
- przeszkody natury ekonomicznej: osoby o niskim standardzie życia, niskich dochodach, zależne od systemu opieki społecznej; osoby młode długotrwale bezrobotne lub ubogie; osoby bezdomne, zadłużone lub doświadczające problemów finansowych;
- różnice kulturowe: imigranci lub uchodźcy bądź ich potomkowie; osoby należące do mniejszości narodowych lub etnicznych; osoby mające trudności z adaptacją językową lub integracją kulturową;
- problemy zdrowotne: osoby z przewlekłymi problemami zdrowotnymi, poważnymi chorobami lub zaburzeniami psychicznymi;
- przeszkody społeczne: osoby dyskryminowane ze względu na płeć, wiek, pochodzenie etniczne, religię, orientację seksualną, niepełnosprawność itp.; osoby o ograniczonych umiejętnościach społecznych bądź wykazujące zachowania antyspołeczne lub ryzykowne; osoby znajdujące się w nieustabilizowanej sytuacji życiowej; (byli) przestępcy, (byli) narkomani i alkoholicy; młodzi rodzice lub osoby samotnie wychowujące dzieci; sieroty;
- przeszkody natury geograficznej: osoby z obszarów oddalonych lub wiejskich; osoby mieszkające na małych wyspach lub w regionach peryferyjnych; osoby z „problemacyjnych” stref miejskich; osoby z obszarów o słabiej rozwiniętej sieci usług (ograniczony transport publiczny, słaba infrastruktura).

OCHRONA I BEZPIECZEŃSTWO UCZESTNIKÓW

Ochrona i bezpieczeństwo osób uczestniczących w projektach Erasmus+ stanowią istotne zasady programu. Wszystkie osoby biorące udział w programie Erasmus+ powinny mieć możliwość korzystania w pełni z możliwości rozwoju osobistego i zawodowego oraz uczenia się. Takie warunki można stworzyć jedynie w bezpiecznym otoczeniu, w którym szanuje się i chroni prawa wszystkich osób.

W tym celu każda organizacja uczestnicząca w programie Erasmus+ musi wprowadzić skuteczne procedury i mechanizmy, które będą promować i gwarantować bezpieczeństwo oraz ochronę uczestników w ramach ich projektów. Pod tym względem wszyscy studenci, stażyści, praktykanci, uczniowie, dorośli słuchacze, osoby młode, kadra i wolontariusze zaangażowani w działania z zakresu mobilności w ramach Akcji 1 lub 2 programu Erasmus+ muszą być ubezpieczeni od ryzyka związanego z ich udziałem w przedmiotowych działaniach. Poza wolontariatem europejskim, w ramach którego przewidziano specjalną polisę ubezpieczeniową (zob. załącznik I do niniejszego przewodnika), w programie Erasmus+ nie określono jednego możliwego kształtu ubezpieczenia ani nie zalecono określonych zakładów ubezpieczeń. W ramach programu to organizatorzy projektów są odpowiedzialni za wyszukanie polisy ubezpieczeniowej, która najlepiej odpowiada rodzajowi realizowanego projektu oraz ofercie krajowego rynku ubezpieczeń. Ponadto nie jest wymagane wykupienie polisy ubezpieczeniowej w związku z konkretnym projektem, jeżeli uczestnicy posiadają już polisy ubezpieczeniowe zapewnione przez organizatorów projektów.

Niezależnie od okoliczności ubezpieczenie musi obejmować następujące obszary:

- w stosownych przypadkach – ubezpieczenie na czas podróży (obejmujące uszkodzenie lub zagubienie bagażu);
- odpowiedzialność cywilną (w tym w stosownych przypadkach ubezpieczenie od odpowiedzialności zawodowej lub ubezpieczenie od odpowiedzialności);
- wypadek i ciężką chorobę (w tym stałą lub czasową niezdolność do pracy);
- śmierć (w tym sprowadzenie zwłok z zagranicy w przypadku projektów realizowanych za granicą).

W stosownych przypadkach zdecydowanie zaleca się, aby uczestnicy projektów transnarodowych posiadali europejską kartę ubezpieczenia zdrowotnego. Jest to bezpłatna karta, która zapewnia dostęp do wszelkich niezbędnych z medycznego punktu widzenia usług państwowej opieki zdrowotnej podczas tymczasowego pobytu w dowolnym z 28 państw członkowskich UE, w Islandii, Liechtensteinie, Norwegii i Szwajcarii na takich samych warunkach i w takiej samej cenie (czyli w niektórych państwach bezpłatnie) jak osobom ubezpieczonym w danym państwie. Dalsze informacje o karcie oraz o sposobach jej otrzymania można znaleźć pod adresem: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=559&langId=pl>.

Ponadto, jeżeli w projektach uczestniczą osoby młode poniżej 18 roku życia, organizacje uczestniczące są zobowiązane do uzyskania wcześniejszej zgody na ich udział w projekcie od rodziców lub opiekunów prawnych.

JAKĄ STRUKTURĘ MA PROGRAM ERASMUS+?

W ramach programu Erasmus+ realizuje się wymienione poniżej akcje, które mają umożliwić osiągnięcie jego celów.

AKCJA 1 – MOBILNOŚĆ

W ramach tej akcji kluczowej wspierane są:

- **mobilność osób uczących się i kadry:** możliwości podjęcia nauki lub zdobycia doświadczenia zawodowego w innym kraju przez studentów i uczniów, stażystów, osoby młode i wolontariuszy, a także profesorów, nauczycieli, osoby prowadzące szkolenia, osoby pracujące z młodzieżą, pracowników instytucji edukacyjnych oraz organizacje społeczeństwa obywatelskiego;
- **wspólne studia magisterskie:** zintegrowane programy studiów wyższych oferowane przez konsorcja instytucji szkolnictwa wyższego, które przyznają stypendia na cały okres studiów najlepszym studentom studiów magisterskich na całym świecie;
- **gwarancje kredytowe dla studentów studiów magisterskich:** studenci studiów wyższych mogą otrzymać pożyczkę wspieraną w ramach programu w celu podjęcia studiów magisterskich za granicą. Studenci powinni ubiegać się o pożyczki w krajowych bankach lub agencjach udzielających pożyczek studenckich.

AKCJA 2 – WSPÓŁPRACA NA RZECZ INNOWACJI I WYMIANY DOBRYCH PRAKTYK

W ramach tej akcji kluczowej wspierane są:

- transnarodowe **partnerstwa strategiczne** mające na celu opracowywanie inicjatyw odnoszących się do jednej lub kilku dziedzin kształcenia, szkolenia i młodzieży oraz promowanie innowacji, wymiany doświadczeń i *know-how* między różnymi rodzajami organizacji zajmujących się kształceniem, szkoleniem i młodzieżą lub innymi stosownymi dziedzinami. Wspierane są określone działania dotyczące mobilności w zakresie, w jakim przyczyniają się do realizacji celów projektu;
- **sojusze na rzecz wiedzy** między instytucjami szkolnictwa wyższego a przedsiębiorstwami, które mają na celu propagowanie innowacji, przedsiębiorczości, kreatywności, zatrudnialności, wymiany wiedzy lub nauczania i uczenia się multidyscyplinarnego;
- **sojusze na rzecz umiejętności sektorowych**, w ramach których wspiera się opracowywanie i prowadzenie wspólnych programów szkolenia zawodowego, programów oraz metod nauczania i szkolenia w oparciu o dowody wskazujące na tendencje w określonym sektorze gospodarki oraz umiejętności niezbędne w celu wykonywania pracy w co najmniej jednej dziedzinie zawodowej;
- projekty z zakresu **budowania potencjału**, w ramach których wspiera się współpracę z krajami partnerskimi w dziedzinie szkolnictwa wyższego i młodzieży. Projekty z zakresu budowania potencjału mają na celu wspieranie procesów modernizacji i umiędzynarodowienia organizacji/instytucji i systemów. Wspierane są określone działania dotyczące mobilności w zakresie, w jakim przyczyniają się do realizacji celów projektu;
- platformy informatyczne, takie jak **eTwinning**, **elektroniczna platforma na rzecz kształcenia dorosłych w Europie (EPALE)** oraz **Europejski Portal Młodzieżowy**, oferujące wirtualną przestrzeń współpracy, bazy danych dotyczące możliwości, udział we wspólnotach praktyków oraz inne usługi *online* dla nauczycieli, osób prowadzących szkolenia, praktyków w dziedzinie kształcenia szkolnego i kształcenia dorosłych oraz dla osób młodych, wolontariuszy i osób pracujących z młodzieżą w Europie i poza jej granicami.

AKCJA 3 – WSPARCIE W REFORMOWANIU POLITYK

W ramach tej akcji kluczowej wspierane są:

- **wiedza w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży** do celów kształtowania polityki opartej na

wynikach badań oraz monitorowania ram strategii „Europa 2020”, w szczególności:

- o analiza dotycząca poszczególnych krajów i analiza tematyczna, w tym dzięki współpracy z sieciami akademickimi;
  - o partnerskie uczenie się i wzajemne oceny za pomocą otwartych metod koordynacji w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży;
- **perspektywiczne inicjatywy** mające na celu pobudzenie rozwoju innowacyjnej polityki zainteresowanych stron oraz umożliwianie organom publicznym badania skuteczności innowacyjnych polityk w sytuacjach rzeczywistych na podstawie solidnych metod oceny;
  - **wsparcie narzędzi polityki europejskiej** w celu zwiększenia przejrzystości oraz ułatwienia uznawania umiejętności i kwalifikacji, a także w celu transferu punktów, aby wspierać zapewnianie jakości, walidację uczenia się pozaformalnego i nieformalnego, zarządzanie umiejętnościami i poradnictwo. Przedmiotowa akcja obejmuje również wsparcie sieci, które ułatwiają ogólnoeuropejskie wymiany, mobilność edukacyjną i zawodową obywateli oraz rozwój elastycznych ścieżek kształcenia obejmujących różne dziedziny kształcenia, szkolenia i w zakresie młodzieży;
  - **współpraca z organizacjami międzynarodowymi** dysponującymi uznaną wiedzą fachową i zdolnościami analitycznymi (takimi jak OECD i Rada Europy) w celu zwiększenia wpływu i wartości dodanej polityk w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży;
  - **dialog z zainteresowanymi stronami, promowanie polityki i programu** wraz z organami publicznymi, organizatorami i zainteresowanymi stronami w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży są niezbędne w celu upowszechniania wiedzy na temat strategii „Europa 2020”, ET 2020, strategii UE na rzecz młodzieży oraz innych europejskich programów polityki dla konkretnych sektorów, a także zwiększania zewnętrznego wymiaru polityki UE w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży. Mają one również kluczowe znaczenie dla pobudzania skutecznego wykorzystywania wyników programu i wywierania wymiernego wpływu.

DZIAŁANIA „JEAN MONNET”

W ramach działań „Jean Monnet” wspierane będą:

- **akademickie moduły, katedry i centra doskonałości** mające na celu pogłębianie nauczania w ramach studiów w zakresie integracji europejskiej stanowiących część programu nauczania instytucji szkolnictwa wyższego oraz prowadzenie, monitorowanie i nadzorowanie badań nad treściami dotyczącymi UE również w odniesieniu do innych poziomów kształcenia, takich jak doskonalenie zawodowe nauczycieli i kształcenie obowiązkowe. Przedmiotowe akcje mają również na celu zapewnienie dogłębnego nauczania na temat integracji europejskiej osobom mającym w przyszłości zawodowo zajmować się dziedzinami, na które rośnie zapotrzebowanie na rynku pracy, a jednocześnie mają one na celu wspieranie młodego pokolenia nauczycieli i badaczy z zakresu integracji europejskiej, zapewnianie im doradztwa i opieki pedagogicznej;
- **debata orientacyjna ze światem akademickim** wspierana poprzez: a) **sieci** mające na celu wzmocnienie współpracy między różnymi uniwersytetami w całej Europie i na świecie, wspieranie współpracy i stworzenie platformy wymiany specjalistycznej wiedzy z podmiotami publicznymi i służbami Komisji na tematy o istotnym znaczeniu dla UE; **projekty** z zakresu innowacji i wzajemnego inspirowania się oraz rozpowszechniania treści dotyczących UE służących pobudzeniu dyskusji, refleksji nad kwestiami dotyczącymi UE oraz zwiększaniu wiedzy o UE i zachodzących w niej procesach;
- **wsparcie instytucji i stowarzyszeń** w celu organizowania i prowadzenia działalności statutowej stowarzyszeń zajmujących się studiami nad UE i kwestiami dotyczącymi UE oraz w celu informowania opinii publicznej o faktach dotyczących UE wraz ze zwiększaniem europejskiej aktywności obywatelskiej. W ramach działań „Jean Monnet” zapewniana się również dotacje na działalność wyznaczonym instytucjom, które realizują cele o znaczeniu europejskim;
- **badania i konferencje** mające na celu zapewnienie decydentom nowych informacji i konkretnych sugestii za pośrednictwem krytycznych, niezależnych opinii akademickich oraz mające na celu odzwierciedlenie bieżących problemów UE, w szczególności poprzez coroczne główne konferencje międzynarodowe na tematy mające w dużym stopniu charakter polityczny z udziałem decydentów, przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego i czołowych pracowników akademickich.

SPORT

W ramach akcji w dziedzinie sportu wspierane będą:

- **współpraca partnerska** mająca na celu zwalczanie dopingu w sporcie powszechnym, przede wszystkim w takich formach rekreacji jak sport amatorski i fitness, wspierająca działania profilaktyczne i podnoszenie świadomości wśród zainteresowanych stron zaangażowanych w walkę z ustawianiem wyników zawodów sportowych, a także wspierająca innowacyjne podejścia do zapobiegania przemocy oraz zwalczania rasizmu i nietolerancji w sporcie. Przedmiotowa współpraca ma również na celu wspieranie wdrażania zasad UE dotyczących dobrego zarządzania w sporcie, wytycznych UE dotyczących kariery dwutorowej sportowców, strategii UE w dziedzinie włączenia społecznego i równości szans, a także wytycznych UE dotyczących aktywności fizycznej, w celu zachęcania do udziału w sporcie i aktywności fizycznej;
- **niekomercyjne europejskie imprezy sportowe**, w ramach których przyznaje się dofinansowanie na rzecz poszczególnych organizacji odpowiedzialnych za przygotowanie i organizację danej imprezy oraz za działania następcze. Działania w tym zakresie obejmują organizację działań szkoleniowych dla sportowców i wolontariuszy w okresie poprzedzającym imprezę, ceremonii otwarcia i zamknięcia, zawodów sportowych, działań towarzyszących imprezie sportowej (konferencji, seminariów) oraz realizację działań związanych ze skutkami danej imprezy, takich jak oceny i opracowanie planów na przyszłość;
- **lepsze wykorzystanie wyników badań przy kształtowaniu polityki** dzięki badaniom, gromadzeniu danych, ankietom; sieciom; konferencjom i seminariom, za pośrednictwem których rozpowszechnia się dobre praktyki z krajów uczestniczących w programie i organizacji sportowych i które wzmacniają sieci na szczeblu UE tak, by członkowie tych sieci na szczeblach krajowych korzystali z synergii i wymiany ze swoimi partnerami;
- **dialog z europejskimi zainteresowanymi stronami, w ramach którego głównym wydarzeniem jest** coroczne Forum Sportu UE, gromadzące około 300 zainteresowanych stron na szczeblu UE. Stosownie do potrzeb można również organizować inne doraźne spotkania i seminaria w celu zapewnienia optymalnego dialogu z zainteresowanymi stronami w dziedzinie sportu;
- wsparcie na rzecz **imprez sportowych związanych z prezydenturą** organizowanych przez państwa członkowskie UE będące gospodarzami półrocznej prezydencji UE.

JAKI JEST BUDŻET PROGRAMU?

Łączna orientacyjna pula środków finansowych programu na siedem lat (2014–2020) w ramach pozycji 1 budżetu UE wynosi 14,774 mld EUR. Roczny budżet przyjmuje władza budżetowa. Poszczególne kroki związane z przyjmowaniem budżetu UE można prześledzić pod adresem:

http://ec.europa.eu/budget/documents/budget_current_year_en.htm

KTO ODPOWIADA ZA REALIZACJĘ PROGRAMU ERASMUS+?

KOMISJA EUROPEJSKA

Ostateczną odpowiedzialność za realizację programu Erasmus+ ponosi Komisja Europejska. Komisja na bieżąco zarządza budżetem oraz określa priorytety, cele i kryteria programu. Ponadto ukierunkowuje i monitoruje całościową realizację programu, działania stanowiące kontynuację projektów i ocenę programu na szczeblu europejskim. Do zadań Komisji należy również całościowe nadzorowanie i koordynowanie działalności struktur odpowiedzialnych za realizację programu na szczeblu krajowym.

Na szczeblu europejskim komisyjna Agencja Wykonawcza ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego (agencja wykonawcza) odpowiada za realizację scentralizowanych akcji programu Erasmus+. Agencja wykonawcza zajmuje się zarządzaniem całym cyklem trwania tych projektów, począwszy od promowania programu, analizowania wniosków o dofinansowanie i monitorowania projektów w miejscu ich realizacji, a skończywszy na rozpowszechnianiu wyników projektów i programu. Do jej zadań należy także ogłaszanie poszczególnych zaproszeń do składania wniosków dotyczących niektórych akcji programu, które nie są objęte zakresem niniejszego przewodnika.

Komisja Europejska, w szczególności za pośrednictwem agencji wykonawczej, odpowiada również za:

- prowadzenie badań w dziedzinach wspieranych w ramach programu;
- prowadzenie badań naukowych i działań w oparciu o ich wyniki za pośrednictwem sieci Eurydice;
- poprawę widoczności i wpływu systemowego programu przez rozpowszechnianie i wykorzystywanie wyników działań w ramach programu;
- zapewnianie zarządzania kontraktowego oraz finansowania organów i sieci wspieranych w ramach programu Erasmus+;
- zarządzanie zaproszeniami do składania ofert na świadczenie usług w ramach programu.

AGENCJE NARODOWE

Program Erasmus+ jest realizowany głównie za pomocą zarządzania pośredniego, co oznacza, że Komisja Europejska powierza wykonanie budżetu agencjom narodowym; takie podejście ma na celu jak największe zbliżenie programu Erasmus+ do beneficjentów i dostosowanie go do specyfiki różnorodnych krajowych systemów kształcenia, szkolenia i na rzecz młodzieży. W tym celu w każdym kraju uczestniczącym w programie wyznaczono co najmniej jedną agencję narodową (dane kontaktowe znajdują się w załączniku IV do niniejszego przewodnika). Agencje narodowe zajmują się promocją i realizacją programu na szczeblu krajowym i działają jako łącznik pomiędzy Komisją a organizacjami uczestniczącymi na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym. Do ich zadań należy:

- przekazywanie odpowiednich informacji o programie Erasmus+;
- przeprowadzanie sprawiedliwej i przejrzystej selekcji wniosków dotyczących projektów, które mają być finansowane w ich kraju;
- monitorowanie i ocena realizacji programu w ich kraju;
- udzielanie wsparcia wnioskodawcom i organizacjom uczestniczącym w trakcie całego cyklu trwania projektów;
- skuteczna współpraca z siecią wszystkich agencji narodowych i z Komisją Europejską;
- zapewnianie widoczności programu;
- promowanie działań służących rozpowszechnianiu i wykorzystywaniu wyników programu na szczeblu lokalnym i krajowym.

Odgrywają one również istotną rolę jako struktury pośrednie przyczyniające się do jakościowego rozwoju programu Erasmus+ przez:

- prowadzenie działań – poza zadaniami z zakresu zarządzania cyklem trwania projektów – przyczyniających się do jakościowej realizacji programu lub powodujących zmiany w zakresie polityki w dziedzinach wspieranych w ramach programu;
- pomaganie nowym członkom i grupom docelowym znajdującym się w mniej korzystnej sytuacji w celu wyeliminowania przeszkód stojących na drodze do pełnego uczestnictwa w programie;
- dążenie do współpracy z organami zewnętrznymi w celu zwiększenia wpływu programu w ich kraju.

Działalność agencji narodowych ma na celu prowadzenie użytkowników programu przez wszystkie etapy – od pierwszego kontaktu z programem przez proces składania wniosków do realizacji projektu i oceny końcowej. Ta

zasada nie pozostaje w sprzeczności z procedurami bezstronnej i przejrzystej selekcji. U jej podstaw leży raczej założenie, że zagwarantowanie wszystkim równych szans wymaga zapewnienia niektórym grupom docelowym programu większej pomocy poprzez systemy doradztwa, monitorowania i szkolenia dostosowane do ich potrzeb.

JAKIE INNE ORGANY BIORĄ UDZIAŁ W REALIZACJI PROGRAMU?

Poza wyżej wspomnianymi organami uzupełniającej wiedzy fachowej w procesie realizacji programu Erasmus+ dostarczają następujące struktury.

SIEĆ EURYDICE

Sieć Eurydice skupia się przede wszystkim na sposobie usystematyzowania i organizacji kształcenia na wszystkich poziomach w Europie i ma na celu przyczynienie się do lepszego wzajemnego zrozumienia w odniesieniu do systemów w Europie. Dostarcza ona podmiotom odpowiedzialnym za systemy i polityki kształcenia w Europie analiz porównawczych na szczeblu europejskim i odnoszących się do poszczególnych krajów szczegółowych informacji z dziedziny kształcenia i młodzieży, które pomogą im w procesie decyzyjnym.

Sieć Eurydice jest bogatym źródłem informacji, w tym na temat szczegółowych opisów i przeglądów krajowych systemów kształcenia (krajowe systemy kształcenia i polityka w tym zakresie), porównawczych sprawozdań tematycznych poświęconych konkretnym tematom stanowiącym przedmiot zainteresowania Wspólnoty (sprawozdania tematyczne), wskaźników i statystyk (seria „Kluczowe dane”) oraz szeregu faktów i liczb odnoszących się do kształcenia, takich jak krajowe struktury kształcenia, kalendarze szkolne, porównanie wynagrodzeń nauczycieli i wymaganej liczby godzin dydaktycznych w poszczególnych krajach i na poszczególnych poziomach kształcenia (fakty i liczby).

Składa się ona z centralnej jednostki koordynującej przy agencji wykonawczej i z jednostek krajowych z siedzibą we wszystkich krajach objętych programem Erasmus+, jak również w Albanii, Bośni i Hercegowinie, Czarnogórze i Serbii.

Dalsze informacje można znaleźć na stronach internetowych agencji wykonawczej.

SŁUŻBY WSPARCIA eTWINNING

Nauczyciele i szkoły uczestniczące w programie eTwinning otrzymują wsparcie od krajowych służb wsparcia. Są to organizacje powołane przez właściwe organy krajowe. Pomagają one szkołom w procesie rejestracji, w znalezieniu partnerów i podczas realizacji działań w ramach projektów, promują daną akcję, przyznają nagrody i odznaki jakości oraz organizują działania w zakresie doskonalenia zawodowego dla nauczycieli.

Krajowe służby wsparcia koordynuje centralna służba wsparcia, która odpowiada również za rozwój platformy internetowej eTwinning i organizację działalności zawodowej nauczycieli na szczeblu europejskim.

Wykaz wszystkich służb i dodatkowe informacje są dostępne na stronie:
http://www.etwinning.net/en/pub/get_support/contact.htm.

BIURA KRAJOWE PROGRAMU ERASMUS+

W krajach partnerskich objętych programem biura krajowe programu Erasmus+ pomagają Komisji, agencji wykonawczej i władzom lokalnym w realizacji programu Erasmus+. Stanowią one punkty kontaktowe w tych krajach dla zainteresowanych stron uczestniczących w programie Erasmus+ w dziedzinie szkolnictwa wyższego. Przyczyniają się do zwiększenia świadomości, rozpoznawalności, znaczenia, efektywności i oddziaływania międzynarodowego wymiaru programu Erasmus+.

Biura krajowe programu Erasmus są odpowiedzialne za:

- informowanie o działaniach programu Erasmus+ w dziedzinie szkolnictwa wyższego, w których mogą uczestniczyć ich kraje;
- udzielanie porad i pomocy potencjalnym wnioskodawcom;
- monitorowanie projektów Erasmus+;
- koordynację lokalnego zespołu ekspertów do spraw reformy szkolnictwa wyższego;
- monitorowanie dorobku programu Tempus IV (2007–2013);
- wkład w badania i organizację imprez;

- wspieranie dialogu politycznego;
- utrzymywanie kontaktów z władzami lokalnymi i delegacjami UE;
- śledzenie wydarzeń z zakresu polityki w dziedzinie szkolnictwa wyższego w swoim kraju.

SIEĆ EKSPERTÓW DO SPRAW REFORMY SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

W krajach partnerskich objętych programem krajowe zespoły ekspertów do spraw reformy szkolnictwa wyższego dostarczają władzom lokalnym i zainteresowanym stronom wiedzy fachowej w celu promowania reform i wspierania postępu w szkolnictwie wyższym. Uczestniczą one w opracowywaniu polityki w zakresie szkolnictwa wyższego w swoich krajach. Sieć ekspertów do spraw reformy szkolnictwa wyższego działa na zasadzie wzajemnie równorzędnych kontaktów. Każdy zespół krajowy składa się z pięciu do dziesięciu członków. Sieć ekspertów do spraw reformy szkolnictwa wyższego tworzą eksperci w dziedzinie szkolnictwa wyższego (rektorzy, prorektorzy, dziekani, starsi stażem nauczyciele akademicy, urzędnicy ds. stosunków międzynarodowych, studenci itp.).

Misja sieci ekspertów do spraw reformy szkolnictwa wyższego obejmuje wsparcie:

- rozwoju polityki w ich krajach przez wspieranie modernizacji, procesów reform i strategii w obszarze szkolnictwa wyższego, w ścisłej współpracy z odpowiednimi władzami lokalnymi;
- dialogu politycznego z UE w dziedzinie szkolnictwa wyższego;
- działań szkoleniowych i doradczych skierowanych do lokalnych zainteresowanych stron, a zwłaszcza instytucji szkolnictwa wyższego i ich pracowników;
- projektów Erasmus+ (zwłaszcza tych realizowanych w ramach akcji „Budowania potencjału”) przez upowszechnianie ich wyników i efektów, a w szczególności najlepszych praktyk i innowacyjnych inicjatyw oraz przez ich wykorzystywanie do celów szkoleniowych.

SIEĆ EUROGUIDANCE

Szczególną misją sieci Euroguidance jest promowanie wymiaru europejskiego w ramach działań z zakresu poradnictwa i dostarczanie wysokiej jakości informacji na temat mobilności. Sieć tworzą centra Euroguidance istniejące we wszystkich krajach uczestniczących w programie i w krajach Bałkanów Zachodnich.

Dalsze informacje można znaleźć na stronach internetowych agencji wykonawczej.

KRAJOWE CENTRA EUROPASS

Celem Europass jest udzielanie pomocy osobom fizycznym w przedstawianiu i dokumentowaniu ich umiejętności i kwalifikacji w jasny i przejrzysty sposób w całej Europie. Inicjatywa ta ułatwi komunikację między osobami poszukującymi pracy a pracodawcami, jak również mobilność w celu pracy lub nauki.

W każdym kraju (Unii Europejskiej i Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz w Szwajcarii i Turcji) krajowe centrum Europass koordynuje wszystkie działania związane z dokumentami Europass. Stanowi ono pierwszy punkt kontaktowy dla każdej osoby lub organizacji zainteresowanej skorzystaniem z Europass lub uzyskaniem bardziej szczegółowych informacji na temat Europass.

Dalsze informacje można znaleźć pod adresem: <http://europass.cedefop.europa.eu/pl/about/national-europass-centres>.

SIEĆ KRAJOWYCH OŚRODKÓW DS. UZNAWALNOŚCI AKADEMICKIEJ I INFORMACJI (NARIC)

Sieć NARIC dostarcza informacji na temat uznawalności dyplomów i okresów studiów podejmowanych w innych krajach europejskich, jak również porad na temat zagranicznych dyplomów akademickich w kraju, w którym ustanowiony jest dany ośrodek. Sieć NARIC zapewnia wiarygodne porady osobom wyjeżdżającym za granicę w celu podjęcia pracy lub dalszej nauki, ale również instytucjom, studentom, doradcom, rodzicom, nauczycielom i przyszłym pracodawcom.

Komisja Europejska wspiera działania sieci NARIC przez wymianę informacji i doświadczeń między krajami, wskazywanie dobrych praktyk, analizę porównawczą systemów i polityki w tym obszarze oraz dyskusję na temat kwestii stanowiących wspólny przedmiot zainteresowania polityki edukacyjnej i ich analizę.

Dalsze informacje można znaleźć pod adresem: www.enic-naric.net.

SIEĆ KRAJOWYCH ZESPOŁÓW EKSPERTÓW ECVET

Krajowe zespoły ekspertów ECVET dostarczają wiedzy fachowej w celu wspierania wdrażania europejskiego systemu transferu osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym (ECVET). Wspierają one przyjmowanie,

stosowanie i wykorzystywanie ECVET w krajach uczestniczących w programie i zapewniają doradztwo właściwym organom i instytucjom zajmującym się kształceniem i szkoleniem zawodowym.

Dalsze informacje można znaleźć pod adresem: <http://www.ecvet-team.eu/>.

CENTRA WSPÓŁPRACY SALTO

Centra współpracy SALTO mają na celu udzielanie pomocy w poprawie jakości projektów Erasmus+ w dziedzinie młodzieży. Dzięki ukierunkowaniu tematycznemu (uczestnictwo, włączenie, szkolenie i współpraca, informacja, różnorodność kulturowa) lub geograficznemu (kraje Partnerstwa Wschodniego i Rosja, południowy region Morza Śródziemnego, Bałkany Zachodnie) zapewniają one agencjom narodowym i innym podmiotom zaangażowanym w pracę z młodzieżą zasoby, informacje i szkolenia w konkretnych obszarach i wspierają uznawalność uczenia się pozaformalnego i nieformalnego.

Ich praca obejmuje:

- organizowanie szkoleń, wizyt studyjnych, forów i działań z zakresu budowania partnerstwa;
- opracowywanie i dokumentowanie metod i narzędzi szkoleniowych do pracy z młodzieżą;
- przegląd europejskich działań szkoleniowych dostępnych dla osób pracujących z młodzieżą w ramach europejskiego kalendarza szkoleń;
- wydawanie praktycznych publikacji;
- dostarczanie aktualnych informacji na temat pracy z młodzieżą w Europie i na temat różnych priorytetów;
- udostępnianie bazy danych na temat instruktorów i konsultantów w obszarze pracy z młodzieżą i szkoleń;
- koordynację wdrażania Youthpass;
- przeprowadzanie akredytacji organizacji wolontariatu europejskiego w krajach partnerskich sąsiadujących z UE.

Dalsze informacje można znaleźć pod adresem: www.salto-youth.net.

Otlas – narzędzie do znajdowania partnerów

Jednym z narzędzi opracowanych i udostępnianych przez Centra Współpracy SALTO jest Otlas, centralne internetowe narzędzie do znajdowania partnerów dla organizacji w dziedzinie młodzieży. Organizacje mogą zarejestrować w Otlas swoje dane kontaktowe i obszary zainteresowania, jak również wystosowywać zaproszenia dla partnerów do realizacji projektów.

Dalsze informacje można znaleźć pod adresem: www.salto-youth.net/otlas lub www.otlas.eu.

SIEĆ EURODESK

Sieć Eurodesk oferuje usługi informacyjne dla osób młodych i osób pracujących z młodzieżą dotyczące możliwości w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży w Europie oraz zaangażowania osób młodych w działania europejskie.

Sieć Eurodesk, która jest obecna we wszystkich krajach uczestniczących w programie i koordynowana na szczeblu europejskim przez Biuro Eurodesku w Brukseli, oferuje usługi polegające na udzielaniu odpowiedzi na zapytania, przekazywaniu informacji na temat finansowania, wydarzeń i publikacji. Wnosi również wkład w działalność Europejskiego Portalu Młodzieżowego.

Europejski Portal Młodzieży przedstawia informacje i możliwości europejskie i krajowe, którymi są zainteresowani młodzi ludzie mieszkający, uczący się i pracujący w Europie. Przekazywane informacje koncentrują się wokół ośmiu głównych tematów, dotyczą 33 krajów i są dostępne w 27 językach.

Dostęp do Europejskiego Portalu Młodzieżowego można uzyskać na stronie internetowej: http://europa.eu/EU_en. Dalsze informacje na temat Eurodesku można znaleźć pod adresem: <http://www.eurodesk.org/edesk/>.

KTO MOŻE UCZESTNICZYĆ W PROGRAMIE ERASMUS+?

Główną grupę docelową programu stanowią osoby fizyczne – studenci, stażyści, praktykanci, uczniowie, dorośli słuchacze, osoby młode, wolontariusze, profesorowie, nauczyciele, osoby prowadzące szkolenia, osoby pracujące z młodzieżą, zawodowi pracownicy organizacji działających w obszarze kształcenia, szkoleń i młodzieży. Program dociera jednak do tych osób za pośrednictwem organizacji, instytucji, organów lub grup organizujących takie działania. W związku z tym warunki uczestnictwa w programie dotyczą tych dwóch grup, tj. „uczestników” (osoby fizyczne uczestniczące w programie) i „organizacji uczestniczących” (w tym grup młodych osób zaangażowanych w pracę z młodzieżą, lecz niekoniecznie w ramach organizacji młodzieżowych, określanych również jako nieformalne grupy młodych ludzi). Zarówno w przypadku uczestników, jak i organizacji uczestniczących warunki uczestnictwa zależą od kraju ich miejsca zamieszkania lub siedziby.

UCZESTNICZY

Zasadniczo uczestnicy projektów Erasmus+ muszą mieć miejsce zamieszkania w kraju uczestniczącym w programie. Niektóre akcje, zwłaszcza w obszarze szkolnictwa wyższego i młodzieży, są otwarte również dla uczestników z krajów partnerskich.

Szczegółowe warunki uczestnictwa w projekcie Erasmus+ zależą od rodzaju danej akcji.

Zasadniczo:

- w przypadku projektów istotnych dla szkolnictwa wyższego głównymi grupami docelowymi są studenci szkolnictwa wyższego (krótki cykl kształcenia na poziomie studiów wyższych, studia pierwszego, drugiego i trzeciego stopnia), nauczyciele i profesorowie szkolnictwa wyższego, kadra instytucji szkolnictwa wyższego, osoby prowadzące szkolenia i specjaliści w przedsiębiorstwach;
- w przypadku projektów istotnych dla kształcenia i szkolenia zawodowego głównymi grupami docelowymi są praktykanci i uczniowie w ramach kształcenia zawodowego, specjaliści i osoby prowadzące szkolenia w zakresie szkolenia zawodowego, kadra organizacji kształcenia zawodowego, osoby prowadzące szkolenia i specjaliści w przedsiębiorstwach;
- w przypadku projektów istotnych dla kształcenia szkolnego głównymi grupami docelowymi są członkowie kadry kierowniczej szkół, nauczyciele i pozostali pracownicy szkół, uczniowie edukacji przedszkolnej, kształcenia podstawowego i średniego;
- w przypadku projektów istotnych dla kształcenia dorosłych głównymi grupami docelowymi są członkowie organizacji edukacji dorosłych, osoby prowadzące szkolenia, kadra i osoby uczące się w ramach kształcenia dorosłych;
- w przypadku projektów istotnych dla młodzieży głównymi grupami docelowymi są osoby młode w wieku od 13 do 30 lat⁴, osoby pracujące z młodzieżą, kadra i członkowie organizacji działających w sektorze młodzieży;
- w przypadku projektów istotnych dla sportu głównymi grupami docelowymi są specjaliści i wolontariusze w obszarze sportu, sportowcy i trenerzy.

Dalsze informacje na temat warunków uczestnictwa w poszczególnych akcjach można znaleźć w części B i załączniku I do niniejszego przewodnika.

ORGANIZACJE UCZESTNICZĄCE

Projekty Erasmus+ są składane i zarządzane przez organizacje uczestniczące reprezentujące uczestników. Jeżeli projekt zostanie wybrany, wnioskująca organizacja uczestnicząca staje się beneficjentem dofinansowania w ramach programu Erasmus+. Beneficjenci podpisują umowę finansową lub otrzymują decyzję o przyznaniu dofinansowania, która daje im prawo do otrzymania wsparcia finansowego na realizację ich projektu (umowy finansowe nie są oferowane indywidualnym uczestnikom). W niektórych akcjach programu mogą również uczestniczyć nieformalne grupy młodych ludzi.

Zasadniczo organizacje uczestniczące w projektach Erasmus+ muszą być ustanowione w kraju uczestniczącym w programie. Niektóre akcje, zwłaszcza w obszarze szkolnictwa wyższego i młodzieży, są otwarte również dla organizacji uczestniczących z krajów partnerskich.

⁴ Obowiązują różne limity wiekowe w zależności od rodzaju działań. Dalsze informacje można znaleźć w części B i załączniku I do niniejszego przewodnika. Należy również wziąć pod uwagę:

dolny limit wieku - do dnia rozpoczęcia działania uczestnicy muszą osiągnąć wiek minimalny;

górny limit wieku - w dniu złożenia wniosku uczestnicy nie mogą przekroczyć wskazanego maksymalnego wieku.

Szczegółowe warunki uczestnictwa w projekcie Erasmus+ zależą od rodzaju akcji wspieranej w ramach programu. Zasadniczo w programie może uczestniczyć każda organizacja działająca w obszarze kształcenia, szkolenia, młodzieży lub sportu. W kilku akcjach mogą również uczestniczyć inne podmioty z rynków pracy.

Dalsze informacje można znaleźć w części B i załączniku I do niniejszego przewodnika.

KRAJE KWALIFIKUJĄCE SIĘ

W programie Erasmus+ mogą uczestniczyć następujące kraje:

KRAJE UCZESTNICZĄCE W PROGRAMIE

Następujące kraje mogą w pełni uczestniczyć we wszystkich akcjach programu Erasmus+:

Państwa członkowskie Unii Europejskiej (UE)⁵			
Belgia	Grecja	Litwa	Portugalia
Bułgaria	Hiszpania	Luksemburg	Rumunia
Czechy	Francja	Węgry	Słowenia
Dania	Chorwacja	Malta	Słowacja
Niemcy	Włochy	Holandia	Finlandia
Estonia	Cypr	Austria	Szwecja
Irlandia	Łotwa	Polska	Wielka Brytania

Kraje spoza UE uczestniczące w programie		
była jugosłowiańska republika Macedonii	Liechtenstein	Szwajcaria
Islandia	Norwegia	Turcja

KRAJE PARTNERSKIE

Następujące kraje mogą uczestniczyć w określonych akcjach programu, zależnie od szczegółowych kryteriów lub warunków (dalsze informacje można znaleźć w części B niniejszego przewodnika):

KRAJE PARTNERSKIE SĄSIADUJĄCE Z UE⁶

Państwa Partnerstwa Wschodniego:	Armenia, Azerbejdżan, Białoruś, Gruzja, Mołdawia, Ukraina
Państwa południowego regionu Morza Śródziemnego:	Algieria, Egipt, Izrael, Jordania, Liban, Libia, Maroko, Palestyna, Syria, Tunezja
Balkany Zachodnie:	Albania, Bośnia i Hercegowina, Czarnogóra, Kosowo ⁷ , Serbia
Inne:	Federacja Rosyjska

⁵ Do udziału w programie Erasmus+ kwalifikują się osoby pochodzące z krajów i terytoriów zamorskich i w stosownych przypadkach odpowiednie organy i instytucje publiczne lub prywatne z krajów i terytoriów zamorskich, zgodnie z zasadami programu i ustaleniami obowiązującymi państwem członkowskie, z którym są związane. Kraje i terytoria zamorskie, których to dotyczy, wyszczególnione zostały w załączniku 1A do decyzji Rady z dnia 27 listopada 2001 r. w sprawie stowarzyszenia krajów i terytoriów zamorskich ze Wspólnotą Europejską (2200/822/WE), Dz.U. L 314 z 30.11.2001.

⁶ Kryteria kwalifikowalności określone w zawiadomieniu Komisji nr 2013/C-205/05 (Dz.U. C-205 z 19.7.2013, s. 9-11) obowiązują w stosunku do wszystkich działań realizowanych w ramach niniejszego przewodnika.

⁷ Użycie tej nazwy nie wpływa na stanowiska w sprawie statusu Kosowa i jest zgodne z rezolucją Rady Bezpieczeństwa ONZ 1244 oraz z opinią Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości w sprawie Deklaracji niepodległości Kosowa.

INNE KRAJE PARTNERSKIE

W niektórych akcjach programu mogą uczestniczyć dowolne kraje partnerskie z całego świata. Zasięg geograficzny niektórych innych akcji nie jest tak duży. Aby uzyskać więcej informacji, należy zapoznać się ze szczegółowym opisem akcji programu zamieszczonym w części B niniejszego przewodnika.

WYMOGI DOTYCZĄCE WIZ I ZEZWOLEŃ NA POBYT

Może zaistnieć konieczność uzyskania przez uczestników projektów Erasmus+ wizy na pobyt za granicą w kraju uczestniczącym w programie lub w kraju partnerskim, w którym prowadzone jest dane działanie. Wszystkie organizacje uczestniczące muszą zadbać o to, aby zostały uzyskane wymagane zezwolenia (wizy krótkoterminowe lub długoterminowe bądź zezwolenia na pobyt) przed rozpoczęciem zaplanowanego działania. Zdecydowanie zaleca się występowanie do właściwych organów o zezwolenia z dużym wyprzedzeniem, ponieważ formalności te mogą trwać kilka tygodni. Agencje narodowe i agencja wykonawcza mogą udzielić dodatkowych wskazówek i pomocy w sprawach związanych z wizami, zezwoleniami na pobyt, zabezpieczeniem społecznym itp. Portal imigracyjny UE zawiera ogólne informacje na temat wiz i zezwoleń na pobyt zarówno w odniesieniu do pobytów krótkoterminowych, jak i długoterminowych:
[http://ec.europa.eu/immigration/tab2.do?subSec=11&language=7\\$en](http://ec.europa.eu/immigration/tab2.do?subSec=11&language=7$en).

CZĘŚĆ B – INFORMACJE O AKCJACH OBJĘTYCH NINIEJSZYM PRZEWODNIKIEM

W tej części czytelnicy zapoznają się z następującymi informacjami dotyczącymi akcji i działań uwzględnionych w przewodniku po programie Erasmus+:

- opisem celów akcji i działań oraz ich przewidywanego wpływu;
- opisem działań objętych wsparciem;
- tabelami, w których przedstawiono kryteria stosowane do oceny wniosków dotyczących projektów;
- informacjami dodatkowymi, ułatwiającymi zorientowanie się w rodzajach wspieranych projektów;
- opisem zasad finansowania.

Zaleca się, aby przed złożeniem wniosku wnioskodawcy uważnie przeczytali całą sekcję dotyczącą akcji, w ramach której zamierzają ubiegać się o wsparcie. Wnioskodawcom zaleca się również uważne przeczytanie informacji uzupełniających, znajdujących się w załączniku I do niniejszego przewodnika.

KSZTAŁCENIE I SZKOLENIE

(Możliwości oferowane przez szkolnictwo wyższe, kształcenie i szkolenie zawodowe, kształcenie szkolne, kształcenie dorosłych)

KTÓRE AKCJE OBJĘTE SĄ WSPARCIEM?

W następujących sekcjach: „Akcja 1”, „Akcja 2” i „Akcja 3” przedstawione zostały konkretne akcje, które służą osiągnięciu celów programu w dziedzinie kształcenia i szkolenia. Do tych akcji, związanych przede wszystkim, ale nie tylko, z dziedziną kształcenia i szkolenia, należą:

- projekty w zakresie mobilności osób uczących się i kadry w ramach szkolnictwa wyższego oraz kształcenia i szkolenia zawodowego;
- projekty w zakresie mobilności kadry w ramach kształcenia szkolnego i kształcenia dorosłych;
- dyplomy wspólnych studiów magisterskich;
- partnerstwa strategiczne;
- sojusze na rzecz wiedzy;
- sojusze na rzecz umiejętności sektorowych.

W sekcji „Akcja 3” znajdują się również informacje na temat akcji w zakresie analiz politycznych i partnerskiego uczenia się, przyszłych inicjatyw, narzędzi i sieci, współpracy z organizacjami międzynarodowymi oraz dialogu z zainteresowanymi stronami i zainteresowanymi organizacjami, wspieranych w ramach programu Erasmus+ w odniesieniu do systemów kształcenia i szkolenia. Akcje te będą wdrażane w drodze szczególnych zaproszeń do składania wniosków, którymi bezpośrednio zarządza Komisja Europejska lub jej agencja wykonawcza. Więcej informacji na ten temat można znaleźć na stronach internetowych Komisji i agencji wykonawczej.

JAKIE SĄ CELE PRZEDMIOTOWYCH AKCJI?

CELE SZCZEGÓŁOWE

Cele szczegółowe realizowane w ramach programu Erasmus+ w dziedzinie kształcenia i szkolenia to:

- podniesienie poziomu kluczowych kompetencji i umiejętności, w szczególności w zakresie ich przydatności dla rynku pracy i ich wkładu w spójność społeczeństwa, zwłaszcza dzięki zwiększonym możliwościom dotyczącym mobilności edukacyjnej oraz dzięki zacieśnionej współpracy między środowiskiem kształcenia i szkolenia a środowiskiem pracy;
- wspieranie poprawy jakości, doskonałości innowacyjnej i umiędzynarodowienia instytucji edukacyjnych i szkoleniowych, w szczególności dzięki zacieśnionej współpracy transnarodowej między organizatorami kształcenia i szkolenia a innymi zainteresowanymi stronami;
- wspieranie tworzenia europejskiego obszaru uczenia się przez całe życie, który ma służyć dopełnieniu reform politycznych na szczeblu krajowym oraz wspieraniu modernizacji systemów kształcenia i szkolenia, w szczególności dzięki zacieśnionej współpracy politycznej, lepszemu zastosowaniu unijnych narzędzi przejrzystości i uznawalności oraz dzięki rozpowszechnianiu dobrych praktyk, a także zwiększaniu świadomości na temat tego obszaru;
- poszerzanie międzynarodowego wymiaru kształcenia i szkolenia, w szczególności poprzez współpracę między instytucjami zaangażowanymi w program i instytucjami krajów partnerskich w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego oraz w zakresie szkolnictwa wyższego, dzięki zwiększeniu atrakcyjności europejskich instytucji szkolnictwa wyższego oraz wspieraniu działań zewnętrznych Unii, w tym jej celów rozwoju, poprzez promowanie mobilności i współpracy między instytucjami szkolnictwa wyższego zaangażowanymi w program i krajów partnerskich oraz poprzez ukierunkowane budowanie potencjału w krajach partnerskich;
- poprawa nauczania i uczenia się języków oraz promowanie szerokiej różnorodności językowej Unii i świadomości międzykulturowej.

PRIORYTETY

W tym kontekście, zgodnie z rocznym programem prac przyjętym przez Komisję, realizowane będą następujące priorytety polityki:

- rozwijanie umiejętności podstawowych i umiejętności przekrojowych, takich jak przedsiębiorczość, umiejętności cyfrowe i wielojęzyczność we wszystkich dziedzinach kształcenia i szkolenia, wykorzystywanie innowacyjnych metod pedagogicznych skoncentrowanych na studentach i opracowywanie odpowiednich metod oceny i certyfikacji opartych na efektach uczenia się;
- zwiększenie wykorzystywania technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT) w nauczaniu i uczeniu się przez wspieranie uczenia się i dostęp do otwartych zasobów edukacyjnych (OER) w dziedzinie kształcenia i szkolenia, wspieranie praktyk w zakresie nauczania i oceny opartych na ICT oraz promowanie przejrzystości praw i obowiązków użytkowników i producentów treści cyfrowych;
- propagowanie większej spójności między różnorodnymi unijnymi i krajowymi narzędziami przejrzystości i uznawalności, aby ułatwić uznawanie umiejętności i kwalifikacji w innych krajach;
- wspieranie dostosowania finansowania i inwestycji w dziedzinie kształcenia i szkolenia do nowych potrzeb oraz opracowanie lepszych sposobów finansowania w odniesieniu do rozwoju umiejętności, w szczególności za pośrednictwem partnerstw i podziału kosztów; stymulowanie debat na temat efektywnego i stabilnego inwestowania w kształcenie i szkolenie na poziomie europejskim i krajowym z udziałem wszystkich odpowiednich zainteresowanych stron.

Ponadto:

- w odniesieniu do szkolnictwa wyższego: priorytet zostanie nadany projektom wnoszącym wkład w modernizację europejskich systemów szkolnictwa wyższego, co przedstawiono w programie modernizacji szkolnictwa wyższego UE z 2011 r.;
- w odniesieniu do kształcenia i szkolenia zawodowego: priorytet zostanie nadany projektom, w ramach których rozwijane będą partnerstwa między sektorem kształcenia a sektorem zatrudnienia (w szczególności partnerstwa między przedsiębiorstwami i partnerami społecznymi) przez opracowanie kwalifikacji, które można by zdobyć w ramach krótkiego cyklu na poziomie policealnym lub wyższym zgodnie z europejskimi ramami kwalifikacji (EQF) i które skupiałyby się na potencjalnych dziedzinach wzrostu lub dziedzinach doświadczających niedoboru umiejętności, a także poprzez dostosowanie polityki kształcenia i szkolenia zawodowego do lokalnych, regionalnych lub krajowych strategii rozwoju gospodarczego;
- w odniesieniu do kształcenia szkolnego: priorytet zostanie nadany projektom przyczyniającym się do poprawy rezultatów szkolnych osób młodych, w szczególności osób narażonych na ryzyko przedwczesnego kończenia nauki i osób o niskich kwalifikacjach podstawowych, w tym dzięki wysokiej jakości i dostępności usług wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem. Poza tym priorytet zostanie nadany projektom mającym na celu przegląd i poszerzanie profilu zawodowego zawodów związanych z nauczaniem;
- w odniesieniu do kształcenia dorosłych: priorytet zostanie nadany projektom przyczyniającym się do zmniejszania liczby nisko wykwalifikowanych dorosłych (dotyczącym przekwalifikowania zawodowego dorosłych lub podnoszenia ich kwalifikacji), w tym dzięki intensywniejszemu zachęcaniu do szkolenia dorosłych, przez informowanie o dostępie do usług z zakresu uczenia się przez całe życie, np. informowanie o walidacji uczenia się pozaformalnego i nieformalnego oraz o poradnictwie zawodowym, a także poprzez oferowanie osobom uczącym się indywidualnie dopasowanych możliwości uczenia się.

W latach 2014–2020 77,5% budżetu zostanie przyznane na wsparcie akcji w dziedzinie kształcenia i szkolenia, a dodatkowe 3,5% zostanie przyznane na instrument gwarancji kredytów studenckich.

MŁODZIEŻ

(Możliwości uczenia się pozaformalnego i nieformalnego dla młodzieży)

KTÓRE AKCJE OBJĘTE SĄ WSPARCIEM?

W następujących sekcjach: „Akcja 1”, „Akcja 2” i „Akcja 3” przedstawiono konkretne akcje, które zostały zaprojektowane, aby osiągnąć cele programu w dziedzinie młodzieży. Do tych akcji, związanych przede wszystkim, ale nie tylko, z dziedziną młodzieży (uczenia się pozaformalnego i nieformalnego), należą:

- projekty w zakresie mobilności osób młodych (wymiany młodzieży i wolontariat europejski) i osób pracujących z młodzieżą;
- wydarzenia na dużą skalę w ramach wolontariatu europejskiego;
- partnerstwa strategiczne;
- budowanie potencjału w dziedzinie młodzieży;
- spotkania osób młodych z decydentami do spraw młodzieży.

W sekcji „Akcja 3” znajdują się również informacje na temat akcji w zakresie analiz politycznych i partnerskiego uczenia się, przyszłych inicjatyw, narzędzi i sieci, współpracy z organizacjami międzynarodowymi oraz dialogu z zainteresowanymi stronami i zainteresowanymi organizacjami, wspieranych w ramach sektora programu Erasmus+ na rzecz systemów dotyczących młodzieży. Akcje te będą wdrażane w drodze szczególnych zaproszeń do składania wniosków, którymi zarządza agencja wykonawcza Komisji Europejskiej lub bezpośrednio Komisja Europejska. Więcej informacji można znaleźć na stronach internetowych Komisji i agencji wykonawczej.

JAKIE SĄ CELE PRZEDMIOTOWYCH AKCJI?

CELE SZCZEGÓLWE

Celami szczegółowymi realizowanymi w ramach programu Erasmus+ w dziedzinie młodzieży są:

- podniesienie poziomu kluczowych kompetencji i umiejętności osób młodych, w tym osób o mniejszych szansach, a także promowanie udziału w życiu demokratycznym Europy i rynku pracy, aktywnego obywatelstwa, dialogu międzykulturowego, włączenia społecznego i solidarności, w szczególności dzięki zwiększonym możliwościom w zakresie mobilności edukacyjnej osób młodych, osób aktywnie uczestniczących w pracy z młodzieżą lub w organizacjach młodzieżowych i liderów grup młodzieżowych, oraz przez silniejsze związki między młodzieżą i rynkiem pracy;
- sprzyjanie podnoszeniu jakości pracy na rzecz młodzieży, w szczególności poprzez ściślejszą współpracę między organizacjami działającymi na rzecz młodzieży lub innymi zainteresowanymi stronami;
- dopełnianie reform politycznych na szczeblu lokalnym, regionalnym i krajowym oraz wspieranie rozwoju polityki młodzieżowej opartej na wiedzy i danych, a także uznawalność uczenia się pozaformalnego i nieformalnego, w szczególności poprzez zwiększoną współpracę polityczną, skuteczniejsze wykorzystywanie unijnych narzędzi przejrzystości i uznawalności oraz rozpowszechnianie dobrych praktyk;
- poszerzanie międzynarodowego wymiaru działań na rzecz młodzieży oraz zwiększenie roli osób i organizacji pracujących z młodzieżą jako struktur wsparcia dla osób młodych w ramach uzupełnienia unijnych działań zewnętrznych, w szczególności poprzez promowanie mobilności i współpracy między zainteresowanymi stronami zaangażowanymi w program i stronami zainteresowanymi z krajów partnerskich oraz organizacjami międzynarodowymi, a także poprzez ukierunkowane budowanie potencjału w krajach partnerskich.

PRIORYTETY

W tym kontekście, zgodnie z rocznym programem prac przyjętym przez Komisję, realizowane będą następujące priorytety polityki:

- wspieranie włączenia społecznego i dobrostanu osób młodych, w szczególności przez projekty ukierunkowane na rozwiązanie problemu bezrobocia osób młodych (oraz projekty mające na celu zachęcanie młodych osób

bezrobotnych do udziału w programie);

- promowanie zdrowych nawyków, w szczególności poprzez zachęcanie do aktywności na świeżym powietrzu i uprawiania sportów powszechnych, jako środek promujący zdrowy tryb życia oraz zwiększający włączenie społeczne i aktywne uczestnictwo osób młodych w życiu społecznym;
- podnoszenie poziomu wiedzy na temat obywatelstwa Unii i praw z nim związanych lub zachęcanie do czynnego udziału osób młodych w kształtowaniu polityki UE; w szczególności nacisk zostanie położony na projekty mające na celu zachęcanie do głosowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego w 2014 r., umożliwiające osobom młodym przyjęcie aktywnej postawy świadomych obywateli;
- rozwijanie umiejętności podstawowych i umiejętności przekrojowych, takich jak przedsiębiorczość, umiejętności cyfrowe i wielojęzyczność w zakresie młodzieży, wykorzystywanie innowacyjnych metod pedagogicznych skoncentrowanych na osobach uczących się i opracowywanie odpowiednich metod oceny i certyfikacji opartych na efektach uczenia się;
- poszerzanie wykorzystywania technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT) w pracy z młodzieżą i uczeniu się pozaformalnym przez wspieranie uczenia się i dostępu do otwartych zasobów edukacyjnych (OER) w dziedzinie młodzieży, wspieranie praktyk w zakresie nauczania i oceny opartych na ICT oraz promowanie przejrzystości praw i obowiązków użytkowników i producentów treści cyfrowych;
- propagowanie większej spójności między różnorodnymi unijnymi i krajowymi narzędziami przejrzystości i uznawalności, aby ułatwić uznawanie umiejętności i kwalifikacji w innych krajach.

W latach 2014–2020 10% budżetu zostanie przyznane na wsparcie możliwości uczenia się pozaformalnego i nieformalnego młodzieży.

TRZY AKCJE KLUCZOWE

W dalszych sekcjach akcje w dziedzinie kształcenia i szkolenia oraz w dziedzinie młodzieży przedstawia się wspólnie ze względu na to, że:

- akcje te są w całości organizowane w oparciu o trzy akcje kluczowe;
- szereg akcji stanowią instrumenty wspierające cele zarówno w dziedzinie kształcenia i szkolenia, jak i młodzieży;
- program Erasmus+ ma celu wspieranie synergii, współpracy i wzajemnej inspiracji między różnymi dziedzinami.

Podjęcie to pozwoli również na uniknięcie zbędnych powtórzeń w niniejszym przewodniku.

AKCJA 1: MOBILNOŚĆ EDUKACYJNA OSÓB

KTÓRE AKCJE OBJĘTE SĄ WSPARCIEM?

W ramach tej akcji kluczowej wspiera się:

- projekty w zakresie mobilności w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży;
- wydarzenia na dużą skalę w ramach wolontariatu europejskiego;
- dyplomy wspólnych studiów magisterskich;
- gwarancje kredytowe dla studentów studiów magisterskich.

Przewiduje się, że akcje objęte wsparciem w ramach tej akcji kluczowej przyniosą pozytywne i długotrwałe skutki uczestnikom i zaangażowanym organizacjom uczestniczącym oraz systemom polityki, w których zawarte są takie działania.

Jeżeli chodzi o studentów, stażystów, praktykantów, osoby młode i wolontariuszy, działania w zakresie mobilności objęte wsparciem w ramach tej akcji kluczowej mają na celu osiągnięcie następujących rezultatów:

- lepszych wyników w nauce;
- większych szans na zatrudnienie i lepszych perspektyw kariery;
- większego zmysłu inicjatywy i przedsiębiorczości;
- większego usamodzielnienia i poczucia własnej wartości;
- lepszej znajomości języków obcych;
- większej świadomości międzykulturowej;
- bardziej aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym;
- większej wiedzy na temat projektów europejskich i wartości UE;
- większej motywacji do dalszego uczestnictwa w (formalnym/pozaformalnym) kształceniu lub szkoleniu po okresie spędzonym za granicą w ramach mobilności.

Jeżeli chodzi o kadre, osoby pracujące z młodzieżą i osoby zawodowo związane z kształceniem, szkoleniem i młodzieżą, przewiduje się, że działania w zakresie mobilności będą miały następujące rezultaty:

- zwiększenie kompetencji związanych z profilami zawodowymi wspomnianych osób (nauczaniem, szkoleniem, pracą z młodzieżą itp.);
- szersze rozumienie praktyk, strategii i systemów w dziedzinie kształcenia, szkolenia lub młodzieży w różnych krajach;
- większa zdolność wywoływania zmian pod względem modernizacji i otwartości na społeczność międzynarodową ich ośrodków nauczania;
- większe zrozumienie powiązań między odpowiednio formalnym i pozaformalnym kształceniem, szkoleniem zawodowym i rynkiem pracy;
- lepsza jakość pracy i działań na rzecz studentów, stażystów, praktykantów, uczniów, dorosłych słuchaczy, osób młodych i wolontariuszy;
- większe zrozumienie różnorodności społecznej, językowej i kulturowej oraz większa wrażliwość na nią;
- większa zdolność zaspakajania potrzeb osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji;
- większe wsparcie na rzecz działań w zakresie mobilności osób uczących się i promowanie tych działań;
- większe możliwości doskonalenia zawodowego i rozwoju kariery;
- lepsza znajomość języków obcych;
- większa motywacja i satysfakcja z codziennej pracy.

Przewiduje się, że działania wspierane w ramach tej akcji przyniosą organizacjom uczestniczącym również następujące rezultaty:

- większa zdolność do działania na poziomie unijnym/międzynarodowym: lepsze umiejętności zarządzania i strategii na rzecz międzynarodowego wymiaru w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży; zacieśniona współpraca z partnerami z innych krajów; większa alokacja zasobów finansowych (innych niż fundusze UE) na organizację projektów unijnych/międzynarodowych; lepsza jakość przygotowywania, wdrażania, monitorowania i działań następczych projektów unijnych/międzynarodowych;
- innowacyjny i ulepszony sposób działania na rzecz grup docelowych przez zapewnienie np.: większej ilości atrakcyjnych programów dla studentów, stażystów, praktykantów, osób młodych i wolontariuszy zgodnie z ich

potrzebami i oczekiwaniami; podniesienie kwalifikacji nauczycieli i kadry prowadzącej szkolenia; ulepszone procesy uznawania i walidacji kompetencji zdobytych podczas okresów nauki za granicą; skuteczniejsze działania na korzyść społeczności lokalnych; ulepszone metody i praktyki pracy z młodzieżą w celu aktywnego angażowania osób młodych lub zajęcia się grupami w niekorzystnej sytuacji itp.;

- bardziej nowoczesne, dynamiczne, zaangażowane i profesjonalne środowisko wewnątrz organizacji: gotowe, by włączyć dobre praktyki i nowe metody do działań codziennych; otwarte na efekty synergii wynikające ze współpracy z organizacjami aktywnymi w różnych dziedzinach: społecznej, kształcenia i zatrudnienia; planujące strategicznie doskonalenie zawodowe pracowników w związku z indywidualnymi potrzebami i celami organizacyjnymi; w stosownych przypadkach potrafiące przyciągać zdolnych studentów i nauczycieli akademickich z całego świata.

Zakłada się, że w dłuższej perspektywie łączny efekt kilku tysięcy projektów wspieranych w ramach tej akcji kluczowej będzie miał systemowe skutki dla systemów kształcenia, szkolenia i pracy z młodzieżą w krajach uczestniczących, dzięki czemu pobudzone zostaną reformy polityki i przyciągnięte nowe zasoby w odniesieniu do możliwości w zakresie mobilności zarówno w Europie, jak i poza nią.

PROJEKTY W ZAKRESIE MOBILNOŚCI W DZIEDZINIE KSZTAŁCENIA, SZKOLENIA I MŁODZIEŻY

JAKIE SĄ CELE PROJEKTU MOBILNOŚCI?

Kształcenie, szkolenie i działania na rzecz młodzieży odgrywają główną rolę w zapewnieniu osobom w różnym wieku środków potrzebnych do aktywnego uczestniczenia w rynku pracy i ogólnie w życiu społecznym. Projekty w ramach tej akcji wspierają mobilność międzynarodową wśród osób uczących się (studentów, stażystów, praktykantów, osób młodych i wolontariuszy) oraz kadry (profesorów, nauczycieli, osób prowadzących szkolenia, osób pracujących z młodzieżą i osób pracujących w organizacjach aktywnych w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży) i mają na celu:

- wspieranie osób uczących się w nabywaniu kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) w celu poszerzenia ich możliwości rozwoju osobistego i zwiększenia szansy na zatrudnienie na europejskim rynku pracy;
- wspieranie doskonalenia zawodowego osób pracujących w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży mające na celu wprowadzenie innowacji i ulepszenie jakości nauczania, prowadzenia szkoleń i pracy z młodzieżą w całej Europie;
- znaczne zwiększenie znajomości języków obcych wśród uczestników;
- podniesienie poziomu wiedzy i znajomości innych kultur i krajów wśród uczestników, oferując im możliwość tworzenia sieci kontaktów międzynarodowych umożliwiających aktywne uczestnictwo w życiu społecznym i rozwój poczucia europejskiego obywatelstwa i tożsamości;
- zwiększenie zdolności, atrakcyjności i międzynarodowego wymiaru organizacji aktywnych w dziedzinie kształcenia, szkolenia i pracy z młodzieżą, aby były one w stanie oferować działania i programy, które lepiej odpowiadają potrzebom osób fizycznych w Europie i poza nią;
- wzmocnienie efektów synergii i procesu przejścia między kształceniem formalnym, pozaformalnym, szkoleniem zawodowym, zatrudnieniem i przedsiębiorczością;
- zapewnienie lepszego uznawania kompetencji zdobytych podczas okresów nauki za granicą.

Akcja ta wspiera także mobilność międzynarodową do lub z krajów partnerskich w dziedzinach szkolnictwa wyższego i młodzieży. W tym kontekście do dalszych celów opisywanej akcji należą:

- zwiększenie atrakcyjności szkolnictwa wyższego w Europie i wspieranie europejskich instytucji szkolnictwa wyższego w konkuroowaniu na światowym rynku szkolnictwa wyższego;
- wspieranie umiędzynarodowienia, atrakcyjności i modernizacji instytucji szkolnictwa wyższego poza Europą w celu promowania rozwoju krajów partnerskich;
- wspieranie uczenia się pozaformalnego i współpracy w dziedzinie młodzieży z krajami partnerskimi.

Ponadto zgodnie z rocznym programem prac przyjętym przez Komisję priorytet zostanie nadany projektom, w ramach których realizowany jest co najmniej jeden odpowiedni priorytet opisany w rozdziałach wstępnych dotyczących „Edukacji i Szkolenia” i „Młodzieży” w części B niniejszego przewodnika.

CZYM JEST PROJEKT MOBILNOŚCI?

Organizacje aktywne w dziedzinach kształcenia, szkolenia i pracy z młodzieżą otrzymają wsparcie z programu Erasmus+ w celu przeprowadzenia projektów promujących różne rodzaje mobilności. Projekt mobilności będzie składał się z następujących etapów:

- przygotowania (w tym praktycznych ustaleń, wyboru uczestników, zawierania umów z partnerami i uczestnikami, językowego/międzykulturowego/zadaniowego przygotowania uczestników przed wyjazdem);
- realizacji działań w zakresie mobilności;
- działań następczych (w tym oceny działań, formalnego uznawania – w stosownych przypadkach – efektów uczenia się uczestników w czasie działania oraz rozpowszechniania i wykorzystywania rezultatów projektu).

Istotną innowacją wprowadzoną w programie Erasmus+, w porównaniu z wieloma działaniami w zakresie mobilności wspieranymi w ramach poprzednich programów europejskich, jest fakt, że program Erasmus+ wzmacnia wsparcie oferowane uczestnikom działań w zakresie mobilności, podnosząc ich znajomość języka obcego przed pobytem za granicą i w jego trakcie. Komisja Europejska, począwszy od 2014 r., będzie stopniowo uruchamiała europejski internetowy serwis wsparcia językowego, który zapewni uczestnikom długoterminowych działań w zakresie mobilności możliwość dokonania oceny swojej znajomości języka, z którego będą korzystać podczas nauki, pracy lub wolontariatu zagranicznego oraz uczestniczenia w internetowych kursach językowych mających na celu podniesienie ich kompetencji językowej (więcej informacji na temat wsparcia na rzecz nauki języka można znaleźć w załączniku I).

Co więcej, program Erasmus+ w większym zakresie niż poprzednie programy będzie oferował przestrzeń do rozwoju działań w zakresie mobilności, w które zaangażowane będą organizacje partnerskie o różnym zapleczu, aktywne w różnych dziedzinach lub sektorach społeczno-ekonomicznych (np. staże studentów lub osób uczących się w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego w przedsiębiorstwach, organizacjach pozarządowych, organach publicznych; nauczyciele w szkołach uczestniczący w kursach doskonalenia zawodowego w przedsiębiorstwach lub ośrodkach szkoleniowych; eksperci biznesowi prowadzący wykłady lub szkolenia w instytucjach szkolnictwa wyższego, przedsiębiorstwach działających w ramach społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw, opracowujących programy wolontariatu ze stowarzyszeniami i przedsiębiorstwami społecznymi itd.).

Trzecim istotnym elementem innowacji i jakości działań w zakresie mobilności jest fakt, że organizacje uczestniczące w programie Erasmus+ będą miały możliwość organizowania tych działań w szerszych ramach strategicznych i w perspektywie średnioterminowej. Za pośrednictwem jednego wniosku o dofinansowanie, obejmującego okres do dwóch lat, koordynator projektu mobilności będzie mógł zorganizować szereg działań w zakresie mobilności, pozwalających wielu osobom fizycznym wyjechać do różnych krajów. W konsekwencji, dzięki programowi Erasmus+, organizacje wnoszące będą w stanie dopasować swój projekt do potrzeb uczestników, jak również do swoich wewnętrznych planów dotyczących umiędzynarodowienia, budowania potencjału i modernizacji.

W zależności od profilu zaangażowanych uczestników w ramach Akcji 1 programu Erasmus+ wspierane są następujące rodzaje projektów w zakresie mobilności:

- w dziedzinie kształcenia i szkolenia:
  - projekt mobilności studentów i kadry szkolnictwa wyższego;
  - projekt mobilności osób uczących się i kadry w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego;
  - projekt mobilności kadry szkolnej;
  - projekt mobilności kadry zajmującej się kształceniem dorosłych;
- w dziedzinie młodzieży:
  - projekt mobilności osób młodych i osób pracujących z młodzieżą.

Mobilność krótko- i długoterminowa uczniów oraz mobilność mieszana dorosłych słuchaczy będzie wspierana za pomocą partnerstw strategicznych realizowanych w ramach Akcji 2.

W poniższych sekcjach przedstawiono szczegółowe informacje na temat kryteriów i warunków odnoszących się do każdego rodzaju projektu mobilności.

PROJEKTY W ZAKRESIE MOBILNOŚCI STUDENTÓW I KADRY SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

Opisywany projekt mobilności może obejmować jedno z poniższych działań lub większą ich liczbę:

Mobilność studentów:

- **okres studiów realizowany** za granicą w partnerskiej instytucji szkolnictwa wyższego;
- **staż (praktyka)** za granicą w przedsiębiorstwie lub jakimkolwiek innym właściwym miejscu pracy⁸.

Okres studiów realizowanych za granicą może obejmować również czas stażu.

Aby zapewnić wysoką jakość działań w zakresie mobilności, które w maksymalnym stopniu wpłyną na studentów, działanie w zakresie mobilności musi być dostosowane do stopnia studiów, jakie odbywa dany student, oraz do jego osobistych potrzeb rozwojowych. Okres studiów realizowanych za granicą musi być objęty programem studiów danego studenta, tak by mógł on ukończyć studia w ramach krótkiego cyklu kształcenia na poziomie studiów wyższych, studiów pierwszego stopnia (studia licencjackie lub odpowiadające takim studiom), drugiego stopnia (studia magisterskie lub odpowiadające takim studiom) i trzeciego stopnia lub w cyklu doktoranckim.

Stáže zagraniczne w miejscu pracy są także wspierane podczas krótkiego cyklu kształcenia na poziomie studiów wyższych, studiów pierwszego, drugiego, trzeciego stopnia i maksymalnie w ciągu jednego roku po ukończeniu studiów przez studenta. Dotyczy to również „asystentur” dla nauczycieli akademickich.

W miarę możliwości staże powinny stanowić integralną część programu studiów.

Mobilność studentów może mieć miejsce w dowolnym obszarze przedmiotowym/dowolnej dyscyplinie akademickiej.

Mobilność kadry:

- **okresy nauczania:** działanie to pozwala pracownikom dydaktycznym instytucji szkolnictwa wyższego lub pracownikom przedsiębiorstw na prowadzenie zajęć dydaktycznych w partnerskich instytucjach szkolnictwa wyższego za granicą. Mobilność pracowników związana z prowadzeniem zajęć dydaktycznych może mieć miejsce w dowolnym obszarze przedmiotowym/dowolnej dyscyplinie akademickiej;
- **okresy szkolenia:** działanie to zapewnia wsparcie w zakresie doskonalenia zawodowego pracowników dydaktycznych i pracowników niedydaktycznych instytucji szkolnictwa wyższego w formie szkoleń zagranicznych (z wyłączeniem konferencji) i praktycznego doświadczenia edukacyjnego (*Job Shadowing*) / okresów obserwacji/szkoleń w partnerskiej instytucji szkolnictwa wyższego lub w innej odpowiedniej organizacji za granicą.

JAKĄ ROLĘ PEŁNIĄ ORGANIZACJE UCZESTNICZĄCE W TYM PROJEKCIE?

Organizacje uczestniczące zaangażowane w projekt mobilności podejmują się następujących ról i zadań:

- organizacja składająca wniosek: odpowiada za złożenie wniosku dotyczącego projektu mobilności, podpisanie umowy finansowej i zarządzanie nią oraz za sprawozdawczość. Wnioskodawcą może być koordynator konsorcjum: podmiot stojący na czele konsorcjum w ramach projektu mobilności organizacji partnerskich z tego samego kraju, zajmujących się organizowaniem różnego rodzaju mobilności studentów i kadry;
- organizacja wysyłająca: odpowiada za dokonywanie wyboru studentów/członków kadry i wysyłanie ich za granicę. Zadania te obejmują również wypłacanie dofinansowania, przygotowanie, monitorowanie i uznawanie związane z okresem mobilności;
- organizacja przyjmująca: odpowiada za przyjmowanie studentów/członków kadry z zagranicy i oferowanie im programu studiów/stażu lub programu szkoleń lub korzystanie z działalności dydaktycznej;
- organizacja pośrednicząca: jest organizacją prowadzącą działalność na rynku pracy lub w dziedzinie kształcenia, szkolenia i pracy z młodzieżą. Może ona być partnerem w krajowym konsorcjum w ramach projektu mobilności, ale nie działa w charakterze organizacji wysyłającej. Jej rolą może być wspólne prowadzenie i ułatwianie procedur administracyjnych instytucji wysyłających szkolnictwa wyższego oraz lepsze dopasowywanie profili studentów do potrzeb przedsiębiorstw w przypadku staży, a także wspólne przygotowywanie uczestników.

⁸ Uczęszczanie na zajęcia w instytucji szkolnictwa wyższego nie może być uznane za staż.

Organizacje wysyłające i przyjmujące wraz ze studentami/kadrą muszą uzgodnić działania podejmowane przez studentów – w „porozumieniu o programie zajęć” – lub przez kadrę – w „porozumieniu o mobilności” – przed rozpoczęciem okresu mobilności. W takich porozumieniach określa się docelowe efekty uczenia się, które mają zostać osiągnięte podczas okresu nauki za granicą, definiuje się postanowienia dotyczące ich formalnego uznawania oraz przedstawia wykaz praw i obowiązków każdej ze stron. W przypadku gdy działanie dotyczy dwóch instytucji szkolnictwa wyższego (mobilność studentów w celu studiowania i mobilność kadry w celu nauczania), „porozumienie międzyinstytucjonalne” musi być zawarte między instytucją wysyłającą i instytucją przyjmującą jeszcze przed rozpoczęciem wymian.

Podpisując Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego (ECHE), instytucje szkolnictwa wyższego zobowiązują się zapewnić uczestnikom projektu mobilności niezbędne wsparcie w zakresie przygotowania językowego. W tym celu w trakcie trwania programu stopniowo wdrażane będzie internetowe wsparcie językowe dla wszystkich długoterminowych działań związanych z mobilnością, trwających co najmniej dwa miesiące. Komisja Europejska udostępni to wsparcie kwalifikującym się uczestnikom, aby mogli oni ocenić swoje kompetencje w zakresie języków obcych oraz aby w razie potrzeby otrzymali najbardziej odpowiednie szkolenie językowe przed podjęciem mobilności lub w jej trakcie (więcej szczegółowych informacji można znaleźć w załączniku I do niniejszego przewodnika).

JAKIE KRYTERIA STOSUJE SIĘ DO OCENY TEGO PROJEKTU?

Poniżej przedstawiono formalne kryteria, jakie musi spełnić projekt mobilności dotyczący szkolnictwa wyższego, aby kwalifikować się do otrzymania dofinansowania w ramach programu Erasmus+:

OGÓLNE KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

<p>Kto może złożyć wniosek?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ W przypadku wniosku pojedynczej instytucji szkolnictwa wyższego: instytucje szkolnictwa wyższego ustanowione w kraju uczestniczącym w programie i posiadające Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego (dodatkowe informacje o Karcie można znaleźć w sekcji „Karta Erasmusa dla szkolnictwa wyższego” poniżej oraz w załączniku I do niniejszego przewodnika). ▪ W przypadku wniosku składanego przez krajowe konsorcjum w ramach projektu mobilności: organizacje koordynujące ustanowione w kraju uczestniczącym w programie i koordynujące działalność konsorcjum posiadającego certyfikat dla konsorcjum w ramach projektu mobilności w zakresie kształcenia wyższego. Organizacje, które nie posiadają ważnego certyfikatu dla konsorcjum na rzecz mobilności, mogą wystąpić z wnioskiem o taki certyfikat w imieniu konsorcjum w ramach projektu mobilności w tym samym czasie, w którym składają wniosek o dofinansowanie dla projektu mobilności. Organizacje te będą kwalifikowały się do projektu mobilności dopiero po pozytywnym rozpatrzeniu ich wniosku o wydanie certyfikatu dla konsorcjum w ramach projektu mobilności. <p>Studenci i kadra szkolnictwa wyższego nie mogą bezpośrednio występować z wnioskiem o dofinansowanie; kryteria wyboru dotyczące udziału w działaniach w zakresie mobilności określa instytucja szkolnictwa wyższego, w której studiują lub są zatrudnieni.</p>
<p>Kwalifikujące się działania</p>	<p>Projekt mobilności dotyczący szkolnictwa wyższego musi obejmować jedno lub więcej z poniższych działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ mobilność studentów w celu studiowania; ▪ mobilność studentów w celu odbycia stażu; ▪ mobilność kadry w celu prowadzenia zajęć dydaktycznych; ▪ mobilność kadry w celu udziału w szkoleniu.
<p>Liczba organizacji uczestniczących</p>	<p>Liczba organizacji w formularzu wniosku wynosi jeden (wnioskodawca). Jest to albo jedna instytucja szkolnictwa wyższego albo jeden koordynator konsorcjum w ramach projektu mobilności.</p> <p>Podczas realizacji projektu mobilności zaangażowane muszą być co najmniej dwie organizacje z różnych krajów uczestniczących w programie (przynajmniej jedna organizacja wysyłająca i przynajmniej jedna przyjmująca).</p>

Czas trwania projektu	16 miesięcy lub 24 miesiące. Wnioskodawca musi określić czas trwania projektu na etapie składania wniosku na podstawie skali swojego projektu i rodzaju działań zaplanowanych na okres realizacji projektu.
Gdzie należy złożyć wniosek?	W agencji narodowej w kraju, w którym ustanowiono organizację składającą wniosek.
Kiedy należy złożyć wniosek?	Wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o dofinansowanie do dnia 17 marca do godz. 12.00 (południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć w dniu 1 czerwca tego samego roku.
Jak należy złożyć wniosek?	Informacje na temat sposobu składania wniosków znajdują się w części C niniejszego przewodnika.
Inne kryteria	Instytucja szkolnictwa wyższego lub konsorcjum w ramach projektu mobilności może złożyć wniosek tylko raz w każdej turze wyboru. Instytucja szkolnictwa wyższego może jednak należeć do kilku różnych konsorcjów, które składają wnioski w tym samym czasie, lub je koordynować.

DODATKOWE KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI W CZASIE REALIZACJI W ODNIESIENIU DO MOBILNOŚCI STUDENTÓW

Kwalifikujące się organizacje uczestniczące	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mobilność studentów w celu studiowania: Zarówno organizacje wysyłające, jak i przyjmujące muszą być instytucjami szkolnictwa wyższego posiadającymi Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego. ▪ Mobilność studentów w celu odbycia stażu: Organizacja wysyłająca musi być instytucją szkolnictwa wyższego posiadającą Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego. Organizacją przyjmującą może być⁹: <ul style="list-style-type: none"> ○ instytucja szkolnictwa wyższego posiadająca Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego lub ○ każda publiczna lub prywatna organizacja prowadząca działalność na rynku pracy lub w dziedzinie kształcenia, szkolenia i na rzecz młodzieży. Przykładowo taką organizacją może być: <ul style="list-style-type: none"> – publiczne lub prywatne małe, średnie lub duże przedsiębiorstwo (w tym przedsiębiorstwa społeczne); – organ publiczny na szczeblu lokalnym, regionalnym lub krajowym; – partner społeczny lub inny przedstawiciel danego zawodu, w tym izby handlowe, stowarzyszenia rzemieślnicze/zawodowe i związki zawodowe; – instytut badawczy; – fundacja; – szkoła/instytut/centrum edukacyjne (na każdym poziomie, począwszy od przedszkola, a skończywszy na kształceniu na poziomie średnim II stopnia, w tym również kształcenie zawodowe i kształcenie dorosłych); – organizacja niekomercyjna, stowarzyszenie, organizacja pozarządowa; – organ zapewniający poradnictwo zawodowe, doradztwo zawodowe i usługi informacyjne. <p>Każda organizacja uczestnicząca musi być ustanowiona w kraju uczestniczącym w programie. Projekt mobilności międzynarodowej w ramach szkolnictwa wyższego między krajami uczestniczącymi w programie a krajami partnerskimi zostanie uruchomiony na późniejszym etapie w ramach programu Erasmus+.</p>
--	---

⁹ Następujące rodzaje organizacji nie kwalifikują się jako organizacje przyjmujące w przypadku staży studenckich:

- instytucje UE i inne organy UE, w tym wyspecjalizowane agencje (wyczerpujący wykaz tych instytucji jest dostępny na stronie internetowej http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/index_pl.htm);
- organizacje zarządzające programami UE takie jak agencje narodowe (w celu uniknięcia ewentualnego konfliktu interesów lub podwójnego finansowania).

<p>Czas trwania działania</p>	<p>Okresy studiów: od 3 do 12 miesięcy (w tym okres stażu uzupełniającego, jeśli jest on planowany).</p> <p>Staże: od 2 do 12 miesięcy.</p> <p>Jeden student może otrzymać dofinansowanie na okres mobilności o łącznym maksymalnym czasie trwania do 12 miesięcy na każdy stopień studiów niezależnie od liczby i rodzajów działań w zakresie mobilności¹⁰:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ w trakcie studiów pierwszego stopnia (licencjat lub studia odpowiadające licencjatom), w tym studiów o krótkim cyklu (poziomy 5 i 6 EQF); ▪ w trakcie studiów drugiego stopnia (magisterskie lub odpowiadające magisterskim – 7 poziom EQF) oraz ▪ w trakcie studiów trzeciego stopnia jako doktorant (poziom doktorancki lub 8 poziom EQF)¹¹. <p>Czas trwania stażu w przypadku niedawnych absolwentów wynosi maksymalnie 12 miesięcy cyklu, w którym składają oni wniosek o staż.</p>
<p>Miejsce (miejsca) działania</p>	<p>Studenci muszą prowadzić swoje działania związane z mobilnością w kraju uczestniczącym w programie innym niż kraj organizacji wysyłającej i kraj zamieszkania.</p>
<p>Kwalifikujący się uczestnicy</p>	<p>Studenci zarejestrowani w instytucji szkolnictwa wyższego i przyjęci na studia kończące się uzyskaniem uznawanego stopnia naukowego lub innego uznawanego poświadczenia odbycia edukacji w szkole wyższej (do poziomu doktoratu włącznie). W przypadku mobilności w celu studiowania studenci muszą być przyjęci co najmniej na drugi rok studiów w ramach szkolnictwa wyższego. Powyższy warunek nie ma zastosowania do staży.</p> <p>Niedawni absolwenci szkolnictwa wyższego mogą uczestniczyć w stażach. Niedawni absolwenci muszą zostać wybrani przez swoją instytucję szkolnictwa wyższego w czasie ostatniego roku studiów oraz muszą odbyć i ukończyć zagraniczny staż w ciągu jednego roku po zakończeniu studiów.</p>

¹⁰ Wcześniejsze doświadczenie w ramach programu Erasmus „Uczenie się przez całe życie” liczy się do 12 miesięcy na stopień studiów.

¹¹ W programach studiów jednostopniowych, takich jak medycyna, studenci mogą być mobilni przez okres do 24 miesięcy.

DODATKOWE KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI W CZASIE REALIZACJI W ODNIESIENIU DO MOBILNOŚCI KADRY

Kwalifikujące się organizacje uczestniczące	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mobilność kadry w celu prowadzenia zajęć dydaktycznych:<p>Organizacja przyjmująca musi być instytucją szkolnictwa wyższego posiadającą Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego.</p><p>Organizacją wysyłającą musi być:</p><ul style="list-style-type: none"> ○ instytucja szkolnictwa wyższego posiadająca Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego lub ○ każda publiczna lub prywatna organizacja prowadząca działalność na rynku pracy lub w dziedzinie kształcenia, szkolenia i na rzecz młodzieży. Przykładowo taką organizacją może być:<ul style="list-style-type: none"> – publiczne lub prywatne małe, średnie lub duże przedsiębiorstwo (w tym przedsiębiorstwa społeczne); – organ publiczny na szczeblu lokalnym, regionalnym lub krajowym; – partner społeczny lub inny przedstawiciel danego zawodu, w tym izby handlowe, stowarzyszenia rzemieślnicze/zawodowe i związki zawodowe; – instytut badawczy; – fundacja; – szkoła/instytut/centrum edukacyjne (na każdym poziomie, począwszy od przedszkola, a skończywszy na kształceniu na poziomie średnim II stopnia, w tym również kształcenie zawodowe i kształcenie dorosłych); – organizacja niekomercyjna, stowarzyszenie, organizacja pozarządowa; – organ oferujący poradnictwo zawodowe, doradztwo zawodowe i usługi informacyjne. ▪ Mobilność kadry w celu udziału w szkoleniu:<p>Organizacja wysyłająca musi być instytucją szkolnictwa wyższego posiadającą Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego.</p><p>Organizacją przyjmującą musi być:</p><ul style="list-style-type: none"> ○ instytucja szkolnictwa wyższego posiadająca Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego lub ○ każda publiczna lub prywatna organizacja prowadząca działalność na rynku pracy lub w dziedzinie kształcenia, szkolenia i na rzecz młodzieży. Zobacz przykłady na poprzedniej stronie. <p>Każda organizacja uczestnicząca musi być ustanowiona w kraju uczestniczącym w programie. Projekt mobilności międzynarodowej w ramach szkolnictwa wyższego między krajami uczestniczącymi w programie a krajami partnerskimi zostanie uruchomiony na późniejszym etapie w ramach programu Erasmus+ (więcej informacji na ten temat można znaleźć w sekcji xxx niniejszego przewodnika).</p>
Czas trwania działania	Od 2 dni do 2 miesięcy, z wyłączeniem czasu podróży. We wszystkich przypadkach działanie w zakresie prowadzenia zajęć dydaktycznych musi obejmować co najmniej 8 godzin w tygodniu (lub w dowolnym krótszym okresie pobytu).
Miejsce (miejsca) działania	Kadra musi prowadzić swoje działanie w zakresie mobilności w kraju uczestniczącym w programie innym niż kraj organizacji wysyłającej i kraj zamieszkania.
Kwalifikujący się uczestnicy	Mobilność kadry w celu prowadzenia zajęć dydaktycznych: kadra zatrudniona w instytucji szkolnictwa wyższego lub każdej publicznej lub prywatnej organizacji prowadzącej działalność na rynku pracy lub w dziedzinie kształcenia, szkolenia i na rzecz młodzieży (w tym zatrudnieni doktoranci). Mobilność kadry w celu udziału w szkoleniu: kadra zatrudniona w instytucji szkolnictwa wyższego.

Organizacje składające wnioski będą oceniane według odpowiednich **kryteriów wykluczających i kryteriów wyboru**. Więcej informacji na ten temat można znaleźć w części C niniejszego przewodnika.

KRYTERIA PRZYZNANIA DOFINANSOWANIA

KRYTERIA PRZYZNANIA DOFINANSOWANIA W ODNIESIENIU DO MOBILNOŚCI MIĘDZY KRAJAMI UCZESTNICZĄCYMI W PROGRAMIE

Nie prowadzi się żadnej oceny jakościowej i dlatego nie istnieją żadne kryteria przyznania dofinansowania.

Każdy kwalifikujący się wniosek o dofinansowanie (po sprawdzeniu jego kwalifikowalności) otrzyma finansowanie.

Faktyczna kwota przyznanego dofinansowania będzie zależała od szeregu czynników:

- liczby wnioskowanych okresów mobilności i miesięcy/dni;
- poprzednich rezultatów wnioskodawcy pod względem liczby okresów mobilności, dobrej jakości w odniesieniu do realizacji działań i należytego zarządzania finansami w przypadku, gdy wnioskodawca w latach poprzednich otrzymał podobne dofinansowanie;
- całkowitego budżetu krajowego przyznanego na akcję w zakresie mobilności.

JAKA AKREDYTACJA POTRZEBNA JEST WNIOSKODAWCOM W ODNIESIENIU DO TEGO PROJEKTU MOBILNOŚCI?

KARTA ERASMUSA DLA SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

Uzyskanie Karty Erasmusa dla szkolnictwa wyższego jest warunkiem wstępnym dla wszystkich instytucji szkolnictwa wyższego ustanowionych w kraju uczestniczącym w programie, które chcą uczestniczyć w projektach w zakresie mobilności w ramach szkolnictwa wyższego. Co roku Komisja Europejska – za pośrednictwem Agencji Wykonawczej ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego – publikuje szczególne zaproszenie do składania wniosków, w którym określa szczegółowe warunki i kryteria jakościowe, jakie należy spełnić, aby otrzymać Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego. Zaproszenie to jest dostępne na stronie internetowej agencji wykonawczej.

CERTYFIKAT DLA KONSORCJUM W RAMACH PROJEKTU MOBILNOŚCI W ZAKRESIE SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

Organizacja wnioskująca w imieniu krajowego konsorcjum w ramach projektu mobilności musi posiadać ważny certyfikat wydany dla konsorcjum w ramach projektu mobilności. Certyfikat przyznaje ta sama agencja narodowa, która ocenia wnioski o dofinansowanie projektów mobilności w zakresie szkolnictwa wyższego. Wnioski o akredytację i o dofinansowanie dla projektu mobilności można składać jednocześnie. Dofinansowanie na projekty w zakresie mobilności będzie jednak przyznane wyłącznie tym instytucjom szkolnictwa wyższego i organizacjom, które otrzymają akredytację. Aby uzyskać taki certyfikat, konsorcjum w ramach projektu mobilności musi spełniać następujące warunki:

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

Kwalifikujące się organizacje uczestniczące	<p>Krajowe konsorcjum w ramach projektu mobilności w zakresie szkolnictwa wyższego może składać się z następujących organizacji uczestniczących:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ instytucji szkolnictwa wyższego posiadających ważną Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego (dodatkowe informacje o Karcie można znaleźć w sekcji „Karta Erasmusa dla szkolnictwa wyższego” powyżej i w załączniku I do niniejszego przewodnika); oraz ▪ każdej publicznej lub prywatnej organizacji prowadzącej działalność na rynku pracy lub w dziedzinie kształcenia, szkolenia i na rzecz młodzieży (zob. przykłady kwalifikujących się organizacji uczestniczących na poprzedniej stronie). <p>Każda organizacja uczestnicząca musi być ustanowiona w tym samym kraju uczestniczącym w programie.</p>
Kto może złożyć wniosek?	<p>Każda kwalifikująca się organizacja uczestnicząca może działać jako koordynator i składać wniosek w imieniu wszystkich organizacji zaangażowanych w konsorcjum.</p>

Liczba organizacji uczestniczących	<p>Krajowe konsorcjum na rzecz mobilności musi składać się co najmniej z trzech kwalifikujących się organizacji uczestniczących, w tym z dwóch wysyłających instytucji szkolnictwa wyższego.</p> <p>W czasie ubiegania się o certyfikat dla konsorcjum w ramach projektu mobilności należy wskazać wszystkie organizacje będące członkami konsorcjum w ramach projektu mobilności.</p>
Okres obowiązywania certyfikatu	<p>Trzy kolejne coroczne zaproszenia do składania wniosków¹² i nie dłużej niż do roku akademickiego 2020/2021.</p>
Gdzie należy złożyć wniosek?	<p>W agencji narodowej w kraju, w którym ustanowiono organizację składającą wniosek.</p>
Kiedy należy złożyć wniosek?	<p>Wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o dofinansowanie do dnia 17 marca do godz. 12.00 (południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć w dniu 1 czerwca tego samego roku.</p>
Jak należy złożyć wniosek?	<p>Informacje na temat sposobu składania wniosków znajdują się w części C niniejszego przewodnika.</p>

¹² Dla tych instytucji, które występują o certyfikat i otrzymują go w pierwszym roku programu, okres obowiązywania wynosi trzy coroczne zaproszenia do składania wniosków, a następnie cztery coroczne zaproszenia do składania wniosków do momentu zakończenia programu.

KRYTERIA PRYZNANIA DOFINANSOWANIA

Wniosek konsorcjum w ramach projektu mobilności będzie oceniany według następujących kryteriów:

<p>Znaczenie konsorcjum (maksymalnie 30 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Znaczenie wniosku dotyczącego projektu w odniesieniu do: <ul style="list-style-type: none"> - celów danej akcji (zob. sekcja „Jakie są cele projektu mobilności?”); - potrzeb i celów organizacji uczestniczących w konsorcjum i poszczególnych uczestników. ▪ Zakres, w jakim wniosek dotyczący projektu jest odpowiedni do: <ul style="list-style-type: none"> - generowania wysokiej jakości efektów uczenia się uczestników; - wzmacniania zdolności i międzynarodowego zasięgu organizacji uczestniczących w konsorcjum; - wnoszenia wartości dodanej na poziomie UE dzięki rezultatom, które nie zostałyby osiągnięte, gdyby działania były prowadzone osobno przez każdą instytucję szkolnictwa wyższego.
<p>Jakość składu konsorcjum i porozumień o współpracy (maksymalnie 20 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zakres, w jakim: <ul style="list-style-type: none"> - konsorcjum ma odpowiedni skład wysyłających instytucji szkolnictwa wyższego, w stosownych przypadkach z uzupełniającymi organizacjami uczestniczącymi z innych sektorów społeczno-ekonomicznych o profilu, doświadczeniu i wiedzy fachowej niezbędnych do skutecznej realizacji wszystkich aspektów projektu; - koordynator konsorcjum ma już doświadczenie w zarządzaniu konsorcjum lub projektem podobnego rodzaju; - podział ról, obowiązków i zadań/zasobów jest dobrze określony i przewiduje zaangażowanie i czynny udział wszystkich organizacji uczestniczących; - zadania/zasoby są łączone i dzielone; - obowiązki w odniesieniu do kwestii umownych i finansowych związanych z zarządzaniem są jasne; - konsorcjum włącza nowe instytucje w daną akcję.
<p>Jakość planu działania konsorcjum i jego realizacji (maksymalnie 20 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przejrzystość, kompletność i jakość wszystkich etapów projektu mobilności (przygotowanie, realizacja działań w zakresie mobilności i działania następcze). ▪ Jakość praktycznych ustaleń, zarządzania i rodzajów wsparcia (np. znajdowania organizacji przyjmujących, wyszukiwania i kojarzenia partnerów, informacji, wsparcia językowego i międzykulturowego, monitorowania). ▪ Jakość współpracy, koordynacji i komunikacji między organizacjami uczestniczącymi oraz z innymi odpowiednimi zainteresowanymi stronami. ▪ W stosownych przypadkach jakość ustaleń dotyczących uznawania i zatwierdzania efektów uczenia się uczestników oraz spójnego stosowania unijnych narzędzi przejrzystości i uznawalności. ▪ W stosownych przypadkach odpowiedniość środków w odniesieniu do wyboru uczestników działań w zakresie mobilności i środków wspierania uczestnictwa osób w niekorzystnej sytuacji w działaniach w zakresie mobilności.

<p>Wpływ i rozpowszechnianie (maksymalnie 30 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jakość środków stosowanych do oceny rezultatów działań prowadzonych przez konsorcjum. ▪ Potencjalny wpływ projektu: <ul style="list-style-type: none"> - na uczestników i organizacje uczestniczące w trakcie realizacji projektu i po jego zakończeniu; - na podmioty inne niż organizacje i osoby fizyczne bezpośrednio uczestniczące w projekcie na poziomie instytucjonalnym, lokalnym, regionalnym, krajowym lub międzynarodowym. ▪ Stosowność i jakość środków mających na celu rozpowszechnianie rezultatów działań prowadzonych przez konsorcjum wśród organizacji uczestniczących i partnerów oraz poza nimi.
--	---

CO JESZCZE NALEŻY WIEDZIEĆ NA TEMAT TEJ AKCJI?

Więcej szczegółowych zasad i kryteriów oraz dodatkowe przydatne informacje na temat opisywanej akcji można znaleźć w załączniku I do niniejszego przewodnika. Zainteresowanym organizacjom zaleca się dokładne przeczytanie odpowiednich sekcji tego załącznika przed złożeniem wniosku o przyznanie wsparcia finansowego.

JAKIE SĄ ZASADY FINANSOWANIA?

W formularzu wniosku wnioskodawcy projektów w zakresie mobilności dla studentów i kadry szkolnictwa wyższego będą musieli przedstawić następujące informacje:

- liczbę studentów i członków kadry, którzy mają wziąć udział w działaniach w zakresie mobilności;
- średni czas trwania planowanych działań w zakresie mobilności na jednego uczestnika;
- liczbę i średni czas trwania działań w zakresie mobilności (studentów i kadry) zrealizowanych w poprzednich dwóch latach.

Na tej podstawie agencje narodowe przyznają wnioskodawcom dofinansowanie w celu wsparcia określonej liczby działań w zakresie mobilności, do maksymalnej liczby działań, o jaką ubiega się wnioskodawca.

Do finansowego wspierania tych działań będą miały zastosowanie następujące zasady:

A) ZASADY FINANSOWANIA MAJĄCE ZASTOSOWANIE DO WSZYSTKICH DZIAŁAŃ W ZAKRESIE MOBILNOŚCI

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Wsparcie organizacyjne	Wszelkie koszty bezpośrednio związane z realizacją działań w zakresie mobilności (z wyłączeniem kosztów utrzymania i podróży uczestników)	Koszty jednostkowe	do setnego uczestnika: 350 EUR na jednego uczestnika + powyżej setnego uczestnika: 200 EUR na każdego dodatkowego uczestnika	Na podstawie liczby uczestników projektu mobilności
Wsparcie związane ze specjalnymi potrzebami	Koszty dodatkowe bezpośrednio związane z niepełnosprawnymi uczestnikami	Część kosztów kwalifikowalnych	100% kosztów kwalifikowalnych	Warunek: po dokonaniu wyboru uczestników należy uzasadnić prośbę o wsparcie finansowe w specjalnym formularzu wniosku

DOFINANSOWANIE NA WSPARCIE ORGANIZACYJNE DLA BENEFICJENTA (INSTYTUCJI SZKOLNICTWA WYŻSZEGO LUB KONSORCJÓW):

Dofinansowanie na wsparcie organizacyjne polega na udziale we wszelkich kosztach poniesionych przez instytucje w związku z działaniami wspierającymi zgodność mobilności studentów i kadry, zarówno przyjeżdżających, jak i wyjeżdżających, z Kartą Erasmusa dla szkolnictwa wyższego. Dofinansowanie obejmuje na przykład:

- ustalenia organizacyjne z instytucjami partnerskimi, obejmujące wizyty, dotyczące zgody na warunki

- porozumień międzyinstytucjonalnych w odniesieniu do wyboru, przygotowania, odbioru i integracji uczestników projektu mobilności oraz aktualizowania tych porozumień;
- udostępnienie studentom międzynarodowym aktualnych katalogów zajęć;
  - udostępnienie studentom i kadrze informacji oraz zapewnienie pomocy;
  - dokonywanie wyboru studentów i kadry;
  - przygotowanie porozumień o programie zajęć w celu zapewnienia pełnego uznania wszystkich elementów programu zajęć studentów; przygotowanie i uznawanie porozumień o mobilności kadry;
  - przygotowanie językowe i międzykulturowe zapewniane studentom i kadrze zarówno przyjeżdżającym, jak i wyjeżdżającym;
  - ułatwienie integracji nowym uczestnikom projektu mobilności w instytucji szkolnictwa wyższego;
  - zapewnienie ustaleń dotyczących efektywnej opieki pedagogicznej i nadzoru w odniesieniu do uczestników projektu mobilności;
  - szczegółowe ustalenia mające na celu zapewnienie wysokiej jakości staży studenckich w przedsiębiorstwach;
  - zapewnienie uznawania poszczególnych elementów programu zajęć studentów i odnośnych punktów zaliczeniowych, wydawanie wykazu zaliczeń i suplementów do dyplomu;
  - wsparcie reintegracji uczestników projektu mobilności i wykorzystywanie zdobytych przez nich nowych kompetencji na korzyść danej instytucji szkolnictwa wyższego i osób w niej studiujących.

Instytucje szkolnictwa wyższego zobowiązują się do przestrzegania wszystkich zasad Karty, aby zapewnić mobilność wysokiej jakości, w tym: „zapewnienia dobrego przygotowania wyjeżdżających uczestników projektu mobilności, w tym osiągnięcia przez nich koniecznego poziomu biegłości językowej” i „zapewnienia odpowiedniego wsparcia językowego przyjeżdżającym uczestnikom projektu mobilności”. Można korzystać z istniejącej infrastruktury w instytucjach szkoleń językowych. Te instytucje szkolnictwa wyższego, które będą w stanie zapewnić studentom i kadrze uczestniczącym w projektach w zakresie mobilności wysoką jakość, w tym wsparcie językowe, po niższych kosztach (lub ze względu na to, że są one finansowane z innych źródeł niż finansowanie UE), będą miały możliwość przeniesienia 50% dofinansowania przeznaczonego na wsparcie organizacyjne na finansowanie większej liczby działań w zakresie mobilności.

We wszystkich przypadkach beneficjenci będą umownie zobowiązani do świadczenia takich usług wysokiej jakości, a ich realizacja będzie monitorowana i sprawdzana przez agencje narodowe z uwzględnieniem również informacji zwrotnej od studentów i kadry przedstawionej za pomocą aplikacji Mobility Tool, bezpośrednio dostępnej agencjom narodowym i Komisji.

W przypadku konsorcjów w ramach projektu mobilności dofinansowanie może zostać podzielone pomiędzy wszystkich członków krajowych zgodnie z zasadami, które uzgodnili oni między sobą.

Dofinansowanie na wsparcie organizacyjne oblicza się na podstawie liczby wszystkich wyjeżdżających uczestników projektu mobilności otrzymujących wsparcie (w tym uczestników nieotrzymujących dofinansowania) i liczby przyjeżdżających członków kadry z przedsiębiorstwa prowadzącego zajęcia dydaktyczne w instytucji szkolnictwa wyższego, które jest beneficjentem lub członkiem konsorcjum w ramach projektu mobilności. Uczestnicy projektu mobilności nieotrzymujący dofinansowania UE (zob. poniżej) wliczają się do uczestników projektu mobilności otrzymujących wsparcie, ponieważ korzystają oni z ram mobilności i działań organizacyjnych. Wsparcie organizacyjne jest zatem wypłacane również w odniesieniu do uczestników projektu mobilności nieotrzymujących dofinansowania UE.

UCZESTNICY PROJEKTU MOBILNOŚCI NIEOTRZYMUJĄCY DOFINANSOWANIA UE

Studentami i członkami kadry nieotrzymującymi dofinansowania UE są uczestnicy projektu mobilności, którzy nie otrzymują dofinansowania UE związanego z kosztami podróży i utrzymania, ale spełniają wszystkie kryteria dotyczące mobilności studentów i kadry oraz wykorzystują wszystkie zalety bycia studentem i członkiem kadry uczestniczącym w programie Erasmus+. Studentom i kadrze nieotrzymującym dofinansowania UE może zostać przyznane dofinansowanie regionalne, krajowe lub innego rodzaju, jako wkład w ich koszty związane z mobilnością. Liczbę tych studentów i członków kadry uwzględnia się w statystykach dotyczących wskaźnika efektywności wykorzystywanego do alokacji budżetu UE między kraje.

WSPARCIE ZWIĄZANE ZE SPECJALNYMI POTRZEBAMI

Osobą o specjalnych potrzebach jest potencjalny uczestnik, którego indywidualna sytuacja fizyczna, psychiczna lub związana ze stanem zdrowia sprawia, że udział tej osoby w projekcie/akcji w zakresie mobilności byłby niemożliwy bez dodatkowego wsparcia finansowego. Instytucje szkolnictwa wyższego, które wybrały studentów lub kadre o specjalnych potrzebach, mogą złożyć wniosek do agencji narodowej o dodatkowe dofinansowanie w celu pokrycia kosztów dodatkowych związanych z udziałem takich osób w działaniach w zakresie mobilności. W związku z tym w przypadku osób o specjalnych potrzebach dofinansowanie może być wyższe niż maksymalna kwota indywidualnego dofinansowania określona poniżej. Instytucje szkolnictwa wyższego opiszą na swoich

stronach internetowych, w jaki sposób studenci i kadra o specjalnych potrzebach mogą ubiegać się o takie dodatkowe dofinansowanie.

Dodatkowe finansowanie dla studentów i kadry o specjalnych potrzebach może również pochodzić z innych źródeł na poziomie lokalnym, regionalnym lub krajowym.

INNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Poza dofinansowaniem UE lub zamiast dofinansowania UE (w przypadku uczestników projektu mobilności nieotrzymujących dofinansowania UE) studenci i kadra mogą otrzymać dofinansowanie regionalne, krajowe lub innego rodzaju, którym zarządza organizacja inna niż agencja narodowa (np. ministerstwo lub władze regionalne). Te rodzaje dofinansowania pochodzące ze źródeł finansowania innych niż budżet UE nie podlegają ustaleniom dotyczącym kwot i minimalnych/maksymalnych zakresów określonych w niniejszym dokumencie.

B) DOFINANSOWANIE NA MOBILNOŚĆ STUDENTÓW

Studenci otrzymują dofinansowanie UE jako wkład w ich koszty podróży i utrzymania ponoszone w czasie studiów lub stażu za granicą. Kwoty te są określane przez agencje narodowe w porozumieniu z organami krajowymi lub instytucjami szkolnictwa wyższego na podstawie celów i przejrzystych kryteriów opisanych poniżej. Dokładne kwoty zostaną opublikowane na stronach internetowych agencji narodowych i instytucji szkolnictwa wyższego.

KRYTERIUM 1 – KRAJE WYSYŁAJĄCE I PRZYJMUJĄCE STUDENTÓW

Dofinansowanie UE przyznane studentom będzie zależało od kierunku ich mobilności zgodnie z poniższymi wytycznymi:

- mobilność do krajów o zbliżonych kosztach życia: studenci otrzymają dofinansowanie UE w przedziale kwot średnich;
- mobilność do krajów o wyższych kosztach życia: studenci otrzymają dofinansowanie UE w przedziale kwot wyższych;
- mobilność do krajów o niższych kosztach życia: studenci otrzymają dofinansowanie UE w przedziale kwot niższych.

Kraje uczestniczące w programie zostały podzielone na trzy następujące grupy:

Grupa 1 Kraje uczestniczące w programie o wyższych kosztach życia	Dania, Irlandia, Francja, Włochy, Austria, Finlandia, Szwecja, Wielka Brytania, Liechtenstein, Norwegia, Szwajcaria
Grupa 2 Kraje uczestniczące w programie o średnich kosztach życia	Belgia, Czechy, Niemcy, Grecja, Hiszpania, Chorwacja, Cypr, Luksemburg, Holandia, Portugalia, Słowenia, Islandia, Turcja
Grupa 3 Kraje uczestniczące w programie o niższych kosztach życia	Bułgaria, Estonia, Łotwa, Litwa, Węgry, Malta, Polska, Rumunia, Słowacja, była jugosłowiańska republika Macedonii

Kwoty określone przez agencje narodowe będą ustalone w ramach poniższych minimalnych i maksymalnych przedziałów:

- średni przedział dofinansowania UE: średni przedział dofinansowania, **od 200 do 450 EUR miesięcznie**, dotyczy działań w zakresie mobilności do krajów o zbliżonych kosztach życia: a) z kraju grupy 1 do kraju grupy 1, b) z kraju grupy 2 do kraju grupy 2 oraz c) z kraju grupy 3 do kraju grupy 3;
- wyższy przedział dofinansowania UE: odpowiada średniemu przedziałowi stosowanemu przez agencję narodową powiększonemu o co najmniej 50 EUR i wynosi od **250 do 500 EUR miesięcznie**. Dotyczy działań w zakresie mobilności do krajów o wyższych kosztach życia: a) z kraju grupy 2 do kraju grupy 1 oraz b) z kraju grupy 3 do krajów grup 1 i 2;
- niższy przedział dofinansowania UE: odpowiada średniemu przedziałowi stosowanemu przez agencję narodową pomniejszonemu o co najmniej 50 EUR i wynosi od **150 do 400 EUR miesięcznie**. Dotyczy działań w zakresie mobilności do krajów o niższych kosztach życia: a) z kraju grupy 1 do krajów grup 2 i 3 oraz b) z kraju grupy 2 do kraju grupy 3.

Określając kwoty, o które będą mogli ubiegać się beneficjenci w ich kraju, agencje narodowe uwzględnią dwa szczególne kryteria:

- dostępność i poziom innych źródeł współfinansowania uzupełniających dofinansowanie UE, które pochodzą od organów prywatnych lub publicznych na poziomie lokalnym, regionalnym lub krajowym;
- ogólny poziom zapotrzebowania studentów, którzy zamierzają podjąć naukę lub uczestniczyć w szkoleniu za granicą.

Agencje narodowe mogą podjąć decyzję o ustaleniu przedziałów zamiast kwot na poziomie krajowym, co zapewni instytucjom szkolnictwa wyższego pewną elastyczność. Decyzja ta powinna zostać odpowiednio uzasadniona, na przykład dostępnością współfinansowania na poziomie regionalnym lub instytucjonalnym w niektórych krajach.

KRYTERIUM 2 – DODATKOWE WSPARCIE DLA SZCZEGÓLNYCH GRUP DOCELOWYCH, DZIAŁAŃ I KRAJÓW/REGIONÓW WYSYŁAJĄCYCH

Studenci ze środowisk w niekorzystnej sytuacji (inni niż studenci o specjalnych potrzebach).

Organy krajowe wraz z agencjami narodowymi odpowiedzialnymi za realizację programu Erasmus+ w danym kraju uczestniczącym w programie mogą postanowić (na podstawie opcji uczestniczenia/rezygnacji, w zależności od wsparcia przyznanego już na poziomie krajowym), że wszystkie instytucje szkolnictwa wyższego w danym kraju powinny zwiększyć wsparcie indywidualne z dofinansowania UE przeznaczone dla studentów ze środowisk w niekorzystnej sytuacji o kwotę między **100 a 200 EUR na miesiąc**. Dokładny poziom i kryteria, które należy stosować, zostaną określone na poziomie krajowym przez organy krajowe.

Studenci odbywający staże

Studenci odbywający staże otrzymają dodatkowe dopłaty uzupełniające z dofinansowania UE w kwocie od **100 do 200 EUR na miesiąc**. Dokładna wysokość kwoty zostanie określona przez agencje narodowe lub instytucje szkolnictwa wyższego na podstawie poziomu zapotrzebowania i poziomu współfinansowania w odniesieniu do tego rodzaju mobilności. We wszystkich przypadkach wszystkim studentom z tej samej instytucji szkolnictwa wyższego powinna zostać przyznana kwota w tej samej wysokości niezależnie od dopłat uzupełniających lub wkładu niepieniężnego, które student może otrzymać od przedsiębiorstwa przyjmującego. Dopłaty uzupełniające dla studentów ze środowisk w niekorzystnej sytuacji nie mają w tym przypadku zastosowania.

Studenci z najbardziej oddalonych krajów i regionów uczestniczących w programie

Biorąc pod uwagę ograniczenia wynikające z oddalenia od innych krajów uczestniczących w programie, studenci z regionów najbardziej oddalonych, Cypru, Islandii, Malty oraz krajów i terytoriów zamorskich otrzymają następujące wyższe kwoty w ramach wsparcia indywidualnego:

Z	Do	Kwota
regionów najbardziej oddalonych, Cypru, Islandii i Malty oraz krajów i terytoriów zamorskich	krajów grupy 1	750 EUR miesięcznie
	krajów grupy 2	700 EUR miesięcznie
	krajów grupy 3	650 EUR miesięcznie

Ponadto studenci z tych krajów otrzymają następujące wsparcie finansowe na pokrycie kosztów podróży:

Odległość	Kwota
od 100 do 499 km:	180 EUR na jednego uczestnika
od 500 do 1 999 km:	275 EUR na jednego uczestnika
od 2 000 do 2 999 km:	360 EUR na jednego uczestnika
od 3 000 do 3 999 km:	530 EUR na jednego uczestnika
od 4 000 do 7 999 km:	820 EUR na jednego uczestnika
8 000 km lub więcej:	1 100 EUR na jednego uczestnika

Dopłaty uzupełniające dla stażystów lub osób ze środowisk w niekorzystnej sytuacji nie mają w tym przypadku zastosowania.

Poziom wsparcia finansowego określony przez instytucje szkolnictwa wyższego

We wszystkich przypadkach wymaga się od instytucji szkolnictwa wyższego przestrzegania poniższych zasad i spełnienia poniższych kryteriów przy określaniu lub stosowaniu stawek dofinansowania UE obowiązujących w danej instytucji:

- stawki należy określać lub stosować w obiektywny i przejrzysty sposób z uwzględnieniem wszystkich zasad i metodyki opisanych powyżej (tj. biorąc pod uwagę kierunek mobilności i dodatkowe szczególne

finansowanie);

- należy przyznać taki sam poziom dofinansowania wszystkim studentom wyjeżdżającym do tej samej grupy krajów w ramach tego samego rodzaju mobilności – studiów lub staży (z wyjątkiem studentów ze środowisk w niekorzystnej sytuacji lub studentów o specjalnych potrzebach).

C) DOFINANSOWANIE MOBILNOŚCI KADRY

Kadra otrzyma dofinansowanie UE jako wkład w koszty podróży i utrzymania ponoszone w czasie pobytu za granicą zgodnie z poniższą tabelą:

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Podróż	Wkład w koszty podróży uczestników z miejsca zamieszkania do miejsca działań i z powrotem.	Koszty jednostkowe	W przypadku odległości wynoszących od 100 do 499 km: 180 EUR na uczestnika.	Na podstawie odległości, jaką musi pokonać uczestnik. Odległości należy obliczać, korzystając z kalkulatora odległości dostępnego na stronach Komisji Europejskiej dotyczących programu Erasmus+.
			W przypadku odległości wynoszących od 500 do 1 999 km: 275 EUR na uczestnika.	
			W przypadku odległości wynoszących od 2 000 do 2 999 km: 360 EUR na uczestnika.	
			W przypadku odległości wynoszących od 3 000 do 3 999 km: 530 EUR na uczestnika.	
			W przypadku odległości wynoszących od 4 000 do 7 999 km: 820 EUR na uczestnika.	
			W przypadku odległości wynoszących 8 000 km lub więcej: 1 100 EUR na uczestnika.	
Wsparcie indywidualne	Koszty bezpośrednio związane z utrzymaniem uczestników w trakcie trwania działania.	Koszty jednostkowe	do 14 dnia działania: $\boxed{A1.1}$ na dzień na uczestnika. + od 15 do 60 dnia działania: 70% z $\boxed{A1.1}$ na dzień na uczestnika.	W zależności od długości pobytu uczestnika.

TABELA A – WSPARCIE INDYWIDUALNE (KWOTY W EURO NA DZIEŃ)

Poniższe kwoty zależą od kraju przyjmującego. Kwoty te będą mieściły się w minimalnych i maksymalnych zakresach przedstawionych w poniższej tabeli. Określając kwoty, o które będą ubiegać się beneficjenci w swoim kraju, agencje narodowe, w porozumieniu z organami krajowymi, uwzględnią dwa szczególne kryteria:

- dostępność i poziom innych źródeł współfinansowania uzupełniających dofinansowanie UE, które pochodzą od organów prywatnych lub publicznych na poziomie lokalnym, regionalnym lub krajowym;
- ogólny poziom potrzeb kadry, która zamierza prowadzić zajęcia dydaktyczne lub uczestniczyć w szkoleniu za granicą.

Dla wszystkich krajów docelowych należy stosować taki sam odsetek w ramach przedziału kwot. Przyznanie takiej samej kwoty dofinansowania w odniesieniu do wszystkich krajów docelowych nie jest możliwe.

Kraj przyjmujący	Mobilność kadry
	Min.–Maks. (na dzień)
	A1.1
Dania, Irlandia, Holandia, Szwecja, Wielka Brytania	80–160
Belgia, Bułgaria, Czechy, Grecja, Francja, Włochy, Cypr, Luksemburg, Węgry, Austria, Polska, Rumunia, Finlandia, Islandia, Liechtenstein, Norwegia, Szwajcaria, Turcja	70–140
Niemcy, Hiszpania, Łotwa, Malta, Portugalia, Słowacja, była jugosłowiańska republika Macedonii	60–120
Estonia, Chorwacja, Litwa, Słowenia	50–100

Agencje narodowe mogą podjąć decyzję o ustaleniu przedziałów zamiast kwot na poziomie krajowym, co zapewni instytucjom szkolnictwa wyższego pewną elastyczność. Decyzja ta powinna zostać odpowiednio uzasadniona, na przykład dostępnością współfinansowania na poziomie regionalnym lub instytucjonalnym w niektórych krajach.

Dokładne kwoty zostaną opublikowane na stronach internetowych każdej agencji narodowej i instytucji szkolnictwa wyższego.

PROJEKT MOBILNOŚCI OSÓB UCZĄCYCH SIĘ I KADRY W RAMACH KSZTAŁCENIA I SZKOLENIA ZAWODOWEGO

Opisywany projekt mobilności może obejmować jedno z poniższych działań lub większą ich liczbę:

Mobilność osób uczących się:

- zagraniczny **staż** w zakresie **kształcenia i szkolenia zawodowego** trwający nie dłużej niż 12 miesięcy.

Działanie to jest dostępne zarówno dla praktykantów odbywających praktyki w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe, jak i uczniów tych szkół. Wspomniane osoby uczące się podejmują praktyki zawodowe w innym kraju. Osoby uczące się są przyjmowane do miejsca pracy (przedsiębiorstwa lub innej odpowiedniej organizacji) albo do szkół kształcenia i szkolenia zawodowego (oferujących okresy uczenia się poprzez praktykę w miejscu pracy w przedsiębiorstwie lub innej odpowiedniej organizacji).

Każde działanie w zakresie mobilności określono w oparciu o ramy jakości, które zostały wcześniej uzgodnione przez organizacje wysyłające i przyjmujące, aby zapewnić wysoki poziom jakości w odniesieniu do danego działania, w tym „porozumienie o programie zajęć”.

Efekty uczenia się są oficjalnie uznawane i zatwierdzane na szczeblu instytucjonalnym, a treści zajęć są w razie potrzeby dostosowywane, aby zapewnić właściwe skoordynowanie okresu mobilności za granicą z treścią zajęć, na które został przyjęty praktykant/osoba ucząca się w trybie kształcenia i szkolenia zawodowego.

Aby zwiększyć szanse osób młodych na zatrudnienie i ułatwić im wejście na rynek pracy, w działaniu tym mogą uczestniczyć również niedawni absolwenci szkół kształcenia i szkolenia zawodowego lub przedsiębiorstwa zapewniające praktykantom kształcenie i szkolenie zawodowe.

Mobilność kadry:

- **działalność dydaktyczna/szkoleniowa:** działanie to pozwala kadrze szkół kształcenia i szkolenia zawodowego na prowadzenie zajęć dydaktycznych w partnerskich szkołach kształcenia i szkolenia zawodowego za granicą. Umożliwia ono również kadrze przedsiębiorstw prowadzenie szkoleń w organizacjach kształcenia i szkolenia zawodowego za granicą;
- **szkolenia kadry:** działanie to wspiera doskonalenie zawodowe kadr instytucji kształcenia i szkolenia zawodowego poprzez odbywanie praktyk zawodowych lub praktyczne doświadczenie edukacyjne (*Job Shadowing*)/okresy obserwacji za granicą w danym przedsiębiorstwie lub jakiegokolwiek innej organizacji kształcenia i szkolenia zawodowego.

Erasmus+ wspiera mobilność edukacyjną kadry, która:

- jest ujęta w strategicznym podejściu organizacji uczestniczących (mającym na celu modernizację i umiędzynarodowienie ich misji);
- odpowiada wyraźnie określonym potrzebom dotyczącym rozwoju kadr i której towarzyszy odpowiedni wybór, odpowiednie przygotowanie i działania następcze;
- zapewnia odpowiednią uznawalność efektów uczenia się uczestniczącej kadry oraz zapewnia ich rozpowszechnianie i powszechne wykorzystywanie w ramach organizacji.

Organizacje uczestniczące zaangażowane w projekt mobilności podejmują się następujących ról i zadań:

- organizacja składająca wniosek: odpowiada za złożenie wniosku dotyczącego projektu mobilności, podpisanie umowy finansowej i zarządzanie nią oraz za sprawozdawczość. Wnioskodawcą może być koordynator konsorcjum: stojący na czele konsorcjum w ramach projektu mobilności organizacji partnerskich z tego samego kraju zajmującego się wysyłaniem za granicę osób uczących się i kadr w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego. Koordynator konsorcjum może również, ale nie musi, działać w charakterze organizacji wysyłającej;
- organizacja wysyłająca: odpowiada za dokonywanie wyboru osób uczących się/kadry w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego i wysyłanie ich za granicę;
- organizacja przyjmująca: odpowiada za przyjmowanie z zagranicy osób uczących się/kadry w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego oraz oferowanie im programu działań lub korzystanie z działalności dydaktycznej kadry kształcenia i szkolenia zawodowego;
- organizacja pośrednicząca: jest organizacją prowadzącą działalność na rynku pracy lub w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży. Jest ona partnerem w krajowym konsorcjum w ramach projektu mobilności, ale nie działa w charakterze organizacji wysyłającej. Jej rolą może być wspólne prowadzenie i ułatwianie procedur administracyjnych wysyłających organizacji kształcenia i szkolenia zawodowego oraz lepsze dopasowywanie profili praktykantów /

studentów do potrzeb przedsiębiorstw w przypadku staży, a także wspólne przygotowywanie uczestników.

Organizacje wysyłające i przyjmujące wraz ze studentami/kadrą muszą uzgodnić działania podejmowane przez studentów – w „porozumieniu o programie zajęć” – lub przez kadrę – w „porozumieniu o mobilności” – przed rozpoczęciem okresu mobilności. W takich porozumieniach określa się docelowe efekty uczenia się, które należy osiągnąć podczas okresu nauki za granicą, definiuje się postanowienia dotyczące ich formalnego uznawania oraz przedstawia wykaz praw i obowiązków każdej ze stron.

Osoby uczące się w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego, wyjeżdżające na co najmniej jeden miesiąc, kwalifikują się do otrzymania wsparcia językowego. W trakcie trwania programu stopniowo wdrażane będzie internetowe wsparcie językowe. Komisja Europejska udostępni to wsparcie kwalifikującym się uczestnikom, aby mogli oni ocenić swoje kompetencje w zakresie języków obcych oraz aby w razie potrzeby otrzymali najbardziej odpowiednie szkolenie językowe przed podjęciem mobilności lub w jej trakcie (więcej szczegółowych informacji na ten temat można znaleźć w załączniku I do niniejszego przewodnika).

JAKIE KRYTERIA STOSUJE SIĘ DO OCENY TEGO PROJEKTU?

Poniżej przedstawiono formalne kryteria, jakie musi spełnić projekt mobilności dotyczący kształcenia i szkolenia zawodowego, aby kwalifikować się do otrzymania dofinansowania w ramach programu Erasmus+.

OGÓLNE KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

<p>Kwalifikujące się organizacje uczestniczące</p>	<p>Organizacją uczestniczącą może być:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ każda publiczna lub prywatna organizacja prowadząca działalność w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego (określona jako organizacja kształcenia i szkolenia zawodowego); lub ▪ każda publiczna lub prywatna organizacja prowadząca działalność na rynku pracy lub w dziedzinie kształcenia, szkolenia i na rzecz młodzieży. <p>Przykładowo takimi organizacjami mogą być:</p> <ul style="list-style-type: none"> – szkoła/institut/ośrodek prowadzący kształcenie zawodowe; – publiczne lub prywatne małe, średnie lub duże przedsiębiorstwo (w tym przedsiębiorstwa społeczne); – partner społeczny lub inny przedstawiciel danego zawodu, w tym izby handlowe, stowarzyszenia rzemieślnicze/zawodowe i związki zawodowe; – organ publiczny na szczeblu lokalnym, regionalnym lub krajowym; – instytut badawczy; – fundacja; – szkoła/institut/centrum edukacyjne (na każdym poziomie, począwszy od przedszkola, a skończywszy na kształceniu na poziomie średnim II stopnia, w tym również kształcenie dorosłych); – organizacja niekomercyjna, stowarzyszenie, organizacja pozarządowa; – organ zapewniający poradnictwo zawodowe, doradztwo zawodowe i usługi informacyjne; – organ odpowiedzialny za strategię polityczne w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego. <p>Każda organizacja musi być ustanowiona w kraju uczestniczącym w programie.</p>
<p>Kto może złożyć wniosek?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Organizacja kształcenia i szkolenia zawodowego wysyłająca osoby uczące się i kadrę za granicę (jako pojedyncza organizacja kształcenia i szkolenia zawodowego); ▪ koordynator krajowego konsorcjum kształcenia i szkolenia zawodowego. <p>Osoby fizyczne nie mogą bezpośrednio występować z wnioskiem o dofinansowanie.</p>

Kwalifikujące się działania	<p>Projekt mobilności dotyczący kształcenia i szkolenia zawodowego musi obejmować jedno lub większą liczbę poniższych działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ staże w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego; ▪ działalność dydaktyczną/szkoleniową; ▪ szkolenia kadry.
Liczba organizacji uczestniczących	<p>Działanie w zakresie mobilności ma charakter transnarodowy i biorą w nim udział co najmniej dwie organizacje uczestniczące (przynajmniej jedna organizacja wysyłająca i jedna przyjmująca) z różnych krajów.</p> <p>W przypadku projektów przedstawianych przez krajowe konsorcjum kształcenia i szkolenia zawodowego wszyscy członkowie konsorcjum muszą pochodzić z tego samego kraju uczestniczącego w programie i muszą zostać określone w momencie składania wniosku o dofinansowanie. W skład konsorcjum muszą wchodzić co najmniej 3 organizacje kształcenia i szkolenia zawodowego.</p>
Czas trwania projektu	1 rok lub 2 lata. Wnioskodawca musi określić czas trwania projektu na etapie składania wniosku na podstawie celu projektu i rodzaju działań zaplanowanych na okres jego realizacji.
Gdzie należy złożyć wniosek?	W agencji narodowej w kraju, w którym ustanowiono organizację składającą wniosek.
Kiedy należy złożyć wniosek?	Wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o dofinansowanie do dnia 17 marca do godz. 12.00 (południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć między dniem 1 czerwca a 31 grudnia tego samego roku.
Jak należy złożyć wniosek?	Informacje na temat sposobu składania wniosków znajdują się w części C niniejszego przewodnika.
Inne kryteria	Organizacja kształcenia i szkolenia zawodowego lub krajowe konsorcjum kształcenia i szkolenia zawodowego mogą składać wnioski tylko raz w każdej turze wyboru. Organizacja kształcenia i szkolenia zawodowego może jednak należeć do kilku różnych konsorcjów, które składają wnioski w tym samym czasie, lub je koordynować.

DODATKOWE KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI W ODNIESIENIU DO MOBILNOŚCI OSÓB UCZĄCYCH SIĘ

Czas trwania działania	Od 2 tygodni do 12 miesięcy.
Miejsce (miejsca) działania	Uczestnicy muszą prowadzić swoje działania w zakresie mobilności za granicą w innym kraju uczestniczącym w programie.
Kwalifikujący się uczestnicy	<p>Praktykanci lub osoby uczące się w trybie kształcenia i szkolenia zawodowego (których studia zazwyczaj obejmują uczenie się poprzez praktykę w miejscu pracy) pochodzący z kraju będącego siedzibą organizacji wysyłającej. Osoby towarzyszące osobom uczącym się o specjalnych potrzebach korzystających z kształcenia i szkolenia zawodowego, nieletnich lub osób ze środowisk znajdujących się w niekorzystnej sytuacji.</p> <p>Niedawni absolwenci szkoły lub przedsiębiorstwa kształcenia i szkolenia zawodowego (tj. byli praktykanci) również mogą uczestniczyć w działaniu. Niedawni absolwenci muszą podjąć praktyki za granicą w ciągu jednego roku od zakończenia nauki.</p>

DODATKOWE KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI W ODNIESIENIU DO MOBILNOŚCI KADRY

Czas trwania działania	Od 2 dni do 2 miesięcy, z wyłączeniem czasu podróży.
Miejsce (miejsca) działania	Uczestnicy muszą prowadzić swoje działania w zakresie mobilności za granicą w innym kraju uczestniczącym w programie.

Kwalifikujący się uczestnicy	Każda osoba pracująca w organizacji prowadzącej działalność w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego i odpowiadająca za kształcenie i szkolenie zawodowe (na przykład nauczyciele, osoby prowadzące szkolenia, urzędnicy ds. mobilności międzynarodowej, członkowie kadry pełniący funkcje administracyjne lub doradcze itd.). Ponadto w przypadku działalności dydaktycznej/szkoleniowej uczestnictwo w tej akcji jest dostępne dla osób z przedsiębiorstw, sektora publicznego lub organizacji społeczeństwa obywatelskiego.
-------------------------------------	---

Organizacje składające wnioski będą oceniane według odpowiednich **kryteriów wykluczających i kryteriów wyboru**. Więcej informacji na ten temat można znaleźć w części C niniejszego przewodnika.

KRYTERIA PRYZNANIA DOFINANSOWANIA

Projekty będą oceniane według następujących kryteriów:

Adekwatność projektu (maksymalnie 30 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adekwatność wniosku dotyczącego projektu w odniesieniu do: <ul style="list-style-type: none"> - celów i priorytetów danej akcji (zob. sekcja „Jakie są cele projektu mobilności?”); - potrzeb i celów organizacji uczestniczących i poszczególnych uczestników. ▪ Zakres, w jakim wniosek dotyczący projektu jest odpowiedni do: <ul style="list-style-type: none"> - generowania wysokiej jakości efektów uczenia się uczestników; - wzmacniania zdolności i międzynarodowego zasięgu organizacji uczestniczących.
Jakość planu projektu i jego realizacji (maksymalnie 40 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przejrzystość, kompletność i jakość wszystkich etapów przedstawionych we wniosku dotyczącym projektu (przygotowanie, realizacja działań w zakresie mobilności i działania następcze). ▪ Spójność celów projektu i proponowanych działań. ▪ Jakość praktycznych ustaleń, procesów zarządzania i mechanizmów wsparcia. ▪ Jakość przygotowania zapewnianego uczestnikom. ▪ Jakość ustaleń dotyczących uznawania i zatwierdzania efektów uczenia się uczestników oraz spójnego stosowania unijnych narzędzi przejrzystości i uznawalności. ▪ Stosowność środków w odniesieniu do wyboru uczestników do działań w zakresie mobilności lub angażowania ich w takie działania. ▪ W stosownych przypadkach jakość współpracy i komunikacji między organizacjami uczestniczącymi oraz z innymi odpowiednimi zainteresowanymi stronami.
Wpływ i rozpowszechnianie (maksymalnie 30 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jakość środków stosowanych do oceny rezultatów projektu. ▪ Potencjalny wpływ projektu: <ul style="list-style-type: none"> - na uczestników i organizacje uczestniczące w trakcie realizacji projektu i po jego zakończeniu; - na podmioty inne niż organizacje i osoby fizyczne bezpośrednio uczestniczące w projekcie na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym lub europejskim. ▪ Stosowność i jakość środków mających na celu rozpowszechnianie rezultatów projektu wśród organizacji uczestniczących lub poza nimi.

Aby wnioski dotyczące projektów można było rozpatrzyć pod kątem przyznania dofinansowania, muszą uzyskać co najmniej 60 punktów. Ponadto muszą uzyskać co najmniej połowę maksymalnej liczby punktów w każdej kategorii wymienionych powyżej kryteriów przyznania dofinansowania (tj. co najmniej 15 punktów w przypadku kategorii „Adekwatność projektu” i „Wpływ i rozpowszechnianie” oraz 20 punktów w przypadku kategorii „Jakość planu projektu i jego realizacji”).

PRYZNANIE DOFINANSOWANIA

Faktyczna kwota przyznanego dofinansowania będzie zależała od szeregu elementów:

- liczby i czasu trwania wnioskowanych okresów mobilności;
- poprzednich rezultatów wnioskodawcy pod względem liczby okresów mobilności, dobrej jakości w odniesieniu do

realizacji działań i należytego zarządzania finansami w przypadku, gdy wnioskodawca w latach poprzednich otrzymał podobne dofinansowanie;

- całkowitego budżetu krajowego przyznanego na akcję w zakresie mobilności.

CO JESZCZE NALEŻY WIEDZIEĆ NA TEMAT TEJ AKCJI?

Więcej obowiązkowych kryteriów dotyczących tej akcji i dodatkowe użyteczne informacje na jej temat można znaleźć w załączniku I do niniejszego przewodnika. Zainteresowanym organizacjom zaleca się dokładne przeczytanie odpowiednich sekcji tego załącznika przed złożeniem wniosku o przyznanie wsparcia finansowego.

JAKIE SĄ ZASADY FINANSOWANIA?

Budżet projektu mobilności należy opracować według następujących zasad finansowania (w euro):

A) ZASADY FINANSOWANIA MAJĄCE ZASTOSOWANIE DO WSZYSTKICH DZIAŁAŃ W ZAKRESIE MOBILNOŚCI

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Podróż	Wkład w koszty podróży uczestników, w tym osób towarzyszących, z miejsca zamieszkania do miejsca działania i z powrotem.	Koszty jednostkowe	W przypadku odległości wynoszących od 100 do 499 km: 180 EUR na jednego uczestnika.	Na podstawie odległości, jaką musi pokonać uczestnik. Odległości należy obliczać, korzystając z kalkulatora odległości dostępnego na stronach Komisji Europejskiej dotyczących programu Erasmus+.
			W przypadku odległości wynoszących od 500 do 1 999 km: 275 EUR na jednego uczestnika.	
			W przypadku odległości wynoszących od 2 000 do 2 999 km: 360 EUR na jednego uczestnika.	
			W przypadku odległości wynoszących od 3 000 do 3 999 km: 530 EUR na jednego uczestnika.	
			W przypadku odległości wynoszących od 4 000 do 7 999 km: 820 EUR na jednego uczestnika.	
			W przypadku odległości wynoszących 8 000 km lub więcej: 1 100 EUR na jednego uczestnika.	
Wsparcie organizacyjne	Wszelkie koszty bezpośrednio związane z realizacją działań w zakresie mobilności (z wyłączeniem kosztów utrzymania uczestników), w tym koszty przygotowania (pedagogicznego, międzykulturowego, językowego), monitorowania i wspierania uczestników w trakcie okresu mobilności, oraz koszty zatwierdzania efektów uczenia się.	Koszty jednostkowe	do setnego uczestnika: 350 EUR na jednego uczestnika + powyżej setnego uczestnika: 200 EUR na każdego dodatkowego uczestnika.	Na podstawie liczby uczestników.
Wsparcie związane ze specjalnymi potrzebami	Koszty dodatkowe bezpośrednio związane z niepełnosprawnymi uczestnikami.	Część kosztów kwalifikowalnych	Do 100% kosztów kwalifikowalnych	Warunek: wniosek o przyznanie wsparcia finansowego na pokrycie kosztów związanych ze specjalnymi potrzebami

			należy uzasadnić w formularzu wniosku.
--	--	--	--

B) DODATKOWE ZASADY FINANSOWANIA MAJĄCE ZASTOSOWANIE DO MOBILNOŚCI OSÓB UCZĄCYCH SIĘ W RAMACH KSZTAŁCENIA I SZKOLENIA ZAWODOWEGO

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Wsparcie indywidualne	Koszty bezpośrednio związane z utrzymaniem uczestników w trakcie trwania działania.	Koszty jednostkowe	do 14 dnia działania: <input type="text" value="A2.1"/> na dzień na uczestnika + od 15 do 60 dnia działania: 70% z <input type="text" value="A2.1"/> na dzień na uczestnika + od 61 dnia działania oraz do 12 miesięcy: 50% z <input type="text" value="A2.1"/> na dzień na uczestnika.	W zależności od długości pobytu uczestnika.
Wsparcie językowe	Koszty związane z wsparciem oferowanym uczestnikom – przed wyjazdem lub w trakcie trwania działania – w celu poprawy znajomości języka, jakim będą się posługiwali podczas nauki, lub odbycia szkolenia podczas działania.	Koszty jednostkowe	Wyłącznie w przypadku działań trwających od 1 do 12 miesięcy: 150 EUR na uczestnika potrzebującego wsparcia językowego.	Warunek: wnioskodawcy muszą złożyć wniosek o przyznanie wsparcia w języku, w jakim prowadzone będzie działanie, na podstawie zapotrzebowania uczestników na naukę języków nieoferowanych w ramach centralnej usługi <i>online</i> .
Koszty nadzwyczajne	Koszty związane z wsparciem uczestnictwa osób uczących się o mniejszych szansach.	Zwrot części kosztów kwalifikowalnych	100% kosztów kwalifikowalnych.	Warunek: wniosek o przyznanie wsparcia finansowego na pokrycie kosztów nadzwyczajnych należy uzasadnić w formularzu wniosku.

C) DODATKOWE ZASADY FINANSOWANIA MAJĄCE ZASTOSOWANIE DO MOBILNOŚCI KADRY KSZTAŁCENIA I SZKOLENIA ZAWODOWEGO

Koszty kwalifikowalne	Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
-----------------------	------------------------	-------	-----------------

Wsparcie indywidualne	Koszty bezpośrednio związane z utrzymaniem uczestników, w tym osób towarzyszących, w ramach mobilności osób uczących się, korzystających z kształcenia i szkolenia zawodowego w trakcie trwania działania.	Koszty jednostkowe	do 14 dnia działania: <input type="text" value="A2.2"/> na dzień na uczestnika + od 15 do 60 dnia działania: 70% z <input type="text" value="A2.2"/> na dzień na uczestnika.	W zależności od długości pobytu uczestnika.
------------------------------	--	--------------------	--	---

TABELA 1 – WSPARCIE INDYWIDUALNE (KWOTY W EURO NA DZIEŃ)

Kwoty zależą od kraju, w którym odbywa się dane działanie. Każda agencja narodowa określi – na podstawie obiektywnych i przejrzystych kryteriów – kwoty mające zastosowanie do wniosków dotyczących projektów składanych w ich kraju. Kwoty te będą mieściły się w zakresach określających wartości minimalne i maksymalne, przedstawionych w poniższej tabeli. Dokładne kwoty zostaną opublikowane na stronach internetowych każdej agencji narodowej.

	Mobilność osób uczących się	Mobilność kadry (lub osób towarzyszących)
	Min.–Maks. (na dzień)	Min.–Maks. (na dzień)
	A2.1	A2.2
Belgia	23–92	70–140
Bułgaria	23–92	70–140
Czechy	23–92	70–140
Dania	27–108	80–160
Niemcy	21–84	60–120
Estonia	18–72	50–100
Irlandia	25–100	80–160
Grecja	22–88	70–140
Hiszpania	21–84	60–120
Francja	25–100	70–140
Chorwacja	18–72	50–100
Włochy	23–92	70–140
Cypr	24–96	70–140
Łotwa	21–84	60–120
Litwa	18–72	50–100
Luksemburg	24–96	70–140
Węgry	22–88	70–140
Malta	21–84	60–120
Holandia	26–104	80–160
Austria	23–92	70–140
Polska	22–88	70–140
Portugalia	20–80	60–120
Rumunia	22–88	70–140
Słowenia	18–72	50–100
Słowacja	21–84	60–120
Finlandia	24–96	70–140
Szwecja	26–104	80–160
Wielka Brytania	28–112	80–160
była jugosłowiańska republika Macedonii	21–84	60–120
Islandia	25–100	70–140
Liechtenstein	22–88	70–140
Norwegia	22–88	70–140
Szwajcaria	22–88	70–140
Turcja	22–88	70–140

PROJEKT MOBILNOŚCI KADRY ZAJMUJĄCEJ SIĘ KSZTAŁCENIEM SZKOLNYM

Opisywany projekt mobilności może obejmować jedno z poniższych działań lub większą ich liczbę:

Mobilność kadry:

- **działalność dydaktyczna:** działanie to pozwala nauczycielom lub innym członkom kadry zajmującej się kształceniem szkolnym na prowadzenie zajęć dydaktycznych w szkołach partnerskich za granicą.
- **szkolenia kadry:** działanie to wspiera doskonalenie zawodowe nauczycieli, członków kadry kierowniczej szkół lub innych członków kadry zajmującej się kształceniem szkolnym poprzez: a) uczestnictwo w zorganizowanych zajęciach lub szkoleniach za granicą; b) udział w praktycznych doświadczeniach edukacyjnych (*Job Shadowing*)/okresach obserwacji za granicą w szkole partnerskiej lub jakiegokolwiek innej właściwej organizacji prowadzącej działalność w dziedzinie kształcenia szkolnego.

JAKĄ ROLĘ PEŁNIĄ ORGANIZACJE UCZESTNICZĄCE W TYM PROJEKCIE?

Organizacje uczestniczące zaangażowane w projekt mobilności podejmują się następujących ról i zadań:

- organizacja składająca wniosek: odpowiada za złożenie wniosku dotyczącego projektu mobilności, podpisanie umowy finansowej i zarządzanie nią oraz za sprawozdawczość. Wnioskodawca jest również organizacją wysyłającą: odpowiedzialną za dokonywanie wyboru nauczycieli i innych członków kadry zajmującej się kształceniem szkolnym i wysyłanie ich za granicę.
- organizacja przyjmująca: odpowiada za przyjmowanie nauczycieli i innych członków kadry zajmującej się kształceniem szkolnym i oferowanie im programu działań lub korzystanie z prowadzonej przez nich działalności dydaktycznej.

Szczególna rola organizacji przyjmującej zależy od rodzaju działania i jej relacji z organizacją wysyłającą. Organizacją przyjmującą może być:

- organizator kursu (w przypadku uczestnictwa w zorganizowanych zajęciach lub szkoleniu);
- szkoła partnerska lub inna właściwa organizacja (w przypadku np. praktycznych doświadczeń edukacyjnych (*Job Shadowing*) lub działalności dydaktycznej). W tym przypadku organizacja wysyłająca i przyjmująca, wraz z uczestnikami, powinny zawrzeć porozumienie przed rozpoczęciem danego działania. W porozumieniu tym powinno się zdefiniować cele i działania na okres pobytu za granicą oraz określić prawa i obowiązki każdej ze stron.

Erasmus+ wspiera mobilność edukacyjną kadry, która:

- jest ujęta w europejskim planie rozwoju organizacji wysyłającej (którego celem jest modernizacja i umiędzynarodowienie jej misji);
- odpowiada wyraźnie określonym potrzebom kadry dotyczącym ich rozwoju;
- jest połączona z odpowiednim wyborem, przygotowaniem i odpowiednimi działaniami następczymi;
- zapewnia odpowiednią uznawalność efektów uczenia się kadry uczestniczącej;
- zapewnia rozpowszechnianie efektów uczenia się i ich powszechne wykorzystywanie w ramach organizacji.

JAKIE KRYTERIA STOSUJE SIĘ DO OCENY TEGO PROJEKTU?

Poniżej przedstawiono formalne kryteria, jakie musi spełnić projekt mobilności dotyczący kształcenia szkolnego, aby kwalifikować się do otrzymania dofinansowania w ramach programu Erasmus+.

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

<p>Kto może złożyć wniosek?</p>	<p>Każda szkoła (tj. instytucja zapewniająca kształcenie ogólne, zawodowe lub techniczne na dowolnym poziomie, począwszy od przedszkola, a skończywszy na kształceniu na poziomie średnim II stopnia), która została ustanowiona w kraju uczestniczącym w programie¹³ i która wysyła swoją kadrę za granicę.</p> <p>Osoby fizyczne nie mogą bezpośrednio występować z wnioskiem o dofinansowanie.</p>
<p>Kwalifikujące się działania</p>	<p>Projekt mobilności dotyczący szkolnictwa musi obejmować jedno lub większą liczbę następujących działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ działalność dydaktyczną; ▪ szkolenia kadry.
<p>Liczba organizacji uczestniczących</p>	<p>Liczba organizacji w formularzu wniosku wynosi jeden (wnioskodawca). Podczas etapu realizacji projektu mobilności zaangażowane muszą być co najmniej dwie organizacje z różnych krajów (jedna organizacja wysyłająca i przynajmniej jedna przyjmująca).</p>
<p>Kwalifikujące się organizacje uczestniczące</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Działalność dydaktyczna: Organizacją wysyłającą i organizacją przyjmującą muszą być szkoły, które zostały ustanowione w różnych krajach uczestniczących w programie. ▪ Szkolenia kadry: Organizacją wysyłającą musi być szkoła (wnioskodawca). Organizacją przyjmującą może być: <ul style="list-style-type: none"> ○ szkoła lub ○ każda ustanowiona publiczna lub prywatna organizacja prowadząca działalność na rynku pracy lub w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży. Przykładowo taką organizacją może być: <ul style="list-style-type: none"> – instytucja kształcenia i szkolenia lub szkoła/institut/centrum edukacyjne kształcenia dorosłych; – instytucja szkolnictwa wyższego; – publiczne lub prywatne małe, średnie lub duże przedsiębiorstwo (w tym przedsiębiorstwa społeczne); – partner społeczny lub inny przedstawiciel danego zawodu, w tym izby handlowe, stowarzyszenia rzemieślnicze/zawodowe i związki zawodowe; – organ publiczny na szczeblu lokalnym, regionalnym lub krajowym; – organizacja niekomercyjna, stowarzyszenie, organizacja pozarządowa; – instytut badawczy; – fundacja; – organ oferujący poradnictwo zawodowe, doradztwo zawodowe i usługi informacyjne; – organizacja zapewniająca zajęcia lub szkolenia. <p>Każda organizacja musi być ustanowiona w kraju uczestniczącym w programie.</p>
<p>Czas trwania projektu</p>	<p>1 rok lub 2 lata. Wnioskodawca musi określić czas trwania projektu na etapie składania wniosku na podstawie celu projektu i rodzaju działań zaplanowanych na okres jego realizacji.</p>
<p>Czas trwania działania</p>	<p>Od 2 dni do 2 miesięcy, z wyłączeniem czasu podróży.</p>
<p>Miejsce (miejsca) działania</p>	<p>Działania w zakresie mobilności muszą być prowadzone za granicą w innym kraju uczestniczącym w programie.</p>
<p>Kwalifikujący się uczestnicy</p>	<p>Kadra zajmująca się kształceniem (nauczyciele i osoby niebędące nauczycielami, w tym kierownictwo i dyrekcja szkół itd.) pracująca w szkole wysyłającej.</p>

¹³ Należy odnieść się do wykazu kwalifikujących się szkół w każdym kraju. Aby uzyskać więcej informacji, należy skontaktować się z agencją narodową w danym kraju.

Gdzie należy złożyć wniosek?	W agencji narodowej w kraju, w którym ustanowiono organizację składającą wniosek ¹⁴ .
Kiedy należy złożyć wniosek?	Wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o dofinansowanie do dnia 17 marca do godz. 12.00 (południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć między dniem 1 czerwca a 31 grudnia tego samego roku.
Jak należy złożyć wniosek?	Informacje na temat sposobu składania wniosków znajdują się w części C niniejszego przewodnika.
Inne kryteria	Dana szkoła może złożyć wniosek tylko raz w każdej turze wyboru.

Organizacje składające wnioski będą oceniane według odpowiednich **kryteriów wykluczających i kryteriów wyboru**. Więcej informacji można znaleźć w części C niniejszego przewodnika.

KRYTERIA PRYZNANIA DOFINANSOWANIA

Projekty będą oceniane według następujących kryteriów:

Adekwatność projektu (maksymalnie 30 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adekwatność wniosku dotyczącego projektu w odniesieniu do: <ul style="list-style-type: none"> - celów i priorytetów danej akcji (zob. sekcja „Jakie są cele projektu mobilności?”); - potrzeb i celów organizacji uczestniczących i poszczególnych uczestników. ▪ Zakres, w jakim wniosek dotyczący projektu jest odpowiedni do: <ul style="list-style-type: none"> - generowania wysokiej jakości efektów uczenia się uczestników; - wzmacniania zdolności i międzynarodowego zasięgu organizacji uczestniczących.
Jakość planu projektu i jego realizacji (maksymalnie 40 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przejrzystość, kompletność i jakość wszystkich etapów przedstawionych we wniosku dotyczącym projektu (przygotowanie, realizacja działań w zakresie mobilności i działania następcze). ▪ Spójność celów projektu i proponowanych działań. ▪ Jakość europejskiego planu rozwoju organizacji składającej wniosek. ▪ Stosowność środków w odniesieniu do wyboru uczestników do działań w zakresie mobilności lub angażowania ich w takie działania. ▪ Jakość praktycznych ustaleń, procesów zarządzania i mechanizmów wsparcia. ▪ Jakość przygotowania zapewnianego uczestnikom. ▪ Jakość ustaleń dotyczących uznawania i zatwierdzania efektów uczenia się uczestników oraz spójnego stosowania unijnych narzędzi przejrzystości i uznawalności.
Wpływ i rozpowszechnianie (maksymalnie 30 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jakość środków stosowanych do oceny rezultatów projektu. ▪ Potencjalny wpływ projektu: <ul style="list-style-type: none"> - na poszczególnych uczestników i organizacje uczestniczące w trakcie realizacji projektu i po jego zakończeniu; - na podmioty inne niż organizacje i osoby fizyczne bezpośrednio uczestniczące w projekcie na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym lub europejskim. ▪ Stosowność i jakość środków mających na celu rozpowszechnianie rezultatów projektu wśród organizacji uczestniczących lub poza nimi.

Aby wnioski dotyczące projektów można było rozpatrzyć pod kątem przyznania dofinansowania, muszą uzyskać co najmniej 60 punktów. Ponadto muszą uzyskać co najmniej połowę maksymalnej liczby punktów w każdej kategorii wymienionych powyżej kryteriów przyznania dofinansowania (tj. co najmniej 15 punktów w przypadku kategorii „Adekwatność projektu” i „Wpływ i rozpowszechnianie” oraz 20 punktów w przypadku kategorii „Jakość planu projektu i jego realizacji”).

¹⁴ Uwaga: szkoły będące pod nadzorem organów krajowych innego kraju (np. *lycée français*, szkoły niemieckie, brytyjskie szkoły „Forces”) składają wnioski do agencji narodowej kraju sprawującego nadzór.

CO JESZCZE NALEŻY WIEDZIEĆ NA TEMAT TEJ AKCJI?

Więcej obowiązkowych kryteriów dotyczących tej akcji i dodatkowe użyteczne informacje na jej temat można znaleźć w załączniku I do niniejszego przewodnika. Zainteresowanym organizacjom zaleca się dokładne przeczytanie odpowiednich sekcji tego załącznika przed złożeniem wniosku o przyznanie wsparcia finansowego.

JAKIE SĄ ZASADY FINANSOWANIA?

Budżet projektu mobilności należy opracować według następujących zasad finansowania (w euro):

Koszty kwalifikowalne	Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Podróż	Wkład w koszty podróży uczestników z miejsca zamieszkania do miejsca działań i z powrotem.	<p>Koszty jednostkowe</p> <p>W przypadku odległości wynoszących od 100 do 499 km: 180 EUR na uczestnika.</p> <p>W przypadku odległości wynoszących od 500 do 1 999 km: 275 EUR na uczestnika.</p> <p>W przypadku odległości wynoszących od 2 000 do 2 999 km: 360 EUR na uczestnika.</p> <p>W przypadku odległości wynoszących od 3 000 do 3 999 km: 530 EUR na uczestnika.</p> <p>W przypadku odległości wynoszących od 4 000 do 7 999 km: 820 EUR na uczestnika.</p> <p>W przypadku odległości wynoszących 8 000 km lub więcej: 1 100 EUR na uczestnika.</p>	Na podstawie odległości, jaką musi pokonać uczestnik. Odległości należy obliczać, korzystając z kalkulatora odległości dostępnego na stronach Komisji Europejskiej dotyczących programu Erasmus+.
Wsparcie organizacyjne	Wszelkie koszty bezpośrednio związane z realizacją działań w zakresie mobilności (z wyłączeniem kosztów utrzymania uczestników), w tym koszty przygotowania (pedagogicznego, międzykulturowego, językowego), monitorowania i wspierania uczestników w trakcie okresu mobilności oraz koszty zatwierdzania efektów uczenia się.	Koszty jednostkowe do setnego uczestnika: 350 EUR na uczestnika + powyżej setnego uczestnika: 200 EUR na każdego dodatkowego uczestnika.	Na podstawie liczby uczestników.
Wsparcie indywidualne	Koszty bezpośrednio związane z utrzymaniem uczestników w trakcie trwania działania.	Koszty jednostkowe do 14 dnia działania: A3.1 na dzień na uczestnika + od 15 do 60 dnia działania: 70% z A3.1 na dzień na uczestnika.	W zależności od długości pobytu uczestnika.

Oplaty za kursy	Koszty bezpośrednio związane z zapisaniem na zajęcia.	Koszty jednostkowe	70 EUR na uczestnika na dzień Maksymalnie 700 EUR na uczestnika projektu mobilności.	Warunek: wniosek o przyznanie wsparcia finansowego na pokrycie opłat za kursy należy uzasadnić w formularzu wniosku.
Wsparcie związane ze specjalnymi potrzebami	Koszty dodatkowe bezpośrednio związane z niepełnosprawnymi uczestnikami.	Część kosztów kwalifikowalnych	100% kosztów kwalifikowalnych.	Warunek: wniosek o przyznanie wsparcia finansowego na pokrycie kosztów związanych ze specjalnymi potrzebami należy uzasadnić w formularzu wniosku.

TABELA 1 – WSPARCIE INDYWIDUALNE (KWOTY W EURO NA DZIEŃ)

Kwoty zależą od kraju, w którym odbywa się dane działanie. Każda agencja narodowa określi – na podstawie obiektywnych i przejrzystych kryteriów – kwoty mające zastosowanie do wniosków dotyczących projektów składanych w ich kraju. Kwoty te będą mieściły się w zakresach określających minimalne i maksymalne wartości przedstawionych w poniższej tabeli. Dokładne kwoty zostaną opublikowane na stronach internetowych każdej agencji narodowej.

Kraj przyjmujący	Mobilność kadry
	Min.–Maks. (na dzień)
	A3.1
Dania, Irlandia, Holandia, Szwecja, Wielka Brytania	80–160
Belgia, Bułgaria, Czechy, Grecja, Francja, Włochy, Cypr, Luksemburg, Węgry, Austria, Polska, Rumunia, Finlandia, Islandia, Liechtenstein, Norwegia, Szwajcaria, Turcja	70–140
Niemcy, Hiszpania, Łotwa, Malta, Portugalia, Słowacja, była jugosłowiańska republika Macedonii	60–120
Estonia, Chorwacja, Litwa, Słowenia	50–100

PROJEKT MOBILNOŚCI KADRY ZAJMUJĄCEJ SIĘ KSZTAŁCENIEM DOROSŁYCH

Opisywany projekt mobilności może obejmować jedno z poniższych działań lub większą ich liczbę:

Mobilność kadry:

- **działalność dydaktyczna/szkoleniowa:** działania te pozwalają kadrze organizacji zajmujących się kształceniem dorosłych na prowadzenie zajęć dydaktycznych lub szkoleń w organizacji partnerskiej za granicą;
- **szkolenia kadry:** działanie to wspiera doskonalenie zawodowe kadry zajmującej się kształceniem dorosłych poprzez: a) uczestnictwo w zorganizowanych zajęciach lub szkoleniach za granicą; b) udział w praktycznych doświadczeniach edukacyjnych (*Job Shadowing*)/okresach obserwacji za granicą w jakiegokolwiek właściwej organizacji prowadzącej działalność w dziedzinie kształcenia dorosłych.

JAKĄ ROLĘ PEŁNIĄ ORGANIZACJE UCZESTNICZĄCE W TYM PROJEKCIE?

Organizacje uczestniczące zaangażowane w projekt mobilności podejmują się następujących ról i zadań:

- organizacja składająca wniosek: odpowiada za złożenie wniosku dotyczącego projektu mobilności, podpisanie umowy finansowej i zarządzanie nią oraz za sprawozdawczość. Wnioskodawcą może być koordynator konsorcjum: który stoi na czele konsorcjum w ramach projektu mobilności organizacji partnerskich z tego samego kraju, który ma na celu wysyłanie za granicę kadry zajmującej się kształceniem dorosłych. Koordynator konsorcjum może również, ale nie musi, działać w charakterze organizacji wysyłającej;
- organizacja wysyłająca: odpowiada za dokonywanie wyboru kadr i osób zawodowo związanych z kształceniem dorosłych i wysyłanie ich za granicę.
- organizacja przyjmująca: odpowiada za przyjmowanie z zagranicy kadry zajmującej się kształceniem dorosłych oraz oferowanie jej programu działań lub korzystanie z prowadzonej przez nie działalności szkoleniowej.

Szczególna rola organizacji przyjmującej zależy od rodzaju działania i jej relacji z organizacją wysyłającą. Organizacją przyjmującą może być:

- organizator kursu (w przypadku uczestnictwa w zorganizowanych zajęciach lub szkoleniu);
- szkoła partnerska lub inna właściwa organizacja prowadząca działalność w dziedzinie kształcenia dorosłych (w przypadku np. praktycznych doświadczeń edukacyjnych (*Job Shadowing*) lub działalności dydaktycznej). W tym przypadku organizacja wysyłająca, wraz z uczestnikami, powinna uzgodnić cele i działania na okres pobytu za granicą i określić prawa i obowiązki każdej ze stron przed rozpoczęciem danego działania.

Erasmus+ wspiera mobilność edukacyjną kadry, która:

- jest ujęta w europejskim planie rozwoju organizacji wysyłających (którego celem jest modernizacja i umiędzynarodowienie ich misji);
- odpowiada wyraźnie określonym potrzebom dotyczącym ich rozwoju;
- jest połączona z odpowiednim wyborem, przygotowaniem i odpowiednimi działaniami następczymi;
- zapewnia odpowiednią uznawalność efektów uczenia się uczestniczącej kadry oraz zapewnia ich rozpowszechnianie i powszechne wykorzystywanie w ramach organizacji.

JAKIE KRYTERIA STOSUJE SIĘ DO OCENY TEGO PROJEKTU?

Poniżej przedstawiono formalne kryteria, jakie musi spełnić projekt mobilności dotyczący kształcenia dorosłych, aby kwalifikować się do otrzymania dofinansowania w ramach programu Erasmus+.

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

<p>Kwalifikujące się organizacje uczestniczące</p>	<p>Organizacją uczestniczącą może być:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ każda publiczna lub prywatna organizacja prowadząca działalność w dziedzinie kształcenia dorosłych (określana jako organizacja edukacji dorosłych); <p>lub</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ każda publiczna lub prywatna organizacja prowadząca działalność na rynku pracy lub w dziedzinie kształcenia, szkolenia i na rzecz młodzieży. <p>Przykładowo takimi organizacjami mogą być:</p> <ul style="list-style-type: none"> – szkoła/institut/centrum kształcenia dorosłych; – instytucja dla dorosłych słuchaczy o specjalnych potrzebach; – instytucja szkolnictwa wyższego (w tym instytucje zapewniające szanse edukacyjne dla dorosłych); – publiczne lub prywatne małe, średnie lub duże przedsiębiorstwo (w tym przedsiębiorstwa społeczne); – partner społeczny lub inny przedstawiciel danego zawodu, w tym izby handlowe, stowarzyszenia rzemieślnicze/zawodowe i związki zawodowe; – organ publiczny na szczeblu lokalnym, regionalnym lub krajowym; – instytut badawczy; – fundacja; – szkoła/institut/centrum kształcenia; – organizacja niekomercyjna, stowarzyszenie, organizacja pozarządowa; – organizacja kulturalna, biblioteka, muzeum; – organ oferujący poradnictwo zawodowe, doradztwo zawodowe i usługi informacyjne. <p>Każda organizacja musi być ustanowiona w kraju uczestniczącym w programie.</p>
<p>Kto może złożyć wniosek?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ organizacja edukacji dorosłych wysyłająca swoją kadrę za granicę; ▪ koordynator krajowego konsorcjum kształcenia dorosłych. <p>Osoby fizyczne nie mogą bezpośrednio występować z wnioskiem o dofinansowanie.</p>
<p>Kwalifikujące się działania</p>	<p>Projekt mobilności dotyczący kształcenia dorosłych musi obejmować jedno lub większą liczbę poniższych działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ działalność dydaktyczną/szkoleniową; ▪ szkolenia kadry.
<p>Liczba organizacji uczestniczących</p>	<p>Należy wskazać tylko jedną organizację wysyłającą w momencie składania wniosku o dofinansowanie.</p> <p>W przypadku projektów przedstawianych przez krajowe konsorcjum kształcenia dorosłych wszyscy członkowie konsorcjum muszą pochodzić jednak z tego samego kraju uczestniczącego w programie i muszą zostać zidentyfikowani w momencie składania wniosku o dofinansowanie. W skład konsorcjum muszą wchodzić co najmniej trzy organizacje edukacji dorosłych.</p> <p>Podczas etapu realizacji projektu mobilności zaangażowane muszą być co najmniej dwie organizacje z różnych krajów uczestniczących w programie (przynajmniej jedna organizacja wysyłająca i przynajmniej jedna przyjmująca).</p>
<p>Czas trwania projektu</p>	<p>1 rok lub 2 lata. Wnioskodawca musi określić czas trwania projektu na etapie składania wniosku na podstawie celu projektu i rodzaju działań zaplanowanych na okres jego realizacji.</p>
<p>Czas trwania działania</p>	<p>Od 2 dni do 2 miesięcy, z wyłączeniem czasu podróży.</p>
<p>Miejsce (miejsca) działania</p>	<p>Uczestnicy muszą prowadzić swoje działania w zakresie mobilności za granicą w innym kraju uczestniczącym w programie.</p>
<p>Kwalifikujący się uczestnicy</p>	<p>Członkowie kadry organizacji edukacji dorosłych pochodzący z kraju organizacji wysyłającej.</p>

Gdzie należy złożyć wniosek?	W agencji narodowej w kraju, w którym ustanowiono organizację składającą wniosek.
Kiedy należy złożyć wniosek?	Wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o dofinansowanie do dnia 17 marca do godz. 12.00 (południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć między dniem 1 czerwca a 31 grudnia tego samego roku.
Jak należy złożyć wniosek?	Informacje na temat sposobu składania wniosków znajdują się w części C niniejszego przewodnika.
Inne kryteria	Dana organizacja lub konsorcjum kształcenia dorosłych może złożyć wniosek tylko raz w każdej turze wyboru. Organizacja kształcenia dorosłych może jednak należeć do kilku różnych konsorcjów, które składają wnioski w tym samym czasie, lub je koordynować.

Organizacje składające wnioski będą oceniane według odpowiednich **kryteriów wykluczających i kryteriów wyboru**. Więcej informacji na ten temat można znaleźć w części C niniejszego przewodnika.

KRYTERIA PRYZNANIA DOFINANSOWANIA

Projekty będą oceniane według następujących kryteriów:

Adekwatność projektu (maksymalnie 30 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adekwatność wniosku dotyczącego projektu w odniesieniu do: <ul style="list-style-type: none"> - celów i priorytetów danej akcji (zob. sekcja „Jakie są cele projektu mobilności?”); - potrzeb i celów organizacji uczestniczących i poszczególnych uczestników. ▪ Zakres, w jakim wniosek dotyczący projektu jest odpowiedni do: <ul style="list-style-type: none"> - generowania wysokiej jakości efektów uczenia się uczestników; - wzmacniania zdolności i międzynarodowego zasięgu organizacji uczestniczących.
Jakość planu projektu i jego realizacji (maksymalnie 40 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przejrzystość, kompletność i jakość wszystkich etapów przedstawionych we wniosku dotyczącym projektu (przygotowanie, realizacja działań w zakresie mobilności i działania następcze). ▪ Spójność celów projektu i proponowanych działań. ▪ Jakość europejskiego planu rozwoju organizacji składającej wniosek. ▪ Jakość praktycznych ustaleń, procesów zarządzania i mechanizmów wsparcia. ▪ Jakość przygotowania zapewnianego uczestnikom. ▪ Jakość ustaleń dotyczących uznawania i zatwierdzania efektów uczenia się uczestników oraz spójnego stosowania unijnych narzędzi przejrzystości i uznawalności. ▪ Stosowność środków w odniesieniu do wyboru uczestników do działań w zakresie mobilności lub angażowania ich w takie działania. ▪ W stosownych przypadkach jakość współpracy i komunikacji między organizacjami uczestniczącymi oraz z innymi odpowiednimi zainteresowanymi stronami.
Wpływ i rozpowszechnianie (maksymalnie 30 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jakość środków stosowanych do oceny rezultatów projektu. ▪ Potencjalny wpływ projektu: <ul style="list-style-type: none"> - na uczestników i organizacje uczestniczące w trakcie realizacji projektu i po jego zakończeniu; - na podmioty inne niż organizacje i osoby fizyczne bezpośrednio uczestniczące w projekcie na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym lub europejskim. ▪ Stosowność i jakość środków mających na celu rozpowszechnianie rezultatów projektu wśród organizacji uczestniczących lub poza nimi.

Aby wnioski dotyczące projektów można było rozpatrzyć pod kątem przyznania dofinansowania, muszą uzyskać co najmniej 60 punktów. Ponadto muszą uzyskać co najmniej połowę maksymalnej liczby punktów w każdej kategorii wymienionych powyżej kryteriów przyznania dofinansowania (tj. co najmniej 15 punktów w przypadku kategorii

„Adekwatność projektu” i „Wpływ i rozpowszechnianie” oraz 20 punktów w przypadku kategorii „Jakość planu projektu i jego realizacji”).

CO JESZCZE NALEŻY WIEDZIEĆ NA TEMAT TEJ AKCJI?

Więcej obowiązkowych kryteriów dotyczących tej akcji i dodatkowe użyteczne informacje na jej temat można znaleźć w załączniku I do niniejszego przewodnika. Zainteresowanym organizacjom zaleca się dokładne przeczytanie odpowiednich sekcji tego załącznika przed złożeniem wniosku o przyznanie wsparcia finansowego.

JAKIE SĄ ZASADY FINANSOWANIA?

Budżet projektu mobilności należy opracować według następujących zasad finansowania (w euro):

Koszty kwalifikowalne	Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
<p>Podróż</p> <p>Wkład w koszty podróży uczestników z miejsca zamieszkania do miejsca działań i z powrotem.</p>	<p>Koszty jednostkowe</p>	<p>W przypadku odległości wynoszących od 100 do 499 km: 180 EUR na uczestnika</p> <p>W przypadku odległości wynoszących od 500 do 1 999 km: 275 EUR na uczestnika</p> <p>W przypadku odległości wynoszących od 2 000 do 2 999 km: 360 EUR na uczestnika</p> <p>W przypadku odległości wynoszących od 3 000 do 3 999 km: 530 EUR na uczestnika</p> <p>W przypadku odległości wynoszących od 4 000 do 7 999 km: 820 EUR na uczestnika</p> <p>W przypadku odległości wynoszących 8 000 km lub więcej: 1 100 EUR na uczestnika</p>	<p>Na podstawie odległości, jaką musi pokonać uczestnik. Odległości należy obliczać, korzystając z kalkulatora odległości dostępnego na stronach Komisji Europejskiej dotyczących programu Erasmus+.</p>
<p>Wsparcie organizacyjne</p> <p>Wszelkie koszty bezpośrednio związane z realizacją działań w zakresie mobilności (z wyłączeniem kosztów utrzymania uczestników), w tym koszty przygotowania (pedagogicznego, międzykulturowego, językowego), monitorowania i wspierania uczestników w trakcie okresu mobilności oraz koszty zatwierdzania efektów uczenia się.</p>	<p>Koszty jednostkowe</p>	<p>do setnego uczestnika: 350 EUR na uczestnika + powyżej setnego uczestnika: 200 EUR na każdego dodatkowego uczestnika</p>	<p>Na podstawie liczby uczestników.</p>
<p>Wsparcie indywidualne</p> <p>Koszty bezpośrednio związane z utrzymaniem uczestników w trakcie trwania działania.</p>	<p>Koszty jednostkowe</p>	<p>do 14 dnia działania: A4.1 na dzień na uczestnika + od 15 do 60 dnia działania: 70% z A4.1 na dzień na uczestnika</p>	<p>W zależności od długości pobytu uczestnika.</p>

Oplaty za kursy	Koszty bezpośrednio związane z zapisaniem na zajęcia.	Koszty jednostkowe	70 EUR na uczestnika na dzień Maksymalnie 700 EUR na uczestnika projektu mobilności	Warunek: wniosek o przyznanie wsparcia finansowego na pokrycie opłat za kursy należy uzasadnić w formularzu wniosku.
Wsparcie związane ze specjalnymi potrzebami	Koszty dodatkowe bezpośrednio związane z niepełnosprawnymi uczestnikami.	Część kosztów kwalifikowalnych	100% kosztów kwalifikowalnych	Warunek: wniosek o przyznanie wsparcia finansowego na pokrycie kosztów związanych ze specjalnymi potrzebami należy uzasadnić w formularzu wniosku.

TABELA 1 – WSPARCIE INDYWIDUALNE (KWOTY W EURO NA DZIEŃ)

Kwoty zależą od kraju, w którym odbywa się dane działanie. Każda agencja narodowa określi – na podstawie obiektywnych i przejrzystych kryteriów – kwoty mające zastosowanie do projektów składanych w ich kraju. Kwoty te będą mieściły się w zakresach określających wartości minimalne i maksymalne przedstawionych w poniższej tabeli. Dokładne kwoty zostaną opublikowane na stronach internetowych każdej agencji narodowej.

Kraj przyjmujący	Mobilność kadry
	Min.–Maks. (na dzień)
	A4.1
Dania, Irlandia, Holandia, Szwecja, Wielka Brytania	80–160
Belgia, Bułgaria, Czechy, Grecja, Francja, Włochy, Cypr, Luksemburg, Węgry, Austria, Polska, Rumunia, Finlandia, Islandia, Liechtenstein, Norwegia, Szwajcaria, Turcja	70–140
Niemcy, Hiszpania, Łotwa, Malta, Portugalia, Słowacja, była jugosłowiańska republika Macedonii	60–120
Estonia, Chorwacja, Litwa, Słowenia	50–100

PROJEKT MOBILNOŚCI OSÓB MŁODYCH I OSÓB PRACUJĄCYCH Z MŁODZIEŻĄ

Opisywany projekt mobilności może obejmować jedno z poniższych działań lub większą ich liczbę:

Mobilność osób młodych:

▪ **Wymiana młodzieży:**

Wymiana młodzieży stwarza grupom młodych osób z różnych krajów możliwość spotkania się i mieszkania razem przez okres do 21 dni. W trakcie wymiany młodzieży uczestnicy wspólnie realizują program pracy (połączenie warsztatów, ćwiczeń, debat, odgrywania ról, symulacji, aktywności na świeżym powietrzu itd.), jaki opracowali i przygotowali przed wymianą. Wymiana młodzieży umożliwia osobom młodym: rozwijanie umiejętności; poznawanie zagadnień/obszarów tematycznych istotnych dla społeczeństwa; odkrywanie nowych kultur, zwyczajów i stylów życia, głównie dzięki partnerskiemu uczeniu się; wzmocnienie wartości takich jak solidarność, demokracja, przyjaźń itd. Proces uczenia się podczas wymiany młodzieży jest efektem metod kształcenia pozaformalnego. Wymiana młodzieży opiera się na współpracy transnarodowej między co najmniej dwiema organizacjami uczestniczącymi z różnych krajów Unii Europejskiej i spoza niej.

Następujące działania nie kwalifikują się do dofinansowania w ramach wymiany młodzieży: akademickie wyjazdy studyjne; wymiana, której celem jest osiągnięcie zysków finansowych; wymiana, którą można zaklasyfikować jako wyjazd turystyczny; festiwale; wyjazdy wakacyjne; tournée z występami artystycznymi.

▪ **Wolontariat europejski**

Dzięki temu działaniu osoby młode w wieku 17–30 lat mogą wyrazić swoje osobiste zaangażowanie dzięki udziałowi w nieodpłatnym i prowadzonym w pełnym wymiarze czasu pracy wolontariacie przez okres do 12 miesięcy w innym kraju Unii Europejskiej lub spoza niej. Młodzi wolontariusze mają możliwość uczestniczyć w codziennej pracy organizacji, zajmując się informacją i polityką młodzieżową, rozwojem osobistym i społeczno-oświatowym osób młodych, aktywnością obywatelską, opieką społeczną, integracją osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji, środowiskiem, programami w zakresie kształcenia pozaformalnego, umiejętnościami korzystania z ICT i mediów, kulturą i kreatywnością, współpracą na rzecz rozwoju itp.

Projekt wolontariatu europejskiego może obejmować od 1 do 30 wolontariuszy, którzy mogą świadczyć usługi wolontariackie samodzielnie lub w grupie.

Organizacje uczestniczące są odpowiedzialne za:

- o zapewnienie utrzymania, zakwaterowania i lokalnego transportu wolontariuszy;
- o planowanie zadań i działań dla wolontariuszy, które są zgodne z jakościowymi zasadami wolontariatu europejskiego, jak opisano w Karcie wolontariatu europejskiego;
- o zapewnienie wolontariuszom bieżącego wsparcia w zakresie wykonywanych zadań, wsparcia językowego, osobistego i administracyjnego w trakcie całego okresu trwania działania.

Udział wolontariuszy w działaniu w ramach wolontariatu europejskiego musi być dla nich nieodpłatny, z wyjątkiem ewentualnego wkładu w koszty podróży (jeżeli dofinansowanie w ramach programu Erasmus+ nie pokrywa w pełni tych kosztów) i kosztów dodatkowych niepowiązanych z realizacją działania. Podstawowe koszty udziału wolontariuszy w działaniu w ramach wolontariatu europejskiego pokrywa się z dofinansowania w ramach programu Erasmus+ lub z innych środków przeznaczonych przez organizacje uczestniczące.

Oprócz wsparcia zapewnionego wolontariuszom przez organizacje uczestniczące, agencje narodowe lub agencje regionalne centra SALTO organizują cykl szkoleń i oceny, w którym uczestniczą wszyscy wolontariusze i który obejmuje: a) szkolenie po przyjeździe na miejsce; b) ocenę śródkresową w przypadku wolontariatu dłuższego niż 6 miesięcy.

Za wolontariat europejski w ramach programu Erasmus+ nie uznaje się następujących działań: wolontariatu sporadycznego, niezorganizowanego, w niepełnym wymiarze godzin; praktyki zawodowej w przedsiębiorstwie; płatnej pracy; rekreacji lub działalności turystycznej; kursu językowego; działania prowadzące do wykorzystania taniej siły roboczej; okresu studiów lub szkolenia zawodowego za granicą.

Mobilność osób pracujących z młodzieżą:

▪ **Szkolenie osób pracujących z młodzieżą i tworzenie sieci:**

W ramach tego rodzaju działania wspiera się doskonalenie zawodowe osób pracujących z młodzieżą poprzez a) udział osób pracujących z młodzieżą w seminariach, kursach szkoleniowych, wydarzeniach mających na celu nawiązanie kontaktów, wizytach studyjnych; b) praktyczne doświadczenia edukacyjne (*Job Shadowing*) / okres obserwacji za granicą w organizacji prowadzącej aktywną działalność na rzecz młodzieży.

JAKĄ ROLĘ PEŁNIĄ ORGANIZACJE UCZESTNICZĄCE W TYM PROJEKCIE?

Organizacje uczestniczące zaangażowane w projekt mobilności podejmują się następujących ról i zadań:

- koordynator projektu mobilności osób młodych: składanie wniosku dotyczącego całego projektu w imieniu wszystkich organizacji partnerskich. Jeżeli w projekcie w zakresie mobilności osób młodych przewiduje się tylko jeden rodzaj działania, koordynator musi również pełnić rolę organizacji wysyłającej lub przyjmującej. Jeżeli w projekcie w zakresie mobilności osób młodych przewiduje się więcej rodzajów działań, koordynator projektu może, ale niekoniecznie musi, pełnić rolę organizacji wysyłającej lub przyjmującej. We wszystkich przypadkach koordynator nie może być organizacją z kraju partnerskiego;
- organizacja wysyłająca: odpowiedzialna za wysyłanie za granicę osób młodych i osób pracujących z młodzieżą (w tym dokonywanie praktycznych ustaleń; przygotowywanie uczestników przed wyjazdem; zapewnianie wsparcia uczestnikom na wszystkich etapach projektu);
- organizacja przyjmująca: odpowiedzialna za zorganizowanie działania w swoim kraju, opracowanie programu działań dla uczestników we współpracy z uczestnikami i organizacjami partnerskimi, zapewnienie wsparcia uczestnikom na wszystkich etapach projektu.

Młodzi wolontariusze uczestniczący w wolontariacie europejskim trwającym dwa miesiące lub dłużej kwalifikują się do otrzymania wsparcia językowego. W trakcie trwania programu stopniowo wdrażane będzie internetowe wsparcie językowe. Komisja Europejska udostępni to wsparcie kwalifikującym się uczestnikom, aby mogli oni ocenić swoje kompetencje w zakresie języków obcych oraz aby w razie potrzeby otrzymali najbardziej odpowiednie szkolenie językowe przed podjęciem mobilności lub w jej trakcie (więcej szczegółowych informacji można znaleźć w załączniku I do niniejszego przewodnika).

JAKIE KRYTERIA STOSUJE SIĘ DO OCENY TEGO PROJEKTU?

Poniżej przedstawiono formalne kryteria, jakie musi spełnić projekt mobilności, aby kwalifikować się do otrzymania dofinansowania w ramach programu Erasmus+.

OGÓLNE KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

Kwalifikujące się organizacje uczestniczące	<p>Organizacją uczestniczącą może być:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ organizacja niekomercyjna, stowarzyszenie, organizacja pozarządowa; ▪ europejska młodzieżowa organizacja pozarządowa; ▪ przedsiębiorstwo społeczne; ▪ organ publiczny na szczeblu lokalnym; ▪ grupa młodych osób zaangażowanych w pracę z młodzieżą, lecz niekoniecznie w ramach organizacji młodzieżowych (tj. nieformalna grupa młodych osób); <p>jak również:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ organ publiczny na szczeblu regionalnym lub krajowym; ▪ stowarzyszenie regionów; ▪ europejskie ugrupowanie współpracy terytorialnej; ▪ organizacja komercyjna aktywnie działająca w ramach społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw; <p>ustanowione w kraju uczestniczącym w programie lub w kraju partnerskim sąsiadującym z UE (zob. sekcja „Kraje kwalifikujące się” w części A niniejszego przewodnika).</p>
Kwalifikujące się działania	<p>Projekt mobilności osób młodych i osób pracujących z młodzieżą musi obejmować co najmniej jedno z następujących działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ wymianę młodzieży; ▪ wolontariat europejski; ▪ szkolenie i tworzenie sieci kontaktów osób pracujących z młodzieżą.

<p>Kto może złożyć wniosek?</p>	<p>Wnioskodawcą może być każda organizacja uczestnicząca lub grupa¹⁵ ustanowiona w kraju uczestniczącym w programie. Organizacja ta składa wniosek w imieniu wszystkich organizacji uczestniczących zaangażowanych w dany projekt.</p> <p>Projekt mobilności osób młodych finansuje się w określony sposób (zob. sekcja „Zasady finansowania”), jeżeli wnioskodawcą jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ organ publiczny na szczeblu regionalnym lub krajowym; ▪ stowarzyszenie regionów; ▪ europejskie ugrupowanie współpracy terytorialnej; ▪ organizacja komercyjna aktywnie działająca w ramach społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw
<p>Liczba i profil organizacji uczestniczących</p>	<p>Działanie w zakresie mobilności ma charakter transnarodowy i biorą w nim udział co najmniej dwie organizacje uczestniczące (organizacja wysyłająca i przyjmująca) z różnych krajów.</p> <p>Działania w krajach uczestniczących w programie: wszystkie organizacje uczestniczące muszą pochodzić z kraju uczestniczącego w programie.</p> <p>Działania prowadzone z krajami partnerskimi sąsiadującymi z UE: w działaniu musi brać udział co najmniej jedna organizacja uczestnicząca z kraju uczestniczącego w programie i jedna organizacja uczestnicząca z kraju partnerskiego sąsiadującego z UE.</p> <p>Aby utrzymać wyraźne powiązanie z krajem, w którym znajduje się agencja narodowa, organizacja wysyłająca lub organizacja przyjmująca w odniesieniu do każdego działania musi pochodzić z tego samego kraju, co agencja narodowa, która otrzymała wniosek.</p>
<p>Czas trwania projektu</p>	<p>Od 3 do 24 miesięcy.</p>
<p>Gdzie należy złożyć wniosek?</p>	<p>W agencji narodowej w kraju, w którym ustanowiono organizację składającą wniosek.</p>
<p>Kiedy należy złożyć wniosek?</p>	<p>Wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o dofinansowanie najpóźniej do:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ dnia 17 marca do godz. 12.00 (południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć między dniem 17 czerwca a dniem 31 grudnia tego samego roku (pod warunkiem, że podpisana została umowa finansowa); ▪ dnia 30 kwietnia do godz. 12.00 (południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć między dniem 1 sierpnia tego samego roku a dniem 28 lutego następnego roku (pod warunkiem, że podpisana została umowa finansowa); ▪ dnia 1 października do godz. 12.00 (południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć między dniem 1 stycznia a dniem 30 września następnego roku (pod warunkiem, że podpisana została umowa finansowa).
<p>Jak należy złożyć wniosek?</p>	<p>Informacje na temat sposobu składania wniosków znajdują się w części C niniejszego przewodnika.</p>

DODATKOWE KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI W ODNIESIENIU DO WYMIANY MŁODZIEŻY

<p>Czas trwania działania</p>	<p>Od 5 do 21 dni, z wyłączeniem czasu podróży.</p>
<p>Miejsce (miejsca) działania</p>	<p>Działanie musi być prowadzone w kraju jednej z organizacji uczestniczących.</p>
<p>Kwalifikujący się uczestnicy</p>	<p>Osoby młode w wieku od 13 do 30 lat z krajów, w których siedzibę mają organizacje wysyłające i przyjmujące.</p>

¹⁵ W przypadku grupy nieformalnej jeden z członków grupy przejmuje rolę przedstawiciela i ponosi odpowiedzialność w imieniu grupy.

Liczba uczestników i skład grup krajowych	Minimum 16 i maksymalnie 60 uczestników (nie uwzględniając liderów grupy). Minimum 4 uczestników na grupę (nie uwzględniając liderów grupy). Każda grupa krajowa musi posiadać co najmniej jednego lidera grupy. Lider grupy jest osobą dorosłą, która towarzyszy osobom młodym uczestniczącym w wymianie młodzieży w celu zapewnienia im skutecznego uczenia się, ochrony i bezpieczeństwa.
Inne kryteria	Wizyta przygotowawcza Jeżeli w projekcie przewiduje się wizytę przygotowawczą, wówczas należy przestrzegać następujących kryteriów kwalifikowalności: <ul style="list-style-type: none"> ▪ czas trwania wizyty przygotowawczej: maksymalnie 2 dni (z wyłączeniem czasu podróży); ▪ liczba uczestników: 1 uczestnik na grupę. Liczbę uczestników można zwiększyć do 2 pod warunkiem, że co najmniej 1 uczestnik jest osobą młodą biorącą udział w działaniu.

DODATKOWE KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI W ODNIESIENIU DO WOLONTARIATU EUROPEJSKIEGO

Akredytacja	Wszystkie organizacje uczestniczące zaangażowane w działanie w ramach wolontariatu europejskiego muszą posiadać ważną akredytację wolontariatu europejskiego (więcej informacji na ten temat można znaleźć w sekcji dotyczącej wolontariatu europejskiego w załączniku I do niniejszego przewodnika). Akredytacja organizacji wolontariatu europejskiego w krajach z południowego regionu Morza Śródziemnego zostanie wprowadzona w trakcie pierwszego roku realizacji programu Erasmus+. Począwszy od 2015 r. wszystkie organizacje uczestniczące z krajów w tym regionie muszą posiadać ważną akredytację.
Czas trwania działania	Od 2 do 12 miesięcy. Aby ułatwić organizacji przeprowadzenie szkolenia po przyjeździe na miejsce, działanie musi się rozpocząć na początku miesiąca (tj. w ciągu pierwszych siedmiu dni miesiąca). W przypadku wolontariatu europejskiego angażującego co najmniej 10 wolontariuszy lub osoby młode o mniejszych szansach, działanie może trwać od 2 tygodni do 12 miesięcy.
Miejsce (miejsca) działania	Wolontariusz z kraju uczestniczącego w programie musi prowadzić swoje działanie w innym kraju uczestniczącym w programie lub w kraju partnerskim sąsiadującym z UE. Wolontariusz z kraju partnerskiego sąsiadującego z UE musi prowadzić swoje działanie w kraju uczestniczącym w programie.
Kwalifikujący się uczestnicy	Osoby młode w wieku od 17 do 30 lat z kraju, w którym siedzibę ma organizacja wysyłająca. Wolontariusz może wziąć udział jedynie w jednym wolontariacie europejskim ¹⁶ . Wyjątek: wolontariusze, którzy realizowali działanie w ramach wolontariatu europejskiego trwające maksymalnie 2 miesiące mogą wziąć udział w dodatkowym wolontariacie europejskim.
Liczba uczestników	Maksymalnie 30 wolontariuszy na cały projekt.
Inne kryteria	Wizyta przygotowawcza Jeżeli w projekcie przewiduje się wizytę przygotowawczą, wówczas należy przestrzegać następujących kryteriów kwalifikowalności: <ul style="list-style-type: none"> ▪ czas trwania wizyty przygotowawczej: maksymalnie 2 dni (z wyłączeniem czasu podróży); ▪ liczba uczestników: 1 uczestnik na grupę. Liczbę uczestników można zwiększyć do 2 pod warunkiem, że co najmniej 1 uczestnik jest osobą młodą biorącą udział w działaniu.

¹⁶ Ma to zastosowanie do wolontariatu europejskiego w ramach programu Erasmus+ i poprzednich programów.

DODATKOWE KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI W ODNIESIENIU DO MOBILNOŚCI OSÓB PRACUJĄCYCH Z MŁODZIEŻĄ

Czas trwania działania	Od 2 dni do 2 miesięcy, z wyłączeniem czasu podróży.
Miejsce (miejsca) działania	Działanie musi być prowadzone w kraju jednej z organizacji uczestniczących.
Kwalifikujący się uczestnicy	Brak ograniczeń wiekowych. Uczestnicy muszą pochodzić z kraju, w którym siedzibę ma ich organizacja wysyłająca lub przyjmująca.
Liczba uczestników	Do 50 uczestników (w tym, w razie potrzeby, osoby prowadzące szkolenia i osoby wspomagające proces kształcenia) w każdym działaniu zaplanowanym w ramach projektu.

Organizacje składające wnioski będą oceniane według odpowiednich **kryteriów wykluczających i kryteriów wyboru**. Więcej informacji na ten temat można znaleźć w części C niniejszego przewodnika.

KRYTERIA PRYZNANIA DOFINANSOWANIA

Projekty będą oceniane według następujących kryteriów:

Adekwatność projektu (maksymalnie 30 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Znaczenie wniosku dotyczącego projektu w odniesieniu do: <ul style="list-style-type: none"> - celów i priorytetów danej akcji (zob. sekcja „Jakie są cele projektu mobilności?”); - potrzeb i celów organizacji uczestniczących i poszczególnych uczestników. ▪ Zakres, w jakim wniosek dotyczący projektu jest odpowiedni do: <ul style="list-style-type: none"> - generowania wysokiej jakości efektów uczenia się uczestników; - wzmacniania zdolności i międzynarodowego zasięgu organizacji uczestniczących. ▪ Zakres, w jakim do projektu zostają włączone osoby młode o mniejszych szansach.
Jakość planu projektu i jego realizacji (maksymalnie 40 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przejrzystość, kompletność i jakość wszystkich etapów przedstawionych we wniosku dotyczącym projektu (przygotowanie, realizacja działań w zakresie mobilności i działania następcze). ▪ Spójność celów projektu i proponowanych działań. ▪ Jakość praktycznych ustaleń, procesów zarządzania i mechanizmów wsparcia. ▪ Jakość przygotowania zapewnianego uczestnikom. ▪ Jakość metod uczenia się pozaformalnego opartych na uczestnictwie i aktywne zaangażowanie osób młodych na wszystkich poziomach projektu. ▪ Jakość ustaleń dotyczących uznawania i zatwierdzania efektów uczenia się uczestników oraz spójnego stosowania unijnych narzędzi przejrzystości i uznawalności. ▪ Stosowność środków w odniesieniu do wyboru uczestników do działań w zakresie mobilności lub angażowania ich w takie działania. ▪ Jakość współpracy i komunikacji między organizacjami uczestniczącymi oraz z innymi odpowiednimi zainteresowanymi stronami.
Wpływ i rozpowszechnianie (maksymalnie 30 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jakość środków służących do oceny rezultatów projektu. ▪ Potencjalny wpływ projektu: <ul style="list-style-type: none"> - na uczestników i organizacje uczestniczące w trakcie realizacji projektu i po jego zakończeniu; - na podmioty inne niż organizacje i osoby fizyczne bezpośrednio uczestniczące w projekcie na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym lub europejskim. ▪ Stosowność i jakość środków mających na celu rozpowszechnianie rezultatów projektu wśród organizacji uczestniczących lub poza nimi.

Aby wnioski dotyczące projektów można było rozpatrzyć pod kątem przyznania dofinansowania, muszą uzyskać co najmniej 60 punktów. Ponadto, muszą uzyskać co najmniej połowę maksymalnej liczby punktów w każdej kategorii wymienionych powyżej kryteriów przyznania dofinansowania (tj. co najmniej 15 punktów w przypadku kategorii „Adekwatność projektu” i „Wpływ i rozpowszechnianie” oraz 20 punktów w przypadku kategorii „Jakość planu projektu i jego realizacji”).

CO JESZCZE NALEŻY WIEDZIEĆ NA TEMAT TEJ AKCJI?

Więcej obowiązkowych kryteriów dotyczących tej akcji i dodatkowe użyteczne informacje na jej temat można znaleźć w załączniku I do niniejszego przewodnika. Zainteresowanym organizacjom zaleca się dokładne przeczytanie odpowiednich sekcji tego załącznika przed złożeniem wniosku o przyznanie wsparcia finansowego.

JAKIE SĄ ZASADY FINANSOWANIA?

Budżet projektu mobilności należy opracować według następujących zasad finansowania (w euro):

A) WYMIANA MŁODZIEŻY

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Podróż	Wkład w koszty podróży uczestników z miejsca zamieszkania do miejsca działań i z powrotem. W tym koszty podróży związane z ewentualną wizytą przygotowawczą.	Koszty jednostkowe	W przypadku odległości wynoszących od 10 do 99 km: 20 EUR na uczestnika	Na podstawie odległości, jaką musi pokonać uczestnik. Odległości należy obliczać, korzystając z kalkulatora odległości dostępnego na stronach Komisji Europejskiej dotyczących programu Erasmus+.
			W przypadku odległości wynoszących od 100 do 499 km: 80 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 500 do 1 999 km: 170 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 2 000 do 2 999 km: 270 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 3 000 do 3 999 km: 400 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 4 000 do 7 999 km: 620 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących 8 000 km lub więcej: 830 EUR na uczestnika	
Wsparcie organizacyjne	Wszelkie koszty bezpośrednio związane z realizacją działań w zakresie mobilności.	Koszty jednostkowe	A5.1 na dzień działania na uczestnika	W zależności od długości pobytu uczestnika.
Wsparcie związane ze specjalnymi potrzebami	Koszty dodatkowe bezpośrednio związane z niepełnosprawnymi uczestnikami.	Część kosztów kwalifikowalnych	100% kosztów kwalifikowalnych	Warunek: wniosek o przyznanie wsparcia finansowego na pokrycie kosztów związanych ze specjalnymi potrzebami należy uzasadnić w formularzu wniosku.

 <p>Koszty nadzwyczajne</p>	<p>Koszty wizy i związane z otrzymaniem wizy, zezwolenia na pobyt, szczepienia.</p> <p>Koszty związane ze wsparciem uczestnictwa osób młodych o mniejszych szansach.</p> <p>Koszty związane z zakwaterowaniem uczestników w trakcie wizyty przygotowawczej.</p>	<p>Część kosztów kwalifikowalnych</p>	<p>100% kosztów kwalifikowalnych</p>	<p>Warunek: wniosek o przyznanie wsparcia finansowego na pokrycie kosztów nadzwyczajnych należy uzasadnić w formularzu wniosku.</p>
---	---	---------------------------------------	--------------------------------------	--

B) WOLONTARIAT EUROPEJSKI

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Podróż	Wkład w koszty podróży uczestników z miejsca zamieszkania do miejsca działań i z powrotem. W tym koszty podróży związane z ewentualną wizytą przygotowawczą.	Koszty jednostkowe	W przypadku odległości wynoszących od 100 do 499 km: 180 EUR na uczestnika.	Na podstawie odległości, jaką musi pokonać uczestnik. Odległości należy obliczać, korzystając z kalkulatora odległości dostępnego na stronach Komisji Europejskiej dotyczących programu Erasmus+.
			W przypadku odległości wynoszących od 500 do 1 999 km: 275 EUR na uczestnika.	
			W przypadku odległości wynoszących od 2 000 do 2 999 km: 360 EUR na uczestnika.	
			W przypadku odległości wynoszących od 3 000 do 3 999 km: 530 EUR na uczestnika.	
			W przypadku odległości wynoszących od 4 000 do 7 999 km: 820 EUR na uczestnika.	
			W przypadku odległości wynoszących 8 000 km lub więcej: 1 100 EUR na uczestnika.	
Wsparcie organizacyjne	Wszelkie koszty bezpośrednio związane z realizacją działań w zakresie mobilności.	Koszty jednostkowe	Wolontariat europejski trwający krócej niż 2 miesiące: <u>A5.2</u> na dzień na wolontariusza. + Wolontariat europejski trwający od 2 do 12 miesięcy: <u>A5.3</u> na miesiąc na wolontariusza.	W zależności od długości pobytu uczestnika.
Wsparcie indywidualne	„Kieszonkowe” dla wolontariusza na dodatkowe wydatki osobiste.	Koszty jednostkowe	Wolontariat europejski trwający krócej niż 2 miesiące: <u>A5.4</u> na dzień na wolontariusza. + Wolontariat europejski trwający od 2 do 12 miesięcy: <u>A5.5</u> na miesiąc na wolontariusza.	W zależności od długości pobytu uczestnika.
Wsparcie językowe	Koszty związane ze wsparciem oferowanym uczestnikom – przed wyjazdem lub w trakcie trwania działania – w celu poprawy znajomości języka, jakim będą się posługiwali podczas wykonywania zadań w ramach wolontariatu.	Koszty jednostkowe	Wyłącznie w przypadku działań trwających od 2 do 12 miesięcy: 150 EUR na uczestnika potrzebującego wsparcia językowego.	Warunek: wnioskodawcy muszą złożyć wniosek o przyznanie wsparcia w języku, w jakim prowadzone będzie działanie, na podstawie zapotrzebowania uczestników na naukę języków nieoferowanych w ramach centralnej usługi <i>online</i> .
Wsparcie związane ze specjalnymi potrzebami	Koszty dodatkowe bezpośrednio związane z niepełnosprawnymi uczestnikami.	Część kosztów kwalifikowalnych	100% kosztów kwalifikowalnych.	Warunek: wniosek o przyznanie wsparcia finansowego na pokrycie kosztów związanych ze specjalnymi potrzebami należy uzasadnić w formularzu wniosku.

Koszty nadzwyczajne	Koszty wizy i związane z otrzymaniem wizy, zezwolenia na pobyt, szczepienia. Koszty związane z zakwaterowaniem uczestników w trakcie wizyty przygotowawczej. Koszty związane z dodatkową opieką mentora i szczególnymi przygotowaniem w przypadku udziału osób młodych o mniejszych szansach.	Część kosztów kwalifikowalnych	100% kosztów kwalifikowalnych.	Warunek: wniosek o przyznanie wsparcia finansowego na pokrycie kosztów nadzwyczajnych należy uzasadnić w formularzu wniosku.
----------------------------	---	--------------------------------	--------------------------------	--

C) MOBILNOŚĆ OSÓB PRACUJĄCYCH Z MŁODZIEŻĄ

Koszty kwalifikowalne	Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji	
Podróż	Wkład w koszty podróży uczestników z miejsca zamieszkania do miejsca działań i z powrotem.	Koszty jednostkowe	W przypadku odległości wynoszących od 100 do 499 km: 180 EUR na uczestnika.	Na podstawie odległości, jaką musi pokonać uczestnik. Odległości należy obliczać, korzystając z kalkulatora odległości dostępnego na stronach Komisji Europejskiej dotyczących programu Erasmus+.
			W przypadku odległości wynoszących od 500 do 1 999 km: 275 EUR na uczestnika.	
			W przypadku odległości wynoszących od 2 000 do 2 999 km: 360 EUR na uczestnika.	
			W przypadku odległości wynoszących od 3 000 do 3 999 km: 530 EUR na uczestnika.	
			W przypadku odległości wynoszących od 4 000 do 7 999 km: 820 EUR na uczestnika.	
			W przypadku odległości wynoszących 8 000 km lub więcej: 1 100 EUR na uczestnika.	
Wsparcie organizacyjne	Wszelkie koszty bezpośrednio związane z realizacją działań w zakresie mobilności.	Koszty jednostkowe	A5.6 na dzień działania na uczestnika. Maksymalnie 1 100 EUR.	W zależności od długości pobytu uczestnika.
Wsparcie związane ze specjalnymi potrzebami	Koszty dodatkowe bezpośrednio związane z niepełnosprawnymi uczestnikami.	Część kosztów kwalifikowalnych	100% kosztów kwalifikowalnych.	Warunek: wniosek o przyznanie wsparcia finansowego na pokrycie kosztów związanych ze specjalnymi potrzebami należy uzasadnić w formularzu wniosku.

Koszty nadzwyczajne	Koszty wizy i związane z otrzymaniem wizy, zezwolenia na pobyt, szczepienia.	Część kosztów kwalifikowalnych	100% kosztów kwalifikowalnych.	Warunek: wniosek o przyznanie wsparcia finansowego na pokrycie kosztów nadzwyczajnych należy uzasadnić w formularzu wniosku.
----------------------------	---	---------------------------------------	--------------------------------	---

D) WSPARCIE ORGANIZACYJNE (KWOTY W EURO NA DZIEŃ/MIESIĄC)

Kwoty zależą od kraju, w którym odbywa się dane działanie w zakresie mobilności. W przypadku projektów złożonych przez: organ publiczny na szczeblu regionalnym lub krajowym; stowarzyszenie regionów, europejskie ugrupowanie współpracy terytorialnej; organizację komercyjną prowadzącą aktywną działalność w ramach społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw przedstawione poniżej kwoty ulegają zmniejszeniu o 50%.

	Wymiana młodzieży (w euro na dzień)	Wolontariat europejski		Mobilność osób pracujących z młodzieżą (w euro na dzień)
		14–59 dni (w euro na dzień)	2–12 miesięcy (w euro na miesiąc)	
	A5.1	A5.2	A5.3	A5.6
Belgia	37	20	590	65
Bułgaria	32	17	500	53
Czechy	32	17	490	54
Dania	40	21	630	72
Niemcy	33	18	520	58
Estonia	33	18	520	56
Irlandia	39	21	610	74
Grecja	38	21	610	71
Hiszpania	34	18	530	61
Francja	37	19	570	66
Chorwacja	35	19	570	62
Włochy	39	21	610	66
Cypr	32	21	610	58
Łotwa	34	19	550	59
Litwa	34	18	540	58
Luksemburg	36	21	610	66
Węgry	33	17	510	55
Malta	37	20	600	65
Holandia	39	21	620	69
Austria	39	18	540	61
Polska	34	18	540	59
Portugalia	37	20	600	65
Rumunia	32	17	500	54
Słowenia	34	20	580	60
Słowacja	35	19	550	60
Finlandia	39	21	630	71
Szwecja	39	21	630	70
Wielka Brytania	40	21	630	76
była jugosłowiańska republika Macedonii	28	15	440	45
Islandia	39	21	610	71
Liechtenstein	39	21	610	74
Norwegia	40	21	630	74
Szwajcaria	39	21	620	71
Turcja	32	17	500	54

Kraj partnerski	29	15	440	48
------------------------	----	----	-----	----

E) WSPARCIE INDYWIDUALNE (KWOTY W EURO NA DZIEŃ/MIESIĄC)

Kwoty zależą od kraju, w którym odbywa się dane działanie w zakresie mobilności.

	Wolontariat europejski	
	14–59 dni (w euro na dzień)	2–12 miesięcy (w euro na miesiąc)
	A5.4	A5.5
Belgia	4	110
Bułgaria	3	70
Czechy	4	90
Dania	5	145
Niemcy	4	110
Estonia	3	85
Irlandia	5	125
Grecja	4	100
Hiszpania	4	105
Francja	5	115
Chorwacja	4	90
Włochy	4	115
Cypr	4	110
Łotwa	3	80
Litwa	3	80
Luksemburg	4	110
Węgry	4	90
Malta	4	110
Holandia	4	110
Austria	4	115
Polska	3	85
Portugalia	4	100
Rumunia	2	60
Słowenia	3	85
Słowacja	4	95
Finlandia	4	125
Szwecja	4	115
Wielka Brytania	5	140
była jugosłowiańska republika Macedonii	2	60
Islandia	5	135
Liechtenstein	5	120
Norwegia	5	135
Szwajcaria	5	130
Turcja	3	80
Kraj partnerski	2	55

WYDARZENIA NA DUŻĄ SKALĘ W RAMACH WOLONTARIATU EUROPEJSKIEGO

JAKIE SĄ CELE WYDARZENIA NA DUŻĄ SKALĘ W RAMACH WOLONTARIATU EUROPEJSKIEGO?

Niniejsza akcja ma na celu wspieranie dużych projektów związanych z wolontariatem (wymagających zaangażowania co najmniej 30 wolontariuszy wolontariatu europejskiego) w ramach wydarzeń europejskich lub światowych na rzecz młodzieży, kultury i sportu (np. światowy szczyt młodzieży, Europejskie Stolice Kultury, Europejskie Stolice Młodzieży, mistrzostwa Europy w sporcie itd.).

Ponadto zgodnie z rocznym programem prac przyjętym przez Komisję priorytet stanowić będą projekty, w ramach których dąży się do realizacji jednego lub większej liczby istotnych priorytetów opisanych we wstępnych rozdziałach dotyczących „Młodzieży” w części B niniejszego przewodnika.

CO TO JEST WYDARZENIE NA DUŻĄ SKALĘ W RAMACH WOLONTARIATU EUROPEJSKIEGO?

Wspierane projekty będą składały się z następujących etapów:

- przygotowań (w tym praktycznych ustaleń, wyboru uczestników, przygotowania uczestników pod kątem językowym/międzykulturowym oraz pod kątem danego zadania przed wyjazdem);
- realizacji działań w ramach wolontariatu europejskiego i działań uzupełniających;
- działań następczych (w tym oceny działań w ramach wolontariatu europejskiego, formalnego uznania, w stosownych przypadkach, efektów uczenia się uczestników podczas działań oraz rozpowszechniania i wykorzystywania efektów projektu).

JAKIE DZIAŁANIA WSPIERA SIĘ W RAMACH TEJ AKCJI?

▪ Wolontariat europejski

Umożliwienie osobom młodym w wieku 17–30 lat wyrażenia swojego osobistego zaangażowania dzięki udziałowi w nieodpłatnym i prowadzonym w pełnym wymiarze czasu pracy wolontariacie przez okres do 2 miesięcy w innym kraju. Wolontariusze mają możliwość wniesienia swojego wkładu w rozwijanie działań i inicjatyw organizowanych w ramach wydarzenia europejskiego/międzynarodowego.

W wydarzeniu na dużą skalę prowadzonym w ramach wolontariatu europejskiego musi uczestniczyć co najmniej 30 wolontariuszy.

Organizacje uczestniczące są odpowiedzialne za:

- zapewnienie utrzymania, zakwaterowania i lokalnego transportu wolontariuszy;
- planowanie zadań i działań dla wolontariuszy, które są zgodne z jakościowymi zasadami wolontariatu europejskiego, jak opisano w Karcie wolontariatu europejskiego;
- zapewnienie wolontariuszom bieżącego wsparcia w zakresie wykonywanych zadań, wsparcia językowego, osobistego i administracyjnego w trakcie całego okresu trwania działania w ramach wolontariatu europejskiego.

Udział wolontariuszy w działaniu w ramach wolontariatu europejskiego musi być dla nich nieodpłatny, z wyjątkiem ewentualnego wkładu w koszty podróży (jeżeli dofinansowanie w ramach programu Erasmus+ nie pokrywa w pełni tych kosztów) i dodatkowych kosztów niepowiązanych z realizacją działania. Podstawowe koszty udziału wolontariuszy w działaniu w ramach wolontariatu europejskiego pokrywa się z dofinansowania w ramach programu Erasmus+ lub z innych środków przeznaczonych przez organizacje uczestniczące.

Za wolontariat europejski w ramach programu Erasmus+ nie uznaje się następujących działań: wolontariatu sporadycznego, niezorganizowanego, w niepełnym wymiarze godzin; praktyki zawodowej w przedsiębiorstwie; płatnej pracy; rekreacji lub działalności turystycznej; kursu językowego; działań prowadzących do wykorzystania taniej siły roboczej; okresu studiów lub szkolenia zawodowego za granicą.

▪ Działania uzupełniające

Projekt może obejmować organizację działań pobocznych – takich jak konferencje, seminaria, spotkania i warsztaty – mających na celu promowanie wartości wolontariatu (a w szczególności wolontariatu europejskiego) w trakcie wydarzenia.

JAKIE KRYTERIA STOSUJE SIĘ DO OCENY TEGO PROJEKTU?

Poniżej przedstawiono formalne kryteria, jakie musi spełnić wydarzenie prowadzone na dużą skalę w ramach wolontariatu europejskiego, aby kwalifikować się do otrzymania dofinansowania w ramach programu Erasmus+.

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

Kto może złożyć wniosek?	Dowolna organizacja publiczna lub prywatna, ustanowiona w kraju uczestniczącym w programie i bezpośrednio zaangażowana w organizację wydarzenia europejskiego/międzynarodowego na rzecz młodzieży, kultury lub sportu, lub związana formalną pisemną umową o współpracy z organizatorami wydarzenia. Osoby fizyczne nie mogą ubiegać się o dofinansowanie.
Kwalifikujące się działania	Oprócz działań w ramach wolontariatu europejskiego, w trakcie wydarzenia na dużą skalę mogą być również organizowane działania uzupełniające, takie jak konferencje, seminaria, spotkania i warsztaty.
Czas trwania projektu	Od 3 do 12 miesięcy.
Miejsce realizacji działania	Realizacja dużego projektu w ramach wolontariatu europejskiego musi mieć miejsce w kraju uczestniczącym w programie, w którym odbywa się wydarzenie europejskie/międzynarodowe na rzecz młodzieży, kultury lub sportu.
Gdzie należy złożyć wniosek?	W Agencji Wykonawczej ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego z siedzibą w Brukseli.
Kiedy należy złożyć wniosek?	Wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o dofinansowanie do dnia 3 kwietnia, do godz. 12.00 (południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć między dniem 1 października tego samego roku a dniem 31 lipca następnego roku.
Jak należy złożyć wniosek?	Informacje na temat sposobu składania wniosków znajdują się w części C niniejszego przewodnika.

DODATKOWE KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI W ODNIESIENIU DO WOLONTARIATU EUROPEJSKIEGO

Czas trwania działania	Od 14 dni do 2 miesięcy, z wyłączeniem czasu podróży.
Kwalifikujący się uczestnicy	Osoby młode w wieku 17–30 lat z kraju uczestniczącego w programie (z wyjątkiem kraju, w którym realizowany jest projekt) lub z kraju partnerskiego sąsiadującego z UE. Wolontariusz może wziąć udział tylko w jednym dużym projekcie w ramach wolontariatu europejskiego w trakcie trwania programu Erasmus+.
Liczba uczestników	Minimum 30 wolontariuszy.

KRYTERIA PRYZNANIA DOFINANSOWANIA

Projekty będą oceniane według następujących kryteriów:

Adekwatność projektu (maksymalnie 30 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adekwatność wniosku dotyczącego projektu w odniesieniu do:<ul style="list-style-type: none"> - celów i priorytetów danej akcji (zob. sekcja „Jakie są cele projektu mobilności?”). ▪ Zakres, w jakim wniosek dotyczący projektu jest odpowiedni do:<ul style="list-style-type: none"> - generowania wysokiej jakości efektów uczenia się uczestników; - podnoszenia poziomu wiedzy na temat wartości wolontariatu; - podnoszenia poziomu wiedzy na temat możliwości oferowanych w ramach wolontariatu europejskiego. ▪ Zakres, w jakim do projektu zostają włączone osoby młode o mniejszych szansach.
--	--

<p>Jakość planu projektu i jego realizacji (maksymalnie 40 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przejrzystość, kompletność i jakość wszystkich etapów przedstawionych we wniosku dotyczącym projektu (przygotowanie, realizacja działań i działania następcze). ▪ Spójność celów projektu i proponowanych działań. ▪ Jakość praktycznych ustaleń, procesów zarządzania i mechanizmów wsparcia. ▪ Jakość przygotowania zapewnianego uczestnikom. ▪ Jakość metod uczenia się pozaformalnego opartych na uczestnictwie i aktywne zaangażowanie osób młodych na wszystkich poziomach projektu. ▪ Jakość ustaleń dotyczących uznawania i zatwierdzania efektów uczenia się uczestników oraz spójnego stosowania unijnych narzędzi przejrzystości i uznawalności. ▪ Stosowność środków w odniesieniu do wyboru uczestników do działań w zakresie mobilności lub angażowania ich w takie działania. ▪ Jakość współpracy i komunikacji między organizacjami uczestniczącymi oraz z innymi odpowiednimi zainteresowanymi stronami. ▪ Przestrzeganie zasad Karty wolontariatu europejskiego przez organizacje uczestniczące.
<p>Wpływ i rozpowszechnianie (maksymalnie 30 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jakość środków stosowanych do oceny rezultatów projektu. ▪ Potencjalny wpływ projektu: <ul style="list-style-type: none"> - na uczestników i organizacje uczestniczące w trakcie realizacji projektu i po jego zakończeniu; - na podmioty inne niż organizacje i osoby fizyczne bezpośrednio uczestniczące w projekcie na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym lub europejskim. ▪ Stosowność i jakość środków mających na celu rozpowszechnianie rezultatów projektu wśród organizacji uczestniczących lub poza nimi.

Aby wnioski dotyczące projektów można było rozpatrzyć pod kątem przyznania dofinansowania, muszą uzyskać co najmniej 60 punktów. Ponadto muszą uzyskać co najmniej połowę maksymalnej liczby punktów w każdej kategorii wymienionych powyżej kryteriów przyznania dofinansowania (tj. co najmniej 15 punktów w przypadku kategorii „Adekwatność projektu” i „Wpływ i rozpowszechnianie” oraz 20 punktów w przypadku kategorii „Jakość planu projektu i jego realizacji”).

JAKIE SĄ ZASADY FINANSOWANIA?

Budżet projektu należy opracować według następujących zasad finansowania (w euro):

Maksymalne dofinansowanie przyznane na realizację wydarzenia na dużą skalę w ramach wolontariatu europejskiego: 200 000 EUR

ZASADY FINANSOWANIA DOTYCZĄCE DZIAŁAŃ W RAMACH WOLONTARIATU EUROPEJSKIEGO PROWADZONYCH W TRAKCIE WYDARZENIA

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Podróż	Wkład w koszty podróży uczestników z miejsca zamieszkania do miejsca projektu i z powrotem.	Koszty jednostkowe	W przypadku odległości wynoszących od 100 do 499 km: 180 EUR na uczestnika.	Na podstawie odległości, jaką musi pokonać uczestnik. Odległości należy obliczać, korzystając z kalkulatora odległości dostępnego na stronach Komisji Europejskiej dotyczących programu Erasmus+.
			W przypadku odległości wynoszących od 500 do 1 999 km: 275 EUR na uczestnika.	
			W przypadku odległości wynoszących od 2 000 do 2 999 km: 360 EUR na uczestnika.	
			W przypadku odległości wynoszących od 3 000 do 3 999 km: 530 EUR na uczestnika.	
			W przypadku odległości wynoszących od 4 000 do 7 999 km: 820 EUR na uczestnika.	
			W przypadku odległości wynoszących 8 000 km lub więcej: 1 100 EUR na uczestnika.	
Wsparcie organizacyjne	Wszelkie koszty bezpośrednio związane z realizacją działań w zakresie mobilności w ramach projektu (z wyłączeniem kosztów utrzymania uczestników).	Koszty jednostkowe	A 6.1 na dzień działania na wolontariusza.	W zależności od długości pobytu uczestnika.
Wsparcie indywidualne	Koszty bezpośrednio związane z utrzymaniem uczestników w trakcie trwania działania.	Koszty jednostkowe	A6.2 na dzień działania na wolontariusza.	W zależności od długości pobytu uczestnika.

Wsparcie związane ze specjalnymi potrzebami	Koszty dodatkowe bezpośrednio związane z niepełnosprawnymi uczestnikami.	Część kosztów kwalifikowalnych	100% kosztów kwalifikowalnych.	Warunek: wniosek o przyznanie wsparcia finansowego na pokrycie kosztów związanych ze specjalnymi potrzebami należy uzasadnić w formularzu wniosku.
Koszty nadzwyczajne	Koszty dodatkowe bezpośrednio związane z wolontariuszami o mniejszych szansach. Koszty wizy i związane z otrzymaniem wizy, zezwolenia na pobyt, szczepienia.	Część kosztów kwalifikowalnych	100% kosztów kwalifikowalnych.	Warunek: wniosek o przyznanie wsparcia finansowego na pokrycie kosztów nadzwyczajnych należy uzasadnić w formularzu wniosku.

ZASADY FINANSOWANIA DOTYCZĄCE DZIAŁAŃ UZUPEŁNIAJĄCYCH PRZEPROWADZONYCH W TRAKCIE WYDARZENIA (FINANSOWANIE FAKULTATYWNE)

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Koszty działania	<p>Wszelkie koszty bezpośrednio związane z realizacją działań uzupełniających w ramach projektu, w tym związane z:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ organizacją seminariów, spotkań, warsztatów; ▪ rozpowszechnianiem; ▪ przygotowaniem wolontariuszy pod kątem międzykulturowym/danego zadania; ▪ kosztami stałego personelu: kosztów tych nie można pokryć z dofinansowania UE; mogą być kwalifikowalne, jeżeli są wspierane z innych źródeł niż fundusze UE. W takich przypadkach koszty te mogą stanowić maksymalnie 30% całkowitego zewnętrznego współfinansowania. <p>Koszty pośrednie: kwota zryczałtowana nieprzekraczająca 7% kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich projektu kwalifikuje się jako koszty pośrednie stanowiące ogólne koszty administracyjne beneficjenta, które można uznać za obciążające projekt (np. rachunki za energię lub internet, koszty związane</p>	Część kosztów kwalifikowalnych	Maksymalnie 80% łącznych kosztów kwalifikowalnych.	Warunek: wnioskowany budżet jest uzasadniony w związku z planowanymi działaniami.

	z wynajmem lokalu, koszt stałego personelu itd.).			
--	---	--	--	--

TABELA A - DZIAŁANIA W RAMACH WOLONTARIATU EUROPEJSKIEGO (KWOTY W EURO NA DZIEŃ)

Kwoty zależą od kraju, w którym odbywa się wydarzenie w ramach wolontariatu europejskiego.

	Wsparcie organizacyjne	Wsparcie indywidualne
	A6.1	A6.2
Belgia	20	4
Bułgaria	17	3
Czechy	17	4
Dania	21	5
Niemcy	18	4
Estonia	18	3
Irlandia	21	5
Grecja	21	4
Hiszpania	18	4
Francja	19	5
Chorwacja	19	4
Włochy	21	4
Cypr	21	4
Łotwa	19	3
Litwa	18	3
Luksemburg	21	4
Węgry	17	4
Malta	20	4
Holandia	21	4
Austria	18	4
Polska	18	3
Portugalia	20	4
Rumunia	17	2
Słowenia	20	3
Słowacja	19	4
Finlandia	21	4
Szwecja	21	4
Wielka Brytania	21	5
była jugosłowiańska republika Macedonii	15	2
Islandia	21	5
Liechtenstein	21	5
Norwegia	21	5
Szwajcaria	21	5
Turcja	17	3
Kraj partnerski sąsiadujący z UE	15	2

WSPÓLNE STUDIA MAGISTERSKIE

JAKIE SĄ CELE WSPÓLNYCH STUDIÓW MAGISTERSKICH?

Wspólne studia magisterskie mają na celu:

- wspieranie poprawy jakości, innowacji, doskonałości i umiędzynarodowienia w instytucjach szkolnictwa wyższego;
- podniesienie jakości i atrakcyjności europejskiego obszaru szkolnictwa wyższego oraz wspieranie zewnętrznego działania UE w dziedzinie szkolnictwa wyższego poprzez oferowanie stypendium przez cały okres studiów najlepszym studentom studiów magisterskich na całym świecie;
- podniesienie poziomu kompetencji i umiejętności absolwentów studiów magisterskich, a w szczególności ich znaczenia dla rynku pracy, dzięki większemu zaangażowaniu pracodawców.

W związku z tym oczekuje się, że wspólne studia magisterskie przyczynią się do osiągnięcia celów strategii „Europa 2020” i strategicznych ram europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia 2020 (ET 2020), w tym odpowiednich poziomów odniesienia ustanowionych w tego rodzaju politykach. W ramach wspólnych studiów magisterskich nadal będą prowadzone i wzmacniane skuteczne działania zapoczątkowane studiami magisterskimi Erasmus Mundus (EMMC) w zakresie zwiększania atrakcyjności europejskiego obszaru szkolnictwa wyższego na całym świecie i ukazywania doskonałości i wysokiego poziomu integracji programów wspólnych studiów oferowanych przez europejskie instytucje szkolnictwa wyższego.

CO TO SĄ WSPÓLNE STUDIA MAGISTERSKIE?

Wspólne studia magisterskie to zintegrowany program studiów wyższych odpowiadający 60, 90 lub 120 punktom ECTS, oferowany przez międzynarodowe konsorcjum instytucji szkolnictwa wyższego i, w stosownych przypadkach, przez innych partnerów związanych lub niezwiązanych z kształceniem, którzy posiadają określoną wiedzę i interesują się obszarami badań/dziedzinami zawodowymi objętymi wspólnym programem.

Wszystkie uczestniczące instytucje szkolnictwa wyższego ustanowione w kraju uczestniczącym w programie muszą być instytucjami wydającymi dyplom magistra, a odpowiednie dyplomy – które obejmują cały program wspólnych studiów magisterskich – muszą być w pełni uznawane przez właściwe organy krajowe w krajach, w których instytucje te zostały ustanowione. Pomyślne ukończenie programu wspólnych studiów magisterskich musi prowadzić do uzyskania dyplomu studiów wspólnych (tj. jednego dyplomu wydanego w imieniu co najmniej dwóch instytucji szkolnictwa wyższego z różnych krajów uczestniczących w programie i w pełni uznawanego w tych krajach) lub wielu dyplomów (tj. co najmniej dwóch dyplomów wydanych przez dwie instytucje szkolnictwa wyższego z różnych krajów uczestniczących w programie i w pełni uznawanych w tych krajach). Oprócz tych głównych grup dyplomów wydawanych przez instytucje szkolnictwa wyższego, inne konsorcjum partnerskie instytucji szkolnictwa wyższego z krajów partnerskich może być zaangażowane w wydawanie dyplomów studiów wspólnych lub wielu dyplomów.

Oznacza to, że na etapie składania wniosków, wnioski dotyczące wspólnych studiów magisterskich będą zawierały w pełni opracowane programy studiów wspólnych, gotowe do realizacji i reklamowania na całym świecie niezwłocznie po dokonaniu wyboru. Oznacza to również, że proces wyboru wspólnych studiów magisterskich będzie wysoce selektywny, ukierunkowany jedynie na zapewnienie wsparcia najlepszym wnioskom.

W zamian wybrane wspólne studia magisterskie otrzymają wysoki poziom dofinansowania oraz długoterminowe wsparcie pozwalające zwiększyć ich widoczność na całym świecie i wzmocnić perspektywy trwałości. Tego rodzaju wsparcie długoterminowe będzie składało się z cztero- lub pięcioletniego początkowego okresu finansowania, obejmującego trzy kolejne nabory studentów. Na początku trzeciego roku finansowania wspólnych studiów magisterskich istnieje możliwość ubiegania się o przeprowadzenie przeglądu jakości służącego zweryfikowaniu ich rzeczywistych rezultatów, ciągłej doskonałości i przyszłych perspektyw trwałości. W przypadku wspólnych studiów magisterskich, których przegląd jakości zakończył się wynikiem pozytywnym, zostanie zapewniony dodatkowy okres finansowania, obejmujący do trzech naborów studentów zgodnie z zasadą wspólnego finansowania (zob. sekcja „Przegląd jakości” poniżej).

W poniższej sekcji opisano charakter, warunki wyboru i finansowania nowo wybranych wspólnych studiów magisterskich oraz warunki mające zastosowanie do finansowanych wcześniej wspólnych studiów magisterskich w celu finansowania ich zgodnie z zasadą wspólnego finansowania.

JAKIE DZIAŁANIA WSPIERA SIĘ W RAMACH TEJ AKCJI?

W ramach tej akcji wspiera się następujące działania:

- realizowanie programu wspólnych studiów magisterskich odpowiadającego 60, 90 lub 120 punktom ECTS, zorganizowanego przez międzynarodowe konsorcjum instytucji szkolnictwa wyższego z udziałem naukowców (prowadzących gościnnie wykłady) zaproszonych w celu nauczania, szkolenia lub prowadzenia badań;
- przyznanie stypendium najlepszym studentom na całym świecie za ich udział w jednym ze wspomnianych programów wspólnych studiów magisterskich.

JAKĄ ROLĘ PEŁNIĄ ORGANIZACJE UCZESTNICZĄCE WE WSPÓLNYCH STUDIACH MAGISTERSKICH?

Programy wspólnych studiów magisterskich prowadzone są przez międzynarodowe konsorcjum instytucji szkolnictwa wyższego i, w stosownych przypadkach, inne rodzaje organizacji (przedsiębiorstwa, organy publiczne, organizacje badawcze itd.) przyczyniających się do realizacji wspólnych studiów magisterskich.

Konsorcjum wspólnych studiów magisterskich składa się z:

- **wnioskodawca/koordynatora:** instytucji szkolnictwa wyższego, która składa wniosek dotyczący projektu w imieniu wszystkich partnerów. Gdy na wspólne studia magisterskie przyznane zostanie dofinansowanie, wnioskodawca/koordynator stanie się głównym beneficjentem dofinansowania UE i podpisze umowę finansową z wieloma beneficjentami w imieniu konsorcjum prowadzącego wspólne studia magisterskie. Rola koordynatora oznacza wykonywanie następujących obowiązków:
  - reprezentowanie grupy organizacji uczestniczących przed Komisją Europejską i działanie w jej imieniu;
  - ponoszenie odpowiedzialności finansowej i prawnej za właściwą pod względem operacyjnym, administracyjnym i finansowym realizację całego projektu;
  - koordynacja wspólnych studiów magisterskich we współpracy ze wszystkimi innymi partnerami projektu;
- **pełnoprawni partnerzy:** instytucje szkolnictwa wyższego wydające dyplomy uznawane jako takie przez odpowiednie organy kraju uczestniczącego w programie lub kraju partnerskiego, w którym zostały ustanowione, oraz wszelkie organizacje prywatne lub publiczne, które aktywnie uczestniczą w przygotowaniach, realizacji i ocenie wspólnych studiów magisterskich. Każdy pełnoprawny partner musi podpisać upoważnienie, którego sygnatariusz udziela koordynatorowi pełnomocnictwa do działania w jego imieniu i na jego rzecz w czasie realizacji projektu.

Ponadto program wspólnych studiów magisterskich może również skorzystać na zaangażowaniu partnerów stowarzyszonych (fakultatywnie). Organizacje te mają pośredni wkład w realizację określonych zadań/działań lub wspierają rozpowszechnianie i trwałość wspólnych studiów magisterskich. Taki wkład może mieć np. formę transferu wiedzy i umiejętności, kursów uzupełniających lub możliwości wsparcia w przypadku oddelegowania lub stażu. W przypadku kwestii dotyczących zarządzania umowami „partnerów stowarzyszonych” nie uznaje się za część konsorcjum prowadzącego wspólne studia magisterskie.

Przed zapisem pierwszych studentów na wspólne studia magisterskie należy zapewnić niezbędne instytucjonalne zobowiązanie wszystkich organizacji uczestniczących w konsorcjum prowadzącym wspólne studia magisterskie w celu zagwarantowania solidnych podstaw instytucjonalnych i wsparcia instytucjonalnego. Kluczowym instrumentem służącym temu celowi będzie umowa konsorcjum prowadzącego wspólne studia magisterskie (zob. wytyczne i wzory dostępne na stronie internetowej agencji wykonawczej), którą będą musiały podpisać wszystkie instytucje partnerskie przed uruchomieniem pierwszej procedury składania i wyboru wniosków o przyznanie stypendium. Przedmiotowa umowa będzie musiała obejmować w jak najszerszym zakresie wszystkie kwestie akademickie, operacyjne, administracyjne i finansowe związane z realizacją wspólnych studiów magisterskich i zarządzaniem stypendiami przyznawanymi w trakcie wspólnych studiów magisterskich.

Warunkiem koniecznym, aby zostać uczestnikiem konsorcjum prowadzącego wspólne studia magisterskie, jest posiadanie przez wszystkie instytucje szkolnictwa wyższego z krajów uczestniczących w programie ważnej Karty Erasmusa dla szkolnictwa wyższego. Nie przewiduje się, że instytucje szkolnictwa wyższego z krajów partnerskich będą posiadały Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego, ale będą musiały przyjąć jej zasady jako część umowy konsorcjum prowadzącego wspólne studia magisterskie.

JAKIE KRYTERIA STOSUJE SIĘ DO OCENY WSPÓLNYCH STUDIÓW MAGISTERSKICH?

Poniżej przedstawiono formalne kryteria, jakie muszą spełnić wspólne studia magisterskie, aby kwalifikować się do otrzymania dofinansowania w ramach programu Erasmus+.

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

Kwalifikujące się organizacje uczestniczące	<p>Organizacją uczestniczącą może być każda organizacja publiczna lub prywatna, ustanowiona w kraju uczestniczącym w programie lub w kraju partnerskim, która bezpośrednio i aktywnie przyczynia się do prowadzenia wspólnych studiów magisterskich.</p> <p>Przykładowo taką organizacją może być:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ instytucja szkolnictwa wyższego; ▪ publiczne lub prywatne małe, średnie lub duże przedsiębiorstwo (w tym przedsiębiorstwa społeczne); ▪ organ publiczny na szczeblu lokalnym, regionalnym lub krajowym; ▪ organizacja niekomercyjna, stowarzyszenie, organizacja pozarządowa; ▪ instytut badawczy. <p>Instytucje szkolnictwa wyższego ustanowione w kraju uczestniczącym w programie muszą posiadać ważną Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego. ECHE nie jest wymagana w przypadku uczestniczących instytucji szkolnictwa wyższego z krajów partnerskich. W razie potrzeby delegatury Unii w krajach partnerskich mogą zostać poproszone o sprawdzenie, czy instytucje szkolnictwa wyższego wydające dyplomy ukończenia studiów w odnośnym kraju kwalifikują się do otrzymania dofinansowania (tj. czy wydawane przez nie dyplomy są w pełni uznawane).</p>
Kto może złożyć wniosek?	<p>Instytucja szkolnictwa wyższego ustanowiona w kraju uczestniczącym w programie. Instytucja szkolnictwa wyższego składa wniosek w imieniu konsorcjum prowadzącego wspólne studia magisterskie. Filie instytucji szkolnictwa wyższego z kraju partnerskiego ustanowione w kraju uczestniczącym w programie lub filie instytucji szkolnictwa wyższego z kraju uczestniczącego w programie, które zostały ustanowione w kraju partnerskim, nie kwalifikują się do składania wniosku.</p>
Liczba i profil organizacji uczestniczących	<p>Wspólne studia magisterskie mają charakter transnarodowy i uczestniczą w nich w charakterze pełnoprawnych partnerów instytucje szkolnictwa wyższego z co najmniej trzech różnych krajów uczestniczących w programie. Wszystkie pozostałe organizacje będące pełnoprawnymi partnerami z krajów uczestniczących w programie lub krajów partnerskich należy koniecznie określić w momencie występowania z wnioskiem o dofinansowanie.</p>
Kwalifikujący się uczestnicy	<p>Studenci studiów magisterskich, kadra organizacji uczestniczących, zaproszeni naukowcy (prowadzący gościnnie wykłady) z krajów uczestniczących w programie i krajów partnerskich.</p> <p>Uczestnicy będą występowali z wnioskami o przyznanie stypendium bezpośrednio do wybranego konsorcjum prowadzącego wspólne studia magisterskie.</p>
Liczba uczestników	<p>Orientacyjnie, w trakcie początkowego okresu finansowania dofinansowanie wspólnych studiów magisterskich obejmie od 13 do 20 studentów posiadających stypendium i co najmniej 4 zaproszonych naukowców/wykładowców prowadzących gościnnie wykłady, na dany nabór (na daną edycję wspólnych studiów magisterskich)¹⁷.</p>
Miejsce lub miejsca	<p>Jeden okres wspólnych studiów magisterskich musi mieć miejsce w co najmniej dwóch krajach uczestniczących w programie należących do konsorcjum. Dodatkowe okresy studiów (badania/stażu/przygotowywania pracy magisterskiej) mogą mieć miejsce w innych organizacjach uczestniczących z krajów uczestniczących w programie lub krajów partnerskich, lub nawet w organizacjach nienależących do konsorcjum (np. u partnerów stowarzyszonych) pod warunkiem, że dane działania są realizowane pod bezpośrednim nadzorem jednego z partnerów konsorcjum skupiającego instytucje szkolnictwa wyższego.</p>

¹⁷ Przedstawione orientacyjne dane liczbowe mają jedynie zastosowanie do nowo wybranych wspólnych studiów magisterskich. W ramach trwających już studiów magisterskich Erasmus Mundus oraz wspólnych studiów magisterskich sfinansowanych po przeglądzie jakości może być oferowana mniejsza liczba stypendiów.

Czas trwania projektu	<p>W zależności od czasu trwania wspólnych studiów magisterskich (1 rok lub 2 lata) w ramach cztero- lub pięcioletniej umowy finansowej konsorcjum otrzyma dofinansowanie na jeden rok przygotowawczy i następnie na 3 kolejne nabory studentów.</p> <p>Przed upływem tego początkowego okresu finansowania organizacje oferujące wspólne studia magisterskie zostaną zaproszone do składania wniosków o przeprowadzenie przeglądu jakości, w wyniku którego, o ile przegląd zakończy się wynikiem pozytywnym, przyznany zostanie dodatkowy okres finansowania do czterech lat (lub trzech naborów) zgodnie z zasadą wspólnego finansowania (zob. poniższa sekcja dotycząca przeglądu jakości).</p>
Czas trwania działania	<p>Rok przygotowawczy: 1 rok akademicki.</p> <p>Realizacja programu wspólnych studiów magisterskich: 3 kolejne nabory w ciągu 1 roku akademickiego lub 2 lat akademickich (60/90/120 ECTS).</p>
Gdzie należy złożyć wniosek?	W Agencji Wykonawczej ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego z siedzibą w Brukseli.
Kiedy należy złożyć wniosek?	Wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o dofinansowanie do dnia 27 marca, do godz. 12.00 (południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć między dniem 1 sierpnia a dniem 31 października tego samego roku.
Jak należy złożyć wniosek?	Informacje na temat sposobu składania wniosków znajdują się w części C niniejszego przewodnika.

Organizacje składające wnioski będą również oceniane według **kryteriów wykluczających i kryteriów wyboru**. Więcej informacji można znaleźć w części C niniejszego przewodnika.

DODATKOWE KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI W ODNIESIENIU DO STYPENDIÓW STUDENCKICH

Czas trwania działania	Stypendia studenckie obejmą cały okres studiów magisterskich.
Kwalifikujący się uczestnicy	<p>Studenci studiów magisterskich, którzy uzyskali dyplom studiów pierwszego stopnia¹⁸ lub posiadają uznawany równoważny poziom wykształcenia zgodnie z krajowym prawodawstwem i praktykami w krajach wydających dyplomy.</p> <p>Studenci ubiegający się o stypendium w ramach wspólnych studiów magisterskich na określony nabór akademicki nie mogą złożyć wniosku o przyznanie stypendium w więcej niż trzech konsorcjach prowadzących wspólne studia magisterskie.</p> <p>Studenci, którzy uzyskali już stypendium w ramach wspólnych studiów magisterskich lub studiów magisterskich Erasmus Mundus, nie kwalifikują się do złożenia wniosku o dodatkowe stypendium w ramach akcji wspólne studia magisterskie.</p> <p>Co najmniej 75% stypendiów w ramach wspólnych studiów magisterskich zostanie przeznaczonych dla kandydatów z krajów partnerskich.</p>
Efekty uczenia się	<p>Pomyślne ukończenie programu wspólnych studiów magisterskich musi prowadzić do uzyskania dyplomu studiów wspólnych (tj. jednego dyplomu wydanego w imieniu co najmniej dwóch instytucji szkolnictwa wyższego z różnych krajów uczestniczących w programie i w pełni uznawanego w tych krajach) lub wielu dyplomów (tj. co najmniej dwóch dyplomów wydanych przez dwie instytucje szkolnictwa wyższego z różnych krajów uczestniczących w programie i w pełni uznawanych w tych krajach).</p> <p>Studenci będą musieli uzyskać wszystkie punkty zaliczeniowe ECTS objęte programem wspólnych studiów magisterskich (60, 90 lub 120). Ponadto w trakcie każdego obowiązkowego okresu studiów w co najmniej dwóch krajach uczestniczących w programie będą musieli uzyskać co najmniej 20 punktów ECTS (w przypadku programów studiów odpowiadających 60 punktom ECTS) lub 30 punktów ECTS (w przypadku programów studiów odpowiadających 90 lub 120 punktom ECTS).</p>

¹⁸ Chociaż spełnienie tego warunku jest konieczne w trakcie zapisywania się na studia, konsorcja prowadzące wspólne studia magisterskie mogą podjąć decyzję o przyjęciu wniosków o przyznanie stypendiów złożonych przez studentów ostatniego roku studiów pierwszego stopnia.

KRYTERIA PRYZNANIA DOFINANSOWANIA

Projekty będą oceniane według następujących kryteriów:

<p>Adekwatność projektu (maksymalnie 30 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wniosek dotyczący projektu jest adekwatny w odniesieniu do celów akcji (zob. sekcja „Jakie są cele wspólnych studiów magisterskich?”). ▪ Wniosek dotyczący projektu jest uzasadniony pod względem podniesienia atrakcyjności europejskiego obszaru szkolnictwa wyższego i jest związany z określonymi i odnośnymi potrzebami w kontekście europejskim/światowym. ▪ Wniosek wnosi wkład w doskonałość, innowacyjność i konkurencyjność uniwersytetów europejskich oraz spełnia oczekiwania krajów partnerskich spoza UE w zakresie współpracy. ▪ We wniosku określa się program akademicki i spodziewane efekty uczenia się w odniesieniu do wspólnych studiów magisterskich oraz sposób, w jaki studia te zapewniają istotne kompetencje i umiejętności, których absolwenci potrzebują, aby znaleźć zatrudnienie w powiązanych sektorach akademickich i nieakademickich. ▪ We wniosku jednoznacznie określa się rodzaje interakcji między wspólnymi studiami magisterskimi a podmiotami niepowiązanymi z sektorem edukacji w trakcie realizacji studiów, zapewniając tym samym ich trwałość po zakończeniu początkowego okresu finansowania. ▪ Elementy wniosku dotyczące połączenia/integracji, projektu i struktury (w tym składu konsorcjum) są dostosowane i skuteczne w zakresie osiągnięcia celów wspólnych studiów magisterskich.
<p>Jakość planu projektu i jego realizacji (maksymalnie 30 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ We wniosku dotyczącym projektu jednoznacznie określa się zakres, w jakim kurs opiera się na wspólnie opracowanym programie nauczania, oraz poziom udziału i zaangażowania instytucjonalnego poszczególnych partnerów prowadzących wspólne studia magisterskie. ▪ We wniosku dotyczącym projektu szczegółowo opisuje się strukturę studiów i główne moduły nauczania, określa się, w jaki sposób mobilność studentów jest zorganizowana i prowadzi do osiągnięcia celów studiów, a także przedstawia projekt strategii/planu w zakresie skutecznego zaangażowania naukowców/wykładowców prowadzących gościnnie wykłady. ▪ We wniosku wyjaśnia się wspólne metody egzaminowania studentów oraz stosowania punktacji ECTS lub innych zintegrowanych mechanizmów służących uznawaniu studiów i ocenie rezultatów. ▪ We wniosku opisuje się sposób, w jaki wspólne studia magisterskie wpisują się w katalog dyplomów partnerów, określa się status uznawania oraz (w stosownych przypadkach) opisuje bieżący proces uznawania/akredytacji. ▪ We wniosku wyjaśnia się w zrozumiały sposób jakość ustaleń dotyczących uznawania i zatwierdzania efektów uczenia się uczestników oraz spójnego stosowania unijnych narzędzi przejrzystości i uznawalności. ▪ We wniosku szczegółowo wyjaśnia się wszystkie istotne informacje przekazane studentom/kadrze akademickiej przed rozpoczęciem zapisów na studia oraz pomoc pod względem zakwaterowania, szkoleń językowych, formalności administracyjnych, a także ubezpieczenia. ▪ We wniosku określa się w sposób zrozumiały zasady studiów oraz prawa i obowiązki studentów dotyczące aspektów akademickich, administracyjnych i finansowych związanych z realizacją wspólnych studiów magisterskich. ▪ We wniosku opisuje się planowane działania/instrumenty służące zapewnieniu skutecznej integracji/tworzeniu sieci kontaktów studentów wspólnych studiów magisterskich w ich otoczeniu społeczno-kulturowym i zawodowym.

<p>Jakość zespołu odpowiedzialnego za projekt i treść ustaleń dotyczących współpracy (maksymalnie 20 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ We wniosku dotyczącym projektu jednoznacznie opisuje się w sposób zrozumiały dziedzinę wiedzy fachowej zaangażowanych partnerów/kadry oraz zakres ich komplementarności i wartość dodaną w odniesieniu do realizacji programu wspólnych studiów magisterskich. ▪ We wniosku opisuje się rolę i zadania każdego partnera uczestniczącego w realizacji programu wspólnych studiów magisterskich oraz mechanizmy działania organów zarządzających i wprowadzone narzędzia zarządzania. ▪ We wniosku określa się wspólne kryteria i praktyczne mechanizmy w odniesieniu do wspólnego zarządzania wnioskami studentów/procesem selekcji. ▪ We wniosku objaśnia się sposób obliczenia kosztów udziału studentów oraz przedstawia się opis, w jaki środki finansowe, w tym finansowanie uzupełniające, będą uruchamiane, przydzielane i zarządzane w ramach partnerstwa.
<p>Wpływ i rozpowszechnianie (maksymalnie 20 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ We wniosku dotyczącym projektu wyjaśnia się sposób, w jaki wywierać będzie on wpływ na szczeblu instytucjonalnym (wydział/universytet) oraz sposób, w jaki wspólne studia magisterskie będą służyć wsparciu umiędzynarodowienia strategii partnerów konsorcjum i ułatwieniu im kontaktów zewnętrznych z zainteresowanymi stronami na szczeblu krajowym/europejskim/międzynarodowym. ▪ We wniosku opisuje się rodzaje i metody promowania/mechanizmy rozpowszechniania, grupy docelowe i konkretne zadania partnerów w ramach strategii na rzecz podnoszenia poziomu wiedzy na temat strategii wspólnych studiów magisterskich. ▪ We wniosku opisuje się zbiór metod oceny wewnętrznej wspólnych studiów magisterskich, sposób ich zastosowania w praktyce oraz sposób wykorzystania rezultatów oceny do monitorowania, aktualizowania i podniesienia jakości kursu. ▪ We wniosku określa się przyszłe role krajowych, międzynarodowych lub zawodowych organów ds. zapewniania jakości w procesie oceny wewnętrznej wspólnych studiów magisterskich. We wniosku określa się, czy, kiedy i skąd zostaną zaangażowani zewnętrzni eksperci, oraz metodologię stosowaną w ich pracy. ▪ We wniosku przedstawia się przekonującą średnio-/długoterminową strategię na rzecz rozwoju/trwałości wraz z realistycznymi prognozami na przyszłość (w tym sposoby uruchomienia innych środków finansowych na stypendia). Ponadto określa się ambicje zaangażowanych partnerów w tej strategii i wyraźnie zaznacza się stopień zaangażowania w osiągnięcie celów. ▪ We wniosku opisuje się sposób, w jaki pracownicy zostaną włączeni w realizację kursu, w szczególności z zamiarem zwiększenia zdolności do zatrudnienia. ▪ W stosownych przypadkach we wniosku dotyczącym projektu opisuje się sposób, w jaki powstałe materiały, dokumenty i media będą bezpłatnie udostępniane i promowane na podstawie licencji otwartych, przy czym wniosek ten nie zawiera nieproporcjonalnych ograniczeń.

Aby wnioski dotyczące projektów można było rozpatrzyć pod kątem przyznania dofinansowania, muszą uzyskać co najmniej 70 punktów na 100 ogółem. Ponadto muszą uzyskać 75% maksymalnej liczby przyznanych punktów w ramach kryterium „Adekwatność projektu” (tj. minimum 22,5 punktu) i co najmniej 60% maksymalnej liczby przyznanych punktów w ramach każdego z pozostałych kryteriów przyznania dofinansowania (tj. minimum 18 punktów w przypadku kryterium „Jakość planu projektu i jego realizacji”; oraz 12 punktów w przypadku każdego z następujących kryteriów: „Jakość zespołu odpowiedzialnego za projekt i treść ustaleń dotyczących współpracy” i „Wpływ i rozpowszechnianie”).

CO JESZCZE NALEŻY WIEDZIEĆ NA TEMAT TEJ AKCJI?

Więcej obowiązkowych kryteriów dotyczących tej akcji i dodatkowe użyteczne informacje na jej temat można znaleźć w załączniku I do niniejszego przewodnika. Załącznik zawiera:

- warunki dotyczące projektu wspólnych studiów magisterskich;
- warunki dotyczące studentów studiów magisterskich;
- warunki dotyczące monitorowania i zapewniania jakości;
- procedurę selekcji konsorcjów prowadzących wspólne studia magisterskie.

Zainteresowanym organizacjom zaleca się dokładne przeczytanie odpowiednich sekcji tego załącznika przed złożeniem wniosku o przyznanie wsparcia finansowego.

REPOZYTORIUM WSPÓLNYCH STUDIÓW MAGISTERSKICH

Informacje na temat wspólnych studiów magisterskich będzie można znaleźć w internetowym repozytorium prowadzonym na stronie internetowej agencji wykonawczej, co przyczyni się do promowania, widoczności i dostępności stypendiów studenckich programu Erasmus+ oferowanych w ramach wspólnych studiów magisterskich najlepszym studentom na całym świecie.

Repozytorium wspólnych studiów magisterskich będzie reklamować wszystkie programy tego rodzaju studiów oferujących stypendia programu Erasmus+ na kolejny rok akademicki. Obejmie to nowo wybrane wspólne studia magisterskie oraz studia magisterskie Erasmus Mundus, w przypadku których obowiązuje umowa ramowa o partnerstwie, oraz wspólne studia magisterskie (i studia magisterskie Erasmus Mundus), których przegląd jakości zakończył się pozytywnym wynikiem.

Repozytorium wspólnych studiów magisterskich umożliwi kandydującym studentom wybranie wspólnych studiów magisterskich i złożenie wniosku o stypendium programu Erasmus+ bezpośrednio do danego konsorcjum.

PRZEGLĄD JAKOŚCI I KATALOG

Prowadzący programy wspólnych studiów magisterskich, których początkowy okres finansowania dobiega końca¹⁹, zostaną zaproszeni do wzięcia udziału w szczegółowym procesie przeglądu jakości, mającego na celu ocenę zakresu, w jakim:

- wspólne studia magisterskie spełniły oczekiwania wynikające z początkowego okresu finansowania pod względem doskonałości, wykonania i znaczenia;
- praktyki zarządzania/praktyki finansowe stosowane w ramach konsorcjum partnerów i między konsorcjami okazały się skuteczne i zgodne z zasadami programu;
- wspólne studia magisterskie oferują wyraźne perspektywy trwałości i mogą utrzymać standardy doskonałości w prowadzeniu kursu nawet przy ograniczonym wsparciu finansowym w ramach programu Erasmus+.

Przegląd jakości zostanie przeprowadzony przez niezależnych ekspertów akademickich na podstawie informacji i danych udostępnionych przez beneficjentów wspólnych studiów magisterskich (w trakcie ich okresu finansowania oraz za pośrednictwem sprawozdania z przeglądu jakości), a także przez studentów i absolwentów uczestniczących w programie wspólnych studiów magisterskich. W ramach przeglądu jakości prowadzone będą również wywiady z koordynatorami i partnerami wspólnych studiów magisterskich, aby umożliwić im przedstawienie najistotniejszych aspektów programu wspólnych studiów magisterskich i odniesienie się do kwestii poruszonych w sprawozdaniach ekspertów lub studentów i absolwentów.

Wspólne studia magisterskie, które pomyślnie przeszły przegląd jakości, będzie można włączyć do katalogu wspólnych studiów magisterskich i uzyskać dodatkowe dofinansowanie obejmujące do trzech kolejnych naborów studentów. Dofinansowanie będzie uwarunkowane zobowiązaniem „wspólnego finansowania”, zgodnie z którym każde stypendium programu Erasmus+ oferowane w ramach wspólnych studiów magisterskich będzie musiało posiadać wsparcie w postaci zobowiązania konsorcjum do zapewnienia równoważnych środków finansowych z opłat wnoszonych przez studentów, którzy sami opłacają swoje studia, lub ze stypendiów studenckich finansowanych przez uczestniczące instytucje szkolnictwa wyższego lub ich (publicznych lub prywatnych) sponsorów.

Sprawozdanie z przeglądu jakości oraz wszystkie informacje i dokumenty zawierające instrukcje, które są konieczne, aby wystąpić z wnioskiem, będzie można znaleźć na stronie internetowej agencji poświęconej danym wspólnym studiom magisterskim.

¹⁹ Ma to zastosowanie do nowo wybranych wspólnych studiów magisterskich oraz studiów magisterskich Erasmus Mundus, w przypadku których obowiązuje umowa ramowa o partnerstwie.

JAKIE SĄ ZASADY FINANSOWANIA?

Na wybrane wspólne studia magisterskie przyznane zostanie wsparcie w ramach umowy finansowej obejmującej jeden rok przygotowawczy i trzy kolejne nabory studentów (cztero- lub pięcioletnie umowy finansowe w zależności od długości programu wspólnych studiów magisterskich). Każdy projekt może prowadzić do przyznania tylko jednego dofinansowania UE na rzecz konsorcjum prowadzącego wspólne studia magisterskie, w przypadku tego samego programu wspólnych studiów magisterskich w trakcie trwania umowy.

Dofinansowanie wspólnych studiów magisterskich oblicza się zgodnie z następującymi zasadami finansowania:

- dofinansowanie opłat związanych z zarządzaniem konsorcjum i dofinansowanie na rzecz mobilności kadry akademickiej oraz
- zmienna liczba stypendiów studenckich wynosząca maksymalnie 25 000 EUR rocznie (orientacyjnie od 13 do 20 stypendiów na dany nabór).

Budżet wspólnych studiów magisterskich należy opracować zgodnie z następującymi zasadami finansowania (w euro):

A) zarządzanie wspólnymi studiami magisterskimi

Wkład w koszty związane z zarządzaniem konsorcjum i zaproszeniem naukowców i wykładowców prowadzących gościnnie wykłady	20 000 EUR na rok przygotowawczy
	50 000 EUR na dany nabór na wspólne studia magisterskie

B) stypendia studenckie w ramach wspólnych studiów magisterskich

Stypendia studenckie w ramach wspólnych studiów magisterskich obejmują koszty udziału studentów (w tym czesne, pełny zakres ubezpieczenia i wszelkie pozostałe koszty obowiązkowe związane z udziałem studentów w studiach), wkład w koszty podróży studentów i zakwaterowania oraz koszty utrzymania przez cały czas trwania programu wspólnych studiów magisterskich. Szczegółowe informacje dotyczące wysokości kwot stypendiów studenckich w ramach wspólnych studiów magisterskich przedstawiono w poniższej tabeli:

Wkład w koszty związane z udziałem	Do 9 000 EUR rocznie na jednego studenta posiadającego stypendium z kraju partnerskiego.
	Do 4 500 EUR rocznie na jednego studenta posiadającego stypendium z kraju uczestniczącego w programie. Wszelkie kwoty powyżej tych maksymalnych wkładów muszą zostać pokryte przez organizacje uczestniczące i nie mogą obciążać studenta posiadającego stypendium.
Wkład w koszty podróży i zakwaterowania	1 000 EUR na koszty podróży rocznie na jednego studenta posiadającego stypendium, który jest rezydentem kraju uczestniczącego w programie.
	2 000 EUR rocznie na koszty podróży + 1 000 EUR na koszty zakwaterowania dla studenta posiadającego stypendium, który jest rezydentem kraju partnerskiego zlokalizowanego w odległości mniejszej niż 4 000 km od instytucji szkolnictwa wyższego koordynującej wspólne studia magisterskie.
	3 000 EUR rocznie na koszty podróży + 1 000 EUR na koszty zakwaterowania dla studenta posiadającego stypendium, który jest rezydentem kraju partnerskiego znajdującego się w odległości 4 000 km lub większej od instytucji szkolnictwa wyższego koordynującej wspólne studia magisterskie.
Wkład w koszty utrzymania	1 000 EUR miesięcznie na cały okres trwania programu wspólnych studiów magisterskich (maksymalnie 24 miesiące). Studenci posiadający stypendium, którzy okres wspólnych studiów magisterskich (studiów/badań/stażu/przygotowywania pracy naukowej) spędzili w swoim kraju zamieszkania, nie otrzymają wkładu w koszty utrzymania.

Rzeczywista kwota poszczególnych stypendiów będzie się różnić w zależności od a) czasu trwania wspólnych studiów magisterskich (60, 90 lub 120 punktów ECTS); b) kraju/regionu zamieszkania studenta; c) kosztów uczestniczenia we wspólnych studiach magisterskich.

Całkowita kwota dofinansowania

Na podstawie tych parametrów dofinansowanie wspólnych studiów magisterskich na dany rok przygotowawczy i trzy nabory studentów wyniesie orientacyjnie od **2 do 3 mln EUR**.

GWARANCJE KREDYTOWE DLA STUDENTÓW STUDIÓW MAGISTERSKICH

Studenci studiów magisterskich, którzy chcą ukończyć pełny program studiów w innym kraju uczestniczącym w programie, mogą złożyć wniosek o przyznanie kredytu na pokrycie swoich kosztów.

Instrument gwarancji kredytów studenckich zostanie ustanowiony we współpracy z Grupą Europejskiego Banku Inwestycyjnego. Instrument zapewni częściową gwarancję na wypadek niespłaconych kredytów dla banków lub agencji udzielających kredytów studenckich, które również wezmą udział w programie w krajach uczestniczących w programie. Częściowa gwarancja UE ograniczy zatem ryzyko ponoszone przez instytucje finansowe, udzielające kredytów osobom, których obecnie nie biorą pod uwagę. W zamian za dostęp do częściowej gwarancji banki będą zobowiązane do oferowania kredytów na warunkach przystępnych dla mobilnych studentów, w tym kredytów o korzystniejszych stopach procentowych niż rynkowe, o okresie karencji do dwóch lat, aby umożliwić absolwentom znalezienie pracy przed rozpoczęciem spłaty.

Ustanowienie instrumentu gwarancji kredytów studenckich umożliwi osobom młodym uzyskanie dostępu do kredytów w celu pokrycia kosztów ich studiów za granicą w czasie trwania programu Erasmus+. Przydział unijnych środków budżetowych przyciągnie wielokrotność kwoty finansowania z sektora bankowego na kredyty dla mobilnych studentów studiów magisterskich.

Zarządzanie instrumentem na szczeblu UE zostanie powierzone Europejskiemu Funduszowi Inwestycyjnemu, który jest częścią Europejskiego Banku Inwestycyjnego.

W następstwie zaproszenia do wyrażenia zainteresowania na szczeblu UE wybrane zostaną instytucje pośrednictwa finansowego, których zadaniem będzie zarządzanie kredytami studenckim wspieranymi w ramach programu Erasmus+ w krajach uczestniczących w programie, na podstawie otwartych i przejrzystych kryteriów. Przedmiotowe instytucje pośrednictwa finansowego są jedyną płaszczyzną wspólną dla poszczególnych studentów w zakresie oceny wniosków w sprawie kredytów, przyznawania kredytów i uzyskiwania spłat. Oczekuje się, że instrument gwarantujący udzielenie pierwszych kredytów zostanie stworzony na początku roku akademickiego 2014/15 (tj. wrzesień 2014 r.).

Więcej informacji będzie można znaleźć we właściwym czasie na stronie internetowej Komisji Europejskiej.

AKCJA 2: WSPÓŁPRACA NA RZECZ INNOWACJI I WYMIANY DOBRYCH PRAKTYK

KTÓRE AKCJE OBJĘTE SĄ WSPARCIEM?

W ramach tej akcji kluczowej wspiera się:

- partnerstwa strategiczne w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży;
- sojusze na rzecz wiedzy;
- sojusze na rzecz umiejętności sektorowych;
- budowanie potencjału w dziedzinie młodzieży.

Oczekuje się, że akcje wspierane w ramach tej akcji kluczowej przyniosą pozytywne i długotrwałe skutki dla organizacji uczestniczących oraz systemów politycznych, w ramach których realizowane są takie akcje, oraz dla osób bezpośrednio lub pośrednio zaangażowanych w organizowane działania.

Oczekuje się, że w wyniku tej akcji kluczowej nastąpi opracowanie, przeniesienie lub wdrożenie innowacyjnych praktyk na poziomie organizacyjnym, lokalnym, regionalnym, krajowym lub europejskim.

W przypadku organizacji uczestniczących projekty wspierane w ramach tej akcji kluczowej mają przynieść następujące rezultaty:

- innowacyjne sposoby podejścia do grup docelowych objętych projektami poprzez zapewnienie np.: atrakcyjniejszych programów kształcenia i szkolenia zgodnie z potrzebami i oczekiwaniami uczestników; wykorzystania podejść opartych na uczestnictwie i metodyk opartych na ICT; nowych lub ulepszonych procesów uznawania i poświadczania kompetencji; większej skuteczności działań na rzecz lokalnych społeczności; nowych lub ulepszonych praktyk mających na celu zaspokojenie potrzeb grup w niekorzystnej sytuacji i uwzględnienie różnorodności społecznej, językowej i kulturowej; okazji do przyznania Europejskiego Znaku Innowacyjności w Zakresie Nauczania Języków Obcych za doskonałe wyniki w tej dziedzinie;
- bardziej nowoczesne, dynamiczne, zaangażowane i profesjonalne środowisko wewnątrz organizacji: gotowe do włączenia dobrych praktyk i nowych metod do codziennych działań; otwarte na synergie z organizacjami działającymi w różnych dziedzinach lub innych sektorach społeczno-ekonomicznych; planowanie strategiczne doskonalenia zawodowego kadry zgodnie z indywidualnymi potrzebami i celami organizacyjnymi;
- większy potencjał i profesjonalizm pozwalający na pracę na szczeblu unijnym/międzynarodowym: lepsze kompetencje w zakresie zarządzania i strategii na rzecz międzynarodowego wymiaru szkolnictwa wyższego; zacieśniona współpraca z partnerami z innych krajów, dziedzin w zakresie kształcenia, szkolenia i młodzieży lub innych sektorów społeczno-ekonomicznych; zwiększona alokacja zasobów finansowych (innych niż fundusze UE) na organizowanie projektów unijnych/międzynarodowych w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży; lepsza jakość przygotowywania, wdrażania, monitorowania i działań następczych projektów unijnych/międzynarodowych.

Projekty finansowane w ramach tej akcji kluczowej prawdopodobnie będą miały również pozytywny wpływ na osoby bezpośrednio lub pośrednio zaangażowane w działania, taki jak np.:

- zwiększony zmysł inicjatywy i przedsiębiorczość;
- podwyższone kompetencje w zakresie języków obcych;
- wyższy poziom kompetencji informatycznych;
- lepsze zrozumienie różnorodności społecznej, językowej i kulturowej oraz lepsze reagowanie na nią;
- wyższe poziomy umiejętności mających znaczenie dla zdolności do zatrudnienia i tworzenia nowych przedsiębiorstw (w tym przedsiębiorstw społecznych);
- bardziej aktywne uczestnictwo w życiu społecznym;
- bardziej pozytywne podejście do projektów europejskich i wartości unijnych;
- lepsze zrozumienie i uznanie umiejętności i kwalifikacji w Europie i poza nią;
- większe kompetencje związane z profilami zawodowymi wspomnianych osób (nauczaniem, szkoleniem, pracą z młodzieżą itp.);
- szersze zrozumienie praktyk, strategii politycznych i systemów kształcenia, szkolenia lub na rzecz młodzieży w różnych państwach;
- lepsze zrozumienie powiązań między odpowiednio kształceniem formalnym i pozaformalnym, szkoleniem

zawodowym, innymi formami uczenia się i rynkiem pracy;

- większe możliwości doskonalenia zawodowego;
- większa motywacja i satysfakcja ze swojej codziennej pracy.

Na poziomie systemowym oczekuje się, że projekty doprowadzą do modernizacji i poprawią reagowanie systemów kształcenia, szkolenia i na rzecz młodzieży na główne wyzwania współczesnego świata (zatrudnienie, stabilność gospodarcza i wzrost gospodarczy oraz aktywny udział w życiu demokratycznym). W związku z tym oczekuje się, że planowana akcja kluczowa przyniesie następujące rezultaty:

- wyższą jakość kształcenia, szkolenia i pracy z młodzieżą w Europie i poza nią: połączenie wysokich poziomów doskonałości i atrakcyjności ze zwiększonymi możliwościami dla wszystkich, również dla osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji;
- lepsze dostosowanie systemów kształcenia, szkolenia i na rzecz młodzieży do potrzeb i możliwości oferowanych przez rynek pracy oraz bliższe powiązania z biznesem i społecznością;
- sprawniejsze zapewnianie i ocenę umiejętności podstawowych i umiejętności przekrojowych, w szczególności umiejętności z zakresu przedsiębiorczości, znajomości języków i umiejętności cyfrowych;
- zwiększone synergie i powiązania oraz udoskonalone przejścia między różnymi systemami kształcenia, szkolenia i na rzecz młodzieży na szczeblu krajowym, wraz z lepszym wykorzystaniem europejskich narzędzi odniesienia służących uznawaniu, poświadczaniu i przejrzystości kompetencji i kwalifikacji;
- promowanie wykorzystania efektów uczenia się podczas opisywania i określania kwalifikacji, części kwalifikacji i programów nauczania w ramach wsparcia nauczania i uczenia oraz w ramach oceny;
- nawiązanie współpracy międzyregionalnej i transgranicznej między organami publicznymi w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży oraz zacieśnienie jej;
- bardziej strategiczne i zintegrowane wykorzystanie ICT i otwartych zasobów edukacyjnych (OER) w systemach kształcenia, szkolenia i na rzecz młodzieży;
- większą motywację do uczenia się języków obcych dzięki innowacyjnym metodom nauczania i lepszym powiązaniom z praktycznym wykorzystaniem umiejętności językowych wymaganych na rynku pracy;
- wzmocnioną interakcję między praktyką, badaniami i polityką w każdym systemie.

PARTNERSTWA STRATEGICZNE W DZIEDZINIE KSZTAŁCENIA, SZKOLENIA I MŁODZIEŻY

JAKIE SĄ CELE PARTNERSTWA STRATEGICZNEGO?

W ramach partnerstw strategicznych dąży się do wspierania opracowywania, przekazywania lub wdrażania innowacyjnych praktyk na poziomie organizacyjnym, lokalnym, regionalnym, krajowym lub europejskim w celu:

- poprawy jakości i adekwatności oferty edukacyjnej w dziedzinie kształcenia, szkolenia i pracy z młodzieżą dzięki opracowywaniu nowych i innowacyjnych podejść i wspieraniu rozpowszechniania najlepszych praktyk;
- promowania nabywania i oceny kluczowych kompetencji, w tym umiejętności podstawowych i umiejętności przekrojowych, w szczególności przedsiębiorczości, znajomości języków i umiejętności cyfrowych;
- zwiększania adekwatności oferty edukacyjnej i kwalifikacji dla rynku pracy oraz wzmocnienia połączeń między dziedziną kształcenia, szkolenia lub młodzieży ze środowiskiem pracy;
- promowania wykorzystywania innowacyjnych praktyk w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży dzięki wspieraniu zindywidualizowanego podejścia do nauczania, uczenia się opartego na współpracy i krytycznego myślenia, strategicznego korzystania z technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT), otwartych zasobów edukacyjnych (OER), otwartych i elastycznych form uczenia się, mobilności wirtualnej oraz innych innowacyjnych metod kształcenia;
- propagowania strukturalnej współpracy międzyregionalnej i transgranicznej: zwiększania zaangażowania lokalnych i regionalnych organów publicznych w jakościowy rozwój dziedziny kształcenia, szkolenia i młodzieży;
- wspierania doskonalenia zawodowego osób pracujących lub działających w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży poprzez wprowadzanie innowacji i zwiększanie jakości i zakresu kształcenia i doskonalenia zawodowego, włącznie z nowymi metodami pedagogicznymi, metodami opartymi na ICT i korzystaniem z OER;
- poprawy zdolności organizacji działających w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży, w szczególności w obszarze rozwoju strategicznego, zarządzania organizacją, przywództwa, jakości oferty edukacyjnej, umiędzynarodawiania, równego dostępu i włączenia społecznego, jakościowych i ukierunkowanych działań przeznaczonych dla określonych grup;
- promowania równego dostępu i włączenia społecznego w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży, aby zapewnić wszystkim dostęp do wysokiej jakości nauczania oraz aby zapobiegać wczesnemu kończeniu nauki i propagować udział w życiu społecznym grup w niekorzystnej sytuacji;
- propagowania edukacji na rzecz przedsiębiorczości, aby zapewnić rozwój aktywności obywatelskiej, szanse na zatrudnienie i tworzenie nowych przedsiębiorstw (w tym przedsiębiorstw społecznych), wspierając przyszłe ścieżki edukacji i kariery osób fizycznych zgodnie z ich rozwojem osobistym i zawodowym;
- zwiększania uczestnictwa w uczeniu się i szans na rynku pracy dzięki rozwijaniu wysokiej jakości usług poradnictwa zawodowego, doradztwa zawodowego i wsparcia w tym zakresie;
- ułatwiania przechodzenia przez osoby uczące się przez różne poziomy i rodzaje kształcenia i szkolenia formalnego/pozaformalnego za pośrednictwem europejskich narzędzi odniesienia służących uznawaniu, poświadczaniu i zapewnianiu przejrzystości kompetencji i kwalifikacji.

Powyższe cele zostaną osiągnięte dzięki projektom, które:

- realizują cele polityki, odpowiadają na wyzwania i potrzeby w określonej dziedzinie (tj. szkolnictwa wyższego, kształcenia i szkolenia zawodowego, kształcenia szkolnego, kształcenia dorosłych, młodzieży); lub
- realizują cele polityki, odpowiadają na wyzwania i potrzeby dotyczące kilku dziedzin w ramach kształcenia, szkolenia i młodzieży.

Ponadto zgodnie z rocznym programem prac przyjętym przez Komisję status priorytetowy będzie nadany partnerstwom strategicznym, których celem jest:

- promowanie oceny umiejętności przekrojowych i propagowanie wykorzystywania praktycznych doświadczeń związanych z przedsiębiorczością w kształceniu, szkoleniu i pracy z młodzieżą;
- propagowanie doskonalenia zawodowego kadry i osób pracujących z młodzieżą w zakresie metod wykorzystujących ICT oraz wspieranie tworzenia i przyjmowania OER w różnych europejskich językach;
- ułatwianie poświadczania uczenia się pozaformalnego i nieformalnego i jego przenikania do formalnych ścieżek edukacyjnych;
- realizowanie co najmniej jednego priorytetu opisanego w rozdziałach wprowadzających „Kształcenie i szkolenie” oraz „Młodzież” w części B niniejszego przewodnika.

CZYM JEST PARTNERSTWO STRATEGICZNE?

Partnerstwa strategiczne oferują możliwości współpracy między organizacjami działającymi w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży oraz przedsiębiorstwami, organami publicznymi, organizacjami społeczeństwa obywatelskiego prowadzącymi działalność w różnych sektorach społeczno-ekonomicznych w celu wdrożenia innowacyjnych praktyk prowadzących do wysokiej jakości nauczania, szkolenia, uczenia się i pracy z młodzieżą, modernizacji instytucji i innowacji społecznych. Program Erasmus+ oferuje dużą elastyczność w zakresie działań, które można wdrożyć w ramach strategicznych partnerstw, pod warunkiem że we wniosku dotyczącym projektu wykaże się, iż działania te są najodpowiedniejsze do osiągnięcia celów określonych w odniesieniu do danego projektu.

JAKIE DZIAŁANIA SĄ WSPIERANE PRZEZ PARTNERSTWO STRATEGICZNE?

W trakcie trwania projektu partnerstwa strategiczne zazwyczaj mogą realizować szeroki wachlarz działań, na przykład:

- działania, które prowadzą do zacieśnienia współpracy między organizacjami w celu ustanowienia **wymiany praktyk**;
- działania promujące opracowywanie, wypróbowywanie lub wdrażanie **innowacyjnych praktyk** w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży;
- działania ułatwiające **uznawanie i poświadczanie wiedzy, umiejętności i kompetencji** zdobytych w ramach uczenia się formalnego, pozaformalnego i nieformalnego;
- działania w zakresie **współpracy między organami regionalnymi**, mające na celu promowanie rozwoju systemów kształcenia, szkolenia i na rzecz młodzieży oraz włączenia ich w działania związane z rozwojem lokalnym i regionalnym;
- inicjatywy transnarodowe promujące **zmysł przedsiębiorczości**, mające na celu wspieranie **aktywności obywatelskiej i przedsiębiorczości (w tym przedsiębiorczości społecznej)**.

W ramach partnerstw strategicznych można organizować również **szkolenia, działania z zakresu nauczania lub uczenia się** dla osób fizycznych, o ile wnoszą one wartość dodaną w realizację celów projektu.

KTO MOŻE UCZESTNICZYĆ W PARTNERSTWIE STRATEGICZNYM?

Partnerstwa strategiczne są otwarte dla wszelkich rodzajów organizacji działających w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży lub w innych sektorach społeczno-ekonomicznych oraz dla organizacji prowadzących działalność o charakterze ogólnym w odniesieniu do różnych dziedzin (np. organy lokalne i regionalne, ośrodki uznawania i zatwierdzania, izby handlowe, organizacje handlowe, centra poradnictwa, organizacje kulturalne). W zależności od celu projektu w partnerstwach strategicznych powinni uczestniczyć najbardziej odpowiedni i różnorodni partnerzy, co pozwoli na czerpanie korzyści z różnych doświadczeń, profili i szczególnej wiedzy fachowej oraz na osiągnięcie rezultatów projektu, które są znaczące i charakteryzują się wysoką jakością.

Z reguły partnerstwa strategiczne ukierunkowane są na współpracę między organizacjami, które ustanowiono w krajach uczestniczących w programie. Organizacje z krajów partnerskich mogą jednak angażować się w partnerstwo strategiczne w charakterze partnerów (a nie wnioskodawców), jeżeli ich uczestnictwo wnosi istotną wartość dodaną do projektu.

JAKIE KRYTERIA STOSUJE SIĘ DO OCENY PARTNERSTWA STRATEGICZNEGO?

Poniżej przedstawiono formalne kryteria, jakie musi spełnić partnerstwo strategiczne, aby kwalifikować się do otrzymania dofinansowania w ramach Erasmus+.

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

Kwalifikujące się organizacje uczestniczące	<p>Organizacją uczestniczącą może być każda organizacja publiczna lub prywatna ustanowiona w kraju uczestniczącym w programie lub w jakimkolwiek kraju partnerskim na świecie (zob. sekcja „Kraje kwalifikujące się” w załączniku A do niniejszego przewodnika).</p> <p>Przykładowo taką organizacją może być:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ instytucja szkolnictwa wyższego; ▪ szkoła/institut/centrum kształcenia (na dowolnym poziomie, od edukacji przedszkolnej po kształcenie na poziomie średnim II stopnia²⁰, w tym również kształcenie zawodowe i kształcenie dorosłych); ▪ organizacja niekomercyjna, stowarzyszenie, organizacja pozarządowa; ▪ publiczne lub prywatne małe, średnie lub duże przedsiębiorstwo (w tym przedsiębiorstwa społeczne); ▪ organ publiczny na szczeblu lokalnym, regionalnym lub krajowym; ▪ partner społeczny lub inny przedstawiciel życia zawodowego, w tym izby handlowe, organy branżowe, stowarzyszenia rzemieślnicze/zawodowe i związki zawodowe; ▪ instytut badawczy; ▪ fundacja; ▪ międzybranżowe centrum szkoleń; ▪ przedsiębiorstwa zapewniające wspólne szkolenia (szkolenia oparte na współpracy); ▪ organizacja kulturalna, biblioteka, muzeum; ▪ organ zapewniający usługi poradnictwa zawodowego, doradztwa zawodowego i informacyjne; ▪ organ poświadczający wiedzę, umiejętności i kompetencje zdobyte w drodze uczenia się pozaformalnego i nieformalnego; ▪ europejska młodzieżowa organizacja pozarządowa; ▪ grupa młodych osób pracujących z młodzieżą, lecz niekoniecznie w ramach organizacji młodzieżowych (tj. nieformalne grupy młodych ludzi²¹). <p>Instytucje szkolnictwa wyższego ustanowione w kraju uczestniczącym w programie muszą posiadać ważną Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego (ECHE). ECHE nie jest wymagana w przypadku instytucji szkolnictwa wyższego w krajach partnerskich, ale będą one musiały przestrzegać jej zasad.</p>
Kto może złożyć wniosek?	Wnioskodawcą może być każda organizacja uczestnicząca ustanowiona w kraju uczestniczącym w programie. Organizacja ta składa wniosek w imieniu wszystkich organizacji uczestniczących zaangażowanych w dany projekt.

²⁰ Należy odnieść się do wykazu kwalifikujących się szkół w każdym kraju. Aby uzyskać więcej informacji, należy skontaktować się z agencją narodową w danym kraju.

²¹ W przypadku grupy nieformalnej jeden z członków grupy przejmuje rolę przedstawiciela i odpowiedzialność w imieniu grupy.

Liczba i profil organizacji uczestniczących	<p>Partnerstwo strategiczne ma wymiar transnarodowy i angażuje co najmniej trzy organizacje pochodzące z trzech różnych krajów uczestniczących w programie. W momencie występowania z wnioskiem o dofinansowanie należy wskazać wszystkie organizacje uczestniczące.</p> <p>Poniższe rodzaje projektów mogą jednak angażować dwie organizacje pochodzące z przynajmniej dwóch krajów uczestniczących w programie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ partnerstwa strategiczne obejmujące wyłącznie szkoły; ▪ partnerstwa strategiczne propagujące współpracę między lokalnymi/regionalnymi władzami szkolnymi. W projekty te muszą być zaangażowane co najmniej dwa lokalne lub regionalne organy szkolne pochodzące z dwóch różnych krajów uczestniczących w programie²². W przypadku każdego kraju partnerstwo musi obejmować również przynajmniej:<ul style="list-style-type: none"> – jedną szkołę; oraz – jedną lokalną organizację działającą w innej dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży lub na rynku pracy; ▪ partnerstwa strategiczne w dziedzinie młodzieży.
Czas trwania projektu	<p>Partnerstwa strategiczne w dziedzinie młodzieży: od 6 miesięcy do 2 lat.</p> <p>Inne rodzaje partnerstw: 2 lub 3 lata.</p> <p>Czas trwania projektu należy określić na etapie składania wniosku na podstawie celu projektu i rodzaju działań zaplanowanych na okres realizacji projektu.</p> <p>W wyjątkowych przypadkach czas trwania partnerstwa strategicznego może zostać wydłużony o maksymalnie 6 miesięcy na wniosek beneficjenta oraz za zgodą agencji narodowej i pod warunkiem że całkowity czas trwania projektu nie przekracza 3 lat. W takim przypadku całkowita kwota dofinansowania nie ulegnie zmianie.</p>
Gdzie należy złożyć wniosek?	<p>W agencji narodowej w kraju, w którym ustanowiono organizację składającą wniosek.</p> <p>W odniesieniu do każdego terminu składania wniosków to samo konsorcjum partnerów może złożyć tylko jeden wniosek do jednej agencji narodowej.</p>
Kiedy należy złożyć wniosek?	<p>Partnerstwa strategiczne w dziedzinie młodzieży:</p> <p>wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o dofinansowanie do:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ dnia 30 kwietnia do godz. 12.00 (południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć między dniem 1 września tego samego roku a dniem 28 lutego następnego roku; ▪ dnia 1 października do godz. 12.00 (południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć między dniem 1 lutego a dniem 30 września następnego roku. <p>Inne rodzaje partnerstw:</p> <p>wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o dofinansowanie do:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ dnia 30 kwietnia do godz. 12.00 (południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć od dnia 1 września tego samego roku.
Jak należy złożyć wniosek?	<p>Informacje na temat sposobu składania wniosków znajdują się w części C niniejszego przewodnika.</p>

Jeżeli w ramach partnerstwa strategicznego przewiduje się szkolenia lub działania w zakresie nauczania lub uczenia się, oprócz kryteriów przedstawionych powyżej należy spełnić następujące kryteria:

²² Należy odnieść się do wykazu kwalifikujących się organizacji w każdym kraju.

Kwalifikujące się działania	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mobilność mieszana łącząca krótkoterminową mobilność fizyczną (poniżej 2 miesięcy) z mobilnością wirtualną; ▪ krótkoterminowe wymiany grup uczniów (trwające od 5 dni do 2 miesięcy); ▪ programy intensywne dla studentów (trwające od 5 dni do 2 miesięcy); ▪ długoterminowe programy mobilności uczniów (trwające 2–12 miesięcy); ▪ długoterminowe zlecenia w zakresie nauczania lub szkolenia (trwające 2–12 miesięcy); ▪ długoterminowe programy mobilności osób pracujących z młodzieżą (trwające 2–12 miesięcy); ▪ krótkoterminowe wspólne programy szkolenia kadry (trwające od 5 dni do 2 miesięcy). <p>Nie kwalifikują się działania w zakresie mobilności z krajów partnerskich lub do tych krajów przeznaczone dla osób uczących się oraz długoterminowe działania przeznaczone dla kadry lub osób pracujących z młodzieżą.</p>
Miejsce (miejsca) działania	Działania muszą odbywać się w krajach będących siedzibami organizacji uczestniczących w partnerstwie strategicznym.
Kwalifikujący się uczestnicy	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Studenci zarejestrowani w uczestniczącej instytucji szkolnictwa wyższego i zapisani na studia kończące się uzyskaniem uznawanego stopnia naukowego lub innego uznawanego poświadczenia odbycia edukacji w szkole wyższej do poziomu doktoratu włącznie (w programach intensywnych dla studentów i działaniach dotyczących mobilności mieszanej); ▪ praktykanci, studenci kształcenia i szkolenia zawodowego, dorośli słuchacze oraz osoby młode biorący udział w mobilności mieszanej; ▪ uczniowie w każdym wieku, którym towarzyszy kadra szkolna (w krótkoterminowych wymianach grup uczniów); ▪ uczniowie w wieku 14 lat i starsi uczący się w pełnym wymiarze czasu w szkole uczestniczącej w partnerstwie strategicznym (w długoterminowych programach mobilności uczniów); ▪ profesorowie, nauczyciele, osoby prowadzące szkolenia oraz kadra placówek kształcenia i administracji zatrudniona w organizacji uczestniczącej, osoby pracujące z młodzieżą.

Organizacje składające wnioski będą oceniane według odpowiednich **kryteriów wykluczających i kryteriów wyboru**. Więcej informacji można znaleźć w części C niniejszego przewodnika.

KRYTERIA PRYZNANIA DOFINANSOWANIA

W zależności od celów danego projektu, zaangażowanych organizacji uczestniczących, spodziewanego wpływu oraz innych elementów partnerstwa strategiczne mogą być różnej wielkości i dostosowywać pod tym kątem swoje działania. W uproszczeniu akcja ta umożliwi organizacjom uczestniczącym zdobycie doświadczenia w dziedzinie współpracy międzynarodowej oraz wzmocnienie ich potencjału, a także osiągnięcie wysokiej jakości innowacyjnych wyników. Ocena jakościowa projektu będzie proporcjonalna do celów współpracy i charakteru zaangażowanych organizacji.

Projekty będą oceniane według następujących kryteriów:

<p>Adekwatność projektu (maksymalnie 30 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adekwatność wniosku dotyczącego projektu w odniesieniu do: <ul style="list-style-type: none"> - celów europejskich strategii politycznych dotyczących co najmniej jednej dziedziny kształcenia, szkolenia i młodzieży; - celów i priorytetów danej akcji (zob. sekcja „Jakie są cele partnerstwa strategicznego?”). ▪ Zakres, w jakim: <ul style="list-style-type: none"> - wniosek dotyczący projektu opiera się na analizie prawdziwych i odpowiednich potrzeb; - cele są wyraźnie zdefiniowane, realistyczne i dotyczą kwestii istotnych dla organizacji uczestniczących i grup docelowych; - wniosek dotyczący projektu jest odpowiedni dla tworzenia synergii między różnymi dziedzinami kształcenia, szkolenia i młodzieży; - wniosek dotyczący projektu jest innowacyjny lub uzupełnia inne inicjatywy przeprowadzone już przez organizacje uczestniczące; - wniosek dotyczący projektu wnosi wartość dodaną na poziomie UE dzięki wynikom, które nie zostałyby osiągnięte, gdyby działania były prowadzone w jednym kraju.
<p>Jakość planu projektu i jego realizacji (maksymalnie 20 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przejrzystość, kompletność i jakość programu prac, w tym odpowiednie etapy przygotowania, wdrażania, monitorowania, oceny i rozpowszechniania rezultatów. ▪ Spójność celów projektu i proponowanych działań. ▪ Jakość i wykonalność proponowanej metodyki. ▪ Istnienie i adekwatność środków kontroli jakości w celu zapewnienia wysokiej jakości realizacji projektu, ukończenia jej w terminie i zgodnie z przewidywanym budżetem. ▪ Zakres, w jakim projekt jest racjonalny pod względem kosztów i zapewnia przydzielenie odpowiednich zasobów na każde działanie. <p>Jeżeli w ramach projektu planuje się szkolenia lub działania w zakresie nauczania lub uczenia się:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ zakres, w jakim działania te są właściwe w odniesieniu do celów projektu i angażują odpowiednią liczbę uczestników; ▪ jakość ustaleń dotyczących uznawania i poświadczania efektów uczenia się uczestników zgodna z unijnymi narzędziami i zasadami przejrzystości i uznawalności.
<p>Jakość zespołu odpowiedzialnego za projekt i treść ustaleń dotyczących współpracy (maksymalnie 20 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zakres, w jakim: <ul style="list-style-type: none"> - projekt obejmuje odpowiednie połączenie uzupełniających organizacji uczestniczących o profilu, doświadczeniu i wiedzy fachowej niezbędnych do skutecznej realizacji wszystkich aspektów projektu; - podział obowiązków i zadań przewiduje zaangażowanie i czynny udział wszystkich organizacji uczestniczących; - jeżeli ma to znaczenie w odniesieniu do rodzaju projektu, projekt przewiduje uczestnictwo organizacji z różnych dziedzin kształcenia, szkolenia, pracy na rzecz młodzieży i innych sektorów społeczno-ekonomicznych; - projekt angażuje nowe instytucje w daną akcję. ▪ Istnienie skutecznych mechanizmów koordynacji i komunikacji między organizacjami uczestniczącymi oraz z innymi odpowiednimi zainteresowanymi stronami. ▪ W stosownych przypadkach zakres, w jakim zaangażowanie organizacji uczestniczącej z kraju partnerskiego wnosi istotną wartość dodaną do projektu (jeżeli warunek ten nie jest spełniony, projekt nie zostanie uwzględniony w procedurze wyboru).

Wpływ i rozpowszechnianie (maksymalnie 30 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jakość środków stosowanych do oceny rezultatów projektu. ▪ Potencjalny wpływ projektu:<ul style="list-style-type: none"> - na uczestników i organizacje uczestniczące w trakcie realizacji projektu i po jego zakończeniu; - na podmioty inne niż organizacje i osoby fizyczne bezpośrednio uczestniczące w projekcie na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym lub europejskim. ▪ Jakość planu rozpowszechniania rezultatów: stosowność i jakość środków mających na celu wymianę rezultatów projektu wśród organizacji uczestniczących lub poza nimi. ▪ W stosownych przypadkach zakres, w jakim we wniosku dotyczącym projektu opisano sposób, w jaki powstałe materiały, dokumenty i media będą bezpłatnie udostępniane i promowane na podstawie licencji otwartych, przy czym wniosek ten nie zawiera nieproporcjonalnych ograniczeń. ▪ Jakość planów zapewniających trwałość projektu: zdolność projektu do wywierania wpływu i generowania rezultatów po całkowitym wykorzystaniu dofinansowania UE.
---	--

Aby wnioski dotyczące projektów mogły zostać rozpatrzone pod kątem przyznania dofinansowania, muszą uzyskać co najmniej 60 punktów. Ponadto muszą uzyskać co najmniej połowę maksymalnej liczby punktów w każdej kategorii wymienionych powyżej kryteriów przyznania dofinansowania (tj. przynajmniej 15 punktów w przypadku kategorii „Adekwatność projektu” i „Wpływ i rozpowszechnianie”; 10 punktów w przypadku kategorii „Jakość planu projektu i jego realizacji” oraz „Jakość zespołu odpowiedzialnego za projekt i treści ustaleń dotyczących współpracy”).

CO JESZCZE NALEŻY WIEDZIEĆ NA TEMAT TEJ AKCJI?

Więcej obowiązkowych kryteriów i dodatkowych użytecznych informacji oraz przykłady projektów dotyczące tej akcji można znaleźć w załączniku I do niniejszego przewodnika. Zainteresowanym organizacjom zaleca się dokładne przeczytanie odpowiednich sekcji tego załącznika przed złożeniem wniosku o przyznanie wsparcia finansowego.

JAKIE SĄ ZASADY FINANSOWANIA?

Zakres partnerstw strategicznych będzie obejmował zarówno stosunkowo nieskomplikowane projekty współpracy między organizacjami prowadzącymi działalność na małą skalę (takimi jak szkoły lub nieformalne grupy młodych ludzi), jak i bardziej wyszukane i duże projekty ukierunkowane na opracowywanie i wymianę innowacyjnych wyników we wszystkich dziedzinach kształcenia, szkolenia i młodzieży. Wydatki ponoszone przy realizacji różnych rodzajów projektów będą się odpowiednio różnić.

W związku z tym proponowany model finansowania składa się z zestawu pozycji kosztów, spośród których wnioskodawcy będą dokonywać wyboru według odpowiadających im działań, jakie chcą podjąć, oraz rezultatów, jakie chcą osiągnąć. Pierwsze dwie pozycje, tj. „Zarządzanie projektem i jego realizacja” oraz „Spotkania w ramach projektów transnarodowych”, stanowią pozycje kosztów, o pokrycie których mogą ubiegać się podmioty zaangażowane we wszystkie partnerstwa strategiczne, ponieważ przewidują udział w kosztach, jakie będą ponoszone w przypadku wszystkich projektów. Pozostałe pozycje kosztów można wybrać wyłącznie w ramach projektów, których cele są bardziej istotne w kontekście rezultatów/produktów pracy intelektualnej, rozpowszechniania rezultatów lub zintegrowanego nauczania, szkolenia i działań w zakresie uczenia się. Ponadto, jeżeli uzasadniają to działania/rezultaty projektu, pokryte mogą zostać koszty nadzwyczajne i koszty związane z uczestnictwem osób o specjalnych potrzebach.

Budżet projektu należy opracować według następujących zasad finansowania (w euro):

Maksymalne dofinansowanie partnerstwa strategicznego wynosi: 150 000 EUR na rok (tj. 12 500 EUR na miesiąc)

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota		Zasada alokacji
Zarządzanie projektem i jego realizacja	Zarządzanie projektem (tj. planowanie, kwestie finansowe, koordynacja i komunikacja między partnerami itp.); materiały, narzędzia, podejścia itd. dotyczące uczenia się/nauczania/szkolenia na małą skalę. Wirtualna współpraca i działania w zakresie projektów lokalnych (np. prace projektowe w szkołach z osobami uczącymi się, działania związane z pracą z młodzieżą, organizowanie i zapewnianie opieki pedagogicznej w ramach działań w zakresie uczenia się/działań szkoleniowych stanowiących element projektów itd.); informowanie, promowanie i rozpowszechnianie (np. broszury, ulotki, informacje na stronach internetowych itd.).	Koszty jednostkowe	Wkład w działania organizacji koordynującej: 500 EUR na miesiąc	Maksymalnie 2 750 EUR na miesiąc	Na podstawie czasu trwania partnerstwa strategicznego oraz liczby zaangażowanych organizacji uczestniczących.
		Koszty jednostkowe	Wkład w działania pozostałych organizacji uczestniczących: 250 EUR na organizację uczestniczącą na miesiąc		
Spotkania w ramach projektów transnarodowych	Uczestnictwo w spotkaniach partnerów projektu, których gospodarzem jest jedna z organizacji uczestniczących, celem realizacji i koordynacji. Wkład w koszty podróży i utrzymania.	Koszty jednostkowe	W przypadku odległości wynoszących od 100 do 1 999 km: 575 EUR na uczestnika na spotkanie	Maksymalnie 23 000 EUR na rok	Warunek: wnioskodawcy muszą uzasadnić potrzebę odbywania spotkań pod względem liczby spotkań i zaangażowanych uczestników. Odległości należy obliczać, korzystając z kalkulatora odległości dostępnego na stronach Komisji Europejskiej dotyczących programu Erasmus+.
			W przypadku odległości wynoszących 2 000 km lub więcej: 760 EUR na uczestnika na spotkanie		

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Rezultaty pracy intelektualnej	Rezultaty pracy intelektualnej/materialne produkty projektu (takie jak programy nauczania, materiały pedagogiczne i materiały do pracy z młodzieżą, otwarte zasoby edukacyjne (OER), narzędzia informatyczne, analizy, badania, metody partnerskiego uczenia się itd.).	Koszty jednostkowe	B1.1 na osobę zarządzającą na dzień pracy przy projekcie	Warunek: oczekuje się, że koszty kadrowe na osoby zarządzające i pracowników administracji zostały ujęte w pozycji „Zarządzanie projektem i jego realizacja”. Aby zapobiec ewentualnemu pokryciu się z tą pozycją, wnioskodawcy będą musieli uzasadnić rodzaj i wysokość kosztów kadrowych, o jakie się ubiegają w związku z każdym zaproponowanym rezultatem. Rezultaty te powinny być istotne pod względem jakości i ilości, aby kwalifikować się do tego rodzaju dofinansowania.
			B1.2 na naukowca/nauczyciela/osobę prowadzącą szkolenie/osobę pracującą z młodzieżą na dzień pracy przy projekcie	
			B1.3 na technika na dzień pracy przy projekcie	
			B1.4 na pracownika administracji na dzień pracy przy projekcie	
Wydarzenia upowszechniające rezultaty pracy intelektualnej	Wkład w koszty związane z organizacją krajowych i transnarodowych konferencji/seminariów/wydarzeń mających na celu wymianę i rozpowszechnianie rezultatów pracy intelektualnej zrealizowanych w ramach projektu. Wydarzenia dotyczące upowszechniania i wdrażania rezultatów i produktów intelektualnych odbywające się w kraju partnerskim nie kwalifikują się do finansowania.	Koszty jednostkowe	100 EUR na uczestnika lokalnego (tj. uczestnika z kraju, w którym odbywa się dane wydarzenie)	Warunek: wsparcie wydarzeń upowszechniających rezultaty pracy intelektualnej jest zapewniane wyłącznie, jeżeli mają one bezpośredni związek z rezultatami intelektualnymi projektu. Projekt, który nie otrzymał dofinansowania na rzecz pracy intelektualnej, nie może otrzymać wsparcia na organizację wydarzeń upowszechniających rezultaty pracy intelektualnej.
			200 EUR na uczestnika międzynarodowego (tj. uczestnika z innego kraju)	
Koszty nadzwyczajne	Wkład w koszty rzeczywiste związane ze zlecaniem podwykonawstwa lub zakupem towarów i usług.	Część kosztów kwalifikowalnych	75% kosztów kwalifikowalnych Maksymalnie 50 000 EUR na projekt	Warunek: podwykonawstwo musi być związane z usługami, które nie mogą być bezpośrednio świadczone przez organizacje uczestniczące z należycie uzasadnionych powodów. Sprzęt nie może obejmować zwykłego sprzętu biurowego lub sprzętu zazwyczaj wykorzystywanego przez organizacje uczestniczące.
Wsparcie związane ze	Koszty dodatkowe bezpośrednio związane z	Część kosztów	100% kosztów kwalifikowalnych	Warunek: wniosek o przyznanie tych kosztów należy uzasadnić w

specjalnymi potrzebami	niepełnosprawnymi uczestnikami.	kwalifikowalnych		formularzu wniosku.
-----------------------------------	---------------------------------	------------------	--	---------------------

ZASADY FINANSOWANIA SZKOLEŃ TRANSNARODOWYCH ORAZ DZIAŁAŃ W ZAKRESIE NAUCZANIA I UCZENIA SIĘ W RAMACH PARTNERSTWA STRATEGICZNEGO (FINANSOWANIE OPCJONALNE)

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota		Zasada alokacji
Podróż	Wkład w koszty podróży uczestników, w tym osób towarzyszących, z miejsca zamieszkania do miejsca działania i z powrotem.	Koszty jednostkowe	W przypadku odległości wynoszących od 100 do 1 999 km: 275 EUR na uczestnika		Warunek: wnioskodawcy będą musieli uzasadnić, że działania dotyczące mobilności są konieczne, aby osiągnąć cele i rezultaty danego projektu. Odległości należy obliczać, korzystając z kalkulatora odległości dostępnego na stronach Komisji Europejskiej dotyczących programu Erasmus+.
			W przypadku odległości wynoszących 2 000 km lub więcej: 360 EUR na uczestnika		
Wsparcie indywidualne	Koszt jednostkowy na dzień pokrywający utrzymanie uczestników w trakcie trwania działania.	Koszty jednostkowe	Długoterminowe zlecenia w zakresie nauczania lub szkolenia	do 14 dnia działania: B1.5 na dzień na uczestnika + od 15. do 60. dnia działania: B1.6 na dzień na uczestnika + od 61. dnia działania oraz do 12 miesięcy: B1.7 na dzień na uczestnika	
			Długoterminowe programy mobilności osób pracujących z młodzieżą		
			Krótkoterminowe wspólne programy szkolenia kadry	do 14. dnia działania: 100 EUR na dzień na uczestnika + od 15. do 60. dnia działania: 70 EUR na dzień na uczestnika	
			Długoterminowa mobilność uczniów	B1.8 na miesiąc na uczestnika	
			Krótkoterminowe działania przeznaczone dla osób uczących się (mobilność mieszana, krótkoterminowa mobilność uczniów, programy intensywne):	do 14. dnia działania: 55 EUR na dzień na uczestnika + od 15. do 60. dnia działania: 40 EUR na dzień na uczestnika	

Wsparcie językowe	Koszty związane ze wsparciem oferowanym uczestnikom w celu poprawy znajomości języka, w jakim prowadzone jest działanie.	Koszty jednostkowe	Wyłącznie w przypadku działań trwających od 2 do 12 miesięcy: 150 EUR na uczestnika potrzebującego wsparcia językowego	Warunek: wniosek o przyznanie wsparcia finansowego należy uzasadnić w formularzu wniosku.
--------------------------	--	--------------------	--	---

TABELA A – REZULTATY PRACY INTELEKTUALNEJ (KWOTY W EURO NA DZIEŃ)

Dofinansowanie to można wykorzystać na pokrycie kosztów kadrowych ponoszonych przez organizacje uczestniczące w projekcie na wytworzenie rezultatów pracy intelektualnej. Kwoty zależą od: a) profilu kadry zaangażowanej w realizację projektu; oraz b) kraju organizacji uczestniczącej, z którego pochodzi zaangażowana kadra.

	Osoba zarządzająca	Nauczyciel/ osoba prowadząca szkolenie/ naukowiec/ osoba pracująca z młodzieżą	Technik	Pracownik administracji
	B1.1	B1.2	B1.3	B1.4
Dania, Irlandia, Luksemburg, Holandia, Austria, Szwecja, Liechtenstein, Norwegia, Szwajcaria	294	241	190	157
Belgia, Niemcy, Francja, Włochy, Finlandia, Wielka Brytania, Islandia	280	214	162	131
Czechy, Grecja, Hiszpania, Cypr, Malta, Portugalia, Słowenia	164	137	102	78
Bułgaria, Estonia, Chorwacja, Łotwa, Litwa, Węgry, Polska, Rumunia, Słowacja, była jugosłowiańska republika Macedonii, Turcja	88	74	55	39

TABELA B – REZULTATY PRACY INTELEKTUALNEJ (KWOTY W EURO NA DZIEŃ)

Dofinansowanie to można wykorzystać na pokrycie kosztów kadrowych ponoszonych przez organizacje uczestniczące w projekcie na wytworzenie rezultatów pracy intelektualnej. Kwoty zależą od: a) profilu kadry zaangażowanej w realizację projektu; oraz b) kraju organizacji uczestniczącej, z którego pochodzi zaangażowana kadra.

	Osoba zarządzająca	Nauczyciel/osoba prowadząca szkolenie/naukowiec/osoba pracująca z młodzieżą	Technik	Pracownik administracji
	B1.1	B1.2	B1.3	B1.4
Australia, Kanada, Katar, Kuwejt, Makao, Monako, San Marino, Stany Zjednoczone Ameryki Północnej	294	241	190	157
Andora, Brunei, Japonia, Nowa Zelandia, Singapur, Watykan, Zjednoczone Emiraty Arabskie	280	214	162	131
Arabia Saudyjska, Bahamy, Bahrajn, Gwinea Równikowa, Hong Kong, Izrael, Republika Korei, Oman, Tajwan	164	137	102	78
Afganistan, Albania, Algieria, Angola, Antigua i Barbuda, Argentyna, Armenia, Azerbejdżan, Bangladesz, Barbados, Belize, Benin, Bhutan, Białoruś, Boliwia, Bośnia i Hercegowina, Botswana, Brazylia, Burkina Faso, Burundi, Chile, Chiny, Czad, Czarnogóra, Dominika, Dominikana, Dżibuti, Egipt, Ekwador, Erytrea, Etiopia, Fidżi, Filipiny, Gabon, Gambia, Ghana, Grenada, Gruzja, Gujana, Gwatemala, Gwinea, Gwinea Bissau, Haiti, Honduras, Indie, Indonezja, Irak, Iran, Jamajka, Jemen, Jordania, Kambodża, Kamerun, Kazachstan, Kenia, Kirgistan, Kiribati, Kolumbia, Komory, Kongo (Brazzawille), Kongo (Kinszasa), Korea Północna (KRLD), Kosowo, Kostaryka, Kuba, Laos, Lesotho, Liban, Liberia, Libia, Madagaskar, Malawi, Malediwy, Malezja, Mali, Maroko, Mauretania, Mauritius, Meksyk, Mikronezja, Mjanma (Birma), Mołdawia, Mongolia, Mozambik, Namibia, Nauru, Nepal, Niger, Nigeria, Nikaragua, Niue, Pakistan, Palau, Palestyna, Panama, Papua Nowa Gwinea, Paragwaj, Peru, Republika Południowej Afryki, Republika Środkowoafrykańska, Republika Zielonego Przylądka, Rosja, Rwanda, Saint Kitts i Nevis, Saint Lucia, Saint Vincent i Grenadyny, Salwador, Samoa, Senegal, Serbia, Seszele, Sierra Leone, Somalia, Sri Lanka, Suazi, Sudan, Surinam, Syria, Tadżykistan, Tajlandia, Tanzania, Timor Wschodni, Togo, Tonga, Trinidad i Tobago, Tunezja, Turkmenistan, Tuvalu, Uganda, Ukraina, Urugwaj, Uzbekistan, Vanuatu, Wenezuela, Wietnam, Wybrzeże Kości Słoniowej, Wyspy Cooka, Wyspy Marshalla, Wyspy Salomona, Wyspy Świętego Tomasza i Książęca, Zambia, Zimbabwe	88	74	55	39

TABELA C – UTRZYMANIE UCZESTNIKÓW TRANSNARODOWYCH SZKOLEŃ ORAZ DZIAŁAŃ W ZAKRESIE NAUCZANIA I UCZENIA SIĘ (W EURO NA DZIEŃ/MIESIĄC)

Skale kosztów jednostkowych zmieniają się według: a) rodzaju mobilności; oraz b) kraju, w którym odbywa się dane działanie:

	Długoterminowe zlecenia w zakresie nauczania lub szkolenia – mobilność osób pracujących z młodzieżą (w euro na dzień)			Długoterminowe działania dla uczniów (w euro na miesiąc)
	B1.5	B1.6	B1.7	B1.8
Belgia	105	74	53	110
Bułgaria	105	74	53	70
Czechy	105	74	53	90
Dania	120	84	60	145
Niemcy	90	63	45	110
Estonia	75	53	38	85
Irlandia	120	84	60	125
Grecja	105	74	53	100
Hiszpania	90	63	45	105
Francja	105	74	53	115
Chorwacja	75	53	38	90
Włochy	105	74	53	115
Cypr	105	74	53	110
Łotwa	90	63	45	80
Litwa	75	53	38	80
Luksemburg	105	74	53	110
Węgry	105	74	53	90
Malta	90	63	45	110
Holandia	120	84	60	110
Austria	105	74	53	115
Polska	105	74	53	85
Portugalia	90	63	45	100
Rumunia	105	74	53	60
Słowenia	75	53	38	85
Słowacja	90	63	45	95
Finlandia	105	74	53	125
Szwecja	120	84	60	115
Wielka Brytania	120	84	60	140
była jugosłowiańska republika Macedonii	90	63	45	60
Islandia	105	74	53	135
Liechtenstein	105	74	53	120
Norwegia	105	74	53	135
Szwajcaria	105	74	53	130
Turcja	105	74	53	80

SOJUSZE NA RZECZ WIEDZY

JAKIE SĄ CELE SOJUSZU NA RZECZ WIEDZY?

Sojusze na rzecz wiedzy mają na celu zwiększenie zdolności innowacyjnych Europy oraz wspieranie innowacyjności w szkolnictwie wyższym, przedsiębiorstwach i w szerszym środowisku społeczno-ekonomicznym. Ich celem jest osiągnięcie przynajmniej jednego z poniższych założeń:

- opracowanie nowych, innowacyjnych i multidyscyplinarnych sposobów podejścia do nauczania i uczenia się;
- pobudzenie przedsiębiorczości i rozwijanie umiejętności przedsiębiorczych wśród kadry zajmującej się nauczaniem w instytucjach szkolnictwa wyższego i w przedsiębiorstwach;
- ułatwianie wymiany, przepływu i współtworzenia wiedzy.

Ponadto zgodnie z rocznym programem prac przyjętym przez Komisję status priorytetowy będzie nadany projektom, w ramach których realizuje się co najmniej jeden odpowiedni priorytet opisany we wstępnych rozdziałach dotyczących „Kształcenia i szkolenia” w części B niniejszego przewodnika.

CZYM JEST SOJUSZ NA RZECZ WIEDZY?

Sojusze na rzecz wiedzy są transnarodowymi, ustrukturyzowanymi i ukierunkowanymi na rezultaty projektami realizowanymi w szczególności między instytucjami szkolnictwa wyższego a biznesem. Sojusze na rzecz wiedzy są otwarte na każdą dyscyplinę, sektor i współpracę międzysektorową. Partnerzy w ramach tych sojuszy mają wspólne cele i współpracują, aby osiągnąć wyniki i rezultaty korzystne dla obu stron.

Sojusze na rzecz wiedzy mają wywierać krótko- i długoterminowy wpływ na wszelkiego rodzaju zainteresowane strony zaangażowane w projekt na poziomie indywidualnym, organizacyjnym i systemowym.

Z reguły sojusze na rzecz wiedzy ukierunkowane są na współpracę między organizacjami, które zostały ustanowione w krajach uczestniczących w programie. Organizacje z krajów partnerskich mogą jednak uczestniczyć w sojuszu na rzecz wiedzy w charakterze partnerów (a nie wnioskodawców), jeżeli ich uczestnictwo wnosi istotną wartość dodaną do projektu.

JAKIE DZIAŁANIA WSPIERA SIĘ W RAMACH TEJ AKCJI?

W ramach sojuszy na rzecz wiedzy wdraża się spójny i kompleksowy zbiór powiązanych działań, które są elastyczne i które można dostosować do różnych aktualnych i przyszłych kontekstów oraz do zmian w całej Europie. Poniższa lista przedstawia przykłady zbiorów działań:

- **Pobudzenie innowacyjności w szkolnictwie wyższym, biznesie i w szerszym środowisku społeczno-ekonomicznym:**
  - wspólny rozwój i wdrażanie nowych metod uczenia się i nauczania (takich jak nowe multidyscyplinarne programy nauczania, nauczanie i uczenie się skoncentrowane na osobie uczącej się i oparte na rozwiązywaniu rzeczywistych problemów);
  - organizowanie trwałych programów i działań edukacyjnych we współpracy z przedsiębiorstwami i wewnątrz nich;
  - wspólne opracowywanie rozwiązań trudnych problemów, innowacja produktowa i procesowa (wspólna praca studentów, profesorów i specjalistów).
- **Rozwijanie podejścia przedsiębiorczego i umiejętności z zakresu przedsiębiorczości:**
  - tworzenie systemów uczenia się umiejętności przekrojowych i stosowania ich w programach szkolnictwa wyższego przygotowywanych we współpracy z przedsiębiorstwami, mających na celu zwiększenie szans na zatrudnienie, pobudzenie kreatywności oraz rozwoju nowych ścieżek kariery;
  - wprowadzanie kształcenia w zakresie przedsiębiorczości w ramy każdej dyscypliny, aby zapewnić studentom, naukowcom, kadry i pedagogom wiedzę, umiejętności i motywację niezbędne do angażowania się w działania w zakresie przedsiębiorczości na różnorodnych polach;
  - otwieranie nowych możliwości uczenia się dzięki praktycznemu zastosowaniu umiejętności z zakresu przedsiębiorczości w tworzeniu podmiotów rozpoczynających działalność gospodarczą i firm odpryskowych, co może wiązać się z komercjalizacją nowych usług, produktów i prototypów lub do tego prowadzić.
- **Pobudzenie przepływu i wymiany wiedzy między instytucjami szkolnictwa wyższego a przedsiębiorstwami:**

- o związane z zakresem studiów działania w przedsiębiorstwach, które stanowią nieodłączny element programu nauczania, są uznawane i za które przysługują punkty zaliczeniowe;
- o struktury do badania i testowania środków innowacyjnych;
- o wymiany studentów, naukowców, kadry zajmującej się nauczaniem i pracowników spółek na ograniczony czas;
- o zaangażowanie kadry spółki w nauczanie i prowadzenie badań.

Sojusze na rzecz wiedzy mogą organizować działania w zakresie mobilności studentów, naukowców i kadry, o ile działania te wspierają/uzupełniają inne działania sojuszu i wnoszą wartość dodaną w realizację celów projektu. Działania w zakresie mobilności nie są głównymi działaniami sojuszu na rzecz wiedzy; rozszerzanie i zwiększanie zakresu tych działań wymagałoby wsparcia za pośrednictwem Akcji 1 przedmiotowego programu lub innych instrumentów finansowania.

JAKIE SĄ ZASADNICZE CECHY SOJUSZU NA RZECZ WIEDZY?

Najważniejszymi cechami sojuszy na rzecz wiedzy są:

innowacyjność w szkolnictwie wyższym i innowacyjność dzięki szkolnictwu wyższemu w przedsiębiorstwach i ich środowisku społeczno-ekonomicznym: innowacyjność traktuje się jako cechę konkretnego projektu w oparciu o stan wiedzy naukowej i technicznej i związaną z kontekstem partnerstw i z badanymi potrzebami; trwałość współpracy między uniwersytetami a biznesem. Podstawą sukcesu sojuszy na rzecz wiedzy jest silne i zaangażowane partnerstwo zakładające jednakowe uczestnictwo przedsiębiorstw i instytucji szkolnictwa wyższego. Rola i wkład każdej organizacji uczestniczącej i każdego partnera stowarzyszonego muszą mieć charakter szczególny i uzupełniający; wpływ wykraczający poza czas trwania projektu i poza organizacje zaangażowane w sojusz. Oczekuje się, że partnerstwo i działania będą trwałe. Zmiany w instytucjach szkolnictwa wyższego i w przedsiębiorstwach muszą być mierzalne. Wyniki i rozwiązania muszą być możliwe do przekazania oraz dostępne dla szerszego odbiorcy.

Sojusze na rzecz wiedzy są wysoce konkurencyjną częścią programu Erasmus+. Przyjęte wnioski dotyczące projektów charakteryzują się następującymi wspólnymi cechami:

wiarygodnymi relacjami między instytucjami szkolnictwa wyższego a przedsiębiorstwami: sojusze na rzecz wiedzy muszą wykazywać zaangażowanie i wartość dodaną wszystkich partnerów, co wymaga silnego i zrównoważonego zaangażowania zarówno sektora przedsiębiorstw, jak i sektora szkolnictwa wyższego. Dobrze opracowany wniosek dotyczący projektu jest wynikiem ścisłej współpracy między potencjalnymi partnerami;

innowacyjnym i transnarodowym charakterem projektu, widocznym w odniesieniu do wszystkich kryteriów.

Właściwa analiza potrzeb wyjaśnia podstawy wniosku dotyczącego projektu, wpływa na dobór partnerów, nadaje wnioskowi dotyczącemu projektu szczególny charakter, pomaga podnieść jego potencjał pod względem wpływu oraz zapewnia silne zaangażowanie odbiorców końcowych i grup docelowych w działania w zakresie projektu.

JAKĄ ROLĘ PEŁNIĄ ORGANIZACJE UCZESTNICZĄCE W SOJUSZU NA RZECZ WIEDZY?

Wnioskodawca/koordynator: organizacja uczestnicząca, która składa wniosek dotyczący projektu w imieniu wszystkich partnerów. Koordynator ponosi pełną odpowiedzialność za zapewnienie realizacji projektu zgodnie z umową. Koordynator ma następujące obowiązki:

reprezentuje sojusz i działa w jego imieniu przed Komisją Europejską;
ponosi odpowiedzialność finansową i prawną za właściwą pod względem operacyjnym, administracyjnym i finansowym realizację całego projektu;
koordynuje sojusz we współpracy z partnerami projektu.

Pełnoprawni partnerzy: organizacje uczestniczące, które aktywnie przyczyniają się do utworzenia sojuszu na rzecz wiedzy. Każdy pełnoprawny partner musi podpisać upoważnienie, za pośrednictwem którego sygnatariusz udziela koordynatorowi pełnomocnictwa do działania w jego imieniu w czasie realizacji projektu. To samo dotyczy partnerów z krajów partnerskich.

Partnerzy stowarzyszeni (opcjonalnie): sojusze na rzecz wiedzy mogą angażować partnerów stowarzyszonych, którzy wnoszą wkład w działania sojuszu na rzecz wiedzy. Nie podlegają oni wymogom umownym, ponieważ nie otrzymują finansowania. Należy jednak jasno opisać ich zaangażowanie w projekt i jego części oraz rolę, jaką w nich odgrywają.

JAKIE KRYTERIA STOSUJE SIĘ DO OCENY WNIOSKU DOTYCZĄCEGO PROJEKTU SOJUSZU NA RZECZ WIEDZY?

Poniżej przedstawiono formalne kryteria, jakie musi spełnić wniosek dotyczący projektu sojuszu na rzecz wiedzy, aby kwalifikować się do otrzymania dofinansowania w ramach programu Erasmus+.

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

Kwalifikujące się organizacje uczestniczące	<p>Organizacją uczestniczącą może być każda organizacja publiczna lub prywatna ustanowiona w kraju uczestniczącym w programie lub w jakimkolwiek kraju partnerskim na świecie (zob. sekcja „Kraje kwalifikujące się” w części A niniejszego przewodnika).</p> <p>Przykładowo taką organizacją może być:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ instytucja szkolnictwa wyższego; ▪ publiczne lub prywatne małe, średnie lub duże przedsiębiorstwo (w tym przedsiębiorstwa społeczne); ▪ instytut badawczy; ▪ organ publiczny na szczeblu lokalnym, regionalnym lub krajowym; ▪ organizacja działająca w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży; ▪ pośrednik lub stowarzyszenie reprezentujące organizacje właściwe w dziedzinie kształcenia, szkolenia lub młodzieży; ▪ pośrednik lub stowarzyszenie reprezentujące przedsiębiorstwa; ▪ organ akredytacyjny, jednostka certyfikująca lub organ kwalifikujący. <p>Instytucje szkolnictwa wyższego ustanowione w kraju uczestniczącym w programie muszą posiadać ważną Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego (ECHE). Karta Erasmusa dla szkolnictwa wyższego nie jest wymagana w przypadku uczestniczących instytucji szkolnictwa wyższego z krajów partnerskich.</p>
Kto może złożyć wniosek?	<p>Wnioskodawcą może być każda organizacja uczestnicząca ustanowiona w kraju uczestniczącym w programie. Organizacja ta składa wniosek w imieniu wszystkich organizacji uczestniczących zaangażowanych w dany projekt.</p>
Liczba organizacji uczestniczących	<p>Sojusze na rzecz wiedzy mają charakter transnarodowy i obejmują co najmniej sześć niezależnych organizacji z co najmniej trzech państw uczestniczących w programie, z których co najmniej dwie organizacje są instytucjami szkolnictwa wyższego i co najmniej dwie są przedsiębiorstwami.</p>
Czas trwania projektu	<p>2 lub 3 lata. Czas trwania projektu należy określić na etapie składania wniosku na podstawie celu projektu i rodzaju działań zaplanowanych na okres realizacji projektu.</p> <p>W wyjątkowych przypadkach, na wniosek beneficjenta i za zgodą agencji wykonawczej, czas trwania sojuszu na rzecz wiedzy może zostać przedłużony o maksymalnie 6 miesięcy. W takim przypadku całkowita kwota dofinansowania nie ulegnie zmianie.</p>
Gdzie należy złożyć wniosek?	<p>W Agencji Wykonawczej ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego z siedzibą w Brukseli.</p>
Kiedy należy złożyć wniosek?	<p>Wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o dofinansowanie najpóźniej do dnia 3 kwietnia do godz. 12.00 (południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć nie wcześniej niż w dniu 1 listopada tego samego roku.</p>
Jak należy złożyć wniosek?	<p>Informacje na temat sposobu składania wniosków znajdują się w części C niniejszego przewodnika.</p>

Organizacje składające wnioski będą oceniane według odpowiednich **kryteriów wykluczających i kryteriów wyboru**. Więcej informacji można znaleźć w części C niniejszego przewodnika.

KRYTERIA PRYZNANIA DOFINANSOWANIA

Projekt będzie oceniany według następujących kryteriów:

Adekwatność wniosku dotyczącego projektu (maksymalnie 25 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cel: wniosek dotyczący projektu jest istotny w odniesieniu do celów danej akcji (zob. sekcja „Jakie są cele sojuszu na rzecz wiedzy”). ▪ Spójność: cele opierają się na solidnej analizie potrzeb, są wyraźnie zdefiniowane, realistyczne i dotyczą kwestii istotnych dla organizacji uczestniczących i dla danej akcji. ▪ Innowacyjność: we wniosku dotyczącym projektu uwzględnia się najnowsze metody i techniki, co skutkuje innowacyjnymi wynikami i rozwiązaniami w ramach konkretnego projektu. ▪ Europejska wartość dodana: wniosek dotyczący projektu wyraźnie wykazuje wartość dodaną uzyskaną w wyniku transnarodowego charakteru projektu oraz potencjalną możliwość przenoszenia.
Jakość planu projektu i jego realizacji (maksymalnie 30 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Spójność: we wniosku dotyczącym projektu przedstawiono spójny i kompleksowy zbiór właściwych działań mających na celu zaspokojenie zidentyfikowanych potrzeb oraz prowadzących do oczekiwanych wyników. ▪ Struktura: program prac jest jasny i zrozumiały oraz obejmuje wszystkie etapy realizacji projektu. ▪ Zarządzanie: terminy, organizacja, zadania i obowiązki są dobrze określone i realistyczne. We wniosku dotyczącym projektu na każde działanie przydziela się odpowiednie zasoby. ▪ Kontrola jakości i kontrola finansowa: szczególne środki oceny procesów i rezultatów zapewniają wysoką jakość i opłacalność realizacji projektu.
Jakość zespołu odpowiedzialnego za projekt i treść ustaleń dotyczących współpracy (maksymalnie 25 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Skład: proponowany sojusz na rzecz wiedzy angażuje odpowiednie zestawienie partnerów z sektora szkolnictwa wyższego i partnerów z sektora biznesu posiadających niezbędne profile, umiejętności, doświadczenie, wiedzę fachową oraz wsparcie w zakresie zarządzania wymagane do pomyślnej realizacji projektu sojuszu. ▪ Zaangażowanie: każda organizacja uczestnicząca wykazuje pełne zaangażowanie odpowiadające jej zdolnościom i szczególnemu obszarowi wiedzy fachowej. ▪ Partnerstwo: wkłady partnerów z sektora szkolnictwa wyższego i partnerów z sektora biznesu są znaczące, adekwatne i uzupełniają się. ▪ Współpraca: wniosek dotyczący projektu zawiera jasny wykaz ustaleń i obowiązków określających przejrzyste i efektywne podejmowanie decyzji, rozwiązywanie konfliktów, sprawozdawczość i komunikację między organizacjami uczestniczącymi. ▪ Zaangażowanie krajów partnerskich: w stosownych przypadkach zaangażowanie organizacji uczestniczącej z kraju partnerskiego wnosi istotną wartość dodaną do projektu (jeżeli warunek ten nie jest spełniony, projekt nie zostanie uwzględniony w procedurze wyboru).
Wpływ i rozpowszechnianie (maksymalnie 20 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wykorzystywanie: we wniosku dotyczącym projektu przedstawia się sposób, w jaki rezultaty projektu będą wykorzystywane przez partnerów i inne zainteresowane strony. We wniosku zapewnia się środki do pomiaru wykorzystywania w czasie trwania projektu i po jego zakończeniu. ▪ Rozpowszechnianie: wniosek dotyczący projektu obejmuje przejrzysty plan rozpowszechniania wyników oraz odpowiednie działania, narzędzia i kanały zapewniające, aby wyniki i korzyści

	<p>były skutecznie rozpowszechniane wśród zainteresowanych stron i innych nieuczestniczących w projekcie odbiorców w czasie realizacji projektu i po jego zakończeniu.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Wpływ: wniosek dotyczący projektu jest adekwatny pod względem społecznym i gospodarczym oraz gwarantuje odpowiedni zasięg. Przewiduje się w nim adekwatne środki do monitorowania postępu i do oceny spodziewanego wpływu (krótko- i długoterminowego). ▪ Swobodny dostęp: w stosownych przypadkach we wniosku dotyczącym projektu opisano sposób, w jaki powstałe materiały, dokumenty i media będą bezpłatnie udostępniane i promowane na podstawie licencji otwartych, przy czym wniosek ten nie zawiera nieproporcjonalnych ograniczeń. ▪ Trwałość: wniosek dotyczący projektu obejmuje odpowiednie środki i zasoby zapewniające, aby partnerstwo, wyniki projektu i korzyści, jakie z niego płyną, utrzymały się po zakończeniu projektu.
--	--

Aby wnioski dotyczące projektów mogły zostać rozpatrzone pod kątem przyznania dofinansowania, muszą uzyskać co najmniej 70 punktów. Ponadto muszą uzyskać co najmniej 13 punktów w przypadku kategorii „Adekwatność projektu” i „Jakość zespołu odpowiedzialnego za projekt i treść ustaleń dotyczących współpracy”; 16 punktów w przypadku kategorii „Jakość planu projektu i jego realizacji” oraz 11 punktów w przypadku kategorii „Wpływ i rozpowszechnianie”.

CO JESZCZE NALEŻY WIEDZIEĆ NA TEMAT TEJ AKCJI?

Zapewnianie jakości musi być jednym z komponentów stanowiących element projektu, aby sojusze na rzecz wiedzy skutecznie przynosiły spodziewane wyniki i osiągały wpływ wykraczający poza same organizacje partnerskie. Sojusze na rzecz wiedzy są zobowiązane do realizowania działań w zakresie docelowego rozpowszechniania rezultatów docierającego do zainteresowanych stron, decydentów, osób zawodowo związanych z kształceniem i przedsiębiorstw. Rezultatem sojuszu na rzecz wiedzy powinny być publikacje, takie jak sprawozdania, przewodniki, wytyczne itd., tworzone w trakcie projektu. W stosownych przypadkach wyniki powinny być udostępniane jako otwarte zasoby edukacyjne (OER) oraz na odpowiednich platformach związanych z zawodem, sektorem lub na platformach właściwych organów. Sojusze na rzecz wiedzy powinny opracowywać nowe sposoby i narzędzia ułatwiające współpracę między nimi i zapewniające przetrwanie partnerstwa między instytucjami szkolnictwa wyższego a biznesem.

Sojusze na rzecz wiedzy to nowa akcja o ambitnych zamierzeniach; podlegają one szczególnemu monitorowaniu, które wymaga aktywnego udziału wszystkich uczestników i zainteresowanych stron. Należy przewidywać uczestnictwo sojuszy na rzecz wiedzy w grupach tematycznych, aby wspierać dzielenie się pomysłami, wymianę dobrych praktyk oraz wzajemne uczenie się. Poza tym sojusze na rzecz wiedzy powinny przeznaczyć odpowiednią kwotę na prezentację swojego projektu i jego rezultatów na Forum UE na rzecz dialogu uczelni i przedsiębiorstw lub podczas innych istotnych wydarzeń (do czterech wydarzeń w trakcie trwania projektu). Wprowadzone zostanie wsparcie w zakresie rozpowszechniania w celu zapewnienia, aby wykorzystywanie rezultatów projektu i jego wpływu wykraczało poza organizacje partnerskie i obejmowało większą liczbę państw.

JAKIE SĄ ZASADY FINANSOWANIA?

Budżet projektu należy opracować według następujących zasad finansowania (w euro):

Maksymalny wkład UE przyznawany na dwuletni sojusz na rzecz wiedzy: 700 000 EUR Maksymalny wkład UE przyznawany na trzyletni sojusz na rzecz wiedzy: 1 000 000 EUR				
Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Wsparcie na realizację projektu	Wkład we wszelkie działania bezpośrednio związane z realizacją projektu (poza ewentualną mobilnością stanowiącą jego element), w tym: zarządzanie projektem, spotkania w sprawie projektu, rezultaty pracy intelektualnej (takie jak programy nauczania, materiały pedagogiczne, <u>otwarte zasoby edukacyjne</u> (OER), narzędzia IT, analizy, badania itp.), rozpowszechnianie, udział w wydarzeniach, konferencje, podróże itd. Liczba dni i profil kadry zaangażowanej w projekt według kraju stanowią podstawę obliczania wkładu UE.	Koszty jednostkowe	B2.1 na zaangażowaną w projekt osobę zarządzającą na dzień pracy przy projekcie	Warunek: wnioskodawcy będą musieli uzasadnić rodzaj i wysokość zasobów potrzebnych w związku z realizacją proponowanych działań i osiągnięciem rezultatów. Rezultaty te powinny być istotne pod względem jakości i ilości, aby kwalifikować się do tego rodzaju dofinansowania.
			B2.2 na zaangażowanego w projekt naukowca/nauczyciela/osobę prowadzącą szkolenie na dzień pracy przy projekcie	
			B2.3 na zaangażowanego w projekt technika na dzień pracy przy projekcie	
			B2.4 na zaangażowanego w projekt pracownika administracyjnego na dzień pracy przy projekcie	

DODATKOWE ZASADY FINANSOWANIA DOTYCZĄCE DZIAŁAŃ W ZAKRESIE MOBILNOŚCI REALIZOWANYCH W RAMACH SOJUSZU NA RZECZ WIEDZY (FINANSOWANIE OPCJONALNE)

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Podróż	Wkład w koszty podróży uczestników z miejsca zamieszkania do miejsca działań i z powrotem.	Koszty jednostkowe	W przypadku odległości wynoszących od 100 do 1 999 km: 275 EUR na uczestnika	Warunek: wnioskodawcy będą musieli uzasadnić, że działania w zakresie mobilności są konieczne, aby osiągnąć cele i wyniki danego projektu. Odległości należy obliczać, korzystając z kalkulatora odległości dostępnego na stronach Komisji Europejskiej dotyczących programu
			W przypadku odległości wynoszących 2 000 km lub więcej: 360 EUR na uczestnika	
Koszty utrzymania	Wkład w koszty utrzymania uczestników w trakcie trwania działania.	Koszty jednostkowe	Działania ukierunkowane na kadre do 14. dnia działania: 100 EUR na dzień na uczestnika + od 15. do 60. dnia działania: 70 EUR na dzień na uczestnika	

			Działania ukierunkowane na osoby uczące się: do 14. dnia działania: 55 EUR na dzień na uczestnika + od 15. do 60. dnia działania: 40 EUR na dzień na uczestnika	Erasmus+.
--	--	--	---	-----------

TABELA A – REALIZACJA PROJEKTU (KWOTY W EURO NA DZIEŃ) W KRAJACH UCZESTNICZĄCYCH W PROGRAMIE

Kwoty zależą od: a) profilu kadry zaangażowanej w projekt i b) kraju organizacji uczestniczącej, której kadra jest zaangażowana w projekt.

	Osoba zarządzająca	Nauczyciel/ osoba prowadząca szkolenie/ naukowiec / osoba pracująca z młodzieżą	Technik	Pracownik administracji
	B2.1	B2.2	B2.3	B2.4
Dania, Irlandia, Luksemburg, Holandia, Austria, Szwecja, Liechtenstein, Norwegia, Szwajcaria	353	289	228	189
Belgia, Niemcy, Francja, Włochy, Finlandia, Wielka Brytania, Islandia	336	257	194	157
Czechy, Grecja, Hiszpania, Cypr, Malta, Portugalia, Słowenia	197	164	122	93
Bułgaria, Estonia, Chorwacja, Łotwa, Litwa, Węgry, Polska, Rumunia, Słowacja, była jugosłowiańska republika Macedonii, Turcja	106	88	66	47

TABELA B – REALIZACJA PROJEKTU (KWOTY W EURO NA DZIEŃ) W KRAJACH PARTNERSKICH

Kwoty zależą od: a) profilu kadry zaangażowanej w projekt i b) kraju organizacji uczestniczącej, której kadra jest zaangażowana w projekt.

	Osoba zarządzająca	Nauczyciel/ osoba prowadząca szkolenie/ naukowiec	Technik	Pracownik administracji
	B2.1	B2.2	B2.3	B2.4
Australia, Kanada, Katar, Kuwejt, Makao, Monako, San Marino, Stany Zjednoczone Ameryki Północnej	353	289	228	189
Andora, Brunei, Japonia, Nowa Zelandia, Singapur, Watykan, Zjednoczone Emiraty Arabskie	336	257	194	157
Arabia Saudyjska, Bahamy, Bahrajn, Gwinea Równikowa, Hong Kong, Izrael, Oman, Republika Korei, Tajwan	197	164	122	93
Afganistan, Albania, Algieria, Angola, Antigua i Barbuda, Argentyna, Armenia, Azerbejdżan, Bangladesz, Barbados, Belize, Benin, Bhutan, Białoruś, Boliwia, Bośnia i Hercegowina, Botswana, Brazylia, Burkina Faso, Burundi, Chile, Chiny, Czad, Czarnogóra, Dominika, Dominikana, Dżibuti, Egipt, Ekwador, Erytrea, Etiopia, Fidżi, Filipiny, Gabon, Gambia, Ghana, Grenada, Gruzja, Gujana, Gwatemala, Gwinea, Gwinea Bissau, Haiti, Honduras, Indie, Indonezja, Irak, Iran, Jamajka, Jemen, Jordania, Kambodża, Kamerun, Kazachstan, Kenia, Kirgistan, Kiribati, Kolumbia, Komory, Kongo (Brazzawille), Kongo (Kinszasa), Korea Północna (KRLD), Kosowo, Kostaryka, Kuba, Laos, Lesotho, Liban, Liberia, Libia, Madagaskar, Malawi, Malediwy, Malezja, Mali, Maroko, Mauretania, Mauritius, Meksyk, Mikronezja, Mjanma (Birma), Mołdawia, Mongolia, Mozambik, Namibia, Nauru, Nepal, Niger, Nigeria, Nikaragua, Niue, Pakistan, Palau, Palestyna, Panama, Papua Nowa Gwinea, Paragwaj, Peru, Republika Południowej Afryki, Republika Środkowoafrykańska, Republika Zielonego Przylądka, Rosja, Rwanda, Saint Kitts i Nevis, Saint Lucia, Saint Vincent i Grenadyny, Salwador, Samoa, Senegal, Serbia, Seszele, Sierra Leone, Somalia, Sri Lanka, Suazi, Sudan, Surinam, Syria, Tadżykistan, Tajlandia, Tanzania, Timor Wschodni, Togo, Tonga, Trinidad i Tobago, Tunezja, Turkmenistan, Tuvalu, Uganda, Ukraina, Urugwaj, Uzbekistan, Vanuatu, Wenezuela, Wietnam, Wybrzeże Kości Słoniowej, Wyspy Cooka, Wyspy Marshalla, Wyspy Salomona, Wyspy Świętego Tomasza i Książęca, Zambia, Zimbabwe	106	88	66	47

SOJUSZE NA RZECZ UMIEJĘTNOŚCI SEKTOROWYCH

JAKIE SĄ CELE SOJUSZU NA RZECZ UMIEJĘTNOŚCI SEKTOROWYCH?

Sojusze na rzecz umiejętności sektorowych mają na celu przeciwdziałanie problemowi niedoboru kwalifikacji, zwiększając reagowanie systemów kształcenia i doskonalenia zawodowego na potrzeby rynku pracy pod kątem konkretnego sektora oraz na popyt na nowe umiejętności w odniesieniu do jednego lub więcej profili zawodowych.

Cel ten należy osiągnąć przez:

- modernizację kształcenia i szkolenia zawodowego oraz wykorzystywanie ich potencjału do napędzania rozwoju gospodarczego i innowacji, w szczególności na poziomie lokalnym i regionalnym, zwiększając konkurencyjność danego sektora;
- zwiększenie wymiany wiedzy i praktyk między instytucjami kształcenia i szkolenia zawodowego a rynkiem pracy przez wprowadzenie uczenia się poprzez praktykę w miejscu pracy;
- ułatwianie mobilności pracowników, wzajemne zaufanie oraz zwiększone uznawanie zdobytych kwalifikacji na poziomie europejskim w ramach danych sektorów.

Ponadto zgodnie z rocznym programem prac przyjętym przez Komisję projekty, w ramach których realizuje się co najmniej jeden odpowiedni priorytet opisany we wstępnych rozdziałach dotyczących „Kształcenia i szkolenia” w części B niniejszego przewodnika, otrzymują status priorytetowy.

CZYM JEST SOJUSZ NA RZECZ UMIEJĘTNOŚCI SEKTOROWYCH?

Sojusze na rzecz umiejętności sektorowych są projektami transnarodowymi opartymi na widocznych tendencjach w określonym sektorze gospodarki i na umiejętnościach wymaganych do wykonywania pracy w jednej dziedzinie zawodowej lub większej liczbie tych dziedzin. Sojusze na rzecz umiejętności sektorowych będą opracowywały i realizowały wspólne programy szkolenia zawodowego oraz metody nauczania i szkolenia. Szczególny nacisk należy położyć na uczenie się poprzez praktykę w miejscu pracy, dzięki któremu osoby uczące się zdobywają umiejętności wymagane na rynku pracy. Sojusze na rzecz umiejętności sektorowych wprowadzają również narzędzia uznawania stosowane w całej UE.

Sektorami kwalifikującymi się w ramach tej akcji są sektory, w których utworzono europejską radę ds. umiejętności sektorowych, mianowicie:

- sektor wyrobów włókienniczych/odzieżowy/przemysłu skórzanego;
- sektor handlowy,

oraz sektory, w których została zaburzona struktura umiejętności, na co ukierunkowane są aktualne strategie polityczne Komisji, mianowicie:

- sektor zaawansowanej produkcji;
- sektor technologii informacyjno-komunikacyjnych;
- sektor technologii środowiskowych (eko-innowacji);
- sektor kultury i sektor kreatywny.

Z reguły sojusze na rzecz umiejętności sektorowych ukierunkowane są na współpracę między organizacjami, które zostały ustanowione w krajach uczestniczących w programie. Organizacje z krajów partnerskich mogą jednak angażować się w sojusz w charakterze partnerów (a nie wnioskodawców), jeżeli ich uczestnictwo wnosi istotną wartość dodaną do projektu.

JAKIE DZIAŁANIA WSPIERA SIĘ W RAMACH TEJ AKCJI?

Każdy sojusz na rzecz umiejętności sektorowych wdraża spójny, kompleksowy i zmienny zbiór wzajemnie połączonych działań, które są elastyczne i które można dostosować do różnych aktualnych i przyszłych potrzeb rynku pracy, takich jak:

- **Określenie zapotrzebowania na umiejętności i szkolenia w danym sektorze gospodarki:**
  - w razie potrzeby, gromadzenie i interpretacja dowodów świadczących o zapotrzebowaniu rynku pracy danego sektora gospodarki na umiejętności, korzystając z unijnej panoramy umiejętności oraz, w stosownych przypadkach, pracy europejskich rad ds. umiejętności sektorowych;
  - zidentyfikowanie potrzeb w zakresie oferty szkoleniowej na podstawie, w stosownych przypadkach, profili zawodowych opracowanych według europejskiej klasyfikacji umiejętności, kompetencji, kwalifikacji i zawodów (ESCO).
- **Opracowanie wspólnych programów nauczania:**
  - opracowanie programów nauczania, programów kształcenia i szkolenia zawodowego oraz ewentualnie norm kwalifikacyjnych związanych z zapotrzebowaniem konkretnego sektora UE na umiejętności lub z europejskim profilem zawodowym, korzystając w stosownych przypadkach z europejskiej klasyfikacji umiejętności, kompetencji, kwalifikacji i zawodów.
  - uwzględnienie umiejętności lub profili zawodowych przy opracowywaniu programów nauczania, programów kształcenia i szkolenia zawodowego oraz ewentualnie norm kwalifikacyjnych;
  - realizując działania opisane powyżej należy stosować podejście oparte na efektach uczenia się (np. EQF, ECVET itp.) i opierać się na zasadach zapewniania jakości (np. EQAVET);
  - wprowadzenie innowacyjnych podejść do nauczania i uczenia się, zwłaszcza w drodze bardziej strategicznego i zintegrowanego wykorzystywania ICT oraz otwartych zasobów edukacyjnych (OER), a także stworzenie możliwości dla zastosowania wiedzy w projektach praktycznych/sytuacjach rzeczywistych w miejscu pracy oraz dla rozwoju podejścia przedsiębiorczego.
- **Realizacja wspólnych programów nauczania:**
  - realizowanie pod kątem konkretnego sektora UE programów nauczania, które zostały przystosowane lub nowo utworzone na podstawie analizy potrzeb rynku pracy w odniesieniu do danego profilu zawodowego i prognoz dotyczących tych potrzeb;
  - wdrażanie innowacyjnych metod nauczania i uczenia się w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego w odpowiedzi na zmieniające się umiejętności lub na zmieniających się określonych odbiorców w danym sektorze gospodarczym (np. treści, usług i metod opartych na ICT, kształcenia w miejscu pracy itp.);
  - ułatwienie uznawania i certyfikacji odpowiednich efektów uczenia się dzięki wdrożeniu zasad (ECVET), ram zapewniania jakości w kształceniu i szkoleniu zawodowym (EQAVET) oraz ewentualnie odnoszeniu odpowiednich kwalifikacji do ram UE (w zależności od formy krajowych ram kwalifikacji) lub dzięki innym odpowiednim narzędziom unijnym w danym sektorze.

Sojusze na rzecz umiejętności sektorowych mogą również organizować działania w zakresie mobilności osób uczących się i kadry, o ile działania te wspierają/uzupełniają pozostałe działania sojuszu i wnoszą wartość dodaną do realizacji celów projektu. Działania w zakresie mobilności nie są głównymi działaniami sojuszu na rzecz umiejętności sektorowych; rozszerzanie i zwiększanie zakresu tych działań wymagałoby wsparcia przez realizację Akcji 1 przedmiotowego programu lub przez inne instrumenty finansowania.

JAKIE SĄ ZASADNICZE CECHY SOJUSZU NA RZECZ UMIEJĘTNOŚCI SEKTOROWYCH?

Najważniejszymi cechami sojuszu na rzecz umiejętności sektorowych są:

- innowacyjność w kształceniu i szkoleniu zawodowym, w różnych sektorach gospodarki i w powiązanych profilach zawodowych (w przypadkach gdy dostępna jest ESCO);
- wpływ wykraczający poza czas trwania projektu i poza organizacje zaangażowane w sojusz. Oczekuje się, że partnerstwo i działania będą trwałe. Zmiany w organizacjach kształcenia i szkolenia zawodowego oraz w różnych sektorach gospodarki/profilach zawodowych muszą być mierzalne. Wyniki i rozwiązania muszą być możliwe do przekazania oraz dostępne dla szerszego odbiorcy. Wyniki sojuszu na rzecz umiejętności sektorowych powinny zapewnić informacje zwrotne na potrzeby zmian w taksonomii europejskiej klasyfikacji umiejętności, kompetencji, kwalifikacji i zawodów oraz na potrzeby europejskich rad ds. umiejętności sektorowych.

Sojusze na rzecz umiejętności sektorowych muszą wykazywać zaangażowanie i wartość dodaną wszystkich partnerów. Partnerzy powinni łączyć informacje systemowe i informacje związane z sektorem z rzetelną wiedzą w zakresie praktyk szkoleniowych stosowanych w ich sektorach gospodarczych. Podział zadań i realizacji działań powinien opierać się na prawidłowym dopasowaniu wiedzy fachowej partnerów do działań, za które ponoszą odpowiedzialność. Partnerzy powinni być reprezentatywni w sektorze co najmniej na poziomie krajowym, mieć kontakty w Europie i posiadać wiedzę fachową lub kompetencje w zakresie szkoleń, przewidywania potrzeb lub podaży w zakresie umiejętności lub tworzenia profilu kwalifikacji.

W odniesieniu do każdego profilu zawodowego sojusz na rzecz umiejętności sektorowych powinien jasno określić wymagane umiejętności, kompetencje oraz normy kwalifikacyjne. Określenie przyszłego zapotrzebowania na umiejętności powinno zostać poparte, w stosownych przypadkach, dostępnymi danymi uzyskanymi na podstawie badań naukowych, które pokazują potrzeby rynku pracy w danym sektorze. Jeżeli dane te nie są jeszcze dostępne, konieczne będzie skonsultowanie się z instytucją badawczą właściwą dla danego sektora. Partnerzy będą musieli zinterpretować dane uzyskane na podstawie badań naukowych w trakcie realizacji szkoleń lub opracowywania norm kwalifikacyjnych opartych na wspólnym europejskim profilu zawodowym (zob. ESCO). Sojusz powinien następnie zamienić te normy w innowacyjne, ukierunkowane na efekty uczenia się programy nauczania (uwzględnione w EQF i w ramach których stosuje się ECVET), których podstawę powinny stanowić mechanizmy zapewniania jakości (zgodne z EQAVET). Sojusz powinien być w stanie zapewnić lub wysoce uwiarygodnić uznawanie nowych lub przystosowanych umiejętności i kompetencji we wszystkich krajach i sektorach objętych sojuszem. Służby poradnictwa zawodowego lub ukierunkowania zawodowego wraz z organami regionalnymi lub lokalnymi powinny pełnić rolę „mediatora” wspierającego proces dopasowania umiejętności do planowania programów nauczania w ramach kształcenia zawodowego w celu przyciągnięcia szkół z obszaru kształcenia i szkolenia zawodowego, młodych osób uczących się lub ich rodziców do określonych zawodów, na które jest duży popyt na rynku pracy, lub w celu informowania ich na temat tych zawodów. Sojusze na rzecz umiejętności sektorowych mają na celu przeprowadzanie proponowanych działań w sposób maksymalizujący wpływ na dany sektor i określone zawody.

JAKĄ ROLĘ PEŁNIĄ ORGANIZACJE UCZESTNICZĄCE W SOJUSZU NA RZECZ UMIEJĘTNOŚCI SEKTOROWYCH?

Wnioskodawca/koordynator: organizacja uczestnicząca, która składa wniosek dotyczący projektu w imieniu wszystkich partnerów. Koordynator ponosi pełną odpowiedzialność za zapewnienie realizacji projektu zgodnie z umową. Obowiązki koordynatora są następujące:

- reprezentuje sojusz i działa w jego imieniu przed Komisją Europejską;
- ponosi odpowiedzialność finansową i prawną za właściwą pod względem operacyjnym, administracyjnym i finansowym realizację całego projektu;
- koordynuje sojusz we współpracy z partnerami projektu.

Pełnoprawni partnerzy: organizacje uczestniczące, które aktywnie przyczyniają się do utworzenia sojuszu na rzecz umiejętności sektorowych. Każdy pełnoprawny partner musi podpisać upoważnienie, którego sygnatariusz udziela koordynatorowi pełnomocnictwa do działania w jego imieniu w czasie realizacji projektu. To samo dotyczy partnerów z krajów partnerskich.

Partnerzy stowarzyszeni (opcjonalnie): sojusze na rzecz umiejętności sektorowych mogą angażować partnerów stowarzyszonych, którzy wnoszą wkład w działania sojuszu. Nie podlegają oni wymogom umownym, ponieważ nie otrzymują finansowania. Należy jednak jasno opisać ich zaangażowanie w projekt i rolę, jaką w nim odgrywają, oraz różne pakiety robocze.

JAKIE KRYTERIA STOSUJE SIĘ DO OCENY SOJUSZU NA RZECZ UMIEJĘTNOŚCI SEKTOROWYCH?

Poniżej przedstawiono formalne kryteria, jakie musi spełnić wniosek dotyczący projektu sojuszu na rzecz umiejętności sektorowych, aby kwalifikować się do otrzymania dofinansowania w ramach Erasmus+.

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

Kwalifikujące się organizacje uczestniczące	<p>Organizacją uczestniczącą może być każda organizacja publiczna lub prywatna ustanowiona w kraju uczestniczącym w programie lub w jakimkolwiek kraju partnerskim na świecie (zob. sekcja „Kraje kwalifikujące się” w części A niniejszego przewodnika).</p> <p>Przykładowo taką organizacją może być:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ instytut/szkoła prowadzące kształcenie zawodowe; ▪ ośrodek kształcenia i szkolenia zawodowego; ▪ międzybranżowe centrum szkoleń; ▪ publiczne lub prywatne małe, średnie lub duże przedsiębiorstwo (w tym przedsiębiorstwa społeczne); ▪ organ publiczny odpowiedzialny za kształcenie i szkolenie zawodowe na szczeblu lokalnym, regionalnym lub krajowym; ▪ instytucja szkolnictwa wyższego prowadząca kształcenie i szkolenie zawodowe; ▪ partner społeczny lub inny przedstawiciel danego zawodu, w tym izby handlowe, organy branżowe, stowarzyszenia rzemieślnicze/zawodowe i związki zawodowe; ▪ pośrednik lub stowarzyszenie reprezentujące organizacje właściwe w dziedzinie kształcenia, szkolenia lub młodzieży; ▪ instytut badawczy; ▪ organ ds. kultury lub kreatywności; ▪ organ oferujący usługi poradnictwa zawodowego, doradztwa zawodowego i informacyjne w tym zakresie; ▪ organ odpowiedzialny za uznawanie; ▪ organ akredytacyjny, jednostka certyfikująca lub organ kwalifikujący.
Kto może złożyć wniosek?	<p>Wnioskodawcą może być każda organizacja uczestnicząca ustanowiona w kraju uczestniczącym w programie. Organizacja ta składa wniosek w imieniu wszystkich organizacji uczestniczących zaangażowanych w dany projekt.</p>

<p>Liczba i profil organizacji uczestniczących</p>	<p>Sojusze na rzecz umiejętności sektorowych zawierane są przez co najmniej dziewięć organizacji uczestniczących z co najmniej trzech krajów uczestniczących w programie, w tym z dwóch państw członkowskich. Jedna organizacja może jednocześnie angażować się w wyłącznie jeden wniosek dotyczący projektu sojuszu na rzecz umiejętności sektorowych.</p> <p>Ponadto do sojuszu na rzecz umiejętności sektorowych musi należeć co najmniej jedna organizacja z każdej z następujących trzech kategorii w każdym kraju zaangażowanym w sojusz:</p> <p>1. Podmioty publiczne lub prywatne prowadzące kształcenie i szkolenie zawodowe</p> <p>(takie jak: sieci instytutów/szkół prowadzących kształcenie zawodowe; ośrodki kształcenia i szkolenia zawodowego; międzybranżowe centra szkoleń; przedsiębiorstwa, w których zatrudnionych jest ponad 250 pracowników i które posiadają własny dział szkoleń, w szczególności przedsiębiorstwa prowadzące praktyki zawodowe lub wspólne szkolenia (szkolenia oparte na współpracy); instytucje szkolnictwa wyższego prowadzące kształcenie i szkolenie zawodowe).</p> <p>2. Podmioty publiczne lub prywatne posiadające sektorową wiedzę fachową i reprezentatywne dla danego sektora/w danym sektorze (na szczeblu regionalnym, krajowym lub europejskim)</p> <p>(takie jak: partnerzy społeczni; europejskie sektorowe lub zawodowe stowarzyszenia pracodawców lub pracowników; izby handlowe, przemysłowe lub rzemieślnicze; organy ds. kultury i kreatywności; organy lub rady ds. umiejętności; agencje ds. rozwoju gospodarczego, ośrodki badawcze).</p> <p>3. Podmioty publiczne lub prywatne pełniące funkcję regulacyjną w odniesieniu do systemów kształcenia i szkolenia (na szczeblu lokalnym, regionalnym lub krajowym)</p> <p>(takie jak: organy publiczne odpowiedzialne za kształcenie i szkolenie zawodowe; organy akredytacyjne, jednostki certyfikujące lub organy kwalifikujące; organy odpowiedzialne za uznawanie; organy zapewniające usługi poradnictwa zawodowego, doradztwa zawodowego i informacyjne w tym zakresie).</p>
<p>Czas trwania projektu</p>	<p>2 lub 3 lata. Czas trwania projektu należy określić na etapie składania wniosku na podstawie celu projektu i rodzaju działań zaplanowanych na okres realizacji projektu.</p> <p>W wyjątkowych przypadkach, na wniosek beneficjenta i za zgodą agencji wykonawczej, czas trwania sojuszu na rzecz umiejętności sektorowych może zostać przedłużony o maksymalnie 6 miesięcy. W takim przypadku całkowita kwota dofinansowania nie ulegnie zmianie.</p>
<p>Gdzie należy złożyć wniosek?</p>	<p>W Agencji Wykonawczej ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego z siedzibą w Brukseli.</p>
<p>Kiedy należy złożyć wniosek?</p>	<p>Wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o dofinansowanie do dnia 3 kwietnia do godz. 12.00 (południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć w dniu 1 listopada tego samego roku.</p>
<p>Jak należy złożyć wniosek?</p>	<p>Informacje na temat sposobu składania wniosków znajdują się w części C niniejszego przewodnika.</p>

Inne kryteria	<p>Wniosek dotyczący projektu musi dotyczyć wyłącznie jednego z następujących rodzajów sektorów:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ sektory, w których utworzono europejską radę ds. umiejętności sektorowych, takie jak: sektor wyrobów włókienniczych/odzieżowy/przemysłu skórzanego i sektor handlowy; ▪ sektory, w których została zaburzona struktura umiejętności, na co ukierunkowane są aktualne strategie polityczne Komisji, takie jak: sektor zaawansowanej produkcji, sektor technologii informacyjno-komunikacyjnych, sektor technologii środowiskowych (ekoinnowacji) lub sektor kultury i sektor kreatywny.
----------------------	---

Organizacje składające wnioski będą oceniane według odpowiednich **kryteriów wykluczających i kryteriów wyboru**. Więcej informacji można znaleźć w części C niniejszego przewodnika.

KRYTERIA PRYZNANIA DOFINANSOWANIA

Projekt będzie oceniany według następujących kryteriów:

<p>Adekwatność projektu (maksymalnie 25 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Związek z polityką: wniosek dotyczący projektu przyczynia się do osiągnięcia europejskich celów w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego. ▪ Cel: wniosek dotyczący projektu jest istotny w odniesieniu do celów danej akcji (zob. sekcja „Jakie są cele sojuszu na rzecz umiejętności sektorowych”). ▪ Spójność: cele opierają się na solidnej analizie potrzeb; są wyraźnie zdefiniowane, realistyczne i dotyczą kwestii istotnych dla organizacji uczestniczących i dla danej akcji. ▪ Innowacyjność: we wniosku dotyczącym projektu uwzględnia się najnowocześniejsze metody i techniki, co skutkuje innowacyjnymi wynikami i rozwiązaniami. ▪ Europejska wartość dodana: wniosek dotyczący projektu wyraźnie wykazuje wartość dodaną uzyskaną przez transnarodowy charakter projektu.
<p>Jakość planu projektu i jego realizacji (maksymalnie 30 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Spójność: ogólny plan projektu zapewnia spójność między proponowanymi celami, metodyką, działaniami i budżetem projektu. We wniosku dotyczącym projektu przedstawiono spójny i kompleksowy zbiór właściwych działań mających na celu zaspokojenie zidentyfikowanych potrzeb oraz prowadzących do oczekiwanych wyników. ▪ Struktura: program prac jest jasny i zrozumiały oraz obejmuje wszystkie etapy realizacji projektu (przygotowanie, realizację, wykorzystywanie, monitorowanie, ocenę i rozpowszechnianie). ▪ Metodyka: we wniosku dotyczącym projektu przewiduje się stosowanie podejścia opartego na efektach uczenia się, ECVET (jednostkach efektów uczenia się), oraz zasad zapewniania jakości zgodnych z EQAVET. ▪ Zarządzanie: przewiduje się solidne ustalenia dotyczące zarządzania. Terminy, organizacja, zadania i obowiązki są dobrze określone i realistyczne. We wniosku dotyczącym projektu na każde działanie przydziela się odpowiednie zasoby. ▪ Budżet: w budżecie przewiduje się odpowiednie zasoby niezbędne do pomyślnej realizacji projektu, które nie są ani zawyżone, ani zaniżone. ▪ Jakość ustaleń dotyczących uznawania i poświadczania efektów uczenia się uczestników zgodnie z unijnymi narzędziami i zasadami przejrzystości i uznawalności. ▪ Kontrola finansowa i kontrola jakości: środki kontroli (ciągła ocena jakości, wzajemne oceny, analizy porównawcze itp.) i wskaźniki jakości zapewniają wysoką jakość i opłacalność realizacji projektu. Wyzwania/ryzyko związane z projektem są wyraźnie zidentyfikowane, a działania ograniczające ryzyko są odpowiednio ukierunkowane. <p>W przypadku mobilności transnarodowej (wyłącznie w charakterze testowym lub pilotażowym):</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Istnienie i jakość środków przeznaczonych do wskazywania i dokonywania wyboru uczestników w działaniach w zakresie mobilności. ▪ We wniosku dotyczącym projektu opisuje się strategię skutecznego poświadczania lub uznawania wszelkich okresów zagranicznych szkoleń, w szczególności przy wykorzystaniu ECVET.

Jakość zespołu odpowiedzialnego za projekt i treść ustaleń dotyczących współpracy (maksymalnie 25 punktów)

- Skład: skład partnerstwa jest zgodny z celami projektu – łączy w sobie odpowiednią wiedzę fachową i kompetencje wymagane do opracowania szkolenia, przewidywania potrzeb lub podaży w zakresie **umiejętności**, tworzenia profilu kwalifikacji lub w odniesieniu do polityki w zakresie szkolenia. Wniosek w sprawie projektu dotyczy również odpowiednich decydentów i właściwych organów (władze lub organy upoważnione pełniące funkcję regulacyjną w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego). Reprezentatywność i wiedzę fachową partnerów w danym sektorze i na poziomie europejskim przedstawia się w przekonujący sposób: zasięg działania i reprezentatywność odpowiednich partnerów w krajach uczestniczących w programie zaangażowanych w sojusz powinny zapewniać sojuszowi duży potencjał wywierania wpływu w wielu krajach objętych sojuszem (np. przez udział europejskiej organizacji sektorowej lub europejskich partnerów społecznych).
- Zaangażowanie: podział obowiązków i zadań jest wyraźny, odpowiedni i przewiduje zaangażowanie i czynny udział wszystkich organizacji uczestniczących związany z ich szczególną wiedzą fachową i potencjałem.
- Zadania: koordynator wykazuje zdolność wysokiej jakości zarządzania transnarodowymi sieciami oraz ich koordynacji, jak i zdolność przywództwa w złożonym środowisku. Poszczególne zadania przydziela się na podstawie szczególnej wiedzy specjalistycznej każdego partnera.
- Współpraca: proponuje się skuteczny mechanizm zapewniający dobrą koordynację, podejmowanie decyzji i komunikację między organizacjami uczestniczącymi, uczestnikami i innymi odpowiednimi zainteresowanymi stronami.
- Zaangażowanie krajów partnerskich: w stosownych przypadkach zaangażowanie organizacji uczestniczącej z kraju partnerskiego wnosi istotną wartość dodaną do projektu (jeżeli warunek ten nie jest spełniony, projekt nie zostanie uwzględniony w procedurze wyboru).

<p>Wpływ i rozpowszechnianie (maksymalnie 20 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wykorzystywanie: we wniosku dotyczącym projektu przedstawia się sposób, w jaki wyniki uzyskane dzięki sojuszowi będą wykorzystywane przez partnerów i inne zainteresowane strony. We wniosku zapewnia się środki do pomiaru wykorzystywania tych rezultatów w czasie trwania projektu i po jego zakończeniu. ▪ Rozpowszechnienie: wniosek dotyczący projektu obejmuje jasny plan rozpowszechniania wyników oraz odpowiednie działania, narzędzia i kanały zapewniające, aby wyniki i korzyści były skutecznie rozpowszechniane wśród zainteresowanych stron i innych nieuczestniczących w projekcie odbiorców w czasie realizacji projektu i po jego zakończeniu. ▪ Wpływ: wniosek dotyczący projektu jest adekwatny pod względem społecznym i gospodarczym oraz gwarantuje odpowiedni zasięg. Może on wywrzeć znaczący wpływ na zdolność partnerów do realizacji odpowiednich szkoleń w kontekście europejskim. Przewiduje się w nim również adekwatne środki do monitorowania postępu i do oceny spodziewanego wpływu (krótko- i długoterminowego). ▪ Swobodny dostęp: w stosownych przypadkach we wniosku dotyczącym projektu opisano sposób, w jaki powstałe materiały, dokumenty i media będą bezpłatnie udostępniane i promowane na podstawie licencji otwartych, przy czym wniosek ten nie zawiera nieproporcjonalnych ograniczeń. ▪ Trwałość: wniosek dotyczący projektu obejmuje odpowiednie środki i zasoby zapewniające, aby wyniki i korzyści osiągnięte przez sojusz utrzymały się po zakończeniu projektu (tj. kontynuacja nowych kursów, aktualizowanie nowych narzędzi itp.). We wniosku dotyczącym projektu wyjaśnia się, w jaki sposób i za pomocą jakich zasobów (innych niż fundusze UE) zostanie to osiągnięte.
--	--

Aby wnioski dotyczące projektów mogły zostać rozpatrzone pod kątem przyznania dofinansowania, muszą uzyskać co najmniej 70 punktów. Ponadto muszą uzyskać co najmniej 13 punktów w przypadku kategorii „Adekwatność projektu” i „Jakość zespołu odpowiedzialnego za projekt i treści ustaleń dotyczących współpracy”; 16 punktów w przypadku kategorii „Jakość planu projektu i jego realizacji” oraz 11 punktów w przypadku kategorii „Wpływ i rozpowszechnianie”.

CO JESZCZE NALEŻY WIEDZIEĆ NA TEMAT TEJ AKCJI?

Zapewnianie jakości ma decydujące znaczenie dla uzyskania przez sojusz planowanych rezultatów oraz wpływu wykraczającego poza same organizacje partnerskie. Zadaniem sojuszy jest osiągnięcie rezultatów, które można w szerokim zakresie wykorzystać w danym sektorze gospodarki. Dlatego też sojusze muszą zapewnić solidny plan zarządzania jakością.

Sojusze muszą również wdrożyć procesy przeglądu przeprowadzanego przez ekspertów jako integralną część projektu. Program prac sojuszy powinien zatem obejmować niezależne zewnętrzne oceny jakości w połowie okresu realizacji projektu oraz na zakończenie projektu, które należy przedłożyć odpowiednio ze sprawozdaniem z postępu prac w ramach projektu i sprawozdaniem końcowym. W sprawozdaniu z postępu prac konsorcjum musi wykazać działania następcze wynikające z zaleceń oceny jakości przeprowadzonej w połowie okresu realizacji projektu.

Wszystkie sojusze są zobowiązane do podjęcia działań w zakresie docelowego rozpowszechniania rezultatów, w szczególności przez organizacje/organy zapewniające poradnictwo/ukierunkowanie zawodowe. W związku z tym będą one musiały przedłożyć kompleksowy plan rozpowszechniania, który obejmuje:

- strategię aktywnego rozpowszechniania mającą na celu dotarcie do zainteresowanych stron, decydentów, pracowników świadczących usługi poradnictwa, przedsiębiorców i młodych osób uczących się objętych obowiązkiem szkolnym, związanych z zawodami, na które na rynku pracy jest duże zapotrzebowanie lub które mają potencjał tworzenia nowego rodzaju działalności;
- upowszechnianie wyników w całym sektorze;
- w stosownych przypadkach, udostępnienie rezultatów osiągniętych przez sojusz na podstawie licencji otwartych.

Plan rozpowszechniania rezultatów powinien zawierać wyraźne wyjaśnienie, w jaki sposób wyniki planowanego projektu będą rozpowszechniane, w tym określenie zadań, celów, środków, które będą wykorzystane, oraz właściwego terminu. We wnioskach należy również wskazać, który z partnerów będzie odpowiedzialny za rozpowszechnianie, oraz przedstawić jego odpowiednie doświadczenie pod tym względem. W przypadku wybranych projektów na zakończenie projektu należy sporządzić krótkie, nadające się do publikacji podsumowanie przeprowadzonych działań, które zostanie opublikowane w narzędziu rozpowszechniania rezultatów danego programu. Będzie to warunek otrzymania płatności końcowej po zakończeniu projektu.

Wprowadzone zostanie wsparcie w zakresie rozpowszechniania rezultatów dla sojuszy, którym kierować będzie Komisja Europejska/agencja wykonawcza, w celu zapewnienia faktycznego wykorzystywania rezultatów i wpływu poza organizacjami bezpośrednio uczestniczącymi i w różnych krajach.

JAKIE SĄ ZASADY FINANSOWANIA?

Budżet projektu należy opracować według następujących zasad finansowania (w euro):

Maksymalny wkład UE przyznawany na dwuletni sojusz na rzecz umiejętności sektorowych: 700 000 EUR
Maksymalny wkład UE przyznawany na trzyletni sojusz na rzecz umiejętności sektorowych: 1 000 000 EUR

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Wsparcie na realizację projektu	Wkład we wszelkie działania bezpośrednio związane z realizacją projektu (poza ewentualną mobilnością stanowiącą jego element), w tym: zarządzanie projektem, spotkania w sprawie projektu, rezultaty pracy intelektualnej (takie jak programy nauczania, materiały pedagogiczne, <u>otwarte zasoby edukacyjne (OER)</u> , narzędzia IT, analizy, badania itp.), rozpowszechnianie, udział w wydarzeniach, konferencje, podróże itd. Liczba dni i profil kadry zaangażowanej w projekt według kraju stanowią podstawę obliczania wkładu UE.	Koszty jednostkowe	B3.1 na zaangażowaną osobę zarządzającą na dzień pracy przy projekcie	Warunek: wnioskodawcy będą musieli uzasadnić rodzaj i wysokość zasobów potrzebnych w związku z realizacją proponowanych działań i osiągnięciem wyników. Rezultaty te powinny być istotne pod względem jakości i ilości, aby kwalifikować się do tego rodzaju dofinansowania.
			B3.2 na zaangażowanego w projekt naukowca/nauczyciela/osobę prowadzącą szkolenie na dzień pracy przy projekcie	
			B3.3 na zaangażowanego w projekt technika na dzień pracy przy projekcie	
			B3.4 na zaangażowanego w projekt pracownika administracyjnego na dzień pracy przy projekcie	

DODATKOWE ZASADY FINANSOWANIA DOTYCZĄCE DZIAŁAŃ W ZAKRESIE MOBILNOŚCI REALIZOWANYCH W RAMACH SOJUSZU NA RZECZ UMIEJĘTNOŚCI SEKTOROWYCH (FINANSOWANIE OPCJONALNE)

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Podróż	Wkład w koszty podróży uczestników z miejsca zamieszkania do miejsca działań i z powrotem.	Koszty jednostkowe	W przypadku odległości wynoszących 100–1 999 km: 275 EUR na uczestnika	Warunek: wnioskodawcy będą musieli uzasadnić, że działania w zakresie mobilności są konieczne, aby osiągnąć cele i wyniki danego projektu. Odległości należy obliczać, korzystając z kalkulatora odległości dostępnego na stronach Komisji Europejskiej dotyczących programu
			W przypadku odległości wynoszących 2 000 km lub więcej: 360 EUR na uczestnika	
Koszty utrzymania	Wkład w koszty utrzymania uczestników w trakcie trwania działania.	Koszty jednostkowe	Działania ukierunkowane na kadre	
			do 14. dnia działania: 100 EUR na dzień na uczestnika + od 15. do 60. dnia działania: 70 EUR na dzień na uczestnika	

			Działania ukierunkowane na osoby uczące się: do 14. dnia działania: 55 EUR na dzień na uczestnika + od 15. do 60. dnia działania: 40 EUR na dzień na uczestnika.	Erasmus+.
--	--	--	--	-----------

TABELA A – REALIZACJA PROJEKTU (KWOTY W EURO NA DZIEŃ) W KRAJACH UCZESTNICZĄCYCH W PROGRAMIE

Kwoty zależą od: a) profilu kadry zaangażowanej w projekt i b) kraju organizacji uczestniczącej, której kadra jest zaangażowana w projekt.

	Osoba zarządzająca	Nauczyciel/ osoba prowadząca szkolenie/ naukowiec / osoba pracująca z młodzieżą	Technik	Pracownik administracji
	B3.1	B3.2	B3.3	B3.4
Dania, Irlandia, Luksemburg, Holandia, Austria, Szwecja, Liechtenstein, Norwegia, Szwajcaria	353	289	228	189
Belgia, Niemcy, Francja, Włochy, Finlandia, Wielka Brytania, Islandia	336	257	194	157
Czechy, Grecja, Hiszpania, Cypr, Malta, Portugalia, Słowenia	197	164	122	93
Bułgaria, Estonia, Chorwacja, Łotwa, Litwa, Węgry, Polska, Rumunia, Słowacja, była jugosłowiańska republika Macedonii, Turcja	106	88	66	47

TABELA B – REALIZACJA PROJEKTU (KWOTY W EURO NA DZIEŃ) W KRAJACH PARTNERSKICH

Kwoty zależą od: a) profilu kadry zaangażowanej w projekt i b) kraju organizacji uczestniczącej, której kadra jest zaangażowana w projekt.

	Osoba zarządzająca	Nauczyciel/ osoba prowadząca szkolenie/naukowiec /	Technik	Pracownik administracji
	B3.1	B3.2	B3.3	B3.4
Australia, Kanada, Katar, Kuwejt, Makao, Monako, San Marino, Stany Zjednoczone Ameryki Północnej	353	289	228	189
Andora, Brunei, Japonia, Nowa Zelandia, Singapur, Watykan, Zjednoczone Emiraty Arabskie	336	257	194	157
Arabia Saudyjska, Bahamy, Bahrajn, Gwinea Równikowa, Hong Kong, Izrael, Oman, Republika Korei, Tajwan	197	164	122	93
Afganistan, Albania, Algieria, Angola, Antigua i Barbuda, Argentyna, Armenia, Azerbejdżan, Bangladesz, Barbados, Belize, Benin, Bhutan, Białoruś, Boliwia, Bośnia i Hercegowina, Botswana, Brazylia, Burkina Faso, Burundi, Chile, Chiny, Czad, Czarnogóra, Dominika, Dominikana, Dżibuti, Egipt, Ekwador, Erytrea, Etiopia, Fidżi, Filipiny, Gabon, Gambia, Ghana, Grenada, Gruzja, Gujana, Gwatemala, Gwinea, Gwinea Bissau, Haiti, Honduras, Indie, Indonezja, Irak, Iran, Jamajka, Jemen, Jordania, Kambodża, Kamerun, Kazachstan, Kenia, Kirgistan, Kiribati, Kolumbia, Komory, Kongo (Brazzaville), Kongo (Kinszasa), Korea Północna (KRLD), Kosowo, Kostaryka, Kuba, Laos, Lesotho, Liban, Liberia, Libia, Madagaskar, Malawi, Malediwy, Malezja, Mali, Maroko, Mauretania, Mauritius, Meksyk, Mikronezja, Mjanma (Birma), Mołdawia, Mongolia, Mozambik, Namibia, Nauru, Nepal, Niger, Nigeria, Nikaragua, Niue, Pakistan, Palau, Palestyna, Panama, Papua Nowa Gwinea, Paragwaj, Peru, Republika Południowej Afryki, Republika Środkowoafrykańska, Republika Zielonego Przylądka, Rosja, Rwanda, Saint Kitts i Nevis, Saint Lucia, Saint Vincent i Grenadyny, Salwador, Samoa, Senegal, Serbia, Seszele, Sierra Leone, Somalia, Sri Lanka, Suazi, Sudan, Surinam, Syria, Tadżykistan, Tajlandia, Tanzania, Timor Wschodni, Togo, Tonga, Trinidad i Tobago, Tunezja, Turkmenistan, Tuvalu, Uganda, Ukraina, Urugwaj, Uzbekistan, Vanuatu, Wenezuela, Wietnam, Wybrzeże Kości Słoniowej, Wyspy Cooka, Wyspy Marshalla, Wyspy Salomona, Wyspy Świętego Tomasza i Książęca, Zambia, Zimbabwe	106	88	66	47

BUDOWANIE POTENCJAŁU W DZIEDZINIE MŁODZIEŻY

JAKIE SĄ CELE PROJEKTU Z ZAKRESU BUDOWANIA POTENCJAŁU?

Projekty z zakresu budowania potencjału młodzieży mają na celu:

- wspieranie współpracy i wymian w dziedzinie młodzieży między krajami uczestniczącymi w programie i krajami partnerskimi z różnych regionów²³ świata;
- poprawę jakości i uznawalności pracy z młodzieżą, pozaformalnego uczenia się i wolontariatu w krajach partnerskich oraz zwiększenie ich synergii i komplementarności z innymi systemami kształcenia, rynkiem pracy i społeczeństwem;
- wspieranie opracowywania, testowania oraz inicjowania systemów i programów mobilności edukacyjnej w zakresie pozaformalnego uczenia się na poziomie regionalnym (tj. w obrębie regionów świata i między tymi regionami);
- propagowanie transnarodowej mobilności w zakresie pozaformalnego uczenia się między krajami uczestniczącymi w programie i krajami partnerskimi, w szczególności ukierunkowanej na osoby młode o mniejszych szansach, aby podnieść poziom kompetencji uczestników i wspierać ich aktywny udział w życiu społecznym.

Ponadto zgodnie z rocznym programem prac przyjętym przez Komisję, projekty, w ramach których realizuje się co najmniej jeden odpowiedni priorytet opisany we wstępnych rozdziałach dotyczących „Młodzieży” w części B niniejszego przewodnika, otrzymają status priorytetowy.

CZYM JEST PROJEKT Z ZAKRESU BUDOWANIA POTENCJAŁU?

Projekty z zakresu budowania potencjału są transnarodowymi projektami współpracy, które opierają się na wielostronnych partnerstwach między organizacjami prowadzącymi działalność w dziedzinie młodzieży w krajach uczestniczących w programie i krajach partnerskich. Mogą one również angażować organizacje prowadzące działalność w dziedzinach kształcenia i szkolenia oraz w innych sektorach społeczno-ekonomicznych. Udział w projektach z zakresu budowania potencjału w dziedzinie młodzieży jest otwarty dla organizacji uczestniczących, które pochodzą z krajów uczestniczących w programie i następujących krajów partnerskich:

Afganistan, Andora, Angola, Antigua i Barbuda, Arabia Saudyjska, Argentyna, Australia, Bahamy, Bahrajn, Bangladesz, Barbados, Belize, Benin, Bhutan, Boliwia, Botswana, Brazylia, Brunei, Burkina Faso, Burundi, Chiny, Czad, Chile, Dominika, Dominikana, Dżibuti, Erytrea, Etiopia, Fidżi, Filipiny, Gabon, Gambia, Ghana, Grenada, Gujana, Gwatemala, Gwinea, Gwinea Bissau, Gwinea Równikowa, Haiti, Honduras, Hong Kong, Indie, Indonezja, Irak, Iran, Jamajka, Jemen, Kambodża, Kamerun, Kanada, Katar, Kazachstan, Kenia, Kirgistan, Kiribati, Kolumbia, Komory, Kongo (Brazzaville), Kongo (Kinsza), Korea Południowa, Korea Północna (KRLD), Kostaryka, Kuba, Kuwejt, Laos, Lesotho, Liberia, Madagaskar, Makao, Malawi, Malediwy, Malezja, Mali, Mauretania, Mauritius, Meksyk, Mikronezja, Mjanma (Birma), Monako, Mongolia, Mozambik, Namibia, Nauru, Nepal, Niger, Nigeria, Nikaragua, Niue, Nowa Zelandia, Oman, Pakistan, Palau, Panama, Papua Nowa Gwinea, Paragwaj, Peru, Republika Południowej Afryki, Republika Środkowoafrykańska, Republika Zielonego Przylądka, Rwanda, Saint Kitts i Nevis, Saint Lucia, Saint Vincent i Grenadyny, Salwador, Samoa, San Marino, Senegal, Seszele, Sierra Leone, Singapur, Somalia, Sri Lanka, Stany Zjednoczone Ameryki Północnej, Suazi, Sudan, Surinam, Tadżykistan, Tajlandia, Tajwan, Tanzania, Timor Wschodni, Togo, Tonga, Trynidad i Tobago, Turkmenistan, Tuvalu, Uganda, Urugwaj, Uzbekistan, Vanuatu, Watykan, Wenezuela, Wietnam, Wybrzeże Kości Słoniowej, Wyspy Cooka, Wyspy Marshalla, Wyspy Salomona, Wyspy Świętego Tomasza i Książęca, Zambia, Zimbabwe, Zjednoczone Emiraty Arabskie.

JAKIE DZIAŁANIA WSPIERA PROJEKT Z ZAKRESU BUDOWANIA POTENCJAŁU?

W ramach projektów z zakresu budowania potencjału powinno się prowadzić działania, które:

- promują współpracę strategiczną między organizacjami młodzieżowymi z jednej strony, a organami publicznymi w krajach partnerskich z drugiej;
- promują współpracę między organizacjami młodzieżowymi i organizacjami prowadzącymi działalność w dziedzinach kształcenia i szkolenia oraz z przedstawicielami biznesu i rynku pracy;
- zwiększają zdolności rad młodzieży, platform młodzieżowych oraz lokalnych, regionalnych i krajowych organów zajmujących się młodzieżą w krajach partnerskich;
- zwiększają zdolność w zakresie zarządzania, kierowania, innowacyjności oraz umiędzynarodawiania organizacji młodzieżowych w krajach partnerskich;

²³ W ramach tej akcji region definiuje się jako grupę państw należących do określonego makroobszaru geograficznego.

- polegają na inicjowaniu, testowaniu i wdrażaniu praktyk w zakresie pracy z młodzieżą, takich jak:
  - narzędzia i metody na rzecz rozwoju społeczno-zawodowego osób pracujących z młodzieżą i prowadzących szkolenia;
  - nieformalne metody uczenia się, w szczególności metody promujące nabywanie/doskonalenie kompetencji, w tym umiejętności korzystania z mediów;
- oferują nowe formy systemów szkoleń praktycznych i symulacji autentycznych przypadków w społeczeństwie; nowe formy pracy z młodzieżą, w szczególności strategiczne korzystanie z otwartych i elastycznych form uczenia się, mobilności wirtualnej, otwartych zasobów edukacyjnych (OER) oraz lepsze wykorzystanie potencjału ICT;
- promują współpracę, tworzenie sieci kontaktów i działań w ramach partnerskiego uczenia się wspierających skuteczne zarządzanie, umiędzynarodawianie i przywództwo organizacji zajmujących się pracą z młodzieżą.

W ramach projektu z zakresu budowania potencjału realizowanych może być wiele działań, pod warunkiem że we wniosku dotyczącym projektu wskaże się, że działania te są najodpowiedniejsze do osiągnięcia pożądanych celów danego projektu, jak na przykład:

- działania promujące dialog polityczny, współpracę, tworzenie sieci kontaktów i wymianę praktyk w dziedzinie młodzieży, takie jak seminaria, konferencje, warsztaty i spotkania;
- wydarzenia dla młodzieży na dużą skalę;
- kampanie informacyjne i kampanie mające na celu podnoszenie poziomu wiedzy;
- opracowywanie narzędzi informacyjnych, komunikacyjnych i medialnych;
- opracowywanie metod, narzędzi i materiałów do pracy z młodzieżą oraz programów nauczania, modułów szkoleniowych i instrumentów dokumentacji, takich jak Youthpass, w zakresie pracy z młodzieżą;
- tworzenie nowych form pracy z młodzieżą i zapewniania szkoleń i wsparcia, w szczególności poprzez materiały otwartych i elastycznych form uczenia się, wirtualną współpracę oraz otwarte zasoby edukacyjne (OER).

W ramach projektów z zakresu budowania potencjału można organizować następujące działania dotyczące mobilności, o ile wnoszą one wartość dodaną w realizację celów projektu:

- wymiany młodzieży²⁴ między krajami uczestniczącymi w programie i kwalifikującymi się krajami partnerskimi;
- wolontariat europejski²⁵ z kwalifikujących się krajów partnerskich lub do tych krajów;
- mobilność osób pracujących z młodzieżą²⁶ między krajami uczestniczącymi w programie i krajami partnerskimi (tj. uczestnictwo osób pracujących z młodzieżą w seminariach, kursach szkoleniowych, wydarzeniach mających na celu nawiązywanie kontaktów, wizytach studyjnych za granicą; praktyczne doświadczenie edukacyjne (*Job Shadowing*)/okres obserwacji za granicą w organizacji prowadzącej działalność w dziedzinie pracy na rzecz młodzieży).

JAKĄ ROLĘ PEŁNIĄ ORGANIZACJE ZAANGAŻOWANE W PROJEKT BUDOWANIA POTENCJAŁU?

W projekt budowania potencjału zaangażowani są:

- wnioskodawca/koordynator: organizacja, która składa wniosek dotyczący projektu w imieniu wszystkich partnerów. Jeżeli projekt otrzyma dofinansowanie, wnioskodawca/koordynator: 1) ponosi odpowiedzialność finansową i prawną za cały projekt wobec agencji wykonawczej; 2) koordynuje projekt we współpracy z wszystkimi innymi partnerami zaangażowanymi w jego realizację; 3) otrzymuje wsparcie finansowe z programu Erasmus+ i odpowiada za rozdzielenie środków wśród partnerów zaangażowanych w realizację projektu;
- partnerzy: organizacje aktywnie uczestniczące w przygotowaniach, realizacji i ocenie projektu budowania potencjału.

²⁴ Szczegółowy opis tego działania można znaleźć w sekcji „Akcja 1: projekt mobilności osób młodych i osób pracujących z młodzieżą” w części B niniejszego przewodnika.

²⁵ Jak wyżej.

²⁶ Jak wyżej.

Jeżeli w ramach projektu przewiduje się realizację wymian młodzieży, wolontariatu europejskiego lub działań w zakresie mobilności osób pracujących z młodzieżą, organizacje uczestniczące zaangażowane w te działania podejmują się następujących ról i zadań:

- organizacja wysyłająca: odpowiada za wysyłanie osób młodych za granicę (obejmuje to: dokonywanie praktycznych ustaleń; przygotowanie uczestników przed wyjazdem; zapewnianie wsparcia uczestnikom na wszystkich etapach projektu);
- organizacja przyjmująca: odpowiada za zorganizowanie działania w swoim kraju, opracowanie programu działań dla uczestników we współpracy z uczestnikami i organizacjami partnerskimi, zapewnienie wsparcia uczestnikom na wszystkich etapach projektu.

Ponadto udział wolontariuszy w działaniu w ramach wolontariatu europejskiego musi być dla nich nieodpłatny, z wyjątkiem ewentualnego wkładu w koszty podróży (jeżeli dofinansowanie w ramach Erasmus+ nie pokrywa w pełni tych kosztów) i dodatkowych kosztów niepowiązanych z realizacją działania. Podstawowe koszty udziału wolontariuszy w działaniu w ramach wolontariatu europejskiego pokrywa się z dofinansowania w ramach programu Erasmus+ lub z innych środków przeznaczonych przez organizacje uczestniczące.

JAKIE KRYTERIA STOSUJE SIĘ DO OCENY PROJEKTU BUDOWANIA POTENCJAŁU?

Poniżej przedstawiono formalne kryteria, jakie musi spełnić wniosek dotyczący projektu budowania potencjału, aby kwalifikować się do otrzymania dofinansowania w ramach programu Erasmus+.

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

Kwalifikujące się organizacje uczestniczące	<p>Organizacją uczestniczącą może być każda organizacja publiczna lub prywatna, ustanowiona w kraju uczestniczącym w programie lub w jednym z kwalifikujących się krajów partnerskich (zob. sekcja „Czym jest projekt z zakresu budowania potencjału” powyżej).</p> <p>Przykładowo taką organizacją może być:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ organizacja niekomercyjna, stowarzyszenie, organizacja pozarządowa (w tym europejskie młodzieżowe organizacje pozarządowe); ▪ krajowa rada młodzieży; ▪ organ publiczny na szczeblu lokalnym, regionalnym lub krajowym; ▪ szkoła/institut/centrum kształcenia (na każdym poziomie, począwszy od kształcenia na poziomie przedszkolnym, a skończywszy na kształceniu na poziomie średnim II stopnia, w tym również kształcenie zawodowe i kształcenie dorosłych); ▪ publiczne lub prywatne małe, średnie lub duże przedsiębiorstwo (w tym przedsiębiorstwa społeczne); ▪ partner społeczny lub przedstawiciel danego zawodu, w tym izby handlowe, stowarzyszenia rzemieślnicze/zawodowe i związki zawodowe; ▪ instytucja szkolnictwa wyższego; ▪ instytut badawczy; ▪ fundacja; ▪ międzybranżowe centrum szkoleń; ▪ organizacja kulturalna, biblioteka, muzeum; ▪ organ zapewniający doradztwo zawodowe i usługi informacyjne. <p>Organizacje z kwalifikujących się krajów partnerskich mogą uczestniczyć w projekcie wyłącznie w charakterze partnerów (a nie wnioskodawców).</p>
Kto może złożyć wniosek?	<p>Wszelkie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ organizacje niekomercyjne, stowarzyszenia, organizacje pozarządowe (w tym europejskie młodzieżowe organizacje pozarządowe); ▪ krajowa rada młodzieży; ▪ organy publiczne na szczeblu lokalnym, regionalnym lub krajowym <p>ustanowione w kraju uczestniczącym w programie mogą składać wnioski w imieniu wszystkich organizacji zaangażowanych w realizację projektu. Inne rodzaje organizacji mogą być zaangażowane w realizację projektu wyłącznie w charakterze partnerów.</p> <p>Wnioskodawcy muszą – w określonym terminie składania wniosków dotyczących projektów – posiadać legalnie zarejestrowaną działalność przez co najmniej jeden rok.</p>

Liczba i profil organizacji uczestniczących	Projekty z zakresu budowania potencjału mają wymiar transnarodowy i angażują co najmniej 3 organizacje uczestniczące z 3 różnych krajów, spośród których przynajmniej jedno jest krajem uczestniczącym w programie, a jedno jest kwalifikującym się krajem partnerskim.
Czas trwania projektu	Od 9 miesięcy do 2 lat. Czas trwania projektu należy określić na etapie składania wniosku na podstawie celu projektu i rodzaju działań zaplanowanych na okres realizacji projektu.
Gdzie należy złożyć wniosek?	W Agencji Wykonawczej ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego z siedzibą w Brukseli.
Kiedy należy złożyć wniosek?	Wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o dofinansowanie najpóźniej do: <ul style="list-style-type: none"> ▪ dnia 3 kwietnia do godz. 12.00 (południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć między dniem 1 października tego samego roku a dniem 28 lutego następnego roku; ▪ dnia 2 września do godz. 12.00 (południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć między dniem 1 marca a dniem 31 lipca następnego roku.
Jak należy złożyć wniosek?	Informacje na temat sposobu składania wniosków znajdują się w części C niniejszego przewodnika.
Inne kryteria	W wyznaczonym terminie ten sam wnioskodawca może złożyć tylko jeden wniosek dotyczący projektu.

DODATKOWE KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI W ODNIESIENIU DO WYMIANY MŁODZIEŻY

Czas trwania działania	Od 5 do 21 dni, z wyłączeniem czasu podróży.
Miejsce (miejsca) działania	Działanie musi być realizowane w kraju jednej z organizacji uczestniczących.
Kwalifikujący się uczestnicy	Osoby młode w wieku od 13 do 30 lat pochodzące z krajów będących siedzibą organizacji wysyłającej i przyjmującej.
Liczba uczestników	Co najmniej 16 i maksymalnie 60 uczestników (nie uwzględniając osób pracujących z grupą). Co najmniej 4 uczestników na grupę (nie uwzględniając osób pracujących z grupą). Każda grupa krajowa musi posiadać co najmniej jednego lidera grupy. Jest to osoba dorosła, która towarzyszy osobom młodym uczestniczącym w wymianie młodzieży w celu zapewnienia im skutecznego uczenia się, ochrony i bezpieczeństwa.

DODATKOWE KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI W ODNIESIENIU DO WOLONTARIATU EUROPEJSKIEGO

Akredytacja	Wszystkie organizacje ustanowione w kraju uczestniczącym w programie muszą posiadać ważną akredytację wolontariatu europejskiego (aby uzyskać więcej informacji, należy zapoznać się z sekcją dotyczącą wolontariatu europejskiego w załączniku I do niniejszego przewodnika).
Czas trwania działania	Od 2 do 12 miesięcy.
Miejsce (miejsca) działania	Wolontariusz z kraju uczestniczącego w programie musi prowadzić działania w jednym z krajów partnerskich objętych projektem. Wolontariusz z kwalifikującego się kraju partnerskiego musi prowadzić działania w jednym z krajów uczestniczących w programie objętych projektem.

Kwalifikujący się uczestnicy	Osoby młode w wieku od 17 do 30 lat mieszkające w kraju będącym siedzibą organizacji wysyłającej. Wolontariusz może wziąć udział tylko w jednym wolontariacie europejskim. Wyjątek: wolontariusze, którzy realizowali działanie w zakresie wolontariatu europejskiego w ramach Akcji 1, które trwało maksymalnie 2 miesiące, mogą wziąć udział w dodatkowym wolontariacie europejskim.
Liczba uczestników	Maksymalnie 30 wolontariuszy na cały projekt budowania potencjału.

DODATKOWE KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI W ODNIESIENIU DO MOBILNOŚCI OSÓB PRACUJĄCYCH Z MŁODZIEŻĄ

Czas trwania działania	Od 5 dni do 2 miesięcy, z wyłączeniem czasu podróży.
Miejsce (miejsca) działania	Działanie musi być realizowane w kraju jednej z organizacji uczestniczących.
Kwalifikujący się uczestnicy	Brak ograniczeń wiekowych. Uczestnicy muszą mieszkać w kraju będącym siedzibą ich organizacji wysyłającej lub przyjmującej.
Liczba uczestników	Maksymalnie 50 uczestników (w tym, w razie potrzeby, osoby prowadzące szkolenia i osoby wspomagające proces kształcenia) w każdym działaniu zaplanowanym w ramach projektu.

Organizacje składające wnioski będą oceniane według odpowiednich **kryteriów wykluczających i kryteriów wyboru**. Więcej informacji można znaleźć w części C niniejszego przewodnika.

KRYTERIA PRYZNANIA DOFINANSOWANIA

Projekt będzie oceniany według następujących kryteriów:

<p>Adekwatność projektu (maksymalnie 20 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adekwatność wniosku dotyczącego projektu w odniesieniu do celów i priorytetów akcji (zob. sekcja „Jakie są cele projektu budowania potencjału”). ▪ Zakres, w jakim: <ul style="list-style-type: none"> - cele są wyraźnie zdefiniowane, realistyczne i dotyczą kwestii istotnych dla organizacji uczestniczących i grup docelowych; - wniosek dotyczący projektu jest innowacyjny lub uzupełnia inne inicjatywy przeprowadzone już przez organizacje uczestniczące; - projekt angażuje osoby młode o mniejszych szansach.
<p>Jakość planu projektu i jego realizacji (maksymalnie 30 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przejrzystość, kompletność i jakość programu prac, w tym odpowiednie etapy przygotowania, wdrażania, monitorowania, oceny i rozpowszechniania. ▪ Spójność celów projektu i proponowanych działań. ▪ Jakość proponowanych metod uczenia się pozaformalnego. ▪ Jakość ustaleń dotyczących uznawania i poświadczania efektów uczenia się uczestników oraz spójnego stosowania unijnych narzędzi przejrzystości i uznawalności. ▪ Istnienie i adekwatność środków kontroli jakości w celu zapewnienia wysokiej jakości realizacji projektu, ukończenia jej w terminie i zgodnie z przewidywanym budżetem. ▪ Zakres, w jakim projekt jest racjonalny pod względem kosztów i zapewnia przydzielenie odpowiednich zasobów na każde działanie. <p>Jeżeli w projekcie przewiduje się działania dotyczące mobilności:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ stosowność środków w odniesieniu do wyboru uczestników do działań dotyczących mobilności lub angażowania ich w takie działania.
<p>Jakość zespołu odpowiedzialnego za projekt i treść ustaleń dotyczących współpracy (maksymalnie 30 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zakres, w jakim: <ul style="list-style-type: none"> - projekt obejmuje odpowiednie połączenie uzupełniających się organizacji uczestniczących o profilu, doświadczeniu i wiedzy fachowej niezbędnych do skutecznej realizacji wszystkich aspektów projektu; - podział obowiązków i zadań przewiduje zaangażowanie i czynny udział wszystkich organizacji uczestniczących. ▪ Istnienie skutecznych mechanizmów koordynacji i komunikacji między organizacjami uczestniczącymi oraz z innymi odpowiednimi zainteresowanymi stronami.

<p>Wpływ i rozpowszechnianie (maksymalnie 20 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jakość środków stosowanych do oceny rezultatów projektu. ▪ Potencjalny wpływ projektu:<ul style="list-style-type: none"> - na uczestników i organizacje uczestniczące w trakcie realizacji projektu i po jego zakończeniu; - na podmioty inne niż organizacje i osoby fizyczne bezpośrednio uczestniczące w projekcie na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym lub międzynarodowym. ▪ Jakość planu rozpowszechniania rezultatów: stosowność i jakość środków mających na celu wymianę rezultatów projektu wśród organizacji uczestniczących lub poza nimi. ▪ W stosownych przypadkach we wniosku dotyczącym projektu opisano sposób, w jaki powstałe materiały, dokumenty i media będą bezpłatnie udostępniane i promowane na podstawie otwartych licencji, przy czym wniosek ten nie zawiera nieproporcjonalnych ograniczeń. ▪ Jakość planów zapewniających trwałość projektu: zdolność projektu do wywierania wpływu i generowania rezultatów po całkowitym wykorzystaniu dofinansowania UE.
--	--

Aby wnioski dotyczące projektów mogły zostać rozpatrzone pod kątem przyznania dofinansowania, muszą uzyskać co najmniej 60 punktów. Ponadto muszą uzyskać co najmniej połowę maksymalnej liczby punktów w każdej kategorii wymienionych powyżej kryteriów przyznania finansowania dofinansowania (tj. przynajmniej 10 punktów w przypadku kategorii „Adekwatność projektu” i „Wpływ i rozpowszechnianie”; 15 punktów w przypadku kategorii „Jakość planu projektu i jego realizacji” oraz „Jakość zespołu odpowiedzialnego za projekt i treść ustaleń dotyczących współpracy”).

CO JESZCZE NALEŻY WIEDZIEĆ NA TEMAT TEJ AKCJI?

Więcej obowiązkowych kryteriów dotyczących tej akcji i dodatkowe użyteczne informacje na jej temat można znaleźć w załączniku I do niniejszego przewodnika. Zainteresowanym organizacjom zaleca się dokładne przeczytanie odpowiednich sekcji tego załącznika przed złożeniem wniosku o przyznanie wsparcia finansowego.

JAKIE SĄ ZASADY FINANSOWANIA?

Budżet projektu należy opracować według następujących zasad finansowania (w euro):

Maksymalne dofinansowanie projektu z zakresu budowania potencjału wynosi:	150 000 EUR
--	--------------------

Koszty kwalifikowalne	Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
<p>Koszty działania</p> <p>Wszelkie koszty bezpośrednio związane z realizacją działań w ramach projektu (poza ewentualną mobilnością stanowiącą jego element), w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ koszty technologii informacyjno-komunikacyjnych; ▪ koszty związane z organizacją spotkań w ramach projektów transnarodowych: <ul style="list-style-type: none"> ○ koszty podróży, ○ koszty wyżywienia i zakwaterowania, w tym koszty transportu, ○ koszty związane z wizą i koszty ubezpieczenia, ○ koszty wynajmu pomieszczeń, w których mają się odbywać spotkania, konferencje i inne wydarzenia, ○ koszty tłumaczeń ustnych, ○ koszty prelegentów zewnętrznych; ▪ koszty związane z rezultatami pracy intelektualnej i rozpowszechnianiem wyników projektów: <ul style="list-style-type: none"> ○ koszty produkcji, ○ koszty tłumaczenia, ○ koszty rozpowszechniania lub koszty związane z przekazywaniem informacji; ▪ koszty związane z językowym, międzykulturowym i zadaniowym przygotowaniem uczestników działań dotyczących mobilności; ▪ stałe koszty kadrowe: kosztów tych nie można pokryć z dofinansowania UE; mogą być kwalifikowalne, jeżeli są wspierane z innych źródeł niż fundusze UE. W takich przypadkach koszty te mogą stanowić maksymalnie 30% całkowitego zewnętrznego współfinanso- 	Część kosztów kwalifikowalnych	Maksymalnie 80% łącznych kosztów kwalifikowalnych	Warunek: wnioskowany budżet jest uzasadniony w związku z planowanymi działaniami.

	<p>wania.</p> <p>Koszty pośrednie: kwota zryczałtowana nieprzekraczająca 7% kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich projektu kwalifikuje się jako koszty pośrednie stanowiące ogólne koszty administracyjne beneficjenta, jakimi może zostać obciążony projekt (np. rachunki za energię lub internet, koszty związane z wynajmem lokalu, koszt stałego personelu).</p>			
--	---	--	--	--

A) ZASADY FINANSOWANIA WYMIAN MŁODZIEŻY ODBYWAJĄCYCH SIĘ W RAMACH PROJEKTU Z ZAKRESU BUDOWANIA POTENCJAŁU (FINANSOWANIE OPCJONALNE)

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Podróż	Wkład w koszty podróży uczestników z miejsca zamieszkania do miejsca działań i z powrotem.	Koszty jednostkowe	W przypadku odległości wynoszących od 10 do 99 km: 20 EUR na uczestnika	Na podstawie odległości, jaką musi pokonać uczestnik. Odległości należy obliczać, korzystając z kalkulatora odległości dostępnego na stronach Komisji Europejskiej dotyczących programu Erasmus+.
			W przypadku odległości wynoszących od 100 do 499 km: 80 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 500 do 1 999 km: 170 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 2 000 do 2 999 km: 270 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 3 000 do 3 999 km: 400 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących 4 000–7 999 km: 620 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących 8 000 km lub więcej: 830 EUR na uczestnika	
Wsparcie organizacyjne	Wszelkie koszty bezpośrednio związane z realizacją działań dotyczących mobilności w ramach projektu (z wyłączeniem kosztów utrzymania uczestników).	Koszty jednostkowe	€4.1 na dzień działania na uczestnika	W zależności od długości pobytu uczestnika
Wsparcie związane ze specjalnymi potrzebami	Koszty dodatkowe bezpośrednio związane z niepełnosprawnymi uczestnikami.	Część kosztów kwalifikowalnych	100% kosztów kwalifikowalnych	Warunek: wniosek o przyznanie wsparcia finansowego na pokrycie kosztów związanych ze specjalnymi potrzebami koniecznie należy uzasadnić w formularzu wniosku

Koszty nadzwyczajne	<p>Koszty dodatkowe bezpośrednio związane z wolontariuszami o mniejszych szansach.</p> <p>Koszty wizy i związane z uzyskaniem wizy, zezwolenia na pobyt, szczepienia.</p>	Część kosztów kwalifikowalnych	100% kosztów kwalifikowalnych	Warunek: wniosek o przyznanie wsparcia finansowego na pokrycie kosztów nadzwyczajnych należy uzasadnić w formularzu wniosku.
----------------------------	---	--------------------------------	-------------------------------	--

B) ZASADY FINANSOWANIA WOLONTARIATU EUROPEJSKIEGO ODBYWAJĄCEGO SIĘ W RAMACH PROJEKTU Z ZAKRESU BUDOWANIA POTENCJAŁU (FINANSOWANIE OPCJONALNE)

Koszty kwalifikowalne	Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji	
Podróż	Wkład w koszty podróży uczestników z miejsca zamieszkania do miejsca działania i z powrotem.	Koszty jednostkowe	W przypadku odległości wynoszących od 100 do 499 km: 180 EUR na uczestnika	Na podstawie odległości, jaką musi pokonać uczestnik. Odległości należy obliczać, korzystając z kalkulatora odległości dostępnego na stronach Komisji Europejskiej dotyczących programu Erasmus+.
			W przypadku odległości wynoszących od 500 do 1 999 km: 275 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 2 000 do 2 999 km: 360 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 3 000 do 3 999 km: 530 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 4 000 do 7 999 km: 820 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących 8 000 km lub więcej: 1 100 EUR na uczestnika	
Wsparcie organizacyjne	Wszelkie koszty bezpośrednio związane z realizacją działań dotyczących mobilności w ramach projektu (z wyłączeniem kosztów utrzymania uczestników).	Koszty jednostkowe	84.3 na miesiąc na jednego wolontariusza	W zależności od długości pobytu uczestnika.
Wsparcie indywidualne	Koszty bezpośrednio związane z utrzymaniem uczestników w trakcie trwania działania.	Koszty jednostkowe	84.4 na miesiąc na jednego wolontariusza	W zależności od długości pobytu uczestnika.

Wsparcie związane ze specjalnymi potrzebami	Koszty dodatkowe bezpośrednio związane z niepełnosprawnymi uczestnikami.	Część kosztów kwalifikowalnych	100% kosztów kwalifikowalnych	Warunek: wniosek o przyznanie wsparcia finansowego na pokrycie kosztów związanych ze specjalnymi potrzebami należy uzasadnić w formularzu wniosku.
Koszty nadzwyczajne	Koszty związane ze wsparciem zwiększonego mentorowania i szczególnych przygotowań w przypadku udziału osób młodych o mniejszych szansach. Koszty wizy i związane z uzyskaniem wizy, zezwolenia na pobyt, szczepienia.	Część kosztów kwalifikowalnych	100% kosztów kwalifikowalnych	Warunek: wniosek o przyznanie wsparcia finansowego na pokrycie kosztów nadzwyczajnych należy uzasadnić w formularzu wniosku.

C) ZASADY FINANSOWANIA DZIAŁAŃ W ZAKRESIE MOBILNOŚCI OSÓB PRACUJĄCYCH Z MŁODZIEŻĄ ODBYWAJĄCYCH SIĘ W RAMACH PROJEKTU Z ZAKRESU BUDOWANIA POTENCJAŁU (FINANSOWANIE OPCJONALNE)

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Podróż	Wkład w koszty podróży uczestników z miejsca zamieszkania do miejsca działania i z powrotem.	Koszty jednostkowe	W przypadku odległości wynoszących od 100 do 499 km: 180 EUR na uczestnika	Na podstawie odległości, jaką musi pokonać uczestnik. Odległości należy obliczać, korzystając z kalkulatora odległości dostępnego na stronach Komisji Europejskiej dotyczących programu Erasmus+.
			W przypadku odległości wynoszących od 500 do 1 999 km: 275 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 2 000 do 2 999 km: 360 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 3 000 do 3 999 km: 530 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 4 000 do 7 999 km: 820 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących 8 000 km lub więcej: 1 100 EUR na uczestnika	
Wsparcie organizacyjne	Wszelkie koszty bezpośrednio związane z realizacją działań w zakresie mobilności w ramach projektu (z wyłączeniem kosztów utrzymania uczestników).	Koszty jednostkowe	184.2 na uczestnika na dzień działania	W zależności od długości pobytu uczestnika.
Wsparcie związane ze specjalnymi potrzebami	Koszty dodatkowe bezpośrednio związane z niepełnosprawnymi uczestnikami.	Część kosztów kwalifikowalnych	100% kosztów kwalifikowalnych	Warunek: wniosek o przyznanie wsparcia finansowego na pokrycie kosztów związanych ze specjalnymi potrzebami należy uzasadnić w formularzu wniosku.
Koszty nadzwyczajne	Koszty wizy i związane z otrzymaniem wizy, zezwolenia na pobyt, szczepienia.	Część kosztów kwalifikowalnych	100% kosztów kwalifikowalnych	Warunek: wniosek o przyznanie wsparcia finansowego na pokrycie kosztów nadzwyczajnych należy uzasadnić w formularzu wniosku.

D) WSPARCIE ORGANIZACYJNE I INDYWIDUALNE (KWOTY W EURO NA DZIEŃ/MIESIĄC)

Kwoty zależą od kraju, w którym odbywa się dane działanie dotyczące mobilności.

	Wsparcie organizacyjne			Wsparcie indywidualne
	Wymiany młodzieży (euro na dzień)	Mobilność osób pracujących z młodzieżą (euro na dzień)	Wolontariat europejski (euro na miesiąc)	
	B4.1	B4.2	B4.3	B4.4
Belgia	37	65	590	110
Bułgaria	32	53	500	70
Czechy	32	54	490	90
Dania	40	72	630	145
Niemcy	33	58	520	110
Estonia	33	56	520	85
Irlandia	39	74	610	125
Grecja	38	71	610	100
Hiszpania	34	61	530	105
Francja	37	66	570	115
Chorwacja	35	62	570	90
Włochy	39	66	610	115
Cypr	32	58	610	110
Łotwa	34	59	550	80
Litwa	34	58	540	80
Luksemburg	36	66	610	110
Węgry	33	55	510	90
Malta	37	65	600	110
Holandia	39	69	620	110
Austria	39	61	540	115
Polska	34	59	540	85
Portugalia	37	65	600	100
Rumunia	32	54	500	60
Słowenia	34	60	580	85
Słowacja	35	60	550	95
Finlandia	39	71	630	125
Szwecja	39	70	630	115
Wielka Brytania	40	76	630	140
była jugosłowiańska republika Macedonii	28	45	440	60
Islandia	39	71	610	135
Liechtenstein	39	74	610	120
Norwegia	40	74	630	135
Szwajcaria	39	71	620	130
Turcja	32	54	500	80
kraj partnerski	29	48	440	55

AKCJA 3: WSPARCIE W REFORMOWANIU POLITYK

Działania prowadzone pod kątem wsparcia w reformowaniu polityk są ukierunkowane na osiągnięcie celów strategii „Europa 2020”, strategicznych ram europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia (ET 2020) oraz strategii UE na rzecz młodzieży.

KTÓRE AKCJE SĄ OBJĘTE WSPARCIEM?

Niniejszy przewodnik zawiera opis realizacji poniższej akcji:

- usystematyzowany dialog: spotkania osób młodych z decydentami do spraw młodzieży.

W części B niniejszego przewodnika przedstawiono szczegółowe informacje na temat kryteriów i zasad finansowania mających zastosowanie do tej akcji.

Ponadto Akcja 3 obejmuje wiele innych akcji mających na celu wsparcie w reformowaniu polityk w dziedzinach kształcenia, szkolenia i młodzieży. Akcje te są realizowane bezpośrednio przez Komisję Europejską lub za pośrednictwem specjalnych zaproszeń do składania wniosków, którymi zarządza agencja wykonawcza. Poniżej przedstawiono zwięzły opis wspomnianych akcji. Więcej informacji można znaleźć na stronach internetowych Komisji Europejskiej, agencji wykonawczej i agencji narodowych. Wspomnianymi innymi akcjami są:

Wiedza w dziedzinach kształcenia, szkolenia i młodzieży, obejmująca gromadzenie dowodów, analizę i partnerskie uczenie się. W szczególności:

- tematyczna wiedza fachowa i wiedza fachowa na temat poszczególnych krajów, badania zagadnień strategicznych i reform, w tym działania prowadzone w ramach sieci Eurydice;
- wsparcie uczestnictwa krajów w ankietach europejskich/międzynarodowych mających na celu monitorowanie szczególnych trendów i zmian, w tym ewolucji kompetencji językowych w Europie;
- wydarzenia, konferencje i spotkania na wysokim szczeblu związane z prezydenturą UE;
- wymiany doświadczeń i dobrych praktyk oraz wzajemne oceny;
- wsparcie wdrażania otwartych metod koordynacji.

Przyszłe inicjatywy mające na celu przewidywanie innowacyjnych strategii politycznych lub przygotowywanie ich wdrażania. Obejmują one specjalne zaproszenia do składania wniosków, którymi zarządza agencja wykonawcza, w sprawie: a) perspektywicznych projektów współpracy w zakresie opracowywania polityki prowadzonych przez najważniejsze zainteresowane strony; b) europejskich eksperymentów politycznych prowadzonych przez organy publiczne wysokiego szczebla oraz obejmujących badania terenowe w kilku państwach na podstawie sprawdzonych metod oceny.

Wsparcie europejskich narzędzi polityki, a w szczególności:

- narzędzia przejrzystości (umiejętności i kwalifikacje) w celu zwiększenia przejrzystości oraz ułatwienia uznawania umiejętności i kwalifikacji, a także przenoszenia punktów zaliczeniowych, promowania zapewniania jakości, wspierania zarządzania umiejętnościami i poradnictwa. Akcja ta będzie również obejmowała sieci wspierające wdrażanie wspomnianych narzędzi;
- wiedza na temat umiejętności służąca opracowywaniu i wspieraniu narzędzi europejskich, takich jak platforma internetowa – unijna panorama umiejętności;
- sieci wspierające określone obszary polityki, takie jak umiejętność czytania i pisanie oraz uczenie się dorosłych, a także praca z młodzieżą i informacje młodzieżowe (SALTO i Eurodesk);
- wyspecjalizowane narzędzia szkolnictwa wyższego – opracowywanie i wspieranie narzędzi, takich jak U-Multirank, wspieranie procesu bolońskiego lub zewnętrznego wymiaru szkolnictwa wyższego w krajach sąsiadujących i krajach objętych procesem rozszerzenia oraz w Rosji i Azji Środkowej;
- wyspecjalizowane narzędzia kształcenia i szkolenia zawodowego służące wdrażaniu karty na rzecz mobilności w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego w celu zwiększenia jakości zorganizowanej mobilności oraz zapewnienia wsparcia organom krajowym ds. praktyk zawodowych w zwiększaniu jakości i podaży możliwości przyuczania do zawodu w całej Europie.

Współpraca z organizacjami międzynarodowymi, takimi jak OECD i Rada Europy. Akcja ta będzie również sprzyjać dialogowi politycznemu z krajami partnerskimi oraz promowaniu międzynarodowej atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego na świecie. Będzie ona również stanowiła wsparcie dla sieci ekspertów w dziedzinie reform szkolnictwa wyższego w krajach partnerskich sąsiadujących z UE oraz dla międzynarodowych stowarzyszeń absolwentów.

Dialog z zainteresowanymi stronami, promowanie polityki i programu, w tym:

- współpraca społeczeństwa obywatelskiego zapewniająca wsparcie europejskim organizacjom pozarządowym i sieciom europejskim w dziedzinach kształcenia, szkolenia i młodzieży za pośrednictwem specjalnego zaproszenia do składania wniosków, którym zarządza agencja wykonawcza;
- wydarzenia, spotkania, debaty i konsultacje publiczne z decydentami i zainteresowanymi stronami w sprawie stosownych kwestii politycznych (takie jak forum ds. kształcenia, szkolenia i młodzieży lub Europejski Tydzień Młodzieży);
- usystematyzowany dialog w dziedzinie młodzieży obejmujący wsparcie krajowych grup roboczych oraz spotkania promujące dialog między osobami młodymi a decydentami (zob. sekcja poniżej);
- działania mające na celu podnoszenie poziomu wiedzy, przekazywanie informacji i rozpowszechnianie rezultatów polityki i priorytetów dotyczących programu Erasmus+, jego wyników oraz potencjalnych synergii z innymi programami UE, a w szczególności z europejskimi funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi.

Celem akcji wdrażanych w ramach tej akcji kluczowej jest:

- poprawa jakości, skuteczności i równych możliwości dostępu do systemów kształcenia, szkolenia i na rzecz młodzieży poprzez otwarte metody koordynacji; wspieranie wdrażania ogólnych zaleceń i zaleceń dla poszczególnych krajów wynikających z europejskich semestrów;
- promowanie transnarodowej współpracy i wzajemnego uczenia się wśród organów właściwych na najwyższym szczeblu politycznym w celu testowania i udoskonalenia systemów, struktur i procesów;
- poszerzanie wiedzy – w szczególności poprzez partnerskie uczenie się – oraz zdolności analitycznej do wspierania polityki opartej na dowodach zgodnie ze strategicznymi ramami europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia (ET 2020), Europejską strategią na rzecz młodzieży oraz konkretnymi programami działań politycznych, takimi jak proces boloński i kopenhaski;
- udostępnienie wiarygodnych międzynarodowych danych porównawczych i odpowiednich analiz wtórnych do celów kształtowania polityki europejskiej i krajowej, mających ułatwić gromadzenie i analizowanie istotnych dowodów służących ocenie i monitorowaniu wdrażania innowacyjnych strategii politycznych oraz wspieraniu możliwości przenoszenia i skalowalności;
- wspieranie sieci europejskich i wdrażanie narzędzi promujących przejrzystość i uznawalność umiejętności i kwalifikacji nabywanych w ramach formalnego, pozaformalnego i nieformalnego uczenia się, torujące drogę w kierunku europejskiego obszaru umiejętności i kwalifikacji;
- wspieranie aktywnego zaangażowania sieci społeczeństwa obywatelskiego i organizacji pozarządowych we wdrażanie polityki;
- wspieranie usystematyzowanego dialogu z osobami młodymi oraz zachęcanie ich do aktywnego udziału w życiu demokratycznym;
- wspieranie wymian dobrych praktyk, dialogu, wzajemnego uczenia się i współpracy decydentów, specjalistów oraz zainteresowanych stron z krajów uczestniczących w programie i krajów partnerskich;
- podnoszenie poziomu wiedzy na temat rezultatów europejskich strategii politycznych i rezultatów programu Erasmus+ oraz promowanie ich wykorzystywania na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym; **podniesienie rangi i atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego na całym świecie;**
- wspieranie synergii z innymi programami UE, takimi jak europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne, oraz z systemami finansowania na poziomie krajowym lub regionalnym.

USYSTEMATYZOWANY DIALOG: SPOTKANIA OSÓB MŁODYCH I DECYDENTÓW DO SPRAW MŁODZIEŻY

JAKI JEST CEL SPOTKAŃ W RAMACH USYSTEMATYZOWANEGO DIALOGU?

Akcja ta promuje czynny udział osób młodych w życiu demokratycznym i sprzyja debacie poruszającej tematy i priorytety określone w ramach usystematyzowanego dialogu oraz odnowionych ram politycznych w odniesieniu do młodzieży. Usystematyzowany dialog jest określeniem używanym w odniesieniu do rozmów między osobami młodymi i decydentami do spraw młodzieży, których celem jest uzyskanie wyników użytecznych w kształtowaniu polityki. Debata koncentruje się na priorytetach i terminach, a w jej ramach przewiduje się organizację wydarzeń, podczas których osoby młode omawiają między sobą uzgodnione tematy, a także z decydentami, ekspertami zajmującymi się kwestiami związanymi z młodzieżą oraz przedstawicielami organów publicznych odpowiedzialnych za sprawy młodzieży. Więcej informacji na temat usystematyzowanego dialogu można znaleźć na stronach internetowych Komisji Europejskiej.

Ponadto zgodnie z rocznym programem prac przyjętym przez Komisję, priorytet stanowić będą projekty, w ramach których dąży się do realizacji jednego lub większej liczby istotnych priorytetów opisanych we wstępnych rozdziałach dotyczących „Młodzieży” w części B niniejszego przewodnika.

CZYM SĄ SPOTKANIA W RAMACH USYSTEMATYZOWANEGO DIALOGU?

Projekty w ramach usystematyzowanego dialogu mogą mieć formę spotkań, konferencji, konsultacji i wydarzeń. Wydarzenia te zachęcają osoby młode do czynnego udziału w życiu demokratycznym w Europie oraz kontaktów z decydentami. Praktycznym skutkiem takich wydarzeń jest umożliwienie osobom młodym zabrania głosu (poprzez formułowanie stanowisk, wniosków i zaleceń) na temat tego, w jaki sposób powinno się kształtować i wdrażać strategie polityczne na rzecz młodzieży w Europie.

Projekt w ramach usystematyzowanego dialogu składa się z trzech etapów:

- planowanie i przygotowanie;
- realizacja działań;
- ocena (w tym rozważenie możliwych działań następczych).

JAKIE DZIAŁANIA WSPIERA SIĘ W RAMACH TEJ AKCJI?

W ramach tej akcji organizacje uczestniczące mają możliwość prowadzenia następujących działań:

- krajowych spotkań i seminariów transnarodowych oferujących przestrzeń dla wymiany informacji, dyskusji i czynnego udziału osób młodych – w ramach dialogu z decydentami zajmującymi się kwestiami związanymi z młodzieżą – w sprawach, które mają znaczenie dla usystematyzowanego dialogu lub dla strategii UE na rzecz młodzieży;
- krajowych spotkań i seminariów transnarodowych przygotowujących grunt pod oficjalne konferencje na temat młodzieży organizowane w trakcie każdego semestru przez państwo członkowskie sprawujące prezydencję w Unii Europejskiej;
- wydarzeń promujących debaty i wymianę informacji na tematy dotyczące polityki na rzecz młodzieży powiązanych z działaniami organizowanymi podczas Europejskiego Tygodnia Młodzieży;
- konsultacji z udziałem osób młodych w celu określenia ich potrzeb w kwestiach dotyczących udziału w życiu demokratycznym (konsultacje internetowe, badania opinii itp.);
- spotkań i seminariów, wydarzeń informacyjnych lub debat między osobami młodymi a decydentami//ekspertami zajmującymi się kwestiami związanymi z młodzieżą na temat udziału w życiu demokratycznym;
- wydarzeń symulujących funkcjonowanie instytucji demokratycznych i role decydentów w ramach tych instytucji.

Działania te są prowadzone przez osoby młode; młodzi uczestnicy muszą być aktywnie zaangażowani we wszystkie etapy realizacji projektu, od przygotowań po działania następcze. Zasady i praktyki w zakresie uczenia się pozaformalnego znajdują odzwierciedlenie w trakcie realizacji projektu.

Następujące działania nie kwalifikują się do otrzymania dofinansowania w ramach usystematyzowanego dialogu: posiedzenia ustawowe organizacji lub sieci organizacji; wydarzenia o charakterze politycznym.

JAKIE KRYTERIA STOSUJE SIĘ DO OCENY TEGO PROJEKTU?

Poniżej przedstawiono formalne kryteria, jakie musi spełnić projekt, aby kwalifikować się do otrzymania dofinansowania w ramach programu Erasmus+:

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

Kwalifikujące się organizacje uczestniczące	<p>Organizacją uczestniczącą może być:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ organizacja niekomercyjna, stowarzyszenie, organizacja pozarządowa; ▪ europejska młodzieżowa organizacja pozarządowa; ▪ organ publiczny na szczeblu lokalnym; <p>ustanowione w kraju uczestniczącym w programie lub w kraju partnerskim sąsiadującym z UE (zob. sekcja „Kraje kwalifikujące się” w części A niniejszego przewodnika). Organizacje pochodzące z kwalifikujących się krajów partnerskich mogą uczestniczyć w projekcie wyłącznie w charakterze partnerów (a nie wnioskodawców).</p>
Kto może złożyć wniosek?	<p>Wnioskodawcą może być każda organizacja uczestnicząca ustanowiona w kraju uczestniczącym w programie. W przypadku projektów realizowanych przez co najmniej dwie organizacje uczestniczące organizacja ta składa wniosek w imieniu wszystkich organizacji uczestniczących zaangażowanych w realizację projektu.</p>
Liczba organizacji uczestniczących	<p>Spotkania międzynarodowe: w działaniu tym muszą uczestniczyć co najmniej dwie organizacje uczestniczące z co najmniej dwóch różnych krajów, z których co najmniej jeden jest krajem uczestniczącym w programie.</p> <p>Spotkania krajowe: w działaniu tym uczestniczy jedna organizacja z kraju uczestniczącego w programie.</p>
Kwalifikujący się uczestnicy	<p>Młodzi uczestnicy: osoby młode w wieku od 13 do 30 lat pochodzące z krajów zaangażowanych w realizację projektu.</p> <p>Decydenci: jeżeli w ramach projektu przewiduje się uczestnictwo decydentów lub ekspertów w dziedzinie polityki na rzecz młodzieży, uczestnicy ci mogą być włączeni w realizację projektu niezależnie od ich wieku i pochodzenia geograficznego.</p>
Liczba uczestników	<p>W realizację projektu musi być zaangażowanych przynajmniej 30 młodych uczestników.</p>
Miejsce lub miejsca	<p>Projekt musi być realizowany w kraju będącym siedzibą organizacji składającej wniosek.</p> <p>Wyjątek: w przypadku projektów składanych przez europejskie organizacje pozarządowe działania mogą odbywać się w dowolnym kraju uczestniczącym w programie zaangażowanym w realizację projektu.</p>
Czas trwania projektu	<p>Od 3 do 24 miesięcy.</p>
Gdzie należy złożyć wniosek?	<p>W agencji narodowej w kraju, w którym ustanowiono organizację składającą wniosek.</p>
Kiedy należy złożyć wniosek?	<p>Wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o dofinansowanie najpóźniej do:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ dnia 30 kwietnia do godz. 12.00 (południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć między dniem 1 sierpnia tego samego roku a dniem 28 lutego następnego roku; ▪ dnia 1 października do godz. 12.00 (południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć między dniem 1 stycznia a dniem 30 września następnego roku.
Jak należy złożyć wniosek?	<p>Informacje na temat sposobu składania wniosków znajdują się w części C niniejszego przewodnika.</p>

Organizacje składające wnioski będą oceniane według odpowiednich **kryteriów wykluczających i kryteriów wyboru**. Więcej informacji można znaleźć w części C niniejszego przewodnika.

KRYTERIA PRYZNANIA DOFINANSOWANIA

Projekty będą oceniane według następujących kryteriów:

<p>Adekwatność projektu (maksymalnie 30 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adekwatność wniosku dotyczącego projektu w odniesieniu do: <ul style="list-style-type: none"> - celów i priorytetów akcji (zob. sekcja „Czym są spotkania osób młodych i decydentów?” powyżej); - potrzeb i celów organizacji uczestniczących i poszczególnych uczestników. ▪ Zakres, w jakim wniosek dotyczący projektu jest adekwatny do: <ul style="list-style-type: none"> - generowania wysokiej jakości rezultatów w odniesieniu do uczestników; - wzmacniania zdolności organizacji uczestniczących. ▪ Zakres, w jakim do projektu zostaną włączone osoby młode o mniejszych szansach.
<p>Jakość planu projektu i jego realizacji (maksymalnie 40 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przejrzystość, kompletność i jakość wszystkich etapów przedstawionych we wniosku dotyczącym projektu (przygotowanie, realizacja działań w zakresie mobilności i działania następcze). ▪ Spójność celów projektu i proponowanych działań. ▪ Jakość praktycznych ustaleń, procesów zarządzania i mechanizmów wsparcia. ▪ Jakość zaproponowanych metod z zakresu uczenia się pozaformalnego i aktywne zaangażowanie osób młodych na wszystkich etapach projektu. ▪ Stosowność środków w odniesieniu do wyboru uczestników do działań lub angażowania ich w działania. ▪ W stosownych przypadkach jakość współpracy i komunikacji między organizacjami uczestniczącymi oraz z innymi odpowiednimi zainteresowanymi stronami.
<p>Wpływ i rozpowszechnianie (maksymalnie 30 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jakość środków stosowanych do oceny rezultatów projektu. ▪ Potencjalny wpływ projektu: <ul style="list-style-type: none"> - na uczestników i organizacje uczestniczące w trakcie realizacji projektu i po jego zakończeniu; - na podmioty inne niż organizacje i osoby fizyczne bezpośrednio uczestniczące w projekcie na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym lub europejskim. ▪ Stosowność i jakość środków mających na celu rozpowszechnianie rezultatów projektu wśród organizacji uczestniczących lub poza nimi.

Aby wnioski dotyczące projektów mogły zostać rozpatrzone pod kątem przyznania dofinansowania, muszą uzyskać co najmniej 60 punktów. Ponadto muszą uzyskać co najmniej połowę maksymalnej liczby punktów w każdej kategorii wymienionych powyżej kryteriów przyznania dofinansowania (tj. co najmniej 15 punktów w przypadku kategorii „Adekwatność projektu” i „Wpływ i rozpowszechnianie” oraz 20 punktów w przypadku kategorii „Jakość planu projektu i jego realizacji”).

JAKIE SĄ ZASADY FINANSOWANIA?

Budżet projektu należy opracować według następujących zasad finansowania (w euro):

Maksymalna kwota dofinansowania spotkania w ramach usystematyzowanego dialogu wynosi: 50 000 EUR

Koszty kwalifikowalne	Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
<p>Podróż</p> <p>Wkład w koszty podróży uczestników z miejsca zamieszkania do miejsca działań i z powrotem.</p>	<p>Koszty jednostkowe</p>	<p>W przypadku odległości wynoszących od 10 do 99 km: 20 EUR na uczestnika</p> <p>W przypadku odległości wynoszących od 100 do 499 km: 80 EUR na uczestnika</p> <p>W przypadku odległości wynoszących od 500 do 1 999 km: 170 EUR na uczestnika</p> <p>W przypadku odległości wynoszących od 2 000 do 2 999 km: 270 EUR na uczestnika</p> <p>W przypadku odległości wynoszących od 3 000 do 3 999 km: 400 EUR na uczestnika</p> <p>W przypadku odległości wynoszących od 4 000 do 7 999 km: 620 EUR na uczestnika</p> <p>W przypadku odległości wynoszących 8 000 km lub więcej: 830 EUR na uczestnika</p>	<p>Na podstawie odległości, jaką musi pokonać uczestnik, na uczestnika. Odległości należy obliczać, korzystając z kalkulatora odległości dostępnego na stronach Komisji Europejskiej dotyczących programu Erasmus+.</p>
<p>Wsparcie organizacyjne</p> <p>Wkład w formie dofinansowania na pokrycie wszelkich pozostałych kosztów bezpośrednio związanych z przygotowaniem i realizacją działania oraz związanych z nim działań następczych.</p>	<p>Koszty jednostkowe</p>	<p>€1.1 na dzień działania na uczestnika</p>	<p>W zależności od długości pobytu uczestnika.</p>
<p>Wsparcie związane ze specjalnymi potrzebami</p> <p>Koszty dodatkowe bezpośrednio związane z niepełnosprawnymi uczestnikami.</p>	<p>Część kosztów kwalifikowalnych</p>	<p>100% kosztów kwalifikowalnych</p>	<p>Warunek: wniosek o przyznanie wsparcia finansowego na pokrycie kosztów związanych ze specjalnymi potrzebami należy koniecznie uzasadnić w formularzu wniosku.</p>

Koszty nadzwyczajne	Koszty związane z (internetowymi) konsultacjami i badaniami opinii wśród osób młodych, o ile są one niezbędne do udziału w tej akcji. Koszty wizy i związane z otrzymaniem wizy, zezwolenia na pobyt, szczepienia.	Część kosztów kwalifikowalnych	100% kosztów kwalifikowalnych	Warunek: wniosek o przyznanie wsparcia finansowego na pokrycie kosztów nadzwyczajnych należy koniecznie uzasadnić w formularzu wniosku.
----------------------------	---	--------------------------------	-------------------------------	--

TABELA A – WSPARCIE ORGANIZACYJNE (KWOTY W EURO NA DZIEŃ)

Kwoty zależą od kraju, w którym odbywa się dane działanie.

	Wsparcie organizacyjne
	C1.1
Belgia	37
Bułgaria	32
Czechy	32
Dania	40
Niemcy	33
Estonia	33
Irlandia	39
Grecja	38
Hiszpania	34
Francja	37
Chorwacja	35
Włochy	39
Cypr	32
Łotwa	34
Litwa	34
Luksemburg	36
Węgry	33
Malta	37
Holandia	39
Austria	39
Polska	34
Portugalia	37
Rumunia	32
Słowenia	34
Słowacja	35
Finlandia	39
Szwecja	39
Wielka Brytania	40
była jugosłowiańska republika Macedonii	28
Islandia	39
Liechtenstein	39
Norwegia	40
Szwajcaria	39
Turcja	32
kraj partnerski sąsiadujący z UE	29

DZIAŁANIA „JEAN MONNET”

KTÓRE AKCJE OBJĘTE SĄ WSPARCIEM?

Działania „Jean Monnet” wspierają następujące akcje:

- moduły Jean Monnet (nauczanie i badania);
- katedry Jean Monnet (nauczanie i badania);
- centra doskonałości Jean Monnet (nauczanie i badania);
- wsparcie Jean Monnet na rzecz instytucji i stowarzyszeń;
- sieci Jean Monnet (debata orientacyjna ze światem akademickim);
- projekty „Jean Monnet” (debata orientacyjna ze światem akademickim).

W dalszych sekcjach niniejszego przewodnika przedstawiono szczegółowe informacje na temat kryteriów i zasad finansowania mających zastosowanie do działań „Jean Monnet”.

JAKIE SĄ CELE DZIAŁAŃ „JEAN MONNET”?

Celem działań „Jean Monnet” jest propagowanie doskonałości w nauczaniu i badaniach w obszarze studiów w zakresie Unii Europejskiej na całym świecie. Działania te mają również sprzyjać promowaniu dialogu między światem akademickim a decydentami, w szczególności w celu zapewnienia wsparcia dla zarządzania politykami UE. Studia w zakresie Unii Europejskiej obejmują naukę o całej Europie ze szczególnym uwzględnieniem zarówno aspektów wewnętrznych, jak i zewnętrznych procesu integracji europejskiej. Dziedzina ta obejmuje również rolę UE w zglobalizowanym świecie, w promowaniu europejskiej aktywności obywatelskiej i dialogu między ludźmi i kulturami.

Główne obszary tematyczne dotyczą wymiaru UE w dziedzinach:

- regionalizmu porównawczego;
- komunikacji i informacji;
- ekonomii;
- historii;
- dialogu międzykulturowego;
- studiów interdyscyplinarnych;
- stosunków międzynarodowych i dyplomacji;
- prawa;
- polityki i administracji.

Różne obszary tematyczne (takie jak socjologia, filozofia, religia, geografia, literatura, sztuka, nauki ścisłe, studia w zakresie środowiska, studia globalne itd.) mogą jednak również być związane z tą dziedziną, jeżeli obejmują elementy nauczania, badań lub refleksji na temat UE oraz ogólnie przyczyniają się do europeizacji programów nauczania.

Studia porównawcze będą rozpatrywane wyłącznie, jeżeli dotyczą różnych procesów integracji na całym świecie.

W stosunku do ogólnych celów programu Erasmus+ zamierzeniem działań „Jean Monnet” jest:

- propagowanie doskonałości w nauczaniu i badaniach w ramach studiów w zakresie UE;
- wyposażenie studentów i młodych specjalistów w wiedzę na tematy związane z Unią Europejską mające znaczenie dla ich życia akademickiego i zawodowego oraz zwiększenie ich kompetencji obywatelskich;
- promowanie dialogu między światem akademickim a decydentami, w szczególności w celu zapewnienia wsparcia dla zarządzania politykami UE;
- promowanie innowacji w nauczaniu i badaniach (np. studia międzysektorowe lub wielodyscyplinarne, otwarta edukacja, tworzenie sieci kontaktów z innymi instytucjami);
- upowszechnianie i różnicowanie przedmiotów związanych z UE w programach nauczania proponowanych przez instytucje szkolnictwa wyższego swoim studentom;
- poprawa jakości szkoleń zawodowych dotyczących tematów związanych z UE (wraz z modułami zajmującymi się bardziej dogłębnie tematami związanymi z UE lub obejmującymi nowe tematy);
- wspieranie zaangażowania młodych naukowców w nauczanie i badania kwestii o tematyce europejskiej.

Oczekuje się, że działania „Jean Monnet” przyniosą pozytywne i długotrwałe skutki dla zaangażowanych uczestników, organizacji promujących oraz systemów politycznych, w które są wpisane.

Jeżeli chodzi o uczestników bezpośrednio lub pośrednio zaangażowanych w akcje, działania „Jean Monnet” mają na celu przyniesienie następujących rezultatów:

- zwiększone szanse na zatrudnienie i lepsze perspektywy zawodowe dla młodych absolwentów dzięki uwzględnieniu lub wzmocnieniu wymiaru europejskiego w ramach ich studiów;
- zwiększone zainteresowanie pod względem pojmowania Unii Europejskiej i uczestnictwa w niej, prowadzące do większej aktywności obywatelskiej;
- wsparcie dla młodych naukowców (tj. osób, które uzyskały stopień doktorski w ciągu ostatnich pięciu lat) oraz profesorów, którzy pragną prowadzić działania badawcze i dydaktyczne w zakresie UE;
- większe możliwości doskonalenia zawodowego i rozwoju kariery kadry akademickiej.

Oczekuje się, że działania wspierane w ramach działań „Jean Monnet” również przyniosą następujące rezultaty w odniesieniu do organizacji uczestniczących:

- większą zdolność do nauczania i prowadzenia badań w zakresie zagadnień związanych z UE: udoskonalone lub innowacyjne programy nauczania; większa zdolność do przyciągania wybitnych studentów; wzmocniona współpraca z partnerami z innych krajów; rozszerzona alokacja zasobów finansowych na nauczanie i badania w zakresie przedmiotów związanych z UE w obrębie instytucji;
- bardziej nowoczesne, dynamiczne, zaangażowane i profesjonalne środowisko wewnątrz organizacji: promowanie doskonalenia zawodowego młodych naukowców i profesorów; gotowość do włączenia w programy dydaktyczne i inicjatywy dobrych praktyk i nowych przedmiotów związanych z UE; otwarcie na synergie z innymi organizacjami.

Oczekuje się, że działania „Jean Monnet” zachęcą do promowania i różnicowania studiów w zakresie UE na całym świecie oraz wzmocnią i rozszerzą uczestnictwo kadry z większej liczby wydziałów i jednostek ogólnouczelnianych w nauczaniu i badaniach w tym zakresie.

MODUŁY JEAN MONNET

CZYM JEST MODUŁ JEAN MONNET?

Moduł Jean Monnet jest krótkim programem nauczania (lub kursem) w dziedzinie studiów dotyczących Unii Europejskiej w instytucji szkolnictwa wyższego. Minimalny czas trwania każdego modułu wynosi 40 godzin dydaktycznych na rok akademicki. Przyjmuje się, że godziny nauczania obejmują godziny bezpośrednich zajęć w kontekście wykładów, seminariów, konwersatoriów grupowych i mogą obejmować którekolwiek z wymienionych zajęć w ramach kształcenia na odległość, ale nie obejmują zajęć indywidualnych. Moduły te mogą koncentrować się na jednej określonej dyscyplinie studiów europeistycznych lub charakteryzować się podejściem wielodyscyplinarnym, a zatem wymagać wkładu naukowego szeregu profesorów i ekspertów.

Program Erasmus+ wspiera moduły Jean Monnet w celu:

- propagowania badań i pierwszych doświadczeń w zakresie nauczania młodych badaczy, naukowców oraz specjalistów w dziedzinie Unii Europejskiej;
- promowania publikacji i rozpowszechniania wyników akademickich badań naukowych;
- wzbudzenia zainteresowania tematami związanymi z UE i ustanowienia podstawy przyszłych ośrodków wiedzy europejskiej, w szczególności w krajach partnerskich;
- promowania wprowadzenia perspektywy Unii Europejskiej głównie do kierunków studiów niezwiązanych z UE;
- prowadzenia dostosowanych zajęć na temat określonych zagadnień związanych z UE, istotnych dla absolwentów z punktu widzenia ich życia zawodowego.

Moduł Jean Monnet utrwała i włącza zagadnienia związane z Unią Europejską do programów nauczania, które do tej pory zawierały je jedynie w ograniczonym zakresie. Programy nauczania pozwalają również udostępnić fakty i wiedzę w zakresie Unii Europejskiej szerokiemu gronu osób uczących się i zainteresowanych obywateli.

JAKIE DZIAŁANIA WSPIERA SIĘ W RAMACH TEJ AKCJI?

Moduły Jean Monnet muszą przyjmować jedną z następujących form:

- ogólnych lub wprowadzających zajęć obejmujących zagadnienia związane z Unią Europejską (w szczególności w instytucjach i na wydziałach, które jeszcze nie posiadają wysoko rozwiniętej oferty zajęć w tej dziedzinie);
- wyspecjalizowanego nauczania na temat zmian zachodzących w Unii Europejskiej (w szczególności w instytucjach i na wydziałach, które jeszcze nie posiadają wysoko rozwiniętej oferty zajęć w tej dziedzinie);
- w pełni uznawanych kursów letnich i kursów intensywnych.

JAKA JEST ROLA ORGANIZACJI UCZESTNICZĄCYCH W MODULE JEAN MONNET?

Rolą instytucji szkolnictwa wyższego jest wspieranie i promowanie koordynatorów modułów, poprzez zapewnienie korzyści płynących z ich działań jak największemu gronu odbiorców zarówno wewnątrz instytucji, jak i poza nią.

Instytucje szkolnictwa wyższego wspierają koordynatorów modułów w ich działalności dydaktycznej i badawczej oraz przemysłeniach naukowych: uznają opracowane działania dydaktyczne; monitorują te działania, eksponują wyniki otrzymane przez swoich pracowników zaangażowanych w moduł Jean Monnet i podnoszą ich wartość.

Instytucje szkolnictwa wyższego mają obowiązek prowadzenia działań w ramach modułu Jean Monnet przez cały czas trwania projektu, a także zastąpienia koordynatora ds. akademickich, jeżeli zajdzie taka potrzeba. Instytucja jest zobowiązana zastępować koordynatorów modułu innym członkiem swojej kadry dydaktycznej posiadającym taki sam poziom specjalizacji w dziedzinie studiów w zakresie Unii Europejskiej. Zastąpienie pierwotnego koordynatora modułu jest jednak dopuszczalne wyłącznie w wyjątkowych przypadkach (np. jeżeli koordynator ds. akademickich odchodzi z instytucji) oraz wymaga złożenia pisemnego wniosku o zatwierdzenie do agencji wykonawczej, która weryfikuje dorobek akademicki wyznaczonego koordynatora modułu.

JAKIE KRYTERIA STOSUJE SIĘ DO OCENY MODUŁU JEAN MONNET?

Poniżej przedstawiono formalne kryteria, jakie musi spełnić moduł Jean Monnet, aby kwalifikować się do otrzymania dofinansowania w ramach programu Erasmus+:

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

Kto może złożyć wniosek?	Instytucja szkolnictwa wyższego ustanowiona w jakimkolwiek kraju na świecie. Instytucje szkolnictwa wyższego ustanowione w krajach uczestniczących w programie muszą posiadać ważną Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego (ECHE). ECHE nie jest wymagana w przypadku uczestniczących instytucji szkolnictwa wyższego z krajów partnerskich.
Czas trwania projektu	Trzy lata. Posiadacze trzyletnich umów dotyczących centrów, katedr i modułów Jean Monnet (zawieranych od 2011 r.) muszą odczekać, aż minie jeden rok akademicki od zakończenia poprzedniego okresu objętego umową, zanim złożą nowy wniosek dotyczący tego samego rodzaju akcji. Ta obowiązkowa przerwa nie ma zastosowania, jeżeli nowy wniosek dotyczy innego rodzaju akcji, np. gdy były kierownik katedry składa wniosek dotyczący modułu. Ponadto kierownik trwającego modułu może złożyć wniosek dotyczący nowego modułu, jeżeli jego treść jest inna.
Czas trwania działania	Moduł Jean Monnet musi trwać co najmniej 40 godzin w roku akademickim (przez trzy kolejne lata) i być nauczany w dziedzinie studiów w zakresie Unii Europejskiej w instytucji szkolnictwa wyższego składającej wniosek.
Gdzie należy złożyć wniosek?	W Agencji Wykonawczej ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego z siedzibą w Brukseli.
Kiedy należy złożyć wniosek?	Wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o dofinansowanie do dnia 26 marca, do godz. 12.00 (południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć w dniu 1 września tego samego roku.
Jak należy złożyć wniosek?	Informacje na temat sposobu składania wniosków znajdują się w części C niniejszego przewodnika.

Organizacje składające wnioski będą również oceniane według **kryteriów wykluczających i kryteriów wyboru**. Więcej informacji można znaleźć w części C niniejszego przewodnika.

KRYTERIA PRYZNANIA DOFINANSOWANIA

Projekty będą oceniane według następujących kryteriów:

Adekwatność projektu (maksymalnie 25 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adekwatność wniosku dotyczącego projektu w odniesieniu do: <ul style="list-style-type: none"> - celów i priorytetów akcji (zob. sekcje „Jakie są cele działań »Jean Monnet«” i „Czym jest moduł Jean Monnet”); - potrzeb i celów organizacji uczestniczących i zaangażowanych nauczycieli akademickich. ▪ Zakres, w jakim wniosek dotyczący projektu: <ul style="list-style-type: none"> - jest odpowiedni na potrzeby opracowywania nowych działań dydaktycznych, badawczych lub związanych z prowadzeniem debat; - obejmuje wykorzystanie nowych metodyk, narzędzi i technologii; - zawiera dowody akademickiej wartości dodanej; - promuje studia europeistyczne w instytucji, w której realizowane są działania „Jean Monnet”; - w większym stopniu eksponuje tę dziedzinę nauki zarówno w instytucji, w której realizowane jest działanie „Jean Monnet”, jak i na poziomie krajowym. ▪ Adekwatność wniosku dotyczącego projektu dla priorytetowych grup docelowych akcji: <ul style="list-style-type: none"> - instytucji ustanowionych w krajach nieobjętych działaniem „Jean Monnet”; - instytucji lub nauczycieli akademickich, którzy nie otrzymywali dotychczas finansowania w ramach projektów „Jean Monnet”; - określonych przedmiotów na studiach o tematyce związanej z Unią Europejską, w ramach których w ograniczonym stopniu poruszane były aspekty europejskie, ale w coraz większym stopniu te aspekty ich dotyczą; - studentów, którzy nie mają z założenia kontaktu ze studiami europeistycznymi (w takich dziedzinach jak nauki ścisłe, inżynieria, medycyna, edukacja, sztuka i języki itd.).
---	---

<p>Jakość planu projektu i jego realizacji (maksymalnie 25 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przejrzystość, kompletność i jakość programu prac, w tym odpowiednich etapów przygotowania, wdrażania, oceny, działań następczych i rozpowszechniania. ▪ Spójność proponowanych celów, działań i budżetu projektu. ▪ Jakość i wykonalność proponowanej metodyki.
<p>Jakość zespołu odpowiedzialnego za projekt (maksymalnie 25 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zakres, w jakim wniosek dotyczący projektu angażuje kluczowych nauczycieli akademickich mających wybitne osiągnięcia i doskonałe kwalifikacje w określonych dziedzinach studiów dotyczących Unii Europejskiej potwierdzone działaniami na wysokim poziomie. ▪ Zgodność dorobku i wiedzy fachowej zaangażowanych kluczowych nauczycieli akademickich z działaniami realizowanymi w ramach projektu.
<p>Wpływ i rozpowszechnianie (maksymalnie 25 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jakość środków stosowanych do oceny rezultatów działań w zakresie nauczania. ▪ Potencjalny wpływ projektu: <ul style="list-style-type: none"> - na instytucję, w której realizowane jest działanie „Jean Monnet”; - na studentów i osoby uczące się czerpiące korzyści z działania „Jean Monnet”; - na inne organizacje i osoby fizyczne zaangażowane na szczeblach lokalnym, regionalnym, krajowym lub europejskim. ▪ Adekwatność i jakość środków mających na celu rozpowszechnianie rezultatów działań w instytucji, w której realizowane są działania „Jean Monnet”, i poza nią. ▪ W stosownych przypadkach we wniosku dotyczącym projektu opisuje się sposób, w jaki powstałe materiały, dokumenty i media będą bezpłatnie udostępniane i promowane na podstawie licencji otwartych, przy czym wniosek ten nie zawiera żadnych nieproporcjonalnych ograniczeń.

Aby wnioski dotyczące projektów mogły zostać rozpatrzone pod kątem przyznania dofinansowania, muszą uzyskać co najmniej 60 punktów. Ponadto muszą uzyskać co najmniej 13 punktów w każdej kategorii wymienionych powyżej kryteriów przyznania dofinansowania.

CO JESZCZE NALEŻY WIEDZIEĆ NA TEMAT MODUŁU JEAN MONNET?

ALOKACJA BUDŻETU

Maksymalnie 20% budżetu przydzielonego na wsparcie dla modułów zostanie przyznane na moduły Jean Monnet, których koordynatorzy są naukowcami, którzy uzyskali stopień doktorski w ciągu ostatnich pięciu lat. Środek ten będzie wspierał młodych badaczy rozpoczynających karierę akademicką.

WPŁYW I ROZPOWSZECHNIANIE

Wymaga się, by w ramach modułów Jean Monnet rozpowszechniano i wykorzystywano wyniki zorganizowanych działań dydaktycznych i badawczych poza obszarem działań bezpośrednio zaangażowanych zainteresowanych stron. Przyczyni się to do zwiększenia ich wpływu i doprowadzi do zmiany systemowej.

Aby zwiększyć oddziaływanie modułów, działania mające na celu rozpowszechnianie powinny obejmować tworzenie i oferowanie otwartych zasobów edukacyjnych (OER) oraz angażować otwarte działania edukacyjne uwzględniając postęp technologiczny. W ten sposób promowane będą bardziej elastyczne i kreatywne metody uczenia się i docierania do większej liczby studentów, specjalistów, decydentów i innych zainteresowanych grup.

Wszyscy koordynatorzy modułów Jean Monnet zostaną poproszeni o zaktualizowanie odpowiedniej sekcji specjalnego narzędzia internetowego Erasmus+, w ramach którego będą przechowywane wszystkie informacje na temat działań „Jean Monnet”. Koordynatorzy będą usilnie zachęceni do korzystania z odpowiednich istniejących platform i narzędzi (tj. katalogu działań „Jean Monnet”, wirtualnej społeczności uczestników projektów „Jean Monnet”). Dzięki tym sekcjom, będącym częścią ogólnego narzędzia IT programu Erasmus+, informacje na temat instytucji i oferowanych przez nie zajęć Jean Monnet dotrą do szerszego grona osób. Podmioty, które otrzymały dofinansowanie, będą proszone o regularne aktualizowanie narzędzia poprzez wprowadzanie wyników swojej pracy.

Koordynatorów modułów Jean Monnet zachęca się do:

- opublikowania przynajmniej jednego poddanego wzajemnej ocenie artykułu w okresie objętym dofinansowaniem.

Dofinansowanie pokryje część kosztów publikacji oraz, w razie potrzeby, część kosztów tłumaczenia;

- uczestnictwa w wydarzeniach informacyjnych i wydarzeniach mających na celu rozpowszechnianie na poziomie krajowym i europejskim;
- organizowania wydarzeń (wykładów, seminariów, warsztatów itd.) z udziałem decydentów szczebla lokalnego, regionalnego i krajowego oraz z udziałem zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego i szkół;
- rozpowszechniania wyników ich działań realizowanych w ramach projektów poprzez organizację seminariów lub wykładów skierowanych i dostosowanych do ogółu społeczeństwa i przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego;
- tworzenia sieci kontaktów z innymi koordynatorami modułów, centrami doskonałości, katedrami Jean Monnet oraz ze wspieranymi instytucjami;
- korzystania z otwartych zasobów edukacyjnych (OER), publikowania podsumowań, treści i harmonogramu ich działań oraz oczekiwanych rezultatów.

JAKIE SĄ ZASADY FINANSOWANIA?

Maksymalna kwota dofinansowania, jakie może zostać przyznane, wynosi 30 000 EUR, co może stanowić maksymalnie 75% całkowitego kosztu modułu Jean Monnet.

W przypadku przyznawania dofinansowania w ramach działań „Jean Monnet” zastosowanie ma system opierający się na połączeniu skali kosztów jednostkowych i finansowania ryczałtowego. System ten określa się na podstawie obliczonego krajowego kosztu nauczania za godzinę. Stosuje się następującą metodę:

- **koszty nauczania** (skala kosztów jednostkowych): obliczony krajowy koszt nauczania za godzinę D.1 mnoży się przez (minimalną) wymaganą liczbę godzin (120 godzin);
- **koszty dodatkowe** (finansowanie ryczałtowe): w przypadku modułów Jean Monnet do wspomnianej powyżej podstawy kosztów dodaje się „uzupełniającą” wartość procentową w wysokości 40%. Ta uzupełniająca wartość procentowa uwzględnia dodatkowe działania akademickie objęte modułem, takie jak koszty kadrowe, koszty podróży i utrzymania, koszty rozpowszechniania, koszty materiałów dydaktycznych i koszty pośrednie itd.

Następnie ostateczną kwotę dofinansowania otrzymuje się, stosując maksymalny próg finansowania UE w wysokości 75% całkowitej obliczonej kwoty dofinansowania oraz przestrzegając maksymalnego pułapu dofinansowania dla modułu Jean Monnet (30 000 EUR).

Konkretne kwoty mające zastosowanie do modułów Jean Monnet można znaleźć w sekcji „Koszty jednostkowe modułów Jean Monnet” znajdującej się na końcu rozdziału dotyczącego działań „Jean Monnet” niniejszego przewodnika.

KATEDRY JEAN MONNET

CZYM JEST KATEDRA JEAN MONNET?

Katedra Jean Monnet jest stanowiskiem nauczycielskim ze specjalizacją w dziedzinie studiów dotyczących Unii Europejskiej dla profesorów uniwersyteckich lub starszych wykładowców. Katedrę Jean Monnet obejmuje tylko jeden profesor, który musi zapewnić nauczanie w wymiarze co najmniej 90 godzin w roku akademickim. Przyjmuje się, że godziny nauczania obejmują godziny bezpośrednich zajęć w kontekście wykładów, seminariów, konwersatoriów grupowych oraz mogą obejmować jakiegokolwiek z wymienionych zajęć w ramach kształcenia na odległość, ale nie obejmują zajęć indywidualnych lub nadzoru. Jeżeli instytucja szkolnictwa wyższego ustanawia centrum doskonałości Jean Monnet, katedra Jean Monnet musi przejść odpowiedzialność naukową za to centrum.

JAKIE DZIAŁANIA WSPIERA SIĘ W RAMACH TEJ AKCJI?

W ramach katedry Jean Monnet można prowadzić następujące działania:

- pogłębianie nauczania w dziedzinie studiów w zakresie Unii Europejskiej, włączonego do programu nauczania instytucji szkolnictwa wyższego;
- organizowanie, monitorowanie i nadzorowanie badań w zakresie tematów związanych z UE, również w przypadku innych poziomów kształcenia takich jak doskonalenie nauczycieli lub kształcenie obowiązkowe;
- zapewnianie przyszłym specjalistom w dziedzinach, na które rośnie zapotrzebowanie na rynku pracy, gruntownej edukacji na temat zagadnień związanych z Unią Europejską;
- zachęcanie młodego pokolenia nauczycieli i naukowców do poznania kwestii związanych z Unią Europejską oraz zapewnianie im doradztwa i wsparcia w tym zakresie.

JAKA JEST ROLA ORGANIZACJI UCZESTNICZĄCYCH W KATEDRZE JEAN MONNET?

Katedry Jean Monnet stanowią integralną część instytucji szkolnictwa wyższego, która zawiera umowę finansową/podpisuje decyzję o udzieleniu dofinansowania.

Katedry Jean Monnet są wpisane w formalne działania akademickie instytucji. Instytucje szkolnictwa wyższego są zobowiązane wspierać kierowników katedr Jean Monnet w ich działaniach dydaktycznych i badawczych oraz przemyśleniach naukowych, zapewniając korzyści z zajęć dla jak najszerszego wachlarza programów nauczania; instytucje powinny uznawać opracowywane działania dydaktyczne.

Instytucje szkolnictwa wyższego ponoszą ostateczną odpowiedzialność za swoje wnioski. Mają one obowiązek utrzymania działań katedry Jean Monnet przez cały czas trwania projektu, w tym również zastąpienia kierownika katedry, jeżeli zajdzie taka potrzeba. Instytucja jest zobowiązana zastąpić kierownika katedry innym członkiem swojej kadry dydaktycznej, posiadającym taki sam poziom specjalizacji w dziedzinie studiów dotyczących Unii Europejskiej. Zastąpienie pierwotnego kierownika katedry jest jednak dopuszczalne wyłącznie w wyjątkowych przypadkach (np. jeżeli pierwotny kierownik katedry odchodzi z instytucji szkolnictwa wyższego) oraz wymaga złożenia pisemnego wniosku o zatwierdzenie do agencji wykonawczej, która weryfikuje dorobek akademicki wyznaczonego kierownika katedry.

W wyjątkowych przypadkach instytucje szkolnictwa wyższego mogą składać wnioski o uwzględnienie w oficjalnych programach nauczania wybitnych specjalistów lub znanych osobistości.

JAKIE KRYTERIA STOSUJE SIĘ DO OCENY KATEDRY JEAN MONNET?

Poniżej przedstawiono formalne kryteria, jakie musi spełnić katedra Jean Monnet, aby kwalifikować się do otrzymania dofinansowania w ramach programu Erasmus+:

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

Kto może złożyć wniosek?	Instytucja szkolnictwa wyższego ustanowiona w jakimkolwiek kraju na świecie. Instytucje szkolnictwa wyższego ustanowione w krajach uczestniczących w programie muszą posiadać ważną Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego (ECHE). ECHE nie jest wymagana w przypadku uczestniczących instytucji szkolnictwa wyższego z krajów partnerskich. Osoby fizyczne nie mogą bezpośrednio występować z wnioskiem o dofinansowanie.
Profil katedr Jean Monnet	Kierownicy katedr Jean Monnet muszą być stałymi członkami kadry instytucji składającej wniosek oraz posiadać stopień profesora/starszego wykładowcy. Kierownikiem nie może być „profesor wizytujący” w instytucji szkolnictwa wyższego składającej wniosek o dofinansowanie.

Czas trwania projektu	Trzy lata. Posiadacze trzyletnich umów dotyczących centrów, katedr i modułów Jean Monnet (zawieranych od 2011 r.) muszą odczekać, aż minie jeden rok akademicki od zakończenia poprzedniego okresu objętego umową, zanim złożą nowy wniosek dotyczący tego samego rodzaju akcji. Ta obowiązkowa przerwa nie ma zastosowania, jeżeli nowy wniosek dotyczy innego rodzaju akcji, np. gdy były kierownik katedry składa wniosek dotyczący modułu. Ponadto kierownik trwającego modułu może złożyć wniosek dotyczący nowego modułu, jeżeli jego treść jest inna.
Czas trwania działania	Kierownicy katedr Jean Monnet muszą prowadzić zajęcia dydaktyczne w wymiarze co najmniej 90 godzin w roku akademickim (przez trzy kolejne lata) w dziedzinie studiów w zakresie Unii Europejskiej w instytucji szkolnictwa wyższego składającej wniosek.
Gdzie należy złożyć wniosek?	W Agencji Wykonawczej ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego z siedzibą w Brukseli.
Kiedy należy złożyć wniosek?	Wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o dofinansowanie do dnia 26 marca, do godz. 12.00 (południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć w dniu 1 września tego samego roku.
Jak należy złożyć wniosek?	Informacje na temat sposobu składania wniosków znajdują się w części C niniejszego przewodnika.

Organizacje składające wnioski będą również oceniane według **kryteriów wykluczających i kryteriów wyboru**. Więcej informacji można znaleźć w części C niniejszego przewodnika.

KRYTERIA PRYZNANIA DOFINANSOWANIA

Projekty będą oceniane według następujących kryteriów:

<p>Adekwatność projektu (maksymalnie 25 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adekwatność wniosku dotyczącego projektu w odniesieniu do: <ul style="list-style-type: none"> - celów i priorytetów akcji (zob. sekcje „Jakie są cele działań »Jean Monnet«”); - potrzeb i celów organizacji uczestniczących i zaangażowanych nauczycieli akademickich. ▪ Zakres, w jakim wniosek dotyczący projektu: <ul style="list-style-type: none"> - jest składany na rzecz nauczyciela akademickiego mającego wybitne osiągnięcia w określonej dziedzinie studiów dotyczących Unii Europejskiej; - jest odpowiedni na potrzeby promowania nowych działań dydaktycznych, badawczych lub związanych z prowadzeniem debat; - obejmuje wykorzystanie nowych metodyk, narzędzi i technologii; - zawiera dowody akademickiej wartości dodanej; - promuje studia europeistyczne w instytucji, w której realizowane jest działanie „Jean Monnet”; - zapewnia większe wyeksponowanie tej dziedziny zarówno w instytucji, w ramach której realizowane jest działanie „Jean Monnet”, jak i na poziomie krajowym. ▪ Adekwatność wniosku dotyczącego projektu dla priorytetowych grup docelowych akcji: <ul style="list-style-type: none"> - instytucji ustanowionych w krajach nieobjętych działaniem „Jean Monnet”; - instytucji lub nauczycieli akademickich, którzy nie otrzymywali dotychczas finansowania w ramach projektów „Jean Monnet”; - określonych przedmiotów na studiach o tematyce związanej z Unią Europejską, w ramach których w ograniczonym stopniu poruszane były aspekty europejskie, ale w coraz większym stopniu te aspekty ich dotyczą.
---	--

<p>Jakość planu projektu i jego realizacji (maksymalnie 25 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przejrzystość, kompletność i jakość programu prac, w tym odpowiednich etapów przygotowania, wdrażania, oceny, działań następczych i rozpowszechniania. ▪ Spójność proponowanych celów, działań i budżetu projektu. ▪ Jakość i wykonalność proponowanej metodyki.
<p>Jakość zespołu odpowiedzialnego za projekt (maksymalnie 25 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zakres, w jakim wniosek dotyczący projektu angażuje kluczowych naukowców akademickich mających wybitne osiągnięcia i doskonałe kwalifikacje w określonych dziedzinach studiów dotyczących Unii Europejskiej potwierdzone działaniami na wysokim poziomie. ▪ Istotność dorobku i wiedzy fachowej zaangażowanych kluczowych naukowców akademickich dla działań realizowanych w ramach projektu.
<p>Wpływ i rozpowszechnianie (maksymalnie 25 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jakość środków stosowanych do oceny rezultatów działań w zakresie nauczania. ▪ Potencjalny wpływ projektu: <ul style="list-style-type: none"> - na instytucję, w której realizowane jest działanie „Jean Monnet”; - na studentów i osoby uczące się czerpiące korzyści z działania „Jean Monnet”; - na inne organizacje i osoby fizyczne zaangażowane na szczeblach lokalnym, regionalnym, krajowym lub europejskim. ▪ Stosowność i jakość środków mających na celu rozpowszechnianie rezultatów działań w instytucji, w której realizowane jest działanie „Jean Monnet”, i poza nią. ▪ W stosownych przypadkach we wniosku dotyczącym projektu opisano sposób, w jaki powstałe materiały, dokumenty i media będą bezpłatnie udostępniane i promowane na podstawie licencji otwartych, przy czym wniosek ten nie zawiera nieproporcjonalnych ograniczeń.

Aby wnioski dotyczące projektów mogły zostać rozpatrzone pod kątem przyznania dofinansowania, muszą uzyskać co najmniej 60 punktów. Ponadto muszą uzyskać co najmniej 13 punktów w każdej kategorii wymienionych powyżej kryteriów przyznania dofinansowania.

CO JESZCZE NALEŻY WIEDZIEĆ NA TEMAT KATEDRY JEAN MONNET?

WPŁYW I ROZPOWSZECHNIANIE

Wymaga się, aby w ramach katedr Jean Monnet rozpowszechniano i wykorzystywano wyniki zorganizowanych działań dydaktycznych i badawczych poza obszarem działań bezpośrednio zaangażowanych zainteresowanych stron. Przyczyni się to do zwiększenia ich wpływu i doprowadzi do zmiany systemowej.

Aby zwiększyć oddziaływanie, do zakresu działań mających na celu rozpowszechnianie kierownicy katedr powinny włączyć tworzenie i oferowanie otwartych zasobów edukacyjnych (OER) oraz angażować otwarte działania edukacyjne uwzględniając postęp technologiczny. W ten sposób promowane będą bardziej elastyczne i kreatywne metody uczenia się i docierania do coraz większej liczby studentów, specjalistów, decydentów i innych zainteresowanych grup.

Do katedr Jean Monnet będzie wystosowana prośba o aktualizację odpowiedniej sekcji specjalnego narzędzia internetowego Erasmus+, w ramach którego będą przechowywane wszystkie informacje na temat działań „Jean Monnet”. Kierownicy katedr będą usilnie zachęceni do korzystania z odpowiednich istniejących platform i narzędzi (tj. katalogu projektów „Jean Monnet”, wirtualnej społeczności uczestników projektów „Jean Monnet”). Dzięki tym funkcjom będącym częścią ogólnego narzędzia IT programu Erasmus+ informacje na temat instytucji i oferowanych przez nie zajęć Jean Monnet dotrą do szerszego grona osób. Podmioty, które otrzymały dofinansowanie, będą proszone o regularne aktualizowanie narzędzia poprzez wprowadzanie wyników swojej pracy.

Kierowników katedr Jean Monnet zachęca się do:

- opublikowania przynajmniej jednej książki we współpracy z wydawnictwem uniwersyteckim w okresie objętym dofinansowaniem. Dofinansowanie pokryje część kosztów publikacji oraz, w razie potrzeby, część kosztów tłumaczenia;
- uczestnictwa w wydarzeniach informacyjnych i wydarzeniach mających na celu rozpowszechnianie na poziomie krajowym i europejskim;
- organizowania wydarzeń (wykładów, seminariów, warsztatów itd.) z udziałem decydentów szczebla lokalnego,

- regionalnego i krajowego oraz z udziałem zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego i szkół;
- rozpowszechniania wyników ich działań realizowanych w ramach projektów poprzez organizację seminariów lub wykładów skierowanych i dostosowanych do ogółu społeczeństwa i przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego;
- nawiązywania kontaktów z innymi katedrami Jean Monnet, koordynatorami modułów, centrami doskonałości oraz ze wspieranymi instytucjami;
- korzystania z otwartych zasobów edukacyjnych (OER), publikowania podsumowań, treści i harmonogramu ich działań oraz oczekiwanych rezultatów.

JAKIE SĄ ZASADY FINANSOWANIA?

Kwota maksymalnego dofinansowania, jakie może zostać przyznane, wynosi 50 000 EUR, co może stanowić maksymalnie 75% całkowitego kosztu katedry Jean Monnet.

W przypadku przyznawania dofinansowania w ramach działań „Jean Monnet” zastosowanie ma system opierający się na połączeniu skali kosztów jednostkowych i finansowaniu ryczałtowym. System ten określa się na podstawie obliczonego krajowego kosztu nauczania za godzinę. Stosuje się następującą metodę:

- koszty nauczania** (skala kosztów jednostkowych): obliczony krajowy koszt nauczania za godzinę $D.1$ mnoży się przez (minimalną) liczbę godzin wymaganą w przypadku katedry Jean Monnet (270 godzin);
- koszty dodatkowe** (finansowanie ryczałtowe): w przypadku katedry Jean Monnet do wspomnianej powyżej podstawy kosztów dodaje się „uzupełniającą” wartość procentową w wysokości 10%. Ta uzupełniająca wartość procentowa uwzględnia dodatkowe działania akademickie prowadzone w ramach katedry, takie jak koszty kadrowe, koszty podróży i utrzymania, koszty rozpowszechniania, koszty materiałów dydaktycznych i koszty pośrednie itd.

Następnie ostateczną kwotę dofinansowania otrzymuje się, stosując maksymalny próg finansowania UE w wysokości 75% całkowitej obliczonej kwoty dofinansowania oraz przestrzegając maksymalnego pułapu dofinansowania dla katedry Jean Monnet (50 000 EUR).

Konkretne kwoty mające zastosowanie do katedr Jean Monnet można znaleźć w sekcji „Koszty jednostkowe modułów Jean Monnet” znajdującej się na końcu rozdziału dotyczącego projektów „Jean Monnet” niniejszego przewodnika po programie.

CENTRA DOSKONAŁOŚCI JEAN MONNET

CZYM JEST CENTRUM DOSKONAŁOŚCI JEAN MONNET?

Centrum doskonałości Jean Monnet stanowi centralny punkt kompetencji i wiedzy w zakresie przedmiotów dotyczących Unii Europejskiej.

Odpowiedzialność akademicka centrum musi spoczywać na kierowniku katedry Jean Monnet. W ramach centrum doskonałości Jean Monnet gromadzi się wiedzę fachową i kompetencje ekspertów wysokiego szczebla (w tym kierowników katedr Jean Monnet lub koordynatorów modułów Jean Monnet) oraz dąży się do rozwijania synergii między różnymi dziedzinami i zasobami studiów europeistycznych, a także do tworzenia wspólnych działań transnarodowych i powiązań strukturalnych z instytucjami akademickimi w innych krajach. W ramach centrum doskonałości zapewnia się również otwartość wobec społeczeństwa obywatelskiego.

Centra doskonałości Jean Monnet odgrywają istotną rolę w docieraniu do studentów wydziałów zwykle niezwiązanych z zagadnieniami dotyczącymi Unii Europejskiej oraz do decydentów, urzędników, zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego, a także do szeroko pojętego ogółu społeczeństwa.

JAKIE DZIAŁANIA WSPIERA SIĘ W RAMACH TEJ AKCJI?

W ramach centrum doskonałości Jean Monnet można prowadzić następujące działania:

- organizowanie i koordynowanie zasobów ludzkich i zasobów dokumentacji związanych ze studiami z zakresu Unii Europejskiej;
- prowadzenie działań badawczych w zakresie określonych przedmiotów dotyczących Unii Europejskiej (funkcja badawcza);
- opracowywanie treści i narzędzi w zakresie przedmiotów dotyczących UE w celu zaktualizowania i uzupełnienia istniejących zajęć i programów nauczania (funkcja dydaktyczna);
- wspieranie debaty i wymiany doświadczeń w zakresie zagadnień dotyczących UE (funkcja ośrodka analitycznego);
- systematyczna publikacja wyników działań badawczych.

JAKA JEST ROLA ORGANIZACJI UCZESTNICZĄCYCH W CENTRUM DOSKONAŁOŚCI JEAN MONNET?

Oczekuje się, że instytucje szkolnictwa wyższego planujące utworzenie centrum doskonałości Jean Monnet dokonają analizy jego strategicznego rozwoju. Powinny one zapewnić poradnictwo i wizję dla najlepszych ekspertów spośród kadry dydaktycznej i badaczy w celu tworzenia synergii umożliwiających współpracę na wysokim szczeblu nad określonymi przedmiotami dotyczącymi Unii Europejskiej. Instytucje te powinny również wspierać i promować inicjatywy centrum oraz wspomagać ich rozwój.

Instytucje szkolnictwa wyższego są zobowiązane do utrzymania działań prowadzonych w ramach centrum doskonałości Jean Monnet przez cały czas trwania projektu, w tym również do zastąpienia koordynatora akademickiego, jeżeli zajdzie taka potrzeba. Nowy koordynator ds. akademickich musi również być kierownikiem katedry Jean Monnet. Zastąpienie pierwotnego koordynatora modułu będzie dopuszczane wyłącznie w szczególnie wyjątkowych przypadkach oraz wymaga złożenia pisemnego wniosku o zatwierdzenie do agencji wykonawczej, która weryfikuje dorobek akademicki wyznaczonego koordynatora ds. akademickich. Instytucja powinna wspierać centrum doskonałości Jean Monnet w realizacji działalności dydaktycznej i badawczej oraz przemysłach naukowych.

Centrum doskonałości może obejmować współpracę kilku instytucji/organizacji ustanowionych w tym samym mieście lub regionie. W każdym przypadku musi to być wyraźnie oznaczony instytut lub podmiot wyspecjalizowany w dziedzinie studiów dotyczących Unii Europejskiej oraz musi być ustanowiony w instytucji szkolnictwa wyższego.

JAKIE KRYTERIA STOSUJE SIĘ DO OCENY CENTRUM DOSKONAŁOŚCI JEAN MONNET?

Poniżej przedstawiono formalne kryteria, jakie musi spełniać centrum doskonałości Jean Monnet, aby kwalifikować się do otrzymania dofinansowania w ramach programu Erasmus+:

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

Kto może złożyć wniosek?	Instytucja szkolnictwa wyższego ustanowiona w jakimkolwiek kraju na świecie. Instytucje szkolnictwa wyższego ustanowione w krajach uczestniczących w programie muszą posiadać ważną Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego (ECHE). ECHE nie jest wymagana w przypadku uczestniczących instytucji szkolnictwa wyższego z krajów partnerskich.
Czas trwania projektu	Trzy lata. Posiadacze trzyletnich umów dotyczących centrów, katedr i modułów Jean Monnet (zawieranych od 2011 r.) muszą odczekać, aż minie jeden rok akademicki od zakończenia poprzedniego okresu objętego umową, zanim złożą nowy wniosek dotyczący tego samego rodzaju projektu. Ta obowiązkowa przerwa nie ma zastosowania, jeżeli nowy wniosek dotyczy innego rodzaju projektu, np. gdy były kierownik katedry składa wniosek dotyczący modułu. Ponadto kierownik trwającego modułu może złożyć wniosek dotyczący nowego modułu, jeżeli jego treść jest inna.
Czas trwania działania	Trzy lata.
Gdzie należy złożyć wniosek?	W Agencji Wykonawczej ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego z siedzibą w Brukseli.
Kiedy należy złożyć wniosek?	Wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o dofinansowanie do dnia 26 marca, do godz. 12.00 (południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć w dniu 1 września tego samego roku.
Jak należy złożyć wniosek?	Informacje na temat sposobu składania wniosków znajdują się w części C niniejszego przewodnika.
Inne kryteria	Instytucja szkolnictwa wyższego składająca wniosek o utworzenie centrum doskonałości musi wskazać kierownika katedry Jean Monnet, który przejmie odpowiedzialność akademicką za centrum. W związku z tym o utworzenie centrum doskonałości Jean Monnet mogą wnioskować jedynie te instytucje szkolnictwa wyższego, którym w ramach poprzedniego zaproszenia do składania wniosków przyznano już kierownictwo nad katedrą Jean Monnet. Dana instytucja szkolnictwa wyższego może wspierać wyłącznie jedno centrum doskonałości Jean Monnet.

Organizacje składające wnioski będą oceniane według **kryteriów wykluczających i kryteriów wyboru**. Więcej informacji można znaleźć w części C niniejszego przewodnika.

KRYTERIA PRYZNANIA DOFINANSOWANIA

Projekty będą oceniane według następujących kryteriów:

<p>Adekwatność projektu (maksymalnie 25 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adekwatność wniosku dotyczącego projektu w odniesieniu do: <ul style="list-style-type: none"> - celów i priorytetów akcji (zob. sekcje „Jakie są cele działań »Jean Monnet«?” i „Czym jest centrum doskonałości Jean Monnet?”); - potrzeb i celów organizacji uczestniczących i zaangażowanych nauczycieli akademickich. ▪ Zakres, w jakim wniosek dotyczący projektu: <ul style="list-style-type: none"> - jest odpowiedni na potrzeby promowania nowych działań dydaktycznych, badawczych lub związanych z prowadzeniem debat; - zawiera dowody akademickiej wartości dodanej; - promuje studia europeistyczne w instytucji, w której realizowane jest działanie „Jean Monnet”; - zapewnia większe wyeksponowanie tej dziedziny zarówno w instytucji, w ramach której realizowane są działania „Jean Monnet”, jak i na poziomie krajowym. ▪ Adekwatność wniosku dotyczącego projektu dla priorytetowych grup docelowych akcji: <ul style="list-style-type: none"> - instytucji ustanowionych w krajach nieobjętych działaniem „Jean Monnet”; - instytucji lub nauczycieli akademickich, którzy nie otrzymywali dotychczas finansowania w ramach projektów „Jean Monnet”.
<p>Jakość planu projektu i jego realizacji (maksymalnie 25 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przejrzystość, kompletność i jakość programu prac, w tym odpowiednich etapów przygotowania, wdrażania, oceny, działań następczych i rozpowszechniania. ▪ Spójność między proponowanymi celami, działaniami i budżetem projektu. ▪ Jakość i wykonalność proponowanej metodyki.
<p>Jakość zespołu odpowiedzialnego za projekt (maksymalnie 25 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zakres, w jakim wniosek dotyczący projektu angażuje kluczowych nauczycieli akademickich mających wybitne osiągnięcia i doskonałe kwalifikacje w określonych dziedzinach studiów dotyczących Unii Europejskiej potwierdzone działaniami na wysokim poziomie. ▪ Adekwatność dorobku i wiedzy fachowej zaangażowanych kluczowych nauczycieli akademickich dla działań realizowanych w ramach projektu.
<p>Wpływ i rozpowszechnianie (maksymalnie 25 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jakość środków stosowanych do oceny rezultatów działań w zakresie nauczania. ▪ Potencjalny wpływ projektu: <ul style="list-style-type: none"> - na instytucję, w której realizowane jest działanie „Jean Monnet”; - na studentów i osoby uczące się czerpiące korzyści z działania „Jean Monnet”; - na inne organizacje i osoby fizyczne zaangażowane na szczeblach lokalnym, regionalnym, krajowym lub europejskim. ▪ Adekwatność i jakość środków mających na celu rozpowszechnianie rezultatów działań w instytucji, w której realizowane jest działanie „Jean Monnet”, i poza nią. ▪ W stosownych przypadkach zakres, w jakim we wniosku dotyczącym projektu opisano sposób, w jaki powstałe materiały, dokumenty i media będą bezpłatnie udostępniane i promowane na podstawie licencji otwartych, przy czym wniosek ten nie zawiera nieproporcjonalnych ograniczeń.

Aby wnioski dotyczące projektów mogły zostać rozpatrzone pod kątem przyznania dofinansowania, muszą uzyskać co najmniej 60 punktów. Ponadto muszą uzyskać co najmniej 13 punktów w każdej kategorii wymienionych powyżej kryteriów przyznania dofinansowania.

CO JESZCZE NALEŻY WIEDZIEĆ NA TEMAT CENTRUM DOSKONAŁOŚCI JEAN MONNET?

WPŁYW I ROZPOWSZECHNIANIE

Wymaga się, by w ramach centrów doskonałości Jean Monnet rozpowszechniano i wykorzystywano wyniki zorganizowanych działań dydaktycznych i badawczych poza obszarem działań bezpośrednio zaangażowanych zainteresowanych stron. Przyczyni się to do zwiększenia ich wpływu i doprowadzi do zmiany systemowej.

Aby zwiększyć oddziaływanie modułów, działania mające na celu rozpowszechnianie powinny obejmować tworzenie i oferowanie otwartych zasobów edukacyjnych (OER) oraz angażować otwarte działania edukacyjne uwzględniając postęp technologiczny. W ten sposób promowane będą bardziej elastyczne i kreatywne metody uczenia się i docierania do coraz większej liczby studentów, specjalistów, decydentów i innych zainteresowanych grup.

W przypadku centrów doskonałości Jean Monnet konieczna będzie aktualizacja odpowiedniej sekcji specjalnego narzędzia internetowego Erasmus+, w ramach którego będą przechowywane wszystkie informacje na temat działań „Jean Monnet”. Centra będą usilnie zachęcane do korzystania z odpowiednich istniejących platform i narzędzi (tj. katalogu projektów Jean Monnet, wirtualnej społeczności uczestników projektów Jean Monnet). Dzięki tym funkcjom, będącym częścią ogólnego narzędzia IT programu Erasmus+, informacje na temat instytucji i oferowanych przez nie zajęć Jean Monnet dotrą do szerszego grona osób. Podmioty, które otrzymały dofinansowanie, będą proszone o regularne aktualizowanie narzędzia poprzez wprowadzanie wyników swojej pracy.

Centra doskonałości zachęca się do:

uczestnictwa w wydarzeniach mających na celu rozpowszechnianie wyników i wydarzeniach informacyjnych na poziomie europejskim i krajowym;
organizowania wydarzeń (wykładów, seminariów, warsztatów itd.) z udziałem decydentów szczebla lokalnego, regionalnego i krajowego oraz z udziałem zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego i szkół;
rozpowszechniania wyników ich działań realizowanych w ramach projektów poprzez organizację seminariów lub wykładów skierowanych i dostosowanych do ogółu społeczeństwa i przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego;
tworzenia sieci kontaktów z innymi centrami doskonałości Jean Monnet, katedrami Jean Monnet, koordynatorami modułów oraz ze wspieranymi instytucjami;
korzystania z otwartych zasobów edukacyjnych (OER), publikowania podsumowań, treści i harmonogramu ich działań oraz oczekiwanych rezultatów.

JAKIE SĄ ZASADY FINANSOWANIA?

Jeżeli projekt zostanie wybrany, dofinansowanie będzie podlegało następującym zasadom finansowania:

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Koszty działania	<p>Kwalifikowalne koszty bezpośrednie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ koszty kadrowe; ▪ koszty podróży i utrzymania; ▪ koszty związane z podwykonawstwem (maksymalnie 30% kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich); ▪ koszty sprzętu (maksymalnie 10% kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich); ▪ koszty nauczania; ▪ inne koszty. <p>Kwalifikowalne koszty pośrednie: kwota zryczałtowana nieprzekraczająca 7% kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich projektu kwalifikuje się jako koszty pośrednie stanowiące ogólne koszty administracyjne beneficjenta, jakimi może zostać obciążony projekt (np. rachunki za energię lub internet, koszty związane z wynajmem lokalu, koszt stałego personelu itd.).</p>	Część kosztów kwalifikowalnych	<p>80% łącznych kosztów kwalifikowalnych (chyba że wnioskodawca złożył wniosek o przyznanie niższej wartości procentowej dofinansowania) Maksymalnie 100 000 EUR</p>	Warunek: w formularzu wniosku należy jasno określić cele i program prac.

WSPARCIE JEAN MONNET NA RZECZ INSTYTUCJI I STOWARZYSZEŃ

CZYM JEST WSPARCIE JEAN MONNET NA RZECZ INSTYTUCJI I STOWARZYSZEŃ?

To działanie „Jean Monnet” obejmuje następujące elementy:

- Wsparcie dla instytucji

W ramach „Jean Monnet” wspiera się instytucje promujące działania w zakresie nauczania i szkolenia w odniesieniu do przedmiotów związanych z Unią Europejską na poziomie studiów podyplomowych lub działania dotyczące innych odpowiednich zainteresowanych stron. Wsparcie „Jean Monnet” promuje również działania, których celem jest przygotowywanie, analizowanie i popularyzowanie przedmiotów związanych z Unią Europejską oraz ich nauczanie.

- Wsparcie dla stowarzyszeń

W ramach „Jean Monnet” wspiera się stowarzyszenia, których wyraźnym celem jest wniesienie wkładu w badania dotyczące procesu integracji europejskiej. Takie stowarzyszenia powinny mieć charakter interdyscyplinarny i być otwarte dla wszystkich zainteresowanych profesorów, nauczycieli i naukowców specjalizujących się w kwestiach dotyczących Unii Europejskiej w danym państwie lub regionie. Powinny one reprezentować społeczność akademicką w ramach studiów dotyczących Unii Europejskiej na szczeblu regionalnym, krajowym i ponadnarodowym. Wsparcie otrzymają wyłącznie stowarzyszenia, które są formalnie zarejestrowane i posiadają niezależny status prawny.

JAKIE DZIAŁANIA WSPIERA SIĘ W RAMACH TEJ AKCJI?

W okresie dofinansowania instytucje i stowarzyszenia mogą zazwyczaj realizować szeroki zakres działań, na przykład:

w odniesieniu do instytucji:

- gromadzenie, opracowywanie, analizowanie i rozpowszechnianie faktów i wiedzy na temat Unii Europejskiej;
- organizowanie zajęć z zakresu kwestii dotyczących Unii Europejskiej na poziomie studiów magisterskich lub zaawansowanych szkoleń dla specjalistów oraz urzędników organów lokalnych i regionalnych;

w odniesieniu do stowarzyszeń:

- organizowanie i prowadzenie działalności statutowej stowarzyszeń zajmujących się studiami z zakresu Unii Europejskiej i kwestiami dotyczącymi Unii Europejskiej (np. publikowanie biuletynu, stworzenie specjalnej strony internetowej, organizowanie corocznego posiedzenia rady, organizowanie specjalnych wydarzeń o charakterze promocyjnym mających na celu zapewnienie większego wyekspozowania przedmiotów związanych z Unią Europejską itd.);
- rozpowszechnianie faktów na temat Unii Europejskiej wśród szerszego grona odbiorców, celem wzmocnienia aktywności obywatelskiej.

JAKA JEST ROLA INSTYTUCJI I STOWARZYSZEŃ?

Instytucje i stowarzyszenia Jean Monnet powinny stać się punktami odniesienia w obszarach tematycznych związanych z Unią Europejską, które obejmują swoim zakresem.

Przyjmą one rolę promotorów oraz będą rozpowszechniały wiedzę; przyczynią się również do gromadzenia i wykorzystywania informacji oraz do zapewniania analiz i wizji w zakresie określonych tematów.

Instytucje i stowarzyszenia ponoszą ostateczną odpowiedzialność za swoje wnioski dotyczące projektów. Mają one obowiązek realizacji działań opisanych w swoim programie prac w trakcie całego okresu objętego dofinansowaniem.

JAKIE KRYTERIA STOSUJE SIĘ DO OCENY WSPARCIA JEAN MONNET NA RZECZ INSTYTUCJI I STOWARZYSZEŃ?

Poniżej przedstawiono formalne kryteria, jakie musi spełnić wsparcie Jean Monnet na rzecz instytucji i stowarzyszeń, aby kwalifikować się do otrzymania dofinansowania w ramach programu Erasmus+:

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

Kto może złożyć wniosek?	Instytucje Jean Monnet: Instytucje działające w obszarze tematycznym dotyczącym Unii Europejskiej ustanowione w jakimkolwiek kraju na świecie. Wyznaczone instytucje europejskie realizujące cel o znaczeniu ogólnoeuropejskim (wskazane w podstawie prawnej programu Erasmus+) oraz instytucje szkolnictwa wyższego, które kwalifikują się do utworzenia centrum doskonałości Jean Monnet lub katedry Jean Monnet, nie kwalifikują się do ubiegania o tego rodzaju wsparcie. Stowarzyszenia Jean Monnet: Każde stowarzyszenie profesorów i badaczy specjalizujących się w dziedzinie studiów dotyczących Unii Europejskiej ustanowione w dowolnym kraju na świecie. Wyraźnym celem stowarzyszenia musi być zapewnianie wkładu w studia w zakresie procesu integracji europejskiej na poziomie krajowym lub transnarodowym. Stowarzyszenie musi mieć charakter interdyscyplinarny.
Czas trwania projektu	Trzy lata.
Gdzie należy złożyć wniosek?	W Agencji Wykonawczej ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego z siedzibą w Brukseli.
Kiedy należy złożyć wniosek?	Wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o dofinansowanie do dnia 26 marca do godz. 12.00 (południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć w dniu 1 września tego samego roku.
Jak należy złożyć wniosek?	Informacje na temat sposobu składania wniosków znajdują się w części C niniejszego przewodnika.

Organizacje składające wnioski będą również oceniane według **kryteriów wykluczających i kryteriów wyboru**. Więcej informacji można znaleźć w części C niniejszego przewodnika.

KRYTERIA PRYZNANIA DOFINANSOWANIA

Projekty będą oceniane według następujących kryteriów:

Adekwatność projektu (maksymalnie 25 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adekwatność wniosku dotyczącego projektu w odniesieniu do:<ul style="list-style-type: none"> - celów i priorytetów akcji (zob. sekcje „Jakie są cele działań »Jean Monnet«?” i „Czym jest wsparcie Jean Monnet na rzecz instytucji i stowarzyszeń?”); - potrzeb i celów organizacji uczestniczących i zaangażowanych nauczycieli akademickich. ▪ Zakres, w jakim wniosek dotyczący projektu:<ul style="list-style-type: none"> - jest odpowiedni na potrzeby promowania nowych działań dydaktycznych, badawczych lub związanych z prowadzeniem debat; - zawiera dowody akademickiej wartości dodanej; - promuje studia dotyczące Unii Europejskiej w instytucji, w której realizowane jest działanie „Jean Monnet”; - w większym stopniu eksponuje tę dziedzinę zarówno w instytucji, w której realizowane jest działanie „Jean Monnet”, jak i na poziomie krajowym. ▪ Adekwatność wniosku dotyczącego projektu dla priorytetowych grup docelowych akcji:<ul style="list-style-type: none"> - instytucji ustanowionych w krajach nieobjętych działaniem „Jean Monnet”; - instytucji lub stowarzyszeń, które nie otrzymały dotychczas finansowania w ramach działania „Jean Monnet”.
--	--

Jakość planu projektu i jego realizacji (maksymalnie 25 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przejrzystość, kompletność i jakość programu prac, w tym odpowiednich etapów przygotowania, wdrażania, oceny, działań następczych i rozpowszechniania. ▪ Spójność między proponowanymi celami, działaniami i budżetem projektu. ▪ Jakość i wykonalność proponowanej metodyki.
Jakość zespołu odpowiedzialnego za projekt (maksymalnie 25 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zakres, w jakim wniosek dotyczący projektu angażuje kluczowych nauczycieli akademickich mających wybitne osiągnięcia i doskonałe kwalifikacje w określonych dziedzinach studiów dotyczących Unii Europejskiej potwierdzone działaniami na wysokim poziomie. ▪ Zgodność dorobku i wiedzy fachowej zaangażowanych kluczowych nauczycieli akademickich z działaniami realizowanymi w ramach projektu.
Wpływ i rozpowszechnianie (maksymalnie 25 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jakość środków stosowanych do oceny rezultatów działań w zakresie nauczania. ▪ Potencjalny wpływ projektu: <ul style="list-style-type: none"> - na instytucję, w której realizowane jest działanie „Jean Monnet”; - na studentów i osoby uczące się czerpiące korzyści z działania „Jean Monnet”; - na inne organizacje i osoby fizyczne zaangażowane na szczeblach lokalnym, regionalnym, krajowym lub europejskim. ▪ Adekwatność i jakość środków mających na celu rozpowszechnianie rezultatów działań w instytucji, w której realizowane jest działanie „Jean Monnet”, i poza nią. ▪ W stosownych przypadkach zakres, w jakim we wniosku dotyczącym projektu opisano sposób, w jaki powstałe materiały, dokumenty i media będą bezpłatnie udostępniane i promowane na podstawie licencji otwartych, przy czym wniosek ten nie zawiera nieproporcjonalnych ograniczeń.

Aby wnioski dotyczące projektów mogły zostać rozpatrzone pod kątem przyznania dofinansowania, muszą uzyskać co najmniej 60 punktów. Ponadto muszą uzyskać co najmniej 13 punktów w każdej kategorii wymienionych powyżej kryteriów przyznania dofinansowania.

CO JESZCZE NALEŻY WIEDZIEĆ NA TEMAT WSPARCIA JEAN MONNET NA RZECZ INSTYTUCJI?

WPŁYW I ROZPOWSZECHNIANIE

Instytucje i stowarzyszenia wybrane w ramach tej akcji mają obowiązek rozpowszechniania i wykorzystywania wyników swoich działań dydaktycznych i badawczych poza obszarem działań bezpośrednio zaangażowanych zainteresowanych stron. Przyczyni się to do zwiększenia ich wpływu i doprowadzi do zmiany systemowej.

Aby zwiększyć swe oddziaływanie, działania mające na celu rozpowszechnianie powinny obejmować tworzenie i oferowanie otwartych zasobów edukacyjnych (OER) oraz angażować otwarte działania edukacyjne uwzględniając postęp technologiczny. W ten sposób promowane będą bardziej elastyczne i kreatywne metody uczenia się i docierania do coraz większej liczby studentów, specjalistów, decydentów i innych zainteresowanych grup.

W przypadku instytucji i stowarzyszeń, które otrzymały dofinansowanie Jean Monnet, konieczna będzie aktualizacja opowiadającej im sekcji specjalnego narzędzia internetowego Erasmus+, w ramach którego będą przechowywane wszystkie informacje na temat działań „Jean Monnet”. Instytucje i stowarzyszenia będą usilnie zachęcane do korzystania z odpowiednich istniejących platform i narzędzi (tj. katalogu projektów Jean Monnet, wirtualnej społeczności uczestników projektów Jean Monnet). Dzięki tym funkcjom będącym częścią ogólnego narzędzia IT programu Erasmus+ informacje na temat instytucji i oferowanych przez nie zajęć Jean Monnet dotrą do szerszego grona osób. Podmioty, które otrzymały dofinansowanie, będą proszone o regularne aktualizowanie narzędzia poprzez wprowadzanie wyników swojej pracy.

JAKIE SĄ ZASADY FINANSOWANIA?

Jeżeli projekt zostanie wybrany, dofinansowanie będzie podlegało następującym zasadom finansowania:

	Koszty kwalifikowalne	Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Koszty działania	<p>Kwalifikowalne koszty bezpośrednie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ koszty kadrowe; ▪ koszty podróży i utrzymania; ▪ koszty związane z podwykonawstwem (maksymalnie 30% kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich); ▪ koszty sprzętu (maksymalnie 10% kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich); ▪ koszty nauczania; ▪ inne koszty. <p>Kwalifikowalne koszty pośrednie: kwota zryczałtowana nieprzekraczająca 7% kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich projektu kwalifikuje się jako koszty pośrednie stanowiące ogólne koszty administracyjne beneficjenta, jakimi może zostać obciążony projekt (np. rachunki za energię lub internet, koszty związane z wynajmem lokalu, koszt stałego personelu itd.).</p>	Część kosztów kwalifikowalnych	<p>W odniesieniu do instytucji: brak górnego pułapu</p> <p>W odniesieniu do stowarzyszeń: maksymalnie 50 000 EUR</p> <p>Wszystkie projekty: 80% całkowitych kosztów kwalifikowalnych (chyba że wnioskodawca złożył wniosek o przyznanie niższej wartości procentowej dofinansowania)</p>	Warunek: w formularzu wniosku należy jasno określić cele i program prac.

SIECI JEAN MONNET (DEBATA ORIENTACYJNA ZE ŚWIATEM AKADEMICKIM)

CZYM JEST SIĘC JEAN MONNET?

Sieci Jean Monnet promują tworzenie i rozwój konsorcjów międzynarodowych zainteresowanych stron (instytucji szkolnictwa wyższego, centrów doskonałości, wydziałów, zespołów, ekspertów indywidualnych itd.) w obszarze studiów dotyczących Unii Europejskiej.

Sieci te wspierają gromadzenie informacji, wymianę praktyk, rozwój wiedzy i promowanie procesu integracji europejskiej na całym świecie. Akcja ta wspiera również umacnianie istniejących sieci wspomagających określone działania, w szczególności promując uczestnictwo młodych badaczy w dziedzinach związanych z UE.

Projekty te będą opierały się na jednostronnych wnioskach dotyczących projektów skoncentrowanych na działaniach, które nie mogą zostać z powodzeniem zrealizowane na poziomie krajowym i które wymagają zaangażowania co najmniej pięciu instytucji partnerskich (w tym instytucji składającej wniosek) pochodzących z pięciu różnych krajów. Ich celem jest realizowanie projektów o wymiarze wielonarodowym, a nie krajowym.

JAKIE DZIAŁANIA WSPIERA SIĘ W RAMACH TEJ AKCJI?

Przez cały czas trwania projektu sieci mogą zazwyczaj realizować szeroko zakrojony zakres działań, na przykład:

- gromadzenie i propagowanie informacji i wyników dotyczących metod stosowanych w zaawansowanych badaniach i nauczaniu w zakresie studiów dotyczących UE;
- umacnianie współpracy między różnymi instytucjami szkolnictwa wyższego i innymi odpowiednimi organami w całej Europie i na świecie;
- wymiana wiedzy i wiedzy fachowej służąca wzajemnemu doskonaleniu dobrych praktyk;
- promowanie współpracy i tworzenie platform wymiany specjalistycznej wiedzy z podmiotami publicznymi i służbami Komisji Europejskiej w istotnych kwestiach dotyczących UE.

JAKA JEST ROLA ORGANIZACJI UCZESTNICZĄCYCH W SIECIACH JEAN MONNET?

Sieci Jean Monnet powinny stać się punktami odniesienia w obszarach tematycznych dotyczących Unii Europejskiej, które obejmują swoim zakresem. Przyjmą one rolę promotorów oraz będą rozpowszechniały wiedzę; przyczynią się również do gromadzenia i wykorzystywania informacji oraz do zapewniania analizy i wizji w zakresie określonych tematów.

Instytucje szkolnictwa wyższego koordynujące sieci Jean Monnet ponoszą ostateczną odpowiedzialność za swoje wnioski dotyczące projektów. Mają one obowiązek realizacji działań opisanych w swoim programie prac w trakcie całego okresu objętego dofinansowaniem.

JAKIE KRYTERIA STOSUJE SIĘ DO OCENY WSPARCIA JEAN MONNET NA RZECZ SIECI?

Poniżej przedstawiono formalne kryteria, jakie musi spełnić sieć Jean Monnet, aby kwalifikować się do otrzymania dofinansowania w ramach programu Erasmus+:

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

Kto może złożyć wniosek?	Instytucja szkolnictwa wyższego lub inna organizacja działająca w obszarze integracji europejskiej ustanowiona w jakimkolwiek kraju na świecie. Wnioskodawca musi pełnić rolę koordynatora sieci składającej się z co najmniej pięciu instytucji uczestniczących pochodzących z pięciu różnych krajów. Wyznaczone instytucje europejskie (wskazane w podstawie prawnej programu Erasmus+) realizujące cel o znaczeniu ogólnoeuropejskim nie kwalifikują się do składania wniosku o dofinansowanie w ramach tej akcji.
Czas trwania projektu	Trzy lata.
Gdzie należy złożyć wniosek?	W Agencji Wykonawczej ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego z siedzibą w Brukseli.
Kiedy należy złożyć wniosek?	Wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o dofinansowanie do dnia 26 marca do godz. 12.00 (południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć w dniu 1 września tego samego roku.

Jak należy złożyć wniosek?

Informacje na temat sposobu składania wniosków znajdują się w części C niniejszego przewodnika.

Organizacje składające wnioski będą również oceniane według **kryteriów wykluczających i kryteriów wyboru**. Więcej informacji można znaleźć w części C niniejszego przewodnika.

KRYTERIA PRYZNANIA DOFINANSOWANIA

Projekty będą oceniane według następujących kryteriów:

Adekwatność projektu (maksymalnie 25 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adekwatność wniosku dotyczącego projektu w odniesieniu do:<ul style="list-style-type: none"> - celów i priorytetów akcji (zob. sekcje „Jakie są cele działań »Jean Monnet«?” i „Czym jest sieć Jean Monnet?”); - potrzeb i celów organizacji uczestniczących i zaangażowanych nauczycieli akademickich. ▪ Zakres, w jakim wniosek dotyczący projektu:<ul style="list-style-type: none"> - jest odpowiedni na potrzeby promowania nowych działań dydaktycznych, badawczych lub związanych z prowadzeniem debat; - zawiera dowody akademickiej wartości dodanej; - promuje studia europeistyczne w instytucji, w której realizowane jest działanie „Jean Monnet” oraz w instytucjach uczestniczących w sieci; - w większym stopniu eksponuje tę dziedzinę nauki w instytucji, w której realizowane jest działanie „Jean Monnet”, w instytucjach będących członkami sieci oraz na poziomie krajowym i transnarodowym. ▪ Adekwatność wniosku dotyczącego projektu dla priorytetowych grup docelowych akcji:<ul style="list-style-type: none"> - instytucji ustanowionych w krajach nieobjętych działaniem „Jean Monnet”; - instytucji lub nauczycieli akademickich, którzy nie otrzymywali dotychczas finansowania w ramach działania „Jean Monnet”.
Jakość planu projektu i jego realizacji (maksymalnie 25 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przejrzystość, kompletność i jakość programu prac, w tym odpowiednich etapów przygotowania, wdrażania, oceny, działań następczych i rozpowszechniania. ▪ Spójność między proponowanymi celami, działaniami i budżetem projektu. ▪ Jakość i wykonalność proponowanej metodyki. ▪ Opracowanie działań w ramach sieci oraz zarządzenie nimi, z uwzględnieniem kanałów komunikacji między członkami.
Jakość zespołu odpowiedzialnego za projekt (maksymalnie 25 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zakres, w jakim wniosek dotyczący projektu angażuje kluczowych nauczycieli akademickich mających wybitne osiągnięcia i doskonałe kwalifikacje w określonych dziedzinach studiów dotyczących Unii Europejskiej potwierdzone działaniami na wysokim poziomie. ▪ Zgodność dorobku i wiedzy fachowej zaangażowanych kluczowych nauczycieli akademickich z działaniami realizowanymi w ramach projektu. ▪ Struktura sieci pod względem zakresu geograficznego i komplementarności kompetencji.

<p>Wpływ i rozpowszechnianie (maksymalnie 25 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jakość środków stosowanych do oceny rezultatów działań w zakresie nauczania. ▪ Potencjalny wpływ i efekt mnożnikowy projektu: <ul style="list-style-type: none"> - na instytucję, w której realizowane jest działanie „Jean Monnet”, oraz na instytucje będące członkami sieci; - na studentów i osoby uczące się czerpiące korzyści z działania „Jean Monnet”; - na inne organizacje i osoby fizyczne zaangażowane na szczeblach lokalnym, krajowym, transnarodowym lub europejskim. ▪ Stosowność i jakość środków mających na celu rozpowszechnianie rezultatów działań w instytucji, w której realizowane jest działanie „Jean Monnet”, i poza nią. ▪ W stosownych przypadkach zakres, w jakim we wniosku dotyczącym projektu opisano sposób, w jaki powstałe materiały, dokumenty i media będą bezpłatnie udostępniane i promowane na podstawie licencji otwartych, przy czym wniosek ten nie zawiera nieproporcjonalnych ograniczeń.
--	--

Aby wnioski dotyczące projektów mogły zostać rozpatrzone pod kątem przyznania dofinansowania, muszą uzyskać co najmniej 60 punktów. Ponadto muszą uzyskać co najmniej 13 punktów w każdej kategorii wymienionych powyżej kryteriów przyznania dofinansowania.

CO JESZCZE NALEŻY WIEDZIEĆ NA TEMAT WSPARCIA JEAN MONNET NA RZECZ SIECI?

WPŁYW I ROZPOWSZECHNIANIE

Sieci wybrane w ramach tej akcji mają obowiązek rozpowszechniania i wykorzystywania wyników swoich działań poza obszarem działań bezpośrednio zaangażowanych uczestników. Przyczyni się to do zwiększenia ich wpływu i doprowadzi do zmiany systemowej.

Aby zwiększyć oddziaływanie sieci, działania mające na celu rozpowszechnianie powinny obejmować tworzenie narzędzi i wydarzeń dostosowanych do ich celów.

W przypadku wszystkich sieci Jean Monnet konieczna będzie aktualizacja opowiadającej im sekcji specjalnego narzędzia internetowego Erasmus+, w ramach którego będą przechowywane wszystkie informacje na temat działań „Jean Monnet”. Sieci będą usilnie zachęcane do korzystania z odpowiednich istniejących platform i narzędzi (tj. katalogu projektów Jean Monnet, wirtualnej społeczności uczestników projektów Jean Monnet). Dzięki tym funkcjom, będącym częścią ogólnego narzędzia IT programu Erasmus+, informacje na temat działań sieci Jean Monnet dotrą do szerszego grona osób. Podmioty, które otrzymały dofinansowanie, będą proszone o regularne aktualizowanie narzędzia poprzez wprowadzanie wyników swojej pracy.

JAKIE SĄ ZASADY FINANSOWANIA?

Jeżeli projekt zostanie wybrany, dofinansowanie będzie podlegało następującym zasadom finansowania:

	Koszty kwalifikowalne	Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Koszty działania	<p>Kwalifikowalne koszty bezpośrednie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ koszty kadrowe; ▪ koszty podróży i utrzymania; ▪ koszty związane z podwykonawstwem (maksymalnie 30% kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich); ▪ koszty sprzętu (maksymalnie 10% kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich); ▪ koszty nauczania; ▪ inne koszty. <p>Kwalifikowalne koszty pośrednie: kwota zryczałtowana nieprzekraczająca 7% kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich projektu kwalifikuje się jako koszty pośrednie stanowiące ogólne koszty administracyjne beneficjenta, jakimi może zostać obciążony projekt (np. rachunki za energię lub internet, koszty związane z wynajmem lokalu, koszt stałego personelu itd.).</p>	Część kosztów kwalifikowalnych	<p>Maksymalnie 300 000 EUR</p> <p>80% całkowitych kosztów kwalifikowalnych (chyba że wnioskodawca złożył wniosek o przyznanie niższej wartości procentowej dofinansowania)</p>	Warunek: w formularzu wniosku należy jasno określić cele i program prac.

PROJEKTY „JEAN MONNET” (DEBATA ORIENTACYJNA ZE ŚWIATEM AKADEMICKIM)

CZYM JEST PROJEKT „JEAN MONNET”?

Projekty „Jean Monnet” wspierają innowację, wzajemne inspirowanie się i rozpowszechnianie treści dotyczących Unii Europejskiej. Projekty te – mimo że w proponowanych działaniach mogą uczestniczyć inni partnerzy – będą opierały się na jednostronnych wnioskach dotyczących projektów i mogą trwać od 12 do 24 miesięcy.

- W ramach projektów „**Innowacje**” badane będą nowe perspektywy i różne metodyki w celu zwiększenia atrakcyjności kwestii związanych z Unią Europejską i dostosowania ich do różnych rodzajów społeczności docelowych (np. projekty dotyczące Learning EU @ School).
- Projekty „**Wzajemne inspirowanie się**” będą promowały dyskusję i refleksję na temat kwestii dotyczących Unii Europejskiej oraz będą miały na celu poszerzenie wiedzy na temat Unii i procesów w niej zachodzących. Projekty te będą miały na celu poszerzenie wiedzy na temat UE w określonych kontekstach.
- Projekty „**Rozpowszechnianie treści**” będą głównie dotyczyły działań informacyjnych i mających na celu rozpowszechnianie wiedzy.

KTÓRE DZIAŁANIA SĄ WSPIERANE W RAMACH PROJEKTÓW „JEAN MONNET”?

Przez cały czas trwania projektów „Jean Monnet” możliwa jest realizacja szeroko zakrojonego zakresu działań, takich jak na przykład:

- rozwój i testowanie nowo opracowanych metod, treści i narzędzi odnoszących się do określonych zagadnień dotyczących Unii Europejskiej;
- opracowanie treści i narzędzi akademickich skierowanych do studentów wydziałów/uczniów szkół niezwiązanych z tematyką UE (np. polityka ochrony konsumentów UE dla studentów weterynarii/opieki medycznej/medycyny);
- tworzenie wirtualnych sal lekcyjnych poświęconych konkretnej tematyce oraz testowanie ich w różnych kontekstach;
- projektowanie, tworzenie i wdrażanie narzędzi do samokształcenia promujących aktywne obywatelstwo w UE;
- opracowywanie i udostępnianie odpowiednich treści pedagogicznych oraz nowych/dostosowanych materiałów dydaktycznych do nauczania o Unii Europejskiej na poziomie kształcenia podstawowego i średniego (Learning EU @ School);
- opracowywanie i realizacja zajęć z zakresu doskonalenia oraz ustawicznego kształcenia nauczycieli poprzez umożliwienie im zdobycia odpowiedniej wiedzy i umiejętności potrzebnych do nauczania o Unii Europejskiej;
- organizowanie działań związanych z Unią Europejską skierowanych do uczniów szkół podstawowych i średnich oraz instytucji z zakresu kształcenia i szkolenia zawodowego;
- podnoszenie poziomu wiedzy lub zwiększanie aktywności wydziału/katedry/zespołu badawczego danego wydziału/szkoły, które wyraziły szczególne zainteresowanie/potrzebę w ramach wspólnych działań akademickich;
- wspólne prace nad treścią i współnauczanie studentów, w które zaangażowanych jest kilka instytucji. Instytucje uczestniczące mogą organizować wspólne działania, opracowywać narzędzia wspierające kursy, prowadzić kursy na temat UE, w szczególności w ramach tych dyscyplin, które nie są tradycyjnie związane z przedmiotową dziedziną nauki;
- wspieranie działań informacyjnych i mających na celu rozpowszechnianie wiedzy skierowanych do pracowników administracji publicznej, ekspertów z określonych dziedzin i społeczeństwa obywatelskiego;
- organizowanie konferencji, seminariów lub okrągłych stołów poświęconych istotnym zagadnieniom dotyczącym Unii Europejskiej.

JAKĄ ROLĘ PEŁNIĄ ORGANIZACJE UCZESTNICZĄCE W PROJEKCIE „JEAN MONNET”?

Od instytucji składającej wniosek dotyczący projektu wymaga się przygotowania wyraźnej i zrównoważonej strategii wraz ze szczegółowym programem prac zawierającym informacje na temat oczekiwanych wyników. Instytucja taka powinna uzasadnić potrzebę proponowanych działań, podać bezpośrednich i pośrednich beneficjentów oraz zagwarantować aktywny udział wszystkich organizacji uczestniczących w projekcie.

Wnioski dotyczące projektu są opatrzone podpisem przedstawiciela prawnego instytucji szkolnictwa wyższego (lub innych kwalifikujących się organizacji) i zawierają informacje na temat statusu prawnego, celów i działań instytucji wnioskującej.

Instytucje szkolnictwa wyższego (lub inne kwalifikujące się organizacje) ponoszą ostateczną odpowiedzialność za swoje wnioski dotyczące projektów. Mają one obowiązek realizacji działań opisanych w ich wnioskach w trakcie całego okresu trwania projektu.

JAKIE KRYTERIA STOSUJE SIĘ DO OCENY PROJEKTU „JEAN MONNET”?

Poniżej przedstawiono formalne kryteria, jakie musi spełniać projekt „Jean Monnet”, aby kwalifikować się do otrzymania dofinansowania w ramach programu Erasmus+:

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

Kto może złożyć wniosek?	Instytucje szkolnictwa wyższego lub inne organizacje działające w przedmiotowym obszarze Unii Europejskiej ustanowione w jakimkolwiek kraju na świecie. Wyznaczone instytucje (określone w podstawie prawnej programu Erasmus+) realizujące cel o znaczeniu ogólnoeuropejskim nie kwalifikują się do składania wniosku w ramach tej akcji. Szkoły na poziomie kształcenia podstawowego i średniego nie kwalifikują się do składania wniosku o dofinansowanie, mimo że mogą aktywnie przyczynić się do realizacji działań.
Liczba organizacji uczestniczących	W formularzu wniosku podana jest jedna organizacja (wnioskodawca). Na późniejszym etapie w projekcie może uczestniczyć więcej organizacji.
Czas trwania projektu	Od 12 do 24 miesięcy.
Gdzie należy złożyć wniosek?	W Agencji Wykonawczej ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego z siedzibą w Brukseli.
Kiedy należy złożyć wniosek?	Wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o dofinansowanie do dnia 26 marca, do godz. 12.00 (południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć w dniu 1 września tego samego roku.
Jak należy złożyć wniosek?	Informacje na temat sposobu składania wniosków znajdują się w części C niniejszego przewodnika.

Organizacje składające wnioski będą również oceniane według **kryteriów wykluczających i kryteriów wyboru**. Więcej informacji można znaleźć w części C niniejszego przewodnika.

KRYTERIA PRYZNANIA DOFINANSOWANIA

Projekty będą oceniane według następujących kryteriów:

Adekwatność projektu (maksymalnie 25 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adekwatność wniosku dotyczącego projektu w odniesieniu do:<ul style="list-style-type: none"> - celów i priorytetów akcji (zob. sekcje „Jakie są cele działań Jean Monnet” i „Czym jest projekt »Jean Monnet«”); - celów szczegółowych projektów „Jean Monnet” („Innowacje”, „Wzajemne inspirowanie się”, „Rozpowszechnianie treści”); - potrzeb i celów organizacji uczestniczących i zaangażowanych nauczycieli akademickich. ▪ Zakres, w jakim wniosek dotyczący projektu:<ul style="list-style-type: none"> - jest odpowiedni na potrzeby promowania nowych działań dydaktycznych, badawczych lub związanych z prowadzeniem debat; - zawiera dowody akademickiej wartości dodanej; - promuje studia europeistyczne w instytucji, w której realizowane jest działanie „Jean Monnet”; - zapewnia większe wyeksponowanie tej dziedziny nauki zarówno w instytucji, w ramach której realizowane są działania „Jean Monnet”, jak i na poziomie krajowym. ▪ Adekwatność wniosku dotyczącego projektu dla priorytetowych grup docelowych akcji:<ul style="list-style-type: none"> - instytucji ustanowionych w krajach nieobjętych działaniem „Jean Monnet”; - instytucji lub nauczycieli akademickich, którzy nie otrzymywali dotychczas finansowania w ramach działania „Jean Monnet”.
--	---

Jakość planu projektu i jego realizacji (maksymalnie 25 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przejrzystość, kompletność i jakość programu prac, w tym odpowiednich etapów przygotowania, wdrażania, oceny, działań następczych i rozpowszechniania. ▪ Spójność między proponowanymi celami, działaniami i budżetem projektu. ▪ Jakość i wykonalność proponowanej metodyki.
Jakość zespołu odpowiedzialnego za projekt (maksymalnie 25 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zakres, w jakim wniosek dotyczący projektu angażuje kluczowych nauczycieli akademickich mających wybitne osiągnięcia i doskonałe kwalifikacje w określonych dziedzinach studiów dotyczących Unii Europejskiej potwierdzone działaniami na wysokim poziomie. ▪ Zgodność dorobku i wiedzy fachowej zaangażowanych kluczowych nauczycieli akademickich z działaniami realizowanymi w ramach projektu. ▪ W przypadku projektów skierowanych do uczniów szkół na poziomie kształcenia podstawowego i średniego: zaangażowanie w projekt personelu posiadającego odpowiednie umiejętności pedagogiczne.
Wpływ i rozpowszechnianie (maksymalnie 25 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jakość środków stosowanych do oceny rezultatów działań w zakresie nauczania. ▪ Potencjalny wpływ projektu: <ul style="list-style-type: none"> - na instytucję, w której realizowane jest działanie „Jean Monnet”; - na studentów i osoby uczące się czerpiące korzyści z działania „Jean Monnet”; - na inne organizacje i osoby fizyczne zaangażowane na szczeblach lokalnym, regionalnym, krajowym lub europejskim. ▪ Stosowność i jakość środków mających na celu rozpowszechnianie rezultatów działań w instytucji, w której realizowane jest działanie „Jean Monnet”, i poza nią. ▪ W stosownych przypadkach zakres, w jakim we wniosku dotyczącym projektu opisano sposób, w jaki powstałe materiały, dokumenty i media będą bezpłatnie udostępniane i promowane na podstawie licencji otwartych, przy czym wniosek ten nie zawiera nieproporcjonalnych ograniczeń.

Aby wnioski dotyczące projektów mogły zostać rozpatrzone pod kątem przyznania dofinansowania, muszą uzyskać co najmniej 60 punktów. Ponadto muszą uzyskać co najmniej 13 punktów w każdej kategorii wymienionych powyżej kryteriów przyznania dofinansowania.

CO JESZCZE NALEŻY WIEDZIEĆ NA TEMAT PROJEKTU „JEAN MONNET”?

WPŁYW I ROZPOWSZECHNIANIE

Zadaniem projektów „Jean Monnet” jest rozpowszechnianie i wykorzystywanie rezultatów działań nie tylko wśród bezpośrednio zaangażowanych zainteresowanych stron. Przyczyni się to do zwiększenia ich wpływu i doprowadzi do zmiany systemowej.

W przypadku projektów „Jean Monnet” konieczna będzie aktualizacja odpowiedniej sekcji specjalnego narzędzia internetowego Erasmus+, w ramach którego będą przechowywane wszystkie informacje na temat działań „Jean Monnet”. Organizatorzy projektów będą zdecydowanie zachęceni do korzystania z odpowiednich istniejących platform i narzędzi (tj. katalogu projektów „Jean Monnet”, wirtualnej społeczności uczestników projektów „Jean Monnet”). Dzięki tym funkcjom, które stanowią część ogólnego narzędzia IT programu Erasmus+, informacje na temat rezultatów dotrą do szerszego grona osób. Podmioty, które otrzymały dofinansowanie, będą proszone o regularne aktualizowanie narzędzia poprzez wprowadzanie wyników swojej pracy.

Zachęca się, aby w ramach projektów „Jean Monnet”:
uczestniczyć w wydarzeniach informacyjnych i mających na celu rozpowszechnianie na poziomie krajowym i europejskim;
organizować wydarzenia (wykłady, seminaria, warsztaty itp.) z udziałem decydentów szczebla lokalnego, regionalnego i krajowego oraz z udziałem zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego i szkół;

rozpowszechniać rezultaty działań realizowanych w ramach projektów poprzez organizację seminariów lub wykładów skierowanych i dostosowanych do ogółu społeczeństwa i przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego; nawiązywać kontakty z centrami doskonałości Jean Monnet, katedrami Jean Monnet, z koordynatorami modułów oraz z wspieranymi instytucjami i stowarzyszeniami;
korzystać z otwartych zasobów edukacyjnych (OER), publikować podsumowania, treści i harmonogram ich działań oraz spodziewane rezultaty.

JAKIE SĄ ZASADY FINANSOWANIA?

Budżet projektu należy opracować według następujących zasad finansowania (w euro):

Maksymalna wysokość dofinansowania przyznawana na projekt „Jean Monnet”: 60 000 EUR (stanowiąca maksymalnie 75% kosztów całkowitych)

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota
Uczestnictwo w konferencjach	Wkład w koszty związane z organizacją konferencji, seminariów, warsztatów itd., z wyłączeniem kosztów związanych z uczestnictwem prelegentów zamiejscowych.	Koszty jednostkowe	D.2 na dzień na uczestnika
Podróż (prelegenci zamiejscowi)	Wkład w koszty przejazdów prelegentów zamiejscowych biorących udział w konferencjach z miejsca zamieszkania do miejsca wydarzenia i z powrotem.	Koszty jednostkowe	W przypadku odległości wynoszących od 100 do 499 km: 180 EUR na uczestnika
			W przypadku odległości wynoszących od 500 do 1 999 km: 275 EUR na uczestnika
			W przypadku odległości wynoszących od 2 000 do 2 999 km: 360 EUR na uczestnika
			W przypadku odległości wynoszących od 3 000 do 3 999 km: 530 EUR na uczestnika
			W przypadku odległości wynoszących od 4 000 do 7 999 km: 820 EUR na uczestnika
			W przypadku odległości wynoszących 8 000 km lub więcej: 1 100 EUR na uczestnika
Utrzymanie (prelegenci zamiejscowi)	Wkład w koszty utrzymania prelegentów zamiejscowych uczestniczących w konferencjach.	Koszty jednostkowe	D.3 na dzień na uczestnika

Działania uzupełniające	Wkład we wszelkie poboczne koszty dodatkowe związane z działaniami uzupełniającymi realizowanymi w ramach tej akcji: np. działania następcze w związku z wydarzeniem w środowisku akademickim, tworzenie i utrzymanie stron internetowych, opracowywanie, drukowanie i rozpowszechnianie publikacji; koszty tłumaczeń ustnych; koszty realizacji.	Kwota ryczałtowa	25 000 EUR
--------------------------------	---	------------------	------------

Konkretne kwoty odnoszące się do projektów „Jean Monnet” można znaleźć w sekcji „Koszty jednostkowe w ramach projektów »Jean Monnet«” znajdującej się na końcu rozdziału dotyczącego projektów „Jean Monnet” w niniejszej części przewodnika.

KOSZTY JEDNOSTKOWE W RAMACH PROJEKTÓW „JEAN MONNET”

D.1 – KRAJOWE KOSZTY NAUCZANIA (W EURO ZA GODZINĘ DYDAKTYCZNA)

Kwoty zależą od kraju, w którym odbywa się dana działalność dydaktyczna.

Kraje uczestniczące w programie	
Belgia	200
Bułgaria	80
Czechy	107
Dania	200
Niemcy	200
Estonia	107
Irlandia	172
Grecja	129
Hiszpania	161
Francja	184
Chorwacja	96
Włochy	166
Cypr	151
Łotwa	98
Litwa	106
Luksemburg	200
Węgry	104
Malta	138
Holandia	200
Austria	200
Polska	104

Portugalia	126
Rumunia	81
Słowenia	136
Słowacja	114
Finlandia	193
Szwecja	200
Wielka Brytania	184
była jugosłowiańska republika Macedonii	80
Islandia	159
Liechtenstein	80
Norwegia	200
Szwajcaria	200
Turcja	87
Kraje partnerskie	
Antigua i Barbuda	92
Australia	200
Bahrajn	110
Barbados	94
Brunei	200
Kanada	200
Chile	83
Gwinea Równikowa	131

Hongkong	200
Izrael	144
Japonia	178
Korea Południowa	153
Kuwejt	200
Libia	90
Meksyk	86
Nowa Zelandia	153
Oman	131
Katar	200
Rosja	109
Saint Kitts i Nevis	84
Arabia Saudyjska	126
Seszele	126
Singapur	200
Trinidad i Tobago	115
Zjednoczone Emiraty Arabskie	200
Stany Zjednoczone Ameryki	200
Inne	80

D.2 – KRAJOWE KOSZTY KONFERENCJI (W EURO ZA DZIEŃ)

Kwoty zależą od kraju, w którym odbywa się dane działanie.

Kraje uczestniczące w programie	
Belgia	88
Bułgaria	40
Czechy	55
Dania	94
Niemcy	90
Estonia	47
Irlandia	75
Grecja	56
Hiszpania	70
Francja	80
Chorwacja	42
Włochy	73
Cypr	66
Łotwa	43
Litwa	47
Luksemburg	144
Węgry	46
Malta	60
Holandia	97
Austria	94
Polska	45
Portugalia	55
Rumunia	40
Słowenia	59
Słowacja	50
Finlandia	84
Szwecja	95
Wielka Brytania	81
była jugosłowiańska republika Macedonii	40
Islandia	69
Liechtenstein	40
Norwegia	138
Szwajcaria	118
Turcja	40

Kraje partnerskie	
Argentyna	44
Australia	90
Bahrajn	43
Barbados	41
Brunei	115
Kanada	89
Gwinea Równikowa	57
Hongkong	117
Izrael	63
Japonia	78
Korea Południowa	67
Kuwejt	110
Makau	154
Nowa Zelandia	67
Oman	57
Katar	194
Rosja	48
Arabia Saudyjska	55
Seszele	55
Singapur	133
Trinidad i Tobago	50
Zjednoczone Emiraty Arabskie	107
Stany Zjednoczone Ameryki	109
Inne	40

D.3 – UTRZYMANIE: PRELEGENCI ZAMIEJSCOWI (W EURO NA DZIEŃ)

Kwoty zależą od kraju, w którym odbywa się dane działanie.

Kraje uczestniczące w programie	
Belgia	232
Bułgaria	227
Czechy	230
Dania	270
Niemcy	208
Estonia	181
Irlandia	254
Grecja	222
Hiszpania	212
Francja	245
Chorwacja	180
Włochy	230
Cypr	238
Łotwa	211
Litwa	183
Luksemburg	237
Węgry	222
Malta	205
Holandia	263
Austria	225
Polska	217
Portugalia	204
Rumunia	222
Słowenia	180
Słowacja	205
Finlandia	244
Szwecja	257
Wielka Brytania	276
była jugosłowiańska republika Macedonii	210
Islandia	245
Liechtenstein	175
Norwegia	220
Szwajcaria	220
Turcja	220
Kraje partnerskie	

Afganistan	125
Albania	210
Algieria	170
Andora	195
Angola	280
Antigua i Barbuda	225
Argentyna	285
Armenia	280
Australia	210
Azerbejdżan	270
Bahamy	190
Bahrajn	275
Bangladesz	190
Barbados	215
Białoruś	225
Belize	185
Benin	150
Bhutan	180
Boliwia	150
Bośnia i Hercegowina	200
Botswana	185
Brazylia	245
Brunei	225
Burkina Faso	145
Burundi	165
Kambodża	165
Kamerun	160
Kanada	230
Republika Zielonego Przylądka	125
Republika Środkowoafrykańska	140
Czad	210
Chile	245
Chiny	210
Kolumbia	170
Komory	135
Demokratyczna Republika Konga	245
Republika Konga	185
Wyspy Cooka	185

Kostaryka	190
Kuba	225
Dżibuti	235
Dominika	215
Dominikana	230
Timor Wschodni	160
Ekwador	190
Egipt	205
Salwador	180
Gwinea Równikowa	145
Erytrea	130
Etiopia	195
Fidżi	170
Gabon	190
Gambia	170
Gruzja	295
Ghana	210
Grenada	215
Gwatemala	175
Gwinea	185
Gwinea Bissau	140
Gujana	210
Haiti	190
Honduras	175
Hongkong	265
Indie	245
Indonezja	195
Iran	200
Irak	145
Izrael	315
Wybrzeże Kości Słoniowej	190
Jamajka	230
Japonia	405
Jordania	195
Kazachstan	245
Kenia	225
Kiribati	205
Korea Północna	230

Korea Południowa	300
Kosowo (o statusie określonym rezolucją RB ONZ nr 1244 z1999 r.)	220
Kuwejt	280
Kirgistan	255
Laos	195
Liban	260
Lesotho	150
Liberia	235
Libia	225
Makau	150
Madagaskar	155
Malawi	215
Malezja	250
Malediwy	185
Mali	155
Wyspy Marshalla	185
Mauretania	125
Mauritius	200
Meksyk	255
Mikronezja	190
Mołdawia	250
Monako	170
Mongolia	160
Czarnogóra	220
Maroko	205
Mozambik	200
Mjanma	125
Namibia	135
Nauru	185
Nepal	185
Nowa Zelandia	185
Nikaragua	185
Niger	125
Nigeria	235
Niue	185
Oman	205
Pakistan	180
Palau	185
Palestyna	170
Panama	210
Papua-Nowa Gwinea	190
Paragwaj	190

Peru	210
Filipiny	210
Katar	200
Rosja	365
Rwanda	225
Saint Kitts i Nevis	270
Saint Lucia	215
Saint Vincent i Grenadyny	265
Samoa	185
San Marino	175
Wyspy Świętego Tomasza i Książęca	155
Arabia Saudyjska	280
Senegal	200
Serbia	220
Seszele	225
Sierra Leone	190
Singapur	225
Wyspy Salomona	170
Somalia	175
Republika Południowej Afryki	195
Sri Lanka	155
Sudan	270
Surinam	180
Suazi	140
Syria	225
Tadżykistan	185
Tajwan	255
Tanzania	250
Tajlandia	205
Togo	155
Tonga	155
Trinidad i Tobago	175
Tunezja	145
Turkmenistan	230
Tuvalu	185
Uganda	235
Ukraina	270
Zjednoczone Emiraty Arabskie	265
Stany Zjednoczone Ameryki	280
Urugwaj	215
Uzbekistan	230
Vanuatu	170
Watykan	175

Wenezuela	210
Wietnam	255
Jemen	225
Zambia	185
Zimbabwe	165
Inne	205

SPORT

KTÓRE AKCJE OBJĘTE SĄ WSPARCIEM?

W oparciu o niniejszy przewodnik wdrażane są następujące akcje w dziedzinie sportu:

- współpraca partnerska;
- niekomercyjne europejskie imprezy sportowe.

Dodatkowo w ramach programu Erasmus+ wspierane są akcje na rzecz lepszego wykorzystania wyników badań przy kształtowaniu polityki (badania, gromadzenie danych, ankiety itd.) w celu promowania dialogu z właściwymi europejskimi zainteresowanymi stronami (Forum Sportu Unii Europejskiej, konferencje, spotkania, seminaria itd.) oraz dialogu politycznego między państwami członkowskimi (wydarzenia w ramach prezydencji UE). Akcje te będą wdrażane bezpośrednio przez Komisję Europejską lub za pośrednictwem jej agencji wykonawczej. Więcej informacji można znaleźć na stronach internetowych Komisji i agencji wykonawczej.

Celami szczegółowymi realizowanymi w ramach programu Erasmus+ w dziedzinie sportu są:

- eliminowanie transgranicznych zagrożeń dla uczciwości w sporcie, takich jak doping, ustawianie wyników zawodów sportowych i przemoc, a także wszelkiego rodzaju nietolerancji i dyskryminacji;
- promowanie i wspieranie dobrego zarządzania w sporcie i kariery dwutorowej sportowców;
- promowanie wolontariatu w sporcie oraz włączenia społecznego, równych szans i podnoszenia świadomości znaczenia aktywności fizycznej poprawiającej zdrowie dzięki większemu udziałowi i równemu dostępowi do sportu dla wszystkich.

Zgodnie z rozporządzeniem w sprawie programu Erasmus+ akcje w dziedzinie sportu będą ukierunkowane na sport powszechny.

Oczekuje się, że akcje w dziedzinie sportu przyczynią się do rozwoju, przeniesienia lub wdrożenia innowacyjnych praktyk nie tylko na poziomach europejskim i krajowym, ale także na poziomach regionalnym i lokalnym.

W przypadku organizacji uczestniczących projekty w dziedzinie sportu wspierane w ramach programu Erasmus+ mają przynieść następujące wyniki:

- większy potencjał i profesjonalizm pozwalający na pracę na szczeblu unijnym/międzynarodowym: lepsze kompetencje w zakresie zarządzania i strategii na rzecz umiędzynarodowienia; ściślejsza współpraca z partnerami z innych krajów; większa alokacja zasobów finansowych (innych niż fundusze UE) na organizację projektów unijnych/międzynarodowych w dziedzinie sportu; lepsza jakość przygotowywania, wdrażania i monitorowania projektów unijnych/międzynarodowych w dziedzinie sportu oraz działań następczych w związku z tymi projektami; lepsze możliwości pod względem zachęcania obywateli do uprawiania sportu i aktywności fizycznej korzystnej dla zdrowia oraz angażowania osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- bardziej dynamiczne, zaangażowane i profesjonalne środowisko wewnątrz organizacji: gotowość do włączenia dobrych praktyk i nowych metod do codziennych działań; otwarcie na synergie z organizacjami aktywnymi w różnych dziedzinach bądź w innych sektorach społeczno-ekonomicznych; promowanie rozwoju społeczno-edukacyjnego osób zawodowo związanych ze sportem i wolontariuszy zgodnie z europejskimi celami politycznymi w dziedzinie sportu.

Na poziomie systemowym oczekuje się, że akcje w dziedzinie sportu przyczynią się do rozwoju europejskiego wymiaru sportu zgodnie z ogólnym celem programu w dziedzinie sportu.

Z perspektywy osoby fizycznej projekty sportowe wspierane w ramach projektu Erasmus+ powinny przyczynić się do zwiększenia uczestnictwa w aktywności sportowej i fizycznej.

WSPÓŁPRACA PARTNERSKA

JAKIE SĄ CELE WSPÓŁPRACY PARTNERSKIEJ?

Współpraca partnerska daje możliwość opracowania, przeniesienia lub wdrożenia innowacyjnych praktyk w różnych dziedzinach związanych ze sportem i aktywnością fizyczną między różnymi organizacjami i podmiotami działającymi w dziedzinie sportu lub poza nią, w tym w sposób szczególnie między organami publicznymi na szczeblach lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim, organizacjami sportowymi i instytucjami edukacyjnymi. Współpraca partnerska to przede wszystkim innowacyjne projekty mające na celu:

- walkę z dopingiem w sporcie powszechnym, przede wszystkim w środowiskach rekreacyjnych, takich jak sport amatorski i fitness;
- wsparcie działań profilaktycznych i podnoszenie świadomości wśród zainteresowanych stron zaangażowanych w walkę z ustawianiem wyników zawodów sportowych;
- wsparcie podejść profilaktycznych, edukacyjnych i innowacyjnych mających na celu zwalczanie przemocy, rasizmu i nietolerancji w sporcie;
- wspieranie wdrażania strategicznych dokumentów UE w dziedzinie sportu i obszarów pokrewnych, takich jak zalecenia, wytyczne, strategie polityczne itd. (np. wytyczne UE dotyczące aktywności fizycznej, wytyczne UE dotyczące kariery dwutorowej sportowców i zasady dobrego zarządzania w sporcie itp.).

Szczególny nacisk będzie kładziony na projekty dotyczące sportu powszechnego.

Współpraca partnerska powinna promować tworzenie i rozwój europejskich sieci w dziedzinie sportu. UE może zatem zapewnić możliwości współpracy między zainteresowanymi stronami, których nie byłoby bez akcji UE. Współpraca partnerska powinna również propagować synergii z i między politykami lokalnymi, regionalnymi, krajowymi i międzynarodowymi mającymi na celu promowanie sportu i aktywności fizycznej oraz podejmowanie wyzwań związanych ze sportem.

W ramach współpracy partnerskiej program Erasmus+ ma na celu wsparcie testowania i opracowywania nowych formuł projektu i nowych form współpracy transnarodowej w dziedzinie sportu, które mogą stanowić inspirację dla rozwoju na większą skalę inicjatyw wspieranych z krajowych systemów finansowania lub innych funduszy europejskich, takich jak europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne.

JAKIE DZIAŁANIA WSPIERA SIĘ W RAMACH TEJ AKCJI?

Program Erasmus+ oferuje dużą wszechstronność w zakresie działań, które można wdrożyć w ramach współpracy partnerskiej, pod warunkiem że we wniosku dotyczącym projektu wskaże się, iż działania te są najbardziej odpowiednie do osiągnięcia celów określonych w odniesieniu do danego projektu. Współpraca partnerska może na ogół obejmować szeroki zakres działań, na przykład:

- tworzenie sieci kontaktów między kluczowymi zainteresowanymi stronami;
- określenie i wymiana dobrych praktyk;
- opracowanie i wdrażanie modułów szkoleniowych i edukacyjnych;
- działania mające na celu podniesienie kompetencji w zakresie dzielenia się doświadczeniami w dziedzinie sportu oraz rozwój monitorowania i kryteriów wskaźników, szczególnie w kontekście promowania wśród sportowców etycznych zachowań i kodeksów postępowania;
- działania mające na celu podnoszenie świadomości w odniesieniu do znaczenia sportu i aktywności fizycznej w kontekście rozwoju osobistego, społecznego i zawodowego osób fizycznych;
- działania mające na celu ugruntowanie podstawy dowodowej w odniesieniu do sportu w celu sprostania wyzwaniom społecznym i gospodarczym (gromadzenie danych, badania, konsultacje itd.);
- działania mające na celu promowanie innowacyjnych synergii między dziedziną sportu i dziedzinami zdrowia, kształcenia, szkolenia i młodzieży;
- konferencje, seminaria, spotkania, wydarzenia i działania mające na celu podnoszenie świadomości będące podstawą wyżej wspomnianych działań.

KTO MOŻE UCZESTNICZYĆ WE WSPÓŁPRACY PARTNERSKIEJ?

Współpraca partnerska jest otwarta na wszelkiego rodzaju organizacje niedochodowe i organy publiczne. W zależności od celu projektu we współpracy partnerskiej powinni uczestniczyć odpowiedni i różnorodni partnerzy, co pozwoli na czerpanie korzyści z różnych doświadczeń, profili i wiedzy fachowej oraz na osiągnięcie rezultatów projektu, które są znaczące i charakteryzują się wysoką jakością.

Z reguły współpraca partnerska ukierunkowana jest na współpracę między organizacjami, które ustanowiono w krajach uczestniczących w programie. Organizacje z krajów partnerskich mogą jednak angażować się we

współpracę partnerską w charakterze partnerów (a nie wnioskodawców), jeżeli ich uczestnictwo wnosi istotną wartość dodaną do projektu.

We współpracy partnerskiej powinni uczestniczyć:

- wnioskodawca/koordynator: organizacja, która składa wniosek dotyczący projektu w imieniu wszystkich partnerów. Jeżeli projekt otrzyma dofinansowanie, wnioskodawca/koordynator stanie się głównym beneficjentem dofinansowania UE i w imieniu konsorcjum podpisze umowę finansową obejmującą wielu beneficjentów. Rola koordynatora oznacza wykonywanie następujących obowiązków:
  - reprezentowanie organizacji uczestniczących i działanie w ich imieniu w relacjach z Komisją Europejską;
  - ponoszenie odpowiedzialności finansowej i prawnej za właściwą pod względem operacyjnym, administracyjnym i finansowym realizację całego projektu;
  - koordynacja współpracy partnerskiej we współpracy z wszystkimi innymi partnerami projektu;
- pełnoprawni partnerzy: organizacje, które aktywnie uczestniczą w przygotowaniach, realizacji i ocenie współpracy partnerskiej. Każdy pełnoprawny partner musi podpisać upoważnienie, którego sygnatariusz udziela koordynatorowi pełnomocnictwa do działania w jego imieniu i na jego rzecz w czasie realizacji projektu;
- partnerzy stowarzyszeni (opcjonalnie): inne organizacje częściowo zaangażowane w projekt. Organizacje te przyczyniają się do realizacji określonych zadań/działań projektu lub wspierają rozpowszechnianie i trwałość współpracy partnerskiej. Jeśli chodzi o kwestie dotyczące zarządzania, partnerów stowarzyszonych nie uznaje się za należących do konsorcjum współpracy partnerskiej.

JAKIE KRYTERIA STOSUJE SIĘ DO OCENY WSPÓŁPRACY PARTNERSKIEJ?

Poniżej przedstawiono wykaz zawierający formalne kryteria, jakie musi spełnić projekt współpracy, aby kwalifikował się do otrzymania dofinansowania w ramach programu Erasmus+:

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

Kwalifikujące się organizacje uczestniczące	<p>Każda organizacja niedochodowa lub organ publiczny ustanowiony w kraju uczestniczącym w programie lub w jakimkolwiek kraju partnerskim na świecie (zob. sekcja „Kraje kwalifikujące się” w części A niniejszego przewodnika). Przykładowo taką organizacją może być:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ organ publiczny odpowiedzialny za sport na poziomie lokalnym, regionalnym lub krajowym; ▪ narodowy komitet olimpijski lub krajowa konfederacja sportu; ▪ organizacja sportowa o zasięgu lokalnym, regionalnym, krajowym, europejskim lub międzynarodowym; ▪ narodowa liga sportowa; ▪ klub sportowy; ▪ organizacja lub związek reprezentujące sportowców; ▪ organizacja lub związki reprezentujące osoby zawodowo związane ze sportem i wolontariuszy (np. trenerzy, menedżerowie itp.); ▪ organizacja reprezentująca ruch „sport dla wszystkich”; ▪ organizacja działająca w dziedzinie promowania aktywności fizycznej; ▪ organizacja reprezentująca sektor aktywnego wypoczynku; ▪ organizacja działająca w dziedzinie kształcenia, szkolenia lub młodzieży.
Kto może złożyć wniosek?	<p>Wnioskodawcą może być każda organizacja uczestnicząca ustanowiona w kraju uczestniczącym w programie. Organizacja ta składa wniosek w imieniu wszystkich organizacji uczestniczących zaangażowanych w dany projekt.</p>

Liczba i profil organizacji uczestniczących	Współpraca partnerska ma charakter transnarodowy i bierze w niej udział co najmniej pięć organizacji z pięciu różnych krajów uczestniczących w programie. W momencie składania wniosku o dofinansowanie należy wskazać wszystkie organizacje uczestniczące.
Czas trwania projektu	Od 12 do 36 miesięcy. Czas trwania projektu należy określić na etapie składania wniosku (12, 18, 24, 30 lub 36 miesięcy) na podstawie celu projektu i rodzaju działań zaplanowanych na okres realizacji projektu.
Miejsce (miejsca) działania	Działania muszą odbywać się w krajach (jednym lub większej liczbie) organizacji biorących udział we współpracy partnerskiej.
Gdzie należy złożyć wniosek?	W Agencji Wykonawczej ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego z siedzibą w Brukseli.
Kiedy należy złożyć wniosek?	Wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o dofinansowanie do dnia 26 czerwca do godz. 12.00 (południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć w dniu 1 stycznia następnego roku.
Jak należy złożyć wniosek?	Dalsze informacje na temat sposobu składania wniosku znajdują się w części C niniejszego przewodnika.

Organizacje składające wnioski będą oceniane według odpowiednich **kryteriów wykluczających i kryteriów wyboru**. Więcej informacji można znaleźć w części C niniejszego przewodnika.

KRYTERIA PRYZNANIA DOFINANSOWANIA

Orientacyjnie 50% budżetu będzie przeznaczony na projekty o następujących celach:

- wspieranie wdrażania wytycznych UE dotyczących kariery dwutorowej sportowców;
- wspieranie wdrażania wytycznych UE dotyczących aktywności fizycznej.

Orientacyjnie 50% budżetu będzie przeznaczony na realizację innych celów wspomnianych w powyższej sekcji „Czym jest współpraca partnerska”.

W ramach tych kategorii projekty będą oceniane na podstawie następujących kryteriów:

Adekwatność projektu (maksymalnie 30 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adekwatność wniosku dotyczącego projektu w odniesieniu do: <ul style="list-style-type: none"> - celów europejskich strategii politycznych w dziedzinie sportu; - celów i priorytetów akcji (zob. sekcja „Jakie są cele współpracy partnerskiej”). ▪ Zakres, w jakim: <ul style="list-style-type: none"> - wniosek dotyczący projektu opiera się na analizie prawdziwych i odpowiednich potrzeb; - cele są wyraźnie zdefiniowane, realistyczne i dotyczą kwestii istotnych dla organizacji uczestniczących i grup docelowych; - wniosek dotyczący projektu jest innowacyjny lub uzupełnia inne inicjatywy już przeprowadzone przez organizacje uczestniczące; - wniosek dotyczący projektu wnosi wartość dodaną na poziomie UE dzięki wynikom, które nie zostałyby osiągnięte, gdyby działania były prowadzone w jednym kraju.
--	--

<p>Jakość planu projektu i jego realizacji (maksymalnie 20 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przejrzystość, kompletność i jakość programu prac, w tym odpowiednich etapów przygotowania, wdrażania, monitorowania, oceny i rozpowszechniania. ▪ Spójność między proponowanymi celami, działaniami, metodyką i budżetem projektu. ▪ Jakość i wykonalność proponowanej metodyki. ▪ Istnienie i jakość ustaleń dotyczących zarządzania (terminowość, organizacja, zadania i obowiązki są dobrze określone i realne). ▪ Istnienie i adekwatność środków kontroli jakości w celu zapewnienia realizacji projektu na wysokim poziomie, w terminie i zgodnie z budżetem. ▪ Zakres, w jakim projekt jest opłacalny i zapewnia przydzielenie odpowiednich zasobów na każde działanie.
<p>Jakość zespołu odpowiedzialnego za projekt i treść ustaleń dotyczących współpracy (maksymalnie 20 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zakres, w jakim: <ul style="list-style-type: none"> - w stosownych przypadkach projekt obejmuje odpowiednie połączenie uzupełniających się organizacji uczestniczących o profilu, doświadczeniu i wiedzy fachowej niezbędnych do skutecznej realizacji wszystkich aspektów projektu; - w projekty zaangażowane są osoby posiadające wiedzę fachową z odpowiednich dziedzin, takich jak polityka w zakresie sportu i uprawianie sportu (szkolenie, zawody, trenowanie itd.), wiedzę akademicką oraz możliwość dotarcia do większego kręgu odbiorców. - podział obowiązków i zadań przewiduje zaangażowanie i czynny udział wszystkich organizacji uczestniczących. ▪ W stosownych przypadkach zakres, w jakim zaangażowanie organizacji uczestniczącej z kraju partnerskiego wnosi istotną wartość dodaną do projektu (jeżeli warunek ten nie jest spełniony, projekt nie zostanie uwzględniony w procedurze wyboru).
<p>Wpływ i rozpowszechnianie (maksymalnie 30 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jakość środków stosowanych do oceny rezultatów projektu. ▪ Potencjalny wpływ projektu: <ul style="list-style-type: none"> - na uczestników i organizacje uczestniczące w trakcie realizacji projektu i po jego zakończeniu; - na podmioty inne niż organizacje i osoby fizyczne bezpośrednio uczestniczące w projekcie na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym lub europejskim. ▪ Jakość planu rozpowszechniania wyników: adekwatność i jakość środków mających na celu wymianę wyników projektu wśród organizacji uczestniczących lub poza nimi. ▪ W stosownych przypadkach zakres, w jakim we wniosku dotyczącym projektu opisano sposób, w jaki powstałe materiały, dokumenty i media będą bezpłatnie udostępniane i promowane na podstawie licencji otwartych, przy czym wniosek ten nie zawiera nieproporcjonalnych ograniczeń. ▪ Jakość planów zapewniających trwałość projektu: zdolność projektu do wywierania wpływu i generowania wyników po całkowitym wykorzystaniu dofinansowania UE.

Aby wnioski dotyczące projektów mogły zostać rozpatrzone pod kątem przyznania dofinansowania, muszą uzyskać co najmniej 60 punktów. Ponadto muszą uzyskać co najmniej połowę maksymalnej liczby punktów w każdej kategorii wymienionych powyżej kryteriów przyznania dofinansowania (tj. co najmniej 15 punktów w przypadku kategorii „Adekwatność projektu” i „Wpływ i rozpowszechnianie”; 10 punktów w przypadku kategorii „Jakość planu projektu i jego realizacji” oraz „Jakość zespołu odpowiedzialnego za projekt i treść ustaleń dotyczących współpracy”).

JAKIE SĄ ZASADY FINANSOWANIA?

Budżet projektu należy opracować według następujących zasad finansowania (w euro):

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Koszty działania	<p>Wszelkie koszty bezpośrednio związane z realizacją działań uzupełniających w ramach projektu, w tym:</p> <p>kwalikowalne koszty bezpośrednio:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ personel; ▪ podróż i utrzymanie; ▪ sprzęt; ▪ materiały zużywalne i zaopatrzenie; ▪ podwykonawstwo; ▪ cła, podatki i opłaty; ▪ inne koszty; <p>koszty pośrednie: kwota zryczałtowana nieprzekraczająca 7% kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich projektu kwalifikuje się jako koszty pośrednie stanowiące ogólne koszty administracyjne beneficjenta, jakimi może zostać obciążony projekt (np. rachunki za energię lub internet, koszty związane z wynajmem lokalu, koszt stałego personelu itd.).</p>	Część kosztów kwalifikowalnych	Maksymalne dofinansowanie projektu: 500 000 EUR Maksymalnie 80% łącznych kosztów kwalifikowalnych	Warunek: wnioskowany budżet jest uzasadniony w związku z planowanymi działaniami.

NIEKOMERCYJNE EUROPEJSKIE IMPREZY SPORTOWE

JAKIE SĄ CELE NIEKOMERCYJNEJ EUROPEJSKIEJ IMPREZY SPORTOWEJ?

Akcja ta ma na celu:

- wspieranie wdrażania w dziedzinie sportu strategii UE z zakresu włączenia społecznego i równych szans, w szczególności strategii UE na rzecz równości płci i strategii UE w sprawie niepełnosprawności;
- wspieranie wdrażania wytycznych UE dotyczących aktywności fizycznej, aby zachęcić do uprawiania sportu i aktywności fizycznej;
- wspieranie ewentualnej organizacji Europejskiego Tygodnia Sportu.

CZYM JEST NIEKOMERCYJNA EUROPEJSKA IMPREZA SPORTOWA?

W ramach akcji zapewniane jest wsparcie finansowe na organizację europejskich imprez sportowych. Dodatkowo istnieje możliwość finansowania imprez krajowych organizowanych jednocześnie w kilku krajach europejskich przez organizacje non-profit lub organy publiczne w kontekście europejskich imprez sportowych. Oczekiwany wynikami tych imprez są:

- większe wyeksponowanie wydarzeń mających na celu promowanie włączenia społecznego, równości szans i korzystnej dla zdrowia aktywności fizycznej oraz ich upowszechnianie;
- większy udział w działalności sportowej, aktywności fizycznej i wolontariacie.

JAKIE DZIAŁANIA WSPIERA SIĘ W RAMACH TEJ AKCJI?

Wsparcie wydarzeń będzie oznaczało przyznanie dofinansowania ze środków UE organizacjom odpowiedzialnym za przygotowanie i organizację danej imprezy oraz za działania następcze. Udział w imprezie sportowców pochodzących z co najmniej dwunastu krajów zapewni element transnarodowy. W ramach tej akcji wspierane będą między innymi następujące działania standardowe:

- organizacja szkoleń dla sportowców, trenerów, organizatorów i wolontariuszy w okresie poprzedzającym imprezę;
- organizacja imprezy;
- organizacja działań towarzyszących imprezie sportowej (konferencji, seminariów);
- realizacja działań związanych ze skutkami danej imprezy (oceny, opracowywanie planów na przyszłość).

JAKIE DZIAŁANIA NIE KWALIFIKUJĄ SIĘ DO WSPARCIA W RAMACH TEJ AKCJI?

- zawody sportowe organizowane regularnie każdego roku przez międzynarodowe, europejskie lub krajowe federacje/ligi sportowe;
- zawody sportowe kategorii zawodowej.

JAKIE KRYTERIA STOSUJE SIĘ DO OCENY NIEKOMERCYJNEJ EUROPEJSKIEJ IMPREZY SPORTOWEJ?

Poniżej przedstawiono wykaz zawierający formalne kryteria, jakie musi spełnić niekomercyjna europejska impreza sportowa, aby kwalifikować się do otrzymania dofinansowania w ramach programu Erasmus+:

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

Kto może złożyć wniosek?	<p>Każdy organ publiczny lub każda organizacja niedochodowa działająca w dziedzinie sportu ustanowione w kraju uczestniczącym w programie. Przykładowo taką organizacją może być między innymi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ organ publiczny odpowiedzialny za sport na poziomie lokalnym, regionalnym lub krajowym; ▪ organizacja sportowa o zasięgu lokalnym, regionalnym, krajowym, europejskim lub międzynarodowym; ▪ koordynator imprezy krajowej organizowanej w ramach europejskiej imprezy sportowej.
---------------------------------	--

Profil uczestników	W niekomercyjnej europejskiej imprezie sportowej biorą udział uczestnicy z co najmniej 12 różnych krajów uczestniczących w programie.
Czas trwania projektu	Do 1 roku (od przygotowania do działań następczych).
Gdzie należy złożyć wniosek?	W Agencji Wykonawczej ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego z siedzibą w Brukseli.
Kiedy należy złożyć wniosek?	Wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o dofinansowanie najpóźniej do: <ul style="list-style-type: none"> ▪ dnia 14 marca do godz. 12 (południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć w dniu 1 czerwca tego samego roku; ▪ dnia 26 czerwca, do godz. 12 (południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć w dniu 1 stycznia następnego roku
Jak należy złożyć wniosek?	Dalsze informacje na temat sposobu składania wniosku znajdują się w części C niniejszego przewodnika.

Organizacje składające wnioski będą oceniane według odpowiednich **kryteriów wykluczających i kryteriów wyboru**. Więcej informacji można znaleźć w części C niniejszego przewodnika.

KRYTERIA PRYZNANIA DOFINANSOWANIA

Projekty będą oceniane według następujących kryteriów:

Adekwatność projektu (maksymalnie 30 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adekwatność wniosku dotyczącego projektu w odniesieniu do: <ul style="list-style-type: none"> - celów europejskich strategii politycznych w dziedzinie sportu; - celów i priorytetów akcji (zob. sekcja „Jakie są cele niekomercyjnej europejskiej imprezy sportowej”). ▪ Zakres, w jakim: <ul style="list-style-type: none"> - wniosek dotyczący projektu opiera się na analizie rzeczywistych i odpowiednich potrzeb; - cele są wyraźnie zdefiniowane, realistyczne i dotyczą kwestii istotnych dla organizacji uczestniczących i grup docelowych; - wniosek dotyczący projektu jest innowacyjny lub uzupełnia inne inicjatywy już przeprowadzone przez organizacje uczestniczące; - wniosek dotyczący projektu wnosi wartość dodaną na poziomie UE dzięki wynikom, które nie zostałyby osiągnięte, gdyby działania były prowadzone w jednym kraju.
Jakość planu projektu i jego realizacji (maksymalnie 40 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przejrzystość, kompletność i jakość programu prac, w tym odpowiednich etapów przygotowania, wdrażania, monitorowania, oceny i rozpowszechniania. ▪ Spójność między proponowanymi celami, działaniami, metodyką i budżetem projektu. ▪ Jakość i wykonalność proponowanej metodyki. ▪ Zakres, w jakim projekt obejmuje osoby posiadające wiedzę fachową z różnych dziedzin, takich jak uprawianie sportu (szkolenie, zawody, trenowanie itd.). ▪ Istnienie i jakość ustaleń dotyczących zarządzania (terminowość, organizacja, zadania i obowiązki są dobrze określone i realne). ▪ Istnienie i adekwatność środków kontroli jakości w celu zapewnienia realizacji projektu na wysokim poziomie, w terminie i zgodnie z budżetem. ▪ Zakres, w jakim projekt jest opłacalny i zapewnia przydzielenie odpowiednich zasobów na każde działanie.

Wpływ i rozpowszechnianie (maksymalnie 30 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jakość środków stosowanych do oceny rezultatów projektu. ▪ Potencjalny wpływ projektu:<ul style="list-style-type: none"> - na uczestników i organizacje uczestniczące w trakcie realizacji projektu i po jego zakończeniu; - na podmioty inne niż organizacje i osoby fizyczne bezpośrednio uczestniczące w projekcie na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym lub europejskim. ▪ Jakość planu rozpowszechniania wyników: stosowność i jakość środków mających na celu wymianę wyników projektu wśród organizacji uczestniczących lub poza nimi. ▪ Jakość środków służących zapewnieniu wyeksponowania i nagłośnienia imprezy i wsparcia UE w mediach.
---	--

Aby wnioski dotyczące projektów mogły zostać rozpatrzone pod kątem przyznania dofinansowania, muszą uzyskać co najmniej 60 punktów. Ponadto muszą uzyskać co najmniej połowę maksymalnej liczby punktów w każdej kategorii wymienionych powyżej kryteriów przyznania dofinansowania (tj. co najmniej 15 punktów w przypadku kategorii „Adekwatność projektu” i „Wpływ i rozpowszechnianie” oraz 20 punktów w przypadku kategorii „Jakość planu projektu i jego realizacji”).

JAKIE SĄ ZASADY FINANSOWANIA?

Budżet projektu należy opracować według następujących zasad finansowania (w euro):

	Koszty kwalifikowalne	Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Koszty działania	<p>Wszelkie koszty bezpośrednio związane z realizacją działań uzupełniających w ramach projektu, w tym:</p> <p>kwalikowalne koszty bezpośrednio:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ personel; ▪ podróż i utrzymanie; ▪ sprzęt; ▪ materiały zużywalne i zaopatrzenie; ▪ podwykonawstwo; ▪ cła, podatki i opłaty; ▪ inne koszty; <p>koszty pośrednie: kwota zryczałtowana nieprzekraczająca 7% kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich projektu kwalifikuje się jako koszty pośrednie stanowiące ogólne koszty administracyjne beneficjenta, jakimi może zostać obciążony projekt (np. rachunki za energię lub internet, koszty związane z wynajmem lokalu, koszt stałego personelu itd.).</p>	Część kosztów kwalifikowalnych	Maksymalne dofinansowanie projektu: 2 000 000 EUR Maksymalnie 80% łącznych kosztów kwalifikowalnych	Warunek: wnioskowany budżet jest uzasadniony w związku z planowanymi działaniami.

CZĘŚĆ C – INFORMACJE DLA WNIOSKODAWCÓW

Wszystkie organizacje (w tym grupy nieformalne), które zamierzają złożyć wniosek dotyczący projektu w celu uzyskania wsparcia finansowego z UE w ramach programu Erasmus+, proszone są o dokładne zapoznanie się z niniejszą sekcją opracowaną zgodnie z przepisami zawartymi w tytule VI rozporządzenia finansowego²⁷ mającego zastosowanie do budżetu ogólnego Unii Europejskiej (zwanego dalej „rozporządzeniem finansowym UE”), jak również z zasadami jego stosowania.

Do składania wniosku dotyczącego projektu w ramach programu Erasmus+ nie są uprawnione osoby fizyczne, z wyjątkiem osób fizycznych składających wnioski w imieniu grupy osób młodych, które są zaangażowane w pracę z młodzieżą, ale niekoniecznie w kontekście organizacji młodzieżowej (zwanej dalej „nieformalną grupą młodych ludzi”).

JAKIE WARUNKI NALEŻY SPEŁNIĆ, ABY MÓC PRZEDŁOŻYĆ PROJEKT W RAMACH PROGRAMU ERASMUS+?

Aby móc przedłożyć projekt w ramach programu Erasmus+, wnioskodawcy muszą podjąć cztery następujące kroki:

- zarejestrować się na portalu dla uczestników (Participant Portal);
- sprawdzić, czy spełniają kryteria programu;
- sprawdzić warunki finansowe;
- wypełnić i złożyć formularz wniosku.

KROK 1: REJESTRACJA NA PORTALU DLA UCZESTNIKÓW

Wszystkie organizacje, które zamierzają uczestniczyć w programie Erasmus+, muszą zarejestrować się we wspólnym systemie rejestracji (ang. Unique Registration Facility, URF) na portalu dla uczestników Komisji Europejskiej oraz podać dotyczące ich podstawowe informacje prawne i finansowe.

W tym celu osoba będąca przedstawicielem organizacji (lub nieformalnej grupy młodych ludzi) musi podjąć następujące kroki:

- uzyskać login i hasło zapewniające bezpieczny dostęp do wspólnego systemu rejestracji: zarejestrować się w Systemie Uwierzytelniania Unii Europejskiej (ECAS) dostępnym pod adresem: <https://webgate.ec.europa.eu/cas/eim/external/register.cgi>. Instrukcja użytkownika wyjaśniająca wszystkie niezbędne kroki jest dostępna pod adresem: <http://eeas.europa.eu/media/subscribe/ecas-user-manual.pdf>.

Następnie należy wejść na portal dla uczestników i zarejestrować organizację lub grupę młodych osób. Szczegóły dotyczące tej procedury oraz niezbędne informacje są dostępne pod adresem: <http://ec.europa.eu/education/participants/portal/>.

POTWIERDZENIE STATUSU PRAWNEGO I ZDOLNOŚCI FINANSOWEJ

W trakcie rejestracji na portalu dla uczestników organizacje muszą także załadować następujące dokumenty:

- formularz zawierający informacje dotyczące osoby prawnej (formularz ten można pobrać ze stron internetowych Komisji Europejskiej pod adresem: http://ec.europa.eu/budget/contracts_grants/info_contracts/legal_entities/legal_entities_en.cfm);
- formularz zawierający informacje o rachunku bankowym. Należy wypełnić formularz dotyczący kraju, w którym zlokalizowany jest bank, nawet jeżeli siedziba organizacji wnioskującej jest zarejestrowana w innym kraju (formularz ten można pobrać pod adresem: http://ec.europa.eu/budget/contracts_grants/info_contracts/financial_id/financial_id_en.cfm).

²⁷ Rozporządzenie finansowe UE dostępne jest pod adresem: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:298:0001:0096:PL:PDF>

W przypadku dofinansowania przekraczającego kwotę 60 000 EUR może zaistnieć konieczność załadowania przez wnioskodawców konkretnych dokumentów potwierdzających ich zdolność finansową. W celu uzyskania dalszych informacji szczegółowych zob. sekcja „Kryteria wyboru” poniżej.

Formularz zawierający informacje o rachunku bankowym składają wyłącznie organizacje wnioskujące i nie jest on wymagany w przypadku organizacji partnerskich.

NUMER IDENTYFIKACJI UCZESTNIKA (PIC)

Po zakończeniu rejestracji na portalu dla uczestników organizacji/grupie nadaje się dziewięciocyfrowy numer PIC. Numer PIC jest niepowtarzalnym identyfikatorem zapewniającym organizacji/grupie możliwość korzystania z niektórych właściwości elektronicznych formularzy wniosku oraz będzie służył jako odniesienie dla agencji narodowej lub wykonawczej podczas dalszej wymiany jakiegokolwiek korespondencji z wnioskodawcą/beneficjentem.

KROK 2: SPRAWDZENIE ZGODNOŚCI Z KRYTERIAMI PROGRAMU

W trakcie opracowywania projektu oraz przed złożeniem wniosku o wsparcie z UE organizacje uczestniczące muszą sprawdzić, czy projekt ten spełnia następujące kryteria: kwalifikowalności, wykluczające, wyboru oraz przyznania finansowania.

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

Kryteria kwalifikowalności odnoszą się głównie do rodzaju projektu i działań (w tym w stosownych przypadkach czasu trwania, organizacji uczestniczących itp.), grupy docelowej (np. statusu i liczby zaangażowanych uczestników) oraz warunków składania wniosku o dofinansowanie w przypadku tego typu projektu (np. terminów składania wniosku, kompletności formularza wniosku itp.).

Kwalifikujący się projekt musi spełniać wszystkie kryteria kwalifikowalności odnoszące się do akcji, której dotyczy składany wniosek. Jeżeli dany projekt nie spełnia tych kryteriów na etapie składania wniosku, zostanie odrzucony bez poddawania go dalszej ocenie. Wyjątek stanowią niektóre kryteria kwalifikowalności (np. czas trwania, profil uczestników) w przypadku działań dotyczących mobilności oraz stypendiów wspólnych studiów magisterskich wspieranych w ramach Akcji 1 lub Akcji 2, których spełnienie można weryfikować na etapie wdrażania projektu lub na etapie sprawozdania końcowego; niespełnienie tych kryteriów może skutkować stwierdzeniem braku kwalifikowalności danych uczestników lub danego działania, a w konsekwencji ograniczeniem dofinansowania UE przyznanego pierwotnie na realizację danego projektu.

Szczególne kryteria kwalifikowalności mające zastosowanie do każdej z akcji wdrażanych zgodnie z przewodnikiem po programie Erasmus+ opisano w części B tego przewodnika.

KRYTERIA WYKLUCZAJĄCE

Zgodnie z art. 106 i 107 rozporządzenia finansowego UE wnioskodawcy podlegają wykluczeniu z udziału w programie Erasmus+, jeżeli znajdują się w którejkolwiek z następujących sytuacji:

- znajdują się w stanie upadłości lub w trakcie likwidacji albo ich działalnością zarządza sąd, prowadzą postępowanie układowe z wierzycielami, zawiesili działalność gospodarczą, prowadzone jest wobec nich postępowanie sądowe dotyczące tych kwestii, bądź też znajdują się w innej tego rodzaju sytuacji wynikającej z podobnej procedury przewidzianej w krajowych przepisach ustawowych lub wykonawczych;
- oni sami lub osoby posiadające w stosunku do nich uprawnienia reprezentacyjne, decyzyjne lub kontrole zostali skazani za przestępstwo dotyczące ich działalności zawodowej prawomocnym wyrokiem (*res judicata*) właściwego organu państwa członkowskiego;
- dopuścili się poważnego uchybienia zawodowego dowiedzionego za pomocą wszelkich właściwych środków, których wykorzystanie zamawiająca agencja narodowa lub wykonawcza może uzasadnić, w tym poprzez decyzje EBI i organizacji międzynarodowych;
- nie wypełnili swoich obowiązków w zakresie płacenia składek na ubezpieczenie społeczne lub podatków zgodnie z przepisami państwa, w którym mają siedzibę, lub państwa zamawiającej agencji narodowej lub wykonawczej lub państwa, w którym zamówienie ma zostać zrealizowane;
- wydany został w stosunku do nich lub do osób posiadających w stosunku do nich uprawnienia reprezentacyjne, decyzyjne lub kontrolne prawomocny wyrok (*res judicata*) za nadużycia finansowe, korupcję, udział w organizacji przestępczej, pranie pieniędzy lub jakąkolwiek inną nielegalną działalność naruszającą interesy finansowe Unii;
- podlegają karze administracyjnej, o której mowa w art. 109 ust. 1. rozporządzenia finansowego.

Wsparcia finansowego nie udziela się wnioskodawcom, którzy w dniu procedury przyznawania dofinansowania:

- pozostają w konflikcie interesów;
- są winni błędnego przedstawiania informacji wymaganych przez zamawiającą agencję narodową lub wykonawczą jako warunek udziału w procedurze przyznawania dofinansowania lub nie przedłożyli tych informacji;
- znajdują się w jednej z sytuacji, o których mowa powyżej.

Przedstawione kryteria wykluczające mają zastosowanie do wnioskodawców w odniesieniu do wszystkich akcji programu Erasmus+. Aby zapewnić zgodność z tymi przepisami, wnioskodawcy ubiegający się o przyznanie dofinansowania z UE przekraczającego kwotę 60 000 EUR muszą przedłożyć oświadczenie o wiarygodności, w którym zaświadcza, iż nie znajdują się w żadnej z sytuacji, o których mowa w art. 106 ust. 1 i art. 107 rozporządzenia finansowego. Wspomniane oświadczenie o wiarygodności stanowi specjalną sekcję lub załącznik do formularza wniosku.

W przypadku gdy wnioski składane są w imieniu konsorcjum partnerów, kryteria przedstawione powyżej mają zastosowanie do wszystkich organizacji uczestniczących zaangażowanych w realizację danego projektu.

Zgodnie z art. 106–109 rozporządzenia finansowego UE na wnioskodawców, którzy są winni błędnego przedstawiania informacji lub których uznano za winnych poważnego uchybienia ich zobowiązaniom umownym w ramach poprzedniej procedury przyznawania dofinansowania, mogą zostać nałożone kary administracyjne i finansowe.

Ponadto Komisja stwierdza, że w odniesieniu do wdrażania akcji określonych w przewodniku po programie następujące organizacje znajdują się w sytuacji konfliktu interesów i w związku z tym nie kwalifikują się do udziału w programie:

- organy krajowe pełniące nadzór nad agencjami narodowymi oraz wdrażaniem programu Erasmus+ w ich kraju nie mogą składać wniosków ani uczestniczyć we wdrażaniu jakiegokolwiek akcji zarządzanej przez agencje narodowe w jakimkolwiek kraju, mogą jednak składać wnioski (jako wnioskodawcy lub partnerzy) dotyczące udziału we wdrażaniu akcji zarządzanych przez agencję wykonawczą, chyba że możliwość ta jest wyraźnie wykluczona w odniesieniu do danej akcji (zgodnie z częścią B niniejszego przewodnika);
- agencje narodowe lub inne struktury i sieci programu Erasmus+ otrzymujące bezpośrednie dofinansowanie z Komisji zgodnie z podstawą prawną programu nie mogą składać wniosków ani uczestniczyć we wdrażaniu jakiegokolwiek akcji wdrażanej zgodnie ze niniejszym przewodnikiem;
- osoby prawne oferujące biura agencjom narodowym Erasmus+ lub strukturom i sieciom, o których mowa powyżej, a także podmioty powiązane z tymi osobami prawnymi nie mogą składać wniosków ani uczestniczyć we wdrażaniu jakiegokolwiek akcji zarządzanej przez agencje narodowe w jakimkolwiek kraju, mogą jednak składać wnioski dotyczące udziału we wdrażaniu akcji zarządzanych przez agencję wykonawczą, chyba że możliwość ta jest wyraźnie wykluczona w odniesieniu do danej akcji (zgodnie z częścią B niniejszego przewodnika).

Ponadto wnioskodawcy i beneficjenci, którzy złożyli fałszywe oświadczenia, popełnili poważne błędy, dopuścili się nieprawidłowości bądź oszustwa lub których uznano za winnych poważnego uchybienia ich zobowiązaniom umownym, mogą podlegać wykluczeniu z możliwości ubiegania się o wszelkie dofinansowanie z budżetu Unii Europejskiej przez maksymalnie pięć lat, począwszy od daty potwierdzenia naruszenia w następstwie postępowania kontrydiktoryjnego. Okres wykluczenia może zostać przedłużony do dziesięciu lat w przypadku kolejnego naruszenia w ciągu pięciu lat od daty, o której mowa powyżej.

KRYTERIA WYBORU

Agencja narodowa lub wykonawcza wykorzystują kryteria wyboru w celu przeprowadzenia oceny finansowej i zdolności operacyjnej wnioskodawcy do ukończenia wnioskowanego projektu.

ZDOLNOŚĆ FINANSOWA

Zdolność finansowa oznacza, że wnioskodawca dysponuje stabilnymi i wystarczającymi źródłami finansowania, aby utrzymać działalność w okresie realizacji projektu lub w roku, w odniesieniu do którego przyznano dofinansowanie, oraz aby uczestniczyć w finansowaniu tego projektu.

Weryfikacja zdolności finansowej nie ma zastosowania do:

- organów publicznych;
- organizacji międzynarodowych.

W przypadku wniosków o dofinansowanie składanych przez organizacje innego rodzaju (tj. inne niż te, o których mowa powyżej), których wartość nie przekracza kwoty 60 000 EUR, wnioskodawcy muszą przedłożyć oświadczenie, że posiadają zdolność finansową do realizacji danego projektu. Wspomniane oświadczenie stanowi specjalną sekcję formularza wniosku.

W przypadku wniosków o dofinansowanie z UE składanych przez organizacje innego rodzaju, których wartość przekracza kwotę 60 000 EUR, oprócz oświadczenia o posiadaniu zdolności finansowej wnioskodawca musi złożyć za pośrednictwem portalu dla uczestników następujące dokumenty:

- w przypadku akcji zarządzanych przez agencje narodowe: sprawozdanie z finansowych wyników działalności oraz bilans wnioskodawcy za okres obejmujący ostatni rok budżetowy, w odniesieniu do którego zamknięto księgi rachunkowe;
- w przypadku akcji zarządzanych przez agencję wykonawczą: formularz dotyczący zdolności finansowej, w tym sprawozdanie z finansowych wyników działalności oraz bilans wnioskodawcy za okres obejmujący ostatnie dwa lata budżetowe, w odniesieniu do których zamknięto księgi rachunkowe;
- podmioty, które nie mają możliwości dostarczenia wymienionych powyżej dokumentów, ponieważ są nowo powstałymi podmiotami, zamiast wymienionych powyżej dokumentów mogą dostarczyć oświadczenie finansowe lub oświadczenie o posiadaniu polisy ubezpieczeniowej, w której stwierdza się ryzyko podejmowane przez wnioskodawcę w ramach prowadzonej przez niego działalności.

Organizacje muszą załadować wymienione dokumenty na portalu dla uczestników podczas rejestracji na portalu (zob. sekcja „Krok 1: rejestracja na portalu dla uczestników” powyżej) albo najpóźniej przed złożeniem wniosku o dofinansowanie w ramach programu Erasmus+.

W razie wątpliwości dotyczących zdolności finansowej którejkolwiek z organizacji uczestniczących zaangażowanych w realizację projektu, w przypadku gdy wniosek składany jest w imieniu konsorcjum partnerów, agencja narodowa lub wykonawcza może wymagać złożenia tych samych dokumentów przez organizacje uczestniczące.

Jeżeli wniosek dotyczy dofinansowania projektu na kwotę przekraczającą 750 000 EUR, możliwe jest żądanie sprawozdania z audytu sporządzonego przez zatwierzonego audytora zewnętrznego. W sprawozdaniu tym ma być zatwierdzone sprawozdanie finansowe za ostatni dostępny rok budżetowy.

Jeżeli po analizie wspomnianych dokumentów agencja narodowa lub wykonawcza uznają, iż zdolność finansowa nie została potwierdzona lub jest niewystarczająca, mogą przeprowadzić następujące działania:

- zwrócić się o przekazanie dalszych informacji;
- zaproponować zawarcie umowy finansowej lub wydać decyzję dotyczącą udzielenia dofinansowania z płatnościami zaliczkowymi objętymi zabezpieczeniem finansowym;
- zaproponować zawarcie umowy finansowej lub wydać decyzję dotyczącą udzielenia dofinansowania bez płatności zaliczkowych lub z ograniczonymi płatnościami zaliczkowymi;
- zaproponować podpisanie umowy finansowej lub wydać decyzję dotyczącą udzielenia dofinansowania z płatnościami zaliczkowymi wypłacanymi w kilku ratach;
- odrzucić wniosek.

ZDOLNOŚĆ OPERACYJNA

Zdolność operacyjna oznacza, że wnioskodawca ma kompetencje i kwalifikacje zawodowe niezbędne do realizacji proponowanego projektu. Wnioskodawcy muszą przedłożyć oświadczenie, iż posiadają oni zdolność operacyjną do wdrożenia danego projektu. Ponadto wnioskodawcy mogą być proszeni o przedłożenie CV głównych osób zaangażowanych w realizację projektu, aby wykazać ich odpowiednie doświadczenie zawodowe, o ile formularz wniosku zawiera taki wymóg.

Oceniając zdolność operacyjną wnioskodawcy, agencja narodowa lub wykonawcza uwzględni także wyniki osiągnięte przez wielokrotnych beneficjentów pod względem zarządzania i wdrażania poprzednich programów Erasmus+ lub poprzednich programów europejskich dotyczących projektów realizowanych w takich dziedzinach, jak edukacja, szkolenie i młodzież.

KRYTERIA PRYZNANIA DOFINANSOWANIA

Za pomocą kryteriów przyznania dofinansowania agencja narodowa lub wykonawcza przeprowadza ocenę jakości wniosków dotyczących projektów składanych w ramach programu Erasmus+.

Dofinansowanie, które jest ograniczone kwotą budżetu dostępnego dla każdej akcji, zostanie przyznane projektom spełniającym w największym stopniu kryteria jakościowe.

Pełny zestaw kryteriów przyznania dofinansowania mających zastosowanie do każdej z akcji wdrażanych zgodnie z przewodnikiem po programie Erasmus+ opisano w części B niniejszego przewodnika.

KROK 3: SPRAWDZENIE WARUNKÓW FINANSOWYCH

RODZAJE DOFINANSOWANIA

Dofinansowanie może przyjąć jedną z następujących form²⁸:

- dofinansowanie określonej części kosztów kwalifikowalnych: np. kwotę przyznaną w ramach partnerstw strategicznych na pokrycie kosztów dodatkowych związanych z udziałem osób o specjalnych potrzebach;
- dofinansowanie oparte na kosztach jednostkowych: np. kwotę przyznaną na wsparcie indywidualne w ramach projektów dotyczących mobilności w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży;
- kwotę ryczałtową: np. kwotę przyznaną jako wkład we wdrażanie działań uzupełniających w ramach projektów „Jean Monnet”;
- finansowanie ryczałtowe: np. kwotę przyznaną na pokrycie kosztów pośrednich związanych z komercyjnymi wydarzeniami sportowymi;
- połączenie form wymienionych powyżej.

Mechanizm finansowania stosowany w ramach programu Erasmus+ w większości przypadków zapewnia dofinansowanie w oparciu o koszty jednostkowe. Taka forma dofinansowania pomaga wnioskodawcom obliczyć w łatwy sposób kwotę dofinansowania, o które wnioskują, oraz ułatwia im opracowywanie realistycznych planów finansowych danego projektu.

Informacje dotyczące form dofinansowania mających zastosowanie do poszczególnych pozycji finansowania w ramach poszczególnych akcji programu Erasmus+, o których mowa w niniejszym przewodniku, znajdują się w części B, w tabelach dotyczących zasad finansowania, w kolumnie „mechanizm finansowania”.

ZASADY MAJĄCE ZASTOSOWANIE DO DOFINANSOWANIA UE

ZASADA NIEDZIAŁANIA WSTECZ

Żadne dofinansowanie UE nie może zostać przyznane z mocą wsteczną na projekty już zakończone.

Dofinansowanie UE może zostać przyznane na projekt, który już się rozpoczął, wyłącznie w przypadku, gdy wnioskodawca jest w stanie wykazać konieczność rozpoczęcia realizacji projektu przed podpisaniem umowy finansowej lub przed otrzymaniem powiadomienia o decyzji o udzieleniu dofinansowania. W takich przypadkach wydatki kwalifikujące się do finansowania lub wydarzenia generujące finansowanie nie mogą mieć miejsca przed dniem złożenia wniosku.

Jeżeli beneficjent rozpoczyna realizację projektu przed podpisaniem umowy finansowej lub otrzymaniem powiadomienia o decyzji o udzieleniu dofinansowania, czyni to na własne ryzyko.

ZASADA NIEŁĄCZENIA DOFINANSOWAŃ

Na każdy projekt finansowany na poziomie UE jednemu beneficjentowi przysługuje prawo do otrzymania tylko jednego dofinansowania z budżetu UE. W żadnych okolicznościach te same koszty nie mogą być dwukrotnie finansowane z budżetu Unii Europejskiej.

Aby uniknąć ryzyka podwójnego finansowania, wnioskodawca musi wskazać w odpowiedniej sekcji formularza wniosku źródła i kwoty każdego innego dofinansowania, które otrzymał lub o które się ubiegał w danym roku, niezależnie od tego, czy dofinansowanie to dotyczy tego samego projektu, czy innego, w tym musi wskazać dotacje na działalność.

Identyczne lub bardzo podobne wnioski przedłożone przez tego samego wnioskodawcę lub przez innych partnerów z tego samego konsorcjum będą poddawane szczegółowej ocenie w celu wykluczenia ryzyka

²⁸ DECYZJA KOMISJI C(2013) 8550 z dnia 4 grudnia 2013 r. w sprawie zastosowania kwot ryczałtowych, zwrotów na podstawie kosztów jednostkowych oraz finansowania ryczałtowego w ramach programu Erasmus+, (http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/more_info/awp/docs/c_2013_8550.pdf).

podwójnego finansowania. Wszystkie wnioski złożone dwukrotnie lub kilkakrotnie przez tego samego wnioskodawcę lub to samo konsorcjum do tej samej agencji bądź do różnych agencji zostaną odrzucone. W przypadku gdy różni kandydaci lub różne konsorcja złożą takie same lub bardzo podobne wnioski, wszystkie te wnioski zostaną szczegółowo sprawdzone i również mogą zostać odrzucone z tych samych przyczyn.

NIEDOCHODOWOŚĆ I WSPÓLFINANSOWANIE

Dofinansowanie z Unii Europejskiej nie może mieć na celu wytwarzania zysku w ramach projektu realizowanego przez beneficjenta ani nie może skutkować takim zyskiem. Zysk definiuje się jako nadwyżkę wpływów wobec kosztów kwalifikowalnych poniesionych przez beneficjenta, w przypadku gdy wniosek dotyczy płatności salda²⁹. Zasada niedochodowości nie dotyczy dofinansowań udzielanych w formie kosztu jednostkowego, płatności ryczałtowej lub finansowania ryczałtowego, w tym stypendiów, ani nie dotyczy wniosków o dofinansowanie nieprzekraczające 60 000 EUR. Do celów obliczania zysku osiągniętego z dofinansowania nie uwzględnia się współfinansowania w formie wkładów niepieniężnych (bardziej szczegółowe informacje na temat wkładów niepieniężnych można znaleźć w sekcji „dochód kwalifikowalny” poniżej).

Co więcej, dofinansowanie UE stanowi motywację do realizacji projektu, który bez wsparcia finansowego UE byłby niewykonalny, i opiera się na zasadzie współfinansowania. Współfinansowanie oznacza, że dofinansowanie UE nie może pokrywać całości kosztów projektu; projekt musi być finansowany ze źródeł współfinansowania innych niż dofinansowanie UE.

Jeżeli dofinansowania UE udziela się w formie kosztu jednostkowego, płatności ryczałtowej lub finansowania ryczałtowego – a ma to miejsce w przypadku większości akcji uwzględnionych w niniejszym przewodniku – Komisja zapewnia zasady niedochodowości i współfinansowania w odniesieniu do danej akcji jako całości z wyprzedzeniem, w momencie, w którym określa ona stawki lub odsetki takich jednostek, płatności ryczałtowych i finansowania ryczałtowego. Poszanowanie zasad niedochodowości i współfinansowania jest założeniem ogólnym, dlatego też wnioskodawcy nie muszą przedstawiać informacji o źródłach finansowania innych niż dofinansowanie UE ani nie muszą uzasadniać kosztów poniesionych w ramach realizacji projektu.

Płatność dofinansowania na podstawie kosztów jednostkowych, płatności ryczałtowych lub finansowania ryczałtowego pozostaje jednak bez uszczerbku dla prawa dostępu do dokumentacji ustawowej beneficjentów. Jeżeli kontrola *ex post* wykaże, że nie doszło do zdarzenia generującego koszt (np. działania w ramach projektu nie zostały zrealizowane w sposób ustalony na etapie składania wniosku, uczestnicy nie brali udziału w działaniach itp.) i że dokonano nienależnej płatności na rzecz beneficjenta z tytułu dofinansowania na podstawie kosztów jednostkowych, płatności ryczałtowych lub finansowania ryczałtowego, agencja narodowa lub agencja wykonawcza ma prawo do odzyskania nawet całej kwoty dofinansowania. Podobnie, jeżeli podejmowane działania lub osiągnięte rezultaty są niewystarczającej jakości, część dofinansowania lub jego całość może zostać zredukowana, nawet w przypadku gdy działania zostały przeprowadzone i są kwalifikowalne.

Ponadto do celów statystycznych i celów monitorowania Komisja Europejska może przeprowadzić ankietę wśród próby beneficjentów, której celem jest ilościowe określenie faktycznych kosztów poniesionych w ramach projektów finansowanych na podstawie kosztów jednostkowych, płatności ryczałtowych lub finansowania ryczałtowego.

POSTANOWIENIA SZCZEGÓŁOWE MAJĄCE ZASTOSOWANIE DO DOFINANSOWAŃ WYPŁACONYCH NA PODSTAWIE ZWROTU OKREŚLONEJ CZĘŚCI KOSZTÓW KWALIFIKOWALNYCH

Jeżeli dofinansowanie UE jest udzielane jako określona część kosztów kwalifikowalnych, obowiązują następujące postanowienia:

²⁹ W tym celu wpływy ograniczone są do dochodu generowanego przez projekt oraz wkładów finansowych przydzielonych konkretnie przez darczyńców na finansowanie kosztów kwalifikowalnych. Zysk (lub strata) zgodnie z powyższą definicją jest zatem różnicą między:

- tymczasowo przyjętą kwotą dofinansowania, dochodem generowanym przez akcję i wkładami finansowymi przydzielonymi konkretnie przez darczyńców na finansowanie kosztów kwalifikowalnych; a
- kosztami kwalifikowalnymi poniesionymi przez beneficjenta.

Ponadto w każdym przypadku, w którym osiągnięty zostanie zysk, zostanie on odzyskany. Agencja narodowa lub agencja wykonawcza są uprawnione do odzyskania odsetka od zysku odpowiadającego wkładowi Unii w koszty kwalifikowalne faktycznie poniesione przez beneficjenta w celu realizacji akcji. Dalsze wyjaśnienia dotyczące obliczania zysku zostaną udostępnione w odniesieniu do akcji, w przypadku których dofinansowania przyjmują formę zwrotu określonej części kosztów kwalifikowalnych.

KOSZTY KWALIFIKOWALNE

Dofinansowanie UE nie może przekraczać ogólnej kwoty ustanowionej przez agencję narodową lub agencję wykonawczą w czasie procedury wyboru projektu na podstawie oszacowanych kosztów kwalifikowalnych wskazanych w formularzu wniosku. Koszty kwalifikowalne są to koszty faktycznie poniesione przez beneficjenta dofinansowania, które spełniają wszystkie następujące kryteria:

- są ponoszone w okresie realizacji projektu, z wyjątkiem kosztów związanych ze sprawozdaniami końcowymi i certyfikatami kontroli;
- zostały wyszczególnione w szacunkowym budżecie całkowitym projektu;
- są niezbędne do realizacji projektu, na który przyznawane jest dofinansowanie;
- są możliwe do zidentyfikowania i sprawdzenia, a w szczególności są zapisywane w księgach rachunkowych beneficjenta i określane według mających zastosowanie standardów rachunkowości państwa, w którym jest ustanowiony beneficjent, oraz według stosowanej przez beneficjenta zwykłej praktyki księgowania kosztów;
- są zgodne z wymogami mającego zastosowanie prawa podatkowego i prawa socjalnego;
- są racjonalne, uzasadnione i zgodne z zasadą należytego zarządzania finansami, w szczególności w odniesieniu do oszczędności i wydajności.

Za kwalifikowalne uznaje się również następujące kategorie kosztów:

- koszty związane z zabezpieczeniem płatności zaliczkowych wniesionym przez beneficjenta dofinansowania, jeżeli takie zabezpieczenie jest wymagane przez agencję narodową lub agencję wykonawczą;
- koszty związane z kontrolami zewnętrznymi, jeżeli agencja narodowa lub agencja wykonawcza wymagają takich kontroli jako wsparcia dla wniosków o płatność;
- koszty amortyzacji, pod warunkiem że zostały one faktycznie poniesione przez beneficjenta.

Wewnętrzne praktyki księgowe i procedury kontroli beneficjenta muszą umożliwiać bezpośrednie uzgodnienie kosztów i przychodów wykazywanych w związku z projektem z odpowiadającymi im zapisami i dokumentami potwierdzającymi.

Podatek od wartości dodanej (VAT)

Podatek od wartości dodanej będzie uznawany za koszt kwalifikowalny wyłącznie w przypadkach, w których nie istnieje możliwość jego zwrotu na mocy mających zastosowanie przepisów krajowych dotyczących VAT. Jedyny wyjątek dotyczy działań lub transakcji, których krajowe, regionalne i lokalne organy władzy i inne organy publiczne dokonują jako organy władzy publicznej³⁰. Ponadto:

- podlegający odliczeniu podatek VAT, który nie został faktycznie odliczony (z powodu warunków krajowych lub niedbałości beneficjentów), nie jest kwalifikowalny;
- dyrektywa VAT nie ma zastosowania do państw spoza UE.

Kwalifikowalne koszty pośrednie:

W przypadku określonych rodzajów projektów (informacje szczegółowe dotyczące zasad finansowania akcji można znaleźć w części B niniejszego przewodnika) kwota zryczałtowana nieprzekraczająca 7% kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich projektu kwalifikuje się jako koszty pośrednie stanowiące ogólne koszty administracyjne beneficjenta (np. rachunki za energię elektryczną lub internet, koszty związane z wynajmem lokalu, koszt stałego personelu itd.), które można uznać za obciążające projekt.

Koszty pośrednie nie mogą obejmować kosztów zaksięgowanych w ramach innej linii budżetowej. Koszty pośrednie nie są kwalifikowalne, jeżeli beneficjent otrzymuje już dotację na działalność z budżetu Unii Europejskiej (na przykład w ramach zaproszenia do składania wniosków dotyczących współpracy społeczeństwa obywatelskiego w ramach programu Erasmus+).

KOSZTY NIEKWALIFIKOWALNE

Następujących kosztów nie uważa się za kwalifikowalne:

- zwrot z kapitału;
- dług i opłaty za obsługę długu;
- rezerwy na straty lub długi;

³⁰ Zob. art. 13 ust. 1 dyrektywy 2006/112/WE.

- odsetki należne;
- należności wątpliwe;
- straty kursowe
- VAT, jeżeli podlega zwrotowi na mocy mających zastosowanie przepisów krajowych dotyczących VAT (zob. powyższy akapit dotyczący podatku od wartości dodanej);
- koszty wykazane przez beneficjenta i pokryte w ramach innego projektu lub programu prac otrzymującego dofinansowanie UE (zob. również powyższy akapit dotyczący kwalifikowalnych kosztów pośrednich);
- nadmierne lub nieprzemysłane wydatki;
- w przypadku wynajmowania lub leasingu sprzętu koszty każdej opcji wykupu na koniec okresu leasingu lub najmu;
- koszty otwarcia i prowadzenia rachunków bankowych (w tym koszty przelewów z agencji narodowej lub agencji wykonawczej pobierane przez bank beneficjenta).

DOCHÓD

Wnioskodawca musi wskazać w formularzu wniosku wkład pochodzący ze źródeł innych niż dofinansowanie UE. Współfinansowanie zewnętrzne może przyjąć formę środków własnych beneficjenta, wkładów finansowych osób trzecich lub dochodu generowanego przez projekt. Jeżeli w momencie sporządzania sprawozdania końcowego i wniosku o płatność salda wystąpi dowód na istnienie nadwyżki dochodu wobec kosztów kwalifikowalnych poniesionych w ramach realizacji projektu, możliwe jest, że beneficjent będzie musiał zwrócić wcześniej otrzymane kwoty. Postanowienie to nie ma zastosowania do projektów, w odniesieniu do których złożono wniosek o dofinansowanie nieprzekraczające 60 000 EUR.

Wkładów niepieniężnych nie uznaje się za możliwe źródło współfinansowania.

KROK 4: WYPEŁNIENIE I ZŁOŻENIE FORMULARZA WNIOSKU

W celu ubiegania się o dofinansowanie UE w ramach programu Erasmus+ wnioskodawcy muszą użyć specjalnych formularzy dla każdej akcji, które są dostępne na stronach internetowych Komisji Europejskiej, agencji narodowych lub agencji wykonawczej (dane kontaktowe znajdują się w załączniku IV do niniejszego przewodnika).

W przypadku projektów przedkładanych w imieniu konsorcjów organizacje koordynujące lub grupy składają jeden wniosek na cały projekt w imieniu wszystkich organizacji uczestniczących. Wniosek należy złożyć do odpowiedniej agencji narodowej lub agencji wykonawczej (zob. sekcje „Gdzie należy złożyć wniosek?” w odniesieniu do każdego działania w części B niniejszego przewodnika).

PROCEDURA SKŁADANIA WNIOSKU

FORMULARZE ONLINE

W przypadku większości akcji w ramach programu wnioskodawcy są zobowiązani złożyć wnioski drogą elektroniczną do odpowiedniej agencji narodowej lub agencji wykonawczej, używając odpowiedniego formularza elektronicznego i dołączając wszystkie wymagane załączniki.

Formularz elektroniczny musi być sporządzony w jednym z języków urzędowych używanych w państwach uczestniczących w programie. W przypadku akcji zarządzanych przez agencję wykonawczą na poziomie centralnym wnioskodawcy muszą wypełnić formularz w jednym z języków urzędowych UE.

Dalsze informacje można znaleźć w wytycznych dotyczących wypełniania i składania formularza elektronicznego. Wytyczne te zawierają również informacje dotyczące tego, co należy zrobić w przypadku problemów technicznych; wytyczne te są dostępne na stronach internetowych agencji narodowych (w odniesieniu do akcji zdecentralizowanych), agencji wykonawczej (w odniesieniu do akcji scentralizowanych) i Komisji Europejskiej.

W przypadku wielokrotnego złożenia tego samego wniosku w ramach tej samej tury wyboru do tej samej agencji narodowej lub agencji wykonawczej agencja narodowa lub agencja wykonawcza za ważną zawsze będzie uznawała ostatnią wersję wniosku złożoną przed upłynięciem terminu. Wnioski wysłane pocztą, kurierem, faksem lub pocztą elektroniczną nie będą brane pod uwagę. W przypadku wielokrotnego złożenia takich samych lub bardzo podobnych wniosków do różnych agencji przez tę samą organizację składającą wniosek lub to samo konsorcjum składające wniosek wszystkie wnioski będą automatycznie odrzucane (zob. sekcja dotycząca zasady nielączenia dofinansowań).

FORMULARZE WNIOSKÓW W WERSJI PAPIEROWEJ

W odniesieniu do niektórych scentralizowanych akcji programu Erasmus+ mogą nie istnieć elektroniczne formularze wniosków. W przypadku tych akcji wnioski należy wysłać pocztą (liczy się data stempla pocztowego)

lub kurierem (liczy się data odbioru przez firmę kurierską) do agencji wykonawczej (zob. dane kontaktowe w załączniku IV do niniejszego przewodnika). Wnioski wysłane faksem lub pocztą elektroniczną nie będą brane pod uwagę.

Wnioskodawcy nie mogą w żaden sposób zmieniać swojego wniosku o dofinansowanie po upływie terminu złożenia wniosku.

NALEŻY PRZESTRZEGAĆ TERMINU ZŁOŻENIA WNIOSKU

Wniosek musi zostać złożony w terminie określonym w odniesieniu do każdej akcji. Terminy złożenia projektów w odniesieniu do każdej akcji określono w sekcjach „Kryteria kwalifikowalności” w części B niniejszego przewodnika.

UWAGA: niezależnie od dnia, w jakim upływa termin, formularze elektroniczne zawsze należy składać do godziny 12.00 (południe czasu obowiązującego w Brukseli). Wnioskodawcy ustanowieni w krajach innej strefy czasowej powinni uważnie uwzględnić różnicę czasu, aby uniknąć odrzucenia wniosku.

JAKIE SĄ DALSZE KROKI PO ZŁOŻENIU WNIOSKU?

Wszystkie wnioski otrzymane przez agencje narodowe lub przez agencję wykonawczą poddawane są procedurze oceny.

PROCEDURA OCENY

Wnioski dotyczące projektów są oceniane przez agencję narodową lub agencję wykonawczą, która otrzymała wniosek, wyłącznie na podstawie kryteriów opisanych w niniejszym przewodniku. Ocena obejmuje:

- formalną weryfikację w celu sprawdzenia, czy spełnione są kryteria kwalifikowalności i kryteria wykluczające;
- ocenę jakości w celu zbadania, w jakim stopniu organizacje uczestniczące spełniają kryteria wyboru, a projekt – kryteria przyznania dofinansowania. W większości przypadków taka ocena jakości przeprowadzana jest z pomocą niezależnych ekspertów;

oraz dodatkowo w odniesieniu do określonych akcji:

- weryfikację warunków, na jakich może zostać przyznane dofinansowanie;
- weryfikację, prowadzoną również we współpracy z innymi agencjami narodowymi lub agencją wykonawczą, pod kątem tego, czy wniosek dotyczący projektu nie jest związany z ryzykiem podwójnego finansowania.

Agencja narodowa lub agencja wykonawcza wyznaczy komitet oceniający. Na podstawie oceny przeprowadzonej przez ekspertów komitet oceniający ustali listę projektów proponowanych do wyboru. W ocenie pomocne będą ekspertom wytyczne opracowane przez Komisję Europejską; wytyczne te zostaną udostępnione na stronach internetowych Komisji Europejskiej i na stronach internetowych agencji odpowiedzialnych za zarządzanie projektami w ramach programu Erasmus+.

Podczas procesu oceny wnioskodawcy mogą być proszeni o przedstawienie dodatkowych informacji lub o wyjaśnienia dotyczące dokumentów potwierdzających złożonych w związku z wnioskiem, pod warunkiem że takie informacje lub wyjaśnienia nie zmienią w znaczący sposób wniosku dotyczącego projektu. Prośba o dodatkowe informacje i wyjaśnienia jest uzasadniona zwłaszcza w przypadku oczywistych błędów pisarskich popełnionych przez wnioskodawcę lub w tych przypadkach, w których – w odniesieniu do projektów finansowanych w ramach umów z wieloma beneficjentami – brakuje jednego lub kilku upoważnień (w odniesieniu do umów między wieloma beneficjentami zob. sekcja „Umowa finansowa / decyzja o udzieleniu dofinansowania” poniżej).

OSTATECZNA DECYZJA

Na koniec procedury oceny agencja narodowa lub agencja wykonawcza podejmuje decyzję o tym, na które projekty przyznane zostanie dofinansowanie, na podstawie:

- listy rankingowej zaproponowanej przez komitet oceniający;
- budżetu dostępnego dla danej akcji.

Dokumentacja zgłoszeniowa i towarzyszące jej materiały nie są odsyłane do wnioskodawcy po zakończeniu procedury wyboru, niezależnie od jej wyniku.

POWIADOMIENIE O DECYZJACH O UDZIELENIU DOFINANSOWANIA

Orientacyjny kalendarz powiadomień o wynikach procedury wyboru w ramach każdej akcji znajduje się w sekcji „Terminy cyklu trwania projektu i warunki dokonywania płatności” poniżej.

JAKIE SĄ DALSZE KROKI PO ZATWIERDZENIU WNIOSKU?

UMOWA FINANSOWA / DECYZJA O UDZIELENIU DOFINANSOWANIA

Jeżeli projekt zostanie wybrany do otrzymania dofinansowania UE w ramach programu Erasmus+, decyzja o przyznaniu dofinansowania może zostać sformalizowana w jeden z następujących sposobów:

- wnioskodawca zgłaszający wybrany projekt zostaje powiadomiony o decyzji o udzieleniu dofinansowania podjętej przez agencję wykonawczą. Po otrzymaniu decyzji/powiadomienia o decyzji wnioskodawca staje się beneficjentem dofinansowania UE i może rozpocząć realizację projektu³¹;
- podpisana zostaje umowa finansowa między agencją narodową lub agencją wykonawczą, która wybrała dany projekt, a wnioskodawcą. Wnioskodawca otrzyma umowę finansową, którą musi podpisać jego przedstawiciel prawny i którą musi odesłać do agencji narodowej lub agencji wykonawczej; agencja narodowa lub agencja wykonawcza podpisuje umowę jako ostatnia. Gdy obie strony podpiszą umowę, wnioskodawca staje się beneficjentem dofinansowania UE i może rozpocząć realizację projektu³².

W zależności od rodzaju akcji umowy finansowe mogą przybrać formę umów z jednym beneficjentem, w przypadku których wnioskodawca jest jedynym beneficjentem, lub umów z wieloma beneficjentami, w przypadku których wszyscy partnerzy danego konsorcjum stają się beneficjentami umowy. Wszystkie pozostałe organizacje uczestniczące w projekcie (współbeneficjenci) podpisują jednak upoważnienie do przeniesienia na organizację koordynującą uprawnienia do działania jako główny beneficjent. Zasadniczo każdy z partnerów powinien dostarczyć wnioskodawcy upoważnienie na etapie składania wniosku. W przypadku dostarczania tych upoważnień na późniejszym etapie należy je udostępnić najpóźniej przed podpisaniem umowy finansowej.

Uwaga: upoważnienia nie są wymagane w odniesieniu do organizacji partnerskich w krajach innych niż kraj organizacji składającej wniosek w przypadku projektów w zakresie mobilności studentów i kadry szkolnictwa wyższego, projektów w zakresie mobilności osób uczących się i kadry w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego, projektów w zakresie mobilności kadry kształcenia szkolnego i projektów w zakresie mobilności kadry zajmującej się kształceniem dorosłych. Organizacje będące członkami konsorcjów krajowych z dziedziny szkolnictwa wyższego, kształcenia i szkolenia zawodowego oraz kształcenia dorosłych mają jednak obowiązek dostarczyć organizacji składającej wniosek wspomniane upoważnienie.

Wyjątkowo, w przypadku partnerstw strategicznych wspieranych w ramach Akcji 2 i obejmujących wyłącznie szkoły każda organizacja uczestnicząca zaangażowana w wybrany projekt podpisze z agencją narodową ustanowioną w kraju, w którym działa dana organizacja, umowę finansową odpowiednią do wielkości jej części dofinansowania.

Wzory umów finansowych i decyzji o udzieleniu dofinansowania stosowanych w ramach programu Erasmus+ zostaną udostępnione w ciągu roku na stronach internetowych Komisji Europejskiej i agencji wykonawczej.

Orientacyjny kalendarz otrzymywania umów finansowych i decyzji o udzieleniu dofinansowania w ramach każdej akcji znajduje się w sekcji „Terminy cyklu trwania projektu i warunki dokonywania płatności” poniżej.

KWOTA DOFINANSOWANIA

Przyjęcie wniosku nie jest równoznaczne z przyznaniem dofinansowania w wysokości określonej przez wnioskodawcę. Wysokość wnioskowanego dofinansowania może zostać zmniejszona na podstawie szczególnych przepisów finansowych mających zastosowanie w odniesieniu do danej akcji lub w wyniku analizy wcześniejszych wyników organizacji składającej wniosek pod względem zdolności zarządzania dofinansowaniem Wspólnoty przyznanym w związku z poprzednimi działaniami i jego wykorzystania.

³¹ Wyjątki od tej reguły można znaleźć w sekcji „Zasada niedziałania wstecz” w tej części przewodnika.

³² Zob. przypis powyżej.

Przyznanie dofinansowania w danej rundzie wyboru nie stanowi uprawnienia do otrzymania dofinansowania w kolejnych rundach.

Należy zauważyć, że kwota dofinansowania przewidziana w umowie jest kwotą maksymalną, której nie można podwyższyć, nawet jeżeli beneficjent wystąpi z wnioskiem o przyznanie wyższej kwoty.

Środki przekazane przez agencję wykonawczą lub agencję narodową muszą być wyodrębnione na koncie lub subkoncie wskazanym przez beneficjenta na potrzeby wypłaty dofinansowania.

PROCEDURY DOKONYWANIA PŁATNOŚCI

W zależności od rodzaju akcji, okresu obowiązywania umowy finansowej/decyzji o udzieleniu dofinansowania i oceny ryzyka finansowego projekty wspierane w ramach programu Erasmus+ będą podlegały różnym procedurom dokonywania płatności.

Z wyjątkiem pierwszej płatności zaliczkowej, płatności lub zwrotu płatności będą dokonywane na podstawie analizy sprawozdań lub wniosków o płatność przedstawionych przez beneficjenta (wzory tych dokumentów zostaną udostępnione w ciągu roku na stronach internetowych agencji narodowych i agencji wykonawczej).

Poniżej opisano procedury dokonywania płatności stosowane w ramach programu Erasmus+.

PŁATNOŚĆ ZALICZKOWA

Płatność zaliczkowa zostanie przekazana beneficjentowi w terminie 30 dni od daty podpisania umowy finansowej przez ostatnią z dwóch stron lub w momencie powiadomienia beneficjenta o decyzji o udzieleniu dofinansowania i w stosownych przypadkach otrzymania odpowiednich zabezpieczeń (zob. sekcja „Zabezpieczenie finansowe” poniżej). Płatność zaliczkowa ma zapewnić beneficjentowi płynność. Agencje narodowe lub agencja wykonawcza mogą podjąć decyzję o podzieleniu pierwszej płatności zaliczkowej na więcej rat, jeżeli zdolność finansowa beneficjenta nie zostanie uznana za zadowalającą.

KOLEJNE PŁATNOŚCI ZALICZKOWE

W ramach określonych akcji druga – a w niektórych przypadkach trzecia – płatność zaliczkowa zostanie przekazana beneficjentowi w terminie 30 dni kalendarzowych od otrzymania przez agencję narodową lub agencję wykonawczą od beneficjenta kolejnych wniosków o płatność zaliczkową lub w terminie 60 dni kalendarzowych, jeżeli wnioskowi o kolejną płatność zaliczkową towarzyszy sprawozdanie z postępu prac. Wniosek o kolejne płatności zaliczkowe może zostać złożony, gdy wykorzystano co najmniej 70% poprzedniej płatności zaliczkowej. Jeżeli z oświadczenia dotyczącego wykorzystania poprzedniej płatności zaliczkowej lub poprzednich płatności zaliczkowych wynika, że na pokrycie kosztów akcji wykorzystano mniej niż 70% poprzedniej płatności zaliczkowej lub poprzednich płatności zaliczkowych, kwotę nowej płatności zaliczkowej obniża się o różnicę między 70-procentowym progiem a wykorzystaną kwotą.

SPRAWOZDANIE OKRESOWE (LUB TECHNICZNE)

W ramach niektórych akcji beneficjenci zostaną poproszeni o przedstawienie sprawozdania okresowego (lub technicznego) informującego o postępach w realizacji projektu, a w niektórych przypadkach o dołączenie go do wniosku o kolejną płatność zaliczkową. Sprawozdanie okresowe (lub techniczne) należy złożyć w terminie wskazanym w umowie finansowej lub decyzji o udzieleniu dofinansowania.

PŁATNOŚĆ LUB ZWROT SALDA

Wysokość kwoty płatności końcowej, która zostanie dokonana na rzecz beneficjenta, zostanie ustalona na podstawie sprawozdania końcowego, które należy złożyć w terminie wskazanym w umowie finansowej lub decyzji o udzieleniu dofinansowania. Jeżeli a) działania, w związku z którymi przyznano dofinansowanie, nie są prowadzone lub są prowadzone w inny sposób, niż planowano; lub b) koszty kwalifikowalne faktycznie poniesione przez beneficjenta są niższe od kosztów planowanych na etapie składania wniosku; lub c) jakość przeprowadzonych działań/osiągniętych rezultatów jest niewystarczająca, finansowanie może zostać proporcjonalnie obniżone lub w stosownych przypadkach beneficjent będzie musiał zwrócić wszelkie nadwyżki kwot, jakie już otrzymał w ramach płatności zaliczkowej.

W ramach niektórych akcji agencja narodowa lub agencja wykonawcza przekazuje 100% przyznanego dofinansowania w formie rat zaliczkowych. W takich przypadkach płatność salda nie jest należna. Jeżeli jednak – na podstawie sprawozdania końcowego, które beneficjent ma przedstawić w terminie wskazanym w umowie finansowej – a) działania, w związku z którymi przyznano dofinansowanie, nie są prowadzone lub są prowadzone w inny sposób niż planowano; lub b) koszty kwalifikowalne faktycznie poniesione przez beneficjenta są niższe od kosztów planowanych na etapie składania wniosku; lub c) jakość przeprowadzonych działań/osiągniętych

rezultatów jest niewystarczająca, beneficjent będzie musiał zwrócić wszelkie nadwyżki kwot, jakie już otrzymał w ramach płatności zaliczkowej.

Co do zasady płatność końcowa salda zostanie dokonana lub wniosek o zwrot salda zostanie wystosowany w terminie 60 dni kalendarzowych od otrzymania sprawozdania końcowego.

Dalsze informacje na temat warunków dokonywania płatności mających zastosowanie do każdej akcji można znaleźć w sekcji „Terminy cyklu trwania projektu i warunki dokonywania płatności” poniżej.

KARY FINANSOWE

Beneficjenci, którzy w istotny sposób naruszyli swoje zobowiązania umowne, mogą podlegać karom finansowym odpowiadającym 2–10% łącznej wartości przyznanego dofinansowania. Kwota ta może zostać podwyższona do 4–20% w przypadku powtórnego naruszenia w terminie 5 lat od dnia ustalenia naruszenia potwierdzonego po przeprowadzeniu postępowania kontryktoryjnego z udziałem beneficjenta.

TERMINY CYKLU TRWANIA PROJEKTU I WARUNKI DOKONYWANIA PŁATNOŚCI

	Terminy cyklu trwania projektu			Warunki dokonywania płatności		
	Orientacyjna data powiadomienia o decyzji o udzieleniu dofinansowania	Orientacyjna data podpisania umowy finansowej	Data płatności końcowej / wniosku o zwrot salda	Liczba płatności zaliczkowych	Sprawozdanie okresowe (techniczne)	% dofinansowania przyznanego na różnych etapach
Akcja 1 – Mobilność studentów i kadry szkolnictwa wyższego	4 miesiące od terminu złożenia wniosku	4 miesiące od terminu złożenia wniosku	W terminie 60 dni kalendarzowych od otrzymania sprawozdania końcowego przez agencję narodową	2	Nie	Płatność zal.: 80%-20% Saldo: 0%
Akcja 1 – Inne rodzaje mobilności (kształcenie i szkolenie zawodowe, kształcenie szkolne, kształcenie dorosłych i młodzież)	4 miesiące od terminu złożenia wniosku	4 miesiące od terminu złożenia wniosku	W terminie 60 dni kalendarzowych od otrzymania sprawozdania końcowego przez agencję narodową	1	Nie	Płatność zal.: 80% Saldo: 20%
Akcja 1 – Wydarzenia na dużą skalę w ramach wolontariatu europejskiego	5 miesięcy od terminu złożenia wniosku	6 miesięcy od terminu złożenia wniosku	W terminie 60 dni od otrzymania sprawozdania końcowego przez EACEA	1	Nie	Płatność zal.: 80% Saldo: 20%
Akcja 1 – Wspólne studia magisterskie	5 miesięcy od terminu złożenia wniosku	6 miesięcy od terminu złożenia wniosku	Nie przewidziano płatności salda	3	Nie	Płatność zal.: 40%-30%-30% Saldo: 0%
Akcja 2 – Partnerstwa strategiczne trwające do dwóch lat	4 miesiące od terminu złożenia wniosku	5 miesięcy od terminu złożenia wniosku	W terminie 60 dni kalendarzowych od otrzymania sprawozdania końcowego przez agencję narodową	1	Tak	Płatność zal.: 80% Saldo: 20%
Akcja 2 – Partnerstwa strategiczne trwające od dwóch do trzech lat	4 miesiące od terminu złożenia wniosku	5 miesięcy od terminu złożenia wniosku	W terminie 60 dni kalendarzowych od otrzymania sprawozdania końcowego przez agencję narodową	2	Tak	Płatność zal.: 40%-40% Saldo: 20%
Akcja 2 – Sojusze na rzecz wiedzy i sojusze na rzecz umiejętności sektorowych	5 miesięcy od terminu złożenia wniosku	7 miesięcy od terminu złożenia wniosku	W terminie 60 dni od otrzymania sprawozdania końcowego przez EACEA	2	Tak	Płatność zal.: 40%-40% Saldo: 20%
Akcja 2 – Budowanie potencjału w dziedzinie młodzieży	5 miesięcy od terminu złożenia wniosku	6 miesięcy od terminu złożenia wniosku	W terminie 60 dni od otrzymania sprawozdania końcowego przez EACEA	1	Tak	Płatność zal.: 80% Saldo: 20%
Akcja 3 – Spotkania w ramach usystematyzowanego dialogu	4 miesiące od terminu złożenia wniosku	4 miesiące od terminu złożenia wniosku	W terminie 60 dni kalendarzowych od otrzymania sprawozdania końcowego przez agencję narodową	1	Nie	Płatność zal.: 80% Saldo: 20%

	Terminy cykli trwania projektu			Warunki dokonywania płatności		
	Orientacyjna data powiadomienia o decyzjach o udzieleniu dofinansowania	Orientacyjna data podpisania umowy finansowej	Data płatności końcowej / wniosku o zwrot salda	Liczba płatności zaliczkowych	Sprawozdanie okresowe (techniczne)	% dofinansowania przyznanego na różnych etapach
Działania „Jean Monnet”	5 miesięcy od terminu złożenia wniosku	6 miesięcy od terminu złożenia wniosku	W terminie 60 dni od otrzymania sprawozdania końcowego przez EACEA	1	Tak	Płatność zal.: 70% Saldo: 30%
Sport – Współpraca partnerska	5 miesięcy od terminu złożenia wniosku	6 miesięcy od terminu złożenia wniosku	W terminie 60 dni od otrzymania sprawozdania końcowego przez EACEA	2	Tak	Płatność zal.: 60% Saldo: 40%
Sport – Niekommercyjne wydarzenia sportowe	5 miesięcy od terminu złożenia wniosku	6 miesięcy od terminu złożenia wniosku	W terminie 60 dni od otrzymania sprawozdania końcowego przez EACEA	1	Tak	Płatność zal.: 60% Saldo: 40%

Należy zauważyć, że orientacyjne daty przedstawione w tabeli powyżej podano jedynie w celach informacyjnych i że nie stanowią one zobowiązania prawnego dla agencji narodowych i agencji wykonawczej. Podobnie, jeżeli chodzi o przedstawione powyżej sposoby dokonywania płatności, należy zauważyć, że będą one powszechnie stosowane, ale w zależności od indywidualnej sytuacji organizacji składającej wniosek lub zainteresowanego konsorcjum (np. w zależności od zdolności finansowej) w umowie finansowej / decyzji o udzieleniu dofinansowania mogą zostać dokonane inne ustalenia. W przypadku deficytu środków UE na dany rok budżetowy poziomy pierwszych płatności zaliczkowych mogą zostać dodatkowo obniżone.

INNE WAŻNE PRZEPISY UMOWNE

ZABEZPIECZENIE FINANSOWE

Jeżeli zdolność finansowa nie zostanie uznana za zadowalającą, agencja narodowa lub agencja wykonawcza mogą zażądać od każdego beneficjenta, któremu przyznano dofinansowanie przekraczające kwotę 60 000 EUR, uprzedniego wniesienia zabezpieczenia w celu ograniczenia ryzyka finansowego związanego z płatnością zaliczkową. Wymagane zabezpieczenie może być równe kwocie płatności zaliczkowej lub płatności zaliczkowych.

Celem takiego zabezpieczenia jest udzielenie przez bank lub instytucję finansową nieodwołalnego zabezpieczenia lub występowanie przez te podmioty w charakterze odpowiadającego w pierwszej kolejności poręczyciela zobowiązań beneficjenta wynikających z umowy finansowej lub decyzji o udzieleniu dofinansowania.

Zabezpieczenia finansowego udziela zatwierdzony bank lub instytucja finansowa ustanowiona w jednym z państw członkowskich UE. W przypadku gdy beneficjent jest ustanowiony w państwie trzecim, agencja narodowa lub agencja wykonawcza może wyrazić zgodę, aby bank lub instytucja finansowa ustanowione w tym państwie udzieliły takiego zabezpieczenia, jeżeli uznają, że wspomniany bank lub instytucja zapewnia zabezpieczenia finansowe i ma właściwości finansowe równorzędne z zabezpieczeniami i właściwościami banków lub instytucji finansowych ustanowionych w państwach członkowskich.

Zabezpieczenie może zostać zastąpione solidarną gwarancją osób trzecich lub kilkoma gwarancjami osób trzecich z organizacji uczestniczących, które są stronami tej samej umowy finansowej.

Zabezpieczenie będzie uwalniane w miarę stopniowego rozliczania płatności zaliczkowych w ramach płatności okresowych lub płatności salda na rzecz beneficjenta, zgodnie z warunkami ustanowionymi w umowie finansowej lub decyzji o udzieleniu dofinansowania.

ZAWIERANIE UMÓW O PODWYKONAWSTWO I UMÓW W SPRAWIE ZAMÓWIENIA PUBLICZNEGO

Beneficjent może skorzystać z umowy o podwykonawstwo w odniesieniu do szczególnych usług technicznych wymagających specjalistycznych umiejętności (w dziedzinie prawa, rachunkowości, zasobów ludzkich, informatycznych itp.) lub umów dotyczących wykonania. Koszty poniesione przez beneficjenta w związku z tego rodzaju usługami można zatem uznawać za koszty kwalifikowalne, pod warunkiem że spełniają one wszystkie inne kryteria opisane w umowie finansowej lub decyzji o udzieleniu dofinansowania.

W przypadku gdy realizacja projektu wymaga zamówień na towary, prace lub usługi (umowa dotycząca wykonania), beneficjenci muszą udzielić zamówienia oferentowi, którego oferta jest najkorzystniejsza ekonomicznie, tzn. zapewnia najkorzystniejszy stosunek ceny do jakości, lub odpowiednio oferentowi, który proponuje najniższą cenę, upewniając się, że nie występuje jakikolwiek konflikt interesów i że dokumentacja jest przechowywana na wypadek audytu.

W przypadku umów dotyczących wykonania, których wartość przekracza 60 000 EUR, agencja narodowa lub agencja wykonawcza mogą nałożyć na beneficjenta obowiązek przestrzegania szczególnych zasad, oprócz zasad, o których mowa w poprzednim akapicie. Wspomniane szczególne zasady zostaną opublikowane na stronach internetowych agencji narodowych i agencji wykonawczej.

INFORMACJA O PRYZNANYCH DOFINANSOWANIACH

Dofinansowania przyznane w trakcie roku budżetowego muszą zostać opublikowane na stronie internetowej Komisji, agencji wykonawczej lub agencji narodowych w pierwszej połowie roku następującego po zamknięciu roku budżetowego, na który zostały one przyznane.

Informacja ta może zostać również opublikowana za pośrednictwem każdego innego odpowiedniego środka, w tym Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej.

Agencje narodowe i agencja wykonawcza opublikują następujące informacje:

- imię i nazwisko lub nazwę oraz miejscowość beneficjenta;
- przyznaną kwotę dofinansowania;
- charakter i cel udzielenia dofinansowania.

Na racjonalny i odpowiednio uzasadniony wniosek beneficjenta odstępuje się od publikacji, jeżeli takie ujawnienie informacji stwarza ryzyko naruszenia określonych w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej praw i swobód odnośnych osób lub przynosi szkodę interesom handlowym beneficjentów.

Jeżeli chodzi o dane osobowe osób fizycznych, opublikowane informacje usuwa się dwa lata po zakończeniu roku budżetowego, w którym przyznano środki.

Ta sama zasada ma zastosowanie w przypadku danych osobowych umieszczonych w oficjalnych nazwach osób prawnych (np. stowarzyszenie lub spółka, których nazwą są nazwiska jego założycieli).

Informacji takich nie publikuje się w przypadku stypendiów wypłacanych osobom fizycznym oraz innego bezpośredniego wsparcia wypłacanego najbardziej potrzebującym osobom fizycznym (uchodźcom lub osobom bezrobotnym). Na publikowanie tego rodzaju informacji dotyczących osób otrzymujących dofinansowanie na rzecz mobilności w ramach programu Erasmus+ nie zezwala się także organizacjom będącym beneficjentami.

PROMOCJA

Oprócz wymogów, które mają służyć eksponowaniu znaczenia projektu oraz rozpowszechnianiu i wykorzystywaniu jego wyników (które stanowią kryteria przyznania dofinansowania), każdy projekt, na który przyznano dofinansowanie, musi obejmować pewne minimalne działania promocyjne.

We wszystkich przekazach informacyjnych lub publikacjach, niezależnie od formy i środka, włącznie z internetem, lub w trakcie działań, które realizuje się z wykorzystaniem dofinansowania, beneficjenci muszą wyraźnie zaznaczyć, że otrzymali wsparcie Unii Europejskiej.

Należy przy tym przestrzegać postanowień zawartych w umowie finansowej lub decyzji o udzieleniu dofinansowania. Jeżeli beneficjent nie będzie w pełni przestrzegał tych postanowień, przyznane mu dofinansowanie może zostać zmniejszone.

Dalsze wymogi dotyczące widoczności projektu znajdują się w wytycznych dla beneficjentów dotyczących rozpowszechniania wyników w załączniku II do niniejszego przewodnika.

KONTROLE I AUDYTY

Agencja narodowa lub agencja wykonawcza bądź Komisja Europejska mogą przeprowadzać kontrole techniczne i finansowe oraz audyty w zakresie wykorzystania dofinansowania. Mogą także kontrolować dokumentację ustawową beneficjenta (lub współbeneficjenta) w celu przeprowadzenia okresowych ocen płatności ryczałtowych, kosztów jednostkowych lub finansowania ryczałtowego. Beneficjent (lub współbeneficjent) zobowiąże się, przez złożenie podpisu przez jego przedstawiciela prawnego, do przedstawienia dokumentów potwierdzających prawidłowe wykorzystanie dofinansowania. Komisja Europejska, agencja wykonawcza, agencje narodowe lub Trybunał Obrachunkowy bądź organ przez nie upoważniony mogą kontrolować sposób wykorzystania dofinansowania w dowolnym momencie w terminie pięciu lat lub w terminie trzech lat w przypadku dofinansowania nieprzekraczającego kwoty 60 000 EUR od ostatniej płatności lub zwrotu dokonanych przez agencję narodową lub agencję wykonawczą. W związku z tym beneficjenci przechowują przez wspomniany okres dokumentację, dokumenty potwierdzające, dane statystyczne i inne dokumenty związane z dofinansowaniem.

W przypadku projektów zarządzanych na poziomie centralnym przez agencję wykonawczą można stosować różne rodzaje procedur kontroli w zależności od rodzaju akcji i wielkości przyznanego dofinansowania (audyt typu I w przypadku dotacji w wysokości 60 000–750 000 EUR; audyt typu II w przypadku dotacji w wysokości co najmniej 750 000 EUR). Dalsze informacje są dostępne na stronie internetowej agencji wykonawczej.

Szczegółowe postanowienia dotyczące kontroli i audytów opisano w umowie finansowej lub decyzji o udzieleniu dofinansowania.

OCHRONA DANYCH

Wszelkie dane osobowe zawarte we wniosku o dofinansowanie lub w umowie finansowej/decyzji o udzieleniu dofinansowania są przetwarzane przez agencję narodową lub agencję wykonawczą bądź przez Komisję Europejską zgodnie z:

- rozporządzeniem (WE) nr 45/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady o ochronie osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez instytucje i organy wspólnotowe i o swobodnym przepływie takich danych;
- w stosownych przypadkach – przepisami dotyczącymi ochrony danych osobowych obowiązującymi w kraju, w

którym wybrano wniosek.

O ile nie zaznaczono, że odpowiedzi są fakultatywne, odpowiedzi wnioskodawcy na pytania w formularzu wniosku są niezbędne do oceny i dalszego rozpatrywania wniosku o dofinansowanie zgodnie z programem Erasmus+. Dane osobowe mogą być przekazywane osobom trzecim uczestniczącym w ocenie wniosków lub w procedurze zarządzania dofinansowaniami na zasadzie ograniczonego dostępu, bez uszczerbku dla przekazywania ich organom odpowiedzialnym za zadania w zakresie monitorowania i inspekcji zgodnie z prawem Unii Europejskiej lub organom upoważnionym do przeprowadzania ocen programu lub wszelkich akcji w ramach programu. Wnioskodawca ma prawo dostępu do swoich danych osobowych oraz prawo do ich korekty. Jeżeli wnioskodawca ma jakiegokolwiek wątpliwości odnośnie do przetwarzania jego danych osobowych, zgłasza je agencji, która wybrała projekt. W przypadku konfliktów wnioskodawcy przysługuje także prawo odwołania się w każdej chwili do Europejskiego Inspektora Ochrony Danych. Dalsze informacje na temat przetwarzania danych osobowych określono w umowie finansowej lub decyzji o udzieleniu dofinansowania.

Jeżeli chodzi o przetwarzanie danych osobowych w ramach programu Erasmus+, na stronach internetowych Komisji i agencji wykonawczej dostępne jest szczegółowe oświadczenie o ochronie prywatności, w tym informacje kontaktowe.

Wnioskodawców oraz – w przypadku podmiotów prawnych – osoby, które posiadają w stosunku do nich uprawnienia reprezentacyjne, decyzyjne lub kontrolne, informuje się, że jeżeli znajdują się w jednej z sytuacji wymienionych w:

- decyzji Komisji z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie systemu wczesnego ostrzegania do użytku urzędników zatwierdzających Komisji oraz agencji wykonawczych³³; lub
- rozporządzeniu Komisji z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie centralnej bazy danych o wykluczeniach³⁴,

ich dane osobowe (nazwisko, imię w przypadku osoby fizycznej, adres, formę prawną oraz nazwiska i imiona osób posiadających uprawnienia reprezentacyjne, decyzyjne lub kontrolne w przypadku osoby prawnej) mogą być rejestrowane tylko w systemie wczesnego ostrzegania lub zarówno w systemie wczesnego ostrzegania, jak i w centralnej bazie danych o wykluczeniach, i mogą być przekazywane osobom lub podmiotom wymienionym w decyzji i rozporządzeniu wspomnianych powyżej w związku z udzieleniem lub wykonywaniem zamówienia publicznego bądź umową finansową lub decyzją o udzieleniu dofinansowania.

LICENCJA OTWARTA I PRAWA WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ

Licencja otwarta jest udzieleniem każdemu pozwolenia na używanie zasobów związanych z dziełem przez właściciela dzieła. Jest powiązana z każdym zasobem.

Licencja otwarta nie stanowi przeniesienia praw autorskich ani praw własności intelektualnej. Beneficjenci pozostają posiadaczami praw autorskich i mogą z nich korzystać według własnego uznania. Jedynym wymogiem obowiązującym beneficjentów dofinansowania jest zapewnienie swobodnego dostępu do zasobów edukacyjnych (lub innych dokumentów i mediów wytworzonych w ramach projektu) poprzez licencje otwarte. Beneficjenci mogą także wprowadzać do obrotu rezultaty swojego projektu, a doświadczenie pokazuje, że otwarty dostęp zapewnia wyeksponowanie i może zachęcać zainteresowanych użytkowników do zakupu wersji drukowanej bądź materiałów, dokumentów lub mediów fizycznych.

OBOWIĄZUJĄCE PRZEPISY

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002.

Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 1268/2012 z dnia 29 października 2012 r. w sprawie zasad stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii.

³³ (Dz.U. L 344 z 20.12.2008, s. 125)

³⁴ (Dz.U. L 344 z 20.12.2008, s. 12)

ZAŁĄCZNIK I

SZCZEGÓŁOWE ZASADY I INFORMACJE NA TEMAT DZIAŁAŃ DOTYCZĄCYCH MOBILNOŚCI I PARTNERSTW STRATEGICZNYCH

Niniejszy załącznik zawiera dodatkowe kryteria i istotne informacje dotyczące przygotowania i wdrażania projektów mobilności oraz mobilności w celu uzyskania dyplomu szkolnictwa wyższego i działań następczych w związku z takimi projektami i mobilnością, a także kilka konkretnych przykładów działań, które można realizować w ramach partnerstw strategicznych w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży. Organizacjom, które zamierzają opracować projekty w ramach takich akcji, zaleca się dokładne zapoznanie się z odpowiednimi częściami niniejszego załącznika przed złożeniem wniosku o dofinansowanie. Załącznik składa się z następujących części:

Projekty mobilności studentów i kadry szkolnictwa wyższego	240
Projekt mobilności osób uczących się i kadry w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego	246
Projekt mobilności kadry kształcenia szkolnego	252
Projekt mobilności kadry zajmującej się kształceniem dorosłych	256
Projekt mobilności osób młodych i osób pracujących z młodzieżą	258
Wspólne studia magisterskie	265
Partnerstwa strategiczne	269

Komisja Europejska

Przewodnik po programie

PROJEKTY MOBILNOŚCI STUDENTÓW I KADRY SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

1. PRZED OKRESEM MOBILNOŚCI

a. AKREDYTACJA ORGANIZACJI UCZESTNICZĄCYCH

KARTA ERASMUSA DLA SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

Karta Erasmusa dla szkolnictwa wyższego (ECHE) stanowi ogólne ramy jakości działań w zakresie współpracy na szczeblu europejskim i międzynarodowym, które instytucja szkolnictwa wyższego może przeprowadzić w ramach programu. Przyznanie Karty Erasmusa dla szkolnictwa wyższego jest warunkiem wstępnym dla wszystkich instytucji szkolnictwa wyższego z krajów uczestniczących w programie, które pragną ubiegać się o udział i uczestniczyć w mobilności edukacyjnej osób lub we współpracy na rzecz innowacji i wymiany dobrych praktyk w ramach programu. W przypadku instytucji szkolnictwa wyższego z krajów partnerskich karta nie jest wymagana, a ramy jakości zostaną ustanowione za pomocą porozumień międzyinstytucjonalnych (zob. poniżej) między instytucjami szkolnictwa wyższego.

Agencja wykonawcza z siedzibą w Brukseli co roku publikuje zaproszenie do składania wniosków o przyznanie ECHE. Karta przyznawana jest na cały okres trwania programu. Warunki ubiegania się o Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego podano na stronie internetowej agencji wykonawczej pod adresem: http://eacea.ec.europa.eu/funding/2014/call_he_charter_en.php.

Realizując projekt, instytucje szkolnictwa wyższego muszą przestrzegać wszystkich przepisów Karty Erasmusa dla szkolnictwa wyższego. Ich przestrzeganie będzie monitorowane przez agencję narodową. Złamanie którychkolwiek zasad i zobowiązań zapisanych w ECHE może prowadzić do jej odebrania przez Komisję Europejską.

CERTYFIKAT DLA KONSORCJUM REALIZUJĄCEGO PROJEKT MOBILNOŚCI

Konsorcjum realizujące projekt mobilności w zakresie kształcenia wyższego może w ramach tego projektu zapewniać wsparcie na rzecz każdego z czterech kwalifikujących się działań dotyczących mobilności

Celem konsorcjów realizujących projekty mobilności jest ułatwienie organizacji działań dotyczących mobilności oraz wniesienie wartości dodanej pod względem jakości działań w porównaniu z wynikami, które byłyby w stanie osiągnąć poszczególne wysyłające instytucje szkolnictwa wyższego, działając osobno. Organizacje będące członkami konsorcjum mogą łączyć usługi związane z organizacją działań dotyczących mobilności oraz dzielić się tymi usługami. Wspólne działania mogą obejmować wspólne administracyjne, umowne i finansowe zarządzanie mobilnością, wspólny wybór uczestników lub ich przygotowanie i zapewnienie im opieki pedagogicznej, a także w stosownych przypadkach scentralizowany punkt służący do wyszukiwania przedsiębiorstw i dopasowywania przedsiębiorstw i uczestników. Konsorcjum może również zapewniać pomoc przyjeżdżającym stażystom (studentom lub kadrze). Obejmuje to znalezienie organizacji przyjmującej w regionie, w którym mają siedzibę partnerzy konsorcjum, oraz w razie potrzeby zapewnienie wsparcia.

Koordinator konsorcjum, w miarę możliwości we współpracy z innymi organizacjami lub organizacjami pośredniczącymi, może brać czynny udział w usprawnianiu kontaktów z przedsiębiorstwami i szukaniu możliwości staży oraz szkoleń dla kadr, w promowaniu takich działań, udzielaniu informacji itp.

Każda wysyłająca instytucja szkolnictwa wyższego pozostaje odpowiedzialna za jakość i uznawalność okresów mobilności oraz przekazywane w ich ramach treści. Każdy członek konsorcjum jest zobowiązany do podpisania umowy z koordynatorem konsorcjum, w której określa się role i obowiązki oraz ustalenia administracyjne i finansowe. W ramach warunków współpracy określa się takie kwestie, jak mechanizmy przygotowania okresów mobilności, zapewnienie ich jakości oraz działania następcze w związku z tymi okresami.

Konsorcjum może uzyskać dofinansowanie tylko pod warunkiem, że uzyskało certyfikat dla konsorcjum realizującego projekt mobilności. Jeżeli ocena konsorcjum nie jest pozytywna, będzie ono musiało ponownie złożyć wniosek w kolejnym roku.

Zgodność z certyfikatem dla konsorcjum realizującego projekt mobilności jest monitorowana przez agencję narodową. Wszelkie poważne problemy (np. sprzeniewierzenie funduszy, niedotrzymanie zobowiązań czy niewystarczająca zdolność finansowa) lub naruszenia przez konsorcjum jego zobowiązań mogą skutkować cofnięciem certyfikatu przez agencję narodową. Agencja narodowa zobowiązuje koordynatora konsorcjum do

bezwłocznego powiadomienia jej o każdej zmianie składu, sytuacji lub statusu konsorcjum, która może wymagać zmian w certyfikacie lub jego cofnięcia.

Institucja szkolnictwa wyższego może ubiegać się o dofinansowanie na dwa różne sposoby: a) bezpośrednio u agencji narodowej jako indywidualna instytucja szkolnictwa wyższego, b) w ramach konsorcjum, którego jest członkiem. Pojedynczy departament lub wydział może ubiegać się o stypendia na oba sposoby jednocześnie. W takim przypadku instytucja szkolnictwa wyższego/departament musi jednak dopilnować, aby jeden uczestnik nie otrzymał w danym roku akademickim podwójnego finansowania.

b. POROZUMIENIE MIĘDZYINSTYTUCJONALNE

Mobilność studentów w celu nauki i mobilność kadry w celu nauczania między instytucjami szkolnictwa wyższego przebiega w ramach porozumienia zawartego między danymi instytucjami. W przypadku mobilności między krajami uczestniczącymi w programie a krajami partnerskimi w takim porozumieniu zostają określone ogólne zasady, których przestrzega się w ramach Karty Erasmusa dla szkolnictwa wyższego, a obie strony zobowiązują się wdrożyć te zobowiązania.

Porozumienie międzyinstytucjonalne można również rozszerzyć, tak aby obejmowało mobilność studentów w celu odbycia stażu lub mobilność kadry w celu szkolenia, określając przedsięwzięcia/organizacje przyjmujące za granicą w oparciu o wiedzę instytucji partnerskich na temat przedsięwzięć.

c. NARZĘDZIE MOBILITY TOOL

Najwcześniej po wyborze uczestników organizacja będąca beneficjentem musi zakodować w narzędziu Mobility Tool ogólne informacje na temat uczestnika oraz prowadzonego przez niego rodzaju działania dotyczącego mobilności (np. imię i nazwisko uczestnika, cel podróży, czas trwania mobilności itp.). Narzędzie Mobility Tool będzie stanowiło dla beneficjenta wsparcie w zarządzaniu działaniami dotyczącymi mobilności w ramach programu Erasmus+. Organizacja będąca beneficjentem jest również zobowiązana do aktualizacji narzędzia Mobility Tool w przypadku zajścia jakichkolwiek zmian dotyczących uczestników lub działań w czasie trwania danego projektu mobilności. Korzystając z narzędzia, beneficjenci będą mogli generować sprawozdania wypełnione wstępnie na podstawie informacji, które wprowadzili do narzędzia. Narzędzie Mobility Tool będzie również generować sprawozdania przeznaczone do wypełnienia przez uczestników działań dotyczących mobilności.

Dalsze informacje o narzędziu Mobility Tool oraz o dostępie do niego zostaną zawarte w umowie finansowej między agencją narodową a beneficjentem.

d. WARUNKI UCZESTNICTWA STUDENTÓW

WYBÓR

Studenci składają wnioski w swojej instytucji szkolnictwa wyższego, która dokonuje wyboru uczestników danej akcji w zakresie mobilności. Proces wyboru studentów – podobnie jak procedura przyznania im dofinansowania – musi być uczciwy, przejrzysty, spójny i udokumentowany, a także dostępny dla wszystkich stron zaangażowanych w ten proces.

Institucja szkolnictwa wyższego podejmuje niezbędne środki w celu uniknięcia jakiegokolwiek konfliktu interesów w odniesieniu do osób, które mogą wchodzić w skład jednostek dokonujących wyboru lub uczestniczyć w procesie wyboru studentów.

Kryteria wyboru – takie jak np. wyniki w nauce danego kandydata, wcześniejsze doświadczenia w zakresie mobilności, motywacja, wcześniejsze doświadczenie w kraju przyjmującym (tj. powrót do kraju pochodzenia) itp. – należy podać do wiadomości publicznej.

Po wyborze studenci powinni otrzymać od swojej instytucji wysyłającej kartę studenta programu Erasmus+, w której określa się prawa i obowiązki studenta w odniesieniu do okresu jego studiów lub stażu za granicą oraz wyjaśnia się poszczególne czynności, jakie należy wykonać przed okresem mobilności, w jego trakcie oraz po jego zakończeniu.

UMOWA ZE STUDENTEM

Przed wyjazdem każdy student, który został wybrany, musi podpisać umowę zawierającą również „porozumienie o programie zajęć” określające program studiów lub stażu, który należy realizować, uzgodniony przez studenta, organizację wysyłającą i organizację przyjmującą. W porozumieniu o programie zajęć określa się efekty uczenia się, które należy osiągnąć podczas okresu nauki za granicą, oraz definiuje się postanowienia dotyczące ich formalnego uznawania. Porozumienie określa również miejsce odbywania studiów lub stażu. Instytucja wysyłająca i student powinni również ustalić w nim poziom znajomości języka (głównego języka, w jakim prowadzone są

zajęcia lub jakiego używa się w miejscu pracy), jaki student musi osiągnąć przed rozpoczęciem danego okresu studiów/stażu, zgodnie z zalecanym poziomem określonym w umowie międzyinstytucjonalnej między instytucją wysyłającą a instytucją przyjmującą (lub zgodnie z oczekiwaniami przedsiębiorstw w przypadku staży). W stosownych przypadkach instytucja wysyłająca i student uzgodnią najodpowiedniejsze wsparcie językowe, jakie otrzyma student, aby mógł osiągnąć ustalony poziom (zob. poniżej akapit dotyczący usługi wsparcia językowego online).

DOFINANSOWANIE DLA STUDENTÓW

Podpisanie porozumienia o programie zajęć uprawnia studentów do otrzymania „dofinansowania studenckiego” na utrzymanie w okresie studiów lub stażu za granicą. Na takie dofinansowanie może składać się jeden z następujących elementów lub oba elementy:

- dofinansowanie UE obliczane na jeden miesiąc i wypłacane jako koszt jednostkowy (zob. część B sekcja „zasady finansowania” niniejszego przewodnika); oraz
- dofinansowanie krajowe, regionalne i lokalne, zapewnione przez publicznego lub prywatnego darczyńcę lub w ramach programu pożyczek.

Dopuszcza się uczestnictwo „studentów nieotrzymujących dofinansowania w ramach programu Erasmus” (co dotyczy zarówno mobilności w celu nauki, jak i mobilności w celu odbycia stażu). Są to studenci, którzy spełniają wszystkie kryteria kwalifikowalności jako studenci programu Erasmus i czerpią wszelkie korzyści związane z posiadaniem statusu studenta programu Erasmus, lecz nie otrzymują dofinansowania UE wspierającego mobilność. Zasady opisane w niniejszym przewodniku, z wyjątkiem zasad dotyczących przydzielania dofinansowania, mają zastosowanie również do takich studentów. Ich liczbę uwzględnia się w statystykach dotyczących wskaźnika efektywności wykorzystywanego do podziału budżetu UE między kraje.

Studenci uczestniczący w projekcie mobilności na poziomie szkolnictwa wyższego wspieranym ze środków programu Erasmus+ – niezależnie od tego, czy otrzymują dofinansowanie UE w ramach programu Erasmus+ z tytułu uczestnictwa – są zwolnieni z uiszczania opłat za naukę, rejestrację, egzaminy i dostęp do laboratoriów i bibliotek w instytucji przyjmującej. Możliwe jest jednak pobieranie drobnych opłat na przykład na ubezpieczenie, stowarzyszenia studenckie i korzystanie z różnych materiałów, takich jak kserokopie, produkty laboratoryjne, na tych samych zasadach, które mają zastosowanie do studentów miejscowych. Studenci wyjeżdżający nie uiszczają żadnych dodatkowych opłat ani prowizji w związku z organizacją lub administracją ich okresu mobilności.

Ponadto uprawnienia do wszelkich dofinansowań lub pożyczek przyznane studentom na naukę w ich instytucji macierzystej muszą zostać utrzymane w okresie przebywania studenta za granicą.

Studenci uczestniczący w projekcie mobilności na poziomie szkolnictwa wyższego (uczący się lub odbywający staż za granicą) nie mogą jednocześnie być beneficjentami stypendium w ramach wspólnych studiów magisterskich i na odwrót.

WSPARCIE JĘZYKOWE ONLINE

Podpisując Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego, instytucje szkolnictwa wyższego zobowiązują się zapewnić uczestnikom działań dotyczących mobilności niezbędne wsparcie w zakresie przygotowania językowego. W tym celu w trakcie trwania programu stopniowo wdrażane będzie internetowe wsparcie językowe dla wszystkich działań dotyczących mobilności trwających co najmniej dwa miesiące. Komisja Europejska udostępni tego rodzaju wsparcie online wybranym studentom do celów dokonania oceny ich znajomości języka, jakim będą się posługiwać podczas nauki lub odbywania staży za granicą. W razie potrzeby w ramach tego narzędzia studentom będzie oferowana możliwość poprawy znajomości danego języka przed rozpoczęciem okresu mobilności lub w jego trakcie.

Wsparcie językowe online będzie zapewniane w następujący sposób:

- gdy system będzie dostępny, agencje narodowe przyznają instytucjom szkolnictwa wyższego licencje online według ogólnych kryteriów określonych przez Komisję Europejską;
- przed podpisaniem porozumienia o programie zajęć wszyscy studenci korzystający z usługi online (z wyjątkiem rodzimych użytkowników języka), którzy zostali wybrani przez ich instytucję szkolnictwa wyższego, wezmą udział w teście online służącym ocenie ich znajomości języka, jakim będą się posługiwać, studiując lub odbywając staż za granicą. Wyniki testu zostaną przekazane studentowi i wysyłającej instytucji szkolnictwa wyższego. Dzięki temu będzie ona mogła określić liczbę studentów, którzy potencjalnie będą potrzebowali kursu językowego online;
- w zależności od liczby dostępnych licencji online instytucje szkolnictwa wyższego przydzielą licencje odpowiednio do potrzeb studentów. Studenci będą zobowiązani do udziału w kursie online, zgodnie z opisem i uzgodnieniami w porozumieniu o programie zajęć;

- na koniec okresu mobilności przeprowadzona zostanie druga ocena posiadanej przez danego studenta znajomości języka obcego w celu pomiaru poczynionego przez niego postępu. Wyniki zostaną przekazane studentowi i instytucji szkolnictwa wyższego.

Gdy tylko usługa językowa online będzie dostępna, na stronach internetowych Komisji Europejskiej i agencji narodowych zostaną udostępnione dalsze informacje.

W odniesieniu do wszystkich rodzajów mobilności lub jeżeli oferowana przez Komisję usługa online nie będzie dostępna w danym języku, instytucje szkolnictwa wyższego mogą zapewnić inne rodzaje wsparcia językowego na rzecz studentów, finansowane w ramach dofinansowania na „wsparcie organizacyjne”.

e. WARUNKI UCZESTNICTWA KADRY

WYBÓR

Kadra uczestnicząca w projekcie mobilności na poziomie szkolnictwa wyższego musi zostać wybrana przez wysyłającą ją instytucję szkolnictwa wyższego w uczciwy i przejrzysty sposób. Przed wyjazdem takie osoby muszą uzgodnić program mobilności z instytucjami lub przedsiębiorstwami wysyłającymi i przyjmującymi.

Wyboru nauczycieli i pozostałej kadry instytucji szkolnictwa wyższego dokonuje dana instytucja. Proces wyboru i przyznania dofinansowania musi być uczciwy, przejrzysty, spójny i udokumentowany, a także dostępny dla wszystkich stron zaangażowanych w ten proces. Kryteria wyboru (na przykład pierwszeństwo dla kadry wyjeżdżającej za granicę po raz pierwszy, ograniczenie możliwej liczby działań dotyczących mobilności na jednego członka kadry w danym okresie itp.) należy podać do wiadomości publicznej.

Instytucja szkolnictwa wyższego podejmuje niezbędne środki w celu uniknięcia jakiegokolwiek konfliktu interesów w odniesieniu do osób, które mogą wchodzić w skład jednostek dokonujących wyboru lub uczestniczyć w procesie wyboru poszczególnych beneficjentów.

W przypadku mobilności kadry z przedsiębiorstwa do instytucji szkolnictwa wyższego dana instytucja wystosowuje zaproszenie do członka kadry danego przedsiębiorstwa; dofinansowaniem zarządza przyjmująca instytucja szkolnictwa wyższego.

POROZUMIENIE O MOBILNOŚCI

Wyboru kadry instytucji szkolnictwa wyższego dokonuje instytucja wysyłająca na podstawie projektu programu mobilności przedstawionego przez członka kadry po konsultacjach z instytucją przyjmującą lub przedsiębiorstwem przyjmującym. Przed wyjazdem ostateczny program mobilności zostaje formalnie uzgodniony zarówno przez instytucję lub przedsiębiorstwo wysyłające, jak i przez instytucję lub przedsiębiorstwo przyjmujące (listownie lub pocztą elektroniczną).

Zarówno instytucja lub przedsiębiorstwo wysyłające, jak i instytucja lub przedsiębiorstwo przyjmujące są odpowiedzialne za jakość okresu mobilności za granicą.

DOFINANSOWANIE DLA KADRY

Zasady finansowe dla obu rodzajów mobilności kadry są takie same. Dofinansowanie stanowi wkład w koszty podróży i utrzymania w okresie nauczania lub odbywania szkoleń za granicą (zob. część B sekcja „Zasady finansowania” niniejszego przewodnika).

Dopuszcza się mobilność kadry szkolnictwa wyższego bez dofinansowania.

2. W TRAKCIE OKRESU MOBILNOŚCI

PRZERWANIE OKRESU MOBILNOŚCI STUDENTÓW

W przypadku staży okres mobilności za granicą może zostać przerwany przez okres wakacyjny w przedsiębiorstwie, jeżeli dane przedsiębiorstwo zostaje w tym czasie zamknięte. W takim okresie utrzymanie zostaje dofinansowane. Okresu, w którym przedsiębiorstwo jest zamknięte, nie wlicza się do minimalnego czasu trwania stażu.

PRZEDŁUŻENIE OKRESU MOBILNOŚCI STUDENTÓW

Organizacja wysyłająca i organizacja przyjmująca mogą uzgodnić przedłużenie trwającego okresu mobilności z zastrzeżeniem następujących warunków:

- przed końcem pierwotnie zaplanowanego okresu mobilności musi zostać zmieniona umowa finansowa, a wszystkie przygotowania związane z przedłużeniem okresu mobilności muszą zostać ukończone. Taka zmiana jest szczególnie istotna w przypadkach, w których przedłużenie wiąże się również z wnioskiem o przedłużenie okresu przyznawania miesięcznego dofinansowania UE. W praktyce, chociaż czas trwania okresu mobilności określa się w świadectwie pobytu studenta (jest to okres wskazany przez instytucje szkolnictwa wyższego w ich sprawozdaniach końcowych), maksymalną liczbą miesięcy objętych dofinansowaniem UE jest liczba określona w umowie finansowej lub zmianach do niej. Beneficjenci powinni zatem wprowadzić zmiany do swojej umowy finansowej z tytułu mobilności w przypadku przedłużenia okresu pobytu za granicą, jeżeli ma ono skutki finansowe;
- dodatkowy okres musi nastąpić bezpośrednio po trwającym okresie mobilności. Nie może być żadnych przerw (za „przerwy” nie uznaje się wakacji ani okresów zamknięcia uczelni wyższej lub przedsiębiorstwa), chyba że zostały one należycie uzasadnione i zatwierdzone przez agencję narodową.

3. PO OKRESIE MOBILNOŚCI

a. UZNAWANIE EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Na zakończenie okresu za granicą student i jego instytucja szkolnictwa wyższego muszą otrzymać od instytucji lub przedsiębiorstwa przyjmującego wykaz zaliczeń lub świadectwo odbycia stażu potwierdzające wyniki uzgodnionego programu.

Działania następcze w związku z okresem mobilności obejmują formalne uznanie przez instytucję wysyłającą punktów zaliczeniowych przyznanych za granicą za nowo nabyte umiejętności w ramach uczenia się formalnego (z wykorzystaniem ECTS lub równoważnego systemu), w tym w stosownych przypadkach za staże, a także dokumentację wyników uczenia się pozaformalnego i nieformalnego, które ma miejsce poza zajęciami lub miejscem pracy (z wykorzystaniem suplementu do dyplomu). Nie dotyczy to jednak staży odbywanych przez osoby, które zostały niedawno absolwentami.

Wyniki oceny znajomości języka i kursów językowych online będą zgłaszane na poziomie centralnym, nie stanowią one jednak formalnego potwierdzenia kwalifikacji.

Jeżeli chodzi o mobilność kadry, instytucje wysyłające powinny zapewnić, aby efekty uczenia się kadry uczestniczącej zostały odpowiednio uznane, rozpowszechnione i szeroko wykorzystane w ramach danej instytucji.

b. SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Na zakończenie pobytu za granicą wszyscy studenci i członkowie kadry, którzy wzięli udział w działaniu dotyczącym mobilności, są zobowiązani do wypełnienia i przedłożenia sprawozdania końcowego. W przypadku działań dotyczących mobilności trwających co najmniej dwa miesiące sprawozdanie zawiera również jakościową ocenę wsparcia językowego otrzymanego w trakcie okresu mobilności.

Studenci i członkowie kadry, którzy nie przedłożą sprawozdania, mogą zostać zobowiązani przez instytucję szkolnictwa wyższego do częściowego lub pełnego zwrotu otrzymanego dofinansowania UE. Zwrotu nie wymaga się od studenta lub członka kadry, który nie mógł ukończyć zaplanowanych działań za granicą ze względu na działanie siły wyższej. Takie przypadki są zgłaszane przez instytucję wysyłającą i podlegają pisemnemu zatwierdzeniu przez agencję narodową.

PROJEKT MOBILNOŚCI OSÓB UCZĄCYCH SIĘ I KADRY W RAMACH KSZTAŁCENIA I SZKOLENIA ZAWODOWEGO

1. WSPARCIE ORGANIZACYJNE

Dofinansowanie na wsparcie organizacyjne stanowi wkład we wszystkie koszty poniesione przez organizację w związku z działaniami służącymi wsparciu wysokiej jakości mobilności studentów i kadry. Na przykład:

- dostarczanie informacji i zapewnianie pomocy studentom i kadry;
- wybór studentów i kadry;
- przygotowanie porozumień o programie zajęć w celu zapewnienia pełnego uznania wszystkich elementów programu zajęć studentów; przygotowanie i uznawanie porozumień o mobilności kadry;
- zapewnienie językowego i międzykulturowego przygotowania zarówno studentów, jak i kadry – w szczególności organizacja kursów językowych dla konkretnych sektorów w obszarze kształcenia i szkolenia zawodowego;
- ogólne zarządzanie związane z utworzeniem projektu mobilności i zarządzaniem tym projektem;
- zapewnienie rozwiązań dotyczących efektywnej opieki pedagogicznej i nadzoru w odniesieniu do uczestników projektu mobilności;
- szczegółowe ustalenia mające na celu zapewnienie jakości staży w przedsiębiorstwach.

Przy ustalaniu ostatecznej wysokości dofinansowania zostanie uwzględniona jakość wdrożenia projektu przez instytucję i prowadzonych przez nią działań następczych w związku z takim projektem. Jakość wdrożenia projektu mobilności powinna być zgodna z wytycznymi określonymi w niniejszym załączniku.

2. PRZED OKRESEM MOBILNOŚCI

a. AKREDYTACJA ORGANIZACJI UCZESTNICZĄCYCH

Wnioski projektowe przedstawione przez wnioskodawców posiadających certyfikat dla projektu mobilności w ramach programu Leonardo da Vinci przyznany podczas programu „Uczenie się przez całe życie” będą w 2014 r. objęte procedurą przyspieszoną. Nowy proces akredytacji zostanie wprowadzony w życie na czas, aby mieć zastosowanie w 2015 r. W 2014 r. zostanie opublikowane szczególne zaproszenie dotyczące przyznania certyfikatów dla projektu mobilności w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego. Procesem akredytacji organizacji kształcenia i szkolenia zawodowego będą zarządzały agencje narodowe.

Dalsze szczegółowe informacje zostaną udostępnione na stronach internetowych Komisji Europejskiej i agencji narodowych w 2014 r.

b. EUROPEJSKA KARTA NA RZECZ JAKOŚCI MOBILNOŚCI

Organizacje kształcenia i szkolenia zawodowego planujące organizację działań dotyczących mobilności skierowanych do osób uczących się i kadry w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego muszą zorganizować swoje działania zgodnie z zasadami i kryteriami określonymi w Europejskiej karcie na rzecz jakości mobilności³⁵.

Karta stanowi dokument referencyjny dotyczący jakości pobytów za granicą w celach kształcenia i szkolenia. Zawiera wytyczne dotyczące ustaleń w zakresie mobilności w celu nauki lub w innych celach, takich jak doskonalenie zawodowe, skierowane zarówno do młodych osób uczących się, jak i do kadry. Przestrzeganie zasad określonych w karcie powinno przyczynić się do tego, aby doświadczenia uczestników działań dotyczących mobilności zawsze były pozytywne zarówno w kraju przyjmującym, jak i po powrocie do kraju pochodzenia, a także do zwiększenia liczby i zakresu wymian w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego. Karta jest dostępna pod adresem:

http://europa.eu/legislation_summaries/education_training_youth/lifelong_learning/c11085_en.htm

c. ECVET – POROZUMIENIA O PARTNERSTWIE

W ramach prowadzonych działań dotyczących mobilności organizacje kształcenia i szkolenia zawodowego mogą zdecydować się na zastosowanie europejskiego systemu transferu osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym (ECVET) (więcej informacji poniżej). W takich przypadkach warunkiem wstępnym stosowania ECVET jest

³⁵ Zalecenie 2006/961/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie mobilności transnarodowej we Wspólnocie w celach edukacji i szkolenia: Europejska Karta na rzecz Jakości Mobilności (Dz.U. L 394 z 30.12.2006).

ustanowienie partnerstwa systemu ECVET. Powinny w nim uczestniczyć właściwe organizacje zajmujące się: 1) określaniem odpowiednich efektów uczenia się w trakcie działań dotyczących mobilności; 2) opracowaniem programów kształcenia i szkolenia zawodowego dobrze służących osiągnięciu takich efektów; 3) oceną tego, w jakim stopniu osoby uczące się osiągnęły pożądane wyniki; oraz 4) poświadczaniem i uznawaniem punktów zaliczeniowych osób uczących się po ich powrocie do instytucji macierzystej.

Partnerstwo w dziedzinie działań dotyczących mobilności ECVET można sformalizować w drodze porozumienia o partnerstwie.

Porozumienie o partnerstwie jest zawierane przez właściwe organizacje i określa ramy transferu punktów zaliczeniowych. W ramach porozumienia nadaje się formalny charakter partnerstwu systemu ECVET poprzez stwierdzenie wzajemnej akceptacji statusu i procedur zaangażowanych właściwych organizacji i instytucji. W porozumieniu ustanawia się również procedury współpracy w ramach partnerstwa.

Porozumienia o partnerstwie mogą być zawierane przez sieci właściwych organizacji/instytucji z wielu krajów lub należących do wielu systemów, lecz mogą być one również dwustronne, w zależności od potrzeb i ambicji partnerstwa. Dalsze informacje i wytyczne dotyczące ustanowienia porozumienia o partnerstwie można znaleźć w Przewodniku dla użytkowników systemu ECVET, dostępnym na stronach internetowych Komisji Europejskiej.

d. KONSORCJUM REALIZUJĄCE PROJEKTY MOBILNOŚCI

O uczestnictwo w projekcie mobilności mogą ubiegać się nie tylko organizatorzy kształcenia i szkolenia zawodowego jako pojedyncze organizacje, ale także konsorcja realizujące tego typu projekty.

Celem konsorcjów realizujących projekty mobilności jest ułatwienie organizacji działań dotyczących mobilności oraz wniesienie wartości dodanej pod względem jakości działań w porównaniu z wynikami, które byłyby w stanie osiągnąć poszczególne wysyłające instytucje kształcenia i szkolenia zawodowego (np. szkoły zawodowe), działając osobno. Od organizacji będących członkami konsorcjum oczekuje się łączenia usług związanych z organizacją działań dotyczących mobilności lub dzielenia się tymi usługami, a także wspólnego rozwoju ich międzynarodowego wymiaru w drodze wzajemnej współpracy i wymiany kontaktów. Wspólne działania zazwyczaj obejmują wspólne administracyjne, umowne i finansowe zarządzanie mobilnością, wspólny wybór uczestników, ich przygotowanie i zapewnienie im opieki pedagogicznej, a także w stosownych przypadkach scentralizowany punkt służący do wyszukiwania przedsięwzięć i kojarzenia ich z uczestnikami. Konsorcjum w ramach projektu mobilności może również zapewniać pomoc przyjeżdżającym stażystom i kadrze. Obejmuje to znalezienie organizacji przyjmującej w regionie, w którym mają siedzibę partnerzy konsorcjum, oraz w razie potrzeby zapewnienie wsparcia.

Koordinator konsorcjum, w miarę możliwości we współpracy z innymi organizacjami lub organizacjami pośredniczącymi, musi brać czynny udział w usprawnianiu kontaktów z przedsiębiorstwami i szukaniu możliwości staży oraz szkoleń dla kadr, w promowaniu takich działań, udzielaniu informacji itp.

Każda wysyłająca organizacja kształcenia i szkolenia zawodowego pozostaje odpowiedzialna za jakość i uznawalność okresów mobilności oraz przekazywane w ich ramach treści. Każdy członek konsorcjum jest zobowiązany do podpisania umowy z koordynatorem konsorcjum, w której określa się role i obowiązki oraz ustalenia administracyjne i finansowe. W ramach warunków współpracy określa się takie kwestie, jak mechanizmy przygotowania okresów mobilności, zapewnienia ich jakości oraz działań następczych w związku z tymi okresami.

e. NARZĘDZIE MOBILITY TOOL

Najwcześniej po wyborze uczestników organizacja będąca beneficjentem musi zakodować w narzędziu Mobility Tool ogólne informacje na temat uczestnika oraz rodzaju prowadzonego przez niego działania dotyczącego mobilności (np. imię i nazwisko uczestnika, miejsce wyjazdu, czas trwania mobilności itp.). Narzędzie Mobility Tool będzie stanowić dla beneficjenta wsparcie w zarządzaniu działaniami dotyczącymi mobilności w ramach programu Erasmus+. Organizacja będąca beneficjentem jest również zobowiązana do aktualizacji narzędzia Mobility Tool w przypadku jakichkolwiek zmian dotyczących uczestników lub działań w czasie trwania danego projektu. Korzystając z narzędzia, beneficjenci będą mogli generować sprawozdania wypełnione wstępnie na podstawie informacji, które wprowadzili do narzędzia. Narzędzie Mobility Tool będzie również generować sprawozdania przeznaczone do wypełnienia przez uczestników działań.

Dalsze informacje o narzędziu Mobility Tool oraz o dostępie do niego zostaną zawarte w umowie finansowej między agencją narodową a beneficjentem.

f. WARUNKI UCZESTNICTWA OSÓB UCZĄCYCH SIĘ W RAMACH KSZTAŁCENIA I SZKOLENIA ZAWODOWEGO

WYBÓR

Organizacja wysyłająca dokonuje wyboru uczestników działania dotyczącego mobilności. Proces wyboru osób uczących się – jak i procedura przyznania im dofinansowania – musi być uczciwy, przejrzysty, spójny i udokumentowany, a także dostępny dla wszystkich stron zaangażowanych w ten proces.

Instytucja wysyłająca podejmuje niezbędne środki w celu uniknięcia jakiegokolwiek konfliktu interesów w odniesieniu do osób, które mogą wchodzić w skład jednostek dokonujących wyboru lub brać udział w procesie wyboru poszczególnych uczestników.

OSOBY TOWARZYSZĄCE

Osobom o specjalnych potrzebach i pochodzącym ze środowisk w niekorzystnej sytuacji, uczącym się w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego, może towarzyszyć osoba, która będzie zapewniać im wsparcie w okresie mobilności. Zaangażowanie osoby towarzyszącej powinno być proporcjonalne do liczby osób uczących się, którym dana osoba zapewni wsparcie (zazwyczaj na jedną grupę osób odbywających staż w tej samej organizacji przyjmującej przypada jedna osoba towarzysząca).

Czas pobytu za granicą osób towarzyszących również powinien być proporcjonalny do potrzeb osób uczących się (zazwyczaj pobyt przez cały czas trwania działania jest dopuszczany jedynie w przypadkach, w których osobami uczącymi się są osoby niesamodzielne lub niepełnoletnie).

UMOWA Z OSOBĄ UCZĄCĄ SIĘ

Przed wyjazdem każda osoba ucząca się w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego musi podpisać umowę z organizacją wysyłającą i przyjmującą, która to umowa zawiera m.in. następujące elementy:

- „porozumienie o programie zajęć” określające program szkolenia, który należy realizować, uzgodniony przez osobę uczącą się, organizację wysyłającą i organizację przyjmującą. W porozumieniu o programie zajęć określa się docelowe efekty uczenia się, które należy osiągnąć podczas okresu nauki za granicą, oraz definiuje się postanowienia dotyczące ich formalnego uznawania (np. ECVET);
- „zobowiązanie dotyczące jakości” załączone do porozumienia o programie zajęć, zawierające wykaz praw i obowiązków stażystów, organizacji wysyłającej i organizacji przyjmującej oraz w stosownych przypadkach organizacji pośredniczących.

Podpisanie porozumienia o programie zajęć uprawnia studentów do otrzymania dofinansowania na utrzymanie w okresie stażu za granicą. Na takie dofinansowanie może składać się jeden z następujących elementów lub oba elementy:

- dofinansowanie UE w przeliczeniu na jeden dzień działania (zob. część B sekcja „Zasady finansowania” niniejszego przewodnika); oraz
- dofinansowanie lokalne, regionalne i krajowe, zapewnione przez publicznego lub prywatnego darczyńcę lub w ramach programu pożyczek.

Dopuszcza się uczestnictwo osób uczących się w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego nieotrzymujących dofinansowania (tj. osób, które odbywają staże spełniające kryteria mobilności w zakresie programu Erasmus+ w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego oraz czerpią wszelkie korzyści związane z posiadaniem statusu osoby uczącej się w ramach programu Erasmus+, lecz nie otrzymują dofinansowania UE wspierającego mobilność). Zasady opisane w niniejszym przewodniku po programie, z wyjątkiem zasad dotyczących przydzielania dofinansowania, mają zastosowanie również do takich osób.

WSPARCIE JĘZYKOWE ONLINE

Osoby uczące się w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego, podejmujące działanie dotyczące mobilności trwające co najmniej jeden miesiąc, kwalifikują się do otrzymania wsparcia językowego przed wyjazdem lub w trakcie realizacji tego działania. W tym względzie Komisja planuje udostępnić usługę online przeznaczoną dla wybranych osób uczących się w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego w celu dokonania oceny ich znajomości języka, jakim będą się posługiwać podczas odbywania staży za granicą. W razie potrzeby w ramach tej usługi takim osobom będzie oferowana możliwość poprawy znajomości danego języka przed rozpoczęciem okresu mobilności lub w jego trakcie. Tego rodzaju usługa online będzie stopniowo wdrażana w trakcie programu. Wsparcie językowe będzie zapewniane w następujący sposób:

- w czasie ubiegania się o uczestnictwo w projekcie mobilności dotyczącym kształcenia i szkolenia zawodowego organizacja składająca wniosek oceni zapotrzebowanie na wsparcie językowe – w zakresie głównego języka, w jakim prowadzone są zajęcia lub jakiego używa się w miejscu pracy – osób uczących się odbywających staż w ramach projektu mobilności;
- gdy system będzie dostępny, agencje narodowe przyznają instytucjom będącym beneficjentami licencje online według ogólnych kryteriów określonych przez Komisję;
- przed podpisaniem porozumienia o programie zajęć wszystkie osoby uczące się korzystające z usługi online (z wyjątkiem rodzimych użytkowników języka), które zostały wybrane przez swoją instytucję wysyłającą, wezmą udział w teście online służącym ocenie ich znajomości języka, jakim będą się posługiwać, odbywając staż. Wyniki testu zostaną przekazane osobie uczącej się i na żądanie – instytucji wysyłającej. Wyniki te nie będą miały żadnego wpływu na możliwość wyjazdu osoby uczącej się za granicę;
- w zależności od liczby dostępnych licencji online uczestnikom wymagającym wsparcia językowego może zostać zaproponowana możliwość odbycia kursu językowego online;
- na koniec stażu jego uczestnicy wezmą udział w drugiej ocenie znajomości języka obcego w celu pomiaru poczynionych przez nich postępów w znajomości języka, w jakim prowadzone były zajęcia lub którym posługiwali się w miejscu pracy. Wyniki zostaną przekazane osobie uczącej się i na żądanie – instytucji wysyłającej.

Udostępnienie wsparcia językowego online oferowanego przez Komisję Europejską zostało zaplanowane na rok 2014. Na początkowych etapach realizacji programu ocena i kursy online nie będą dostępne we wszystkich językach UE, a kursy językowe mogą nie być dostępne dla wszystkich uczestników, którzy się o nie zwrócą. Gdy tylko usługa językowa online będzie dostępna, na stronach internetowych Komisji i agencji narodowych zostaną udostępnione dalsze informacje.

W przypadku języków nieobjętych usługą Komisji wsparcie językowe muszą zorganizować organizacje uczestniczące w projekcie mobilności dotyczącym kształcenia i szkolenia zawodowego. Na ten cel można przewidzieć szczególne dofinansowanie na „wsparcie językowe”. Ponadto wspomniane organizacje mogą korzystać z dofinansowania na „wsparcie organizacyjne” w celu zaspokojenia potrzeb uczestników w zakresie przygotowania pedagogicznego, międzykulturowego i szczególnego przygotowania językowego (zob. część B sekcja „Zasady finansowania” niniejszego przewodnika).

g. WARUNKI UCZESTNICTWA KADRY

WYBÓR

Wyboru kadry dokonuje organizacja wysyłająca. Proces wyboru i przyznania dofinansowania musi być uczciwy, przejrzysty, spójny i udokumentowany, a także dostępny dla wszystkich stron zaangażowanych w ten proces.

Instytucja wysyłająca podejmuje niezbędne środki w celu uniknięcia jakiegokolwiek konfliktu interesów w odniesieniu do osób, które mogą wchodzić w skład jednostek dokonujących wyboru lub uczestniczyć w procesie wyboru poszczególnych beneficjentów.

Kryteria wyboru (pierwszeństwo dla kadry wyjeżdżającej za granicę po raz pierwszy, ograniczenie możliwej liczby działań dotyczących mobilności na jednego członka kadry w danym okresie itp.) należy podać do wiadomości publicznej.

POROZUMIENIE O MOBILNOŚCI

Wyboru kadry dokonuje instytucja wysyłająca na podstawie projektu programu mobilności przedstawionego przez członka kadry po konsultacjach z instytucją, organizacją lub przedsiębiorstwem przyjmującym. Przed wyjazdem ostateczny program mobilności zostaje formalnie uzgodniony zarówno przez organizację wysyłającą, jak i przez organizację przyjmującą, listownie lub pocztą elektroniczną.

Zarówno organizacja wysyłająca, jak i organizacja przyjmująca są odpowiedzialne za jakość okresu mobilności za granicą.

3. W TRAKCIE OKRESU MOBILNOŚCI

PRZERWANIE OKRESU MOBILNOŚCI OSÓB UCZĄCYCH SIĘ

W przypadku staży okres mobilności za granicą może zostać przerwany przez okres wakacyjny w przedsiębiorstwie, jeżeli dane przedsiębiorstwo zostaje w tym czasie zamknięte. W takim okresie utrzymane

zostaje dofinansowanie. Okresu, w którym przedsiębiorstwo jest zamknięte, nie wlicza się do minimalnego czasu trwania stażu.

PRZEDŁUŻENIE OKRESU MOBILNOŚCI OSÓB UCZĄCYCH SIĘ

Organizacja wysyłająca i organizacja przyjmująca mogą uzgodnić przedłużenie trwającego okresu mobilności z zastrzeżeniem następujących warunków:

- przed końcem pierwotnie zaplanowanego okresu mobilności umowa finansowa musi zostać zmieniona, a wszystkie przygotowania związane z przedłużeniem okresu mobilności muszą zostać ukończone. Taka zmiana jest szczególnie istotna w przypadkach, w których przedłużenie wiąże się również z wnioskiem o przedłużenie okresu przyznawania miesięcznego dofinansowania UE. W praktyce, chociaż czas trwania okresu mobilności określa się w świadectwie pobytu studenta (jest to okres wskazany przez organizacje będące beneficjentami w ich sprawozdaniach końcowych), maksymalną liczbą miesięcy objętych dofinansowaniem UE jest liczba określona w porozumieniu o mobilności lub w zmianach do niego. Ma to miejsce nawet w przypadku, gdy okres wskazany w porozumieniu o programie zajęć jest krótszy od okresu wskazanego w świadectwie pobytu studenta;
- dodatkowy okres musi nastąpić bezpośrednio po trwającym okresie mobilności. Nie może być żadnych przerw (za „przerwę” nie uznaje się wakacji ani okresów zamknięcia danej szkoły lub przedsiębiorstwa), chyba że zostały one należycie uzasadnione i zatwierdzone przez agencję narodową.

4. PO OKRESIE MOBILNOŚCI

a. UZNAWANIE EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Na koniec okresu mobilności zaangażowana organizacja wysyłająca i organizacja przyjmująca powinny uzgodnić kwestię wydania świadectwa Europass–Mobilność. Dalsze informacje na temat sposobu postępowania można znaleźć na stronach internetowych Europass:

<http://europass.cedefop.europa.eu/pl/home>

ECVET

W ramach prowadzonych działań dotyczących mobilności organizacje kształcenia i szkolenia zawodowego mogą zdecydować się na zastosowanie systemu ECVET. ECVET to wspólne ramy metodologiczne mające ułatwić gromadzenie punktów zaliczeniowych odpowiadających efektom uczenia się i ich transfer z jednego systemu kwalifikacji do innego. Celem systemu jest propagowanie mobilności transnarodowej i dostępu do uczenia się przez całe życie. Nie ma on zastąpić krajowych systemów kwalifikacji, a jedynie przyczynić się do zwiększenia porównywalności i spójności między nimi. ECVET ma zastosowanie do wszystkich indywidualnych efektów uczenia się uzyskanych przez daną osobę na rozmaitych ścieżkach kształcenia i szkolenia, które podlegają następnie transferowi, uznaniu i akumulacji w celu uzyskania kwalifikacji. Dzięki tej inicjatywie obywatele europejscy mogą łatwiej uzyskać uznanie odbytych szkoleń, zdobytych umiejętności oraz wiedzy w innym kraju uczestniczącym w programie. Dalsze informacje na temat ECVET można znaleźć na stronach internetowych Komisji:

http://europa.eu/legislation_summaries/education_training_youth/lifelong_learning/c11107_pl.htm

W przypadku korzystania z systemu ECVET należy jasno określić punkty zaliczeniowe odpowiadające uzyskiwanym efektom uczenia się i wyszczególnić je w porozumieniu o partnerstwie zawierającym między organizacjami uczestniczącymi.

b. SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Na zakończenie pobytu za granicą wszystkie osoby uczące się w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego, które wzięły udział w działaniu dotyczącym mobilności, są zobowiązane do wypełnienia i przedłożenia sprawozdania końcowego. W przypadku działań dotyczących mobilności trwających co najmniej jeden miesiąc sprawozdanie zawiera również jakościową ocenę wsparcia językowego otrzymanego w trakcie okresu mobilności.

Studenci i członkowie kadry, którzy nie przedłożą sprawozdania, mogą zostać zobowiązani do częściowego lub pełnego zwrotu otrzymanego dofinansowania UE. Zwrotu nie wymaga się od osoby uczącej się lub osoby będącej członkiem kadry, która nie mogła ukończyć zaplanowanych działań za granicą ze względu na działanie siły wyższej. Takie przypadki są zgłaszane przez organizację wysyłającą i podlegają pisemnemu zatwierdzeniu przez agencję narodową.

PROJEKT MOBILNOŚCI KADRY KSZTAŁCENIA SZKOLNEGO

Dzięki projektom mobilności szkoły mogą zaoferować swoim nauczycielom i pozostałej kadrze pedagogicznej możliwości i zachęty w zakresie zdobywania nowych kompetencji odpowiadających potrzebom szkoły. Kierownictwo szkoły powinno brać czynny udział w planowaniu i wspieraniu projektu mobilności oraz w związanych z nim działaniach następujących.

Aby zapewnić i zwiększyć wpływ takich działań na doskonalenie zawodowe wszystkich pracowników, szkoły powinny dopilnować, aby po zakończeniu okresu mobilności kompetencje nabyte przez ich kadrę zostały odpowiednio rozpowszechnione w całej szkole i wykorzystane w praktyce dydaktycznej.

Przed złożeniem wniosku szkoły powinny dokładnie rozważyć, ilu pracowników może – realnie rzecz ujmując – uczestniczyć w projekcie w czasie jego trwania (tj. przez jeden rok lub dwa lata), w jakich działaniach uczestniczyliby wspomniani pracownicy oraz w jaki skuteczny sposób można by zapewnić następstwa tych działań w macierzystej szkole. Na etapie składania wniosków szkoły składające wnioski będą musiały przedstawić orientacyjną liczbę i rodzaje planowanych działań dotyczących mobilności oraz kraje, w których takie działania mają być realizowane.

Jeżeli agencja narodowa wybierze dany projekt mobilności i zatwierdzi wnioskowany budżet, szkoły będące beneficjentami mogą rozpocząć procedurę wyboru uczestników oraz szczegółową organizację działań.

1. WSPARCIE ORGANIZACYJNE

Dofinansowanie na wsparcie organizacyjne stanowi wkład w koszty poniesione przez instytucje w związku z działaniami służącymi wsparciu mobilności kadry. Wsparcie może obejmować:

- przygotowanie europejskiego planu rozwoju i związane z nim działania następcze;
- ustalenia organizacyjne z instytucjami partnerskimi (głównie w przypadku praktycznego doświadczenia edukacyjnego – *Job Shadowing* i zleceń w zakresie nauczania);
- oferowanie kadrze informacji i pomocy;
- wybór kadry do działań dotyczących mobilności;
- przygotowanie porozumień o mobilności służących zapewnieniu jakości i uznawalności działań dotyczących mobilności;
- językowe i międzykulturowe przygotowanie kadry uczestniczącej w projekcie mobilności;
- ułatwienie integracji przyjeżdżającej kadry w danej szkole;
- zapewnienie rozwiązań dotyczących efektywnej opieki pedagogicznej i nadzoru dla uczestników projektu mobilności;
- wsparcie reintegracji uczestników projektu mobilności i wykorzystywanie zdobytych przez nich nowych kompetencji na korzyść danej szkoły, kadry pedagogicznej i uczniów.

2. PRZED OKRESEM MOBILNOŚCI

a. EUROPEJSKI PLAN ROZWOJU

Przed złożeniem wniosku szkoły muszą opracować europejski plan rozwoju, który stanowi część formularza wniosku. W niniejszej sekcji wskazano, w jaki sposób planowane działania dotyczące mobilności wpisują się w szerszą, długoterminową strategię rozwoju i modernizacji szkoły.

Tego rodzaju europejski plan rozwoju będzie stanowił istotny element oceny wniosków o dofinansowanie i powinien zawierać informacje na temat:

- potrzeb szkoły pod względem poprawy jakości jej pracy i rozwoju współpracy międzynarodowej (np. w zakresie umiejętności zarządzania, umiejętności i kwalifikacji pracowników, nowych narzędzi lub metod nauczania, wymiaru europejskiego, umiejętności językowych, programu nauczania, organizacji nauczania, szkoleń i uczenia się, wzmocnienia powiązań z instytucjami partnerskimi) oraz sposobu, w jaki działania te przyczynią się do spełnienia zidentyfikowanych potrzeb szkoły;
- oczekiwanego wpływu na uczniów, nauczycieli i pozostałych pracowników oraz na szkołę jako całość;
- sposobu, w jaki szkoła włączy zdobyte doświadczenia i nabyte kompetencje swoich pracowników do programu nauczania lub planu rozwoju;
- w stosownych przypadkach sposobu korzystania z eTwinning w związku z planowanymi działaniami dotyczącymi mobilności (zob. sekcja poniżej).

b. eTWINNING

eTwinning promuje współpracę i tworzenie sieci szkół w Europie za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT), oferując doradztwo, pomysły i narzędzia, dzięki którym szkoły mogą w prosty sposób tworzyć partnerstwa i rozpoczynać projekty współpracy w różnych dziedzinach.

W związku z projektem mobilności eTwinning umożliwia:

- znalezienie za granicą potencjalnych partnerów lub organizacji przyjmujących oraz podjęcie z nimi współpracy przed złożeniem wniosku o dofinansowanie w celu poprawy jakości i oddziaływania planowanych projektów;
- korzystanie z dostępnych narzędzi projektowych w celu wdrożenia bardziej strategicznych projektów i lepszego wykorzystania wkładu wnoszonego przez partnerów;
- przygotowanie kadry wyjeżdżającej, na przykład w ramach komunikacji z organizacją przyjmującą (zdobycie dodatkowej wiedzy na temat kraju przyjmującego i organizacji przyjmującej, omówienie i uzgodnienie planowanych działań), uczestnictwo w wydarzeniach z zakresu uczenia się online związanych z mobilnością;
- intensywną współpracę między wszystkimi szkołami zaangażowanymi w realizację projektu mobilności kadry w jego trakcie i po jego zakończeniu.

Korzystanie z eTwinning nie wymaga żadnego formalnego zgłoszenia – szkoły rejestrują się po prostu na portalu eTwinning: <http://www.etwinning.net/pl/pub/index.htm>. Europejski portal eTwinning składa się z w pełni wielojęzycznych stron internetowych oferujących narzędzia i usługi w zakresie współpracy, za pomocą których nauczyciele rejestrują się, znajdują partnerów i prowadzą z nimi współpracę. Portal stanowi również platformę, na której wszyscy zainteresowani nauczyciele mogą dzielić się zasobami, prowadzić dyskusje i szukać szkół partnerskich.

eTwinning zapewnia wsparcie dla szkół zarówno na poziomie europejskim, za pośrednictwem Centralnego Biura Programu eTwinning, jak i na poziomie krajowym, za pośrednictwem Krajowego Biura Programu eTwinning. Wszyscy nauczyciele mogą korzystać z usług, szkoleń, uznawania i narzędzi oferowanych przez Krajowe Biuro Programu eTwinning i Centralne Biuro Programu eTwinning. Dalsze informacje na temat tych usług można znaleźć w części A sekcja „Kto odpowiada za realizację programu?” niniejszego przewodnika.

c. WARUNKI UCZESTNICTWA KADRY

WYBÓR

Szkoła wysyłająca odpowiada za wybór kadry, która ma brać udział w działaniach dotyczących mobilności. Proces wyboru musi być uczciwy, przejrzysty, spójny i udokumentowany, a także dostępny dla wszystkich stron zaangażowanych w proces wyboru. Profil uczestników musi odpowiadać kryteriom kwalifikowalności określonym w części B niniejszego przewodnika. Szkoła wysyłająca powinna określić procedurę wyboru, tj. sposób, w jaki kadra zostanie zaproszona do zgłaszania wniosków, dokumenty, jakie muszą przedstawić wnioskodawcy, oraz sposób rozpatrywania takich dokumentów.

Szkoła powinna określić kryteria, które należy uwzględnić w procesie wyboru. Ogólne kryteria mogą obejmować: motywację, wyraźnie określone cele mobilności, gotowość dzielenia się uzyskanym doświadczeniem po powrocie. Zdecydowanie zaleca się, aby decyzji nie podejmował samodzielnie jeden członek kadry, lecz aby utworzono komisję selekcyjną, w której mogłyby również zasiadać osoby z zewnątrz.

Oprócz wspomnianych ogólnych kryteriów można również określić kryteria szczegółowe związane z charakterem lub celem danego projektu mobilności (tj. adekwatność działań planowanych przez poszczególnych członków kadry dla potrzeb szkoły oraz inne kryteria określone przez szkołę).

Zarówno kryteria ogólne, jak i szczegółowe muszą być zatwierdzone i stosowane przez wszystkie osoby zaangażowane w proces wyboru, a także muszą zostać w wyraźny sposób przekazane wnioskodawcom. Poinformowanie organizacji przyjmującej o kryteriach wyboru i ich uzasadnieniu oraz omówienie ich z tą organizacją może ułatwić opracowanie działań. Na wypadek wewnętrznych skarg należy prowadzić pisemną dokumentację procesu wyboru.

POROZUMIENIE O MOBILNOŚCI

Kiedy uczestnik zostanie wybrany, powinien – przy wsparciu ze strony szkoły wysyłającej (i organizacji partnerskiej, jeżeli projekt mobilności stanowi zlecenie dotyczące nauczania lub praktyczne doświadczenie edukacyjne – *Job Shadowing*) – wyrazić formalną zgodę na rodzaj i treść szkolenia, jakie ma odbyć, a także wyjaśnić sposób, w jaki przygotowuje się do takiego szkolenia, sposób rozpowszechnienia zdobytej wiedzy i

nabytych kompetencji w szkole i poza nią oraz kwestię, jakie korzyści z uczestnictwa zostaną odniesione na szczeblu instytucjonalnym i indywidualnym. Muszą oni również uzgodnić, w jaki sposób szkolenie zostanie ocenione i uznane przez szkołę wysyłającą. Porozumienie to należy zawrzeć przed rozpoczęciem działania dotyczącego mobilności. W ramach porozumienia szkoła wysyłająca, organizacja przyjmująca i uczestnik mają przede wszystkim wyjaśnić oczekiwania i zapewnić, aby pobyt za granicą miał istotne znaczenie.

NARZĘDZIE MOBILITY TOOL

Najwcześniej po wyborze uczestników organizacja będąca beneficjentem musi zakodować w narzędziu Mobility Tool ogólne informacje na temat uczestnika oraz rodzaju prowadzonego przez niego działania dotyczącego mobilności (np. imię i nazwisko uczestnika, miejsce wyjazdu, czas trwania mobilności itp.). Narzędzie Mobility Tool będzie stanowić dla beneficjenta wsparcie w zarządzaniu działaniami dotyczącymi mobilności w ramach programu Erasmus+. Organizacja będąca beneficjentem jest również zobowiązana do aktualizacji narzędzia Mobility Tool w przypadku zajścia jakichkolwiek zmian dotyczących uczestników lub działań w czasie trwania danego projektu mobilności. Korzystając z narzędzia, beneficjenci będą mogli generować sprawozdania wypełnione wstępnie na podstawie informacji, które wprowadzili do narzędzia. Narzędzie Mobility Tool będzie również generować sprawozdania przeznaczone do wypełnienia przez uczestników działań dotyczących mobilności. Dalsze informacje o narzędziu Mobility Tool oraz o dostępie do niego zostaną zawarte w umowie finansowej między agencją narodową a beneficjentem.

3. PO OKRESIE MOBILNOŚCI

a. UZNAWANIE EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Na koniec okresu mobilności zaangażowana organizacja wysyłająca i organizacja przyjmująca powinny uzgodnić kwestię wydania świadectwa Europass–Mobilność. Dalsze informacje na temat sposobu postępowania można znaleźć na stronach internetowych Europass: <http://europass.cedefop.europa.eu/pl/home>.

b. SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Na zakończenie pobytu za granicą wszyscy członkowie kadry, którzy wzięli udział w działaniu dotyczącym mobilności, są zobowiązani do wypełnienia i przedłożenia sprawozdania końcowego. Członkowie kadry, którzy nie przedłożą sprawozdania, mogą zostać zobowiązani do częściowego lub pełnego zwrotu otrzymanego dofinansowania UE. Zwrotu nie wymaga się od członka kadry, który nie mógł ukończyć zaplanowanych działań za granicą ze względu na działanie siły wyższej. Takie przypadki są zgłaszane przez szkołę wysyłającą i podlegają pisemnemu zatwierdzeniu przez agencję narodową.

PROJEKT MOBILNOŚCI KADRY ZAJMUJĄCEJ SIĘ KSZTAŁCENIEM DOROSŁYCH

Celem mobilności edukacyjnej kadry zajmującej się kształceniem dorosłych jest zwiększenie kluczowych kompetencji i umiejętności tej kadry w celu podniesienia jakości nauczania i uczenia się we wszystkich formach oraz dostosowanie ich do potrzeb rynku pracy i całego społeczeństwa. Od organizacji edukacji dorosłych oczekuje się strategicznego wykorzystania mobilności edukacyjnej ich kadry do celów nadania swojej organizacji międzynarodowego wymiaru i zwiększenia swoich zdolności.

1. WSPARCIE ORGANIZACYJNE

Dofinansowanie na wsparcie organizacyjne stanowi wkład w koszty poniesione przez organizację w związku z działaniami dotyczącymi mobilności kadry. Celem dofinansowania jest ułatwienie organizacji wysokiej jakości działań dotyczących mobilności, aby zwiększyć potencjał organizacji edukacji dorosłych. Wsparcie może obejmować:

- przygotowanie europejskiego planu rozwoju i związane z nim działania następcze;
- oferowanie kadrze informacji i pomocy;
- wybór kadry do działań dotyczących mobilności;
- ustalenia organizacyjne z instytucjami partnerskimi (zwłaszcza w przypadku praktycznego doświadczenia edukacyjnego – *Job Shadowing* i zleceń w zakresie nauczania);
- przygotowanie porozumień o mobilności służących zapewnieniu jakości i uznawalności działań dotyczących mobilności;
- językowe i międzykulturowe przygotowanie kadry uczestniczącej w projekcie mobilności;
- zapewnienie rozwiązań dotyczących efektywnej opieki pedagogicznej i nadzoru dla kadry uczestniczącej w projekcie mobilności;
- wsparcie reintegracji uczestników programu mobilności i wykorzystywanie zdobytych przez nich nowych kompetencji w celu poprawy oferty dydaktycznej danej organizacji edukacji dorosłych.

Przy ustalaniu ostatecznej wysokości dofinansowania zostanie uwzględniona jakość wdrożenia projektu przez daną organizację i prowadzonych przez nią działań następczych w związku z takim projektem. Jakość wdrożenia projektu mobilności powinna być zgodna z wytycznymi określonymi w niniejszym załączniku dotyczącymi mobilności kadry zajmującej się kształceniem dorosłych.

2. PRZED OKRESEM MOBILNOŚCI

a. EUROPEJSKI PLAN ROZWOJU

Przed złożeniem wniosku organizacja edukacji dorosłych musi opracować europejski plan rozwoju, który stanowi część formularza wniosku. W niniejszej sekcji wskazano, w jaki sposób planowane działania dotyczące mobilności wpisują się w szerszą, długoterminową strategię rozwoju i modernizacji organizacji.

Tego rodzaju europejski plan rozwoju będzie stanowił istotny element oceny wniosków o dofinansowanie i powinien zawierać informacje na temat:

- potrzeb organizacji pod względem poprawy jakości jej pracy i rozwoju współpracy międzynarodowej (np. w zakresie umiejętności zarządzania, umiejętności i kwalifikacji pracowników, nowych narzędzi lub metod nauczania/uczenia się, wymiaru europejskiego, umiejętności językowych, programu nauczania, organizacji nauczania, szkoleń i uczenia się, wzmocnienia powiązań z organizacjami partnerskimi) oraz sposobu, w jaki działania te przyczynią się do spełnienia zidentyfikowanych potrzeb;
- oczekiwanego wpływu na dorosłych słuchaczy, nauczycieli, osoby prowadzące szkolenia i pozostałych pracowników oraz na organizację jako całość;
- sposobu, w jaki organizacja włączy nabyte kompetencje swoich pracowników do programu nauczania lub planu rozwoju organizacji.

Celem europejskiego planu rozwoju jest zapewnienie, aby planowane działania były adekwatne zarówno dla poszczególnych uczestników, jak i dla organizacji jako całości, ponieważ wpływ takich działań na jakość nauczania i uczenia się będzie większy, jeżeli będą one uwzględnione w strategicznym rozwoju organizacji.

b. NARZĘDZIE MOBILITY TOOL

Najwcześniej po wyborze uczestników organizacja będąca beneficjentem musi zakodować w narzędziu Mobility Tool ogólne informacje na temat uczestnika oraz rodzaju prowadzonego przez niego działania dotyczącego

mobilności (np. imię i nazwisko uczestnika, miejsce wyjazdu, czas trwania mobilności itp.). Narzędzie Mobility Tool będzie stanowiło dla beneficjenta wsparcie w zarządzaniu działaniami dotyczącymi mobilności w ramach programu Erasmus+. Organizacja będąca beneficjentem jest również zobowiązana do aktualizacji narzędzia Mobility Tool w przypadku zajścia jakichkolwiek zmian dotyczących uczestników lub działań w czasie trwania danego projektu mobilności. Korzystając z narzędzia, beneficjenci będą mogli generować sprawozdania wypełnione wstępnie na podstawie informacji, które wprowadzili do narzędzia. Narzędzie Mobility Tool będzie również generować sprawozdania przeznaczone do wypełnienia przez uczestników działań dotyczących mobilności. Dalsze informacje o narzędziu Mobility Tool oraz o dostępie do niej zostaną zawarte w umowie finansowej między agencją narodową a beneficjentem.

C. WARUNKI UCZESTNICTWA KADRY

WYBÓR

Wyboru kadry dokonuje organizacja wysyłająca. Proces wyboru i przyznania dofinansowania musi być uczciwy, przejrzysty, spójny i udokumentowany, a także dostępny dla wszystkich stron zaangażowanych w ten proces.

Instytucja wysyłająca podejmuje niezbędne środki w celu uniknięcia jakiegokolwiek konfliktu interesów w odniesieniu do osób, które mogą wchodzić w skład jednostek dokonujących wyboru lub brać udział w procesie wyboru poszczególnych uczestników.

POROZUMIENIE O MOBILNOŚCI

Zaleca się, aby przed rozpoczęciem okresu mobilności organizacja wysyłająca i organizacja przyjmująca wraz z uczestnikami uzgodniły działania podejmowane przez członków kadry, listownie lub pocztą elektroniczną. W takim porozumieniu zostaną określone docelowe efekty uczenia się, które należy osiągnąć podczas pobytu za granicą, zdefiniuje się postanowienia dotyczące ich formalnego uznawania oraz przedstawi wykaz praw i obowiązków każdej ze stron.

Zarówno organizacja wysyłająca, jak i organizacja przyjmująca są odpowiedzialne za jakość okresu mobilności za granicą.

3. PO OKRESIE MOBILNOŚCI

a. UZNAWANIE EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Na koniec okresu mobilności zaangażowana organizacja wysyłająca i organizacja przyjmująca powinny uzgodnić kwestię wydania świadectwa Europass–Mobilność. Dalsze informacje na temat sposobu postępowania można znaleźć na stronach internetowych Europass: <http://europass.cedefop.europa.eu/pl/home>.

b. SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Na zakończenie pobytu za granicą wszyscy członkowie kadry, którzy wzięli udział w działaniu dotyczącym mobilności, są zobowiązani do wypełnienia i przedłożenia sprawozdania końcowego. Członkowie kadry, którzy nie przedłożą sprawozdania, mogą zostać zobowiązani do częściowego lub pełnego zwrotu otrzymanego dofinansowania UE. Zwrotu nie wymaga się od członka kadry, który nie mógł ukończyć zaplanowanych działań za granicą ze względu na działanie siły wyższej. Takie przypadki są zgłaszane przez organizację wysyłającą i podlegają pisemnemu zatwierdzeniu przez agencję narodową.

PROJEKT MOBILNOŚCI OSÓB MŁODYCH I OSÓB PRACUJĄCYCH Z MŁODZIEŻĄ

Dzięki akcjom wspieranym w ramach programu Erasmus+ w odniesieniu do młodzieży osoby młode zyskują wiele możliwości nabycia kompetencji i indywidualnego rozwoju w drodze uczenia się pozaformalnego i nieformalnego.

Uczenie się pozaformalne oznacza uczenie się, które odbywa się poza formalnym programem nauczania. Koncentruje się ono na uczestnictwie i osobach uczących się; jest realizowane dobrowolnie, a zatem jest ściśle związane z potrzebami, aspiracjami i zainteresowaniami osób młodych. Zapewniając dodatkowe źródło i nowe formy uczenia się, tego rodzaju działania w istotny sposób poprawiają również efekty uczenia się w ramach kształcenia i szkolenia formalnego oraz przyczyniają się do rozwiązania problemu młodzieży NEET (niekształcącej się, niepracującej ani nieuczącej się) lub osób młodych o mniejszych szansach, a także do zwalczania wykluczenia społecznego.

Uczenie się nieformalne oznacza uczenie się w toku codziennych czynności, pracy, kontaktów z rówieśnikami itp. Polega ono głównie na uczeniu się przez działanie. W sektorze młodzieży uczenie się nieformalne może odbywać się w ramach inicjatyw młodzieży, dyskusji w grupie rówieśników, działań w ramach wolontariatu oraz w wielu innych sytuacjach.

Dzięki uczeniu się pozaformalnemu i nieformalnemu osoby młode mogą nabywać podstawowe kompetencje, które stanowią wkład w ich rozwój osobisty i społeczno-edukacyjny oraz sprzyjają ich aktywnemu uczestnictwu w życiu społecznym, poprawiając tym samym ich szanse na zatrudnienie. Działania w zakresie uczenia się w odniesieniu do młodzieży mają wywierać znaczny pozytywny wpływ na osoby młode oraz na zaangażowane organizacje, społeczności, w których takie działania się odbywają, sektor młodzieży jako taki oraz europejskie sektory społeczno-ekonomiczne jako całość.

Wysokiej jakości wymiar uczenia się pozaformalnego i nieformalnego stanowi kluczowy aspekt wszystkich projektów na rzecz młodzieży realizowanych w ramach programu Erasmus+. Projekty na rzecz młodzieży finansowane z programu Erasmus+ muszą być zgodne z następującymi zasadami dotyczącymi uczenia się pozaformalnego i nieformalnego:

- uczenie się w sytuacjach pozaformalnych jest zamierzone i dobrowolne;
- osoby młode i osoby pracujące z młodzieżą aktywnie uczestniczą w planowaniu, przygotowaniu, wdrożeniu i ocenie projektu;
- działania w zakresie uczenia się odbywają się w wielu różnych środowiskach i sytuacjach;
- działania są prowadzone przy wsparciu osób zawodowo wspierających proces kształcenia (takich jak osoby prowadzące szkolenia, osoby pracujące z młodzieżą, eksperci w obszarze młodzieży) lub wolontariuszy (takich jak liderzy grup młodzieżowych, trenerzy młodzieżowi itp.);
- działania zazwyczaj polegają na dokumentacji uczenia się w szczególności, ukierunkowany na daną dziedzinę sposób.

Działania muszą być z góry zaplanowane i muszą bazować na metodach opartych na uczestnictwie, które obejmują:

- tworzenie możliwości interakcji między uczestnikami i wymiany poglądów, unikanie biernego słuchania;
- umożliwianie uczestnikom udziału w działaniach poprzez dzielenie się wiedzą i umiejętnościami, odwrócenie tradycyjnych ról ekspertów zewnętrznych (zmiana kierunku w procesie uczenia się – od wydobywania informacji do aktywizacji);
- umożliwianie uczestnikom przeprowadzania samodzielnej analizy, w tym rozważenia kompetencji wymaganych w trakcie danego działania (tj. ich własnych efektów uczenia się);
- zapewnienie uczestnikom możliwości wpływania na decyzje dotyczące projektu, a nie jedynie samego udziału w projekcie.

Ponadto działania powinny mieć wymiar międzykulturowy/europejski i w ich ramach należy:

- zachęcać uczestników do refleksji nad problematyką europejską i włączać ich do dyskusji na temat budowania Europy;
- stwarzać uczestnikom możliwość znajdowania wspólnych wartości z innymi ludźmi z różnych krajów pomimo różnic kulturowych między nimi;
- kwestionować poglądy, które utrwalają nierówności lub dyskryminację;
- promować poszanowanie różnorodności kulturowej oraz zwalczanie rasizmu i ksenofobii.

1. PRZED OKRESEM MOBILNOŚCI

a. POROZUMIENIE MIĘDZY PARTNERAMI PROJEKTU

Wszystkie uczestniczące organizacje zaangażowane w projekt mobilności młodzieży zdecydowanie zachęca się, aby zawarły między sobą wewnętrzne porozumienie. Celem takiego porozumienia jest wyraźne określenie obowiązków, zadań i wkładu finansowego wszystkich stron zaangażowanych w dany projekt. Uczestniczące organizacje wspólnie podejmują decyzję, w jaki sposób dofinansowanie UE zostanie rozdzielone i które koszty zostaną pokryte z tych środków.

Wewnętrzne porozumienie stanowi kluczowy instrument zapewniający trwałą i sprawną współpracę między partnerami projektu mobilności młodzieży oraz umożliwiającą uniknięcie lub rozwiązanie potencjalnych konfliktów. Orientacyjnie porozumienie powinno zawierać przynajmniej następujące informacje:

- tytuł projektu oraz odniesienie do umowy finansowej między uczestniczącą organizacją wnioskującą a agencją przyznającą dofinansowanie;
- nazwy wszystkich organizacji uczestniczących zaangażowanych w realizację projektu wraz z danymi kontaktowymi;
- rolę i zakres odpowiedzialności każdej organizacji uczestniczącej; podział dofinansowania UE (zgodnie z powyższymi rolami i zakresem odpowiedzialności);
- szczegóły dotyczące sposobów dokonywania płatności i przelewów między organizacjami uczestniczącymi.

Jakkolwiek podpisanie takiego dokumentu jest zalecane w celu zabezpieczenia interesów każdego partnera projektu, tego rodzaju porozumienie pozostaje wewnętrznym dokumentem partnerów i nie będzie wymagane przez agencję narodową przyznającą dofinansowanie.

b. AKREDYTACJA ORGANIZACJI UCZESTNICZĄCYCH W WOLONTARIACIE EUROPEJSKIM

Akredytacja umożliwia dostęp do wolontariatu europejskiego i ma zagwarantować przestrzeganie zasad i minimalnych standardów jakościowych wolontariatu europejskiego. Standardy te zostały określone w Karcie Wolontariatu Europejskiego i w wytycznych dotyczących akredytacji w zakresie wolontariatu europejskiego, które są opublikowane na stronach internetowych Komisji Europejskiej.

Akredytację musi uzyskać każda organizacja z kraju uczestniczącego w programie, z krajów Bałkanów Zachodnich, Partnerstwa Wschodniego oraz z Federacji Rosyjskiej, która zamierza wysłać lub przyjmować u siebie wolontariuszy wolontariatu europejskiego bądź koordynować projekt wolontariatu europejskiego. Akredytacja organizacji wolontariatu europejskiego z krajów południowego regionu Morza Śródziemnego będzie stopniowo wprowadzana w 2014 r. i będzie obowiązkowa od 2015 r. Organizacje biorące udział w szeroko zakrojonych spotkaniach wolontariatu europejskiego lub organizacje z innych krajów partnerskich z całego świata zaangażowane w projekty z zakresu budowania potencjału mogą uczestniczyć w działaniach wolontariatu europejskiego bez akredytacji.

W celu uzyskania akredytacji organizacja musi złożyć formularz wniosku o udzielenie akredytacji. Formularz ten należy złożyć do odpowiednich organów odpowiedzialnych za akredytację (zob. niżej). Ta sama organizacja może wystąpić o jeden lub kilka rodzajów akredytacji (dla organizacji wysyłającej, dla organizacji przyjmującej lub dla organizacji koordynującej).

Wnioski o akredytację można złożyć w dowolnym czasie (nie określono terminów). Należy jednak składać je z odpowiednim wyprzedzeniem przed złożeniem wniosku dotyczącego projektu, który obejmuje działania w ramach wolontariatu europejskiego (co najmniej sześć tygodni wcześniej), aby nie doszło do odrzucenia działania w ramach wolontariatu europejskiego ze względu na to, że niektóre uczestniczące w nim organizacje nie otrzymały jeszcze akredytacji.

Akredytację organizacji wolontariatu europejskiego przeprowadza:

- agencja narodowa w kraju, w którym dana organizacja posiada siedzibę, w przypadku organizacji z siedzibą w krajach uczestniczących w programie;
- Centrum Współpracy SALTO z krajami Europy Południowo-Wschodniej w przypadku organizacji z siedzibą w krajach Bałkanów Zachodnich;
- Centrum Współpracy SALTO z krajami Europy Wschodniej i Kaukazu w przypadku organizacji z siedzibą w krajach Partnerstwa Wschodniego i w Federacji Rosyjskiej;
- Centrum Współpracy SALTO z krajami południowego regionu Morza Śródziemnego (akredytacja nieobowiązkowa w 2014 r.) w przypadku organizacji z siedzibą w krajach południowego regionu Morza Śródziemnego.

Akredytacja może być ważna przez cały czas trwania programu Erasmus+ lub przez krótszy okres. Wnioskodawca wpisuje w formularzu okres ważności, którego dotyczy wnioski. Organy odpowiedzialne za akredytację mogą przeprowadzać regularne lub jednorazowe kontrole, aby sprawdzić, czy akredytowane organizacje nadal spełniają standardy jakościowe wolontariatu europejskiego. W następstwie takich kontroli możliwe jest czasowe zawieszenie lub wycofanie akredytacji.

Z myślą o tym, aby ułatwić znalezienie partnerów, opisy projektów i profile wszystkich akredytowanych organizacji są publikowane w bazie danych organizacji wolontariatu europejskiego. Baza danych znajduje się na stronach internetowych Komisji.

C. BEZPIECZEŃSTWO I OCHRONA UCZESTNIKÓW

EUROPEJSKA KARTA UBEZPIECZENIA ZDROWOTNEGO

W stosownych przypadkach zdecydowanie zaleca się, aby osoby młode i osoby pracujące z młodzieżą, które biorą udział w projektach mobilności młodzieży, posiadały europejską kartę ubezpieczenia zdrowotnego. Jest to bezpłatna karta, która zapewnia dostęp do wszelkich niezbędnych z medycznego punktu widzenia usług państwowej opieki zdrowotnej podczas tymczasowego pobytu w każdym z 28 państw członkowskich UE, w Islandii, Liechtensteinie, Norwegii i Szwajcarii na takich samych warunkach i w takiej samej cenie (czyli w niektórych państwach bezpłatnie) jak osobom ubezpieczonym w danym państwie. Dalsze informacje o karcie oraz o sposobach jej otrzymania można znaleźć pod adresem:

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=559&langId=pl>

WYMIANY MŁODZIEŻY

Wszyscy uczestnicy wymiany młodzieży muszą być ubezpieczeni na wypadek ryzyka związanego z ich udziałem w takich działaniach. W ramach programu Erasmus+ nie określa się jednego możliwego formatu ubezpieczenia ani nie rekomenduje się określonych zakładów ubezpieczeń. W ramach programu to organizatorzy uczestniczący są odpowiedzialni za wyszukanie polisy ubezpieczeniowej, która najlepiej odpowiada rodzajowi realizowanego działania, w zależności od oferty krajowego rynku ubezpieczeń. Ponadto nie jest wymagane określanie w polisie ubezpieczeniowej konkretnego projektu, jeżeli uczestnicy posiadają już polisy ubezpieczeniowe zapewnione wcześniej przez nich samych lub przez organizacje uczestniczące. Niezależnie od okoliczności ubezpieczenie musi obejmować następujące obszary: odpowiedzialność cywilną osób pracujących z młodzieżą (w tym w stosownych przypadkach ubezpieczenie od odpowiedzialności zawodowej lub ubezpieczenie od odpowiedzialności); ubezpieczenie od wypadków i poważnych chorób (w tym stałej lub czasowej niezdolności do pracy); ubezpieczenie na wypadek śmierci (obejmujące sprowadzenie zwłok z zagranicy w przypadku działań realizowanych za granicą); w stosownych przypadkach opiekę zdrowotną, włącznie z opieką po udzieleniu pomocy oraz specjalne ubezpieczenie w przypadku wyjątkowych okoliczności, takich jak działania realizowane na wolnym powietrzu.

WOLONTARIAT EUROPEJSKI

Każdy wolontariusz wolontariatu europejskiego musi:

- posiadać europejską kartę ubezpieczenia zdrowotnego (zob. informacje powyżej);
- być wpisany do przewidzianego w programie Erasmus+ ubezpieczenia w ramach wolontariatu europejskiego, które stanowi uzupełnienie świadczeń zapewnianych w ramach europejskiej karty ubezpieczenia zdrowotnego lub krajowych systemów zabezpieczenia społecznego.

Wolontariusze niekwalifikujący się do uzyskania europejskiej karty ubezpieczenia zdrowotnego są uprawnieni do otrzymania pełnych świadczeń na podstawie ubezpieczenia w ramach wolontariatu europejskiego zapewnianego przez Komisję Europejską.

Za wpisanie wolontariusza lub wolontariuszy odpowiada organizacja koordynująca we współpracy z organizacją wysyłającą i organizacją przyjmującą. Należy tego dokonać przed wyjazdem wolontariusza lub wolontariuszy, a ubezpieczenie musi obejmować cały okres danego działania w ramach wolontariatu europejskiego.

Informacje o świadczeniach i wsparciu zapewnianych w ramach ubezpieczenia wolontariuszom wolontariatu europejskiego oraz instrukcje dotyczące procedury wpisywania są dostępne na stronach internetowych agencji wykonawczej.

d. OBOWIĄZEK WIZOWY

Może zaistnieć konieczność uzyskania przez osoby młode i osoby pracujące z młodzieżą, które biorą udział w projektach mobilności młodzieży, wizy na pobyt za granicą w kraju uczestniczącym w programie lub w kraju partnerskim, w którym prowadzone jest dane działanie.

Wszystkie organizacje uczestniczące wspólnie odpowiadają za uzyskanie wymaganych zezwoleń (wiz krótkoterminowych, długoterminowych lub zezwoleń na pobyt) przed rozpoczęciem zaplanowanego działania. Zdecydowanie zaleca się, aby właściwe organy występowały o zezwolenia z dużym wyprzedzeniem, ponieważ formalności te mogą trwać kilka tygodni. Agencje narodowe i agencja wykonawcza mogą udzielić dodatkowych wskazówek i pomocy w sprawach związanych z wizami, zezwoleniami na pobyt, ubezpieczeniami społecznymi itp.

e. WARUNKI UCZESTNICTWA WOLONTARIUSZY WOLONTARIATU EUROPEJSKIEGO

WYBÓR

Wyboru wolontariuszy może dokonać każda organizacja zaangażowana w dany projekt (zazwyczaj zadanie to wykonuje organizacja wysyłająca lub organizacja koordynująca).

W wolontariacie europejskim mogą brać udział wszystkie osoby młode, w tym osoby o mniejszych szansach. Wolontariuszy wybiera się w sposób uczciwy, przejrzysty i obiektywny, bez względu na ich przynależność do określonej grupy etnicznej, wyznanie religijne, orientację seksualną, poglądy polityczne itp. Nie można też wymagać od kandydatów posiadania wcześniej zdobytych kwalifikacji, określonego poziomu wykształcenia czy doświadczenia ani znajomości języka. Bardziej szczegółowe wymagania wobec wolontariuszy można określić w przypadku, gdy jest to uzasadnione ze względu na charakter zadań przewidzianych w odniesieniu do działania w ramach wolontariatu europejskiego lub ze względu na kontekst projektu.

POROZUMIENIE Z WOLONTARIUSZEM

Przed wyjazdem każdy wolontariusz wolontariatu europejskiego musi zawrzeć z organizacją wysyłającą i z organizacją przyjmującą porozumienie o wolontariacie. W porozumieniu określa się zadania, jakie dany wolontariusz wykona w okresie wolontariatu europejskiego, oraz oczekiwane efekty uczenia się. Jako część porozumienia wolontariusz otrzyma EVS Info Kit (pakiet informacyjny wolontariatu europejskiego), który zawiera informacje na temat tego, czego można się spodziewać po wolontariacie europejskim, jak korzystać z Youthpass i otrzymać świadectwo po zakończeniu działania. Tego rodzaju porozumienie pozostaje wewnętrznym dokumentem między partnerami a wolontariuszami i nie będzie wymagane przez agencję narodową przyznającą dofinansowanie.

NARZĘDZIE MOBILITY TOOL

Po wyborze wolontariuszy organizacja będąca beneficjentem musi zakodować w narzędziu Mobility Tool ogólne informacje na temat wolontariusza oraz rodzaju prowadzonego przez niego działania w ramach wolontariatu europejskiego (np. imię i nazwisko uczestnika, miejsce wyjazdu, czas trwania wolontariatu europejskiego itp.). Narzędzie Mobility Tool będzie stanowiło dla beneficjenta wsparcie w zarządzaniu działaniami dotyczącymi mobilności w ramach programu Erasmus+. Organizacja będąca beneficjentem jest również zobowiązana do aktualizacji narzędzia Mobility Tool w przypadku zajścia jakichkolwiek zmian dotyczących uczestników lub działań w czasie trwania danego projektu mobilności. Korzystając z narzędzia, beneficjenci będą mogli generować sprawozdania wypełnione wstępnie na podstawie informacji, które wprowadzili do narzędzia. Narzędzie Mobility Tool będzie również generować sprawozdania przeznaczone do wypełnienia przez uczestników działań dotyczących mobilności.

Dalsze informacje o narzędziu Mobility Tool oraz o dostępie do niej zostaną zawarte w umowie finansowej między agencją narodową a beneficjentem.

WSPARCIE JĘZYKOWE

Młodzi wolontariusze prowadzący działanie w ramach wolontariatu europejskiego trwające co najmniej dwa miesiące kwalifikują się do otrzymania wsparcia językowego przed wyjazdem lub w trakcie realizacji działania. W tym względzie Komisja planuje udostępnić narzędzie online przeznaczone dla wolontariuszy wolontariatu europejskiego w celu dokonania oceny ich znajomości języka, jakim będą się posługiwać podczas prowadzenia działań w ramach wolontariatu za granicą. W razie potrzeby w ramach tego narzędzia wolontariuszom będzie oferowana możliwość poprawy znajomości danego języka przed rozpoczęciem działania lub w jego trakcie. Tego rodzaju usługa online będzie stopniowo wdrażana w trakcie programu. Wsparcie językowe będzie zapewniane w następujący sposób:

- w czasie ubiegania się o uczestnictwo w projekcie w ramach wolontariatu europejskiego organizacja składająca wnioski oceni zapotrzebowanie na wsparcie językowe dla uczestników – w zakresie głównego języka, którym będą się posługiwać wolontariusze, wykonując swoje zadania;
- gdy system będzie dostępny, agencje narodowe przyznają organizacjom będącym beneficjentami licencje online według ogólnych kryteriów określonych przez Komisję Europejską;
- wszyscy wolontariusze korzystający z usługi online (z wyjątkiem rodzimych użytkowników języka), którzy zostali wybrani, wezmą udział w teście językowym online służącym ocenie ich znajomości języka obcego, jakim będą się posługiwać w trakcie wolontariatu europejskiego. Wyniki oceny zostaną przekazane wolontariuszowi i nie będą miały żadnego wpływu na możliwość wyjazdu wolontariusza za granicę;
- w zależności od liczby dostępnych licencji online wolontariuszom wymagającym wsparcia językowego może zostać zaproponowana możliwość odbycia kursu językowego online;
- na koniec okresu wolontariatu europejskiego wolontariusze wezmą udział w drugiej ocenie znajomości języka online w celu pomiaru poczynionych przez nich postępów podczas okresu wolontariatu. Wyniki zostaną przekazane wolontariuszowi i na żądanie – organizacji koordynującej; mogą też następnie zostać uwzględnione w świadectwie Youthpass.

Udostępnienie wsparcia językowego online oferowanego przez Komisję Europejską zostało zaplanowane na rok 2014. Na początkowych etapach realizacji programu ocena i kursy online nie będą dostępne we wszystkich językach UE, a kursy językowe mogą nie być dostępne dla wszystkich uczestników, którzy się o nie zwrócą. Gdy tylko usługa językowa online będzie dostępna, na stronach internetowych Komisji i agencji narodowych zostaną udostępnione dalsze informacje.

W odniesieniu do języków nieobjętych usługą online, jak również przed jej udostępnieniem, wsparcie nauki języka muszą zapewnić organizacje uczestniczące w projekcie mobilności młodzieży. Na ten cel można przewidzieć szczególne dofinansowanie na „wsparcie językowe”. Beneficjenci takiego dofinansowania powinni zachęcać uczestników do rozpoczęcia nauki języka przed okresem wolontariatu europejskiego. Ponadto organizacje uczestniczące w projekcie mobilności młodzieży mogą korzystać z dofinansowania na „wsparcie organizacyjne” w celu zaspokojenia potrzeb uczestników w zakresie przygotowania pedagogicznego, przygotowania do konkretnego zadania, przygotowania międzykulturowego i szczególnego przygotowania językowego (zob. część B sekcja „Zasady finansowania” niniejszego przewodnika).

SKOLENIE PRZED WYJAZDEM

Zapewnienie szkolenia przed wyjazdem jest obowiązkiem organizacji wolontariatu europejskiego (zazwyczaj organizacji wysyłającej lub koordynującej); daje wolontariuszom możliwość porozmawiania o swych oczekiwaniach, pogłębienia motywacji i rozwoju celów w zakresie uczenia się oraz uzyskania informacji o kraju przyjmującym i programie Erasmus+. Dodatkowo agencje narodowe (lub Centra Współpracy SALTO z krajami Europy Południowo-Wschodniej oraz z krajami Europy Wschodniej i Kaukazu) mogą zorganizować jednodniowe szkolenie przed wyjazdem mające na celu umożliwienie nawiązania kontaktów między wyjeżdżającymi wolontariuszami.

2. W TRAKCIE OKRESU MOBILNOŚCI

CYKL SZKOLEŃ I OCENY W RAMACH WOLONTARIATU EUROPEJSKIEGO

Wolontariusze wolontariatu europejskiego mają prawo i obowiązek uczestniczyć w następujących sesjach szkoleniowych i ewaluacyjnych w ramach wolontariatu europejskiego, zorganizowanych zgodnie z wskazówkami i minimalnym standardami jakości Komisji Europejskiej dotyczącymi szkolenia wolontariuszy (http://ec.europa.eu/youth/documents/evs_vol_training_minimum_standards.pdf).

SKOLENIE PO PRZYJEŹDZIE NA MIEJSCE (WYŁĄCZNIE W PRZYPADKU DZIAŁAŃ W RAMACH WOLONTARIATU EUROPEJSKIEGO TRWAJĄCYCH CO NAJMNIEJ 2 MIESIĄCE)

Szkolenie po przyjeździe na miejsce odbywa się bezpośrednio po przyjeździe do kraju przyjmującego. W trakcie tego szkolenia wolontariusze zapoznają się z krajem przyjmującym i środowiskiem, w którym będą funkcjonować, oraz innymi wolontariuszami, a jednocześnie pomagają im stworzyć środowisko sprzyjające uczeniu się i realizacji własnych pomysłów w ramach projektu. Takie szkolenie trwa na ogół siedem dni.

OCENA ŚRÓDOKRESOWA (WYŁĄCZNIE W PRZYPADKU DZIAŁAŃ W RAMACH WOLONTARIATU EUROPEJSKIEGO TRWAJĄCYCH PRZYNAJMNIEJ SZEŚĆ MIESIĘCY)

Ocena śródkresowa stwarza wolontariuszom możliwość oceny swoich dotychczasowych doświadczeń i refleksji nad nimi oraz spotkania się z innymi wolontariuszami, którzy uczestniczą w różnych projektach na terenie całego kraju przyjmującego. Ocena trwa na ogół dwa i pół dnia.

DOROCZNE SPOTKANIE WOLONTARIATU EUROPEJSKIEGO

Ponadto byli wolontariusze wolontariatu europejskiego mogą zostać zaproszeni do udziału w dorocznym spotkaniu wolontariatu europejskiego organizowanym przez agencję narodową kraju wysyłającego (lub przez Centra Współpracy SALTO z krajami Europy Południowo-Wschodniej oraz z krajami Europy Wschodniej i Kaukazu w odpowiednich regionach). Jest ono okazją do oceny i promocji wolontariatu oraz do spotkania byłych uczestników. Trwa zazwyczaj jeden lub dwa dni.

KTO ORGANIZUJE CYKL SZKOLEŃ I OCENY W RAMACH WOLONTARIATU EUROPEJSKIEGO?

Za zorganizowanie cyklu szkoleń i oceny w ramach wolontariatu europejskiego odpowiadają różne podmioty w zależności od tego, gdzie mają mieć miejsce takie sesje:

- w krajach uczestniczących w programie szkolenie i ocenę organizują agencje narodowe;
- w krajach Bałkanów Zachodnich, Partnerstwa Wschodniego i w Federacji Rosyjskiej szkolenie i ocenę organizują odpowiednio Centrum Współpracy SALTO z krajami Europy Południowo-Wschodniej oraz Centrum Współpracy SALTO z krajami Europy Wschodniej i Kaukazu;
- w pozostałych krajach partnerskich sesji szkoleniowych i ewaluacyjnych nie organizują ani agencje narodowe, ani centra współpracy SALTO. To organizacje uczestniczące są odpowiedzialne za to, aby wolontariusze odbyli szkolenie po przyjeździe na miejsce oraz aby zapewniono im możliwość odbycia oceny śródkresowej ich doświadczenia zdobytego w ramach wolontariatu europejskiego. W tym względzie w przypadku działań w zakresie wolontariatu europejskiego organizowanych w ramach budowania potencjału w obszarze młodzieży koszty związane z takimi przygotowaniem można uwzględnić w pozycji „koszty działania”.

Gdy tylko pojawi się zawiadomienie o akceptacji projektów wyznaczonych przez agencję narodową, organizacje koordynujące powinny niezwłocznie skontaktować się z odpowiednią agencją narodową lub odpowiednim Centrum Współpracy SALTO, aby umożliwić tym strukturom zorganizowanie sesji szkoleniowych i ewaluacyjnych dla wolontariuszy zaangażowanych w ich projekty.

W każdym przypadku beneficjenci są zawsze zachęceni do stwarzania wolontariuszom możliwości szkoleniowych i ewaluacyjnych, nawet jeżeli w ramach dofinansowania projektu nie zostały przydzielone na ten cel żadne konkretne środki finansowe. Wszyscy właściwi organizatorzy działań szkoleniowych i ewaluacyjnych wolontariatu europejskiego powinni przekazać informacje na temat Youthpass.

W odniesieniu do projektów trwających mniej niż dwa miesiące organizacje uczestniczące mają obowiązek zorganizować sesje przygotowawcze dostosowane do potrzeb wolontariuszy lub rodzaju działania w ramach wolontariatu europejskiego. W ramach projektów mobilności koszty związane z takimi przygotowaniem można uwzględnić w pozycji „koszty nadzwyczajne” (zob. część B sekcja „Zasady finansowania” niniejszego przewodnika). W ramach spotkań wolontariatu europejskiego prowadzonych na dużą skalę koszty związane z takimi przygotowaniem można uwzględnić w pozycji „koszty działania”.

3. PO OKRESIE MOBILNOŚCI

UZNAWANIE EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

YOUTHPASS

Wszystkie osoby młode, wolontariusze lub osoby pracujące z młodzieżą, które biorą udział w projekcie mobilności młodzieży, są uprawnione do uzyskania świadectwa Youthpass, w którym przedstawia się i poświadcza umiejętności nabyte w procesie uczenia się pozaformalnego i nieformalnego w trakcie projektu (efekty uczenia się). Youthpass można również wykorzystać w trakcie realizacji działań w ramach projektu jako narzędzie ułatwiające uczestnikom uświadomienie sobie, w jaki sposób przebiega ich proces uczenia się. Wsparcie dotyczące Youthpass oraz dalsze informacje o Youthpass można znaleźć w Przewodniku Youthpass i w innych materiałach dostępnych na stronie www.youthpass.eu.

4. MOBILNOŚĆ OSÓB MŁODYCH I OSÓB PRACUJĄCYCH Z MŁODZIEŻĄ POZA PROJEKTAMI MOBILNOŚCI

W projekcie Erasmus+ mobilność osób młodych i osób pracujących z młodzieżą jest wspierana nie tylko w ramach projektów mobilności objętych Akcją 1, lecz także w ramach projektów wolontariatu europejskiego prowadzonych na dużą skalę, partnerstw strategicznych i budowania potencjału w odniesieniu do młodzieży. W takich sytuacjach organizacje uczestniczące muszą w stosownych przypadkach przestrzegać tych samych zasad i standardów jakościowych, które określono w odniesieniu do działań finansowanych w ramach projektów mobilności.

WSPÓLNE STUDIA MAGISTERSKIE

1. WARUNKI DOTYCZĄCE PRZYGOTOWANIA KURSÓW WSPÓLNYCH STUDIÓW MAGISTERSKICH

Wspólne studia magisterskie muszą być w pełni utworzone w chwili składania wniosków i być gotowe do funkcjonowania przez co najmniej trzy kolejne edycje studiów, począwszy od roku akademickiego następującego po roku, w którym składano wniosek. W pierwszym roku prowadzone są działania przygotowawcze i promocyjne (informacyjne), promuje się program i przeprowadza pierwszy nabór studentów. Wspólne studia magisterskie muszą cechować się w pełni wspólnymi procedurami w zakresie wymogów dotyczących przyjmowania studentów, działaniami w zakresie nauczania i szkolenia, mechanizmami zapewniania jakości, egzaminami i oceną wyników studentów, zarządzaniem administracyjnym i finansowym konsorcjum, charakterem i zakresem usług oferowanych studentom (np. kursy językowe, wsparcie wizowe) itp. Wszyscy studenci muszą zostać objęci programem zdrowotnym i ubezpieczeniowym wybranym przez konsorcjum. Taki program musi być zgodny z minimalnymi wymogami w zakresie wspólnych studiów magisterskich określonymi w odpowiednich wytycznych dostępnych na stronach internetowych agencji wykonawczej.

Takie elementy mają kluczowe znaczenie dla wykazania prawdziwie wspólnej integracji danego kursu wspólnych studiów magisterskich i realizującego go konsorcjum. Ponadto oczekuje się, że na etapie składania wniosków wnioskodawca przedstawi projekt umowy konsorcjum, w której w wyraźny i przejrzysty sposób przedstawione zostaną wyżej wymienione i inne istotne elementy. Istnienie aktualnej, kompleksowej i rzetelnej umowy konsorcjum świadczy o tym, że partnerzy są gotowi, a wniosek – odpowiednio przygotowany do pomyślnego wdrożenia wspólnych studiów magisterskich.

Ponadto wnioskodawcy powinni pamiętać, że proces akredytacji kursu wspólnych studiów magisterskich i uznawania dyplomów w ramach konsorcjum, który może się okazać długotrwały, musi być już ukończony na etapie składania wniosków (tj. przed rokiem przygotowań i pierwszym naborem studentów wspólnych studiów magisterskich). Jako pełnoprawni partnerzy konsorcjum mogą działać te instytucje szkolnictwa wyższego z krajów uczestniczących w programie, które są uprawnione do przyznania absolwentom wspólnych studiów magisterskich dyplomu studiów wspólnych lub wielu (co najmniej dwóch) dyplomów. Konsorcja muszą również zapewnić, aby wszyscy absolwenci otrzymali na koniec studiów wspólny suplement do dyplomu, obejmujący całą treść programu studiów magisterskich.

Projekt programu wspólnych studiów magisterskich musi umożliwiać wszystkim studentom przeprowadzenie części ich działań w zakresie studiów, szkoleń lub badań w dwóch różnych krajach uczestniczących w programie. Każdy z takich okresów musi odpowiadać co najmniej 20 punktom ECTS w ramach programów studiów magisterskich oferujących 60 punktów ECTS oraz 30 punktom ECTS w ramach dłuższych programów.

Konsorcjum wspólnych studiów magisterskich będzie musiało opracować wspólne działania informacyjno-promocyjne, aby zapewnić wyeksponowanie wspólnych programów studiów oraz systemu stypendiów Erasmus+ na całym świecie. Tego rodzaju działania informacyjno-promocyjne będą musiały obejmować opracowanie zintegrowanych i kompleksowych stron internetowych dotyczących kursów (w języku angielskim oraz w głównym języku nauczania, jeżeli jest to inny język) przed pierwszą turą składania wniosków o stypendium. Strony te muszą zawierać wszystkie niezbędne informacje na temat wspólnych studiów magisterskich dla studentów i przyszłych pracodawców. Eksponowanie wspólnych studiów magisterskich będzie wspierane za pomocą stron internetowych Komisji i agencji wykonawczej, za pośrednictwem agencji narodowych i delegatur Unii. Wytyczne dotyczące stron internetowych wspólnych studiów magisterskich można znaleźć na stronach internetowych agencji wykonawczej.

2. WARUNKI DOTYCZĄCE STUDENTÓW STUDIÓW MAGISTERSKICH

Studenci studiów magisterskich, którzy chcą zostać przyjęci na wspólne studia magisterskie, muszą wcześniej uzyskać dyplom studiów pierwszego stopnia³⁶ lub posiadać uznawany równoważny poziom wykształcenia zgodnie z przepisami i praktykami krajowymi. Każde konsorcjum wspólnych studiów magisterskich będzie odpowiedzialne za określenie własnej procedury dotyczącej składania wniosków przez studentów oraz kryteriów wyboru studentów zgodnie z wymogami i wytycznymi dostępnymi na stronach internetowych agencji wykonawczej.

Stypendia przyznawane studentom wspólnych studiów magisterskich w ramach programu Erasmus+ mogą być oferowane studentom z każdego regionu na świecie z zachowaniem równowagi geograficznej – tzn. w czasie tego

³⁶ Chociaż spełnienie tego warunku jest konieczne w trakcie zapisywania się na studia, konsorcja prowadzące wspólne studia magisterskie mogą podjąć decyzję o zatwierdzeniu wniosków o przyznanie stypendiów złożonych przez studentów ostatniego roku studiów pierwszego stopnia.

samego naboru nie należy przyznawać stypendium w ramach wspólnych studiów więcej niż 3 kandydatom z tego samego kraju (o tym samym obywatelstwie). Konsorcja wspólnych studiów magisterskich będą również zachęcane do przyjmowania studentów posiadających własne fundusze³⁷, w liczbie równej około 25% liczby posiadaczy stypendiów programu Erasmus+.

Kandydaci do stypendiów studenckich, którzy korzystają już ze stypendium wspólnych studiów magisterskich lub stypendium studiów magisterskich Erasmus Mundus, nie kwalifikują się do otrzymania kolejnego stypendium w ramach programu wspólnych studiów magisterskich. Stypendia dla studentów wspólnych studiów magisterskich są przyznawane na uczestnictwo studenta w całym programie wspólnych studiów magisterskich. Posiadacze stypendium nie mogą przenosić punktów zaliczeniowych z kursów na studiach, które odbyli, zanim zostali przyjęci na wspólne studia magisterskie, w celu zmniejszenia liczby obowiązkowych działań realizowanych w ramach wspólnego programu. Ponadto posiadacze stypendium wspólnych studiów magisterskich nie mogą jednocześnie być beneficjentami dofinansowania na mobilność studentów lub kadry w ramach projektów mobilności w celu uzyskania punktów zaliczeniowych na poziomie szkolnictwa wyższego i na odwrót.

Aby zapewnić pełną przejrzystość zasad realizacji wspólnych studiów magisterskich oraz określić prawa i obowiązki przyjętych studentów wobec konsorcjów wspólnych studiów magisterskich, obie strony (tj. przyjęci studenci i konsorcja wspólnych studiów magisterskich) będą musiały podpisać umowę ze studentem (zob. wzór na stronach internetowych agencji wykonawczej), zanim dany student zostanie przyjęty na wspólne studia magisterskie. Umowa ze studentem będzie obejmować wszystkie aspekty akademickie, finansowe, administracyjne, praktyczne itp. związane z realizacją wspólnych studiów magisterskich oraz z zarządzaniem stypendium w przypadku posiadaczy stypendium. Umowa powinna przewidywać wskaźniki wyników pozwalające na uzyskanie minimalnej liczby punktów ECTS (oraz konsekwencje nieuzyskania wymaganej liczby punktów), informacje na temat usług świadczonych na rzecz studenta, a także szczegółowe informacje dotyczące ubezpieczenia zdrowotnego i społecznego, wymogów dotyczących mobilności oraz zasad dotyczących pracy dyplomowej, egzaminów, ukończenia studiów itp. Do celów przejrzystości wzór umowy ze studentem należy opublikować na stronach internetowych wspólnych studiów magisterskich.

3. WARUNKI DOTYCZĄCE MONITOROWANIA I ZAPEWNIANIA JAKOŚCI

Aby skutecznie monitorować realizację kursów w ramach wspólnych studiów magisterskich, konsorcja będące beneficjentami będą musiały zastosować szereg mechanizmów monitorowania i zapewniania jakości:

- określenie wspólnego planu zapewniania jakości obejmującego wspólne metody i kryteria oceny, uzgodniony harmonogram lub cele pośrednie oraz działania następcze. Tego rodzaju mechanizmy zapewniania jakości będą musiały zostać włączone do planu projektu wspólnych studiów magisterskich na etapie składania wniosków, w szczególności w odniesieniu do działań w zakresie oceny wewnętrznej i zewnętrznej, informacji zwrotnych na temat wskaźników itp. Konsorcja będą musiały zgłaszać ustalenia i wnioski określone w ramach mechanizmu zapewniania jakości w regularnych sprawozdaniach przedstawianych agencji wykonawczej;
- przedstawianie regularnych sprawozdań z postępów (od niektórych z nich będzie zależeć płatność następnych transzy dofinansowania);
- monitorowanie mobilności i wyników studentów pod względem ilościowym i jakościowym (w zakresie odbytych działań, uzyskanych punktów ECTS i przyznanych tytułów) za pomocą zapewnianego przez agencję wykonawczą internetowego narzędzia Mobility Tool;
- kontakty i współpraca (zgodnie z potrzebami i oczekiwaniami) ze Stowarzyszeniem Studentów i Absolwentów programów Erasmus Mundus (EMA);
- wspólne spotkania uczestniczących instytucji szkolnictwa wyższego, przedstawicieli studentów, urzędników agencji wykonawczej ds. programu, personelu zainteresowanych agencji narodowych oraz w razie potrzeby ekspertów zewnętrznych; w okresie objętym umową finansową konsorcjum wspólnych studiów magisterskich musi zorganizować co najmniej dwa takie spotkania;
- sprawozdania z oceny przedstawiane przez przyjętych studentów za pomocą zapewnianego przez agencję wykonawczą internetowego narzędzia Mobility Tool;
- uczestnictwo w spotkaniach grup tematycznych organizowanych przez Komisję, agencje narodowe lub agencję wykonawczą w celu wsparcia wymiany dobrych praktyk i wzajemnego uczenia się.

PROCEDURA WYBORU

Głównym celem programu wspólnych studiów magisterskich jest przyciągnięcie, wybór i finansowanie doskonałości; odnosi się to zarówno do jakości głównych podmiotów pod względem akademickim (pełnoprawnych partnerów i studentów wspólnych studiów magisterskich), jak i do zdolności wykonawczych konsorcjów, od których oczekuje się przeprowadzenia zintegrowanego międzynarodowego programu studiów dla studentów z

³⁷ Studentami posiadającymi własne fundusze są studenci, którzy sami opłacają swoje studia, lub studenci, którzy uzyskali stypendium w ramach innego programu.

krajów uczestniczących w programie i z krajów partnerskich. Głównym celem procedury wyboru projektów w ramach wspólnych studiów magisterskich będzie zatem skoncentrowanie się na wyborze doskonałych projektów oferujących absolwentom lepsze perspektywy pod względem zatrudnienia. Aby móc zidentyfikować najlepsze wnioski i skoncentrować się na nich w warunkach dużej konkurencji, zastosowana zostanie dwustopniowa wzajemna ocena jakości.

Etap 1: na tym etapie niezależni eksperci akademicy dokonają oceny odpowiedzi udzielonych przez ubiegające się konsorcjum na pierwsze kryterium przyznania dofinansowania („Adekwatność projektu”, zob. część B), koncentrując się na istotności wniosku pod różnymi względami. Do następnego etapu wyboru zostaną zakwalifikowane jedynie te wnioski, które spełniają minimalny próg określony w ramach tego kryterium w części B.

Etap 2: na tym etapie ci sami niezależni eksperci akademicy zbadają i ocenią odpowiedzi przedstawione w odniesieniu do pozostałych kryteriów przyznania dofinansowania, tj. jakości planu projektu i jego realizacji; jakości zespołu odpowiedzialnego za projekt i ustaleń dotyczących współpracy; wpływu i rozpowszechniania. Po przeprowadzeniu tych etapów zostanie utworzona lista rankingowa wszystkich wniosków. Aby wnioski mogły zostać rozpatrzone pod kątem przyznania dofinansowania, muszą uzyskać łącznie co najmniej 70 punktów i osiągnąć minimalne progi wskazane dla każdego z czterech kryteriów przyznania dofinansowania określonych w części B.

PARTNERSTWA STRATEGICZNE

1. FORMUŁY PROJEKTÓW

Wsparcie w ramach partnerstw strategicznych obejmuje szeroki i elastyczny zakres działań w celu wdrażania innowacyjnych praktyk, promowania rozwoju i modernizacji organizacji oraz wsparcia rozwoju polityki na szczeblu europejskim, krajowym i regionalnym.

W zależności od celów danego projektu, zaangażowanych organizacji uczestniczących, oczekiwanego wpływu oraz innych elementów partnerstwa strategiczne mogą mieć różną skalę, a działania w ich ramach mogą być odpowiednio dostosowywane. W uproszczeniu akcja ta pozwala organizacjom uczestniczącym na zdobycie doświadczenia w dziedzinie współpracy międzynarodowej oraz wzmocnienie swoich zdolności, ale także na osiągnięcie wysokiej jakości innowacyjnych wyników. Ocena jakości wniosku dotyczącego projektu będzie proporcjonalna do celów współpracy i charakteru zaangażowanych organizacji.

W poniższej sekcji przedstawiono przykładowe rodzaje działań, które można prowadzić w ramach partnerstwa strategicznego. Takie działania promują współpracę międzysektorową lub dotyczą określonego obszaru w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży. W niniejszej sekcji podano jedynie przykłady, a organizacje uczestniczące mogą zaplanować swój projekt w inny sposób.

DZIAŁANIA:

- programy nauczania, kursy, wspólne programy studiów, wspólne moduły (w tym e-moduły), zintegrowanie szerszego wyboru trybów uczenia się (uczenie się na odległość, w niepełnym wymiarze czasu, modułowe);
- uczenie się, nauczanie, szkolenie, materiały dotyczące pracy z młodzieżą i metody tej pracy, podejścia i narzędzia pedagogiczne;
- współpraca oparta na projektach, partnerskie uczenie się, warsztaty, wirtualne laboratoria, wirtualne przestrzenie współpracy;
- działania w zakresie budowania zdolności i tworzenia sieci kontaktów;
- opracowanie i wdrożenie planów współpracy strategicznej;
- działania w zakresie informowania, zapewniania wytycznych, coachingu i doradztwa;
- badania, analizy porównawcze, gromadzenie dowodów, studia autentycznych przypadków;
- określenie standardów jakościowych i profili opartych na kompetencjach lub profilów zawodowych;
- ulepszenie ram kwalifikacji, transferu punktów zaliczeniowych, zapewniania jakości, uznawania i poświadczania;
- działania w zakresie szkolenia, nauczania i uczenia się (zob. akapit drugi poniżej).

Ponadto oczekuje się, że wyniki uzyskane w ramach wszystkich partnerstw strategicznych zostaną w sposób ukierunkowany szeroko rozpowszechnione w celu zachęcenia do powszechnego wykorzystania tych wyników oraz rozszerzenia ich oddziaływania poza organizacje bezpośrednio uczestniczące w projekcie. Wymogi w zakresie rozpowszechniania będą proporcjonalne do celu i zakresu projektu.

Organizacje, instytucje działające w różnych dziedzinach kształcenia, szkolenia i młodzieży, a także w innych sektorach społeczno-ekonomicznych, mogą ze sobą współpracować, aby osiągnąć – w ramach swoich projektów – cele w co najmniej jednej z dziedzin kształcenia, szkolenia i młodzieży. Następujące typologie działań mają szczególne znaczenie w każdej określonej dziedzinie dla osiągnięcia celów strategicznych opisanych w części B niniejszego przewodnika, w granicach sektorów lub w różnych sektorach.

SZKOLNICTWO WYŻSZE:

- Opracowywanie, testowanie, dostosowywanie i wdrażanie innowacyjnych praktyk dotyczących:
  - wspólnych programów studiów i wspólnych programów nauczania, programów intensywnych i wspólnych modułów – w tym e-modułów – realizowanych wspólnie przez członków partnerstw z różnych krajów, dziedzin i (publicznych lub prywatnych) sektorów gospodarczych w sposób zapewniający dostosowanie do potrzeb rynku pracy;
  - transnarodowej współpracy opartej na projektach między przedsiębiorstwami a studentami lub kadrami instytucji szkolnictwa wyższego, służącej badaniu autentycznych przypadków;
  - podejść i metod pedagogicznych, zwłaszcza tych oferujących kompetencje przekrojowe, twórczy i przedsiębiorczy sposób myślenia, w tym poprzez wprowadzenie wielo-, trans- i międzydiscyplinarnych podejść, bardziej systematyczne uwzględnianie mobilności edukacyjnej w programach nauczania („mobilność zintegrowana”), a także dzięki lepszemu wykorzystaniu ICT;
  - uwzględnienia większej liczby różnorodnych trybów uczenia się (uczenie się na odległość, w niepełnym wymiarze czasu, modułowe), zwłaszcza w ramach nowych form indywidualnej nauki,

- strategicznego wykorzystania otwartych zasobów edukacyjnych oraz platform mobilności wirtualnej i wirtualnego uczenia się;
- o nowych podejść do ułatwienia przenikalności między sektorami kształcenia (tj. poprzez poświadczanie doświadczeń nabytych i możliwość elastycznego uczenia się – studia modułowe, mieszana metoda nauki itp.);
  - o zaangażowania instytucji szkolnictwa wyższego z władzami lokalnymi lub regionalnymi i innymi zainteresowanymi stronami w oparciu o współpracę w międzynarodowym kontekście, służącego promowaniu rozwoju regionalnego i międzysektorowej współpracy w celu tworzenia powiązań między różnymi sektorami formalnego i nieformalnego kształcenia i szkolenia;
  - o współpracy i wymiany praktyk między kadrą odpowiedzialną za usługi wsparcia, takie jak doradztwo, metody i narzędzia coachingu, rozwój systemów ułatwiających śledzenie postępów poczynionych przez studenta; lub między kadrą zaangażowaną w usługi wsparcia studentów, w celu podniesienia jakości (tj. przyciągnięcia i zatrzymania osób uczących się w sposób nietradycyjny, np. dorosłych, grup, które nie są dostatecznie reprezentowane w szkolnictwie wyższym);
- ułatwienie uznawania i certyfikacji umiejętności i kompetencji na szczeblu krajowym poprzez skuteczne zapewnianie jakości w oparciu o efekty uczenia się i odniesienie ich do europejskich i krajowych ram kwalifikacji.

KSZTAŁCENIE I SZKOLENIE ZAWODOWE:

- Opracowywanie, testowanie, dostosowywanie i przyjmowanie lub wdrażanie innowacyjnych praktyk dotyczących:
  - o określenia lub ponownego określenia norm w zakresie kompetencji zgodnie z efektami uczenia się; odpowiedniego dostosowania lub opracowania programów nauczania i kursów w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego, a także związanych z nimi materiałów i narzędzi na potrzeby uczenia się;
  - o metod i podejść edukacyjnych i pedagogicznych w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego, szczególnie tych, w ramach których zapewnia się kluczowe kompetencje i podstawowe umiejętności oraz umiejętności językowe, ze szczególnym uwzględnieniem wykorzystania ICT;
  - o nowych form systemów szkoleń praktycznych i badania autentycznych przypadków w biznesie i przemyśle: rozwijania i realizacji transnarodowej współpracy opartej na projektach między przedsiębiorstwami a studentami lub kadrą instytucji kształcenia i szkolenia zawodowego;
  - o opracowywania i dostarczania nowych materiałów i metod kształcenia i szkolenia zawodowego, z uwzględnieniem uczenia się poprzez praktykę w miejscu pracy, mobilności wirtualnej, otwartych zasobów edukacyjnych i lepszego wykorzystania potencjału ICT, np. tworzenia wirtualnych laboratoriów lub miejsc pracy dostosowanych do potrzeb rynku pracy;
  - o metod i narzędzi w zakresie doradztwa zawodowego i coachingu;
  - o narzędzi i metod profesjonalizacji i doskonalenia zawodowego nauczycieli, osób prowadzących szkolenia oraz kadry w obszarze kształcenia i szkolenia zawodowego, ze szczególnym uwzględnieniem poprawy kształcenia i szkolenia w miejscu pracy dla nauczycieli i osób prowadzących szkolenia w obszarze kształcenia i szkolenia zawodowego;
  - o zarządzania organizacjami kształcenia i szkolenia zawodowego oraz kierowania nimi;
  - o strategicznej współpracy między organizatorami kształcenia i szkolenia zawodowego a lokalnymi lub regionalnymi społecznościami biznesowymi, w tym agencjami rozwoju gospodarczego;
  - o współpracy na rzecz rozwoju kreatywności i innowacyjności między organizatorami kształcenia i szkolenia zawodowego, instytucjami szkolnictwa wyższego a ośrodkami projektowania, sztuki, badań naukowych i innowacji;
- ułatwienie uznawania i certyfikacji umiejętności i kompetencji na szczeblu krajowym poprzez odniesienie ich do europejskich i krajowych ram kwalifikacji oraz stosowanie instrumentów UE w zakresie poświadczania; opracowanie elastycznych ścieżek kształcenia dla osób uczących się oraz absolwentów kształcenia i szkolenia zawodowego, w tym poświadczania ich wcześniejszych doświadczeń;
- wdrażanie transferu punktów zaliczeniowych (ECVET) i zapewniania jakości (EQAVET) przez organizatorów kształcenia i szkolenia zawodowego.

KSZTAŁCENIE SZKOLNE:

- Opracowywanie, testowanie, dostosowywanie i przyjmowanie lub wdrażanie innowacyjnych praktyk dotyczących:
  - o nowych programów nauczania, kursów, materiałów i narzędzi edukacyjnych;
  - o metod i podejść edukacyjnych i pedagogicznych, szczególnie tych, w ramach których zapewnia się kluczowe kompetencje i podstawowe umiejętności oraz umiejętności językowe, ze szczególnym uwzględnieniem wykorzystania ICT;
  - o nowych form programów praktycznych szkoleń i badania autentycznych przypadków w biznesie i przemyśle;

- nowych form uczenia się i zapewniania kształcenia i szkolenia, w szczególności strategicznego zastosowania otwartych i elastycznych form uczenia się, mobilności wirtualnej, otwartych zasobów edukacyjnych oraz lepszego wykorzystania potencjału ICT;
- metod i narzędzi w zakresie doradztwa i coachingu;
- narzędzi i metod profesjonalizacji i doskonalenia zawodowego nauczycieli, osób prowadzących szkolenia i pozostałej kadry, ze szczególnym uwzględnieniem poprawy kształcenia i szkolenia w miejscu pracy dla nauczycieli;
- zarządzania instytucjami kształcenia i szkolenia oraz kierowania nimi;
- współpracy zewnętrznej organizacji z różnych sektorów w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży;
- strategicznej współpracy między organizatorami kształcenia z jednej strony, a władzami lokalnymi i regionalnymi z drugiej;
- wymiana doświadczeń i dobrych praktyk, prowadzenie działań i warsztatów dotyczących partnerskiego uczenia się;
- prowadzenie wspólnych badań, ankiet, studiów i analiz;
- ułatwienie uznawania i certyfikacji umiejętności i kompetencji na szczeblu krajowym poprzez odniesienie ich do europejskich i krajowych ram kwalifikacji oraz stosowanie instrumentów UE w zakresie poświadczania.

KSZTAŁCENIE DOROSŁYCH:

- Opracowywanie, testowanie, dostosowywanie i przyjmowanie lub wdrażanie innowacyjnych praktyk dotyczących:
  - nowych programów nauczania, kursów oraz związanych z nimi materiałów i narzędzi edukacyjnych dla dorosłych słuchaczy;
  - metodyk i podejść edukacyjnych i pedagogicznych dla dorosłych słuchaczy, szczególnie tych metodyk i podejść, w ramach których zapewnia się kluczowe kompetencje i podstawowe umiejętności oraz umiejętności językowe, ze szczególnym uwzględnieniem wykorzystania ICT;
  - nowych form uczenia się dorosłych i zapewniania kształcenia dorosłych, w szczególności strategicznego zastosowania otwartych i elastycznych form uczenia się, mobilności wirtualnej, otwartych zasobów edukacyjnych oraz lepszego wykorzystania potencjału ICT;
  - metod i narzędzi w zakresie doradztwa i coachingu dla dorosłych słuchaczy;
  - narzędzi i metod profesjonalizacji i doskonalenia zawodowego nauczycieli i kadry zajmującej się kształceniem dorosłych, ze szczególnym uwzględnieniem poprawy kształcenia i szkolenia w miejscu pracy nauczycieli kształcenia dorosłych;
  - zarządzania organizacjami edukacji dorosłych oraz kierowania nimi;
  - współpracy zewnętrznej organizacji z różnych sektorów w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży;
  - strategicznej współpracy między organizatorami kształcenia dorosłych z jednej strony, a władzami lokalnymi i regionalnymi z drugiej;
- zapewnienie elastycznych ścieżek kształcenia dla dorosłych słuchaczy, obejmujących poświadczanie ich doświadczeń nabytych:
  - analiza porównawcza modelami i metodami zarządzania i wdrażania;
  - praktyczne stosowanie i testowanie metod oceny wiedzy i kwalifikacji nabytych w ramach uczenia się nieformalnego i pozaformalnego;
- poprawa dostępności możliwości uczenia się dorosłych:
  - promowanie rozwoju uniwersalnych ośrodków kształcenia i regionalnych sieci organizatorów kształcenia;
  - działania na rzecz rozwoju edukacyjnego wymiaru organizacji, których głównym obszarem działalności nie jest kształcenie (np. organizacji kulturalnych);
  - opracowanie kursów szkoleniowych w celu poprawy dostępności i jakości europejskich kursów szkoleniowych dostępnych dla nauczycieli i kierownictwa placówek kształcenia dorosłych lub pozostałej kadry zajmującej się kształceniem dorosłych;
- ułatwienie uznawania i certyfikacji umiejętności i kompetencji na szczeblu krajowym poprzez odniesienie ich do europejskich i krajowych ram kwalifikacji oraz stosowanie instrumentów UE w zakresie poświadczania.

MŁODZIEŻ:

- Działania dotyczące współpracy w dziedzinie pracy z młodzieżą, służące opracowywaniu, testowaniu, dostosowywaniu lub wdrażaniu innowacyjnych praktyk w dziedzinie pracy z młodzieżą. Takie działania mogą dotyczyć:

- metod, narzędzi i materiałów, których celem jest promowanie kluczowych kompetencji i podstawowych umiejętności osób młodych oraz ich umiejętności językowych i umiejętności cyfrowych;
- metod, narzędzi i materiałów w zakresie profesjonalizacji i doskonalenia zawodowego osób pracujących z młodzieżą (np. programy nauczania, moduły szkoleniowe, materiały źródłowe, najlepsze praktyki, instrumenty poświadczania itp.);
- tworzenia nowych form pracy z młodzieżą oraz zapewniania szkoleń i wsparcia, w szczególności strategicznego zastosowania otwartych i elastycznych form uczenia się, mobilności wirtualnej, otwartych zasobów edukacyjnych oraz lepszego wykorzystania potencjału ICT;
- programów i narzędzi pracy z młodzieżą, których celem jest walka z wykluczeniem społecznym i przedwczesnym przerywaniem nauki;
- strategicznego tworzenia sieci kontaktów i strategicznej współpracy wśród organizacji młodzieżowych lub organizacji prowadzących działalność w dziedzinach kształcenia i szkolenia oraz organizacji działających na rynku pracy;
- strategicznej współpracy z władzami lokalnymi lub regionalnymi;
- uznawanie i certyfikacja umiejętności i kompetencji na szczeblu krajowym poprzez odniesienie ich do europejskich i krajowych ram kwalifikacji oraz stosowanie instrumentów UE w zakresie poświadczania;
- transnarodowe inicjatywy młodzieżowe: działania w zakresie współpracy promujące zaangażowanie społeczne i ducha przedsiębiorczości, realizowane wspólnie przez co najmniej dwie grupy młodych osób pochodzących z różnych krajów (zob. poniżej).

GŁÓWNE OBSZARY ZAINTERESOWANIA:

- kreatywność, innowacyjność i modernizacja;
- strategiczne wykorzystywanie metod w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT) i wirtualnej współpracy;
- otwarte zasoby edukacyjne (OER);
- jakość kształcenia, szkolenia i pracy z młodzieżą;
- kształcenia w zakresie przedsiębiorczości (w tym przedsiębiorczości społecznej);
- równy dostęp i włączenie społeczne;
- umiejętności podstawowe i przekrojowe (umiejętności językowe, cyfrowe i przedsiębiorczość);
- uznawanie i poświadczanie efektów uczenia się w ramach uczenia się formalnego, pozaformalnego i nieformalnego;
- promowanie elastycznych ścieżek kształcenia;
- profesjonalizacja i doskonalenie zawodowe w dziedzinie kształcenia, szkolenia i pracy z młodzieżą;

- umiejętności kierownicze i przywódcze;
- czynne uczestnictwo osób młodych w społeczeństwie;
- współpraca międzyinstytucjonalna;
- współpraca międzyregionalna;
- synergia między polityką a praktyką.

GRUPY DOCELOWE I UCZESTNICY:

- praktycy;
- kadra pracująca w dziedzinie kształcenia i szkolenia;
- osoby pracujące z młodzieżą;
- eksperci, specjaliści, zawodowi pracownicy;
- studenci, stażyści, praktykanci, uczniowie szkolni, dorośli słuchacze, osoby młode, wolontariusze;
- młodzież NEET (młodzież niekształcąca się, niepracująca ani nie szkoląca się);
- osoby młode o mniejszych szansach;
- osoby przedwcześnie kończące naukę;
- decydenci;
- badacze.

PARTNERZY, KTÓRZY MOGĄ UCZESTNICZYĆ W TYM SAMYM PROJEKCIE:

- organizacje prowadzące działalność w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży;
- organizacje prowadzące działalność w różnych dziedzinach i sektorach (np. ośrodki umiejętności lub izby handlowe itp.) organy sektora publicznego;
- przedsiębiorstwa, spółki, przedstawiciele biznesu i rynku pracy;
- organizacje społeczności lokalnych;
- podmioty działające w dziedzinie badań naukowych i innowacji;
- organizacje społeczeństwa obywatelskiego;
- partnerzy społeczni.

SZKOLENIA, NAUCZANIE I UCZENIE SIĘ WŁĄCZONE DO PARTNERSTW STRATEGICZNYCH

W ramach partnerstw strategicznych można organizować również szkolenia oraz działania z zakresu nauczania i uczenia się dla osób fizycznych w zakresie, w jakim wnoszą one wartość dodaną do realizacji celów projektu.

OSOBY UCZĄCE SIĘ

PROGRAMY INTENSYWNE (TRWAJĄCE OD 5 DNI DO 2 MIESIĘCY)

Program intensywny to krótki program studiów, w którym biorą udział studenci i kadra dydaktyczna z uczestniczących instytucji szkolnictwa wyższego oraz inni właściwi eksperci, specjaliści lub zawodowi pracownicy, a który ma na celu:

- wspieranie efektywnego i wielonarodowego nauczania specjalistycznych przedmiotów;
- umożliwienie studentom i nauczycielom wspólnej pracy w wielonarodowych i multidyscyplinarnych grupach, dzięki czemu mogą oni korzystać ze specjalnych warunków uczenia się i nauczania, które nie są dostępne w pojedynczej instytucji, oraz spojrzeć na studiowane zagadnienia z nowej perspektywy;
- umożliwienie członkom kadry dydaktycznej wymiany poglądów na temat treści nauczania i nowych podejść do programów nauczania, wypróbowania innowacyjnych metod nauczania, które docelowo można by włączyć do nowo opracowanego wspólnego kursu lub programu nauczania w ramach zajęć prowadzonych w środowisku międzynarodowym.

Program intensywny powinien mieć następujące cechy:

- zapewniać uczestniczącym nauczycielom i studentom w znacznej mierze nowe możliwości uczenia się, rozwój umiejętności, dostęp do informacji i do najnowszych wyników badań naukowych oraz do innej wiedzy itp.;
- uczestniczącym studentom należy przyznać odpowiednią liczbę punktów ECTS (lub równoważnego systemu) do ich nakładu pracy;
- oczekuje się, że w ramach programów intensywnych wykorzystywane będą narzędzia i usługi ICT, które wspomagają przygotowanie programu i związane z nim działania następcze, przyczyniając się do tworzenia trwałej wspólnoty edukacyjnej w danym obszarze tematycznym;
- stosunek liczebności kadry i studentów powinien gwarantować czynne uczestnictwo w zajęciach;
- należy zachować równowagę pod względem udziału międzynarodowych i krajowych studentów i członków kadry;
- program intensywny powinien charakteryzować się zdecydowanym ukierunkowaniem na multidyscyplinarność, promując kontakty między studentami różnych kierunków studiów;
- oprócz efektów uczenia się w zakresie kompetencji związanych z danym przedmiotem w ramach programów intensywnych należy sprzyjać przekazywaniu kompetencji przekrojowych.

Wyboru uczestników programów intensywnych (kadry dydaktycznej i studentów) dokonuje konsorcjum w ramach strategicznego partnerstwa.

W ramach liczby godzin nauczania i szkolenia należy zapewnić, aby większość czasu spędzonego za granicą była związana z kształceniem i szkoleniem, a nie z badaniami lub jakimkolwiek innym działaniem.

MOBILNOŚĆ MIESZANA STUDENTÓW, STAŻYSTÓW, DOROSŁYCH SŁUCHACZY, OSÓB MŁODYCH (MOBILNOŚĆ FIZYCZNA TRWAJĄCA OD 5 DNI DO 2 MIESIĘCY)

Działania, na które składa się jeden lub kilka krótkich okresów mobilności fizycznej (trwających łącznie nie dłużej niż 2 miesiące) i mobilność wirtualna (tj. korzystanie z technologii informacyjno-komunikacyjnych, takich jak przestrzenie współpracy, transmisje na żywo, wideokonferencje, media społecznościowe itp., w celu uzupełnienia lub przedłużenia efektów uczenia się w ramach mobilności fizycznej). Mobilność mieszaną można stosować w celu przygotowania i wsparcia mobilności fizycznej oraz jako działania następcze z nią związane. Ten rodzaj mobilności można również organizować dla osób o specjalnych potrzebach lub o mniejszych szansach w celu ułatwienia im pokonania barier utrudniających skorzystanie z długoterminowej mobilności fizycznej.

WSPÓŁPRACA GRUP UCZNIÓW SZKOLNYCH NAD PROJEKTEM (TRWAJĄCE OD 5 DNI DO 2 MIESIĘCY)

Współpraca grup uczniów szkolnych nad projektem może być organizowana między szkołami z różnych krajów uczestniczących w tym samym partnerstwie strategicznym. W trakcie takich wydarzeń uczniowie wspólnie pracują w jednej ze szkół partnerskich i co do zasady goszczą u rodzin innych uczniów uczestniczących w projekcie. Współpraca nad projektem powinna mieć związek z celami danego partnerstwa strategicznego. Uwaga: współpraca między szkołami nie powinna ograniczać się do tego rodzaju wydarzeń, lecz powinna także

obejmować wspólne działania online i działania lokalne. Szkoły zachęca się do korzystania z eTwinning do celów wspólnej pracy nad projektem przed rozpoczęciem wydarzeń w zakresie mobilności i po ich zakończeniu.

Wydarzenia w postaci współpracy nad projektem powinny dawać uczniom i nauczycielom z różnych krajów możliwość współpracy przy jednym lub większej liczbie tematów w obrębie wspólnych zainteresowań. Takie wydarzenia ułatwiają uczniom i nauczycielom nabywanie i poprawę umiejętności nie tylko w zakresie zagadnienia lub obszaru tematycznego, na którym koncentruje się dany projekt, lecz także pod względem pracy w grupie, międzykulturowego uczenia się, relacji społecznych, planowania i przeprowadzania działań w ramach projektu i wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT). Współpraca nad projektem z grupami uczniów ze szkół partnerskich z różnych krajów daje również uczniom i nauczycielom możliwość ćwiczenia języka obcego, co zwiększa ich motywację do uczenia się języków.

Optymalnym rozwiązaniem jest włączenie współpracy nad projektem w regularne działania szkoły i uwzględnienie ich w programie nauczania uczestniczących uczniów. Uczniowie powinni mieć możliwość uczestnictwa we wszystkich etapach projektu, w tym w planowaniu, organizacji i ocenie działań.

DŁUGOTERMINOWE PROGRAMY MOBILNOŚCI EDUKACYJNEJ UCZNIÓW (TRWAJĄCE OD 2 DO 12 MIESIĘCY)

Celem tego działania jest umocnienie współpracy między szkołami należącymi do tego samego partnerstwa strategicznego. Działania dotyczące mobilności powinny być powiązane z celami danego partnerstwa strategicznego i należy je uwzględnić w planie projektu. Szkoły zachęca się do korzystania z eTwinning do celów wspólnej pracy nad projektem przed rozpoczęciem działań uczniów w zakresie mobilności, w trakcie ich realizacji oraz po ich zakończeniu. Takie działania powinny przyczynić się do osiągnięcia maksymalnego wpływu na uczestniczące szkoły. Ponadto przedmiotowe działanie sprawia, że uczniowie zyskują lepsze pojęcie o różnorodności europejskich kultur i języków, i umożliwia im nabycie kompetencji niezbędnych do ich rozwoju osobistego. Szkoły należące do partnerstwa wspólnie opracowują porozumienia o programie zajęć, w ramach których uznaje się naukę odbytą w szkole partnerskiej za granicą i umacnia się europejski wymiar kształcenia szkolnego. Działanie to powinno również stanowić cenne międzynarodowe doświadczenie pedagogiczne dla nauczycieli biorących udział w organizacji i wdrożeniu danego projektu mobilności.

Wyboru uczestników dokonują szkoły. Uczestnikami mogą być uczniowie w wieku co najmniej 14 lat uczący się w pełnym wymiarze czasu w szkole uczestniczącej w partnerstwie strategicznym. Wybrani uczniowie mogą spędzić od 2 do 12 miesięcy w szkole przyjmującej i rodzinie przyjmującej za granicą.

Zachęca się do dwustronnej wymiany uczniów między szkołami i rodzinami przyjmującymi, co nie jest jednak wymagane.

Wszystkie osoby i podmioty uczestniczące w mobilności edukacyjnej – szkoły, uczniowie, ich rodzice i rodziny przyjmujące – powinny zapoznać się ze szczegółowym przewodnikiem dotyczącym mobilności edukacyjnej uczniów, który ma im pomóc we wdrożeniu działania i zapewnieniu bezpieczeństwa i komfortu uczniów biorących w nim udział. W przewodniku tym określa się role i obowiązki, udziela się wytycznych i przedstawia niezbędne wzory i formularze dla uczestników. Jest on dostępny w angielskiej wersji językowej na stronach internetowych Europa, a jego tłumaczenia – na stronach internetowych poszczególnych agencji narodowych.

KADRA PRACUJĄCA W DZIEDZINIE KSZTAŁCENIA I SZKOLENIA ORAZ OSOBY PRACUJĄCE Z MŁODZIEŻĄ

WSPÓLNE PROGRAMY SZKOLENIA KADRY (TRWAJĄCE OD 5 DNI DO 2 MIESIĘCY)

Wspólne programy szkolenia kadry umożliwiają organizacjom uczestniczącym w partnerstwie strategicznym organizację krótkich programów szkoleniowych dla kadry pracującej w dziedzinie kształcenia i szkolenia oraz dla osób pracujących z młodzieżą, związanych z tematem lub zakresem danego partnerstwa strategicznego. Organizowane programy powinny być przeznaczone dla małych grup członków kadry organizacji uczestniczących z różnych krajów w celu osiągnięcia maksymalnego wpływu na każdą organizację uczestniczącą.

Formuła programów może być różna, tj. program może mieć formę wizyt studyjnych na miejscu we właściwych organizacjach, prezentacji, warsztatów dyskusyjnych, kursów szkoleniowych itp. Należy zachować równowagę pod względem udziału międzynarodowych i krajowych uczestników.

DŁUGOTERMINOWE ZADANIA W ZAKRESIE NAUCZANIA I SZKOLENIA (TRWAJĄCE OD 2 DO 12 MIESIĘCY)

Celem tego działania jest umocnienie współpracy między organizacjami należącymi do tego samego partnerstwa strategicznego. Działanie umożliwia kadrze lepsze poznanie i zrozumienie europejskich systemów kształcenia i szkolenia, a także pomaga jej w nabywaniu kompetencji i poznawaniu metod i praktyk zawodowych oraz dzieleniu się nimi.

W ramach przedmiotowego działania nauczyciele i pozostali członkowie kadry dydaktycznej w obszarze ogólnego kształcenia szkolnego, szkolnictwa wyższego, kształcenia i szkolenia zawodowego lub kształcenia dorosłych zatrudnieni w instytucji kształcenia uczestniczącej w partnerstwie strategicznym mogą podjąć się zadania realizowanego za granicą przez okres 2–12 miesięcy, polegającego na nauczaniu w instytucji partnerskiej lub prowadzeniu działalności zawodowej w innej organizacji partnerskiej związanej z dziedziną ich specjalizacji. Działanie może polegać na pracy w instytucji/ośrodku kształcenia lub innej właściwej organizacji (takiej jak przedsiębiorstwo, NGO, władze szkolne itp.), na uczestnictwie w zorganizowanych kursach lub seminariach (np. w kolegiach nauczycielskich lub organizacjach badawczych), na praktykach lub okresach obserwacji w spółce lub organizacji w dziedzinie kształcenia, szkolenia lub młodzieży.

Instytucja wysyłająca musi zapewnić uczciwy, przejrzysty i otwarty proces wyboru, opracować treść działania wraz z uczestnikiem oraz zapewnić wewnętrzną i w miarę możliwości zewnętrzną uznawalność tego rodzaju długoterminowej mobilności za granicą.

Jeżeli chodzi o zlecenia w zakresie nauczania i szkolenia w ramach szkolnictwa wyższego, kwalifikują się następujące rodzaje organizacji wysyłających i przyjmujących:

- w przypadku długoterminowej mobilności kadry w celu nauczania organizacją wysyłającą może być dowolna organizacja uczestnicząca, natomiast organizacją przyjmującą musi być uczestnicząca instytucja szkolnictwa wyższego;
- w przypadku długoterminowej mobilności kadry w celu odbycia szkolenia organizacją wysyłającą musi być uczestnicząca instytucja szkolnictwa wyższego, natomiast organizacją przyjmującą może być dowolna organizacja uczestnicząca;
- organizacja wysyłająca i organizacja przyjmująca muszą znajdować się w różnych krajach, a kraj przyjmujący nie może być jednocześnie krajem zamieszkania uczestnika.

Organizacje uczestniczące w partnerstwie strategicznym wspólnie opracowują porozumienia o mobilności, w ramach których uznaje się pracę wykonaną w organizacji partnerskiej za granicą i umacnia się europejski wymiar kształcenia i szkolenia. Przedmiotowe działanie powinno również stanowić cenne międzynarodowe doświadczenie dla osób biorących udział w organizacji i wdrożeniu danego działania dotyczącego mobilności zarówno w organizacji wysyłającej, jak i w organizacji przyjmującej.

PROGRAMY MOBILNOŚCI OSÓB PRACUJĄCYCH Z MŁODZIEŻĄ (TRWAJĄCE OD 2 DO 12 MIESIĘCY)

W ramach tego działania osoby pracujące z młodzieżą mogą doświadczyć odmiennych realiów pracy niż w ich kraju pochodzenia, podnosząc swoje kompetencje zawodowe, osobiste i międzykulturowe. Osoby pracujące z młodzieżą mają możliwość pracy za granicą przez okres 2–12 miesięcy, w ramach której wnoszą aktywnie wkład w codzienne działanie organizacji przyjmującej, a jednocześnie wzbogacają swój profil jako zawodowi pracownicy w danej dziedzinie. Celem takich działań jest również zwiększenie zdolności zaangażowanych organizacji, które korzystają z nowych perspektyw i doświadczeń. Działania dotyczące mobilności można realizować indywidualnie (tj. jedna osoba pracująca z młodzieżą zostaje wysłana do danej organizacji przyjmującej) lub w parach w ramach dwustronnej wymiany osób pracujących z młodzieżą (jednocześnie lub w różnym czasie) między dwoma organizacjami partnerskimi.

TRANSNARODOWE INICJATYWY MŁODZIEŻOWE

W ramach partnerstw strategicznych w odniesieniu do młodzieży oferuje się również wsparcie opracowywania transnarodowych inicjatyw na rzecz młodzieży promujących zaangażowanie społeczne i ducha przedsiębiorczości, realizowanych wspólnie przez co najmniej dwie grupy młodych osób pochodzących z różnych krajów uczestniczących w programie.

Takie inicjatywy mogą przykładowo dotyczyć:

- ustanawiania (sieci) przedsiębiorstw społecznych, stowarzyszeń, klubów, organizacji pozarządowych;
- opracowywania i prowadzenia kursów i szkoleń na temat kształcenia w zakresie przedsiębiorczości (zwłaszcza przedsiębiorczości społecznej i wykorzystania ICT);
- informowania, umiejętności korzystania z mediów, akcji uwrażliwiających lub akcji pobudzających zaangażowanie społeczne wśród osób młodych (np. debaty, konferencje, wydarzenia, konsultacje, inicjatywy związane z tematyką europejską itp.);
- akcji na rzecz społeczności lokalnych (np. wsparcie grup szczególnie wrażliwych, takich jak osoby starsze, mniejszości, migranci, osoby niepełnosprawne itp.);
- inicjatyw artystycznych i kulturalnych (sztuki teatralne, wystawy, występy muzyczne, fora dyskusyjne itp.).

Inicjatywa młodzieżowa to projekt, który inicjują, tworzą i realizują same osoby młode, zyskując w ten sposób szansę sprawdzenia w praktyce swoich pomysłów poprzez bezpośrednie i aktywne uczestnictwo w planowaniu i realizacji projektu. Uczestnictwo w inicjatywie młodzieżowej stanowi istotne doświadczenie uczenia się pozaformalnego. Przy realizacji inicjatywy młodzieżowej osoby młode mają okazję do podjęcia szczególnych wyzwań lub odniesienia się do problemów napotykanych w ich społecznościach, a także do dyskusji i refleksji nad wybranym tematem w kontekście europejskim oraz do wniesienia wkładu w budowanie Europy.

Inicjatywa młodzieżowa musi mieć charakter transnarodowy, a więc mieć postać sieci lokalnych działań realizowanych wspólnie przez co najmniej dwie grupy z różnych krajów. Współpraca z międzynarodowymi partnerami w ramach transnarodowych inicjatyw młodzieżowych opiera się na podobnych potrzebach lub obszarach zainteresowania, co pozwala na uczenie się od rówieśników i korzystanie z dobrych praktyk.

Inicjatywy młodzieżowe stwarzają wielu osobom młodym możliwość innowacyjnego i kreatywnego myślenia w codziennym życiu, a także zabierania głosu w sprawach dotyczących ich lokalnych potrzeb i zainteresowań oraz w sprawie wyzwań, z jakimi zmagają się ich społeczności.

Osoby młode sprawdzają w praktyce swoje pomysły poprzez inicjowanie, planowanie i prowadzenie projektów mających wpływ na wiele aspektów życia. Inicjatywy młodzieżowe mogą także stać się pierwszym krokiem do samozatrudnienia lub założenia stowarzyszenia, organizacji pozarządowej bądź innego podmiotu działającego w obszarze gospodarki społecznej, działalności nienastawionej na zysk i w sektorze młodzieży.

W realizacji transnarodowych inicjatyw młodzieżowych może pomagać osoba wspierająca. Osoba wspierająca (ang. *coach*) to osoba, która dzięki doświadczeniu w pracy z młodzieżą lub realizacji inicjatyw młodzieżowych jest przygotowana do tego, aby towarzyszyć grupom młodych osób, wspierać proces uczenia się i ułatwiać im uczestnictwo w projekcie. Osoba wspierająca pełni różne role, zależnie od potrzeb danej grupy młodych osób.

Osoba wspierająca nie jest bezpośrednim uczestnikiem inicjatywy młodzieżowej, lecz wspomaga grupę młodych osób w przygotowaniu, realizacji oraz ocenie ich projektu, zależnie od potrzeb grupy. Osoby takie działają na rzecz udoskonalenia procesu uczenia się i budują trwałe partnerstwo mające na celu pomoc grupie lub poszczególnym osobom w osiągnięciu rezultatów ich projektu. Osoba wspierająca nie jest: liderem projektu; konsultantem lub doradcą; członkiem grupy realizującej projekt; profesjonalną osobą prowadzącą szkolenia lub ekspertem zapewniającym wsparcie w tylko jednej, określonej dziedzinie; przedstawicielem prawnym projektu. Pomoc ze strony osoby wspierającej jest obowiązkowa, jeżeli inicjatywę młodzieżową realizują osoby niepełnoletnie.

2. PRZYKŁADOWE PARTNERSTWA STRATEGICZNE

PROMOWANIE ELASTYCZNYCH ŚCIEŻEK KSZTAŁCENIA

Łączenie wiedzy praktycznej i teoretycznej w programach nauczania instytucji szkolnictwa wyższego stwarza studentom możliwości nabycia umiejętności, na które istnieje obecnie i będzie istnieć w przyszłości zapotrzebowanie na rynku pracy, w ten sposób zwiększając ich przyszłe szanse na zatrudnienie. Partnerstwo strategiczne będzie wspierać opartą na projektach współpracę między przedsiębiorstwami a studentami i kadrą instytucji szkolnictwa wyższego w celu opracowania, przetestowania i dostosowania wspólnego programu nauczania wśród uczestniczących instytucji szkolnictwa wyższego, w oparciu o wyczerpującą analizę potrzeb i koncentrując się na podejściu transnarodowym bazującym na rzeczywistych potrzebach. Będzie to również oznaczało prowadzenie działań w zakresie nauczania i uczenia się, w tym wymianę personelu między instytucjami

szkolnictwa wyższego a przedsiębiorstwami, oraz zintegrowaną mobilność (mieszaną), w ramach której studenci uczestniczą we wspólnym programie, którego części nauczane są przez różnych partnerów i w różnych miejscach. Ostatecznym wynikiem jest opracowanie wspólnego programu nauczania i rozpowszechnienie go wśród organizacji nienależących do partnerstwa. Partnerstwo tworzą instytucje szkolnictwa wyższego i przedsiębiorstwa, w tym MŚP i przedsiębiorstwa społeczne, co ma zapewnić dostępność niezbędnych kompetencji i rozwijanie odpowiednich umiejętności w ramach wspólnego programu.

ZINTEGROWANY ROZWÓJ LOKALNY LUB REGIONALNY

Wszystkie właściwe zainteresowane strony mogą wnieść olbrzymi wkład w opracowanie planów zintegrowanego rozwoju lokalnego lub regionalnego. W ramach partnerstwa strategicznego będą opracowywane, testowane i wdrażane pakiety innowacyjnych kursów wzbogacające każdy program nauczania partnerskich instytucji szkolnictwa wyższego w celu oferowania studiów prowadzących do uzyskania dwóch świadectw lub dyplomów. W projekt będą zaangażowane kluczowe zainteresowane strony i będzie on opierać się na prowadzeniu przez te strony stałego nadzoru, w szczególności w ramach szczególnej grupy sterującej, dla zagwarantowania odpowiedniego zaspokojenia potrzeb podmiotów lokalnych lub regionalnych. Projekt będzie również obejmował działania w zakresie nauczania i uczenia się, w tym wymianę personelu między instytucjami szkolnictwa wyższego i „mieszaną” mobilność studentów. Ostatecznym wynikiem jest włączenie takich pakietów kursów do programu nauczania i upowszechnienie studiów prowadzących do uzyskania dwóch świadectw lub dyplomów. Partnerstwo tworzą instytucje szkolnictwa wyższego oraz podmioty lokalne i władze publiczne na szczeblu lokalnym.

Zaangażowanie mniej doświadczonych partnerów w realizowanych działaniach można zwiększać stopniowo, zapewniając, aby najpóźniej w ostatnim roku realizacji projektu wszyscy partnerzy byli włączeni do całego pakietu działań.

KREATYWNOŚĆ I INNOWACJE

Małe i średnie przedsiębiorstwa stoją w obliczu wyzwań związanych z rozwojem umiejętności i innowacji, niekoniecznie posiadając jednak odpowiednie zasoby lub wizję strategiczną, które są potrzebne, aby móc sprostać ostrej konkurencji na rynku. W ramach partnerstwa strategicznego wspiera się upowszechnianie kultury kreatywności i innowacji w małych przedsiębiorstwach, przekazując i wdrażając metody, narzędzia i koncepcje ułatwiające rozwój organizacyjny i tworzenie produktów. Partnerzy z sektorów kreatywnych i instytucji szkolnictwa wyższego pomagają innym partnerom nauczyć się skutecznie wykorzystywać kreatywny sposób myślenia w swoich organizacjach oraz rozwijać zdolności w zakresie innowacji i zmian.

Jednym z namacalnych wyników takich działań jest opracowanie dostosowanych do potrzeb planów działania na rzecz rozwoju kreatywności i innowacji w oparciu o wcześniejsze analizy udanych przypadków i metodyk. Partnerstwo tworzą sektory kreatywne, małe i średnie przedsiębiorstwa, organizacje pracodawców, izby handlowe, przemysłowe lub rzemieślnicze.

JAKOŚĆ KSZTAŁCENIA

Lokalne władze szkolne ze Szwecji, Danii i Wielkiej Brytanii podjęły współpracę w celu utworzenia partnerstwa strategicznego. Władze lokalne stwierdziły potrzebę poprawy jakości kształcenia w obszarze nauk ścisłych, matematyki i techniki i opracowały projekt, którego celem jest utworzenie wspólnych ram na rzecz wsparcia zaangażowania uczniów w uczenie się. Do celów projektu należy poprawa jakości kształcenia w zakresie matematyki i nauk przyrodniczych oraz doprowadzenie do tego, aby uczniowie częściej wybierali te przedmioty w ramach kształcenia średniego II stopnia i w ramach szkolnictwa wyższego. Projekt prowadzą dwa organy lokalne, a uczestniczą w nim wszystkie szkoły podstawowe i szkoły średnie I stopnia na obszarach objętych projektem. Ponadto organy lokalne zaangażowały innych partnerów należących do ich społeczności lokalnych: uczelnie wyższe, ośrodek medialny oraz szereg przedsiębiorstw i stowarzyszeń przedsiębiorców w zakresie techniki, nauki i środowiska. Działania w ramach projektu obejmują wymianę kadry między uczestniczącymi organizacjami w celu wymiany doświadczeń i dobrych praktyk. Partnerzy dzielą się materiałami i zasobami oraz opracowują jednostki pracy wspólne dla różnych programów nauczania matematyki, nauki i techniki, które są testowane i wdrażane w szkołach podstawowych i średnich. Firmy partnerskie zapraszają klasy szkolne na wizyty studyjne, aby uczniowie mogli zapoznać się z różnymi praktycznymi zastosowaniami zagadnień, o których się uczą w szkole. Studenci służą uczniom indywidualną koleżeńską pomocą przy nauce poszczególnych przedmiotów, a także stanowią dla nich wzór, motywując ich do studiowania nauki i techniki. Wynikiem projektu jest współpraca między uczelniami dotycząca kształcenia nauczycieli oraz dalsza współpraca pedagogiczna i nowe projekty między zaangażowanymi szkołami.

ZWIĘKSZENIE ODSETKA OSÓB Z WYŻSZYM WYKSZTAŁCENIEM

Zwiększenie odsetka osób z wyższym wykształceniem, poszerzenie dostępu do studiów wyższych oraz ułatwienie ich ukończenia stanowią główne wyzwania w wielu krajach. W ramach partnerstwa strategicznego będzie

wspierane opracowywanie lepszych ścieżek rozwojowych ukierunkowanych na dostanie się na studia wyższe i ich ukończenie, ze szczególnym uwzględnieniem osób uczących się w sposób nietradycyjny, takich jak studenci pochodzący z grup, które nie są dostatecznie reprezentowane, lub ze środowisk w niekorzystnej sytuacji. Takie wsparcie będzie polegało na przekazywaniu i testowaniu innowacyjnych podejść. W ramach partnerstwa będzie się sprawdzać, w jaki sposób uczniowie szkół średnich II stopnia pochodzący z określonych środowisk są przygotowywani i kierowani przed rozpoczęciem studiów wyższych dzięki współpracy instytucji szkolnictwa wyższego, szkół i instytucji działających w obszarze kształcenia i szkolenia zawodowego. Testom zostanie poddany również proces monitorowania i wspierania tej populacji studentów, w szczególności z wykorzystaniem usług dostosowanych do potrzeb (wytycznych, doradztwa, coachingu itp.), których celem jest zapobieganie przedwczesnemu przerywaniu nauki i zachęcanie do kończenia nauki w oczekiwanym czasie. W projekcie będą uczestniczyć instytucje szkolnictwa wyższego, a także szkoły średnie II stopnia ogólnokształcące i zawodowe, zapewniając, aby oferowane usługi były odpowiednie i dopasowane do zidentyfikowanych potrzeb. Projekt będzie również obejmował działania w zakresie nauczania i uczenia się, w tym „mieszana” mobilność studentów. Ostatecznym wynikiem jest dostosowanie modelu, jego wdrożenie przez uczestniczące instytucje szkolnictwa wyższego oraz upowszechnienie wśród organizacji nienależących do partnerstwa, w szczególności wśród innych organizatorów kształcenia i kluczowych decydentów.

INNOWACJE

W ramach partnerstwa strategicznego wspierane będzie opracowywanie nowych podejść pedagogicznych, a w szczególności cyfrowych narzędzi edukacyjnych i internetowych platform współpracy, za pośrednictwem których uczniowie, studenci i nauczyciele będą mogli uczyć się, nauczać i wspólnie tworzyć treść kursów. Uczelnie wyższe, szkoły, organizacje badawcze i przedsiębiorstwa tworzące partnerstwo będą wspólnie opracowywać narzędzia, z których będą korzystać szkoły i instytucje szkolnictwa wyższego w celu nauczania i uczenia się określonych dyscyplin na różnych poziomach. Organizacje badawcze lub przedsiębiorstwa odegrają kluczową rolę w rozwoju narzędzi lub tworzeniu bardziej adekwatnych i konkretnych treści. Ponadto organizowane będą programy intensywne w celu wypróbowania narzędzi opracowanych w ramach partnerstwa wraz ze studentami i nauczycielami. W ramach wspólnych programów szkolenia kadry nauczyciele będą również mogli odbywać szkolenia dotyczące korzystania z takich narzędzi.

UMIĘJĘTNOŚCI JĘZYKOWE

Międzysektorowe partnerstwo strategiczne mające na celu wsparcie rodzin, w których używa się więcej niż jednego języka, poprzez rozwój zasobów językowych dla dzieci w celu ukazania im korzyści płynących z posługiwania się co najmniej dwoma językami, zarówno pod względem wartości wynikającej z tego faktu, jak i z uwagi na konkretne zastosowanie tej umiejętności. Projekt jest kierowany do wszystkich zainteresowanych stron pracujących z rodzinami dwujęzycznymi, aby mogły one upowszechnić zasoby opracowane w ramach projektu wśród takich rodzin. Partnerami są m.in.: uczelnia wyższa, szkoła językowa, przedsiębiorstwo z segmentu małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), organizacja pozarządowa i stowarzyszenie instytucji edukacji dorosłych.

TECHNOLOGIE INFORMACYJNO-KOMUNIKACYJNE

Międzysektorowy projekt ukierunkowany na opracowanie wspólnej wizji wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w celu urzeczywistnienia uczenia się przez całe życie dla wszystkich w oparciu o autentyczne scenariusze i informacje. Wprowadzenie wykorzystania ICT do uczenia się w Europie zyskuje na popularności, jednak w celu uwolnienia jego pełnego potencjału jako siły napędowej zmian w gospodarce i społeczeństwie należy odchodzić od fragmentacji i działań pilotażowych w kierunku sformułowania i przyjęcia systemu. Do partnerów należy szereg różnych instytucji szkolnictwa wyższego, organizacje umiejętności prowadzące działalność w wielu różnych dziedzinach kształcenia.

WSPÓŁPRACA MIĘDZY REGIONAMI

Hiszpańskie, portugalskie, włoskie i czeskie władze lokalne podjęły współpracę w celu zbadania przyczyn przedwczesnego przerywania nauki w swoich regionach oraz opracowania nowych rozwiązań tego problemu. Angażują one szkoły średnie w podlegających im regionach oraz dwie instytucje edukacji nauczycieli. Postrzegając problem przedwczesnego przerywania nauki z szerszej perspektywy, pragną oni zwrócić uwagę na szereg aspektów życia osób młodych. Dlatego też do uczestnictwa w partnerstwie strategicznym zachęca się również lokalne organizacje młodzieżowe i stowarzyszenia rodziców. Same władze lokalne prowadzą szeroką międzysektorową współpracę, w tym z departamentami kształcenia, służbami młodzieżowymi i społecznymi. Celem jest ustanowienie stałej sieci w każdym regionie, łączącej różne podmioty i służby w celu utworzenia skutecznego mechanizmu wsparcia dla osób młodych.

Instytucje partnerskie prowadzą wspólne prace, odbywając regularne spotkania w ramach projektu oraz tworząc społeczność online. Po pierwsze, pragną oni ustalić skalę zjawiska przedwczesnego przerywania nauki na swoim obszarze i zbadać jego przyczyny. Następnie ich celem jest znalezienie i wdrożenie skutecznych sposobów wsparcia osób młodych zagrożonych wykluczeniem. Działania w ramach projektu obejmują przeprowadzanie ankiet wśród uczniów, nauczycieli i rodzin, aby zbadać przyczyny przedwczesnego przerywania nauki w kontekście

lokalnym. Ponadto instytucje partnerskie organizują warsztaty i seminaria, na których porusza się różne tematy, w tym wpływ możliwości w zakresie uczenia się nieformalnego.

W rezultacie opracowują one wspólną metodykę realizowaną w dwóch regionach. Wsparcie tego procesu jest zapewniane poprzez publikowanie przewodnika dla nauczycieli, osób prowadzących szkolenia i władz lokalnych. Wszystkie wyniki i materiały są upowszechniane poprzez zamieszczanie ich na stronach internetowych dotyczących projektu lub publikacje papierowe i przekazywane na organizowanej w każdym z regionów konferencji. W ten sposób metodyka i zasoby opracowane w ramach projektu są wprowadzane do innych szkół i upowszechniane wśród innych władz lokalnych.

RÓWNY DOSTĘP I WŁĄCZENIE SPOŁECZNE

Organizacje młodzieżowe, instytucje, szkoły, organizatorzy kształcenia i szkolenia zawodowego i władze w sektorze młodzieży, pracujące z młodzieżą NEET (niekształcąca się, niepracująca ani nie szkoląca się) i osobami wcześniej kończącymi naukę, podejmują współpracę na rzecz poprawy metodyki służącej skłonieniu większej liczby osób młodych do podjęcia na nowo nauki lub pracy. W ramach swojego partnerstwa strategicznego organizują one transnarodowe spotkania kadry w celu wymiany praktyk i opracowania projektu, a także prowadzą działania w zakresie praktycznego doświadczenia edukacyjnego – *Job Shadowing* i doskonalenia zawodowego osób pracujących z młodzieżą. Jednocześnie opracowuje się zestawienie badań w tej dziedzinie, które jest następnie omawiane na transnarodowym posiedzeniu; wówczas również tworzony jest ostateczny podręcznik i planowane są testy i ocena ulepszonej metodyki. Aby zapewnić trwałość i rozpowszechnienie wyników projektu, w ramach partnerstwa strategicznego przewiduje się konferencje na szczeblu lokalnym, krajowym i europejskim, a także opracowuje się wspólnie strategię uzupełniającą.

OTWARTE ZASOBY EDUKACYJNE (OER)

Strażacy, walcząc z pożarami, ryzykują śmierć lub poważne obrażenia. Praktyczne szkolenie z rozwiązywania sytuacji krytycznych wewnątrz płonących budynków mogłoby zapobiegać śmiertelnym wypadkom. W ramach partnerstwa strategicznego tworzy się pakiet edukacyjny oparty na najnowocześniejszej metodyce i technologii. Ostatecznym wynikiem jest mieszany program e-uczenia się, w ramach którego zapewnia się uzupełniające szkolenie ze strategii i taktyk pożarnictwa, stosowanych na początkowym etapie interwencji. Takie szkolenie ma na celu wykształcenie zdolności wczesnego, skutecznego reagowania kryzysowego. E-uczeniu się towarzyszą ćwiczenia praktyczne. W tym partnerstwie strategicznym uczestniczą straż pożarna i służby ratownicze, organy publiczne odpowiedzialne za bezpieczeństwo publiczne oraz oczywiście organizatorzy kształcenia i szkolenia zawodowego.

CZYNNE UCZESTNICTWO OSÓB MŁODYCH W SPOŁECZEŃSTWIE

Trzy szkoły średnie II stopnia z Finlandii, Niemiec i Holandii znalazły się nawzajem na platformie eTwinning, ponieważ wszystkie są zainteresowane opracowaniem projektu dotyczącego demokracji w szkole. Te trzy szkoły postanowiły złożyć wniosek o sfinansowanie partnerstwa strategicznego. Celem projektu jest rozwój przywództwa w edukacji w sposób angażujący nauczycieli, uczniów, a także rodziców w proces decyzyjny w sprawach szkolnych. Projekt trwa trzy lata. Każdego roku szkoły uczestniczące analizują, w jaki sposób każda z grup jest aktualnie zaangażowana w proces decyzyjny w sprawach szkolnych oraz w jaki sposób można realnie ulepszyć ich uczestnictwo w oparciu o wiedzę uzyskaną od partnerów. Projekt jest wspierany przez kierownictwo szkół, nauczycieli i rodziców, który są też w niego aktywnie zaangażowani. Uczestniczący uczniowie rozwijają swoją niezależność i umiejętność krytycznego myślenia, a także rozumienie takich pojęć, jak wolność, prawa i obowiązki. Uczniowie rozważają również, jak ich działanie może zmienić szkołę, aby bardziej odpowiadała ich potrzebom. W trakcie realizacji działań w ramach projektu uczniowie mają możliwość wyrażenia swojego zdania, wysłuchania opinii innych osób, prowadzenia dyskusji z użyciem stosownych argumentów oraz uzasadnienia swoich decyzji. Działania w ramach projektu są prowadzone za pośrednictwem projektu TwinSpace na stronie eTwinning oraz bezpośrednio podczas dwóch spotkań, w których uczestniczą grupy uczniów z każdej szkoły wraz z nauczycielami. W spotkaniach uczestniczą także kierownictwo szkół i przedstawiciele rodziców. W okresie między spotkaniami partnerzy korzystają również ze strony eTwinning w celu wspólnego opracowywania działań w ramach projektu, prowadzenia dyskusji i dzielenia się zasobami. Uczniowie wspólnie prowadzą bloga, na którym publikują zdjęcia i aktualne informacje na temat działań dotyczących projektu oraz opinie i uwagi dotyczące zagadnień, nad którymi pracują. Blog, plany nauczania i materiały edukacyjne opracowane w ramach projektu, a także niektóre prace uczniów są publikowane za pośrednictwem eTwinning i udostępniane jako zasoby innym użytkownikom pragnącym przeprowadzić podobny projekt.

UMIĘJĘTNOŚCI PRZEKROJOWE I UMIĘJĘTNOŚCI PODSTAWOWE

Aby poprawić poziom umiejętności liczenia i wiedzy z zakresu finansów wśród osób dorosłych należących do grup w niekorzystnej sytuacji (imigrantów, osób o niskich kwalifikacjach, osób w niekorzystnej sytuacji społeczno-ekonomicznej itp.), organizacje edukacji dorosłych we współpracy z lokalnymi i regionalnymi władzami i partnerami społecznymi opracowują aktualną ofertę szkoleniową, korzystając z nowych, odpowiednich metodyk i

zasobów szkoleniowych. Wyniki projektu, takie jak programy nauczania, podręczniki dla osób prowadzących szkolenia i zestawy narzędzi dla dorosłych słuchaczy, są testowane przez organizacje partnerskie i poświadczane przez właściwe zainteresowane strony. Ukierunkowane działanie w zakresie rozpowszechnienia jest konieczne dla skutecznego oddziaływania nie tylko na kompetencje dorosłych słuchaczy, lecz także na poziomie lokalnym i regionalnym, ponieważ projekt może zapewniać grupom w niekorzystnej sytuacji dostosowane do ich potrzeb możliwości uczenia się, a tym samym prowadzić do włączenia takich grup do lokalnej społeczności.

UZNAWANIE I POŚWIADCZANIE EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Organizacje partnerskie w dziedzinie kształcenia dorosłych mogą wносить istotny wkład w proces poświadczania uczenia się pozaformalnego i nieformalnego. Biorąc pod uwagę różne sytuacje w przypadku poszczególnych partnerów oraz wymianę pomysłów i doświadczeń, partnerstwo strategiczne może dokonać analizy stanu obecnego i przedstawić zalecenia dotyczące poświadczania w krajach partnerów.

DOSKONALENIE ZAWODOWE I PROFESJONALIZACJA W ZAKRESIE PRACY Z MŁODZIEŻĄ

Grupa doświadczonych osób pracujących z młodzieżą, zainspirowana priorytetami strategii UE na rzecz młodzieży, ustanawia partnerstwo strategiczne wraz z osobami odpowiedzialnymi za pracę z młodzieżą na szczeblu instytucjonalnym, ośrodkami analitycznymi w sektorze młodzieży, instytucjami kształcenia w obszarze pracy z młodzieżą, a także badaczami w celu opracowania zestawu dokumentów referencyjnych wspierających osoby pracujące z młodzieżą w ich działaniach z zakresu zdrowia psychicznego osób młodych. W ramach projektu wszyscy partnerzy wspólnie pracują nad określeniem i analizą kluczowych pojęć stanowiących podstawę ich badań. Partnerzy organizują seminaria z ekspertami, spotkania i wizyty studyjne w celu dokumentacji swojej pracy, a także gromadzą osoby młode i osoby pracujące z młodzieżą posiadające doświadczenie w obszarze zdrowia psychicznego w celu wymiany najlepszych praktyk i pomysłów. Ostatecznym celem tych działań jest publikacja książki po ukończeniu projektu i jej rozpowszechnienie wśród osób zajmujących się praktycznie tą dziedziną.

ZAŁĄCZNIK II – ROZPOWSZECHNIANIE I WYKORZYSTYWANIE WYNIKÓW

PRAKTYCZNY PORADNIK DLA BENEFICJENTÓW

WPROWADZENIE

Działania służące rozpowszechnianiu i wykorzystywaniu wyników są sposobem zaprezentowania pracy, jaką wykonano w ramach projektu Erasmus+. Dzielenie się wynikami, wnioskami oraz rezultatami i ustaleniami poza organizacjami uczestniczącymi umożliwi szerszej społeczności korzystanie z prac, które otrzymały finansowanie UE, jak również promowanie starań organizacji na rzecz realizacji celów programu Erasmus+, w ramach którego szczególną uwagę poświęca się związkowi między programem a strategiami politycznymi. Dlatego każdy z projektów wspieranych przez program jest krokiem w kierunku osiągnięcia określonych w nim ogólnych celów zmierzających do poprawy i modernizacji systemów kształcenia, szkolenia i na rzecz młodzieży.

Działania rozpowszechniające będą różne w przypadku poszczególnych projektów i należy rozważyć, jakie rodzaje działań rozpowszechniających są odpowiednie w odniesieniu do każdej organizacji uczestniczącej. Partnerzy w mniejszych projektach powinni podjąć się rozpowszechniania i wykorzystywania wyników odpowiednio do poziomu ich działania. Działania rozpowszechniające wyniki projektu w dziedzinie mobilności będą łączyły się z innymi wymogami niż w przypadku projektu partnerstwa. Zakres działań pod względem rozpowszechniania i wykorzystywania wyników będzie wzrastał wraz z wielkością i znaczeniem strategicznym projektu. Przy składaniu wniosku wnioskodawcy zostaną poproszeni o wyjaśnienie swoich zamiarów i planów dotyczących działań w zakresie rozpowszechniania i wykorzystywania wyników, a jeżeli projekt zostanie wybrany, będzie się od nich wymagać realizacji tych działań.

W **sekcji 1** zdefiniowano kilka kluczowych pojęć i wyjaśniono, co można osiągnąć dzięki rozpowszechnianiu i wykorzystywaniu wyników oraz w jaki sposób wspomniane działania przyczynią się do osiągnięcia ogólnych celów projektu.

W **sekcji 2** przedstawiono wymogi dla beneficjentów programu Erasmus+ w zakresie rozpowszechniania i wykorzystywania wyników.

1. ROZPOWSZECHNIANIE I WYKORZYSTYWANIE WYNIKÓW PROJEKTÓW: CO, DLACZEGO, KTO, KIEDY, GDZIE I JAK.

CO OZNACZA ROZPOWSZECHNIANIE I WYKORZYSTYWANIE WYNIKÓW?

Rozpowszechnianie oznacza rozprzestrzenianie na szeroką skalę. W przypadku programu Erasmus+ obejmuje ono rozpowszechnianie w jak największym stopniu informacji na temat sukcesów i wyników projektu. Informowanie innych osób i podmiotów o projekcie będzie miało w przyszłości wpływ na inne organizacje i przyczyni się do zwiększenia prestiżu organizacji realizującej projekt. Skuteczne rozpowszechnianie wyników wymaga opracowania na początku projektu odpowiedniego procesu. Powinien on odnosić się do przyczyny, zakresu, sposobu, czasu, odbiorcy i miejsca rozpowszechniania wyników zarówno podczas okresu finansowania, jak i po jego zakończeniu.

Wykorzystywanie oznacza stosowanie i korzystanie z czegoś. W przypadku programu Erasmus+ oznacza to maksymalizowanie potencjału finansowanych działań, tak aby z wyników korzystano poza okresem realizacji projektu. Należy zauważyć, że projekt jest realizowany w ramach międzynarodowego programu na rzecz uczenia się przez całe życie i wspierania europejskich strategii politycznych w dziedzinie kształcenia, szkolenia, młodzieży i sportu. Wyniki należy przygotować w sposób umożliwiający dostosowanie ich do potrzeb innych, przeniesienie na nowe obszary, zapewnienie trwałości po zakończeniu okresu finansowania lub stosowanie w celu wywierania wpływu na przyszłą politykę i praktykę.

CO NALEŻY ROZUMIEĆ PRZEZ „WYNIKI DZIAŁANIA”?

Wyniki są rezultatami europejskiej działalności lub finansowanych projektów. Rodzaj wyniku będzie różnił się w zależności od rodzaju projektu. Wynikami mogą być dostępne produkty, takie jak programy nauczania, badania, sprawozdania, materiały, wydarzenia lub strony internetowe; wyniki mogą także oznaczać wiedzę i doświadczenie zdobyte przez uczestników, partnerów lub inne zainteresowane strony uczestniczące w projekcie.

CO OZNACZAJĄ WPŁYW I TRWAŁOŚĆ?

Wpływ oznacza oddziaływanie realizowanego działania lub jego wyników na ludzi, praktyki, organizacje i systemy. Plany rozpowszechniania i wykorzystywania wyników mogą pomóc zmaksymalizować skutek opracowywanych działań, tak że będą one jeszcze przez lata wywierały wpływ na bezpośrednich uczestników i partnerów. Należy także uwzględnić korzyści dla innych zainteresowanych stron, tak aby projekty wywierały wyraźniejsze skutki, a zainteresowane strony korzystały z nich w jak największym zakresie.

Trwałość jest zdolnością kontynuowania projektu i wykorzystywania jego wyników po zakończeniu okresu finansowania. Wyniki projektu można wówczas stosować i wykorzystywać w dłuższej perspektywie, być może poprzez komercjalizację, akredytację lub włączanie do codziennych działań. Nie wszystkie części projektu lub wyniki mogą być trwałe, zatem ważne jest, aby postrzegać rozpowszechnianie i wykorzystywanie wyników jako proces postępujący, który wykracza poza czas trwania projektu i będzie trwał w przyszłości.

JAKIE SĄ ZAŁOŻENIA I CELE ROZPOWSZECHNIANIA I WYKORZYSTYWANIA WYNIKÓW?

Pierwszym celem rozpowszechniania i wykorzystywania wyników projektu jest ich rozprzestrzenienie i utrwalenie. Drugim celem jest przyczynianie się do wdrażania i kształtowania krajowych i europejskich strategii politycznych i systemów. Beneficjenci powinni wypracować własny sposób osiągnięcia tego celu. Opracowywanie pomysłów na rozpowszechnianie i wykorzystywanie wyników ma znaczenie w przypadku każdego projektu finansowanego w ramach programu Erasmus+. Działania w tym zakresie powinny być jednak proporcjonalne i dostosowane pod względem doboru i intensywności do konkretnych potrzeb i rodzaju opracowywanego projektu. Należy uwzględnić, czy projekt jest ukierunkowany na proces, czy też ma na celu stworzenie trwałych rezultatów; czy jest niezależny, czy też stanowi część większej inicjatywy; czy jest przygotowywany przez organizacje uczestniczące działające na dużą, czy na małą skalę itp. Organizacje uczestniczące powinny omówić założenia i cele działań lub planu i wybrać najlepsze działania i podejścia, a także rozdzielić zadania pomiędzy partnerów, uwzględniając szczególne cechy projektu.

W przypadku zorganizowanych projektów współpracy, takich jak partnerstwa strategiczne, sojusze na rzecz wiedzy, sojusze na rzecz umiejętności sektorowych, projekty w zakresie sportu, współpracy strategicznej i budowania potencjału, dobrej jakości plan rozpowszechniania i wykorzystywania wyników powinien zawierać wymierne i realistyczne cele, być zgodny z harmonogramem i zapewniać planowanie zasobów dla działań, które mają zostać podjęte. Uczestnictwo grup docelowych w działaniach pomoże także zmaksymalizować wykorzystanie wyników projektu. Ważne jest przygotowanie odpowiedniej strategii, ponieważ jest ona głównym sposobem umożliwiającym komunikację z docelowymi odbiorcami. W projektach w dziedzinie mobilności nie przewidziano

takiego wymogu. Organizatorów projektu zachęca się jednak do informowania o efektach uczenia się uzyskanych przez uczestników takich działań. Powinni oni także zachęcać uczestników do dzielenia się informacjami na temat korzyści z uczestnictwa w działaniu dotyczącym mobilności.

Komunikacja jest szerszym pojęciem. Obejmuje działania informacyjne i promocyjne mające na celu zwiększanie świadomości i silniejsze wyeksponowanie działań realizowanych w ramach projektu; wykracza zatem poza rozpowszechnianie i wykorzystywanie wyników projektu. Bardzo często trudno jest jednak wyraźnie rozgraniczyć te obszary. Z tego powodu skuteczniejszym rozwiązaniem może być zaplanowanie ogólnych ram strategicznych obejmujących obie dziedziny, tak aby jak najlepiej wykorzystać dostępne zasoby. Rozpowszechnianie i wykorzystywanie wyników powinno stanowić kluczową część wszelkich działań informacyjnych odbywających się w trakcie realizacji projektu.

DLACZEGO DZIELENIE SIĘ WYNIKAMI PROJEKTÓW JEST WAŻNE? JAKIE SĄ SZERSZE KORZYŚCI?

Poświęcenie czasu na przygotowanie kompleksowego planu rozpowszechniania i wykorzystywania wyników będzie korzystne zarówno dla beneficjenta, jak i dla jego partnerów. Oprócz zwiększenia prestiżu organizacji działania w zakresie rozpowszechniania i wykorzystywania wyników mogą często stwarzać nowe możliwości rozszerzenia projektu i jego wyników lub rozwijania nowych partnerstw na przyszłość. Skuteczne rozpowszechnianie i wykorzystywanie wyników może także prowadzić do zewnętrznego uznawania przeprowadzonych prac, zapewniając im większe uznanie. Dzielenie się wynikami pozwoli innym na korzystanie z działań i doświadczeń programu Erasmus+. Wyniki projektu mogą służyć jako przykłady i inspirować innych, pokazując, co można osiągnąć w ramach programu.

Rozpowszechnianie i wykorzystywanie wyników projektów może dostarczyć podstaw merytorycznych dla przyszłej polityki i praktyki. Działania w zakresie rozpowszechniania i wykorzystywania wyników realizowane przez beneficjentów będą wspierały szerszy cel, jakim jest ulepszenie systemów Unii Europejskiej. Wpływ programu Erasmus+ jest mierzony nie tylko jakością wyników projektu, ale także zakresem, w jakim te wyniki są znane i stosowane poza partnerstwem realizującym projekt. Dotarcie do jak największej liczby potencjalnych użytkowników poprzez skuteczne rozpowszechnianie wyników pozwoli uzyskać zwrot z inwestycji.

Rozpowszechnianie i wykorzystywanie wyników projektu zwiększa także świadomość możliwości oferowanych przez program i podkreśla europejską wartość dodaną działań wspieranych w ramach programu Erasmus+. Może się to przyczynić do pozytywnego postrzegania przez społeczeństwo i zachęcać do szerszego uczestnictwa w tym nowym programie UE. Rozważenie założeń i celów planu rozpowszechniania i wykorzystywania wyników ma podstawowe znaczenie. Powinny one łączyć się z celami projektu, aby zapewnić stosowanie metod i podejść odpowiednich dla projektu Erasmus+ i jego wyników, jak również dla określonych docelowych odbiorców. Cele rozpowszechniania i wykorzystywania wyników mogą obejmować:

- upowszechnianie wiedzy;
- rozszerzanie wpływu;
- angażowanie zainteresowanych stron i grup docelowych;
- dzielenie się rozwiązaniami i know-how,
- wywieranie wpływu na politykę i praktykę,
- rozwijanie nowych partnerstw.

CO MOŻNA ROZPOWSZECHNIAĆ I WYKORZYSTYWAĆ?

Następnym krokiem jest określenie, **co** można rozpowszechniać i wykorzystywać. Wyniki projektu mogą mieć różny charakter i obejmować zarówno konkretne (materialne) wyniki, jak też umiejętności i osobiste doświadczenia zdobyte przez organizatorów projektu i przez uczestników działań (wyniki niematerialne).

Wyniki materialne mogą obejmować na przykład:

- podejście lub model pozwalające rozwiązać problem;
- praktyczne narzędzie lub produkt, np. podręczniki, programy nauczania, cyfrowe narzędzia edukacyjne;
- sprawozdania z badań lub studia badawcze;
- przewodniki na temat dobrych praktyk lub studia przypadku;
- sprawozdania z oceny;
- biuletyny lub broszury informacyjne.

W celu rozpowszechniania na szerszą skalę doświadczeń, strategii, procesów itp. zaleca się ich dokumentowanie.

Wyniki niematerialne mogą obejmować na przykład:

- wiedzę i doświadczenie zdobyte przez uczestników, osoby uczące się lub kadre;
- większe umiejętności lub osiągnięcia;
- większą świadomość kulturową;
- lepsze umiejętności językowe.

Wyniki niematerialne są często trudniejsze do zmierzenia. W rejestrowaniu tego rodzaju wyników może być pomocne korzystanie z wywiadów, kwestionariuszy, testów, obserwacji lub mechanizmów samooceny.

KIM SĄ ODBIORCY DOCELOWI?

Zasadnicze znaczenie ma zidentyfikowanie grup docelowych zarówno na różnych poziomach geograficznych (lokalnym, regionalnym, krajowym, europejskim), jak również we własnej dziedzinie beneficjenta (współpracownicy, partnerzy, władze lokalne, inne organizacje prowadzące ten sam rodzaj działalności, sieci itp.). Działania i komunikaty muszą być odpowiednio dostosowane do odbiorców i grup docelowych, na przykład:

- użytkowników końcowych działań realizowanych przez beneficjenta i osiągniętych przez niego rezultatów;
- zainteresowanych stron, ekspertów lub specjalistów w danej dziedzinie i innych zainteresowanych stron;
- decydentów na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim;
- prasy i mediów;
- ogółu społeczeństwa.

Plany beneficjenta powinny być na tyle elastyczne, aby pozwolić grupom docelowym i innym zainteresowanym stronom na zaangażowanie się na różnych etapach projektu. Pozwoli to zapewnić zgodność projektu z ich potrzebami. Ich uczestnictwo podkreśli również potencjalną wartość projektu beneficjenta, a także pomoże informować o nim inne zainteresowane strony w całej Europie.

W JAKI SPOSÓB NALEŻY ROZPOWSZECHNIAĆ I WYKORZYSTYWAĆ WYNIKI?

W celu dotarcia do jak największej liczby osób zaleca się przetłumaczenie jak największej liczby materiałów informacyjnych i rezultatów projektu na jak najwięcej języków. Zaleca się tłumaczenie na wszystkie języki danego partnerstwa i na język angielski; koszty takiego tłumaczenia można w stosownych przypadkach umieścić we wniosku o dofinansowanie.

Istnieje wiele różnych sposobów rozpowszechniania i wykorzystywania wyników. Doceniane będą kreatywność i wysuwanie nowych pomysłów, dzięki którym projekt Erasmus+ i jego wyniki będą się naprawdę wyróżniały. Beneficjenci mogą wykorzystywać:

- unijną platformę rozpowszechniania (zob. poniżej);
- strony internetowe projektu lub organizacji;
- spotkania z kluczowymi zainteresowanymi stronami i wizyty u nich;
- **specjalnie zorganizowane wydarzenia umożliwiające dyskusję**, takie jak sesje informacyjne, warsztaty, seminaria, szkolenia, wystawy, pokazy lub wzajemne oceny;
- **ukierunkowane materiały w formie pisemnej**, takie jak sprawozdania, artykuły w prasie specjalistycznej, biuletyny, komunikaty prasowe, ulotki lub broszury;
- media i produkty audiowizualne, jak radio, telewizja, YouTube, Flickr, wideoklipy, podcasty lub aplikacje;
- **media społecznościowe**;
- imprezy publiczne;
- oznakowanie i logo projektu;
- istniejące kontakty i sieci.

Jeżeli chodzi o wykorzystywanie, należy rozważyć, w jaki sposób wyniki mogą wywrzeć wpływ na projekt, użytkowników końcowych, partnerów lub decydentów. Mechanizmy wykorzystywania wyników obejmują:

- pozytywne skutki dla renomy organizacji uczestniczących;
- większą świadomość tematyki, celu lub zakresu działalności;
- większe wsparcie finansowe ze strony innych zwolenników lub darczyńców;
- większy wpływ na politykę i praktykę.

KIEDY NALEŻY REALIZOWAĆ DZIAŁANIA W ZAKRESIE ROZPOWSZECHNIANIA I WYKORZYSTYWANIA WYNIKÓW?

Rozpowszechnianie i wykorzystywanie wyników jest integralną częścią projektu Erasmus+ przez cały okres jego realizacji: od początkowego pomysłu beneficjenta, w trakcie projektu, a nawet po zakończeniu finansowania z funduszy europejskich.

Niezbędne będzie stworzenie harmonogramu działań wraz z uczestniczącymi partnerami oraz przydzielenie odpowiedniego budżetu i zasobów. W planie konieczne będzie także:

- uzgodnienie z partnerami realistycznych celów i terminów, aby monitorować postępy;
- dostosowanie działań w zakresie rozpowszechniania i wykorzystywania wyników do kluczowych etapów projektu;
- zapewnienie odpowiedniej elastyczności pozwalającej na reagowanie na potrzeby grupy docelowej oraz dalsze zmiany w polityce i praktyce.

Przykłady działań na różnych etapach cyklu projektowego obejmują:

PRZED rozpoczęciem projektu

- przygotowanie planu rozpowszechniania i wykorzystywania wyników;
- zdefiniowanie oczekiwanego wpływu i rezultatów;
- rozważenie sposobu rozpowszechniania i wykorzystywania wyników oraz określenie ich odbiorcy;

PODCZAS projektu

- uaktualnianie platformy rozpowszechniania o nowe informacje dotyczące projektu i wyników;
- kontaktowanie się z odpowiednimi mediami, np. na poziomie lokalnym lub regionalnym;
- prowadzenie regularnych działań, takich jak sesje informacyjne, szkolenia, pokazy, wzajemne oceny;
- ocenę wpływu na grupy docelowe;
- zaangażowanie innych zainteresowanych stron w celu przeniesienia wyników na użytkowników końcowych, nowe obszary, strategie polityczne;

PO zakończeniu projektu

- dalsze rozpowszechnianie (zgodnie z opisem powyżej);
- rozwijanie pomysłów na rzecz dalszej współpracy;
- ocenę osiągnięć i wpływu;
- kontakty z odpowiednimi mediami;
- w stosownych przypadkach kontakty z decydentami.

JAK OCENIĆ POWODZENIE?

Zasadniczą częścią tego procesu jest ocena skutków. Pozwala ona ocenić osiągnięcia i sformułować zalecenia dotyczące przyszłych ulepszeń. Aby zmierzyć postępy w zakresie realizacji celów, można skorzystać ze wskaźników. Wskaźniki ilościowe dotyczą danych liczbowych i procentowych, natomiast jakościowe – jakości uczestnictwa i doświadczeń. Do pomiaru wpływu można wykorzystywać również kwestionariusze, wywiady, obserwacje i oceny. Określenie wskaźników odnoszących się do różnych działań w ramach projektu powinno zostać przewidziane na początku projektu i stanowić część ogólnego planu rozpowszechniania.

Niektóre z przykładów obejmują:

- fakty i dane liczbowe związane ze stroną internetową organizatorów projektu (aktualizacje, wejścia, konsultacja, odsyłacze);
- liczbę spotkań z kluczowymi zainteresowanymi stronami;
- liczbę uczestników zaangażowanych w dyskusje i sesje informacyjne (warsztaty, seminaria, wzajemną ocenę);
- działania następcze;
- produkcję i obrót produktami;
- relacje w mediach (artykuły w specjalistycznych biuletynach prasowych, komunikaty prasowe, wywiady itp.);
- promocję w mediach społecznościowych;
- uczestnictwo w imprezach publicznych;
- powiązania z istniejącymi sieciami i partnerami transnarodowymi; przekazywanie informacji i know-how;
- wpływ na środki polityki regionalnej, krajowej, UE;
- informacje zwrotne od użytkowników końcowych, innych zainteresowanych stron, partnerów, decydentów.

2. WYMOGI W ZAKRESIE ROZPOWSZECHNIANIA I WYKORZYSTYWANIA WYNIKÓW

OGÓLNE WYMOGI JAKOŚCIOWE

W zależności od akcji od wnioskodawców o dofinansowanie w ramach programu Erasmus+ wymaga się uwzględnienia działań w zakresie rozpowszechniania i wykorzystywania wyników na etapie składania wniosku, podczas działania i po jego zakończeniu. W niniejszej sekcji przedstawiono przegląd podstawowych wymogów określonych w oficjalnej dokumentacji programu Erasmus+.

Rozpowszechnianie i wykorzystywanie wyników jest jednym z kryteriów przyznania dofinansowania, na podstawie których będzie oceniany wniosek. W zależności od rodzaju projektu kryterium to będzie miało różną wagę przy ocenie wniosku.

- W przypadku projektów w dziedzinie mobilności w formularzu wniosku wymagane będzie wyszczególnienie działań w zakresie rozpowszechniania wyników i wskazanie potencjalnych grup docelowych.
- W przypadku projektów współpracy wymagany będzie szczegółowy i kompleksowy plan opisujący cele, narzędzia i wyniki, który zostanie poddany dalszej ocenie. Chociaż na ogół za koordynację rozpowszechniania i wykorzystywania wyników dla całego projektu będzie odpowiadał jeden partner, odpowiedzialność za wdrażanie powinna spoczywać na wszystkich partnerach. Każdy partner będzie zaangażowany we wspomniane działania w miarę potrzeb i ról w projekcie.

W przypadku wszystkich rodzajów projektów na końcowym etapie będzie wymagane złożenie sprawozdania z działań zrealizowanych w celu dzielenia się wynikami w organizacji uczestniczącej i poza nią.

PROMOCJA PROGRAMU ERASMUS+

LOGO PROGRAMU

We wszelkich publikacjach, plakatach, gadżetach itp. wyprodukowanych dzięki wsparciu programu Erasmus+ beneficjenci mają obowiązek stosowania oficjalnego logo i oznakowania graficznego związanego z programem Erasmus+. W przypadku niespełnienia tego wymogu ostateczna kwota dofinansowania może zostać obniżona.

Wszystkie niezbędne informacje można znaleźć na następującej stronie internetowej:

http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/publ/graphics/identity_en.htm

INFORMACJA PISEMNA

Beneficjenci mają obowiązek publicznego informowania, że otrzymali wsparcie z Unii Europejskiej. Preferowaną opcją poinformowania o wsparciu UE jest należyte umieszczenie napisu „Współfinansowane przez Unię Europejską” obok emblematu UE na materiałach informacyjnych, na których emblemat ten się pojawia. Umieszczenie tekstu w stosunku do emblematu UE nie jest określone w szczególności, ale tekst nie powinien w żaden sposób kolidować z emblematem.

Dalsze wymogi i przykłady znajdują się pod adresem:

http://ec.europa.eu/dgs/communication/services/visual_identity/pdf/use-emblem_en.pdf

KORZYSTANIE Z PLATFORMY ROZPOWSZECHNIANIA PROGRAMU ERASMUS+

Na nowej platformie utworzonej do celów programu Erasmus+ będzie można znaleźć kompleksowy przegląd projektów finansowanych w ramach programu oraz najlepsze praktyki. Platforma ma być bazą danych projektów, a także miejscem, w którym będą przedstawiane najlepsze praktyki. Za pomocą platformy będą także udostępniane produkty, wyniki i rezultaty pracy intelektualnej, które są efektem finansowanych projektów.

Najlepsze praktyki będą wybierane co roku przez poszczególne agencje narodowe, a na poziomie europejskim przez agencję wykonawczą.

Nowa platforma pełni różne funkcje, stanowiąc:

- narzędzie informacyjne dla społeczeństwa, zawierające istotną i interesującą treść;
- bazę danych projektów (streszczenia projektów, prace w toku, linki);
- bazę danych materialnych rezultatów projektów zapewniającą użytkownikom końcowym i specjalistom dostęp do najważniejszych wyników;

- miejsce przedstawiania wśród beneficjentów programu Erasmus+ najlepszych praktyk, które będą wybierane co roku na poziomie krajowym i europejskim.

STRESZCZENIE PROJEKTU

W przypadku wszystkich rodzajów projektów na etapie składania wniosku od beneficjentów będzie wymagane przedstawienie streszczenia opisującego ich projekt w języku angielskim.

Streszczenie projektu ma szczególne znaczenie, ponieważ dostarcza opis ogółowi społeczeństwa. Powinno zatem być napisane prostym językiem i zrozumiałym stylem, umożliwiającym szybkie zrozumienie faktycznej treści projektu, nawet przez osoby nieuczestniczące w nim.

Streszczenie powinno zawierać następujące elementy: kontekst (tło) projektu; cele projektu; liczbę i profil uczestników; opis działań; metodykę zastosowaną w celu realizacji projektu; krótki opis przewidywanych wyników i wpływu oraz na koniec potencjalne korzyści w dłuższej perspektywie. Długość nie powinna przekraczać jednej strony formatu A4.

W odniesieniu do wszystkich rodzajów projektów wymagane będzie także streszczenie w języku angielskim, zawierające opis (po fakcie) sposobu realizacji projektu.

Po podpisaniu umowy finansowej lub powiadomieniu beneficjenta o decyzji o udzieleniu dofinansowania streszczenie projektu zostanie automatycznie opublikowane na platformie rozpowszechniania.

KORZYSTANIE Z PLATFORMY ROZPOWSZECHNIANIA W CELU WYMIANY INFORMACJI

W przypadku projektów mobilności w trakcie realizacji projektu beneficjentów zachęca się w razie potrzeby do aktualizowania projektu. W tym celu platforma zostanie wyposażona w rozwiązania umożliwiające ograniczone edytowanie.

Aktualizacja streszczenia projektu w trakcie jego realizacji będzie wymogiem formalnym w przypadku projektów w zakresie współpracy. W tym celu platforma zostanie wyposażona w rozwiązania umożliwiające ograniczone edytowanie. Ponadto dostępność końcowego streszczenia, jak również wymóg umieszczenia na platformie wyników finansowanego projektu, będą warunkiem płatności salda końcowego.

ZAŁĄCZNIK III – GLOSARIUSZ NAJWAŻNIEJSZYCH TERMINÓW

Akcja	Element lub część składowa programu Erasmus+. Przykładowe akcje to: partnerstwa strategiczne w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży, wspólne studia magisterskie, sojusze na rzecz umiejętności sektorowych itp.
Akredytacja	Proces gwarantujący, że instytucja, która chce otrzymać finansowanie w ramach akcji programu Erasmus+, spełnia określone standardy jakościowe lub warunki wstępne określone przez Komisję Europejską dla danej akcji. Zależnie od rodzaju akcji lub kraju, w którym dana instytucja ma swoją siedzibę, akredytacja jest przeprowadzana przez agencję wykonawczą, agencję narodową lub centrum współpracy SALTO. Proces akredytacji dotyczy instytucji, które chcą uczestniczyć w projektach dotyczących sektora szkolnictwa wyższego (w tym projektach mobilności) lub w działaniach dotyczących mobilności z zakresu VET i młodzieży.
Aktywność młodzieży	Aktywność pozaszkolna (taka jak wymiana młodzieży, wolontariat lub szkolenia dla młodzieży) realizowana przez osobę młodą, indywidualnie albo w grupie, w szczególności poprzez udział w działaniach organizacji młodzieżowych, charakteryzująca się podejściem opartym na uczeniu się pozaformalnym.
Beneficjent	Jeżeli projekt zostaje wybrany, wnioskodawca staje się beneficjentem dofinansowania w ramach programu Erasmus+. Beneficjent podpisuje umowę finansową z agencją narodową lub agencją wykonawczą, która wybrała projekt, albo jest powiadamiany przez tę agencję o decyzji. Jeżeli wniosek został złożony w imieniu konsorcjum, partnerzy konsorcjum mogą stać się współbeneficjentami dofinansowania.
Dorosły słuchacz	Każda osoba, która po ukończeniu kształcenia lub szkolenia albo rezygnacji z kontynuowania takiego kształcenia lub szkolenia wraca do niektórych form kształcenia ustawicznego (uczenie się formalne, pozaformalne i nieformalne).
Dyplom studiów wspólnych	Jeden dyplom ukończenia studiów przyznawany studentowi po zakończeniu wspólnego programu. Dyplom studiów wspólnych musi być podpisany przez właściwe władze dwóch lub kilku instytucji uczestniczących i jest oficjalnie uznawany w państwach, w których te instytucje uczestniczące mają swoją siedzibę.
Działanie	Zbiór zadań realizowanych w ramach projektu. Działania mogą być różnego rodzaju (działania dotyczące mobilności, współpracy itp.). W programie Jean Monnet działanie jest równoważne z akcją (zob. definicja powyżej).
ECHE (Karta Erasmusa dla szkolnictwa wyższego)	Akredytacja udzielana przez Komisję Europejską, umożliwiająca instytucjom szkolnictwa wyższego z krajów objętych programem ubieganie się o udział oraz uczestnictwo w działaniach z zakresu uczenia się i współpracy w ramach programu Erasmus+. Karta określa podstawowe zasady, jakie instytucja powinna spełniać przy organizowaniu i realizacji wysokiej jakości mobilności i współpracy, oraz wyszczególnia warunki, jakie dana instytucja zgadza się spełnić w celu zapewniania wysokiej jakości usług i procedur, a także dostarczania rzetelnych i przejrzystych informacji.
ECTS (europejski system transferu i akumulacji punktów w szkolnictwie wyższym)	System, który pomaga w opracowywaniu, opisywaniu i realizowaniu programów studiów oraz przyznawaniu kwalifikacji w ramach systemu szkolnictwa wyższego. Dzięki stosowaniu ECTS, w powiązaniu z ramami kwalifikacji opartymi na efektach uczenia się, programy studiów i kwalifikacje są bardziej przejrzyste, a uznawanie kwalifikacji jest łatwiejsze.
ECVET (europejski system transferu osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym)	System, którego celem jest ułatwianie poświadczania, uznawania i akumulacji umiejętności i wiedzy związanych z pracą, uzyskanych podczas pobytu w innym kraju lub w różnych sytuacjach. ECVET służy zwiększeniu zgodności pomiędzy różnymi systemami kształcenia i szkolenia zawodowego w całej Europie i oferowanymi przez nie kwalifikacjami. Powinien on doprowadzić do powstania ram technicznych służących opisywaniu kwalifikacji w kategoriach jednostek efektów uczenia się. Obejmuje procedury oceny, transferu, akumulacji i uznawania kwalifikacji.

Efekty uczenia się	Określenie, co uczący się wie, rozumie i jest w stanie zrobić po zakończeniu procesu uczenia się, ujęte w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji.
EQAVET (europejskie ramy odniesienia na rzecz zapewniania jakości w kształceniu i szkoleniu zawodowym)	Narzędzie odniesienia dla decydentów politycznych oparte na czteroetapowym cyklu jakości, który obejmuje ustalanie celów i planowanie, realizację, ocenę i przegląd. Zapewnia poszanowanie autonomii rządów krajowych i stanowi dobrowolny system do stosowania przez organy publiczne oraz inne podmioty zaangażowane w zapewnianie jakości.
EQF (europejskie ramy kwalifikacji)	Przyjęte w Unii Europejskiej narzędzie odniesienia umożliwiające porównanie różnych systemów kształcenia i szkolenia oraz ich poziomów. Jego celem jest zwiększenie przejrzystości, porównywalności i możliwości przenoszenia kwalifikacji w całej Europie, promowanie mobilności pracowników i osób uczących się oraz ułatwianie uczenia się przez całe życie, jak określono w zaleceniu Parlamentu Europejskiego i Rady 208/C 111/01.
ESCO (europejska klasyfikacja umiejętności, kompetencji, kwalifikacji i zawodów)	Określa i klasyfikuje umiejętności, kompetencje, kwalifikacje i zawody, które są istotne dla unijnego rynku pracy oraz kształcenia i szkoleń. Jest dostępna w 22 językach europejskich. Klasyfikacja ta zawiera opis profili zawodów, pokazując relacje między zawodami, umiejętnościami, kompetencjami i kwalifikacjami. Klasyfikacja ESCO została opracowana w otwartym formacie informatycznym i jest dostępna dla każdego do nieodpłatnego użytkowania.
Europass	Europass to portfolio pięciu różnych dokumentów, obejmujących opis wszystkich osiągnięć edukacyjnych, oficjalnych kwalifikacji, doświadczenia zawodowego, umiejętności i kompetencji uzyskanych przez jego posiadacza. Dokumenty te obejmują: Europass-CV, Europass-Suplement do Dyplomu, Europass-Suplement do Świadectwa, Europass-Mobilność i Europass-Paszport Językowy. Europass obejmuje również europejski paszport umiejętności – elektroniczny folder w formacie przyjaznym dla użytkownika, który pomaga jego posiadaczowi zbudować osobisty, modułowy wykaz jego umiejętności i kwalifikacji. Celem Europass jest ułatwienie mobilności i poprawa perspektyw zatrudnienia i uczenia się przez całe życie w Europie.
Europejska młodzieżowa organizacja pozarządowa	Organizacja pozarządowa, która: 1) działa za pośrednictwem formalnie uznanej struktury, złożonej z a) europejskiej jednostki/sekretariatu (wnioskodawcy), która w dniu złożenia wniosku posiada osobowość prawną od co najmniej jednego roku w kraju objętym programem oraz b) organizacji/oddziałów krajowych w przynajmniej dwunastu krajach objętych programem, posiadających statutowe powiązanie z europejską jednostką/sekretariatem; 2) jest aktywna w obszarze młodzieży oraz prowadzi działania wspierające realizację obszarów działania strategii UE na rzecz młodzieży; 3) angażuje młodych ludzi w zarządzanie i kierowanie organizacją.
Europejski plan rozwoju	Europejski plan rozwoju dla szkół i organizacji kształcenia dorosłych – dokument opisujący potrzeby instytucji/organizacji w zakresie rozwoju jakości i umiędzynarodowienia oraz sposób, w jaki planowane działania europejskie zaspokoją te potrzeby. Europejski plan rozwoju jest częścią formularza zgłoszeniowego dla szkół i organizacji kształcenia dorosłych ubiegających się o mobilność pracowników edukacyjnych w ramach kluczowej akcji 1.
Grupy młodych osób pracujących z młodzieżą, lecz niekoniecznie w ramach organizacji młodzieżowych (także nieformalne grupy młodych ludzi)	Grupa młodych ludzi, która nie posiada osobowości prawnej na podstawie właściwego prawa krajowego, pod warunkiem że ich przedstawiciele są uprawnieni do podejmowania w ich imieniu zobowiązań prawnych. Takie grupy młodych ludzi mogą być wnioskodawcami i partnerami w niektórych akcjach programu Erasmus+. Dla uproszczenia w niniejszym przewodniku są traktowane na równi z osobami prawnymi (organizacjami, instytucjami itp.) i mieszczą się w pojęciu organizacji uczestniczących w programie Erasmus+ na potrzeby akcji, w których mają prawo uczestniczyć.
Instytucja szkolnictwa wyższego	Dowolnego rodzaju instytucja szkolnictwa wyższego, która zgodnie z krajowym prawem lub praktyką oferuje uznawane dyplomy lub inne uznawane kwalifikacje szkolnictwa wyższego, niezależnie od nazwy danej instytucji, lub każda instytucja, która zgodnie z krajowym prawem lub praktyką oferuje kształcenie lub szkolenie zawodowe na poziomie szkolnictwa wyższego.

Job Shadowing (praktyczne doświadczenie edukacyjne)	Krótki pobyt w organizacji partnerskiej w innym kraju w celu przejścia szkolenia polegającego na towarzyszeniu pracownikom w ich codziennej pracy w organizacji przyjmującej, a także w celu wymiany dobrych praktyk, nabycia umiejętności i wiedzy lub stworzenia trwałych partnerstw poprzez aktywną obserwację.
Kadra	Osoby, które zawodowo albo na zasadzie wolontariatu zajmują się kształceniem, szkoleniem lub uczeniem się pozaformalnym młodzieży; pojęcie to może obejmować profesorów, nauczycieli, osoby prowadzące szkolenia, kadre kierowniczą szkół, osoby pracujące z młodzieżą oraz pracowników niebędących nauczycielami.
Kariera dwutorowa	Połączenie uprawiania sportu wyczynowego z kształceniem ogólnym lub pracą.
Kompetencje kluczowe	Podstawowy zbiór wiedzy, umiejętności i postaw, których każda osoba potrzebuje do spełnienia i rozwoju osobistego, aktywności obywatelskiej, włączenia społecznego i zatrudnienia, jak opisano w zaleceniu Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2006/962/WE.
Konsorcjum	Co najmniej dwie organizacje uczestniczące, współpracujące w celu przygotowania i realizacji projektu lub działania w ramach projektu oraz monitorowania ich wyników. Konsorcjum może być krajowe (tj. angażować organizacje mające siedzibę w tym samym kraju) lub transnarodowe (angażujące organizacje uczestniczące z różnych krajów).
Koordinator/Organizacja koordynująca	Organizacja uczestnicząca ubiegająca się o dofinansowanie w ramach programu Erasmus+ w imieniu konsorcjum organizacji partnerskich.
Kraje partnerskie	Kraje, które nie uczestniczą w pełni w programie Erasmus+, ale które mogą uczestniczyć (w charakterze partnerów lub wnioskodawców) w niektórych akcjach programu. Wykaz krajów partnerskich programu Erasmus+ jest podany w części A niniejszego przewodnika w sekcji „Kto może uczestniczyć w programie Erasmus+”.
Kraje uczestniczące w programie	Kraje UE i spoza UE, które ustanowiły agencję narodową i które w pełni uczestniczą w programie Erasmus+. Wykaz krajów uczestniczących w programie Erasmus+ jest podany w części A niniejszego przewodnika w sekcji „Kto może uczestniczyć w programie Erasmus+”.
Krótki cykl kształcenia na poziomie studiów wyższych – SCHE	W większości państw mieści się w obrębie studiów pierwszego stopnia (wg europejskich ram kwalifikacji lub poziom 5 wg ISCED). Obejmuje zwykle około 120 punktów ECTS w kontekstach krajowych i prowadzi do uzyskania kwalifikacji uznawanych na poziomie niższym niż dyplom ukończenia studiów pierwszego stopnia. Niektóre programy są dłuższe niż trzy lata, lecz zwykle nie prowadzą do uzyskania więcej niż 180 punktów ECTS. W większości krajów studenci mogą wykorzystać większość punktów uzyskanych w ramach SCHE podczas dalszych studiów podjętych w celu uzyskania dyplomu.
Licencja otwarta	Udzielenie każdemu pozwolenia przez właściciela dzieła na używanie zasobów związanych z dziełem. Licencja jest powiązana z każdym zasobem. Licencja otwarta nie stanowi przeniesienia praw autorskich ani praw własności intelektualnej.
Międzynarodowy	W ramach programu Erasmus+ odnosi się do wszelkich akcji angażujących co najmniej jeden kraj uczestniczący w programie i co najmniej jeden kraj partnerski.
Miesiąc	W ramach programu Erasmus+ i do celów obliczenia dofinansowania miesiąc wynosi 30 dni.
Mobilność edukacyjna	Fizyczne przeniesienie się do kraju innego niż kraj zamieszkania w celu podjęcia studiów, szkolenia lub innego rodzaju uczenia się pozaformalnego lub nieformalnego; może przyjąć formę staży, praktyk zawodowych, wymian młodzieży, wolontariatu, nauczania lub uczestniczenia w doskonaleniu zawodowym, może też obejmować działania przygotowawcze, takie jak kursy języka kraju przyjmującego, a także wysyłanie, przyjmowanie i działania podejmowane po zakończeniu projektów.
Mobilność w celu uzyskania dyplomu	Okres studiów za granicą odbywanych w celu uzyskania dyplomu lub świadectwa w innym kraju.

Mobilność w celu uzyskania punktów zaliczeniowych	Ograniczony czasowo okres studiów lub stażu za granicą odbywany – w ramach trwających studiów w instytucji macierzystej – w celu uzyskania punktów zaliczeniowych. Po okresie mobilności studenci wracają do instytucji macierzystej, aby ukończyć studia.
Mobilność wirtualna	Szereg działań wspieranych za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych, łącznie z uczeniem się za pomocą mediów elektronicznych, które umożliwiają lub ułatwiają zdobywanie międzynarodowego wspólnego doświadczenia w kontekście nauczania, szkolenia lub uczenia się.
MŚP (małe i średnie przedsiębiorstwa)	Przedsiębiorstwa (zob. definicja powyżej), które zatrudniają mniej niż 250 osób, i których roczny obrót nie przekracza 50 mln EUR oraz/lub których roczna suma bilansowa nie przekracza 43 mln EUR.
Nieformalne grupy młodych ludzi	Zob. definicja „grupy młodych osób pracujących z młodzieżą, lecz niekoniecznie w ramach organizacji młodzieżowych” powyżej.
Organizacja edukacji dorosłych	Każda publiczna lub prywatna instytucja działająca w obszarze edukacji dorosłych, ustanowiona w jednym z krajów uczestniczących.
Organizacja przyjmująca	W ramach niektórych akcji programu Erasmus+ (zwłaszcza w obszarze mobilności) organizacją przyjmującą jest organizacja uczestnicząca przyjmująca jednego lub kilku uczestników i organizująca jeden lub kilka rodzajów działań w ramach programu Erasmus+.
Organizacja uczestnicząca	Każda organizacja lub nieformalna grupa młodych ludzi zaangażowanych w realizację projektu programu Erasmus+. W zależności od ich roli w projekcie organizacje uczestniczące mogą być wnioskodawcami lub partnerami (określanymi również jako współwnioskodawcy, jeżeli są określone w momencie składania wniosku o dofinansowanie). Jeżeli dofinansowanie zostanie przyznane, wnioskodawcy stają się beneficjentami, a partnerzy mogą stać się współbeneficjentami, w przypadku gdy projekt jest finansowany na podstawie dofinansowania dla wielu beneficjentów.
Organizacja wysyłająca	W ramach niektórych akcji programu Erasmus+ (zwłaszcza w obszarze mobilności) organizacją wysyłającą jest organizacja uczestnicząca wysyłająca jednego lub kilku uczestników w celu wzięcia udziału w działaniu w ramach programu Erasmus+.
Osoba pracująca z młodzieżą	Zawodowy pracownik lub wolontariusz, zaangażowany w proces uczenia się pozaformalnego i wspierający osoby młode w ich osobistym rozwoju społeczno-edukacyjnym oraz doskonaleniu zawodowym.
Osoby młode	W ramach programu Erasmus+ osoby w wieku od 13 do 30 lat.
Osoby o mniejszych szansach	Osoby napotyające na pewne przeszkody, które uniemożliwiają im skuteczny dostęp do kształcenia, szkolenia oraz możliwości pracy z młodzieżą. Bardziej szczegółową definicję osób o mniejszych szansach można znaleźć w części A niniejszego przewodnika w sekcji „Równość i włączenie społeczne”.
Osoby o specjalnych potrzebach	Osoba o specjalnych potrzebach to potencjalny uczestnik, którego indywidualne uwarunkowania fizyczne, psychiczne lub zdrowotne powodują, że jego zaangażowanie w projekt albo mobilność nie byłoby możliwe bez dodatkowego wsparcia finansowego.
Otwarta metoda koordynacji	Międzyrządowa metoda określająca ramy współpracy między państwami członkowskimi, dzięki której można ukierunkować ich polityki krajowe na konkretne wspólne cele. W ramach programu otwarta metoda koordynacji ma zastosowanie w obszarach kształcenia, szkolenia i młodzieży.
Partner (organizacja)	Organizacja uczestnicząca zaangażowana w projekt, ale nie będąca wnioskodawcą.

Partnerstwo	Umowa między grupą uczestniczących w programie instytucji lub organizacji z różnych krajów, zawarta w celu przeprowadzenia wspólnych działań europejskich w obszarach kształcenia, szkolenia, młodzieży i sportu lub ustanawiających formalną lub nieformalną sieć w danej dziedzinie, np. wspólne projekty edukacyjne dla uczniów i ich nauczycieli w formie wymian klas i indywidualnej mobilności długoterminowej, intensywne programy w zakresie szkolnictwa wyższego oraz współpraca między władzami regionalnymi i lokalnymi w celu wspierania współpracy międzyregionalnej, w tym transgranicznej; partnerstwo można rozszerzyć na instytucje lub organizacje z krajów partnerskich w celu podniesienia jego jakości.
Plan modernizacji szkolnictwa wyższego	Strategia Komisji Europejskiej, której celem jest wspieranie reform w państwach członkowskich i przyczynianie się do realizacji celów strategii „Europa 2020” w dziedzinie szkolnictwa wyższego. Główne obszary reform określone w tym nowym planie to: zwiększenie liczby absolwentów szkół wyższych; poprawa jakości i przydatności nauczania i kształcenia naukowców; wyposażanie absolwentów w wiedzę i podstawowe umiejętności dające się zastosować w różnych okolicznościach i umożliwiające odniesienie sukcesu w zawodach wymagających wysokich kwalifikacji; zapewnienie studentom większych możliwości zdobycia dodatkowych umiejętności poprzez studia lub szkolenie za granicą oraz wspieranie współpracy transgranicznej dla zwiększenia skuteczności szkolnictwa wyższego; wzmocnienie „trójkąta wiedzy”, łączącego edukację, badania i biznes oraz stworzenie skutecznych mechanizmów zarządzania i finansowania wspierających doskonałość.
Porozumienie o mobilności/programie zajęć	Porozumienie między organizacją wysyłającą i przyjmującą oraz osobami uczestniczącymi, określające cele i treść okresu mobilności w celu zapewnienia jego przydatności i jakości. Może być również wykorzystane jako podstawa do uznania danego pobytu za granicą przez organizację przyjmującą.
Praktyka/staż	Pobyt w przedsiębiorstwie lub organizacji w innym kraju w celu nabycia konkretnych kompetencji wymaganych na rynku pracy, zdobycia doświadczenia zawodowego i lepszego zrozumienia kultury gospodarczo-społecznej danego kraju.
Profil zawodowy	Profil zawodowy (profil umiejętności) obejmujący wszystkie istotne cechy wymagane dla danego zawodu: wymagany poziom edukacji i szkolenia (a tym samym złożoność zawodu); odnośny obszar kształcenia, szkolenia lub młodzieży oraz inne wymagania w kategoriach wiedzy, umiejętności, zainteresowań zawodowych i wartości.
Projekt	Spójny zbiór działań zorganizowanych w taki sposób, aby osiągnąć określone cele i rezultaty.
Praktyki zawodowe (praktykanci)	Praktyki zawodowe rozumiane są jako te formy kształcenia i szkolenia zawodowego (IVET), które łączą i przeplatają szkolenie w przedsiębiorstwie (okresy zdobywania praktycznych doświadczeń w miejscu pracy) z kształceniem w szkole (okresy nauki teorii i praktyki w szkole lub ośrodku szkoleniowym) i których ukończenie prowadzi do uzyskania kwalifikacji zawodowych uznawanych w danym kraju.
Przedsiębiorstwo	Każda jednostka prowadząca działalność gospodarczą bez względu na swoją wielkość, formę prawną bądź sektor gospodarki, w którym działa.

Przedsiębiorstwo społeczne	Przedsiębiorstwo, niezależnie od jego formy prawnej, które nie jest notowane na rynku regulowanym w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 14 dyrektywy 2004/39/WE i które: 1) zgodnie ze swoim statutem, aktem założycielskim lub jakimkolwiek innym dokumentem statutowym dotyczącym założenia działalności powstało przede wszystkim w celu osiągnięcia wymiernych, pozytywnych skutków społecznych, nie zaś generowania zysków dla właścicieli, członków i zainteresowanych stron, jeżeli przedsiębiorstwo: a) świadczy innowacyjne usługi lub wytwarza innowacyjne towary pozwalające na osiągnięcie korzyści społecznych lub b) stosuje innowacyjną metodę produkcji towarów lub świadczenia usług, która to metoda odzwierciedla jego cel o charakterze społecznym; 2) inwestuje wygenerowane zyski przede wszystkim w sposób służący osiągnięciu swojego podstawowego celu, a w odniesieniu do wszelkich przypadków podziału zysków między udziałowców i właścicieli stosuje uprzednio określone procedury i zasady służące temu, aby podział zysków nie utrudniał realizacji celu podstawowego; 3) jest zarządzane w przedsiębiorczy, odpowiedzialny i przejrzysty sposób, w szczególności poprzez angażowanie pracowników, klientów lub zainteresowanych stron, których dotyczy działalność gospodarcza prowadzona przez to przedsiębiorstwo.
Punkt zaliczeniowy	Jednostka miary postępów studenta w kierunku uzyskania dyplomu w instytucji edukacyjnej.
Sport powszechny	Sport w formie zorganizowanej uprawiany na szczeblu lokalnym przez amatorów oraz sport dla wszystkich.
Spółki	Osoby prawne ustanowione zgodnie z przepisami prawa cywilnego lub prawa handlowego, w tym spółdzielnie, oraz inne osoby prawne prawa publicznego lub prywatnego, z wyjątkiem organizacji o charakterze non-profit.
Studia prowadzące do uzyskania dwóch/wielu dyplomów	Program studiów oferowany przez co najmniej dwie instytucje szkolnictwa wyższego (studia prowadzące do uzyskania dwóch dyplomów) lub większą liczbę instytucji szkolnictwa wyższego (studia prowadzące do uzyskania wielu dyplomów), po zakończeniu którego student otrzymuje osobny dyplom od każdej uczestniczącej instytucji.
Studia trzeciego stopnia	Trzeci poziom (studia doktoranckie) trzystopniowego systemu kształcenia w szkolnictwie wyższym, przyjętego w ramach Procesu Bolońskiego dla Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego.
Suplement do dyplomu	Dokument dołączany do dyplomu ukończenia studiów wyższych, zawierający ustandaryzowany opis zakresu, poziomu, kontekstu, treści i statusu studiów ukończonych przez jego posiadacza. Jest on wydawany przez instytucje szkolnictwa wyższego zgodnie ze standardami uzgodnionymi przez Komisję Europejską, Radę Europy i UNESCO. W kontekście międzynarodowego wspólnego programu studiów zaleca się wydawać „wspólny suplement do dyplomu” obejmujący całość programu i zatwierdzany przez wszystkie uczelnie przyznające dyplom.
Szkoła	Instytucja zapewniająca kształcenie ogólne, zawodowe lub techniczne, na dowolnym poziomie, od edukacji przedszkolnej po kształcenie średnie II stopnia. Typy instytucji definiowanych jako szkoła różnią się między krajami; aby uzyskać więcej informacji, należy skontaktować się z agencją narodową w danym kraju.
Świadectwo	W ramach programu Erasmus+ dokument wydany osobie po ukończeniu nauki w ramach danego działania w obszarze kształcenia, szkolenia i młodzieży, zależnie od przypadku. Dokument ten poświadcza obecność oraz, w stosownych przypadkach, efekty uczenia się osiągnięte przez uczestnika działania.
Termin (składania wniosków)	Ostateczna data, do której wnioski należy złożyć do agencji narodowej lub agencji wykonawczej, aby został uznany za kwalifikowalny.
Transnarodowy	Odnosi się do wszelkich akcji angażujących co najmniej dwa kraje uczestniczące w programie, chyba że wskazano inaczej.
Uczenie się nieformalne	Uczenie się wynikające z codziennych działań związanych z pracą, rodziną lub czasem wolnym, które nie jest zorganizowane ani ustrukturyzowane pod względem celów, czasu uczenia się ani środków wspierających uczenie się; z perspektywy uczącego się może być ono niezamierzone.

Uczenie się pozaformalne	Uczenie się, które odbywa się poprzez zaplanowane działania (pod względem celów i czasu przeznaczanego na naukę), w którym obecna jest pewna forma wsparcia, ale które nie jest częścią formalnego systemu kształcenia i szkolenia.
Uczenie się przez całe życie	Całość kształcenia ogólnego, kształcenia i szkolenia zawodowego oraz uczenia się pozaformalnego i nieformalnego podejmowanego na wszystkich etapach życia, których wynikiem jest rozwój wiedzy, umiejętności, kompetencji lub uczestnictwa w społeczeństwie w perspektywie osobistej, obywatelskiej, kulturowej, społecznej lub zawodowej; uczenie się przez całe życie obejmuje również korzystanie z usług doradztwa i poradnictwa.
Uczestnicy	W ramach programu Erasmus+ za uczestników uznaje się osoby w pełni zaangażowane w projekt oraz – w niektórych przypadkach – otrzymujące część dofinansowania z Unii Europejskiej przeznaczoną na pokrycie kosztów ich uczestnictwa (w szczególności kosztów podróży i utrzymania). W ramach niektórych akcji programu (tj. partnerstw strategicznych) należy zatem rozróżnić między tą kategorią uczestników (uczestnicy bezpośredni) a innymi osobami pośrednio zaangażowanymi w projekt (np. grupy docelowe).
Unijne narzędzia przejrzystości i uznawalności	Instrumenty ułatwiające zainteresowanym stronom zrozumienie, docenienie oraz w stosownych przypadkach uznanie efektów uczenia się i kwalifikacji w całej Unii.
Ustanowiony	Dotyczy organizacji lub jednostki, która spełnia określone warunki krajowe (rejestracja, oświadczenie, publikacja itd.), umożliwiające takiej organizacji lub jednostce formalne uznanie przez władze krajowe. W przypadku nieformalnej grupy młodych ludzi, miejsce zameldowania jej prawnego przedstawiciela jest uważane za mające skutki równoważne dla celów kwalifikowalności do dofinansowania w ramach programu Erasmus+.
Usystematyzowany dialog	Dialog z osobami młodymi i organizacjami młodzieżowymi, który stanowi forum stałej, wspólnej refleksji nad priorytetami europejskiej współpracy na rzecz młodzieży, jej realizacją i działaniami podejmowanymi po zakończeniu projektów.
Wnioskodawca	Organizacja uczestnicząca lub nieformalna grupa, która składa wniosek o dofinansowanie. Wnioskodawcy mogą występować indywidualnie lub w imieniu konsorcjum partnerów. W tym ostatnim przypadku wnioskodawca jest jednocześnie koordynatorem.
Wspólne programy	Programy (studiów lub badań) w obrębie szkolnictwa wyższego, wspólnie opracowywane, realizowane i w pełni uznawane przez dwie lub więcej instytucji szkolnictwa wyższego. Wspólne programy mogą być realizowane na każdym poziomie kształcenia w ramach szkolnictwa wyższego, tj. studiów licencjackich, magisterskich lub doktoranckich. Wspólne programy mogą być krajowe (tj. gdy wszystkie zaangażowane uczelnie są z tego samego kraju) lub transnarodowe/międzynarodowe (tj. gdy wśród zaangażowanych instytucji szkolnictwa wyższego reprezentowane są co najmniej dwa różne kraje).
Współfinansowanie	Zasada współfinansowania polega na tym, że część kosztów projektu otrzymującego wsparcie UE jest ponoszona przez beneficjenta lub pokrywana przez zewnętrzne wkłady finansowe z innych źródeł niż dofinansowanie UE.
Youthpass	Europejskie narzędzie służące zwiększeniu uznawania efektów uczenia się osób młodych i osób pracujących z młodzieżą wynikających z ich uczestnictwa w projektach współfinansowanych w ramach programu Erasmus+. Youthpass obejmuje: a) świadectwa, które uczestnicy mogą uzyskać w kilku akcjach programu oraz b) zdefiniowany proces obejmujący wsparcie osób młodych, osób pracujących z młodzieżą i organizacji młodzieżowych w refleksji nad efektami uczenia się wynikającymi z projektu w ramach programu Erasmus+ w obszarze młodzieży i uczenia się pozaformalnego. Youthpass jest również częścią szerszej strategii Komisji Europejskiej, której celem jest zwiększenie uznawania uczenia się pozaformalnego i nieformalnego oraz pracy z młodzieżą w Europie i poza nią.

ZAŁĄCZNIK IV – PRZYDATNE ŹRÓDŁA INFORMACJI I DANE KONTAKTOWE

PRZYDATNE ŹRÓDŁA INFORMACJI

Tytuł	Link
Poziomy odniesienia i wskaźniki w strategii „Europa 2020” oraz ramach strategicznych ET 2020	http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/europe_2020_indicators/headline_indicators http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/employment_social_policy_equality/education_training
Analiza kształcenia (obejmująca wczesną edukację i opiekę nad dzieckiem, szkoły, młodzież i szkolnictwo wyższe, jak również wiele szczególnych dziedzin kształcenia)	http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/
Analiza kształcenia i szkolenia obejmująca wszystkie obszary	http://www.oecd.org/education/
Analiza kształcenia i szkolenia obejmująca wszystkie obszary	https://en.unesco.org/ http://www.uis.unesco.org/Pages/default.aspx
Wzór suplementu do dyplomu	http://ec.europa.eu/education/higher-policy/doc/ds_en.pdf
Przewodnik dla użytkowników ECTS	http://ec.europa.eu/education/higher-policy/doc/ects/guide_en.pdf
ECVET	http://ec.europa.eu/education/vocational-policy/ecvet_en.htm
Kształcenie w zakresie przedsiębiorczości: przewodnik dla pedagogów	http://ec.europa.eu/education/news/20130923_en.htm
EQAVET	http://ec.europa.eu/education/vocational-policy/eqavet_en.htm
Unijna panorama umiejętności	http://euskillspanorama.ec.europa.eu
Strona główna Europass	http://europass.cedefop.europa.eu/europass/preview.action
Europejski program kształcenia dorosłych i ostatnie zmiany polityki	http://ec.europa.eu/education/adult/agenda_en.htm
Wskaźniki i poziomy odniesienia – monitor kształcenia	http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/progress_en.htm

Wskaźniki i poziomy odniesienia – badanie i analiza (według dziedzin i według źródeł: CRELL, Eurydice, Cedefop itp.)	http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/analysis_en.htm
Wskaźniki i poziomy odniesienia – oficjalna dokumentacja	http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/policy-progress_en.htm
Biblioteka kluczowych dokumentów dotyczących sportu	http://ec.europa.eu/sport/library/index_en.htm
Główne dokumenty dotyczące europejskiej polityki wobec młodzieży (w tym odnowione ramy europejskiej współpracy na rzecz młodzieży)	http://ec.europa.eu/youth/library/index_en.htm
Główne inicjatywy strategiczne i wyniki w dziedzinie kształcenia i szkolenia od 2000 r. – rozwijanie strategii kształcenia szkolnego	http://ec.europa.eu/education/school-policy/index_en.htm
Główne inicjatywy strategiczne i rezultaty w dziedzinie kształcenia i szkolenia od 2000 r. – reforma szkolnictwa wyższego	http://ec.europa.eu/education/higher-policy/index_en.htm
Działania na rzecz otwartej edukacji: innowacyjne nauczanie i uczenie się dla wszystkich dzięki nowym technologiom i otwartym zasobom edukacyjnym Comm(2013)654	http://ec.europa.eu/education/newtech/
Nowe podejście do edukacji	http://europa.eu/education/rethinking/
Działania na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia – plan modernizacji europejskich systemów szkolnictwa wyższego	http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0567:FIN:PL:PDF
Komunikat z Brużii w sprawie ściślejszej europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego w latach 2011–2020	http://ec.europa.eu/education/brugecomm/
W kierunku większej współpracy i spójności w nauczaniu przedsiębiorczości	http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/promoting-entrepreneurship/education-training-entrepreneurship/reflection-panels/files/entr_education_panel_en.pdf
Inicjatywa przewodnia Mobilna młodzież	http://europa.eu/youthonthemove/index_en.htm
Strona główna Youthpass	https://www.youthpass.eu/pl/youthpass/

DANE KONTAKTOWE

Komisja Europejska – Dyrekcja Generalna ds. Edukacji i Kultury (DG EAC)

<http://ec.europa.eu/erasmus-plus>

Komisja Europejska - Agencja Wykonawcza ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego (EACEA)

http://eacea.ec.europa.eu/index_en.php

Agencje narodowe

<http://ec.europa.eu/erasmus-plus/na>